

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

1982. május hó 1. szám

Éljen május 1. a munkásosztály nemzetközi ünnepe!

Gyomaendrőd közös jövője

Céltudatos politikai és gazdasági építőmunkánk eredményeként, lakosságunk értelmes döntésének és egybehangzó akaratának megfelelően a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 12/1981. sz. rendeletével kimondta a két nagy múltú település 1982. január 1-vel történő egyesülését. Megalakult az új nagyközségi tanács és végrehajtó bizottsága, megválasztottuk a közös pártbizottságot és végrehajtó bizottságát, valamint az új KISZ-bizottságot.

Megnyílt a lehetősége annak, hogy amit eddig külön-külön, de egy cél érdekében tettünk, január 1-től politikai és gazdasági erőink koncentrációjával még hatékonyabbá, gyorsabbá, dinamikusabbá tegyünk.

Közelebb került a lehetősége annak is, hogy a fő célt, a városépítő munkát egységesebbé tegyünk, majd ennek eredményeként a városra nyilvánítást is megkérhessük az Elnöki Tanácstól.

A munka nem lesz kisebb, nem lesz könnyebb, de mindenképpen lelkesítőbb és egyben felelősségteljesebb is lesz.

Jövőt építeni a múlt alapos ismerete, eredményeinek számbavétele nélkül nem lehet biztonságosan. Tekintsünk tehát vissza a közösen megtett útra, vegyük számba cselekvéseinket, vizsgáljuk meg erkölcsi, akaratú enünket.

Századokon át sok történelmi vihart átélve, átszenvedve élt egymás mellett, de gyakran mégis egymástól mesterségesen eltávolítva, elidegenítve a két nagymúltú település. Őlte a tatár, pusztította a török, megkeserítette életét a földesúr, de volt ereje a földönfutó jobbágnak, elkeseredett kubikosnak mindig újra kezdeni, legett házat újraépíteni, hálóját vízbe meríteni, a kenyeret kínáló ősi ugarba magot hinteni. Ez volt az ősök ereje, mely képessé tette apáinkat s egyes még ma is élő forradalmi lelkű idős harcostársunkat arra, hogy szembenézzenek a fehérterror szuronyával, a gyilkos lángot lövellő csendőrsortűzzel. Ez az erkölcsi erő edzette a gyomaendrődi nép akaratát, szocialista erkölcsét.

A vesződséges múlt 1945-tel lezárult. A célt ma már mi tüzük ki, a hozzávezető utat mi kövezzük. A „mi” is új tartalmat kapott: mi munkások, mi parasztok, mi értelmiségiek, mi együtt közel húszrezen.

Gyomaendrőd céltudatos együttműködése több mint tíz évre, csaknem két évtizedre nyúlik vissza. A gyomai járás megszűnése után döbentünk rá először, hogy itt többről van szó, mint egyszerűen csak élni, itt tenni, tenni kell. Nem elég kesergő nosztalgia, több kell, a cselekvő építő hazafiság, a jövőt látó értelem.

A településpár gazdaságföldrajzi, népeségi adottságai olyanok, melyeket ki lehet és ki kell aknázni. És nem külön-külön, hanem együtt! Gyoma az 1830-as évektől a kiegyezés utáni évekig már egyszer mezőváros volt. Azóta megrekedt az alföldi nagyközségek sokaságában. A régen több mint tizezres lélekszámú Endrőd lakossága ma alig haladja meg a hétezeret. Egyedül bármelyik település nehezen vagy alig birkózhatott volna a városépítés feladataival, együtt viszont a 120-as vasúti fővonal, a 46-os főközlekedési út, a Hármas-Körös hajózható vízi útja s közel tizenötezer munkaképes korú ember tettereje birtokában eséllyel indulhatunk a városi rang megszerzéséért.

Az 1960-as évekig visszanyúló kezdeti együttműködési formák után az 1970-es évektől felgyorsult s céltudatosabbá vált együttes jövőnk közös építése.

Tanácsi erőforrásokból, felsőbb segítséggel és lakosságunk áldozatvállalásával létrehoztuk vízművünket, mely ma már behálózta mindkét település csaknem minden utcáját. A vízműbe bekötött lakások száma közel 3500. A lakosság egyetértésével a Vízmű Vállalat átalakult Víz- és Csatornamű Vállalattá, s ez évben átadásra kerülhet a szennyvíz gerincezeték is a tisztítóművel együtt.

Lakosságunk együttműködési szándékának és akaratának nagyszerű s pozitív eredményű erőpróbája volt a két ÁFÉSZ egyesülése. A családok csaknem 100%-át felölélő ÁFÉSZ-tagság nagyfokú politikai érettségét, helyes jövőlátását bizonyítja az ebben is egységesen kimondott „igen”. Több új ABC-áruház épült fel Endrődön és Gyomán is, több kereskedelmi és vendéglátóipari objektumot korszerűsítettek, szakosítottak, s Endrődön létrehoztak egy olyan korszerű cukrászüzemet, mely a megyszékhelyen is elkélne.

Ipari és mezőgazdasági üzemek is jelentősen erősödtek, s igyekeznek kihasználni a kooperációban, közös beruházásokban, fejlesztésekben rejlő gazdasági előnyöket.

A két tanács még az egyesülés előtt egyesítette költségvetési üzemét, s ezzel növelte azt az építőipari bázist, mely a Fa-és Építőipari Ktsz-szel együtt remélhetően képes lesz ellátni a városépítés konkrét építési, felújítási, karbantartási feladatait.

Az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet kiterjesztette működési területét Gyomára és több más településre is, s egyre emelkedő színvonalon látja el lakossági szolgáltatási funkcióját.

A felsorolt néhány példa is cáfolhatatlanul bizonyítja, hogy az ésszerű erőkoncentráció növeli a hatékonyságot.

Gyomaendrőd egyesülése még sok egyéb lehetőséget hord magában, melyeket lakosságunk igényeinek magasabb színvonalon való ellátása érdekében ki lehet és ki kell használni.

Hasznosan segítette ennek meglátását – azok fele is, akikben esetleg még kételyek vannak – a február 25-i Gyomaendrőd városodíum címmel közvetített tv-adás. Köszönjük a Szegedi Körzeti Stúdió bátor kezdeményezését és jól szerkesztett riportját. Kár, hogy a negyven percbe fele se fért bele annak a sok mondanivalónak, amiket a nagyközség felelős vezetői el szerettek volna mondani. Az államigazgatás korszerűsítése több évtizedre visszanyúló, s a jövőre nézve is kiható tervszerű kormányprogram. Ennek eredményeként az alábbi változások történtek:

	1950-ben	1982-ben
Járások száma	140	83
Városok száma	56	96
Községi tanácsok száma	2975	1394

Vannak néhányan, akik kellemetlen hangulati hullámokat igyekeznek kavarni azal, hogy nem egyesülésről – ami egy közös akarat következménye – beszélnek, hanem „egyesítettek, odacsatoltak, bekebeleztek” kifejezéseket használnak. Nagyon egyértelműen és helyesen mutatott rá a riport-

ban a nagyközségi tanács elnöke, hogy itt egyesülés történt. Ez a fogalom minőségileg több és igazabb. Ez utóbbit bizonyítja a csaknem két évtizedes, céltudatos együttműködés a közös mentőállomástól a víz- és csatornaműn keresztül az ÁFÉSZ egyesüléséig. Ezt az egyesülési akaratot megerősítette a sok részfalugyűlésen, munkahelyi tanácskozásokon, közgyűléseken maga a lakosság, amikor öt fő kivételével több mint tízezer „igennel” szavaztak. Hogy mindennapi cselekvésünkben is egyek vagyunk, bizonyítják a jelentős létszámú munkakollektívák, a házasságkötések, az új lakótelepeken élők, kik között fel sem merül – sem az ENCI-ben, sem a gyomai Háziipari Szövetkezetekben, vagy a Kazán-gyárban –, hogy ki az endrődi, ki a gyomai. Munkateljesítményeikkel mérik emberiségüket, gyomaendrődi együvé tartozásukat.

Másik túlhangsúlyozott kérdés a név kérdése. Ezt rendelet szabályozza. Lehet egyik elől, másik hátul, vagy fordítva. Lehet a kettőt összekombinálni, lehet új nevet kitalálni, de kötőjeles helységnév nincs. Legmegnyugtatóbb az, hogy megmaradt mindkét történelmi múltú, hagyományokkal bíró helységnév összeírva: Gyomaendrőd.

Néhány példa:

Kazincbarcika (Barcika + Berente + Sajó-kazinc)

Balatonfüred (Balatonfüred + Balaton-arács)

Berettyóújfalu (Berettyóújfalu + Berettyószentmárton)

Balatonboglár + Balatonlelle = *Boglárlelle*
Gáva + Vencsellő = *Gávavencsellő*

Alberti + Irsa = *Albertirsa* stb. s minde-nütt munkájuk nyomán boldog emberek élnek.

Ez lehet a mi célunk is, s újra a nagyközségi tanács elnökét idézem: „Lakosságunk igényeit magasabb szinten kielégíteni!”

Gyomaendrőd, 1982. március 1.

Varga Zsigmond

Hírek, események

Március 19-én, a Tanácsköztársaság évfordulója alkalmából a KISZ községi bizottsága fáklós felvonulást tartott. A fáklós felvonulást megelőzően a KISZ megalakulásának 25. évfordulója tiszteletére a KISZ községi bizottsága ünnepi emlékeztést tartott. Az ünnepségen adták át a 10, 15, 20 éves KISZ-tagságért járó emlékjelvényt.

Az ünnepségen részt vettek az alapító KISZ-tagok is.

Február 26-án tartotta küldöttértekezletét a KISZ községi bizottsága. A küldöttértekezleten lett megválasztva az egyesült nagyközség KISZ vezető szerve. A 11 tagú KISZ-bizottság titkárának Fülöp István elvtársat választották. Munkájukhoz sok sikert, jó erőt, egészséget kívánunk. Kiss Lajos elvtársnak, a volt gyomai KISZ-bizottság titkárának új munkahelyén további sikereket kívánunk.

EREDMÉNYES ÉVZÁRÁS

A mezőgazdaság, mint a népgazdaság egyik nagyon fontos ágazata igen nehéz évet zárt 1981-ben. Erre az ágazatra ma még mindig jelentős hatást gyakorló objektív tényezők – időjárási viszonyok – ismét próbára tették az ott dolgozókat. Mindezek ellenére községünk mezőgazdasági üzemei azt fogalmazhatták meg az évet záró közgyűléseiken, hogy egy „nehéz, de mégis eredményes évet” tudhatnak maguk mögött. Bebizonyosodott, hogy a kemény, derekas munka, jó szakmai irányítás mellett mostoha viszonyok közepette is eredményesnek bizonyulhat.

Nehéz volt a tavaszi indulás, hiszen 1980-ban a kora őszi szárazság, majd a beálló esőzés, a hirtelen jött kemény fagy akadályozta az 1981-es évet megalapozó nagyon fontos őszi munkákat. A tervezett búza vetésterületét sem sikerült minden üzemben teljesíteni. Az elvetett növények gyengén keltek, később a kemény tél tizedelte meg sorait. A kora tavaszi belvíz, és az azt követő hosszán tartó aszály kihatott a terméseredmények alakulására, amely a kalászos gabonák hozamának csökkenését eredményezte.

A szántóterület jelentős hányadát nem tudták ősszel felszántani, tavasszal igyekeztek pótolni azt. Több helyen szántás nélküli talajműveléssel készítették magágyat a kapásnövényeknek. Ezek a magágyak hamar kiszáradtak, a vetett magvak egyenetlenül keltek, a csapadékhiány miatt a gyomirtó vegyszerezés sem érte el a kívánt hatást.

A növénytermesztési ágazatokban mutatkozó kieséseket a mezőgazdasági üzemek az állattenyésztés, a segéd- és melléküzemági bevételek növelésével igyekeztek ellensúlyozni. Ésszerű takarékosági intézkedésekkel, a költségek csökkentésével, jobb minőségi munkával biztosították a gazdálkodás eredményességét. Ennek következménye, hogy nagyközségünk valamennyi mezőgazdasági üzeme nyereséggel zárta az 1981-es nem könnyű gazdasági évet, a VI. ötéves terv első esztendejét.

Az *Alkotmány* Mezőgazdasági Termelőszövetkezet szántóterületének jelentős hányada belvizzel veszélyeztetett, ami 1981-ben is a kalászos gabona termesztésének jelentős kiesését okozta. Tovább növelte a gondot, hogy az őszről elmaradt 600 hektár szántás tavasszal lett pótolva, mely a kukorica termésátlagának terven aluli hozamát eredményezte. Az állattenyésztés ágazati eredménye viszont javult közel 3 millió forinttal, amelyben szerepet játszott a tejtermelés növekedése és a baromfiágazat beindítása. Beruházásokra mintegy 14 millió forintot fordítottak. Ikresítették a terményszárítóberendezést és megépítették a nedveskukorica-tárolót. Az utóbbi igen jelentős lehet a folyékony energiahordozók kiváltására, a termelési költség csökkentésére. Ez annál is inkább fontos, mert 1981-ben a ráfordítások növekedése meghaladta az árbevételek növekedését, s így a nyereség is csökkent a tervezetthez viszo-

nyítva. A termelőszövetkezet múlt évi nyeresége 7 millió 237 ezer forint.

A *Béke* Mezőgazdasági Termelőszövetkezet szántóterületének közel kétharmada belvizzel veszélyeztetett, amely több éven keresztül a veszteséges gazdálkodás forrása volt. Ez 1981-ben is a kalászos gabonák hozamkiesését okozta. A tavaszi növények közül jól szerepelt a napraforgó és különösképpen a rizs. Több éves mulasztását pótolta a rizs, 282 hektár átlagában közel 37 mázsát adott hektáronként. A növénytermesztés ezen ágazatai és az állattenyésztés árbevételének növekedése jelentősen hozzájárult a gazdálkodás eredményességéhez. Ugyanakkor – bár a költségek jelentősen növekedtek – a bevételek is meghaladták a tervezettet, így az 1981. évi nyereség 8 millió 916 ezer forint.

A termelőszövetkezet 1981. év elején a Pénzügyminisztérium által egyedi rendezés alá került, s ennek kapcsán kapott állami támogatásból jelentős gépi beruházást hajtott végre. A megvásárolt nagy teljesítményű gépekkel több mint 3000 hektáron végzett mélylazítást, hogy a belvízveszélyt ellensúlyozza.

A *Győzelem* Mezőgazdasági Termelőszövetkezet a község legnagyobb mezőgazdasági üzeme, földterületét, taglétszámát egyaránt figyelembe véve. A gazdaság adottságainál, kialakult termelési szerkezeténél fogva a község legerősebb termelőszövetkezte. Bár a növénytermesztés hozamainak alakulásában itt is erősen közrejátszott az időjárás és a tavaszi belvíz, a közel azonos volument képviselő ágazat, az állattenyésztés biztosította a gazdálkodás egyensúlyát és dinamikus növekedését. Ebben jelentős szerepet tölt be a szarvasmarha- és baromfi-ágazat jövedelmezősége, de melléktevékenységi és segédüzemági bevételek is. 1981. évi gazdálkodásának nyeresége meghaladta a 34,5 millió forintot.

Éves beruházási összegének jelentős részét épületberuházásra fordította. Igen figyelemre méltó az a próbálkozás, amely a melléktermék felhasználásával a folyékony energiahordozók kiváltására irányul.

A *Körösi Állami Gazdaság* községünk területének egyik legmostohább részén gazdálkodik évtizedeken keresztül igen sok gonddal, problémával. A természeti viszonyai meghatározzák a növénytermesztési főágazat hozamainak alakulását. A korábbi évek rizstermesztésére országosan kedvezőtlen időjárás a gazdaság veszteségeinek fő forrása volt, mivel területének jelentős része ennek természetére lett kialakítva. 1981-ben már közel 1000 hektár átlagban 27 q rizs termett hektáronként. Állattenyésztésben a szarvasmarha-ágazat a legdinamikusabban fejlődő. Községünkben a gazdaságok közül itt a legmagasabb az egy tehénre eső éves tejtermelés: 5100 liter. A gazdaság 1981. évi nyeresége 5 millió 863 ezer forint.

Ez a mezőgazdasági üzem is a múlt évben a Béke Tsz-hez hasonlóan államilag egyedi rendezésre került, amelynek célja

Ötnapos munkahét az iskolában

Az 1980/81-es tanév végén tantestületünk vállalta, hogy az ötnapos munkarend kísérletét bevezeti iskolai oktató-nevelő munkánkban. Meggyőződésünk volt, hogy a szülőket foglalkoztató üzemekben bevezetésre kerülő új munkarend kiváncsi maihoz alkalmazkodnunk kell. Elsősorban azért, hogy a megnövekedett hétfégi szabad idő örömet hozzon a gyerekek, szülők és nevelők többségének.

Az iskolával szembeni társadalmi elvárások növekedtek. A nevelés terén a család objektív okokból egyre több tennivalót hárít át az oktatási intézményekre. Viszont a személyiségformálásnak legideálisabb színtere a család. A nevelés egyes területei nem nélkülözhetik az otthon, mert az el-sajátított szokásrendszerek gyakorolatlansága, elmélyítése a szülői környezetben a legideálisabb.

Az 1981/82-es tanév első félévének a tapasztalatai a következők: az áttérés bizonyult elsősorban az okozta, hogy az új nevelési-oktatási tervek bevezetésének idejével egybeesett. A tananyag mennyiségileg és minőségileg növekedett, az ötnapos munkarend zsúfoltabbá tette az iskolánkban folyó munkát. Mindezek ellenére a követelmények helyes súlypontosítással, differenciált eljárásokkal és személyekre szabott korrekciókkal eredményesen teljesíthetők. Az ötnapos munkarend fokozottabban igényli a tanulók folyamatos, szervezett és öntevékeny foglalkoztatását.

Az órárend összeállításakor a pedagógiai szempontokat súlypontosítva figyelembe vettük, fő hangsúlyt a tanulók érdekei kapta. Véleményünk szerint a második félévben az összeállítás jobban sikerült, ennek ellenére több esetben előfordul, hogy hatodik órában természettudományi tárgyat tanítunk. (Pl. szaktantermi rendszer és tömbösítés miatt fizika vagy kémia.) Tudjuk, hogy a hatékonyság ebben az esetben csökken. Fokozott gondot jelent a tagozatos osztályok ötnapos munkarendje. (Pl.: orosz tagozat, a 8. osztályban tíz nap alatt 59 tanítási óra van.)

A hét öt napján a tanításon kívüli foglalkozások száma nem csökkent, ebből adódik, hogy a terhelés fokozódott. A jövőben a feszültség csökkentését az iskolaotthonos (egész napos), szakosított tanulószobás és klubjellegű foglalkozásformák elősegítik.

Az ötnapos munkarend ellenzői attól féltek, hogy a tanulók egy része hétfélig felügyelet nélkül marad. Esetünkben ez nem jellemző, mégis kívánatos lenne tanulóink egy részének művelődési, sport és hobbi jellegű igényük szervezett kielégítése. A megnövekedett hétfégi szabad idő hasznos eltöltését az iskola dolgozói is segítik.

Tantestületünk tudatában van annak, hogy a kísérleti megoldás sok nehézséget idéz elő, de vállaltuk az előkészítő munkát, azért, mert meggyőződésünk, hogy társadalmunk jelenlegi szakaszában ez az iskolai munkarend nélkülözhetetlen.

Giric Vendel

és feladata volt, hogy 1983-ra megteremtődjenek a rentábilis gazdálkodás feltételei.

A Lenin Mezőgazdasági Termelőszövetkezet egyik legstabilabban gazdálkodó mezőgazdasági üzem a községben. Termelésére, gazdálkodására évtizedek során a dinamikus fejlődés a jellemző. 1981-ben a növénytermesztési főágazat hozamaiban itt is csökkenés tapasztalható. Legtöbb növényfélése átlagtermése alatta maradt a korábbi évben elértnek. Kivételt képezett viszont a napraforgó, amely 300 hektár átlagában több mint 28 mázsát adott hektáronként.

A másik főágazata, az állattenyésztés termelési mutatóiban fejlődés, növekedés következett be a múlt évben. Stabíl és eredményes a szarvasmarha-tenyésztés és a juhászat.

Az év eredményességéhez nagyban hozzájárult az ésszerű költség-gazdálkodás. Bár 1981-ben a költségek tovább növekedtek minden üzemben, ebben a termelőszövetkezetben is sikerült ennek mértékében a bevételeket is növelni. Összes beruházási keretének nagyobbik részét gépek beszerzésére, vásárlásra használta fel. Az 1981. évi nyeresége a termelőszövetkezetnek 11 millió 179 ezer forint.

A Viharsarok Halászati Termelőszövetkezet egyetlen mezőgazdasági jellegű üzem községünkben, amely profilját tekintve eltér a többi termelőszövetkezettől. Jelentőségét a lakossági fogyasztás szerkezetének módosulása, a gazdálkodás jövedelmezősége és exportképessége is alátámasztja. Nem utolsósorban szoros kapcsolatban van azzal, hogy községünk természetes vizeinek védelme és élővilága biztosított.

A szövetkezet 1981-ben jelentős halászati eredményt ért el, 20%-os növekedést az előző évhez képest. A kihelyezett ilvadék értéke több mint 6 millió forint olt. Halfeldolgozásban 70 millió forint irbevételt ért el a szövetkezet. Megépült a korszerű halfeldolgozó üzem 84 millió

forint beruházási összeggel, amely a halfeldolgozóban túl baromfi-feldolgozásra is képes kapacitással rendelkezik. Jelenleg naponta három-négyezer darab, később mintegy nyolcezer darabra növelhető. Az üzem 1981. évi nyeresége 15 millió 785 ezer forint.

Összességében megállapítható, hogy mezőgazdasági üzemünk a nehéz természeti, közgazdasági viszonyok között, a szorító szabályozó rendszerekhez igazodva is eredményesen gazdálkodtak az 1981. évben, és megteremtették a feltételeit az 1982. évi feladatok végrehajtásának.

Időben és jó minőségben került elvételre az őszi kalászos gabona, megerősödve indult a télnak. Azt még az elkövetkezendő hetek, hónapok döntik el, mennyi kárt okozott bennük a téli kemény fagy, a hosszú ideig tartó jégpáncél és a már mutatkozó belvív.

A mezőgazdaság feladata a hatodik öt-éves terv időszakában is szoros lesz. Az előirányzott szerint mintegy 12-15%-kal szükséges emelni a mezőgazdasági termékek termelését. Községünk üzei ennek figyelembevételével határozták meg az 1982. év tervfeladataikat. Szem előtt tartva, hogy a népgazdaság ezen fontos termelő ágazata jelentős mértékben, mintegy 17-18%-ban járult hozzá a nemzeti jövedelem termeléséhez. Ugyanakkor nagy felelősséget érezve abban, hogy a mezőgazdaság fő funkciója a lakosság növekvő igényeinek élelmiszerekkel való mind jobb ellátása, s nem utolsósorban az, hogy összes exportunk mintegy egynegyede ezen ágazatban jön létre.

Mindent olyan körülmények között kell megoldani a mezőgazdasági üzemeknek, amikor romlottak a jövedelmezőségi viszonyok, nőtt az elvonás mértéke, kevesebb beruházási pénzeszköz áll rendelkezésre. A mezőgazdasági üzemek dolgozói, vezetői ennek tudatában kezdték meg az 1982-es esztendő.

Kiállítás Bódi Károly festményeiből

Régi adósságunkból törlesztünk azzal, hogy Krucsó László jóvoltából összegyűjtöttük, zsüri elé bocsájtottuk, és március 5-18-ig kiállítottuk Bódi Károly gyomai amatőr festő műveinek egy részét.

Egy részét, mert mint azt ő maga, Bódi József asztalosmester elmondta, nemcsak a megyében, hanem Tatabányán és Debrecenben is festett ez a hányatott életű, meg nem értett östehetség.

Rövid megszakításoktól eltekintve Gyomán élte le az életét. Szerelmese volt községünknek. Gyermekkorában édesapja beráta egy budapesti művészeti tanfolyamra, de a honvágy hazahozta. Nyolcan voltak testvérek. Hiányzott neki a „nagy asztal”, ami mellett étkezések során az egész család együtt ült.

Gépésztanulónak adták a Tisza Malomba, de a gyenge fizikumú gyermek nem bírta a tanoncélet megpróbáltatásait.

Kovács Máttyás szobafestő Gyomára költözése után nála és vele dolgozott.

A harmincas évek valamelyikében – az

emlékezet nem pontos – restaurálták a magyarbányai templomot. Olasz festőket kértek fel a munkára. Azok el is vállalták, de nem érkeztek meg időre, így Bódi Károly végezte el. A késedelmes itálieiak a kész munka láttán hívták magukkal. Ő nem ment. Nem akarta messze hagyni szerett szülőföldjét, az imádott Köröspartot. Festészetének az az értékesebb része, ahol a téma nem a kenyérgond, és nem a megrendelő ízlése volt, hanem belső sugallat.

1944-ben behívják munkaszolgálatra Debrecenbe, ahol szintén festett.

Bódi Károly életműve a magyar művészetben – csepp a tengerben. De legyen figyelmeztető számunkra élete és műveinek sorsa, hogy ne menjünk el közömbösen kallódó értékek mellett.

Próbáljuk azt megmenteni, mint az utóbbi időben más területen is oly dicséretes szorgalommal teszi Krucsó László közműves. Pedig nem is kötelessége! Mindnyájunké! Kovács Károly

Jubilál a munkásörsg

25 éves a munkásörsg. Ez alkalomból kértük fel Péteri Márton elvtársat a munkásörsg gyomai csapatának egyik alapító tagját egy kis történelmi áttekintésre.

Ma is elevenen él bennem az a 25 év előtti időszak, Gyomán megalakítottuk a munkásörsgét.

A párt hívó szavára a volt vöröskatonák és a párthoz hű elvtársak fogtak fegyvert. A szervező és irányító munkát az MSZMP Járási Bizottsága tartotta kézben. A szervezéssel Török János honvéd százados, a karhatalmisták akkori parancsnokát bízták meg. 1957. március 14-én megalakult a Polányi Máté Munkásörsszázad, amelynek parancsnoka ugyancsak Török János lett. A század három szakaszát az akkori járás három nagyközsége: Dévaványa, Endröd és Gyoma adták.

Az akkori politikai helyzet fokozottabb igénybevételnek tett ki mindnyájunkat. De nemcsak ez jelentett nehézséget. Az elvtársak szívvel-lélekkel látták el a szolgálattal, tettek eleget a kötelemeknek. Az új követelményeknek menet közben kellett megfelelni. A kiképzést hetente tartottuk, mivel a kapott fegyverek kezeléséhez csak kevesen értek.

A rendőr elvtársakkal részt vettünk a közrend és a közbiztonság fenntartásában, a személyi- és vagyonvédelemben. Elemi csapás idején is helytálltunk. Gyulán napokig voltunk árvízvédelemnél. A körösladányi áradás idején a Körös jobb partján biztosítottunk Körösszakáltól Szarvasig. Igaz, ezt már zászlóaljkötelékben. Munkánkat tetézte, hogy különböző bűnesetek, gyilkosságok felderítésében is kaptunk feladatokat – pl. Sági, Fekécs –, ami néha napokig eltartott. De erőt adott az a tudat, hogy a néphatalom megtartása, megszilárdítása érdekében tesszük.

A felszerelésünk igen kezdetleges volt. Vászonzárú csizma, pilotka sapka. Fegyverzetünk már az első világháborút is kiszolgálta. Megértettük, hogy az akkori népgazdasági helyzetben korszerűbbre, jobbra nem telik. Reméltük – és ez a reményünk azóta be is teljesedett –, hogy a gazdasági élet megerősödésével a munkásörsg felszerelése is korszerűbb lesz.

Századunk zászlóavatása 1958. március 16-án volt a gyomai piactéren. Az egységzászlót a Gyomai Járási Pártbizottság adományozta.

A járás átszervezése századunk felett sem múlt el nyomtalanul. A dévaványai szakasz a Szeghalmi Járásba került. Mi pedig

a Szarvasi Járási-Városi Zászlóalj 2. századként működünk tovább.

Állományunk Gyomaendröd területéről kerül ki. Fő bázisaink a nagyobb termelőüzemek. Mint az újra mindig fogékonyak, mi próbáltuk ki elsőnek az új kiképzési formát, ami azt jelenti, hogy havonta tartunk foglalkozásokat és félévenként kéthárom napos összevont kiképzést. Azóta is ez a forma érvényes az egész országban. A járás átszervezésével a szolgálati vezénylés is megváltozott. Századunkra kéthavonként kerül sor.

Felszerelésünk ma már korszerű, ruházat és fegyverzet egyaránt.

Az elmúlt negyedszázadban sok élményben, sikerteli feladatteljesítésben és nehéz próbatételben volt részünk. A pártbizottságok irányításával sikerült úgy dolgozunk, hogy felsőbb parancsnokságaink elismerését is kivívtuk.

Hat alkalommal kaptuk meg a megyei parancsnokság Legjobb Önálló Egysége kitüntetést, az Elnöki Tanácstól pedig a Vöröscsillag Érdemrendet.

Századunknál a kéderképzés, a parancsnoki utánpótlásképzés jó. Az erkölcsi, politikai megbízhatóság szilárd. A bázishelyek párt- és állami vezetésével gyümölcsöző a kapcsolatunk.

A munkásör elvtársak örömmel tapasztalják a bázishelyek elismeréseit a végzett munkánk iránt, amely nem nélkülözheti a feleségek, családtagok megértő támogatását sem.

Az 1982. február 6-án tartott jubileumi egységgyűlésen a levezető elnök felolvasta Kádár Jánosnak, az MSZMP első titkárának köszöntő levelét, amelyet az MSZMP Központi Bizottsága nevében írt.

Jólestek az elismerő, biztató szavak. Ez alkalomból vették át az alapító munkásörök a negyedszázados szolgálatért adományozott Jubileumi Emlékjelvényt. A női alapító tagok közül már csak négyen lehetnek jelen. A személyi állomány folyamatosan cserélődik. Az apák helyét fiaik veszik át. Becsülettel látják el feladataikat, hiszen ők is arra tettek esküt, hogy megőrzik és folytatják forradalmi hagyományainkat.

Az alapító állományból még ma is szolgálnak: Giricz Imre és Megyeri József elvtársak. Kitartásuk, hűségük példa a mai fiatal munkásörök előtt. A parancsnoki állomány tagjai is példaképek lehetnek. Ide lehetne sorolni Papp Gyula kiváló munkásört, vagy Koloh János, Szujó Lajos és Varga János elvtársakat is.

Péteri Márton

Én a megalakuláskor a gyomai szakasznak lettem parancsnoka. Ezt a tiszteletet öt évig töltöttem be. Majd a járás átszervezéséig beosztott munkásör lettem. Ezután pedig a 2. század parancsnoka 1982. február 6-ig. A huszonöt évből huszat parancsnokként tevékenykedtem.

Munkámat az alábbi kitüntetésekkel értékelték:

Kiváló Szolgálatért Érdemérem	1980
Felszabadulási Jubileumi Érdemérem	1980
Felszabadulási Jubileumi Érdemérem	1970
Haza Szolgálatáért Érdemérem arany fokozata	1967
Szolgálati Érdemérem 10, 15, 20, 25 év után	
Munkásör Emlékérem 25 év után	1982
Árvízvédelemért Érem	1970
Jelvényeim:	
Kiváló Parancsnoki jelvény	1969
Kiváló Parancsnoki jelvény	1977
Kiváló Termelőszövetkezeti Dolgozó	1978
Munkásör Emlékjelvény 25 év után	1982

Munkásör-életünk e jelentős állomásáról a visszatekintés erőt és példát ad a további munkánk folytatásához. Már megkezdődött a munkásör kiképzési program végrehajtása. Sokrétű kiképzési feladatokra készülünk – harcászati, lövészet – hogy eszünkön hiven mindig készen állhassunk szocialista hazánk és a néphatalom védelmére.

Péteri Márton

Hírek, események

Március 4-én községünkbe látogatott Györi Imre elvtárs, az MSZMP KB tagja, a KB osztályvezetője. Látogatása során megtekintette az új halfeldolgozót, majd találkozott a község párt-, állami és gazdasági vezetőivel. Az est folyamán sikeres „Szabad pártnap”-ot tartott időszzerű kérdésekről az ENCI-ben.

Február 17-én községünkben rendezték meg a szakmunkásképzők „Ki tud többet a Szovjetunióról?” vetélkedő területi döntőjét. 16 csapat vett részt a vetélkedőn. Az első három csapat tovább jutott a megyei döntőbe. Községünket a Mezőgazdasági Iskola csapata képviseli a megyei döntőn.

Május 1-én, a munkásosztály nagy ünnepén a községi párt vb március 24-i döntése alapján kétközpontú majális tartunk. A Népligetben és az Erzsébet-ligetben várjuk községünk lakosságát. A vállalatok, intézmények, a hagyományoknak megfelelően gondoskodnak dolgozóik megvendégeléséről. A majális ünnepi megemlékezéssel kezdjük, utána a község lakosságának kulturális és sportprogramot biztosítunk.

A gyomai munkásör-zászlóalj

Gondolatok a várospódiumhoz

Amikor február 25-én este 20 óra 45 perc táján kialakultak a gyomaendrődi tanács-teremben a TV vakító lámpái, az előzetesen sok kétkedéssel fogadott „Várospódium Gyomaendrőd” című műsor végén a kamerák előtt ülők a megkönnyebbülés érzése mellett azon keseregtek, hogy mennyi mindent szerettek volna még elmondani a tv-nézőnek – különösen a gyomaendrődi állampolgároknak.

A hiányérzet legfőbb alapja a több száz levél és telefon, melyben a helyi és a más vidékre elszármazott endrődiek és gyomaiak mondtak véleményt a két település egyesüléséről, tettek észrevételt és javaslatot a jelen és a jövő feladataira, de az idő rövidege miatt válasz nélkül maradtak. A levelek tartalma igen széles területet ölel fel, és mindegyik hasznos, illetve tanulságot szolgáltató a község vezetői számára, még akkor is, ha kisebb része szubjektív érzelmekkel telítetten elfogult és az egyestést felszínesen boncolgató.

A levelek nagyobb részét a segíteni akarás jellemzi, figyelmet felkeltő, jogos gondot, észrevételező igényességet tükröző.

Úgy érezzük, amellet, hogy a tv-adás során néhány fontos problémára sikerült válaszolnunk, több, közérdekű kérdést kiváltó kérdés maradt nyitva. Ezekre próbálunk a Híradó lapjain válaszolni.

Többen kérdezik, miért nem építettük

meg előre a leendő városközpontban az új tanácsolházát, illetve miért nem oda épül az új OTP-fiók, miért nem építünk új művelődési házát és rendelölntézetet.

Válasz: Gyoma-Endröd településpár még egyesülés előtt 1979-ben elfogadta közös általános rendezési tervét, amelyben felvázolódik a leendő város képe, ezen belül a két község közötti részen a városközpont elrendelése. Itt épül – ezzel összhangban – az első 65 lakás és kezdődik 1982-ben újabb 52 lakás, melyből 26 lakás állami célcsoportos beruházásból épül. A kiépülő közmű lehetővé teszi, hogy a VII. ötéves tervben már kevesebb közmű-költséggel tovább folytassuk a lakásépítést, és szeretnénk gyermekintézményeket is építeni. Az új tanácsolháza, a művelődési ház és rendelölntézet építése fontos jövőbeni feladatunk, hasonlóan az úthálózat-bővítés és más fontos közművek építése is. Ezek közül a lakosság részéről is sok fontosabb, mint egy új tanácsolháza, hiszen az endrődi kirendeltségen szinte minden lakossági ügy lerendezhető.

Az általános rendezési terv merev alkalmazása esetén az új OTP-fiók csak tizenöt év múlva épülhetne fel. A feladat időszerűsége miatt az OTP kérését is figyelembe véve tervezzük az új fióküzlet Lenin úti felépítését.

Az új lakótelepi lakások átadása az év

közepétől folyamatosan történik. Elosztását 80%-ban a tanács vb végzi. A lakásokra irányár van: 2 szobás (55 m²) 410-430 000 Ft, 2 és fél, 3 és 3 és fél szobás (84 m²) 620-630 000 Ft

Nyugdíjasház a VI. ötéves tervben nem készül. Megfelelő számú jelentkező esetén OTP-s lakásként megvalósítható.

Megfelelő mennyiségű és jó minőségű víz a VI. ötéves tervben megépülő felszíni vízkivételi mű beüzemelése után lesz. Ehhez a közel 40 milliós forintos beruházáshoz járul hozzá a lakosság és minden érdekelt egységként 650 forinttal 1984-ben, a társulati küldöttgyűlés határozata alapján.

A 46-os főút és vasút kereszteződésében távlatilag felüljáró készül. Jelenleg az ország teherbíró képességét az meghaladja, valószínű hosszabb távon nem lesz rá lehetőség.

Tervezzük, hogy a Napkeleti úttól a Pásztor János útig 1984-ben kerékpárutat építünk.

A Selyem út kiépítésének folytatását az új lakótelepig tervezzük, de anyagi fedezete még nem rendezett.

Az öregszőlői, szarvasi és kondorosi összekötő út megépítését a KPM Békés megyei Igazgatóságának javasolni fogjuk. A tanácsnak nincs rá behatárolható időn belül lehetősége.

folytatás a 6. oldalon

Előreláthatóan 1983-ban telefonhálózatunk és központunk bővítésre és korszerűsítésre kerül. Minden megalapozott igényt ki fog elégíteni.

Különösen a gyomai részen a belterületi belvízhálózatban komoly problémák vannak. Ezek rendezését 1982-től folyamatosan, több évi munkával lehet megoldani.

A Blaha Lujza utcai óvoda felújítását szeretnénk 1983-ra előrehozni.

A jelenlegi rendeletek távlatilag sem tiltják a lakosságunk az olajfűtést. Az elektromos fűtés iránt megnövekedett jelentős igényt csak a hálózat és a transzformátorok cseréjével lehet kielégíteni. Ez hosszabb idő alatt oldható meg.

A Gyomaendrődöt jellemző könnyűipari foglalkoztatottság mellett egyre nagyobb probléma a kvalifikált férfi munkaerő megkötése. Ez negatívan hat népességmeg-

tartó képességére. Feltétlenül indokolt az ipar ez irányú fejlesztése.

A temetések színvonalának emelése régén vajdó jogos igény. Rövid időn belül felkeressük a Temetkezési Vállalatot, hogyan tudnánk közösen megoldani.

A szeméttelpepl kapcsolatos észrevételek jogosak, de megoldásuk nem egyszerű.

Befejezésül azoknak válaszolok, akik a Gyomaendrőd névvel elvenni vélik endrődi vagy gyomai mivoltukat, községük múltját és hagyományait.

A Gyomaendrőd néven való egyesület a falugyűlések fogadták el. A Népfront azt azért javasolta – szemben más fantázianevekkel –, hogy megőrizzük mindkét nevet. Aki Endrődön született, továbbra is endrődi születésű marad és azt büszkén vallhatja is. Sem Endrőd, sem Gyoma múltja és hagyományai nem vesztek és vesz-

hetnek el a jövőben sem. Ezeket ápolnunk és őriznünk kell. Ugyanakkor az előttünk álló nagy feladatok, melyeket a lakosság városi színvonalú ellátásának biztosítása érdekében kell megoldanunk, nem a megalapozatlan nosztalgiával, hanem cselekvőkész összefogással valósíthatók meg.

Ez fejlődésünk egyik fontos kulcskérdése. A régmúltat idéző, ellentéteket szító nosztalgia – legyen az gyomai vagy endrődi indíttatású – a reálisan gondolkodó, községét cselekvően szerető embereknel nem találhat talajra. A tettek korszakát éljük, és a jövő bizonyítani fogja, hogy történelmi jelentőségű, szükségszerű lépést tettünk, amikor eggyé vált Gyomaendrőd.

Több évtizedes céltudatos együttműködésünk bizakodással tölthet el bennünket a jövőre nézve is.

Jenei Bálint tanácselnök

ENDRŐD

Ti, pusztaszeri törvénytevők:
pásztorkodó, szilaj elődök,
földet, füvet, vizet keresők,
jó hely, hol folynak a Körösök?

Pogány lelkű lázadó Vata,
és elbukott Csoltoknak népe,
szemeteket álomra zárta
itt Salamon s Szent László pénze.

Kanyargó Körös és Berettyó
nádja, lópja, dús selymű rétje
adott legelőt nyájatoknak,
s halat, vadat nektek bőségre.

Tatár felpörkölt, úr vett dézsmát,
türk harácsoltt itt kedve-kényre;
veszett futást, pusztulást hozott
Csejtre, Tölgyre, Simára, Décsre.

Otthont adtál szökött jobbágnak
és Kereki nemes népének.
Pestis pusztított, kolera rontott,
heptika kínozta; mégis élek.

Ezerre menő bús hazátlant
Amerika csalt hitegetve,
de szaporodott a kubikos,
béres, summás, cseléd éhezve.

Nagy hosszú sorban kanyarogtak
talicskázó kubikos népek,
új eszméket, lázadást hoztak,
s felbojduktál te Darázsfejszek.

Vörös-katonák századjai
indultak dühvel védő harcra.
Míg ők vérzettek, reményüket
burzsoa banda eltaposta.

Ezrednyi halt idegen földön
világháborúk vad vészében,
csendőrpuska ropogott közénk,
kik munkát és kenyeret kértek.

Új világ van a Körös-parton,
teremtő zajjal zúgnak gépek.
Pár évtized varázsütése.
Elődök, ránk sem ismernétek.
(1980)

Márton Gábor

Az Öregek Napközi Otthona

Magyarországon a társadalmi támogatást igénylő idős emberek szociális gondozása együtt fejlődött szocializmust építő hazánk gazdasági, politikai fejlődésével. Az elért eredményeinknek megfelelően változott a gondozás tartalma. Az idős emberek differenciált gondozása azt jelenti, hogy a szociális gondozást igénylő öregek koruknak, egészségi állapotuknak és szociális helyzetüknek megfelelő gondozásban részesülnek.

A cél, olyan segítséget nyújtani a gondozásra szoruló időseknek, amely lehetővé teszi, hogy minél tovább maradjanak otthonukban. Ez elsősorban az idős emberek érdeke. Az idősek, csökkent alkalmazkodó képességük miatt ugyanis nem szívesen válnak meg régi, megszokott környezetüktől. A változás nagy megrázkódatást jelent számukra.

Az Öregek Napközi Otthonában gondozható idős emberek viszont saját környezetükben maradván kapják meg a szükséges segítséget.

Az Öregek Napközi Otthona – amely a differenciált gondozás háromlépcsős rendszerének első fokozata – nappali ellátást biztosít a családi gondozást nélkülöző, kedvezőtlen szociális helyzetben lévő idős, vagy egészségi állapota miatt munkaképtelen, de mozgásra képes személyeknek, akik a napközi otthont rendszeresen látogatják.

A differenciált gondozás másik két fokozata: a házi szociális gondozás, illetve a szociális otthoni ellátás.

Gyomaendrőd nagyközség társadalmi, gazdasági szervei és a nagyközség lakossága a társadalmi összefogás kiemelkedő példáját bizonyították az Öregek Napközi Otthonának létrehozásával.

A Békés megyei Tanács gyomai 2. sz. Sütőipari Vállala a 1978 februárjában szocialista brigádjainak kezdeményezésére „Egy nap az öregekért” mozgalmat indított. Felhívásukra a község minden gazdasági egységének, üzemének, vállalatának dolgozói csatlakoztak.

A társadalmi összefogásnak köszönhető,

hogy nagyközségünkben 1979. december 15-én ünnepélyes keretek között megnyílt az Öregek Napközi Otthona, és 1979. december 17-től 30 idős személy gondozását kezdtük meg.

Örömmel számolhatok be arról, hogy 1982. január 31-ig további 59 fő kérte és kapta meg tagfelvételét a napközi otthonba.

1981-ben átlag 54 fő látogatta rendszeresen napközünket. Elmondhatjuk, hogy sikerült az Öregek Napközi Otthonát vonzóvá, otthonossá alakítani. A kényelmes bútorok, a tisztaság, a helyiségek jó megvilágítása, szőnyegek, virágok mind hozzájárultak ahhoz, hogy családias légkört tudtunk teremteni. Napközi otthonunk rendelkezik saját 70 kötetes könyvtárral, melyet a Kner Nyomdatól kaptunk, 300 kötetes kihelyezett könyvtárral, melyet a Községi Könyvtár biztosított. Folyóiratok, társasjátékok, televízió, lemezjátszó és rádió állnak a gondozottak rendelkezésére.

Havonta egy alkalommal filmvetítést szervezünk, ahol régi magyar filmeket mutatunk be. Sikerült jó kapcsolatot kiépítenünk a két általános iskola úttörőcsapatával, akik időnként kedves kis műsorral lepik meg gondozottainkat. Nagyobb ünnepeken ajándékokkal kedveskednek.

A 2. sz. Általános Iskola karácsonyra egy feldíszített fenyőfát ajándékozott napközünknek. Ebben az évben felkerestek bennünket a Kiss Lajos Gimnázium és Szakközépiskola kollégista diákjai, akik vidám műsorral szórakoztattak gondozottjainkat. A Katona József Művelődési Ház egy fotókiállítás rendezett napközünkben, ahol az 1914–1945 között megjelent levelezőlapokat állította ki nagy-nagy sikerrel.

Nagyközségünk vállalatainak, intézményeinek szocialista brigádjai – így a Győzelem Tsz Előre Szocialista Brigádja, a Viharsarok Htsz Egyetértés Szocialista Brigádja, a Gyógyszertár Winkler Szocialista Brigádja, és a Háziipari Szövetkezet Lenin Szocialista Brigádja – minden jelentősebb ünnep alkalmával szeretettel, gondoskodással és ajándékokkal vesznek körül gondozottainkat.

Társadalmi és más ünnepeink (pl. öregek napja) megszervezésében is mindig számíthatunk szocialista brigádjaink támogatására, amelyet a jövőben is kérünk.

A tárgyi feltételek mellett a személyi feltételek is biztosítottak. Jelenleg az Öregek Napközi Otthonának vezetőjén kívül egy gondozónő és három kisegítő látja el a szükséges feladatokat.

A fekvő betegeket a szociális gondozónő látja el napi kilenc órában. A jövőben biztosítani szeretnénk még, hogy a gondozot-

tak napközi otthonon belül rendszeres orvosi ellátásban, egészségügyi gondozásban részesüljenek.

Feltétlenül szeretnénk a napközi otthonunk fődémceréjét, és az épület külső tatarozási munkálatait elvégeztetni még ez év folyamán. Az anyagi fedezetet már megkaptuk rá a nagyközségi tanácstól. Bizunk abban, hogy a kivitelező vállalattal is sikerül közös nevezőre jutni.

Tudjuk azt, hogy Gyomaendrőd nagyközségben még sok az idős, társadalmi tá-

mogatásra, segítségre szoruló ember. A mi feladatunk, hogy ezeket felkutassuk, megismertessük őket az Öregek Napközi Otthonának életével, és arra törekedjünk, hogy minél több idős ember vegye igénybe napközi otthonunk szolgáltatásait. Ebben a munkában számítunk a HNF N6- és Rétegpolitikai Bizottságára, szocialista brigádokra, de minden segíteni kész, szocialista gondolkodású emberre is.

Bolehovszky Lászlóné

A SZABÓIPARI SZÖVETKEZETRŐL

1951. április 30-án 9 szabó, 8 fodrász és 2 fényképész a szövetkezés útjára lépett, és megalakították Endrődön a Vegyes Ktsz-t.

Elnöküknek Hornok László szabómesztert választották. Három évig dolgoztak a Vegyes Ktsz-ben, ezután már csak a szabók folytatták a munkát, a fodrászok, fényképészek kiléptek.

A kezdeti időszakban az otthonról hozott lábhajtásos gépek, asztalok, hokedlik képezték vagyónukat.

Termékeik munkaruha, munkanadrág, klotl alsó volt. A Békéscsabai Nagykereskedelmi Vállalatnak szállították, kis tételekben.

1956 után a szövetkezet megerősödött, megvalósította a női munkaerő foglalkoztatását, így nagymértékben hozzájárult a község fejlődéséhez is.

1961-re megeremeltették a feltételeit a technikai fejlődésnek. Megvásárolták a volt ipartestületet, a lábhajtásos gépeket mind villanymotoros gépekre cserélték le. Elkezdődött a kézműszakos szalagszerű termelés. Már speciálgépek is működtek, lyukkötő, gombozó, így az időigényes kézimunkát géppel végezték.

A kollektíva kitarító és szorgalmas munkája, szakmai tudása révén eljutott oda, hogy termékeik minősége olyan színvonalú lett, hogy a külföldi megrendelők is elégedettek voltak vele. A nagyobb volumenű exporttermelést 1973-ban kezdték. Megrendelők voltak: Szovjetunió, NDK, Csehszlovákia, NSZK, Líbia.

Jelenlegi üzemházunk a negyedik a megalakulás óta. A volt Cipész Ktsz üzemét vásárolták meg 1975-ben. Az átalakítás után egy tersedes épületben, a géppark újabb korszerűsítésével lehetőséggé tették a további fejlődést. A termékeik olyan minőségi színvonalat értek el, hogy a világhírű Adidas cég hat éve megrendelői közé tartozik. Ilyen megrendelő még a francia Weill cég is.

Az Adidas cégnek szabadidő öltözékeket, a Weill cégnek pedig kabátokat gyártanak. Ez a két fő termékcsoport. Termékeik 95%-a exportra készül.

Az 1980-ban megkezdett és 1981-ben befejezett üzem bővítő beruházással elérték, hogy a korszerű munkavégzés feltételei biztosítottak és a dolgozólétszámnak megfelelő szociális helyiségek is rendelkezésre állnak. Saját kezelésű üzemi konyha biztosítja az étkezést, saját ifjúsági klub a szórakozást, kulturálódást.

A szövetkezet mindig fontos feladatának tartotta a jó szakmunkás-ellátottságot. Ennek érdekében 25 éve folytat iparitanuló-

képzést, és a szövetkezeten belül három alkalommal felnőtt szakmunkásképzést indított, az így képzett szakmunkások száma 250 fő, a szakmunkások aránya 87%.

A szövetkezet dolgozói közül sokan tanultak, illetve tanulnak tovább középfokú szakmai, politikai oktatási formákban, így készülnek az elkövetkező időszak nehezebb feladatainak megoldására.

A szövetkezetben a munkaversenymozgalomnak, a szocialista brigádmozgalomnak komoly eredményei vannak. A szövetkezeti bizottság a mozgalmi munka eszközeivel segíti, hogy a dolgozók minél szélesebb rétege vegyen részt e munkában.

A szövetkezet vezetősége biztosítja a kollektívák vállalásainak teljesítéséhez a szükséges feltételeket, a versenymozgalom értékelését és a hatékony ösztönzés megvalósítását.

A szövetkezetben 7 szocialista brigád működik 82 fővel. A brigádok példamutatóak a társadalmi munkaakciókban, a szocialista erkölcs erősítésében, a politikai közhangulat formálásában, ténitentesmentes véradásban, intézmények patronálásában.

A párt és KISZ-alapszervezet segítségével új versenyformákat valósítanak meg. 1982-ben új brigád alakulását segítik elő.

A szövetkezet létszáma 272 fő, ebből 255 nő, 30 éven aluli 150 fő. Az átlagéletkor 34 év. A szövetkezet pártalapszervezetének taglétszáma 45 fő. A KISZ-alap-

szervezet taglétszáma 43 fő. Gyes-en 42 fő van. A gyes-ről visszatérőknek egymúszakos szalagon biztosítják a munkát.

1981-ben a szövetkezet gazdasági és mozgalmi tervét a belső tartalékok további feltárásával, ésszerű takarékosággal és hatékonyabb termeléssel, valósították meg.

Az új épületrázzárral, mely 2,5 millió forintba került, megvalósították a zárt technológiai rendszert, a korszerű szabázzszatót, megoldódtak raktározási gondjaik is. Közel 2 millió forintot költöttek 1981-ben különböző célgépekre, melyek segítségével a korszerű technológiai követelményeknek is megfelelő minőségben tudják termékeiket előállítani.

1981-ben újabb megrendelők is jelentkeztek az NSZK-ból és Franciaországból.

Jelenleg az új partnereknek már készülnek az első termékek, amelyek szintén kabátok és szabadidő öltözékek igen tetszetős kivitelben.

A továbbiakban lehetőség lesz létszám-növekedésre is, mert 1981-ben engedélyezték évenként 30 fő ipari tanuló felvételét.

Néhány adat a fejlődés szemléltetésére:

	1951	1961	1971	1981
Termelési érték ezer Ft-ban	528	6150	18 292	64 000
Közös vagyon ezer Ft-ban	5	576	3 219	20 000
Létszám fő	19	51	195	272

A termékek meőzása aprólékos gondtal történik

A magyar Tanácsköztársaság kikiáltásának 63. évfordulója alkalmából koszorúzási ünnepségre került sor az Agrármozgalmi emlékműnél, amelyen a nagyközségi párt- és állami vezetőin kívül részt vettek a munkásmozgalom idős harcosai.

A koszorúzási ünnepséget követően meghitt, bensőséges ünnepségen köszöntötték községünk vezetői az idős vöröskatonákat, akik szívesen időztek a ma már történelmi értékű emlékeik felidézésével.

Segítséget kér a könyvtár

Igen sokan emlékeznek még arra az időszakra, amikor – időnként az egyéni programot is félretéve – közös összefogással munkálkodtunk egy szép, korszerű könyvtár kialakításán. Erdemes volt. Sok-sok gyereknek szinte mindennapi programja azóta a könyvtárlátogatás, s amióta a szabad szombatokat bevezették, többször tapasztaljuk, hogy családosan látogatnak bennünket: újságot olvasnak, lemezt hallgatnak, könyvet válogatnak szülők, gyerekek együtt.

A könyvtárárpítésnél tapasztalt közös összefogásban bizva kérünk most is: nem pénzt, nem társadalmi munkát, hanem segítséget a helytörténeti anyag gyűjtéséhez.

Könyvtárunk régóta gyűjti a gyomai vonatkozású dokumentumokat: van 1894-ből *Szabad Szó* című újságunk, megvan a Karácsony-féle *Békés vármegye története* című könyv, fényképek a régi Gyomáról, Rácz Lajos bácsi visszaemlékezései gépelt formában, Kner Mihály búcsúlevelének másolata – és a jelenből is: üzeminkről, intézményeinkről, nevezetesebb gyomai emberekről megjelenő újságcikkek például.

A könyvtár feladata, hogy ezeket a dokumentumokat nyilvántartsa: téma szerint csoportosítsa, feljegyezze a dokumentum eredeti lelőhelyét és a nyilvántartást (jegyzéket) igény szerint rendelkezésre bocsássa.

A munka befejezése után megtudjuk például, hogy milyen dokumentumok jelentek meg a gyomai sportról, vagy a Győzelem Tsz-ről.

Szeretnénk munkánkat – a lehetőség szerint – a teljesség igényével végezni, ezért kérünk mindenkit, akinek helytörténeti anyaga van, hozza el a könyvtárba. Nyilvántartásba vesszük, ha lehet, lemásoljuk, a tulajdonost feljegyezzük és a dokumentumot visszaadjuk. Érdekel minket könyv, újságcikk, közérdekű fénykép, térkép, hangfelvétel, mindenfajta dokumentum.

A Kner Nyomdában készült könyvek gyűjtése is kötelességünk. Sajnos, nehezen jutunk az 1945 előtt készütekhez; nagyon örülnénk, ha ezekből is előkerülne és közkinccsé válhatna néhány példány.

Üzemekhez, vállalatokhoz, intézményekhez: minden olyan kiadványból, amit „házon belül” készítenek (tehát könyvesboltban nem kapható), kérjük, küldjenek egy példányt a könyvtárunknak!

Mindnyájan tudjuk: ami a ma eseménye, az holnapra történelem.

Címünk: Községi Könyvtár
Gyomaendrőd Kossuth u. 50. 5500
Tel.: 120

A segítséget előre is köszönjük.

Március 2-án tartotta közgyűlését a gyomaendrői STK. A közgyűlésen számot adtak az egyesült sportkör munkájáról, vázolták a további feladatokat. Kimondták, hogy az eredményes munka záloga a további társadalmi összefogás lehet, egyben megköszönték a község gazdasági egységeinek eddigi önzetlen segítségét a sportkör munkájában.

Az Elnöki Tanács döntése és sokéves fáradozásunk eredménye alapján elképzeléseink valósággá váltak. Gyoma és Endrőd 1982. január 1-vel nagyközségi szinten egyesült.

Az egyesülés fölötti jogos öröm és büszkeség egyúttal számvetésre is késztet bennünket, az egyesített Gyomaendrőd Hirdető Szerkesztő Bizottságát is. Honnan indultunk és hogyan látjuk jövő feladatainkat.

1977-ben – jó öt évvel ezelőtt – jelent meg először a Gyomai Híradó, melyet rövidesen endrődi társa is követett. A nagyközségi pártbizottságok kiadásában negyedévente megjelenő írásos anyagok a kezdeti időkben magukon viselték az útkeresés jellegét. Kivitele sem volt minden időben megfelelő, különösen a gyomainál nemegyszer elmosódott volt a stencil. Az Endrőd Híradó kivitele valamivel díszesebb volt, az ENCI sokszorosítóján készült.

Legfontosabb feladatunk az aktuális községpolitikai célokra való mozgósítást, illetve az ezekről történő tájékoztatást tekintettük. Mindkét településen lelkes szerkesztő bizottság fogott munkához, akik közül kiemelhető Pintér Sándor, Márton Gábor, Beinschróth Károly, Jánovszky György és Mészáros Gábor szerepe.

A kezdeti száraz tényközlések fokozatosan olvasmányossá váltak, egyre inkább fölkelte a lakosság érdeklődését. Már nem csak üzemek, termelőszövetkezetek kerültek bemutatásra, hanem közzismert személyiségek, művészi alkotók, de kulturális és sportesemények közlésére is vállalkoztunk.

Sor került az Endrőd Híradó nagy vállalkozására is, melyben kibővített kiadásban vázlatosan feldolgozta Endrőd történetét az újratelepítéstől napjainkig.

Az idei évtől munkánkat közösen végezzük. Úgy érezzük, hogy erőink egyesítése révén alkalmassá válunk a megnövekedett feladatok és településünk elvárásának. Fő feladatunknak azt tekintjük, hogy az aktuális községpolitikai cikkek mellett, negyedévente megjelenő lapunkat egyre színesebbé tegyük. Célunk az, hogy a lakosságot érintő kérdésekre időben reflektáljunk, az olvasókkal szorosabb kapcsolatot építsünk ki. Eppen ezért várjuk a hozzánk beérkező kérdéseket, javaslatokat is. Egyik kiemelt feladatunk marad továbbra is a gazdaságpolitikai feladatokra történő mozgósítás, a széles körű tájékoztatás.

Céljaink megvalósításáért közösen, együtt kell munkálkodnunk.

Mészáros Gábor

Április 2-án, hazánk felszabadulásának 37. évfordulójáról ünnepi falugyűlésen emlékeztünk meg. A falugyűlésen lett megválasztva a HNF új vezetése. A falugyűlés 50 tagú bizottságot és 15 fős elnökséget választott. A HNF elnöke Putnoki Bálint elvtárs lett, titkárnak Szabó Incéné elvtársnő választották. Az új bizottságnak és a választott tisztségviselőknek további munkájukhoz jó erőt, egészséget kívánunk.

Gyomaendrőd Híradó
Kiadja: az MSZMP Községi Bizottsága
Gyomaendrőd
A kiadásért felelős: Jenei Bálint
Szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI

HÍRADÓ

1982. július hó 2. szám

A „Halászat Kiváló Szövetkezete” a Viharsarok Htsz

Ismét öregbedett halászati szövetkezetünk hírneve! Az 1981-ben meghirdetett kongresszusi munkaversenyben elért első helyezés, az ismételten elnyert „Halászat Kiváló Szövetkezete” kitüntetés jelzi a jó munka országos elismerését. A sorozatos elismerésekhez vezető út egyaránt bővelkedett kudarcokban és sikerekben. A kudarcokat kiheverték, a fizikai erőfeszítés párosulva az új ötleteket szülő ésszerűséggel legyőzte a nehézségeket, az egymást követő sikerek mutatják, hogy a jelenben kezd megvalósulni mindaz, amiről az alapító halászok, az egyesülést kimondó 52 alapító tag 1952-ben talán álmodni sem mert. Harminc év megfeszített munkája, veritékező emberi nekifeszülés sokasága kellett ahhoz, hogy a Viharsarok Htsz-nek országhatárokon túl is ismert jó hírneve legyen. A Körösök vidéke büszke lehet erre a hírnévre!

A harminc év munkájáról, sikereiről, küzdelmeiről közgyűlési jegyzőkönyvek, megyei és országos rendezvények krónikái szólnak, a közelmúlt nagyszerű eredményeiről, a jövő megalapozott terveiről a megyei sajtó és az alkalmi kiadványok emlékeztek meg. Az 1982. május 14-én megtartott díszközgyűlésen Csoma Antal, a szövetkezet ifjú elnöke számolt be a szövetkezet országosan is elismert eredményeiről, a szövetkezet fejlődéséről, a belső élet alakulásáról. Megható tisztelettel köszöntötte a még életben levő alapító tagokat, akiket ma is szoros szálak fűznek a szövetkezetéhez. Ők az igazlító tanúi a Viharsarok Htsz harminc év alatt elért fejlődésének.

Az ünnepélyes alkalomból – a szakszerűség igénye nélkül – néhány egyszerű gondolattal tekintünk végig a megtett úton, mutassuk meg, hogy büszkék vagyunk szülőföldünk, a Viharsarok kiváló szövetkezetére.

A fejlődés legerőteljesebb mozgatója az az előrelátó tervezés volt, amellyel a szövetkezet megszervezte belső életét, a népgazdaságban is jelentős termelői munkáját. Békés, Csongrád, Hajdú-Bihar és Szolnok megye területén 1629 hektár természetes vízterületen és 279 hektár halastavon gazdálkodik a szövetkezet. A legelső időktől kezdve szívügyük volt az ivadéknvelés. Ezért építettek saját ivadéknvelő tavat, ahonnan vizeikbe mindig kellő mennyiségű

Csoma Antal elnök ünnepi beszédét tartja

ivadékok tudtak juttatni, olcsón. Az elsők között rendezkedtek be a holtágak és a víztározók haltenyésztési hasznosítására. Az elmúlt évben – a természet hátráltató szelvénye ellenére is – a természetes vizekbe 116,6 t busát, 21,2 t pontyot, 20 000 db előnevelt süllőt, 28 750 db I. ny. süllőt, 10 millió zsenge csukaivadékokat és 246 kg üvegagnólnát helyeztek ki. Ennek összértéke 6 395 000 Ft. A tenyészhal-mennyiség kihelyezésében nagy segítséget jelentett a szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézettel kötött, a busa tenyészhal kihelyezésére és lehalászására vonatkozó együttműködési megállapodás. Az ivadékolási kötelezettséget is túlteljesítette a szövetkezet. A horgászokra is gondoltak, mert az általuk is látogatott vizekbe 1 651 000 Ft értékű tenyészhalat juttattak.

Az 1970-es évek elején a haltermelés még nem érte el a 400 tonnát, 1981-ben már meghaladta a bűvös 1000 tonnát. Kimagasló eredményt hozott a természetes vizi halászatban a már említett busaprogram megvalósítása. A holtágak növényevő halakkal történő betelepítése a szövetkezet-

től származó kezdeményezés volt, s ma már számos helyen követik a jó példát.

A természetes vizi halászat 167 tonnával, a halastavi termelés 39 tonnával múlta felül az előző évi eredményt. A természetes vizekből kifogott halmennyiség 84%-a volt első osztályú, fajta szerint 78% a növényevő hal, 6% a ponty, süllő, harcsa, csuka, balin, 13% a vegyes fehér hal, 3% a törpeharcsa. A halastavi termelés meghaladta a 400 tonnát. A lehalászott 421 tonna hal 19%-a étkezési hal, 58%-a tenyészhal és 23%-a ivadékkal.

Az előrelátás jellemző a szövetkezet sokrétű tevékenységére: az ivadék-előállítás-tól a tenyészhal- és áruhaltermelésen keresztül az egyre inkább fejlődő halfeldolgozásig minden a szövetkezetben belül történik. A halászcserék és -kertek, halbaltok és keszgesütők az értékesítés jelentős részét bonyolítják le. Megkezdte termelését a szövetkezet eddigi legnagyobb beruházásaként létesített halfeldolgozó üzem, és évek óta megbízhatóan teljesíti éves tervét a fémtolegcikk-gyártó melléküzem. E teljességet megközelítő tevékenységével

Az ünnepségen résztvevők egy csoportja

a szövetkezet kilépett a középszerűségből, a halászatból valóban halgazdálkodás lett, s az ország egyik legnagyobb halászati szövetkezetévé fejlődött.

A szövetkezet a további fejlődés érdekében igyekszik az eddigi jó partnerkapcsolatokat erősíteni, s újabbakat létesíteni. A szövetkezet keretében működik Kelet-Magyarország egyik korszerű halfeldolgozó üzeme, melynek üzemeltetéséhez a partnerek fokozott segítsége is szükséges. Eddig is sokat jelentett a Hidasháti Állami Gazdaság beruházó társi segítsége, a szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézet szakmai együttműködése, s megvan a remény, hogy a szegedi, szolnoki, geleji, tiszalpäri, bajai halászati szövetkezetek, a tömörkényi Alkotmány, a szakmári Petőfi, a monostorpályi Egervölgye mezőgazdasági termelőszövetkezetek, a Nagykunsági Á. G., Palotási Á. G. a Kunszentmártoni Á. G. a halfeldolgozó üzem halellátása terén szállítmányaik növelésével új gyártmányok bevezetését is lehetővé teszik. Ez viszont növelni fogja az exportlehetőséget is. Romániában, Irakban eddig is keresettek voltak a szövetkezet készítményei, hisz 1979-ben 790 tonna fagyasztott busát szállítottak Irakba, 1980-ban ez a mennyiség 800 tonna fölé emelkedett. Ha a halfeldolgozó üzem alapanyagellátásával nem lesz fennakadás, 1985-ben már 2000 tonna halat fognak feldolgozni, s ebből bizonyára kellő mennyiség jut majd a hazai kereskedelembe is.

A fejlődés mértékét a gazdálkodás muta-

tókban kifejezett eredményei még inkább jelzik, és kiállják az összehasonlítást az országos átlagokkal is. A szövetkezetekről kialakult kedvező összkép azonban nem teszi elbizakodottá a szakvezetést. Az elnöki beszámolóban nagyon tárgyilagosan elhangzott az is, hogy a szép számok ellenére is tudják, amit eddig tettek, nem elég. „Sok még a javítani való – mondta Csoma Antal elnök –, különösen a takarékoság terén. Akkor mondhatjuk, hogy jól dolgoztunk, ha szövetkezetünk egész tagságának szemléletévé válik a takarékoskodás anyaggal, energiával, munkaerővel, szemléletté válik a munkafegyelem betartása, a vagyontvédelem, és nem parancsszóval megkövetelt előírásként kezelik. Sajnos, messze vagyunk még ettől!”

A további fejlődés biztosítékai azonban adottak a szövetkezetben. A 30 éven aluliak száma a szövetkezetben 143 fő, a teljes tagság 37%-a. A fiatalos lendület, lelkesedés, céltudatosság az eddigi szép eredmények fokozását eredményezhetik. Biztosítéka a fejlődésnek az is, hogy a szövetkezetben tudják, hol lehet és hol kell változtatni a hétköznapi munkájában. A terveket ismerik, a cél is világosan áll előttük: nyereséges gazdálkodást kívánnak folytatni, s ezt közös akarattal a „keménykötésű, viharedzett kőrösi halászos” valóra is tudják váltani.

További sikereket, nagyszerű eredményeket kívánunk a többször kitüntetett Viharsarok Halászati Termelőszövetkezet vezetőségének és teljes tagságának.

HÍREK

A középfokú iskoláinknál a hagyományokat megőrizve ballagtak a végzős diákok. A három iskolából közel 150 fiatal hagyta el az iskolákat. További életükben, munkájukhoz, továbbtanulásukhoz sok sikert kívánunk.

Nagyközségünk vöröskeresztes szervezete május 26-27-én sikeres véréradó napot szervezett. A véréradáson 230 fő közel 80 liter vért adott. Köszönetet mondunk a véréradóknak, a szervezőknek és további munkájukhoz jó egészséget kívánunk.

Kner Izidor, a XVIII. századig visszamenő falusi könyvkötő ősök ivadéka, 1882-ben nyomdát alapított Gyomán. Kner a nyomtatványok szakértőjévé vált, annyira, hogy tapasztalatait az 1902. évi közigazgatási reformnál is igénybe vették. A század első évtizedében már több mint száz dolgozót foglalkoztatott. Kner nem csak jó szakembereket toborzott, de művészeket is keresett. Lyka Károllyal szövetkezve egyik úttörője lett a hazai alkalmazott grafikának. Fia, Kner Imre, Fülep Lajostól kapta első indíttatását a magyar nyomdai művészet megújítására. Legfontosabb azonban találkozása és szövetsége Kozma Lajossal. A Három Cseppe Könyv, a Kner-klasszikusok és a Monumenta Litterarum megjelenésével megvalósul a magyar tipográfiai reform.

A magyar tipográfiai reform nagy erkölcsi sikert, de kevés anyagi hasznot hozott. Knerék a közigazgatási nyomtatványok hasznából fedezték kiadói kísérleteik költségeit. A harmincas évek második felében pedig harmincezer kötet könyvet ajándékoztak el munkáskönyvtáraknak és népkönyvtáraknak, „hogy azok mégis betöltsék hivatásukat és eljussanak az olvasóhoz”.

Kner Izidor 1935-ben meghalt, fiai, Kner Imre és Kner Endre az üldöztetés és a háború áldozatai lettek. A nyomda azonban már 1944 októberében a felszabadult Magyarországot szolgálta s az ötvenes évek vége felé ismét megtalálta helyét a szép magyar könyv műhelyei között. Ma a Békés megyei nyomdákat egyesítő Kner Nyomda nagyvállalat fontos könyvgyártó üzeme.

A jeles évfordulóról való megemlékezést a MTA Nyelv- és Irodalomtudományi Osztálya, a MTESZ Papír- és Nyomdaipari Műszaki egyesület és a Kner Nyomda szervezi. Szeptember 23-án a Magyar Tudományos Akadémián, 24-én Gyomán lesz emlékülés, 25-én leleplezik Kner Izidor és Kner Imre emlékkövét, Kiss Nagy András szobrászművész alkotását és felavatják az újjáépített Kner Nyomdaipari Múzeumot. A posta emlékbélyeget ad ki és film, valamint „A Kner-nyomda – kiadványainak tükrében” című könyv- és nyomdatörténeti kiadvány készül az évfordulóra.

Egy záródisz Kner Izidor könyvműhelyéből

A Szakma Kiváló Tanulója országos versenye Gyomaendrődön

Szép és igen komoly rendezvény zajlott le május 4-6-án a Gyomaendrődi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézetben. Ez időben rendezték az állattenyésztő szakmunkástanulók országos Szakma Kiváló Tanulója versenyét. Baromfitenyésztő és szarvasmarha-tenyésztő szakmák 32 tanulója mérte össze tudását.

A verseny nagy próbatétel a versenyző tanulóknak és az előkészítők számára egyaránt.

Iskolánk 16 éves fennállása alatt már harmadszor vállalta a versenyek szervezését, lebonyolítását. Tudtuk, hogy ez külön feladatot jelent az egész tanstületnek, a tanulóknak és a dolgozóknak egyaránt, mégis szívesen vállaltuk, mert bízunk abban, hogy a többletmunka meghozza a maga gyümölcsét.

Az országos verseny szelleme egész tanévre kiterjedő folt iskolánkon. Ennek talán került sor a házi szakmai tanulmányi versenyekre, ez adott lendületet az iskolánkon megrendezett megyei tantárgyi versenyekhez, ez volt a mozgató rugója a „Kitud többet a Szovjetunióról” c. vetélkedőn való jó szereplésnek is.

A gyümölcs beérte. Az OSZKT versenyen szép eredmények születtek. A résztvevő iskolák is lelkesen készültek a versenyre és igen nagy volt az érdeklődés. A Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium engedélye alapján az ország 8 szakmunkásképző iskolájának 112 baromfitenyésztő III. évfolyamos tanulója közül 12, a szarvasmarha-tenyésztő szakmából pedig 13 iskola 204 III. évfolyamos tanulója közül 20 fő szerepelt a versenyeken.

Az OSZKT verseny három részből állt.

Írásbeli, gyakorlati, szakmai szóbeli, illetve társadalmi ismeretek.

Az írásbeli és szóbeli versenyeket iskolánkon tartottuk, míg a gyakorlati versenyeket a békéscsabai Lenin Mgtsz baromfitelepén, a gyomaendrődi Győzelem Tsz keltető-üzemében, illetve a mezőhegyesi Mezőgazdasági Kombinát új szarvasmarhatelepén. Mindhárom vállalat sokat tett a gyakorlati versenyek feltételeinek előkészítéséért.

A versenyeken kiemelkedő eredmények születtek. A MÉM által megadott elérhető maximális pontszám 60 volt. Ennek megoszlása a szakmunkásverseny súlyozottságának megfelelően a következő:

Írásbeli 10
Gyakorlat 40
Szakmai szóbeli 5
Társadalmi ismeretek 5

A rendelkezés értelmében, ha a versenyző elérte a maximális pontszám kétharmad részét, külön vizsga nélkül szakmunkás bizonyítványt kaphat. E verseny során baromfitenyésztő szakmából 11, szarvasmarha-tenyésztő szakmából 19 tanuló érte el a minimumot és a szakmunkás-bizonyítvány boldog tulajdonosa lett.

Iskolánk hű maradt eddigi hagyományaihoz és baromfitenyésztő versenyzőink a dobogó legmagasabb fokára kerültek.

Első helyezett: Kiss Margit, második helyezett: Bartos Kornél és harmadik helyezett: ért el Serdült Margit, a berettyóújfalusi Mg. Szakmunkásképző Intézet tanulója.

A szarvasmarha-tenyésztő szakmánál a legjobb írásbeli és legjobb társadalmi ismeretek feleletéért Fazekas Sándor az eleki

kihelyezett tagozatunk tanulója külön díjat kapott.

A versenyző tanulók kikapcsolódás jogcímén megismerkedtek községünk illetve megyénk nevezetességeivel. Kirándulást tettünk a szarvasi Arborétumba, a Halkutató Intézetbe, valamint a szarvasi Tesse-dik Múzeumba.

A versenyző tanulókat kísérő tanárok részére, tanári továbbképzőt is tartottunk. A továbbképző keretében, szakmai előadások után megyei tanulmányi úton vettünk részt. Mind a tanulók, mind a kísérő tanárok nagy elismeréssel szóltak megyénkben folyó munkánkról.

Az Országos Szakma Kiváló Tanulója verseny rendezésével egyidőben került sor az iskola új létesítményeinek avatására. Héger József a MÉM Szakoktatási és Kutatási Főosztályának vezetője örömmel adta át az új 4 tantermes tanügyi épületet, a komplett tornatermet és az iskola udvarán megépült sportpályát.

Avató beszédében méltatta az építkezést kivitelező vállalatot, elsősorban a Gyomai Fa és Építőipari KTSZ jól szervezett munkáját és takarékos teljesítését.

Kiemelte azt a lelkes, sokoldalú társadalmi munkát is, amelyet az iskolánk tanulóival végeztek, iskolájuk fejlesztéséért.

A verseny, az iskolai ünnepélyek, az ünnepség keretében szervezett kultúrműsor (melyben közreműködött a gyomaendrődi „Körösminti Szövetkezeti Táncegyüttes”) sokáig szép emléket fog jelenteni a résztvevő versenyzőknek, tanulóknak és vendégeinknek egyaránt.

Urbán Vince

A gimnáziumi fakultatív oktatásról

1979. szeptember 1-én lépett életbe az OM rendelete „A gimnáziumi nevelés és oktatás terve”, amely az eddigi gimnázium lényegét megőrizve több tartalmi továbbfejlesztést és munkarendi változást jelent. A gimnázium a leggazdagabb hagyományokkal rendelkező iskolatípus, ezért a reform célja, hogy ebből a múltból minél több értéket, szépséget megőrizve, ugyanakkor a ma szocialista világának igényeit kielégítve, követni a társadalmi és pedagógiai fejlődés fő vonalát.

A gimnázium egész tevékenységével az általános iskolára épít, nevelőtevékenységének legfőbb tartalma az általános műveltség formálása. Az általános műveltség fogalma azonban kitágult: az ismeretek, a tudás mellett szerves részévé vált a világnézet, a képességek, a magatartás és az izlés harmonikus egysége. A gimnázium funkciója kettős: elsősorban egyetemi, főiskolai tanulmányokra készít fel, másrészt olyan gyakorlati képességeket igyekszik kifejleszteni, amelyek képessé teszik az érettségizett fiatal gyakorlati pályán való elhelyezkedésre.

Az 1979-ben életbe lépett reform lényege a következő: I. osztályban fel kell zárkóz-

tatni azokat a tanulókat, akik valamilyen oknál fogva bizonyos alaptantárgyakból hiányosságokkal jöttek a gimnáziumba. II. osztályban tovább folytatódik a felzárkóztatás, de itt már belép egy új tantárgy, a pályaorientáció, heti 1 órában. E tárgy keretében a tanulók megismerkedhetnek a különböző szakmákkal, az azokhoz szükséges képességekkel, bizonyos önismeretre tesznek szert és év végére pályirányt választanak. Ezen kívül – érdeklődésüknek megfelelően – egy elméleti tárgyat heti 2 órában pluszként tanulhatnak.

A választott pályairánynak megfelelően II. osztály végén tantárgycsoportot választanak 3 ill. 2 tárgyból, amelyeknek az óraszám III. osztályban összesen heti 7, negyedik osztályban 9. Az órák megoszlása elméleti tárgycsoport választása esetén III. osztályban 2+2+3, IV. osztályban 3+3+3. Két tárgy választása esetén II. osztályban 4 vagy 5, IV-ben 6+idegen nyelv. Választható elméleti tárgyak: a gimnáziumban tanult valamennyi tárgy + pszichológia, logika, ábrázoló geometria, néprajz, szociológia.

Gyakorlati jellegű tárgyak: idegenvezetés, gépjárművezetés és szállítási ügyintézés, postaforgalmi ismeretek, kémiai anyag-

vizsgálat, számítógépezési ismeret, gépés-gyorsírás, államigazgatási ismeretek, népművelési ismeretek, műszaki rajz, könyvtárosi ismeretek, irat- és levéltárosi ismeretek, muzeológusi ismeretek, telexkezelés, nevelési alapismeretek, testnevelési és sportszervezési ismeretek. Iskolánkban az elméleti tárgyakból a választási lehetőség igen bőséges. Pl: magyar-történelem-angol, magyar-történelem-német, mat-fiz-angol, mat-fiz-német, mat-kém-angol, mat-orosz-angol, mat-német-angol, illetve mindenféle variáció elképzelhető (pl: biológia-földrajz-angol.) Gyakorlati tárgyak esetén magyar-történelem-nevelési ismeretek, mat-fiz-nev. ism., stb. az összes variáció.

Gépjárművezetői és szállítási ügyintézői ismeretek + orosz, fizika, földrajz, magyar, kémia, stb. Könyvtárkezelési ismeretek + angol, német.

A reform lényege tehát az, hogy a választott pályairánynak megfelelően a tanulók nagyobb, mélyebb elméleti alapot kapjanak a továbbtanulásra illetve segítséget elhelyezkedésre illetve munkavállalásra.

Fekete Antal

Az egészségügyi ellátás helyzete

Az ember legfélétebb, legdrágább kincse az egészsége. E gondolat jegyében érthető, hogy az emberek mindig is érzékenyen reagálnak az egészségügyi ellátás területén bekövetkezett változásokra, legyen az szervezeti, technikai, vagy személyi változás.

Nagyközségünk több mint 18 000 lakosának egészségügyi ellátása tanácsi feladat, ennek megfelelően biztosítanunk kell az ehhez szükséges feltételeket.

Hogyan is állunk egészségügy vonatkozásában?

Településünkön 7 körzeti orvos, 4 fogszakorvos, továbbá 1-1 belgyógyász, szemész és gyermekszakorvos működik. Megoldott a tüdőgondozás, valamint a szülészeti-nőgyógyászati ellátás. A számadatok tükrében megállapíthatjuk, hogy településünk orvosi ellátottsága jónak mondható, kiállja a hasonló adottságú településekkel történő összehasonlítást.

Ez azonban nem jelentheti azt, hogy nincs további tennivalónk e téren. Jelen helyzetben legsürgősebb feladatunk a gyermekszakorvosi ellátás javítása, ezért még ez évben szeretnénk egy gyermekszakorvost az endrődi területre beállítani. Ugyancsak feladatunk, hogy megfelelő körülményeket teremtsünk az egészségügyi dolgozók részére, munkájuk végzéséhez. Az endrődi rendelőintézet teljes külső és belső felújítása az első félévben befejeződik. A gyomai orvosi rendelő belső felújítása soron következő feladat. Folyamatban van a hétvégi orvosi ügyelet rendelőjének kialakítása, melynek kihasználása érdekében a gyermekszakorvosi rendelőt is ezekre a helységekre tervezzük. Orvosi ellátáshoz szorosan kapcsolódik az a tény, hogy településünk adottságai kedvezőek, ezért orvosaink szívesen telepszenek le véglegesen nagyközségünkben, nem átmeneti megoldásként vállalnak munkát. Ezért to-

vábbra is elő kívánjuk segíteni a letelepedésüket a rendelkezésünkre álló eszközökkel.

Orvosi lakásgondjainkat enyhíti a felépített 2 orvosi lakás, továbbá az, hogy orvosaink jelentős része saját erőből épített, illetve épít lakást. Orvosaink munkájával a lakosság meg van elégedve. Ezt jelzi az is, hogy csak a legkritikább esetben érkezik panasza.

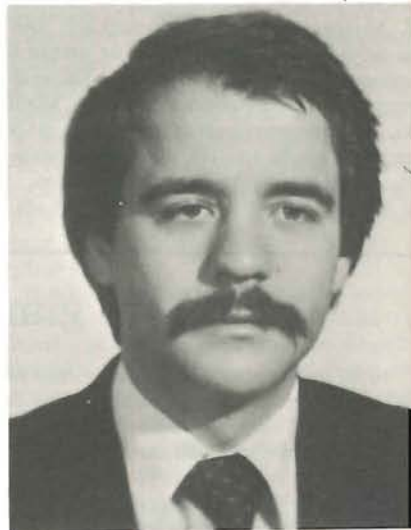
Lakosságunkat a két település egyesülése után élénk foglalkoztatta a hétvégi összevont orvosi ügyelet kérdése. Előre kell bocsájtani azt, hogy a hétvégi összevont orvosi ügyelet bevezetése és településünk egyesülése között oksági összefüggés nincs. Az orvosi ügyelet összevont szervezése központi rendelkezésre történik összefüggésben az 5 napos munkahétre való áttéréssel. Ezzel kettős célt kell elérni. Egyrészt biztosítani kell a hétvégi megbetegedések ellátására a megfelelő orvosi szolgálatot, másrészt az orvosok részére is lehetővé kell tenni hétféteken a szabad időt, hiszen nekik is éppúgy joguk van a pihenésre, mint másnak. Köztudott tény, hogy a hétvégi orvosi ügyelet ellátása a volt endrődi tanácsházán kialakított rendelőben fog történni. Ezért eddig előzetesen inkább a gyomai területről érkeztek kifogások, hogy a hétvégi orvosi ügyelet nem fog megfelelő ellátást nyújtani. Az ügyelet csak akkor kerül bevezetésre, ha ahhoz minden feltétellel adott lesz. Mik ezek a feltételek? Az ügyeleti helység kialakításáról már szoltunk. Személyi feltételek az ügyelet ellátására adtak. Két orvos – az egyik az ügyeleti rendelőben fogadja a betegeket, a másik speciális rendeltetésű gépkocsival tesz eleget a kihívásoknak – és megfelelő asszisztencia biztosítja az ügyeletet. Jelenleg a technikai feltételek – ügyeleti gépkocsi, CB rádió – hiánya miatt nem kerülhet bevezetésre az ügyeleti rendszer. Várhatóan ez évben e probléma is megoldódik. Az or-

vosok CB rádióon keresztül állandóan kapcsolatot tudnak tartani egymással és út közben is lehetőség van sürgős esetben az útirány megváltoztatására. A járásban szarvasi központtal már eredményesen működik egy ügyeleti szolgálat. Őszintén hisszük, hogy a mi hétvégi orvosi ügyeleti szolgálatunk is kiállja a gyakorlat próbáját és az egészségügyi ellátás más területeivel együtt a lakosságunk személyes megelégedésére fog működni.

Hunya Miklós

HÍREK

Fülöp József (Háziipari Szövetkezet), Lékay János valamint Kiss Tamás a Győzelem Tsz KISZ alapszervezetének titkárai április 27-től május 8-ig Szovjetunióban tartózkodtak, ahol egy körutat tettek meg. Az utazást mindnyájan jutalomként kapták, mivel alapszervezetük „Kiváló KISZ alapszervezet” zászlóval lett kitüntetve.

Kiss Tamás

A Járasi KISZ Bizottság által szervezett csehszlovákiai jutalomüdvülésben az Endrődi Cipész Szövetkezet KISZ fiataljai közül négy fő részesült több éves kiemelkedő munkájáért. Az egyhetes utazás alatt, mely május 17-től 25-ig tartott, Karlovy Varyval és Prágával ismerkedhettek meg a fiatalok.

Május 15-én, szombaton, már hagyományosnak mondható baráti találkozóra került sor az Endrődi Cipész Szövetkezet és a Tanimpex Külkereskedelmi Vállalat KISZ fiataljai között. A hétféget – mintegy nyolcvan – a tájház megtekintése után a szabadban töltötték, sportversenyekkel és romantikus szalonnasütéssel.

Készülőben a két orvosi lakás

A szakmunkástanulók nemzetközi sportversenye

Ebben az évben a Gyomaendrődi Mg. és Élelmiszer ipari Szakmunkásképző Intézet kapta azt a megtisztelő feladatot a MEDOSZ-tól és a TOT-tól, hogy megrendezze a mezőgazdasági szakmunkástanulók számára az immár 4 esztendeje nemzetközivé vált sporttalálkozót.

E mozgalom, melynek célja: versenyzési, sportolási lehetőséget biztosítani az azonos feltételek között élő, tanuló gyerekek részére – megyéinkből indult el.

A MEDOSZ Békés megyei Bizottsága elsőként támogatta ezt a célkitűzést. Így első alkalommal 1974-ben Gyomán a MEDOSZ Ifjúsági Sporttalálkozó néven lebonyolított versenyen mérték össze erejüket megyénk 5 mezőgazdasági iskolájának, valamint a Tolna megyei Lengyel község mezőgazdasági iskolájának tanulói. A későbbi években – már a MEDOSZ Központ támogatásával – 5 megye tanulói találkoztak.

1978-ban – a rendező ismét a gyomai iskola volt – vált nemzetközivé a sporttalálkozó, amikor is két csehszlovákiai iskola versenyzőivel bővült a létszám.

Az elmúlt évben – Békésen – újabb szocialista ország, az NDK tanulói is bekapcsolódtak ebbe a nemes vetélkedésbe.

Az évek során egyre több irányító, felügyeleti, társadalmi szövet, gazdasági egységet sikerült támogatóként, segítőként megnyerni.

Ez idei Gyomaendrődi Nemzetközi Sporttalálkozót 3 országos, 7 megyei szerv patronálta.

Nagyközségünk gazdasági egységei is kitétek magukért: a Győzelem Mgtsz, az Alkotmány Mgtsz, Viharsarok Htsz, az Körösi A. G., az ÁFÉSZ, a Fa- és Építőipari KTSZ, komoly segítséget nyújtottak ahhoz, hogy a hagyományoknak megfelelő színvonalú versenyt rendezhessünk.

Nagyközségünk vezetői pedig gondoskodtak arról, hogy a résztvevők maradandó élményekkel gazdagodva térhessenek haza.

A verseny lebonyolításához szükséges személyi és tárgyi feltételeket a nagyközségi sportkör és az iskolák vezetői igyekeztek biztosítani. Ezúton mondunk köszönetet érte.

Ezek után elmondhatjuk, hogy a verseny

elé kitűzött feladatokat sikerült megvalósítani. Sikerült 250 tanuló – a jövő élelmiszer-gazdaság szakemberei – számára sikerélményt nyújtani. Sikerült tovább mélyíteni és erősíteni a kialakult baráti kapcsolatokat az iskolák között országhatáron belül, de országhatáron kívül is. Sikerült újabb kapcsolatokat létesíteni, újabb tapasztalatokat szerezni.

A kétnapos versenyben a Gyomaendrődi Mg. és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet tanulói jól szerepeltek.

Atlétikában a lányok 2., labdarúgásban a fiúk 3. helyet szereztek. A honvédelmi versenyt mind a lányok, mind a fiúk megnyerték.

Ezeknek az eredményeknek volt köszönhető, hogy az iskolák közötti versenyben lányaink a II., fiaink a III. helyen végeztek.

A gyomaendrődi intézet a 11 iskola pontversenyében a II. helyen végzett, mindössze a szlovákiai Vinicky csapata előzte meg versenyzőinket.

A résztvevők az ünnepélyes zárás után így köszöntek el: „Viszontlátásra 1983-ban Csehszlovákiában – Vinickyn.”

BIZTATÓ EREDMÉNYEK

Közel tíz éve kezdődött el a Katona József Körzeti Művelődési Központban az általános iskolás korú gyermekekkel való tudatos foglalkozás. Abban az időben néptáncsoportunk állandó utánpótlási gondal küzdött. Ez a kényszerhelyzet késztette rá bennünket, hogy az általános iskola felső tagozatosaitól szervezzünk arra alkalmas – ehhez a műfajhoz kedvet érző gyermekeket. Egy-két év alatt bebizonyosodott, hogy a gondolat helyes volt. Igaz, az elején olyanok kételkedésével meg nem értésével is szembe találtuk magunkat, akiknek pedig a permanens nevelés érdekében támogatniuk kellett volna ezt a munkát.

A kezdeti sikerek felbátorítottak bennünket. A következő lépésként igyekeztünk az iskolai munka ritmusához alkalmazkodva minden felnőt csoport mögé legalább egy gyermekcsoportot felsorakoztatni. Így alakultak meg a sakk, bélyeg, társastánc-utánpótláscsoportok. Egy évig még gyermek népdalkör is működött. Ezt a munkánkat a Megyei Művelődési Központ azal ismerte el, hogy az Iskolák és művelődési házak kapcsolata c. bázisfeldat gondozásával minket bizott meg.

Ez – bár feladataink megnövekedését jelentette, egyben erőt is adott a további munkánkhöz, mivel bebizonyította, hogy az igényeknek meg tudunk felelni, helyes úton járunk.

Vitathatatlanul legerősebb csoportunk a Körösmenti Szövetkezeti Néptáncgyűttes, amely ez évben ünnepli fennállásának 15 éves évfordulóját és amely immár a Déryné Művelődési Házban működő gyermektáncosokkal együtt hat gyermekcsoport

tot sorakoztat föl maga mögött. Több mint 200 6–14 éves korú gyermek jár rendszeresen próbákra, ismerkedik a néptánc alapjaival.

Jóval szerényebb létszámmal működik a társastánc-klub. Igaz, ők később kezdték. Eredményeik azonban biztatóak.

Sikereink felett érzett örömminket szeretnénk most megosztani olvasóinkkal, amikor közreadjuk a Táncművészet márciusi számából a következő két részletet.

Fábrý Zsuzsa szakiró „Reméljük, nem utoljára: Gyermekantológia a Budai Vigadóban” című cikkében így ír rólunk: Igazán gyermekekre csak Gyalog László szabta Rábaközi verbunk és dús című művét. Komponálás módja nagyon egyszerű, egyértelműen azt szolgálja, hogy az anyag saját lehetőségei minél teljesebb mértékben kibontakozhassanak, s hogy a magabiztos táncudású gyomai gyerekek kiélhessék benne játékos kedvüket. Alapvető eszköze az uniszonó mozgás időnkénti két- vagy háromszólamos kánonszerű felbontása. Ennek alárendelten szerveződnek a zökkenőmentes váltásokkal egymásba alakuló térformák is. Ezzel a formálási elvvel hatósan bontakoztatja ki az anyag tér- és időbeli ritmikai gazdagságát, s egyben tág teret enged annak, hogy a gyerekek szólamokkal versenyszerűen, egymást túllícitálva felelgessenek egymásnak.

Alig két hónappal később zajlott az úttörő társastáncosok rangos összejövetele Miskolcon, amelyről ugyanebben a számban Asó István számol be: Szándékosan hagytam utolsónak a gyomai úttörőcsoportot, amelyet Nyiri Lajos vezet. Egy polkát

és egy bécsi keringőt mutattak be. Polkájuk – játékos, fenyegetős, dobogós paraszt polka – lendületben, erőben, frissességben példaként állhat a felnőttek előtt is. Nyiri Lajos a keringőben sem tanította őket semmi faksznira, csak táncra. Itt is példa lehet a vezető és a csoport munkája, hogy hogyan kell a társastáncot tanítani a gyerekeknek. Nyiri Lajost, szakágazatunk másik nagy széniorját kimagasló pedagógiai tevékenységéért a bíráló bizottság a Magyar Táncművészek Szövetségének nívódíjával tüntette ki.

Auer Pál a májusi Táncművészetben ír a Miskolcon rendezett IX. Országos Formációs Táncbemutatóról szóló cikkében a gyomaendrődi gyerekekről: „A gyomai gyermekcsoport fegyelmezett munkájáért, s nem utolsósorban Nyiri Lajos pedagógus nagyszerű nevelőmunkájáért előadói és koreográfiai díjat érdemelt ki. A csoport bemutatója, a bécsi keringő és a polka azt bizonyította, hogy egyszerű eszközökkel – de ügyelve arra, hogy például a be- és kivonulás is a formációhoz tartozik – hogyan lehet fiatal gyermekekkel kimagasló eredményt elérni?”

Nem szabad megfeledkeznünk azokról sem, akik mindezt lehetővé tették. A táncgyűttes fenntartóiról, a cikkekben nem említett oktatókról, akik az előkészítő munkát végzik és természetesen a szülőkről sem. Az ő támogatásuk, munkájuk és megértésük a mi munkánk biztos háttere, amelyért ezúton is köszönetet mondunk.

K. K.

Időszerű áruellátási kérdésekről

Az életszínvonal-politikai célok megvalósításában napjainkban nagy feladat hárul a kereskedelemre is. A lakosságot toglalkoztató néhány áruellátással összefüggő kérdéssel kerestük fel Tanai Ferenc elvtársat az AFÉSZ elnökét.

– *Hogyan itéli meg Tanai elvtárs Gyomaendrőd nagyközség alapvető élelmiszerekkel való ellátását és mit tesz az AFÉSZ e téren?*

– Az alapvető élelmiszerekkel való ellátás általában jónak és kiegyensúlyozottnak minősíthető – kezdte a választ Tanai elvtárs. Kenyér, liszt, zsir, cukor, tej, tejtermék folyamatosan kapható. A hús, hűskészítmény és a zöldségfélékkel való ellátás is kisebb zökkenőktől eltekintve folyamatos.

A tartósan tárolható élelmiszerekből mindig megfelelő készletet igyekszünk tartani. Arra törekszünk, hogy e cikkek – amennyiben beszerezhetőek – ne fogyjanak ki boltjainkban. A kenyérellátás is jónak értékelhető. Hétféteken és több napos ünnepi alkalmakkor fordulnak elő esetenként ellátási nehézségek. Az ABC-áruházak hétfélig friss kenyérral való jobb ellátására tovább lehetne javítani a helyzetet, csökkenthető volna a torlódás.

– *Hallhatnánk-e bővebben a tej- és tejtermékellátásról?*

– A tej és tejtermék-választék az utóbbi években örömdetesen nőtt, sok új termék jelent meg a boltokban. E cikkek forgalmazásához megfelelő hűtőtereket alakítottunk ki. A nagyobb forgalmat bonyolító kereskedelmi egységeink tejhűtő állvánnyal rendelkeznek. A nagyobb lélekszámú külterületi településeken is biztosítva vannak a tej és

tejtermék árusítási feltételei. Valamennyi boltegységre előírtuk, hogy e cikkekből milyen választékot kötelesek tartani. A vasárnap és ünnepnapjainkban 15 vendéglátóipari egységünk is részt vesz.

Szállító partnereinkkel a folyamatos, jó ellátás biztosítása érdekében több évre szóló szocialista együttműködési szerződést kötöttünk. A Sárreiti és Hajdú Megyei Tejipari Vállalatokkal kapcsolatunk jónak, korrektnek értékelhető. Szövetkezetünk az elmúlt évben 300 ezer forint vagyoni betéttel belépett a Sárreiti Tej Közös Vállalat tagjai sorába a jobb együttműködés és ellátás érdekében. Tett intézkedéseink eredményének, az ellátás javulásának is betudható, hogy szövetkezetünknel a tej- és tejtermék-forgalom az elmúlt két évben 34,5%-kal növekedett. Remélem, hogy továbbra is folyamatos és javuló ellátást tudunk biztosítani.

– *És mi várható a hús, hűskészítmény és a zöldségellátás terén?*

– A hús- és hűskészítmény-ellátással kissé más a helyzet. E cikkek szoros keretgazdálkodás alá tartoznak. A Húsipari Vállalat és a kapcsolatban lévő vágóhidak rendszeresen csak a meghatározott keretmennyiség szállítanak. Ezt másirányú beszerzésekkel igyekszünk pótolni. Szorgalmazzuk a baromfi- és egyéb húspótló ételek forgalmazását. Sajnos sem tökehúsból sem szárazáru készítményekben nem tudunk igényt zökkenőmentesen ellátani.

Az elmúlt években a zöldség-gyümölcs-forgalmunk dinamikusabban nőtt. Az évenkénti forgalomemelkedés 10–15%-ot tett ki. Élelmiszerforgalmunkon belül a friss zöldség-gyümölcs forgalom részaránya 4–5% körül mozog. A forgalomnak több mint felét helyi árualapból bonyolítjuk.

Az idei zöldségellátást több tényező is befolyásolja. Egyrészt a késői kitavaszkodás, másrészt pedig az a körülmény, hogy területünkön különféle okokból csökkent a földalatti hajtás. 1982-re 30 termelővel 110 tonna zöldségre kötöttünk szerződést, ez megközelíti a korábbi években lekötött mennyiséget.

Az árak kialakításánál igyekszünk jól összehangolni a termelői és fogyasztói érdekeket. Amit helyi árualapból nem tudunk beszerezni azt a ZÖLDÉRT Vállalat útján és más forrásokból biztosítjuk. Reméljük, hogy folyamatos és jó lesz a helyi zöldségellátás.

– *A sajtóban naponta találkozunk egyes kereskedelmi egységek átadására vonatkozó pályázati hirdetésekkel. Tervez-e az AFÉSZ ilyen szerződéses üzemeltetést?*

– Igazgatóságunk még az elmúlt évben megtárgyalta az ide vonatkozó irányelveket. Határozatot hoztunk arra, hogy 1985-ig 24 kiskereskedelmi és vendéglátóipari egységet hirdetünk meg és adunk át szerződéses üzemeltetésre.

Az előkészületi intézkedések folyamatban vannak. A közeljövőben 12 egységgel kapcsolatban kerül közzétételre pályázati hirdetés. A szerződéses üzemeltetés beindítására előreláthatólag augusztus 1-től kerül sor. Ezen üzemeltetési forma útján is elő kívánjuk segíteni az ellátás javítását és a gazdaságosabb üzemelést.

– *Köszönjük az interjút. Közreadjuk a Gyomaendrödi Híradóban.*

Aratási és cséplési emlékek

A területen a lakosság főfoglalkozása az állattenyésztés volt, mert a Körös állandó áradása akadályozta a gabonatermelést.

Többre becsülték a biztos hozamú kaszálókat a bizonytalan gabonatermésnél mely mellé még nehezebb munkát is kívánt. Pl. Endrőd „1561-ben nem fizetett gabonátizedet, mert ez évben nem vetettek semmit.” (Kakácsonyi)

Gabonát elsősorban a Köröstől távolabb eső magasabb fekvésű helyeken termeltek: búzát, árpát, zabot, kölest. Az aratás nehéz munka volt. Sarlóval vágták le a marékkel összefogott gabonát és kalásszal összeigazitva kötötték kérébe. Nők végezték. (Ne menj kislány a tarlóra, gyenge vagy még a sarlóra...)

A kasza csak a kiegyezés táján szorítja ki a sarlót. Sokkal haladásosabb volt, s ez döntő szempont volt, a vetésterület rohamos növekedése idején. Még akkor is, ha nagyobb szemvesztéssel járt. Ez a módszer főleg az uradalmak részes aratói útján terjedt el. A részes aratás a gyors betakarítást biztosította, és a szegénység részére a biztos és nélkülözhetetlen „mindennapi kenyeret” adta.

Még a kubikról is hazajöttek aratás-cséplés idejére, mert búza nélkül nem lehetett a „tél elé nézni”. Sőt még a katonák is kaptak szabadságot aratásra, békés, nyugodt időben.

Aratás általában 60 kg búzát biztosított holdanként. Tudni kell, hogy a 6–8 mázsás holdankénti átlagtermés már jó volt. A gyűjtő (marokszedő) egy szezonra általában két mázsa búzát kapott munkabéru. Az aratás gyakran 4–6 hétig elhúzódott. Szlovákiából és Erdélyből sok részes arató érkezett az Alföldre, sokszor az aratósztrájkok letörését kívánták ezek alkalmazásával elérni.

Hajnaltól késő éjszakáig folyt az aratás: kaszálás, gyűjtés, kévékötés, keresztetés, bögözés, keresztet lekötése a kévékből sodort szalmakötéllal.

Közben csak a „früstök bekapására” volt rövid idő. Délben a kaszás kalapált, a gyűjtő főzött: lebbencs, betyáros, tarhonya járta, sokszor csak az avas szalonna nyársalása volt soron.

Uraságnál „komenciót” kaptak: szalonna, liszt, kenyér, száraz főzelék...

A nagy melegben a gyűjtők „libapezs-

gőt” ittak, hogy a megbizhatatlan kútvíz betegséget ne okozzon. (Ecetes vízbe készhegnyini szódabikarbónát „bikabónát” tettek.)

A falu látványos nyári szórakozása volt az aratóbál. Pártás, magyar ruhás lányok ökörszekéren ülve vitték a nagy kalászkoszorút, az új lisztből sült kenyeret és kalácsot. A legények lóháton – árvalányhajas kalap, bőgatya, bőjű ing, sarkantyús csizma – kísérték a menetet, melyet szekéren szállított rezesbanda zárt le.

Voltak nagyon nehéz aratások, mikor a sok eső miatt többször is át kellett rakni partos helyre a kereszteteket. Általában Péter-Pál napján láttak hozzá. (Pénteki napon nem kezdtek munkába!) Legkorábban mindig a túlakörösi porsziken lehetett kezdeni az aratást.

Az endrődiek közül nagyon sok arató kereszt munkát a ballai, kondorosi, telki, szarvasi, mezőtúri uradalomban.

... „Sztrájkra került sor 1906 augusztusában a Herczfelder Pál-féle nagybirtokon. A gazdaság területén cséplési munkát végző dolgozók közül 6 endrődi lakos a szerződésben vállalt további munkát megtagadta, és

még dolgozni akaró társaikat is annak abahagyására bujtogatta." (Bodoki Fodor: Mezőtúr város története). A cséplés a századforduló előtt a nyomtatást kezdte felváltani.

A férfiak egész, a nők félrészesek voltak.

Férfiak az asztagon, zsáknál, szalmahordásnál, etetésnél, a nők kévevágásnál és törleklyuknál dolgoztak.

A zsákat sokszor létrán lépkedve vitték fel a gazda padlására.

A keresetet vasárnap délelőtt az elsősorban (bandagazda) házánál mérték szét. Vasárnap délután már vitték a gépeket a tanyaára, mert kora hajnalban kezdődött a munka. A cséplő munkásoknak feleségük, gyermekük, vagy más hozzátartozója hordott ebédet. Sokszor 10-15 km-t is megtettek kosárba csomagolt eleséggel, gyalog, hogy mire délben a gép leállt, ott legyen az ebéd.

A gépeket (cséplő, arató) nehezen fogadta be a parasztság. Idegenkedtek tőle. Még az 1950-es évek elején sem akarták engedni a szövetkezeti tagok, hogy kombájnnozzanak. (Endrődi Dózsa Tsz.)

Aratás és cséplés idején elég sok baleset történt.

1934-ben Nagylaposon három aratólány fulladt vízbe, mikor a nagy forróságban elmentek „lehűtőzni” a holtágba. Gyakori volt a napszúrás (hőguta).

A legemlékezetesebb tragédia ismeretlen szerző balladájában maradt ránk:

Tudjátok-e, hogy a nyári cséplésben
Mi történt a kisendrődi községben?
Farkas Julcsát küldték fel az asztagra,
Ahogy fordult beleesett a dobba.

Gépész uram álljon meg a masinál!
Farkas Julcsa beleesett a dobba.
De mire a nagy masina megállott,
Farkas Julcsa piros vérében ázott.

Gyertek lányok, tegyék fel a szekérre!
Vigyük el a zsidó-doktor elébe!
Weisz doktor úr félre fordult, azt mondja:
– Julcsának csak égben van orvossága.

Gyertek lányok, tegyék fel egy szekérre!
Vigyük el az édesanyja elébe!
Özvegy anyja összekulcsolja kezét,
Úgy siratja kedves, drága gyermekét.

Amikor öt Kati húga meglátja,
Sirva borul a diófa asztagra.
Ráborul és keservesen siratja:
Tegnap láttam, nem volt még semmi baja.

Szabó Sándor, hiába mész a bálba.
Nem viheted Farkas Julcsát már táncra.
Nem öleled karcsú, vékony derekát,
Nem csókolod halvány-piros orcáját.

Gyászban van a kisendrődi Fő utca,
Farkas Julcsát most viszik végig rajta.
Koporsóján hervadoz a koszorú,
Szabó Sándor megy utána, szomorú.

Szomorúan szól Endrődön a nagyharang
Sirva húzza három fehér vadgalamb.
Vernek rajta szívféjdító éneket:
„Visznek. Lányok, fiúk, Isten véletek.”

Egy rendezett utcavész

Az 1982. február-március hónapban megtartott tanácsági beszámolókon elhangzott lakossági észrevételek és problémák csoportosítása során világosan megmutatkozott, hogy településünkön az utóbbi évekhez hasonlóan – talán még fokozottabban – a belvíz és csapadékvíz elvezetése okozza a legtöbb gondot. A jegyzőkönyvekbe foglalt 347 észrevételből 56 a belvíz és a csapadékvíz okozta konkrét problémákat tartalmazza és sokan javaslatot is tettek a megoldásra is. Az állampolgárok észrevételein túl a szemlélődőnek sem kell túl figyelmesnek lenni, hogy észrevegye – főként régebbi házaikon – a belvíz okozta felnedvesedéseket, melyek rohamosan csökkentik ezen házak élettartamát, egészségtenné teszik a benne lakást.

Konkrét bizonyítéka ezen problémának, hogy az utóbbi években folyamatosan kellett belvízes lakásépítési kölcsönt biztosítani és az 1982. tavaszi belvíz után településünkön 96 család jelentette be igényét.

Az okokat vizsgálva megállapíthatjuk, hogy két fő probléma van. Az egyik, hogy a talajvíz szintje az utóbbi 15 évben folyamatosan emelkedő, nemcsak településünkön, hanem az egész Dél-Alföldön. Ennek okai még a szakembereknek is gondot okoznak, de tény, hogy szerepe van az általánossá vált ivóvíz vezetékeknek, az ezzel együtt jelentősen megnövekedett mennyiségű házi szennyvíznek, melyek jelentős része a kiépítetlen csatornahálózat miatt a kertekben szivárog el a talajba. Növeli ezt a problémát a másik, mely a csapadékvíz elvezető árokrendszerünkben van. Ennek lényege, hogy nincs Gyomaendrődnek olyan átfogó csapadékvíz elvezető terve, amely befogadónként és főcsatornánként kidolgozott, de egységes, összhangban levő tervben foglalva tartalmazná a település minden utcájára vonatkozóan a kiépítendő csapadékvíz csatorna főbb adatait. Ugyanakkor ki kell térnie a tervnek a település azon területeinek a problémájára is, ahol nem meg-

oldott a csapadékvíz befogadója, ezért mélyedésekben, kubikokban és csapadékvíz elvezető árkokban pang a víz, míg el nem szikkad, vagy párolog. Ezek tehát a fő problémák, melyeket fokoz az a nemtörődömség, amit sokfelé tapasztalni. Számos helyen nem törődnek a háztulajdonosok az árkok és átérsek karbantartásával és sok helyen található építési anyaggal elzárt csatorna is. Az elhanyagolt, elzárt árkokban a víz felgyülemlik, ezáltal fokozza a házak felvizesedésének veszélyét. Látható tehát, hogy a probléma többoldalú. Ezt a többoldalúságot vette figyelembe a Tanács vezetése és a végrehajtó bizottság a helyzet alapos megismerése után és határozatot hozott az átfogó, komplex belvíz és csapadékvíz elvezetési terv elkészítésére. A tervet megrendeltük és 1982 végére Gyomaendrőd teljes területére kidolgozásra kerül. Ugyanakkor párhuzamosan ezzel készül a Besenyszegen átmenő, a Ságvári téren át a volt Katómalomi tóig húzódó főcsatorna kiviteli terve. Ezt a munkát az évben elkészítjük és ezzel egy jelentősen veszélyeztetett településrészen megteremtődik a lehetőség a víz elvezetésére. Látni kell azonban, hogy a komplex terv és a tanács maximális törekvése mellett is a teljes megoldás hosszú távon lehetséges. Lerövidítheti ezt, ha a lakosság is legalább kötelezettségének megfelelően kivieszi részét a probléma megoldásából. Karbantartja háza előtt az árkot és az átérseket, vigyáz arra, hogy a víz szabad lefolyását semmi ne akadályozza.

Jenei Bálint

HÍREK

Április 25-én a Déryné Művelődési Ház szervezésében 12 alapító taggal Képzőművészeti Kör alakult. A hetenkénti foglalkozásokon szakirányítás mellett folynak, de alkalmanként Gaburek Károly festőművész is ellátogat a művészetet kedvelőkhöz szaktanácsokat adni.

Testnevelés és a sport helyzete községünkben

Jelentés

a község testnevelésének és sportjának helyzetéről és feladatairól, a Politikai Bizottság 1979. március 27-i határozata alapján.

A jelentést megtárgyalta az MSZMP Községi Végrehajtó Bizottság 1982. április 21-i és a Pártbizottság 1982. április 26-i ülésén.

A testületek megállapították, hogy községi szinten is, mint más területeken – jelentősen fejlődött a sportmozgalom.

1. Az óvodai, iskolai testnevelés és diáksport tekintetében az általános és középfokú iskolákban eredményesen folyik a tanórai testnevelés. Eredményes óvodáinkban gyermekeink életkorának megfelelő fizikai, testi nevelése.

A megyei átlagnál jobb a szakember-ellátottságunk is, – a községben 12 fő szakos testnevelő tevékenykedik. Általános és középfokú iskolánkban 2725 tanuló, az óvodákban 780 gyermekkel foglalkoznak testnevelőink. Testnevelés alól felmentett a gimnáziumban 3,9% – az ipari szakmunkásképző iskolában 6,4% – a mezőgazdasági szakmunkásképzőben a tanulók 13%-a – óvodákban testnevelési foglalkozás alól felmentett nincs.

Jelentős gondot jelent az általános iskola alsótagozatos tanulóinak fizikai felkészítése, a tornaterem és a személyi feltételek bizonyos hiánya miatt. Így az óvodában kialakított testnevelési igény és szokások törest szüvenek.

Az iskolai sporttevékenység szervesen kapcsolódik a tanórai testneveléshez, kiegészíti azt, s együttesen segíti a nevelési-oktatási feladatok megvalósítását. Az elért eredmények a testnevelő tanárok jelentős erőfeszítésének köszönhetőek.

Általános iskoláink több sportágban vesznek részt az úttörő sportrendezvényeken – iskolák közötti vetélkedőkön – így atlétika, kosárlabda, kézilabda, labdarúgás, torna, asztalitenisz stb.

Középfokú iskoláinknál is hasonló sportágakban versenyeznek a kiirt diák bajnokságokon és kupákon. A tömegsportban a legkülönbözőbb módszerekkel igyekeznek az évfolyamok tanulóinak többségét bevonni.

A sportolás tárgyi és felszerelési ellátottsága megfelelő, de a létesítmény – elsősorban tornateremellátásunk kritikus. Az endrődi területen egy tanulóra 0,66 m² – a gyomai területen 0,33 m² tornatermi hely jut. Mindenképpen gondoskodni kellene

tornaterem, kettős használatú nagyterem, óvodai tornaszobák, iskolai sportudvarok kialakításáról a jövőben.

2. A tömegtestnevelés és a versenysport bázisa, irányítója községünkben a Gyomaendrődi Spartacus Testnevelési Kör, – ez a munka négy szakosztályban 240 igazolt versenyzővel folyik:

- labdarúgók a megyei I. osztályban
- kézilabda, férfi és női ugyancsak megyei I. osztályban
- röplabda női csapat a Nemzeti Bajnokság II. osztályában
- az atlétika szakosztály sportiskolai jelleggel kezdte meg munkáját.

A nyitott létesítmény ellátottság a jelenleg működő szakosztályok munkájához megfelelő – de a tornatermi ellátottság hiánya itt is jelentős gondot okoz.

Az egyesületnél az utánpótlással foglalkozás nem gyengébb az átlagnál, az elért versenyeredmények is jók. Az 1981. évi megyei egyesületi rangsorban két területen is rangos helyezést ért el a Sportkör; a 63 értékelt egyesület között a 7. és a 8. helyet.

Ezek az eredmények kötelezettséget is jelentenek a jövőre nézve, az egyesület számára.

A végrehajtó bizottság vitájában jelentős helyen volt, a tagszervezéssel, a vízisportok, valamint a téli sportágak szervezésében határozottabb lépésekre lenne szükség. Valamint a természetes lehetőségeink jobb kihasználása az ifjúság fizikai nevelése érdekében. A sportegyesület mozgalmi vezetése – az elnökség – munkáját megfelelően végzi. A munkavégzéséhez rendelkezésre álló pénzüsszegek a szakosztályok működését alapvetően biztosítják.

Az Edzett Ifjúságért Mozgalom terén nem a legkedvezőbb a helyzet, az üzemek jelentős részében nem működik szervező bizottság – formális a községi Koordinációs Bizottság is – mivel ezek megalakulásakor ülésezett.

Mindezek ellenére a tömegsport terén vannak eredmények – egy-egy lelkes aktív, sportot szerető ember munkája nyomán az ÁFÉSZ, KNER, Viharsarok Htsz, Fa- és Építőipari Szövetkezet, Béke Tsz. stb. üzemekben.

Jelentős létszámot foglalkoztat még a két horgász egyesület is, mintegy 601 főt. Az eredmények mellett viszont gond az Edzett Ifjúságért mozgalomban a 19 éven felüli dolgozó fiatalok hiánya, a lányok és fiatalasszonyok megnyerése a sport szá-

mára. Részükre a kondicionáló jellegű, szolgáltató sporttevékenység beindítása lenne ajánlatos testnevelő tanáraink segítése révén.

Feltétlenül összehangoltabb munkára kell törekedni ezen a téren a KISZ és a sportegyesület, s más tömegszervezetek részéről is.

3. Vezetés, irányítás, együttműködés tekintetében a 10/1973/IV. 1/ MT. sz. rendelet értelmében községünkben is a sport és testnevelés irányítását, koordinálását a községi tanács végzi. Tanácsunk az egyesületeknek egyik fő anyagi bázisa is, saját forrásból és a vállalati koordinációból származó pénzüsszegekből 969 000 Ft-tal támogatja 1981-ben is az egyesületet, valamint fenntartja és használatra biztosítja a különböző létesítményeket.

Javulónak ítélte a V. B. a tömegszervezetek együttműködését is. Létre kell hozni K.I.M. Községi Koordinációs Bizottságot, tevékenységi területet kell találni, s közösen meghatározni a HNF Bizottságnak is.

A sportegyesület és a társszervek részéről lépéseket kellene tenni a sportszakember-képzés, – edzői, sportvezetői – megoldására, javítására. A sportegyesület és a község gazdasági egységei részéről kialakult együttműködést tovább szükséges javítani.

4. A testnevelés és sport pártirányításának gyakorlata községünkben azonos a más állami szervek, tömegszervezetek és mozgalmak pártirányításával.

Mindenekelőtt az irányításban, vezetésben dolgozó párttagokon keresztül megvalósuló elvi-politikai irányítás.

A községi párttestület korábban is – meghatározott időnként megvitatta a sport egyes részterületeinek teendőit. S küldött megfelelő kádereket a vezetés erősítésére.

A jövőben még nagyobb figyelmet kell fordítani a testnevelés és sport társadalmi megbecsülésére, fontosságának megértésére tekintetében. Erősíteni szükséges az alapszervezeti pártmunkában e területek pártellenőrzését – különösen az iskolai pártszervezeteinknél. Egyre több társadalmi aktív megnyerésében kell segítséget adni a tömeg és versenysport vezetéséhez.

A Községi Pártbizottság a jelentést megvitatta, az előterjesztett, – nyolc pontban megfogalmazott – javaslatot határozattá emelte.

Szakál József

HÍREK

Május 29-én a 2. sz. Ált. Iskola „Rákóczi Ferenc” úttörőcsapata ünnepélyes csapatgyűlést tartott. Ezen az ünnepségen az úttörőcsapat a hosszú esztendőik lelkiismeretes munkájáért megkapta az úttörőcsapatoknak járó legmagasabb kitüntetést, a „KISZ KB Vörös Selyemzászló Csillagát”. A kitüntetéshez gratulálunk.

Május 30-án a 2. sz. Ált. Iskola Pedagógus KISZ alapszervezete sikeres gyermeknapot szervezett. A gyermeknapon közel 1000 gyermek és felnőtt vett részt.

A gyermeknap sikeres szervezéséért és lebonyolításáért ezúton is köszönetet mondunk a szervezőknek és a közreműködőknek.

Gyomaendrődi Híradó

Kiadja: az MSZMP Községi Bizottsága
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Szakál József

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszki György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ

1982. szeptember hó

EGY ÉVSZÁZAD MEZSGYÉJÉN

A gyomai Kner Nyomda ebben az évben ünnepli fennállásának századik évfordulóját. Ez adta az aktualitást, hogy a Gyomaendrődi Híradó hasábjain egy kicsit nagyobb teret szenteljünk a nagy hírű könyvgyártó üzem bemutatására.

Kner Izidor írásaiból tudjuk, hogy ősei már a XVIII. században könyvkötők voltak. Édesapja Kner Sámuel Szarvasról Gyomára átköltözve egyszemélyes műhelyében haláláig folytatta a könyvkötő mesterséget.

Kner Izidor, a nyomda alapítója, 1860-ban született Gyomán, a Petőfi Sándor utca 60. számú házban. Apja mesterségét folytatva Szolnokon beáll könyvkötő inasnak. Inas- és vándorévei után 1882-ben hazatér Gyomára és a községi előljáróság biztatására június hónapban nyomdát nyit.

Az 1881. évi népszámlálás adatai szerint Gyomának 10 160 lakosa van. A nyomda-alapításkor már két postajarat biztosította az összeköttetést Békéscsaba és a főváros között. A kezdeti nehézségeken túljutva (kezdetleges felszerelés, gazdasági bázis hiánya) a nyomda erőteljes fejlődésnek indul. Ezt Kner Izidor pontos szállításának és jó minőségének köszönheti. Kortársai zömével ellentétben nem az alacsony árival, hanem termékeinek minőségével akart mindig sikereket elérni. A fejlődésre jellemző, hogy az üzemben 1906-ban már közel 100 személy dolgozott.

Kner Izidor 1935. augusztus 19-én, 75 éves korában meghalt. Az üzem irányítását fia, Kner Imre és Endre folytatja ugyanolyan precizitással és hozzáértéssel. Humanitásukat fémjelzi, hogy 1935-39 között 25-30 ezer kötet könyvet ajándékoztak különböző könyvtáraknak, munkás-könyvtáraknak.

A Kner Nyomda jelentősége Gyoma szempontjából óriási, hiszen Gyomát a köztudat elsősorban a nyomda néven keresztül ismeri.

Hogyan is alakult, fényesedett, vált elismertté a Kner név? Milyen jelentősége volt a magyar nyomdaiparban az üzemnek? A terjedelem csak nagyon vázlatos megvilágítást enged meg.

Kner Izidor a korszerű hazai nyomtatás úttörője volt. Minden erejével a nyomda

Kner Izidor, a nyomdaalapító

egyenletes foglalkoztatásának lehetőségét kereste, ezért alárendelt szerepe volt az alkalmi nyomtatványoknak. Knerék a közgazdasági nyomtatványok kiadóiá váltak. Ezt a tevékenységüket községi, megyei, majd országos szinten folytatták. A nyomdának a közönség körében legismertebb vonása a magyar nyomdai művészetben, könyvművészetben betöltött szerepe. Kner Izidor a minőség gondolatát nem csak munkáival, hanem szakmai cikkeivel is hirdette. Az igényes gondolat készített nyomtatványai, az 1900-as évek izléeses báli meghívói ismertek és kedveltek voltak.

1904-09 között három pályázatot hirdetett, ezzel jelentős szerepet vállalt a magyar alkalmazott grafika megteremtésében.

1917-től Kozma Lajos közreműködésével hozzáálltak a korszerű magyar tipográfia megteremtéséhez. Az első világháború után a barokk kori magyar könyvstílus hagyományainak újjáélesztésével kiadják a Kner klasszikusok és a Monumenta Literarum sorozatot Kner Imre tipográfiai tervei alapján. A Kner-féle törekvések bele-

tartoznak a nyomdászat és könyvművészet európai fejlődésébe. A magyar tipográfiai reform, bár Kner Izidor indította el, első-sorban mégis fia, Kner Imre nevéhez fűződik.

A Kner Nyomdának a könyvművészet megújításában betöltött szerepén túlmenően gyomai viszonylatban iparteremtő szerepe is volt. Abban az időben, amikor Gyomán a mezőgazdasági jelleg volt az uralkodó, a nyomda egyedülállóan számított. Az iskolafejlesztés szempontjából is pozitív szerepe van az üzemnek.

Bemutatjuk a formakészítést

A nyomdai technológiai sorrendben az első fázis a formakészítés. Bár a Kner Nyomda alapítója még csak minimális betűkészlettel kezdte működését, a betű, a szöveg előállítására mégis hamarosan betört a technológiák közé, hogy a későbbiekben mintegy alapja, indítója legyen a szép könyvek, a nyomda hírnevének öregbítésének.

Miként is alakult ki a jelenlegi szöveg-előállítás, melyek voltak annak fontosabb állomásai. Három jelentősebb korszakot vázolhatunk fel. A Kner család ideje alatti időszak, a felszabadulástól 1963-ig, és 1963-tól napjainkig.

Az első időszakra jellemző volt a meghívók, könyvek, akcicenszerű kiadványok és ügyviteli nyomtatványok szedésének előállítása.

A második időszakban csak ügyviteli jellegű nyomtatványokat állítottunk elő. Mindkét időszakban kézzel, több apróbb-nagyobb darabból raktuk össze a formákat.

A harmadik időszak 1964-ben következett be, amikor megjelent a gyomai üzemből is a gépi szedés. Felgyorsult a termelés, hiszen a Monotype szedő- és öntőgép 8-10 ember munkáját helyettesítette. Megnövekedett a könyvek előállítása, javult a minőség. Ez a profil jelenleg is érvényben van.

A formakészítés három fő részre bontható: a Monotype szedő-, a Monotype öntő rendszerek és a készszedő rész.

Ez utóbbi a két gépegység által előállított szedést hivatott feldolgozni.

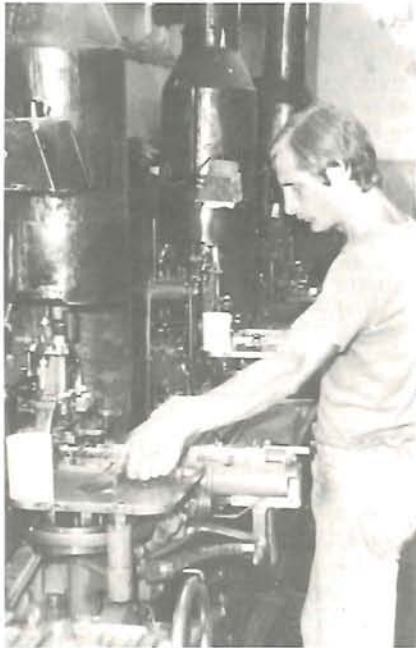
Jelenleg a formakészítés létszáma 36 fő. Ennek a létszámnak feladata a magasnyomó gépek ellátása nyomóformával.

Elmondhatjuk, hogy üzemrészünk összetételét a fiatalok határozzák meg. Ezen belül nagyobb létszámban a nők vannak, 23 fő. Az átlagéletkor nem éri el a 30 évet.

A mai profil meghatározója a könyv. Ehhez jön a tájékoztatók szedésének előállítás.

Üzemrészünkben egy szocialista brigád, a Kner Izidor Szocialista Brigád működik igen szép sikerrel.

Mindannyiunk feladata a Kner hagyományok ápolása, a nyomda hírének öregbítése, az, hogy ha az olvasó a kezébe veszi a könyvet, ne csak a tartalmat, de a belső-külső küllemét is szépnek, esztétikusnak találja.

Monóöntéssel készül a szedés

A gépterem bemutatása

A gépterem a könyvgyártás technológiai sorrendjében a szedőterem és a könyvkötészet között foglal helyet. A szedőterem által biztosított, nyomásra érett szedést a formaelőkészítőben bezárják és revíziózzák, azaz nyomásra kész állapotba hozzák. A kész formáról a gépbe emelve festékezés után nyomatot készítenek, azaz kinyomják. Üzemrészünkben főleg könyveket gyártanak (évente közel száz címet), de a könyv mellett megtalálható a gyógyszerismertető, gyógyszer címke, tájékoztató is. Magas- és ofszetnyomó gépeink automaták, a régi fárasztó kézi-berakás helyett a be- és kirakást automatikusan végzik. A könyveket magas-, míg a címkeket főleg ofszetnyomtatással készítjük.

A legrégibb nyomási eljárás a magasnyomás. Lényege, hogy a nyomóforma a síkból ki van emelve, így a festékezőhengert csak a nyomórészt festékezi be, a papír is csak a nyomórészt érinti. Az ofszetnyomás

esetében egy teljesen sík felületű, hengerrre hajlított lemez képezi a nyomóformát. Elve a zsír és a víz taszító hatásán alapul. A nyomórész vízszűrő, de felveszi a festéket. A nemnyomó rész zsírmentesítő, de felveszi a vizet. Így a festékezőhengert csak a nyomórészt festékezi be, míg a vizezőhengert csak a nemnyomórészt vizezi. A nyomat egy gumihenger közvetítésével kerül a papírra. Az ofszetnyomás újabb, tehát modernebb nyomási eljárás. Üzemünk fokozatosan erre a nyomási eljárásra tér át.

A gépterem a kinyomott íveket további feldolgozásra a kötészetre adja át megszámlolt, kistószolt állapotban.

A gépterem létszáma 59 fő, melyet egy művezető és két csoportvezető irányít. A dolgozók közül 40 férfi és 19 a nő. Szakmunkás 33 fő, betanított munkás 19 fő, segédmunkás 7 fő. 7 fő nyomdaipari technikus végzettséggel rendelkezik. A gépteremben három szocialista brigád működik, köztük a Petőfi többszörös aranyjelvényes, a Március 15 többszörös aranyjelvényes, a vállalat kiváló szocialista brigádja.

Modern ofszetnyomó gép

Könyvkötészet bemutatása

Gyomán Kner Izidor, a nyomdaalapítás előtt könyvkötéssel foglalkozott. A nyomda kialakítása legális működtetése után nagy szerepet kapott az ívek feldolgozásánál a könyvkötés.

Közigazgatási, ügyviteli nyomtatványok különböző kötések készültek. Ez a folyamat kisebb-nagyobb zökkenőkkel a felszabadulásig tartott. A felszabadulás után 1963-ig a megmaradt néhány géppel kézi és díszítő szerszámokkal dolgozott a könyvkötészet. 1963 után kialakul az új termék-szerkezet: könyv és tájékoztató.

Nagyobb létszámú iparitanuló-képzés indul, sok fiatal lépett be a kötészetre, ezek nagy része ma is mint vezetők, és szakmunkások dolgoznak. Jelenleg a dol-

gozó létszámnak 60 százaléka szakmunkás, ez az arány jobb az országosnál.

A termelés emberi oldalának megoldásával párhuzamosan megindul a gépi beszerzés, hajtogató, cérnafűző, összehordó, beakasztó, táblakészítő, aranyozó és még több olyan gép érkezik, amelyekkel a minőséget, termelékenységet lehetett javítani. Ezekkel a jól variálható egyedi gépekkel a megismerés, begyakorlás után kialakult a korszerűsített könyvkötészet és hozzá a stabil szakgárda.

A termelés felfutása után évente 1-1,2 millió kötet könyvet, 100-150 tonna tájékoztatót készítünk. A megrendeléseinkben a kötésfajták igen széles skálában vannak, megtalálható a brosúrától a valódi bőr kötésig, mini kiadványaink is népszerűek a gyűjtők körében.

Könyvkötészetünk további feladata, hogy a megrendelőinknek pontos határidőre kiváló minőségben tudjuk a kiadványaikat biztosítani.

Kötik a jubileumi könyvet

A pártalapszervezetünkről

Alapszervezetünk 1965-ben alakult hat fővel. Létszámunknak megfelelően három fős vezetőséget választottunk. A párttitkár Eke Lajos elvtárs lett, ő vezette tíz éven át pártalapszervezetünket.

Mint általában minden kezdetnél, az induláskor nálunk is akadtak problémák. A tapasztalatlanság, a rutintalanság nem múlt el nyomtalanul. Összefogással, jó kollektív munkával mégis aránylag rövid idő alatt sikerült elérni, hogy alapszervezetünk működése és döntései segítsék a gazdasági építőmunkát.

Erre a kis létszámú, de igen lelkes kis csapatra épült fel alapszervezetünk. A párt-építéskor a tapasztaltabb elvtársak mellé fiatalok kerültek. A fiatalok többsége KISZ ajánlással került a párt tagjainak sorába. A két korosztály ötvöződéséből alakult ki a jelenlegi pártalapszervezet gerince. Az

idősebbek tapasztalata, a fiatalok lendülete jól megfér az alapszervezetben belül.

1975-ben az új vezetőségválasztáskor Eke elvtárustól Katona Sándor vette át a stafétabotot. A taglétszámunk már annyira megnövekedett, hogy a három tagú vezetőség helyett öt tagú vezetőséget választhattunk.

Katona elvtárs 1976-ban eltávozott vállalatunktól, és júliusban Szabó Tibor elvtársat választottuk párttitkárrá.

Jelenlegi taglétszámunk 32, ebből 20 férfi, 12 nő. Nyugdíjaink 1982-ben lettek átigazolva a két területi alapszervezethez. Az utóbbi éveket felvett elvtársak a fiatalok közül kerültek a párttagok sorába. Jelenlegi munkánkban van még javítani való, főleg a tagság aktivitásán a taggyűléseken. El kell érni, hogy bátrabb véleménynyilvánítással, kritikával, ütközésebb alapszervezetet hozjunk létre.

Pártiskolai végzettség területén alapszervezetünk a következőképpen áll: ML esti középiskolát végzett 4 fő, jelenleg 2 fő jár. 5 hónapos pártiskolája van 1 főnek. ML esti egyetemet végzett 6 fő, jelenleg 2 fő jár. A szakosítót 1 fő végzi. Alapszervezetünknel 1 fő a megyei pártbizottság tagja, 2 fő a községi pártbizottság tagja, 1 fő pedig munkabizottsági tag.

A társ szervezetekkel jó a kapcsolatunk. Kölcsönös megbeszélések és viták előzik meg egy-egy döntésünket.

Feladatunk, hogy tovább erősítsük a cselekvési egységet, és nagyobb hatékonysággal segítsük a gazdasági építőmunkát.

Szakszervezeti élet

A Kner Nyomda gyomaendrői üzemének szakszervezeti műhelybizottsága a Kner Nyomda Szakszervezeti Bizottsága irányításával dolgozik. Az üzem létszáma 205 fő, ebből jelenleg 198 fő szakszervezeti tag, amely 97 százalékos szervezethez tartozik meg.

Az üzem dolgozóinak érdekképviselőt az 5 fős műhelybizottság és a 13 bizalmi képviseli a különböző fórumokon. A gyomaendrői üzemünkben a műhelybizottság titkára a vállalati Szakszervezeti Bizottság elnöke. Ezen kívül a vállalati szintű munkabizottságokban is képviselve van üzemünk egy-egy fővel. Dolgozóinkat a bizalmi hálózaton keresztül tájékoztatjuk üléseinkről, az azon hozott döntésekről, határozatokról.

A Békés megyei nyomdák összevonása óta a Kner Nyomda összes üzemében főbizalmi rendszer működik, csak a gyomaendrői üzemben maradt műhelybizottság. Ez a gyakorlatban előnyös is, de bizonyos vonatkozásban kettősséget okozó tényezőként könyvelhető el.

A műhelybizottságot és a munkahelyi szintű bizalmi testületet is tájékoztatni kell minden ülésről, értekezletről, de sok esetben csak a bizalmi testület dönthet egyes kérdésekben. A Szakszervezeti Bizalmi Testülete úgy döntött, hogy a gyomaendrői üzemben meg kell szüntetni a műhelybizottságot és át kell állni a főbizalmi

rendszerre. Bizunk benne, hogy a jövőben rugalmasabban, egyszeri tárgyalásokkal, gyorsabban tudjuk érvényesíteni az üzem kollektívájának érdekképviselőt minden fórumon.

Az üzem szakszervezeti vezetése az elmúlt időszakban kiemelten foglalkozott a gazdasági feladatok végrehajtásának a segítségével, a jobb munkahelyi légkör kialakításával. A Kner Nyomda százéves centenáriuma tiszteletére szeretnénk úgy gazdasági munka, mint kollektívális viszony területén méltók lenni nagy nyomdász elődeink által kivívott hírnevünkre. A gazdasági munka hatékonyságát, a dolgozók munkahelyi beilleszkedését, a jó kollektívális viszony kialakulását és a hétfégi pihenést próbálja segíteni dolgozóink számára a szakszervezet szociális és kulturális tevékenységével.

Minden évben megünnepeljük a Nemzetközi nőnapot, mely alkalomból nődolgóink ajándékot kapnak. Hagyomány már, hogy május 1. alkalmából a Körös Étteremben dolgozóink és családjuk számára ebédet biztosítunk. A régi nagy sikerű nyomdászbalok felújítása, hagyománytisztelete céljából a KISZ-szervezettel közösen 1981-től újra megrendezzük a nyomdászbalunkat. Dolgozóink részére minden évben kirándulást szervezünk, filmszínház és színházbérletet váltunk. A nyomda faházánál, amely a falu alji holtág partján található, minden évben nagyszabású gyermeknapot rendezünk a KISZ-szervezettel és a szocialista brigádokkal közösen.

1982. évre 15 300 Ft vállalati és 60 000 Ft szakszervezeti segílyt tervezünk kifizetni. Szeptemberben 4800 Ft beiskolázási segílyt folyósítottunk 16 gyermek számára.

Harminc fős nyugdíjas csoportunk részére minden évben kirándulást szervezünk, valamint egy alkalommal nyugdíjastalálkozót, melyen vacsorával, ajándékkal kedveskedünk tanító mestereinknek. Év végén minden évben 2-3 nyugdíjasunkat segílyben részesítjük.

Mint minden üzemben, a Kner Nyomda gyomaendrői üzemében is, a szakszervezeti munka sok esetben nehéz, kényes, türelmet igénylő megbízás. Azonban vannak benne sikerek is, melyek feleltek a nehezét és új lendületet adnak a mozgalomban tevékenykedő aktívák számára. Ezt a munkát a jövőben is erőnköz, képességeinkhez és lehetőségeinkhez képest önzetlenül kívánjuk folytatni úgy a Kner Nyomda kollektívájá, mint társadalmunk érdekében.

A Kner-KISZ

Programunk alapja a KISZ X. kongresszusán elfogadott dokumentumok, a helyi politikai és gazdasági feladatok és fiataljaink elvárása a mozgalommal szemben.

További fejlődésünk alapja nyomdánk kiegyensúlyozott és stabil gazdasági helyzete, a kongresszusi év sikeres zárása, politikai munkánk erősödése.

Alapszervezetünk céljai:

- nagyobb részt vállalni a gazdasági feladatokat megoldásából,

- megőrizni és erősíteni a KISZ tömegbefolyását, emelni szabadidős tevékenységünk arányát.

Alapszervezetünk létszáma 25 fő, ebből 5 fő vezetőségi tag.

Eszmei politikai munkánkat olyan szinten szervezzük meg, amely az alapszervezet igényét kielégíti.

Eddigi politikai oktatásaink elég jónak mondhatók úgy látogatottság, mint tartalom szempontjából.

Termelést segítő tevékenységeink:

A vállalat és más társadalmi szervezetek kapcsolatunk jó. Munkánkat segítik, véleményünket kikérik úgy területi, mint vállalati szinten.

Kommunista műszakon minden KISZ-fiatalt részt vett. Szocialista brigádmozgalomban tevékenykedünk. Edzett ifjúságot mozgalom területén állunk a legjobban. Minden évben jelentősen fejlődünk és versenyképesek vagyunk.

Kulturális rendezvényeink a szabad idő tartalmas eltöltésére irányultak. Kirándulásokat szervezünk, gyermeknap, Téli ünnepély, klubestek megszervezését vállaljuk, és részt veszünk.

Ezekre a rendezvényekre elhívjuk a KISZ-en kívüli fiatalokat is.

A békéscsabai KISZ-szervezettel is kialakult a kapcsolat. Meghívunk bennünket minden nagyobb megmozdulásra és vezetőségi gyűlésekre.

Gazdasági helyzetünk: 7000 forintot kapunk a vállalattól kulturális célokra, ehhez jön a tagdíjak 50 százaléka. Ezen összegek a rendezvényeink költségeit fedezik túlnyomórészt.

Minden KISZ-tag alapvető kötelessége a munkában becsülettel, legjobb képességei szerint helytállni. Ösztönözzük az egyéni alkotómunka kibontakozását, és ennek feltételei kialakításának érdekében dolgozunk.

Kapcsolataink

A Kner Nyomda kapcsolatai sokfélék és szerteágazóak. Ez így megfogalmazva pusztán tényközlésnek hat, kategorikus kijelentésnek tűnik. Milyenek ezek a kapcsolatok, mikor alakultak ki, a kérdések sokaságát lehetne feltenni.

Amikor a 100 éves Kner Nyomda kapcsolatairól beszélünk Kneréknél, Izidor-nál és Imrénél kell kezdenünk, hisz a kapcsolatok, helyesebben a kapcsolatok kialakítására való törekvéseket is tőlük „örököltük”.

Kner Izidor és Kner Imre kapcsolatai közzismertek. Mégis vázoljuk fel azokat, említsünk meg néhányat közülük, hogy érthetőbb legyen a mai. Mindenekelőtt meg kell említeni azt az igen lényeges tényezőt, hogy Knerék kiadó, kereskedők és nyomdászok voltak egy személyben.

Már az egész fiatal, mondhatni újszülött üzem betűmintalappal jelentkezett a közönséggel való jobb kapcsolattartás érde-

kében. S azóta az üzem történetében a kapcsolatokra való törekvés rendszeres és tudatos volt. A báli meghívók eladása érdekében művészi tartalmú Röpke Lapok jelentek meg, a közigazgatási nyomtatványellátást a Közigazgatási Mintatár 14 kiadást megért kötetei segítették, a könyveket a rendszeresen megjelenő nivós kiadványjegyzékek kísérték. S még nem is beszélünk a levélzáró bélyegekről, a reklámnymtatványokról, a saját publikációkról stb. Eddig ez mind-mind jobbára tárgyi jellegű kapcsolat volt, persze nem nélkülözi a személyes tölést sem.

A személyes kapcsolatok teljes körű felsorolását meg sem szabad kísérelni. Kner Izidor közeleti munkássága, Kner Imre szakírói-kiadói-tipográfusi tevékenysége, a pályatársakkal, művészekkel, szerzőkkel fenntartott közvetlen és személyes kapcsolata is alapvetően a nyomdai vállalkozások, az üzem fejlődése érdekében történt.

A könyv mesterének levelezése – korának költőivel, íróival, művészeivel, tudósaival – könyv alakjában is megjelent.

Knerék kapcsolata alkalmazottakkal közvetlen, munkatársi volt, erre a még élő, Kneréknél dolgozó emberek ma is szívesen emlékeznek.

Kezdjük talán a felszabadulást követő éveknél. A kapcsolatok kétségkívül beszűkültek. Még csak nem is a kneri időszakhoz hasonlítva, hanem a kor viszonyaihoz mérten is. Az újjáépítés éveiben a nyomda vezetőit elsősorban az üzemvitel, az üzemfenntartás kemény munkája kötötte le, de talán nem is tudtak kneri értelmezésű partnerei lenni a közélet, a művészet, az irodalom képviselőinek. A fővárostól való távolság az üzem életében talán először érezte hatását.

Végre az ötvenes évek közepén elkezdődött valamilyen említésre méltó kapcsolat. Malatinszky Lajos műszaki vezető lett, s személye, képzettsége alkalmas volt arra, hogy esztétikai, szakmai, művészeti kérdésekben partnere lehessen a nyomdát megkereső fővárosi szakembereknek. Ő Kner Imre egyik legközvetlenebb munkatársa volt, így jó ismerője a régi törekvéseknek. Ennek lett az eredménye, hogy a könyvkészítést felújították üzemünkben. A Helikon Könyvkiadóval kialakult kapcsolatunk erre az időre vezethető vissza.

A nagyobb fejlődést a kapcsolatok terén az 1963-as és az azt követő évek jelentették. Az üzem program szerint fejlesztette termelő berendezéseit, velük együtt kapacitását. Kapcsolatainkat kneri szinten próbáltuk kialakítani, kneri módra természetesen nem lehetett, hisz a nyomda szerepe, tevékenysége lényegesen megváltozott. A tervező-kiadó-kivitelező kör „csak” kivitelezőre szűkült, ezért a kapcsolatokat más területeken kellett keresni, kialakítani. A felújított üzemben megkezdődött a könyvkészítés, a gyártmányismertető- és prospektusgyártás tudatos irányítása, ezzel kapcsolatosan mindig újabb és újabb megrendelők fogadása.

Mindaz a személyes, sokrétű kapcsolatok kialakítását hozta magával, kiváltképpen azután, hogy a gyomai üzemben önálló kereskedelmi csoport alakult. Olyan sze-

mélyes kapcsolatok jöttek létre, vagy fejlődtek tovább, amelyek mindenben megfeleltek a kneri hagyományoknak is. A fontosabb, a bonyolultabb könyvkiadványok minden részletét, az esztétikumot, a technológiát, a kooperációkat, az anyagokat, a gazdaságosságot, személyesen beszélünk meg, mert a minőség, az izléses termék fontos tényezőjének tekintettük, hogy a gyártandó terméket minél teljesebben megismerhessük.

A kiadói kivitelezői tevékenység szétválásával a kiadói munka is új értelmet kapott. A megnövekedett irodalmi és kultúr-igények felmérése, a megfelelő mennyiségű és témájú könyvek megjelentetése kiadói feladattá vált.

Élő és klasszikus, magyar és világirodalmi művek, szakkönyvek, tankönyvek, ismeretterjesztő és idegen nyelvű könyvek százezrei jelennek meg. Hogy ki milyen könyvet ad ki, az a kiadó profiljától függ. Nyomdánkban hat könyvkiadó lett állandó partnere, velük kitűnő kapcsolatba kerülünk.

A Szépirodalmi Könyvkiadó részben a magyar klasszikusok műveit, részben a mai magyar irodalmat jelenteti meg. Általuk kerülünk személyes kapcsolatba írókkal, költőkkel, művészekkel, kiknek művei nyomdánkban készültek. Így vált személyes ismerősünkké Juhász Ferenc, Kass János, Molnár Edit. Életműsorozatokat (Örkény, Vas István) igényes, egyedi kiadványokat készítettünk üzemünkben. Ez év kiemelkedő kiadványaként indították a Téli Könyvvásárra megjelenő Szántó Piroska: Bálám szamara c. kiadványt.

A világirodalom műveinek tolmácsolására az Európa Könyvkiadó hivatott. A klasszikusokat a Világirodalom Remekéi sorozatban jelenteti meg, egyedi kötetei is kedveltek a szép könyvet szeretők között.

Nagyon jó, közvetlen kapcsolatunk van a Magvető Könyvkiadóval. A kiadó magyar irodalmi műveket jelentet meg, nagy népszerűségnek örvendő sorozata a Magyar Hirmondó, melynek kötetei igen keresettek. Egyik legnagyobb eredményünknek tekintjük, hogy a Tevan Nyomda alapításának 75. évfordulójára közös gondozásban készítettük el a Tevan Amatőr sorozatot, a gyomai üzem mostani centenáriuma a Monumenta Literarum sorozatát, ugyancsak a Magvetővel közösen.

A Medicina Könyvkiadónak illusztrált orvosi és kisebb útikönyveket, valamint színes gyógyszerismertető prospektusokat készitünk.

A Gondolat Könyvkiadó gondozásában ismeretterjesztő könyvek jelennek meg, a II. Rákóczi Ferenc, és Habsburgok c. kiadványok a kiadó színvonalas munkáját fémjelzik.

Legrégibb a kapcsolatunk a Helikon Könyvkiadóval, mely a kis példányszámú, munkáigényes, úgynevezett bibliofil könyvek kiadására vállalkozott. A kiadói művek gondos összeválogatása mellett, a megjelenési formát is nagyon lényegesnek tartják, kiadványaik külső formája is magas szintű.

A gyógyszerismertető prospektusok révén közvetve nagy gyógyszergyáraink is megrendelőink közé kerültek.

Külön említést érdemel a megyei kiadványok kapcsán született igen termékeny együttműködésünk, melynek eredményeképpen a megyei kiadványok országosan elismert, magas színvonalon jelennek meg.

Megrendelői körünk a felsoroltakkal természetesen nem teljes, sok megrendelőnk van, kiknek említése indokolt lenne, kiknek segítségére, együttműködésére ezután is számítunk.

Kereskedelmi tevékenységünk nagyobb részben abból áll, hogy az üzem optimális működéséhez szükséges megrendelés-állományt begyűjtünk, az üzemet „etetni” tudjuk. Kapcsolatainkat is ennek megfelelően alakítottuk ki, s tartjuk fenn. Nem szabad azonban megfedkezni arról sem, hogy a könyvet ki kell valamire nyomni, fel kell öltöztetni, bekötni, ennél fogva sok papírra, vászonra, lemezre, s különféle anyagokra van szükségünk. Ezek beszerzése folytán újabb vállalatokkal, üzemekkel, gyárakkal kerülünk kapcsolatba, így a Papíripari Vállalattal, a Nyomdaipari Grafikai Vállalattal, papírgyárakkal (Diósgyőr, Dunaújváros, Füzfő). Kapcsolataink ezen a vonalon is jők, együttműködésünk eredményes. Külön figyelemreméltó az az együttműködés, mely ez évben a Diósgyőri Papírgyár és közöttünk volt. A papírgyár idén ünnepelte fennállásának 200. évfordulóját, melyre jubileumi kiadványukat mi készítettük el, a nyomda centenáriuma megjelenő Monumenta Literarum papírját pedig a diósgyőriek gyártották ki.

Végül, de nem utolsósorban meg kell említeni azokat a kapcsolatokat, melyeket szűkebb környezetünkben, nagyközségünkben alakítottunk ki. A nagyközség vezető szerveivel, üzemeivel, intézményeivel kölcsönös, segítő, jó viszonyban vagyunk.

Törekedtem kapcsolataink mind szélesebb körű ismertetésére, a teljességre természetesen nem törekedhettem. Erre az írásszabta korlátozások sem adtak lehetőséget, azon túlmenően képtelenség lenne a partnerek pusztá felsorolására is vállalkozni. Egyébként is kapcsolataink, partnereink, mint az üzemi, ügyviteli életben bárhol változnak, cserélődnek. A kialakított kapcsolatokat ápolni, továbbfejlesztetni szükséges, újak kialakítására is sok gondot kell fordítani, mert a kapcsolatok az üzem mindennapi életének meghatározói.

Szemelvények ünnepi kiadványainkból

Nehezen lehet egy üzem 100 esztendősi életét, történetét írott összegezés nélkül elképzelni. Különösen akkor igaz ez, ha nyomdáról van szó.

Nyomdánkban fél évszázadon át komoly, üzemépítő, szakmát fejlesztő munka folyt, majd a könyvgyártás felújításának három évtizede alatt mind a minőség terén, mind mennyiségben sokat tett a hagyományápoló régi nyomda. Úgy tudjuk, elődeink mindig megtették amit tenniük kellett, úgy érezzük, mi is ugyanezt tesszük, csak más körülmények között.

A centenáriumi megemlékezésre készülve gondot okozott, hogy milyen kiadványokkal tisztelgünk elődeink előtt és mivel mutassuk be önmagunkat.

A centenárium alkalmából rendkívül szép, nagy formátumú, sok-sok képpel dokumentált üzemtörténet jelenik meg a Kner Nyomda kiadásában. Községünkben bizonyára nagy érdeklődés fogja kísérfni ezt az igazán „saját” kiadványt, már csak azért is, mert sokan szerepelnek benne dolgozóink közül. Ez a kiadvány „Egy évszázad mezsgyéjén” címmel készül el az ünnepségre. Száz esztendőnk történetét összegzi. Benne sikerek és kudarcok, fejlődés és megtorpanás, útkeresés és révberés. Ez nekünk nagyon ismerős. Ez olyan könyv, ami a miénk, a mi küzdelmeinkről, eredményeinkről, tehát rólunk szól.

1921. és '22-ben a nyomda fennállásának 40. évfordulójára jelent meg a Monumenta Literarum 2 x 12 füzetből álló sorozata. Ebben összegezte a tervező Kner Imre a könyv stíluskérdéseinek addigi összes eredményeit. Ez a gyönyörű sorozat azóta is a könyvgyűjtők és irodalomkedvelők féltve őrzött kincse, antikváriumokban ritkán felbukkanó drága ritkaság lett. Nyomdánk a mostani centenáriumra

5000 példányban készíti el vizsgamunkaként és megemlékezés gyanánt a teljes sorozatot hasonló kiadásban.

A speciális papírt a Diósgyőri Papirgyár szállította. Kimondottan ehhez a kiadványhoz új vízjelet is terveztünk. Ez a könyvünk a nyomda és Magvető Könyvkiadó közös gondozásában jelenik meg.

Ugyancsak a centenáriumra kétkötetes kiadvány készül az Akadémia Kiadó gondozásában. Haiman György-Lévay Botondné összeállításában: A Kner nyomda, kiadványainak tükrében 1882-1944 címmel. Az első kötetben részletes nyomda-, kiadvány-, kiadói és tipográfia történet és a Kner Izidor könyvnyomdájában 1882-1944. között megjelent összes kiadvány bibliográfiája szerepel.

A második kötet hazai és külföldi betűöntődek valamint a gyomai nyomda betűminta-lapjainak reprodukcióiból áll.

Ez év végén fog megjelenni Kner Imre egyik nyugati útja során kézzel írott, háromkötetes naplójának hasonló kiadása. Az új kiadás négy kötetben fog megjelenni, az első három az eredetivel azonos, kézírásos, a negyedik a kézzel írott szöveg szedett formája.

A válogatásnál igyekeztünk olyan kiadványokat megjelenésre előkészíteni, amelyek részben reprezentánsai a kneri hagyományoknak, részben az üzem történetén keresztül saját magunkat is bemutat. Reméljük, hogy olvasóinknak is ez lesz a véleménye.

A 100. születésnapot ünnepségsorozattal tettük emlékeztetéssé. Az 1982-es ünnepi könyvhét szimbóluma az ismert vándor könyvtáros alakja volt. Debrecenben a Kosuth Lajos Tudományegyetemen kiállítást rendeztek a Kner-kiadványokból. Az ünnepségsorozat a Magyar Tudományos Akadémián, annak dísztermében 1982. szeptember 23-án délután kezdődött. Előadások keretében méltattuk azt a tevékenységet, melyet a nyomda az elmúlt 100 év alatt kifejtett.

Tolnai Gábor „Emlékezés a Kner családra” c. megemlékezésében azokat az emlékeket idézte fel, amelyek őt és kortársait a Kner családhoz közel vitték. Haiman György „Knerék korunk iparművészeti mozgalmaiban” címmel tartott előadásában azt fejtette ki, hogy az iparművészet hogyan hatott Kner Imre tipográfiai tevékenységére és Kner Imre tipográfiai tevékenysége hogyan hatott vissza az iparművészetre. Bata Imre „Knerék és az irodalom” című előadásában az irodalmi életre való hatást elemezte az előadó. Az ünnepségsorozat szeptember 24-én Gyomaendrődön a Katona József Művelődési Házban folytatódott. Ezen az emlékülésen szintén három előadás foglalkozott a Kner család tevékenységével. Szabó Ferenc „Békés megye és a Kner Nyomda” című előadása a nyomda megyei kapcsolatainak sokaságát mutatta be. Lévay Botondné „A Kner Nyomda szellemi kapcsolatai” című előadásában a szellemi élet kiválóságaival folytatott kapcsolatokat elevenítette fel. Petőcz Károly „Hagyomány és könyvgyártás” c. előadása azt méltatta, hogy a hagyomány, mint a termelés egyik feltétele hogyan jut érvényre. Az előadásokat filmvetítés követte. Filmvetítés után Háromszéki Pál kitüntetések és emléklapok adott át a nyomda dolgozóinak és nyugdíjasainak.

Ünnepségsorozatunkat szept. 25-én további két eseménnyel folytattuk. 10 óra körül lelepleztük azt az emlékkövet, melyet Kiss Nagy András szobrászművész alkotott. Az emlékkő leleplezésénél Gyulavári Pál mondott beszédet. A leleplezést követően a nyomda a társadalmi szervek, valamint az iskolák koszorút helyeztek el az emlékkövön.

Az eseménysorozat befejezéséért a több év óta bezárt múzeumunk újbóli megnyitására került sor. A múzeumot Győri Imre elvtárs nyitotta meg és adta át a nagyközönségnek. Az újból megnyitott múzeum teljes rekonstrukciója, belső berendezésének cseréje, több mint egy évet vett igénybe, de minden látogató elismeréssel szól róla. Ismételten láthatók Kner Izidor által készített kiadványok, Kner Imre tipográfiai, Kosuth Lajos körzetei és a gyártott könyvek legszebbjei.

Az ünnepségsorozat méltóképpen emlékezett meg a száz éve alapított Kner Nyomdáról, a nyomda múltbeli és jelenlegi szerepéről. Tisztelettel adózott az alapító Kner Izidornak, a hírnevet fokozó Kner Imrének és a nyomda múltbeli és jelenlegi dolgozó kollektívájának.

A Kner Nyomda brigádmozgalma egyidős a községi brigádmozgalommal. Az első megalakult, ma is működő Kner Izidor szedőtermi brigád többszörös aranyjelvényes, a vállalat kiváló szocialista brigádja.

Jelenleg az üzemben hat szocialista brigád tevékenykedik. Az eddigi eredmények: a Kner Izidor és a Március 15. többszörös aranyjelvényes, a vállalat kiváló szocialista brigádja. A Petőfi többszörös aranyjelvényes, a Tyereskova aranyjelvényes. A Ságvári Endre a szocialista brigád cím tulajdonosa, és ebben az évben alakult a Dózsa György brigád.

A szocialista brigádok a hármás jelszó jegyében működnek. Részt vesznek a ter-

melést elősegítő tevékenységben, a művelődési kiszélesítésében és a szocialista életmód erősítésében.

Az üzem brigádmozgalma természetesen mint minden más, változáson megy át. Brigádok szűntek meg és újak alakultak. A Kner Nyomdában a brigádmozgalom nyomon követi az állandó változást, együtt tart az általános fejlődéssel.

Jó példa az utóbbira a Március 15. brigád, amely évek óta patronálja a dévaványai Nevelőotthont, a községi és besenyőszegi gyermeknapot, a mikulásünnepséget.

Elmondhatjuk, hogy brigádjaink tevékenysége és eredményei jól illeszkednek bele a községi brigádmozgalomba

Az egyesített Gyomaendrödi Híradó első számában foglalkozik a lap feladataival és ezek között fő feladatként említi, hogy az aktuális közszéppolitikai cikkek mellett a lakosságot érintő kérdésekre időben reflektáljon. Ennek jegyében kértem helyet a Híradó hasábjain.

Közérdekű problémáról szeretnék szólni, amely probléma a családok jelentős részét közvetlenül, vagy közvetve érinti: a háztartások villamosenergia-fogyasztásáról és ezen belül is bővebben a hőtárolós fűtésről.

A lakosság villamosenergia-fogyasztása a korábbi évek dinamikus növekedéséhez képest a 70-es évek végére lelassult. A 80-as évek elején ismét jobban nő. A lakosság fogyasztói magatartását egyrészt az energiatakarékosági felhívásra való pozitív reagálás, másrészt – jóval nagyobb súllyal – a háztartási villamosenergia-tarifák 1979. július 1-i emelése okozta.

Magyarországon a teljes villamosenergia-felhasználás 20 %-a háztartási. (USA 30%; NSZK 27%.) Figyelembe véve a fejlett tőkésországok statisztikai adatait, ennek további növekedése várható. Az elmúlt években mind erőteljesebben jelentkezik a lakások megnövekedett villamos felszereltségének kérdése. A villamos energiára alapozott háztartási energiaellátás a hagyományos struktúrához képest alapvető változást jelent. Jelentősen megnöttek a mértékadó teljesítmények, amelyek a lakás – háztartási fogyasztót megilletik. Ezeket a mértékadó teljesítményeket az MSZ 447-78 egyértelműen meghatározza:

- villamos tűzhely nélküli lakásokban fázisonként 3,3 KW
- villamos tűzhellyel rendelkező lakásokban fázisonként 4 KW.

Jelentősen megnőtt a lakosságnak a foglalkozási (ipari) fogyasztása, amely lakossági egységárral van elszámolva. Sokan folytatnak otthon – különösen most 1982. január 1-től – különféle gazdasági tevékenységet. Mindezeket azért említem, mert jelentősen megnövelik a hálózatok terhelését. Mint fentebb említettem, alapvető változást jelent ez és jelentősen befolyásolja az ellátó hálózatot úgy kifizetésben, mint középvezetési szinten.

Még nagyobb problémát jelent a hőtárolós fűtés terjedése. Az emelkedő olajárakkal szemben sokan – megalapozatlan, vagy megalapozatlanul is, de – a hőtárolós fűtéssel keresik a megoldást, miközben több nagy probléma jelentkezik áramszolgáltatói oldalon. Hogy csak a legnagyobb gondokat említsen, ezek a kommunális transzformátor állomások korlátozott beépített teljesítményei, vagy a feszültségesség. A kommunális transzformátor állomások teljesítménye a hőtárolós kályhák teljesítményét figyelembe véve kicsi. Különösen most, hogy a 8 KW-os kályhák is megjelentek. A leggyakoribb, pontosabban átlag transzformátor teljesítmény a 160 KV, így egy hőtárolós kályha a tr. teljesítményének csaknem 5%-a. Átlagban 25-30 darab kályha férne el egy körzet-

A felújított múzeum udvar felőli része

A nyomda épülete

A cikkeket összeállították:

Beinschróth Károly, Szabó Tibor, Kis Géza, Tóth Lászlóné, Kovács Sándor, Vakarc Mária, Galambos Gyuláné, Timár Károlyné, Lakatos Gyula és Pintér László

ben – figyelembe véve, hogy kisebb teljesítményű kályhák is vannak – ha nem üzemelnének bojlerok. Mivel a bojlerok száma jelentős és ezek a villamos vízmelegítő készülékek is ugyanazon időben, este 21 órától reggel 06 óráig üzemelnek, a beépíthető kályhák számát jelentősen csökkentik. Nem egy helyen például csaknem a tr. névleges teljesítménye van beépítve bojler teljesítményben. Ezenkívül figyelembe kell venni, hogy este 21 óra után még sokan néznek tv-t, használnak különféle villamos berendezést. Az ő igényüket is ugyanezek a tr.-állomások elégítik ki.

A feszültségesés is meghatározza a kályha beépíthetőségét. A feszültségesés szabványban előírt megengedett értéke $\pm 7,5\%$. Amennyiben ettől többet mérünk, már eleve kizárt azon az ágon hőtárolós kályha beépítése. Ugyanilyen fontos – ha nem a legfontosabb szempont – az érintésvédelem. Meghatározója a kifizetésű ágak terhelhetőségének.

Mindezeket figyelembe véve a hőtárolós kályhák beépítését sok tényező határozza meg. A teljesség igénye nélkül csupán csak hármat említettem meg. Az áramszolgáltató az igények maximális kielégítésére törekszik, de a problémát nem tudja máról holnapra megoldani.

Mintegy a nehézségeket illusztrálóan említene néhány példát:

– A Mező Imre-lakótelepen üzemelő 630 KVA-es tr.-ról még 50 darab lakás hőtárolós fűtésre állítása sem megoldható. A tr.-állomásról pedig csaknem 300 lakás energiaellátását kell biztosítani.

– A Hősök I. tr. körzetben is csaknem 300 fogyasztó van, és viszonylag nagy teljesítményű, 400 KVA-es tr.-al sem tudjuk már most az igényeket kielégíteni.

– Ugyanígy sorolhatnánk a Zrínyi úti, Jókai úti, Sugár úti, Eötvös úti, Katona úti tr. körzeteket, hogy csak a legterheltebb körzeteket említsem.

Ezekben a körzetekben vagy a tr.-állomásokra kell bővíteni, táppontokat sűríteni, vagy vezetékcserére van szükség. A TITÁSZ. V. Gyomaendrőd Kirendeltség a probléma megoldására, az igények kielégítésére törekszik. Feltétlenül meg kell hogy említsen, hogy ezen a téren a TITÁSZ nem egyedüli beruházó. Ugyanolyan beruházó a Nagyközségi Tanács és bármely község, amely kommunális hálózatról vételez.

Szólnom kell még feltétlenül arról, hogy aki hőtárolós kályhát akar üzemeltetni, a TITÁSZ Gyomaendrőd Kirendeltségén jelentkezzen. Az áramszolgáltató a jelentkezőknek legkésőbb egy hónapon belül nyilatkozni köteles, hogy vállalja-e – ha igen, milyen feltételekkel – vagy nem a hőtárolós kályha hálózatra kapcsolását.

A téma sok területét nem érintettem, főleg hely hiányában. Azzal fejezném be, hogy a teljes objektivitás elvén, a lehetőségek szerint az igények maximális kielégítésére törekszünk, de az igények kielégítése megoldásában még a következő öt-éves tervben kell is dolgozunk.

Hornok Tamás

A fiatalok kedvenc medencéje

A gyomaendrődi strandot azt hiszem, egyetlen olvasónak sem kell különösebben bemutatni, hiszen híre már az országhatárokon túl is ismert, szépsége és vizének gyógyító hatása sok vendéget vonz évről évre.

A gyomai víz nemcsak strandolási lehetőséget nyújt, hanem számos megbetegedés orvossága is.

A Szegedi Orvostudományi Egyetem szakvéleményezre a vízösszetételt és szinte fel sem lehet sorolni az általuk megemlített betegségek számát, melyeknek gyógyszere.

A fürdőhely kiválasztása 1958-ban nagyon szerencsés volt, csodálatos, romantikus környezetben, a gyomai ligetben helyezkedik el. Jövőre ünnepli fennállásának 25. évfordulóját, s ez alatt az idő alatt – a folyamatos fejlesztések eredményeként – igen nagy változások ment át. Ma már négy külső medencéje és egy fedett fürdője van, amely minden korosztály igényét kielégíti. A szabadban gyermekmedence, gyógymedence, úszómedence stb., a fedett fürdőben pedig zuhanyzók, kád-fürdők, termál medence áll a látogatók szolgálatára. Ez a vízterület 1500 főre van kialakítva, ami – főleg az idei nyarat figyelembe véve, amikor 3000-en felüli is volt a strandolók száma – egyértelműen kevés. A fejlesztési tervekben ugyan újabb medence kialakítása egyelőre nem szerepel, először a meglévő medencék felújítása vált szükségessé. Ezt a felújítást már tavaly megkezdték, s folyamatosan végzik. 1981-ben az 50 m-es fürdőmedencét újították fel mintegy 500 000 Ft értékben. A 25 m-es úszómedencére 82–83-ban kerül sor, ami kb. egymillió forintot jelent.

A fürdő önálló, a mindennapos kiadásokat fedezik a bevételek, de a felújító munkálatokat segítség nélkül nem tudnák elvégezni. A Tanács segíti, támogatja a fürdőt, hiszen a hazai és külföldi vendégek maradéktalan kiszolgálása, ellátása közös érdek.

A vendégeket 20 fős személyzet szolgálja ki. A vastos vendégkönyvek tanúsítják az ott dolgozók lelkes, odaadó munkáját, aki megfordult egyszer náluk, igen csak visszajön.

A strand területén nyújtott szolgáltatások – a fodrászat, kölcsönzés, masszáz, étkeztetés. Az étkeztetést három egység végzi, s ebből a háromból kettő zenés. A pavilonban esténként élő zene szól, a halászkertben pedig disco. Ez utóbbiban szerdánként még filmvetítés is van. A pénteki nap a fürdő életében azt jelenti, hogy zártkörű campingtalálkozó következik, hiszen egyre többen jönnek campingezni is Gyomára. Ezek az esték igen vidámak, ismerkedési esttől a táncversenyig és a játékos vetélkedőig minden meg van szervezve.

Az idén már 320 sátorot vertek fel a campingben, ami szintén azt bizonyítja, hogy szükségessé vált egy új campingező hely kialakítása, ennek a területnek a fásítása már megkezdődött. Az elkövetkezendő években a kommunális egységek is bővítésre kerülnek.

A sátor nélkül érkezőket a fürdő mellett lévő üdülősorban szállásolják el, de rendelkezésre áll még a Körös Étterem is. Az igényeket még így sem tudják teljes mértékben kielégíteni, a gondokon a magánháznál lévő szobák kiadásával is enyhíteni próbálnak. A forgalom pedig évről évre nő, ez évben a látogatottság kb. 110–120 ezer főt is eléri. Rendkívül nagy az igény a fürdő körüli vikendtelkekre.

Hogy mennyire vonzza a vendégeket ez a szép környezet, bizonyítja az is, hogy a Békés megyei Fiatal Alkotók Köre első együttes tábort itt rendezte, s azóta is visszajárnak.

A lehetőségeket igyekeznek minél jobban kihasználni. Az 1. sz. Általános Iskola kezdeményezésére két testnevelő tanár ösztönösen tavaszig díjmentesen úszóoktatást tart óvodásoknak. A nyári időszakban pe-

dig öt tanár oktatja a kisiskolásokat. Ez azt jelel, hogy évenként 250-300 gyerek tanul meg úszni.

Természetesen gondok is vannak, egy-néhánnyal már az előbbieken megismerkedtünk, de meg kell még említeni a vízhozam csökkenését is. Szükségessé vált a termálkút felülvizsgálata, hogy feltárják ennek a problémának az okait. Megoldásra vár még a hidegvíz ellátás javítása – hiszen hetenként 800-1000 m³ a fürdő víz-igénye.

A fürdő vezetőjének, Uhrin Sándornak egyetlen kívánsága van, ez pedig: víz-víz-medence-pénz!

Kívánjuk, hogy gondolja minél előbb rendeződjenek és kívánsága valóra váljék.

Baginé Szűcs Éva

Hírek

Haza érkezett egyhetes spanyolországi vendégszerepléséről a Körösmenti Szövetkezeti Néptáncgyűttesünk. Palma de Mallorcán sikeres fellépéseikkel öregbítették az együttes és nagyközségünk hírnevét.

Augusztus 4-5-én nagyközségünkben megyei ifjúsági szakalegységi verseny került megrendezésre, amelyen a részt vevő alegységek rendőri, katonai és polgárvédelmi felkészültségüket bizonyították. Községünk középfokú intézményeiből a Kiss Lajos Gimnázium és a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző egy-egy rendőri szakrajt indított. A 611-es Ipari Szakmunkásképző ifjúgárdistái pedig rendezőként biztosították a verseny zavartalan lebonyolítását.

Szeptember 11-én a megyei polgárvédelmi gyakorlat részeként Gyomaendrőd 1000-1000 személy befogadását gyakorolta. A lebonyolított gyakorlat során lakosságunk fegyelmezett magatartásával bizonyította tettekkésztségét rendkívüli események feladatainak megoldására.

Augusztus 31-én a nagyközségi tanács vezetői nyugdíjazása alkalmából meghitt, bensőséges ünnepség keretében búcsúztatták dr. Pikó Béla belgyógyász főorvost, aki 37 éven át végezte községünkben lelkiismeretes gyógyító munkáját. A nagyközségi tanács szeptember 2-i tanácsülésén jegyzőkönyvben fejezte ki köszönetét, elismerését a négy évtizedes, fáradtságot nem ismerő, igényes szakmai munkájáért.

Gyomaendrőd Híradó

Kiadja: az MSZMP Községi Bizottsága
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Szakál József

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszki György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

82.125/45 Kner Nyomda

A nógrádi partizánok útján

Csapatunkban hagyományai vannak a nyári táborozásoknak, országjárásoknak. Az idei táborozásra azonban nagyobb izgalommal készültünk; gyerekek, nevelők. Újszerű – legalábbis számunkra – táborba indultunk; gyalogos vándortábor. Nehezen tudtuk elképzelni, hogy nem áll elő a busz, „számunkra nem érdekes a vonatindulás”, mert mi *gyalog-megyünk*, vándorolunk. Készülődés közben nagy izgalommal méregettük a hátizsákokat. Próbálgattuk. Nehéz lesz? Elbírnjuk? 20-22 kg. Mit vigyünk még? Közben mennyivel nő a súly? Jó lesz-e a cipőnk? Mit rakjunk ki? Milyenek lesznek a szálláshelyek? stb. Július 5-én elindultunk mi vándorosok harminchatan (harminckét úttörő és négy nevelő.) Jónak remélt és valósággá vált tizenhárom napos vándorutunkra. Útvonalunk hat „bázishely” a következő: Szécsény – Rárópuszta – Karancsberény – Salgóháza – Bárna – Salgótarján.

Indulás előtti latolgatásainkra fény derült e „csodálatos” tizenhárom nap alatt. Bizony a hátizsákok nehezek voltak. Az első napok után már tudtuk, hogy jövőre mit hagyunk otthon. (Én a nehéz „útinaplót”.) Cipőink? Itt-ott néha csak zokni maradt, mert az nem bántotta friss hólyagjainkat. Szállásaink? Hiába! Legjobbak a sátorok. Ez való az úttörőnek! Ha éhesek vagyunk? Főzünk! Az a legbiztosabb. Csodálatos ez az önellátás. (Különösen, ha olyan jó a tábor GH-sa, mint a miénk volt.) Élményeink? Hihetetlen, hogy egy-egy ilyen túra mennyi élményt nyújt.

A gyönyörű táj, az erdei utak titokzatos turistajelekkel.

A romantikusnak, titokzatosnak tűnő határvonal, határkövek, a csehszlovák határon, ahol nagyon kedves határőrök ve-

zetek bennünket „ügyes határőr kutyákkal”.

„Olyan jó volt, hogy egy kicsit el voltunk veszve” a Karancs-tetői kilátó keresése közben. De segítettek; az iránytűk, tájolóik, (a Nap nem, mert nagyon borús volt az idő, csepergett az eső) az úttörők leleményessége.

„Palócföld” csodálatos központja: Hollókő! – házaik! – őltöztetük! – nyelvjárásuk! – művészetük! – szokásaik!

Ez útvonalon szinte végigvonult előttünk a történelem; a középkori várak: Hollókő, Salgó, Somoskő. Szécsényben Rákóczi szelleme, a legfrissebben a II. világháború partizánemlékei. Megható, ahogyan őrzik, ápolják a történelmet. A karancsberényi, Nógrádi Sándor Partizánmúzeum Litkén II. világháborús hősök emléktáblája. És mindezeket mintegy megkoronázza Salgótarján a maga munkásmozgalmi múltjával, emlékeivel, ezek méltó ápolásával.

Mindezek (és még mennyi!) végigvonultak a pajtasok előtt – élön, elevenen – e 13 nap alatt. Mindezeket látták, értették, érezték, élvezték!

100 km-es „vándorozás” után rengeteg élménnyel, – nem is nagyon elfáradva indultunk haza.

Szép emlékekkel, máris kis nosztalgiával kezdtük tervezni a jövő nyári túrát, megállapítva, hogy ez a forma a jövő útja. A pajtasok szívből vidáman énekeltek a vonaton hazafelé haladva, hogy:

„...miénk e föld, erdő – mező
kalásza, virága nékünk terem
Pajtás! daloljunk szép magyar
hazánkról!

Az ének szálljon völgyön és hegyen.”

Stef István

A női röplabda-szakosztályról

A Gyomaendrőd Spartacus TK női röplabda-szakosztálya a megyében a kiemelt szakosztályok közé tartozik.

A megyei elválasztás az NB II-es szintet tartani és az utánpótlás bázisát fejleszteni.

A szakosztály az elvárásoknak maradéktalanul eleget tett és tesz, bár igen sok nehézséget kell leküzdenie.

Alapvető probléma, hogy általános iskolai szinten csak a 2. sz. Általános Iskola foglalkozik röplabda-oktatással, igaz itt is csak tömegsport szinten.

Az iskolából kikerült gyerekek nagy része nem üti meg a kívánt szintet, ezért nagyon nagy a szelektálódás.

A felnőtt csapat bázisa a Kiss Lajos Gimnázium. A csapat zöme itt tanul. A bázis bővítése érdekében az Ipari Szakmunkásképző iskolával felvette a kapcsolatot szakosztályvezetés.

Komoly gondot okoz a már középiskolát végzett lányok itthon tartása, mivel felsőoktatási intézmény még a megyében sincs, így a továbbtanulni akarók eleve kiesnek.

Komoly sportdiplomáciai feladatot ró a szakosztályra a Kiss Lajos Gimnázium tornatermének az engedélyeztetése, hiszen nagyon nagy anyagi megterhelés lenne, ha Mezőberénybe vagy Békéscsabára kellene eljárnunk, hogy hazai mérkőzéseinket lejátszassuk. Reméljük, Gyomaendrődnek is lesz mihamarabb egy tornacsarnoka, mely alkalmas lesz a versenyezésre.

A tavaszi forduló számszerű adatai:
Felnőtt csapat

22 mérkőzés: 10 győzelem, 12 vereség
32 pont (37-44 játszamaarány)
8. helyezések

Ifjúsági csapat

22 mérkőzés: 13 győzelem, 9 vereség
35 pont (48-39 játszamaarány)
6. helyezések

A gondok és problémák ellenére a csapatok teljesítménye jónak mondható, az NB II-es átlagnál jobb.

Szabados Ferenc

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

1982. december hó

Az egyesülés első éve

Egy év telt el azóta, hogy Gyoma és Endrőd lakosságának szinte egyöntetű akaratát kifejezve, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának döntése alapján az egybeolvasított két Tanács kimondta az egyesülést és megválasztotta Gyomaendrőd Tanácsa bizottságait és tisztségviselőit.

Történelmi döntés volt ez, meghatározó a két nagyműltű település jövőbeni fejlődésében. Magában hordozza a várossá fejlődés felgyorsításának lehetőségét, de követelményét is.

Az előzőekből következik, hogy az egyesült Tanácsra és bizottságaira, valamint tisztségviselőire nagy feladatot és felelősséget ró a jövő céltudatos építése, a jelen problémáinak megoldása.

A feladatok fő irányát adott volt, hiszen mindkét község elkészítette VI. ötéves tervét, elkezdte annak végrehajtását. A tervek egybeforrásztása sem jelentett nagy feladatot, hiszen azok egyeztetve, összehangolva készültek, számbaveve a közös érdekeket és a józan ész diktálta egyesülés várható bekövetkezését.

A feladat végrehajtásához a Tanács testületeinek és bizottságainak, valamint szakigazgatási szervének munkájához jó alapot biztosított az egyesülés alapos politikai előkészítése. Ez eredményezte, hogy a lakosság jelentős része már nemcsak egyetértését, hanem türelmetlen akaratát is kifejezte a teljes eggyéolvadással kapcsolatban.

Mozgalmas volt Gyomaendrődön az 1982-es év, hiszen alig kezdődött el, sor került a községi Pártbizottságot megválasztó pártértekezletre, majd következtek a tanácsügyi beszámolók, a KISZ Bizottság megválasztása, az április 4-i falugyűlés, a Hazafias Népfront egybeolvadása, az Önkéntes Tűzoltó Szervezet egyesülése és számos más esemény.

Az eltelt év során örömmel és köszönettel tapasztalhattuk, hogy a lakosság bizalommal, előítélet nélkül fogadta el az új testületeket és vezetőket.

Bizalmát tükrözte, hogy a tanácsügyi beszámolókon megnőtt az aktivitás, a javaslatok és észrevételek száma, de ritkán előfordult elfogult türelmetlenség.

A tanácsüléseken, a vb-üléseken nyílt,

őszinte és tárgyilagos légkör alakult ki, ami fokozta az aktivitást.

Az 5 fős kirendeltség létrehozásának helyességét az élet bebizonyította. Munkájukkal jelentősen hozzájárultak ahhoz, hogy az endrődi rész lakossága nem érezte komolyabban a központi tanácsháza távolabbi kertülését.

A Pártbizottság és a Tanács munkamegosztása helyesen alakult. Ebben jelentős része volt a kölcsönös tájékoztatás folyamatosságának. A munkamegosztás tette lehetővé, hogy többször eljussunk a társadalmi és tömegszervezetek rendezvényeire, a gazdasági egységek rendezvényeire, testületi üléseire. Így sikerült elérni, hogy a Pártbizottság és a Tanács kapcsolata a nem tanácsai szervekkel nem szenvedett törést. Örvendetes volt a kölcsönös kapcsolatkeresésre törekvés, az együttműködési készség megnyilvánulása. Az a tapasztalat, hogy a gyomaendrődi gazdasági egységek szívügyünknek tekintik a település fejlesztését és aktív részt kívánnak benne venni. Ugyanezt tapasztaltuk nagyon sok helyen a lakosság részéről is, melyben jelentős szerepe van a párt és a tömegszervezetek politikai munkájának.

Nem kell szégyenkezünk konkrét eredményeinkkel és 1983. évi célkitűzéseinkkel.

1982-ben befejeződött a vízmű és szennyvíztisztító beruházásunk, és elkészült a 70 millió forintos beruházást igénylő felszíni vízkivételi és tisztítómű terve. Megépítettük az öregszoelői vízvezetékét.

Átadásra került 26 tanácsai és 26 OTP-s lakás, épül további 65 OTP-s lakás.

Közel 400 db korszerű világítást került elhelyezésre, főleg Öregszoelőben és az endrődi részen.

Elkezdjük 2 új óvodai csoport kialakítását Besenyszegen.

Több mint 5 millió forintot fordítottunk felújításokra, melyek felsorolása igen hosszú lenne.

1983-as feladataink közül kiemelkedő a telefonközpont és -hálózat tervben felüli korszerűsítése, melynek alapján 1000-re lehet növelni a bekötések számát, és az új központ lehetővé teszi az automata távhívást.

Az Újkert-soron folytatódik a lakásépítés, és közel 200, nagyrészt teljesen közművesített telket alakítottunk ki.

Elkezdődik a Lenin úti 39 lakásos lakótömb építése, alagsorában új OTP-fiókkal.

Teljes felújításra kerül a Pásztor J. út és a Kossuth út állomáshoz vezető része.

Jelentős felújítást kap a Katona József Művelődési Központ és a Blaha Lujza úti óvoda.

A korántsem teljes felsorolások mutatják, hogy 1982-ben és tervünk szerint 1983-ban is sok fontos és időszzerű feladat kerül megoldásra. Ezek időrehajtásában, hasonlóan, mint 1982-ben tették, 1983-ban is számíthatunk a társadalmi összefogás erejére.

Köszönet illeti mindazokat, akik alkotó véleményükkel és cselekedeteikkel hozzájárultak 1982. évi fejlődésünkhöz. Kérjük, hogy az 1983-as rendkívül nehéznek ígérkező évben minél többen segítsék Gyomaendrőd fejlődését, céljainak megvalósítását.

Ha vállalva összefogunk, ha óvjuk, amit elértünk, ha gondosabban ügyelünk környezetünkre, védjük és ápoljuk házunk táját, sokat tehetünk településünk fejlődéséért, saját és polgártársaink jó közérteért.

A Községi Pártbizottság és a Tanács képviselőiben minden gyomaendrődi állampolgárnak kívánunk az 1983-as esztendőben békességet, egyetértést, jó egészséget, boldogságot és munkájukhoz sok sikert.

Gyomaendrőd, 1982. december 31.

Szakál József
pb-titkár

Jenei Bálint
tanácselnök

*Gyomaendrőd lakosságának
eredményekben gazdag
boldog új esztendő
kíván
a szerkesztő bizottság*

A 100 éves Gyuriczáné emlékei

Egy évszázad! Nem is akármilyen! 1882–1982. Benne két világháború. Ezt élte át Gyuriczáné – Trubó Borbála néni, akit a Blaha Lujza úti lakásán köszöntöttek e szép jubileum alkalmával szeptember 6-án.

A sok jókívánsághoz hadd csatlakozzunk mi is azzal a régi köszöntővel, amit ma már nagyon kevesen tudnak, de Borbála néni fiatalsága idején még általánosan ismert volt.

Örülj és örvendezz hangos énekszóval
Vigadjál immáron számos utódoval!
Téged az Úr Isten sokáig éltesse
Testi lelki jóban soká részesítsen!

Azt kívánjuk szívesen:
Gondot, bajt ne ismerjen,
Szeretben, egészségben
Békésen élhessen.

Úgy gondolom legékesebb köszöntő, ha fiatalsága emlékeit felélesztjük, élővé tesszük.

Lócára telepedve beszélgettem vele a nyitott tornácra, a „gangan”. Régi időkre vagyok kíváncsi. Azokat lapozza fel emlékezetében. Olyan tisztán keressék az eltelt évszázadban, hogy feleannyi idősök is megirigyelhetnék memóriáját.

– Mikor kinőttem az iskolapadból, – kemény, de igazságos ember volt Vidovits tanító úr – otthon nagy szükség volt rám. A házkörüli dolgokban, a gazdasági munkában kellett a fiatal derek, a fürge kéz.

Aratás, cséplés, kapálás! Könnyebben hajlott a derekam, mint az anyámé. Súlykolni jártam a Nász utca (Petőfi, Décsi) végénél a Körösré. Ivóvizet a Körösről hordtunk, télen is, mikor lékből merítettünk. Sokszor olyan kutya idő volt, hogy még a kanta is dudált. Csöpögőn szűrtük át, hogy iható legyen, hogy betegséget ne okozzon a folyóvíz.

Kevés földünk volt, sok gyerek. Apám minden évben vállalt aratást. Bátyáim is sorban kaszáltak Wodiáner birtokán, később Gaisz uraságnál. Mi lányok gyűjtöttünk utánuk. Még esett a harmat, mikor munkába álltunk, s újra hullani kezdett, mire pihenőre tértünk. Tavasztól őszig az évek szorgos munkában teltek el. Hanem az őszi esők beálltával az élet megcsendesedett. Nem tétlenkedtünk akkor sem, csak beszorultunk a házba. Jött a fonóka, meg a tollfosztó boldog ideje.

Hatan voltunk lánypajtások. Iskolába is együtt jártunk, meg vasárnap délutánonként cikázni a Kisgyepre. Esti harangszóra otthon kellett lenni még nagylánykorban is. Jaj, de sokat neveltünk! Hogy az akkori legények mennyi boldonságot csináltak!

Novembertől márciusig a guzsalyosok (fonóka) voltak a legjobb mulatságok. Délután, hogy otthon elvígáztunk, rendszeresen felöltöztünk, hónunk alá kaptuk a kóccal felszerelt guzsalyt, és indultunk. Egyszer se mentem el édesanyám figyel-

meztető szava nélkül, hogy: „Lyányom, ne feledd az illendőséget”!

Buláéknál voltunk legtöbbször, de a többieknél is sor került az összejövetelre. Én laktam legtávolabb. Nótázásomat meghallotta Iványi Panni, s mire eléjük értem, már kinn volt az utcán. Aztán a kuncogásunk, kacagásunk adott jelt Benkó Katinak, mert mi hárman egyfelől jártunk. Gyebnár Mari, meg Timár Brigitta a Hasítás felé lakott. Ők mindig együtt érkeztek.

Lámpagyújtás előtt már pörgött az orsó, nyálaztuk a kenderkócot. Sokszor csak egymásra néztünk és kitért a hahota. Legtöbbször nem is tudtuk, min nevetünk olyan jóízűt. Bula Krisztina volt a legjobb hangú köztünk. Ő kezdte a nótát, mi meg folytattuk.

Persze már délelőtt forróvízzel föllocsolta a szoba földjét, meg pévával felszórta, hogy ne poroljon, mert nem múlhatott el fonóka tánc nélkül.

A legények se vártak magukra. Legtöbbjüket már a lépéséről megismertük, vagy a nótájáról tudtuk, ki közeledik.

Vaszko Péternek, – akinek Bula Krisztina volt a szeretője – minden érkezéskor az volt a nótája, hogy:

Fekete zsindeyes, fekete zsindeyes
Az endrődi bíró háza . . . . .

Soha nem dalolta, hanem füttyülte. Olyan szépen senki nem tudott a környéken füttyülni, mint ő.

Neki volt citerája is, mindig magával hozta.

Aztán lopakodtak sorban a többiek.

Krisztina már egyedül volt lány a családban, hat néneje már férjnél volt. Fiú nem volt a családban. Nagyon kapós lányok voltak. Pedig szűkösen jutott egynek-egynek másfél lánc föld örökség. Igaz, ugari földjük volt.

Mi lányok a kanapén, meg a lócán ültünk. A legények sámlin, meg morzsolószéken. Az a bolondos Timár Zakariás mindig a Krisztina apjának csizmahúzó fakutyájára telepedett.

Mi lányok összebújtunk, hogy a legények ne tudjanak közénk furakodni. Csak hát úgy meg kényelmetlen volt az orsó pörgetése, meg a felcsévlés.

Vaszko Péter a kecskelábú asztalra tette a citeráját és megpendítette a nótánkat. Krisztinának csak úgy csengett a hangja: (templomban is mindig kihallatszott a többi közül az ő éneke).

Az endrődi Kenderáztatóba
Mossa tollát egy fekete csóka.
Moshatod azt, akár ki is téphedd,
Mégse ieszal hattyunál fehérebb.

A legények meg rákontráztak:

Az endrődi Kenderáztatóba
Szőke kislány a kévüket mossa.
Mossad babám patyolatfehérre,
Abból lesz az ágyunk lepedője.

A 100 éves Gyuriczáné

Mossad, tilold, vékony szátra fonjad,
Esténként a fonóba elhozzad!
Gombolyítani, pászmázni segíték,
Őszre úgyis összeadnak véled.

Ezt nagyon szerettük. Mikor táncra került a sor, akkor újból elővettük, mert nagyon jól lehetett rá körözni, meg mártani is.

Persze, mi közben fontunk. El-elhallgatunk, hogy nyálazni kellett a kócot.

Timár Brigitta font köztünk legszebben. Ő sokszor megpörgette az orsót, eldobta a szoba földjére, és az úgy forgott, mint a mostani gyerekek bűgöcsigája.

Mikor vastag volt az orsó a rágombolyított fonáltól, könnyen kicsúszott az ujjunk közül és gurult. Volt sikítás, ugrás utána, mert ha a legény megelőzött bennünket, ha ő hozta vissza, nem akarta ingyér visszaadni. Ha meg neadjisten az ágy alá, vagy a kanapé alá messze begurult, oda már igazán nem bújhatott utána szoknyásan a lány.

Jó volt, hogy a cudar legény is ott volt. Hogyne, még meglátták volna az alsószoknyánkat! Mindjárt rossz hírt költöttek volna az ember lányának. Persze olyankor csak csókért adta vissza a gonosz. Voltak ott olyan legények, akik bizony minden alkalmat kilestek, csak hogy egy-egy csókot kaphassanak a lánytól. Oszt soknak nem volt elég az arcunk. Mikor két gulyólat lefontunk, abba hagytuk a munkát. Táncoltunk, vagy játszottunk. Fakutyás sokszor olyan találókérdést mondott, hogy csak úgy pirultunk tőle.

Mikor a csárdásban kimelegedtünk, átváltott a citera a kacsintásra:

Csuda, hogy még áll a világ,
Kiszakadt a bricseszna drág,
Kiszakadt és lett rajta egy lyuk...

Meg nagyon szerettünk „magyar ketőt” járn. Abban tapsoltunk is, meg forogtunk párosan. Azt legtöbbször arra a nótára roptuk:

Tizenkettő, tizenhárom, tizennégy.
Barna kislány, éjszakára hova mégy?
Elmegyek a régi szeretőm után.
Megkérdezem szeret-e még igazán.

Édesanyám kísérjen el a bálba!
Felöltözök kilencfodros ruhámba.
Minden legény kacsingatva énrám néz
Ki babája ez a kislány? Jaj, be szép –

Mikor úgy esett, hogy Péter beleunt a muzsikába, vagy neki is táncra viszketett a talpa, felváltotta fakutyás Timár Zakariás. Ő ugyan csak fésű-muzsikával szolgált, de azzal is csapott olyan hangulatot, mint egy egész banda. A két térdére rákötött egy-egy fedőt, és azzal cintányérozott.

A multság vége felé elmondtuk:

A simai csárdába
Ecet ég a lámpába.
Jaj, de homályosan ég.
Petró Bandi a vendég.
A nótáját húzatja,
Csaplárosnét siratja...

Ugyanilyen összejövetel volt a fosztóka, vagy tollfosztó. Olyan napokon, mikor főnástilalom volt: Kedden, pénteken, vasárnap, ünnepen, Borbála és Luca napon összejöttek a lányok. A háziak tollát közösen fosztottuk. Nem vittünk magunkkal munkát, mert a toll kényes portéka.

Különösen a pehely.

Közben lehetett beszélgetni, nótázni, pletykálni, mesélni. Legszívesebben daloltunk. A legények mellénk ültek, segítettek. Meg gonoszkodtak: a fosztott tollal csiklandozták a nyakunkat, fülünket, arcunkat.

Az a cudar Fakutyás döglött egeret lopott be a fosztanivaló toll közé. Lett akkor aztán riadalom. Máskor meg élő verebeket hozott, s mikor nem figyeltünk oda, a megfosztott pihe közé dugta. Megrémültünk,

mikor mozogni kezdett a rostán a toll. Megint egérre gyanakodtunk. Akkor lett a nagy rémület, mikor felröppentek a verebek. Volt, mikor dohányport szórt a toll közé. Lett tüsszögés, repült a pihe. Ő meg, ha nem is kellett neki, akkor is olyanokat tudott tüszenteni, hogy forgószél módjára repült a toll és olyanok lettünk, mint a bűtiboszorkányok (bűtiboszorkány).

Az is megesett, hogy a legények hoztak magukkal kulacsot. Különösen, ha valakinek közülük névnapja, vagy születésnapja volt. Nőtt a kedv, kezdődött a csúfolódás:

Az endrődi legények
Jaj, de nagyon szegények...
Az endrődi lányok tyúkot ültettek...

Csak azt sajnáltuk, hogy olyan gyorsan elszállt az idő és menni kellett. Nem lehetett későre maradni, mert ha valami éjszakai kellemetlenség volt a faluban, azokat vették elő, akikről tudták, hogy guzsalysba, vagy fosztókába járnak. A csendőörök üldözték, de a plébános úr, meg az előljáróság is nagyon ellene volt.

Bizony megesett, hogy a legények összeverekedtek a lányokon, de annyira, hogy még a bicska is kinyílt. Az ilyesminek nagyon komoly következménye lett. Volt, akit megbilincselve hurcoltak végig a falun, hogy elrémítsék a többit.

Néhányszor alaposan ránk is ijesztettek mulatás közben: ránk verték keményen az ajtót, vagy ablakot és bekiabáltak elváltoztatott hangon: „A törvény nevében kinyitni az ajtót!” Volt ám megszeppenés. Mikor aztán a kinyitott ajtón ismerős bűjt be, volt neki nemulass.

Hazafelé az egész utat végigkacarásztuk. Zakariás élethűen elkezdett nyávogni minden kutyás háznál. A kutya dühében majd szétrágtá a kerítést.

Márton Gábor

A beszámoló taggyűlésről

„S a hozzáértő, dolgozó / nép okos gyülekezetében / hányni-vetni meg száz bajunk.”

Ezek a József Attila sorok motoszkáltak bennem végig, amikor 1982. november 23-án a Körösi Állami Gazdaság beszámoló taggyűlését hallgattam.

A héttagú vezetőség jól előkészített beszámolóját Tengely Gyula vezetőségi tag olvasta fel az ünnepi, családias környezetben rendezett taggyűlésnek, melyen Molnár Lajosné a Megyei PB aktivistáján kívül Dankó Mihály és Sonkoly Mihály a Járási PB aktivistái, Szakál József az MSZMP Községi Bizottságának titkára és Balázs István az alapszervezet patronása is részt vettek.

A beszámoló mindenre kiterjedő, értékelő, kritikus, a jövőt meghatározó sorai bemutatták az alapszervezet és a gazdaság jelenlegi helyzetét. A 85 fős alapszervezetben – a gazdaság dolgozóinak 14%-a párttag – 8 pártcsoport tevékenykedik. Az elmúlt mozgalmi évben igazolták át a nyugdíjas elvtársakat a területi alapszerveze-

tekbe. Ez évben KISZ-ajánlással vettek fel két elvtársat. Mindketten fizikai dolgozók. Ezeknél a felvételeknél külön jelentőséggel bír, hogy az ajánlók az új tagok közvetlen munkahelyi környezetéből kerültek ki. Így segíteni tudják a fiatal elvtársakat a beilleszkedésbe, a kapott feladatok végrehajtásában.

A gazdaságpolitikai munkát értékelve a beszámoló hangsúlyozta, hogy nyílt, őszinte létkörre, kezdeményező készségre van szükség ahhoz, hogy a jelenlegi – könnyűnek nem mondható – állapotot javítani tudjanak. Számolni kell a realitásokkal. A föld-technika-ember hármására építve megújítani az egész gazdaságot. Ki kell igazítani a termékszerkezetet. A jövőben elsősorban a saját erőre építve a jelenleginél eredményesebben kell termelni.

Ennek megvalósulását jelzi, hogy a korábbiól eltérően az ősz folyamán 2400 hektár őszi kalászt vetettek. Az ágazati rendszerről pedig a kerületi rendszerre térnek át, amely biztosíték arra, hogy a szellemi kapacitást jobban kihasználva,

Gyomaendrőd nagyközségben működő ÁFÉSZ első alkalommal szervezett október 18-tól a hónap végéig tartó nagyszerű árubemutatót, egyben lehetőséget adott községünk lakosságának a kedvezményes áruvásárlásra.

November 8-án ünnepélyes keretek között adták át Budapesten a Körösmenti Néptánc Együttesnek véglegesen a „Kiváló Együttes” megtisztelő címet. Az eredményes munkájuk elismeréséhez e helyről is gratulálunk, és további sok sikert kívánunk.

nagyobb önállóságot és egyben nagyobb felelősséget adva hatékonyabb munkát végezzenek.

A hozzászólásokat a segíteni-, tenniakarás, a felelősségtől áthatott jobbító szándék jellemezte.

Antal elvtárs vitakozott a beszámolóval, mondván: nem hiszi, hogy szűkebb a szellemi kapacitás, mint más gazdaságokban, hisz az itt dolgozó szakemberek is ugyanazon felsőoktatási intézményekben végeztek, mint a más mezőgazdasági üzemekben dolgozók. Szerinte nem kaptak eléggé önálló feladatot. „Ahol pedig önállóság nincs – kisebb a felelősség, gyengébb a terhelés”.

Nagy M. Lajos azt hangsúlyozta, hogy minden párttagnak a bejegyzetnél eggyel több pártmegbízata van. Legyen minden párttag agitátor a közvetlen környezetében. Nemcsak szóval, azzal is, hogy a munkáját példaadóan végzi, a munkaidőt maximálisan kihasználja.

A gazdaság igazgatója, Dávid Imre kiemelte, hogy a beszámoló nagyon jó, mert kritikus és ettől igaz. A jövőben személyre szólóan is ugyanilyen értékelésekre van szükség. A föld-eszköz-ember hármásáról ezt mondta: a föld olyan, amilyen – meg kell művelni. Az eszközöket maximálisan ki kell használni. A lelkiismeretesen dolgozó embert meg kell becsülni. Azaz „amit a technika, az okos és dolgozó ember meg tud tenni, tegyük meg és akkor a jövőben jobb eredményekről számolhatunk be.

Balázs István, az MSZMP Nagyközségi Bizottsága értékelését felolvasva jónak minősítette a Körösi Állami Gazdaság alapszervezetének 1982. évi munkáját.

A hozzászólás után dr. Mindák Zoltán alapszervezeti titkár válaszolt – többek között kiemelve a munkásörszakasz eredményes tevékenységét – a pártépítésben a legfontosabb bázis – majd szólt a KISZ-szervezet és a brigádmozgalom segítségével felvetett feladatokról.

Miután az ünnepi taggyűlés a beszámolót egy emberként elfogadta, második napirendi pontként megválasztották az 1983. január 7-i járási párttervezetlet küldötteit Bohák János, Dávid Imre és Gombár Mátyásné személyében.

A LENIN MGTSZ 1982. évi gazdálkodásáról

Termelőszövetkezetünk 5005 ha területen gazdálkodik, melyből 4132 ha szántó. Üzemünk a hunyai határtól a türkevei határig terjed mintegy 38 km hosszúságban. Tervezett termelési értékünk 126 millió Ft, nyereségünk 9,6 millió Ft. A háromnegyed éves felmérésünk szerint a tény is e körül alakul. Átszámolva 1982. évi tervünket az 1983. évi várható árszabályozó változásokkal és dotáció csökkenésekkel, ez az évi nyereségünket megharmadolná. Feladatunk 1983 évre a termelés- és hatékonyságnövelés, a veszteséget termelő ágazatok felszámolása, illetve nyereségessé tétele, az ennek érdekében működő megfelelő érdeltségi rendszer kidolgozása. Következetes közigazgatási munkával, szigorú tervek alapján, rugalmas vezetői hozzáállással eredményeink elérhetőek a jövőben nehezedő feltételek mellett is. Termelőszövetkezetünk stabilan gazdálkodott megalakulása óta eltelt 34 éve alatt, ezt bizonyítja az a tény is, hogy soha nem volt mérleg- és alaphiányos, tagságának megfelelő stabil jövedelmet és megélhetést nyújtott, 1977-ben Kiváló Szövetkezeti címet nyert.

Gazdaságunk meghatározó nagyságrendű és nyereségű ágazata a szántóföldi növénytermelés. Gépparkunk a termelési feladatok megoldásához elégséges, vegyes, és főként amortizált. Jelenleg búzát 5,2 tonnát, kukoricát 8 tonnát, napraforgót 2,4 tonnát, lóbabot 2,6 tonnát, pillangósokat 0,3 tonnát termelünk hektáronként. Foglalkozunk vetőmagtermeléssel, hibridkukorica és napraforgó előállításával is. Célunk a nyereségesség növelése és háztáji-ban a tagi érdekelttség megteremtése, mely ez évben eredményesnek mondható. Fajtákban, növényvédelem-, talajerő pótlásban intenzív termesztés-technológiákat alkalmazunk főként a KITE termelési rendszeren belül. Talajaink $\frac{2}{3}$ részben ún. „perc talajok”, energiaigényesek. Belvízre, aszályra igen érzékenyek. Talajmű-

velési eljárásainkban nagy súlyt fektetünk a talaj nedvességmegőrzésére a réteg- és a mélylazításokra. Ez évben 2100 ha mélylazítást, 380 ha istállótrágya-szórást végeztünk. Korszerű silóbetakarító gépparkkal rendelkezünk, évente 7000 tonna silót készítünk gypszénázsként, kukoricasilóként. Bérszilóaszt végeztünk az Alkotmány Tsz-ben és a Sarkadi Lenin Mtsz-ben. Széna-, szalmakészleteink jó minőségben megfelelő mennyiségben rendelkezésre állnak.

A tömegtakarmányok és szálasok biztosításában nagyobb szerepet kapott a réteglegő gazdálkodás, ahol ez évben 150 ha lazítást és 50 ha felújítást végeztünk. Intenzív legeltetést, és legelőgazdálkodást valósítunk meg öntözött, fix- és villanypásztoros karám hasznosítással a juh-szarvasmarha ágazatokban. Kukoricabetakarításunkat 1200 ha-on időben, a tervezett feletti átlagtermésben végeztük. Szállítóparkunk kicsi, fejlesztésre szorul. Nagygépeink három műszakban, kombájnjaink két műszakban üzemelnek. Elismerésre, dicsőre méltó, fegyelmezett, tervszerű munkavégzés jellemezte dolgozóink egész éves munkáját. Gondok, problémák természetesen vannak. Főként munkaerő-ellátottság, munkabér-gazdálkodás terén.

A termelés magasabb szintre való emelése, a termésátlagok emelése és stabilizálása érdekében az INTENZÍV GABONAPROGRAMBA beléptünk a KITE szervezésében. Ennek lényege, hogy lökészerűen felújítja, növeli korszerű technológia megvalósítására alkalmas gépparkunkat. Összességében 22 millió a gépberuházás felett tőkés szocialista gépekből. Törleszteni búza-, kukoricahozam növeléséből eredő többletjövedelemből kell. Eszközparkjával energiatakarékos talajművelés valósítható meg.

Az őszi búza vetését 1769 ha területen

október 27-ig optimális időben elvetettük. Ebből 560 ha a szórt vetés, mely új eljárás, körülményeink között a jövőben is alkalmazást nyert. A tavasziak alá időben jó minőségű mélyszántásokat és talajlazításokat végeztünk. A kertészet munkaerő- és szervezési gondok miatt, valamint nyereségessé tétele céljából 1983-ban tagok és kívülállók részére bérbeadásra kerül.

Állattenyésztésünkön belül juhászatunk 2200 anyás; a szakiskola tantelepe. A tőkés piaci gondok ez évben 420 ezer Ft veszteséget okoztak, nyereségét megkérdőjelezi, bérbeadását tervezzük. A sertés ágazatban a szétszórt telepek helyett ez évben egy 15,6 millió Ft-os rekonstrukciós bővítést végzünk, mely december 15-én kerül műszaki átadásra. Átadása után 7 millió Ft vissza nem térítendő állami támogatást kapunk. Szeghalmi és saját építőbrigádunk, szerelőink végzik a beruházást. Tagjaink nagyon sok társadalmi munkával segítik a kivitelezést. A telep 340 termelő kocával 6500 db hízó kibocsátására alkalmas. Szarvasmarha-ágazatunk tej és húshasznú. Fejőtehenészetünk átkeresztzése holstein-frizzel 1978-ban kezdődött 2900 liter/tehen tejnél. Jelenleg 4600 liter a tejtermelés, mely jövőre 4900 liter lesz. A húsmarhaágazat pozíciója romlik, mérlegeljük a felszámolását.

Ez évben munkabér-gazdálkodásunkat a tömegben belüli színvonalgazdálkodás keretein belül oldjuk meg, jövőre színvonalgazdálkodást folytatunk. Mindez sok gondot jelent, melyet nehéz összhangba hozni a termelékenységi és hatékonysági követelményekkel. Munkaszervezeti felépítésünk kerületi-ágazati, 25 fő felső- és középfokú, több sokéves gyakorlatú egyéb vezetői tervezi és hajtja végre üzemi feladatainkat. Szakember-ellátottságunk, munkaidő-kidolgozásunk és munkaszervezésünk nem gondmentes, különösen az állattenyésztés terén vannak komoly teendőink ennek javítására. Kilenc szocialista brigádunk különböző munkaterületeken mintegy 120 fővel eredményesen valósítja meg éves termelési vállalásait.

Tagságunk aktív dolgozói létszáma 330 fő. Ebből 110 fő 30 éven aluli, társadalmi ösztöndíjasunk 7 fő van, ebből 5 fő szakmunkás. E téren igényünk jóval több.

A dolgozóink munkájának elismeréséül 41 fő kapott 10–20 éves törzsgárda kitüntetést a vele járó 1–2 havi keresettel. Szervezett üdültetések, kirándulások rendezések, kedveltek. Tagi építkezések támogatására lakásépítési alapot hoztunk létre, mely 25–50 ezer Ft/fő 10 évig kamatmentes törlesztéssel. Munkaruha-juttatásunk minden fizikai munkakörre kiterjed. Az új követelmények és egyéb megfontolások egy IPARSZOLGÁLTATÓ SZAKCSOPORT létrehozására készített bennünket, mely október hónapban megalakult.

Tagjai termelőszövetkezetünknek és kívülálló vállalatoknak, és egyéneknek végezhetnek építőipari és vasipari szolgáltatásokat. Speciális hegesztéseket, fémfelraká-

Munkában a vegyszerezők

sokat alkalmaznak élettartam hosszabbításra, alkatrész-felújításra CASTODIN eljárással. Nyereséges melléktevékenység fejlesztése jelen gazdasági körülmények között szervezés alatt áll, indokolt. Jelenleg csupán homokbányánk üzemel.

Jövő évi terveink munkálásán fáradozunk, a leltározás után legfontosabb feladatunk a zárszámadás elkészítése. Könyvelésünk gépi könyvelés, mely biztos alapja mind az évközi elemzésnek, mind a bi-

zonylati fegyelem szorosra zárásának, ahol bizony vannak még javítani valók.

Üzemünk életébe és munkájába kívánunk rövid ismertetőnkkel betekintést nyújtani és a későbbiekben is szándékunkban áll munkánkról, gondjainkról, eredményeinkről, törekvéseinkről tájékoztatni nagyközségünk lakosságát.

Gyomaendrőd, 1982. nov. 4.

Villányi Attila

Huszonnyolc év egy szövetkezet élén

Már régóta rebesgették Gyomaendrődön azt a hírt, ami december 16-án valósággá vált. A MESZÖV küldöttközgyűlése ezen a napon Tanai Ferencet, a Gyomaendrőd és vidéke ÁFÉSZ elnökét a MESZÖV elnökévé választotta. Magasabb beosztásba került, egy szövetkezet vezetése helyett 1983. január elsejétől Békés megye fogyasztási szövetkezeteinek az irányítása lesz a feladata.

Ülünk az elnöki irodában, előttem az összeállított kérdések. Ám rövidesen kiderül, hogy ezekre jóformán alig van szükség. A jó riportalan szinte érzi a kérdéseket. És beszélgetésünk során Tanai Ferenc ilyennek bizonyult, előttem egy gazdag és tartalmas életpálya bontakozik ki. Az első emlékek a távoli szülőföldre, a Zala megyei Csörnyeföldre kótik, ahol meglátta a napvilágot 1932. szeptember 12-én, és ahol ifjúkorát is eltöltötte. Agrárproletár szüleinek nem kis gondot jelentett a hét gyermek felnevelése. A két világháború között tőkés-földbirtokos államszervezet szinte predesztinálta a Dunántúl apró dimbes-dombos falvaiban is, hogy az apákhoz hasonlóan az utódokra is nehéz sors és megélhetés vár. Hasonló sors várt volna Tanai Ferencre is.

A felszabadulás döntő változást eredményezett életében. Az alakuló új rendszerre tárta kapuit az érvényesülni akaró, tehetséges fiatalok előtt. Tanai Ferenc élt is a lehetőséggel.

1951-ig munkásként dolgozott, de már előtte elkötelezte magát a munkásmozgalmal is. Először az ifjúsági szervezetekben, a MADISZ-ban és a DISZ-ben tevékenykedett, majd 1950-tól a FÉKOSZ-nak (Földmunkás Szakszervezet Munkás Tagozata) titkára. 1951-től párttag.

Öthónapos SZÖVOSZ vezetőképző a Tolna megyei Pálfán, ügyvezető elnök beosztás a Kiscsési és Vidéke Földműves-szövetkezetnél, csoportvezető Zalaegerszegen a MESZÖV-nél, oktatási előadó, tanfolyamvezető és még sorolhatnánk tovább azokat az élettrajzi adatokat, amelyek azt jelzik, hogy szocialista társadalmi rendszerünk a tehetséges és elkötelezett fiatalokat mindig azokra a posztokra irányította, ahol az adott időben munkájukra a legnagyobb szükség volt.

1954 jelentős változást hozott életében. Házassága révén Endrődre került. Ekkor már jelentős kereskedelmi tapasztalattal rendelkezett, így az Endrődi Körzeti Földműves-szövetkezet ügyvezető elnöke

lett. A múltban oly sokat szenvedett vihar-sarki néptől már korábban sem volt idegen a szövetkezés gondolata, de a reményt keltő lépések után a kemelkedés még várta magát. Néhány egység kivételével elhanyagolt üzlethálózat várta az új elnököt, a szövetkezet nehéz körülmények között gazdálkodott, az éves eredmény a negyedmillió forintot sem érte el. Feladat tehát adódott bőven.

1955-ben az eredmény már meghaladta a félmillió forintot, azóta is évről évre dinamikus emelkedett. Endrődön komoly hálózatfejlesztés indult meg, többek között a megyében 1956-ban itt az elsők között nyílt önkiszolgáló egység. Számos dicséret oklevél, a napjainkig nyolc alkalommal elért Kiváló Szövetkezeti cím és a dinamikus fejlődés jellemzi a szövetkezetet azóta is, amit az endrői és gyomai ÁFÉSZ egyesülése sem tört meg 1975-ben. Ekkorra értek meg a feltételei az erők koncentrálásának, az összehangolt ellátási és hálózatfejlesztési tevékenység kibontakozásának az azóta már egyesült nagyközség területén. Az eltelt huszonnyolc év és a mozgalmi munka szorosán összefonódott Tanai Ferenc nevével. 1956-ban tagja az MSZMP Ideiglenes Községi Bizottságának, 1957-ben alapító tagja a Munkásörsgének, ahol 1970-ig szakaszparancsnoki beosztásban dolgozott. Tagja a Járási Párt Végrehajtó Bizottságának, a MESZÖV Elnökségének, és a Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsának is. Közben állandóan képezte magát, államilag és politikailag is főiskolai végzettséget szerzett. Munkája elismeréséül két alkalommal „Kiváló Szövetkezeti Munkáért” kitüntető jelvényt kapott, birtokosa a „Szocialista Munkáért Érdeméremnek, és a „Munka Érdemrend Arany fokozatának.

Tanai Ferenc az elért eredményeket korántsem tekintti csak sajátjának. Erről a követezőket mondta:

„Abban, hogy a 6000 fős taglétszámú szövetkezet éves forgalma az idei évben várhatóan eléri a félmilliárd forintot, és nyeresége a 17 millió, nagy szerep jut az összkollektíva támogatásának, a párt- és tanácsi szervekkel kialakított jó munkakapcsolatnak. Segítésük, támogatásuk adott mindig erőt 500 fős dolgozó létszámunknak üzletpolitikai és mozgalmi célkitűzéseit teljesítéséhez. Ezért nehéz ettől a közösségtől megválnom, hiszen eddigi életemnek több mint a felét – 28 évet – közöttük töltöttem. Megismertem, meg-

szerttem, tiszteltem és tiszteltem a dolgozó endrői és gyomai népet, számos pozitív elvtársi, munkatársi és személyes kapcsolatot sikerült kiépítenem. Leendő munkahelyemen is igyekszem legjobb képességeimnek és erőmnek megfelelően dolgozni.”

Befejezésül álljanak itt Arany Antalnénak, a pártalapszervezet titkárának szavai:

„Tanai elvtárs távozásával olyan kommunista vezető válik meg szövetkezetünk-től, akinek a hiányát nehéz lesz a jövőben pótolni. Soha nem késlekedett az alapszervezeti határozatok végrehajtásánál, mindig nagy gondot fordított a részletes és időbeli tájékoztatásra, kikérte és magáévá tette párttagságunk véleményét. Mozgalom és üzletpolitika nála elválaszthatatlan egyiséget jelentett.”

Mészáros Gábor

Tanai Ferenc.

Hírek

A Községi Vöröskereszt szervezete ebben az évben három térítésmentes véradást szervezett. Legutoljára november 25-én a Vadász székházban 191 véradó mintegy 69 liter vért adott.

A térítésmentes véradásnak sok támogatója van Gyomaendrődön, ez mutatkozott meg a 25-i véradáson. Az Alkotmány Tsz-ből 33-an, a Kner Nyomdából 30-an adtak vért, de részt vettek a MÁG fetelep, Háziipari Termelő Szövetkezet, Kenyér-gyár, Építőipari KSZ, ÁFÉSZ, Vízügy, Vegyesipar, Mentőállomás és a község lakosai is. Külön ki kell emelni, hogy Endrődről az ENCI 23 fővel és a Szabó KTSZ is részt vett a véradáson. Ez azt jelenti, hogy az egyesített két nagyközség ezen a területen is megtalálta a közös utat.

A véradóknak és a szervezőknek ezúton köszönjük meg önzetlen segítségüket.

November 30-án Mészöly Kálmánnal a magyar labdarúgó válogatott szövetségi kapitányával találkozott a község labdarúgást szerető közönsége. Előadásában hallhatták a MUNDIÁL tapasztalatait, élményeit.

Szötteškiállítás

Október 19-én délelőtt 11 órakor nyílt meg az endrődi tájházban a duplaveréses és orgonacsöves szöttesek kiállítása, melyet Kovács Károly, a Déryné Művelődési Ház igazgatója nyitott meg. Dr. Flórián Mária, néprajzos muzeológus meleg szavakkal méltatta az Endrőd és környéke lakosainak ügyszeretét. Elsősorban Vaszkó Irén munkáját emelte ki, aki évek óta töretlen lelkesedéssel gyűjti és ápolja a környék tárgyi, néprajzi vonatkozású hagyományait. Ezt a kiállítást is több hónapos gyűjtőmunka előzte meg, s az összegyűjtött, mintegy 200 darab szöttek a népművészet összsképe szempontjából is igen jelentős, nemzeti kulturális vagyunkat gyarapítja. Békés megye eddig ezen a téren szerényen háttérbe szorult, éppen ezért érdemel különös figyelmet.

Dr. Flórián Mária hangsúlyozta, hogy a bemutatott terítőkön, párnahuzatokon, konyharuhákon, öltözekeken keresztül betekintést nyerhetünk – melyhez hozzásegít a régi stílusban épült parasztház is – a mezővárosi társadalom egykori életébe. Igaz, ezek az alföldi szöttek nem olyan dúsan díszítettek, mint pl. az Erdélyből, vagy

Matyóföldről származók, de a duplaveréses és orgonacsöves szöttesek mind hazai, mind nemzetközi vonatkozásban jelentős érdeklődésre tarthatnak számot. Az alföldi motívumok tömörek, geometrikus elemekből épülnek fel, archaikusan egyszerűek, nemesek.

A szép számmal megjelent látogató közönség bebizonyította, hogy ezen a vidéken híven ápolják a hagyományokat és sokakat érdekel a népművészet, szűkebb hazájuk szokásai, tárgyi hagyományai.

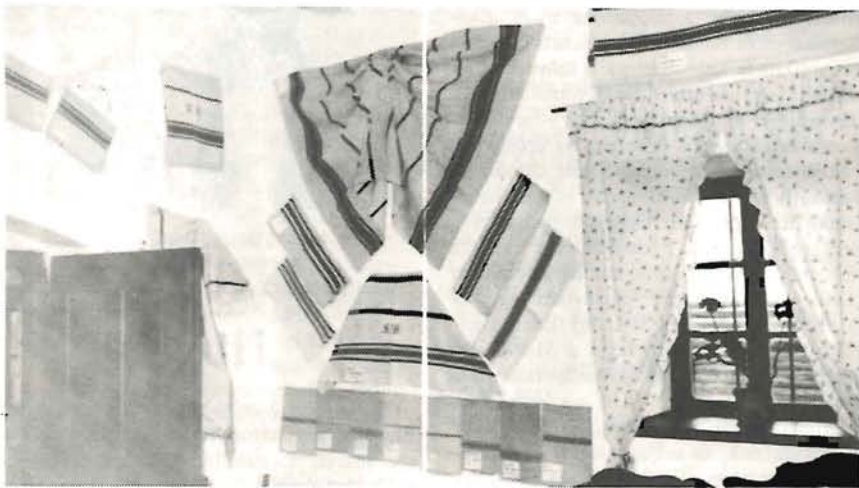
A Gyomai Háziipari Szövetkezet szakemberei nemcsak gyönyörködni jöttek a kiállított tárgyakban, hanem az anyaggyűjtés miatt is, ugyanis termékekben szeretnék felhasználni az ősi motívumokat.

Készülőben van egy motívumgyűjtemény, mely könyv formájában jelenik majd meg.

Ennyi idő alatt bebizonyosodott, hogy az endrődi tájház kiérdemelné végre hivatalosan is a működési engedélyt, hiszen határainkon túl is ismertté vált már.

A tájház vezetője ezúton is szeretné megkérni azokat az embereket, akiknek birtokában valamilyen régi népművészeti tárgy van, bocsássa azt a tájház rendelkezésére, hogy valamennyiünket gazdagítson és gyönyörködtessen.

Baginé Szűcs Éva

Ízléses szöttek a kiállításon

Művészet az iskolában

Szerény ünnepség keretei között nyílt meg október 20-án a gyomai Kiss Lajos Gimnáziumban Girczné Varga Erzsébet kamarakiállítása, melyen dr. Frankó Károly, amatőr festő mondott megnyitó beszédet.

A kiállítás – a művészet az iskolában – sorozat újabb állomása.

A kiállító földrajz-rajz szakos tanár, az iskola egykori tanulója. Tanít és tanul; jelenleg a Képzőművészeti Főiskola harmadéves hallgatója. Gyermekait neveli és alkot – megpróbál az Ő sajátos eszközeivel üzenetet adni. A legfogékonyabbaknak, a fiataloknak tanítja a szépre való odafigyelést, a színeknek, a formáknak a harmóniáját.

Akvarelljei nagy felkészültségről, biztos kézzel – s ami nem mellékes – lírai lélekről vallanak. Finom színeivel – a lilák, sárgák, kékek játékában – az égbolt, a víz, a fák úgy ölelkeznek, ahogy ölelkezik festése közben a víz és a festék a papírral, hogy száradása után a természet egy csodás pillanatával ajándékozzon meg bennünket.

A természet – az örök tanító – gyakori ihlető. Szép tanulmányokat láthatunk a fákról, hogy később az absztrahálás folyamatában már kissé elvont formában, de érthetően visszaköszöjjenek a különféle színekben és azok megannyi árnyalatában.

Csendéleti virágok, vagy környezetének tárgyai. Ezekben a képekben a rendre, nyugalomra törekvés – a modellált tárgyak féltő szeretettel való megfestése – érződik.

Filmforgatás

Nagy érdeklődést és izgalmat váltott ki a lakosság körében az a készülődés, amely az endrődi híd környékén volt látható a napokban. A MAFILM filmet forgatott.

Kérdéseimmel Ónódo György gyártásvezetőt kerestem meg.

– Hogyan esett a választásuk Gyomaendrődre?

– Olyan hídra volt szükségünk, amely az 1944-es viszonyoknak megfelelő, a víz és a híd távolsága elég nagy, s a víz kellőképpen mély. Az endrődi hídon kell a legkevésbé átalakítást eszközölni, és számunkra ez sem volt utolsó szempont. A film szerint most a Drávánál vagyunk.

– Mi a forgatandó film címe és sztorija?

– A történet 1944 őszi játszódik. Egy amerikai gépet lelőnek a németek a Hortobágy felett. A pilótának sikerül időben kiugrania, de életveszélyben van, hiszen tisztában van vele, hogy a németek kutatni fognak utána. A csikósok bújtatják egy ideig, de amikor egyre veszélyesebbé válik a helyzet, a pilótának mennie kell. A ménesből adnak neki egy lovat, s azzal vágat végig elég kalandos módon Jugoszláviáig, a Dráviáig. A hídon szemben találja magát a németekkel és más választása nem lévén, lovával együtt a szabadulást jelentő folyóba ugrik. Ezért is kapta a film a „Hosszú vágta” címet.

– Kik a film főszereplői, akotói?

– A filmet Gábor Pál rendezte, operatőr Ragályi Elemér, a producer pedig az Amerikában élő magyar származású Halmi Róbert. A főszerepeket Jan Sawage, Kelly Reno és Bányási Ildikó játsszák.

– Mennyiben jelentős számunkra ez a film, s az eddig felvettek alapján – hogyan ítéli meg Ön – milyen sikerre lehet számítani?

– Hosszú idők óta ez az első amerikai-magyar koprodukció, és véleményem szerint nagy érdeklődést vált majd ki a közönség részéről, tehát valószínűleg siker lesz, de minden film ezzel a reménnyel készül.

– Köszönöm a riportot és további jó munkát kívánok az egész stábnak.

A diópáccal készült „Jégtáblák a folyón” című képen érezzük a szép belső ritmust. Az összetörött jégtáblák mellett szinte felkiáltó jel a haldokló fa. A pasztell technikával készült téli folyóparttól messze sugárzik a természet téli álma, ahol az életet a jég között látható víz jelenti.

Figurális kompozíciói – általában ülő pihenő emberek, melyekről szelíd csend a lélek bekéje árad.

Portréiról a modellel való azonosulást érződik.

Varga Erzsébet még nem kötelezte magát egyik izmushoz sem, de próbálkozik, újból és újból keresi belső látásának képi alkotó fantáziájának, egyéniségéhez legközelebb álló kifejezési formákat.

Baginé Szűcs Éva

Az év elején a Híradóban tájékoztattuk az olvasókat, hogy a Gyomaendrődi STK elnökségének határozata értelmében a sportkörön belül új szakosztály – az atlétikai szakosztály – kezdte meg működését 1982. január 1-től.

Felelevenítésképpen: a szakosztály létrehozását a megyei sportvezetés is szorgalmazta, másrészt az új szakosztály működésével a GYESTK megyei szinten a kiemelt sportkörök közé lett sorolva.

A szakosztályt az általános és a középfokú iskolák tanulói alkotják. A 6 edző – az iskolák testnevelő tanárai – 79 fővel foglalkoznak rendszeresen, úgynevezett Sport Iskolai évfolyamrendszerben:

- I. évfolyam 10–12 évesek – 22 fő
gyermek kategória
- II. évfolyam 13–14 évesek – 23 fő
serdülő „B” kategória
- III. évfolyam 15–16 évesek – 22 fő
serdülő „A” kategória
- 17–18 évesek – 12 fő
ifjúsági kategória

Az 1982-es év során 9 versenyen vettünk részt. Ebből 2 mezei futóverseny, 7 pályabajnokság volt.

A különböző megyei és területi versenyeken 11 arany, 8 ezüst, 15 bronzérmet nyertek a sportolók.

Atlétikai sportágban igen értékesek a 4., 5., 6. helyezések, ezekből 21-et sikerült összegyűjteni.

Országos minősítést 10 versenyző ért el; 3 fő ezüstjelvényes, 7 fő bronzjelvényes ifjúsági sportolói szintet teljesített.

A szakosztály sikeres szereplését az év során elsősorban a gimnázium és a 2. sz. általános iskola tanulói segítették elő. A mezőgazdasági és az ipari szakmunkásképző iskolák tanulói zömmel bejárók, illetve vidékiek. Versenyztetésük ritkán oldható meg.

Igen sok a tehetséges gyermek az 1. sz. és a 2. sz. általános iskolában is. Őket is meg kell nyerni e sportágnak, és sűrűbb

versenyztetéssel sok jó eredményt érhetünk el velük a jövőben.

Egy szakosztály működésének színvonalát komoly mértékben befolyásolja a felszereltség. Jelenleg ott tartunk, hogy a versenyzők felszerelését vagy ők maguk, vagy az iskolák biztosítják. Ezen természetesen a jövőben változtatni kell, a további sikeres szereplések érdekében.

Az atlétikai pálya jelenlegi állapotában nem alkalmas sem hatékony edzések, sem versenyek rendezésére, lebonyolítására. Éppen ezért öröndetes, hogy a Megyei Tanács és a Községi Tanács támogatásával új létesítmény épül 6 sávós futópályával, ugró- és dobogóhelyekkel. A felújítás 400 ezer forintba kerül. Jelenleg a teljes összegnek mintegy a 60%-a áll csak rendelkezésre, amely nem lebecsülendő összeg ugyan, de hogy az új pálya határidőre – 1983. május 31. – elkészülhessen, komoly társadalmi munkákra lesz szükség nagyközségünk üzemei, dolgozói, a sportolók részéről.

Az atlétikai sportág – bár országosan a kiemelt sportágak közé tartozik – népszerűsége nem olyan nagy mint pl. a labdajátékoké. A versenyek kivétel nélkül szombat-vasárnapra esnek. Az ötnapos tanítási és munkahéttel megnövekedett szabadidőből eredően nem biztos, hogy a gyerekek az atlétikai versenyen való részvételt választják a több lehetőség közül.

Hogy megnyerjük őket, igen komoly szervezői és pedagógiai munkára van szükség.

A szakosztály első próbaéve, a hiányszágok, nehézségek ellenére is sikeresnek mondható. Az elkövetkezendő években úgy várhatunk előbbrelépést, még jobb eredményeket – amire minden remény megvan – ha minden érdekelt: a község vezetői, a sportkör, a testnevelők – edzők, a szülők, ki-ki a maga területén elősegíti a tehetséges fiatalok rendszeres szereplését Gyomaendrőd színeiben.

Gubucz József vezető edző

Országosan is megfigyelhető, hogy állampolgáraink komoly érdeklődést tanúsítanak a közbiztonság helyzetét iránt. Nem egy esetben nyújtanak hasznos segítséget a rendőri szerveknek felelősségteljes munkájuk eredményes elvégzésében. E gondolatból kiindulva úgy ítéljük meg, hogy nagyközségünk becsületes, rendet, fegyelmet szerető polgárai is igényelnek egy olyan tájékoztatást, amely közös eredményeinkről és közös gondjainkról szól.

Gyomaendrőd közbiztonságát 5 fő nevezett körzeti megbízott és 61 fő önkéntes segítő végzi. A KMB-irodát a hivatalos időn túl 17 és 24 óra között önkéntes rendőri ügyelet teljesít szolgálatot, akik az állampolgári bejelentést fogadják, és szükségés esetben a területi illetékes KMB-t értesítik.

1982. január 1-től október 31-ig

Társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett lopás	13 eset
Személyi tulajdon sérelmére elkövetett lopás	31 eset
Ittas gépjárművezetés	14 eset
Gondatlanság okozta baleset (közúti)	8 eset
Testi sértés	2 eset
Szemérem elleni erőszak	1 eset
Magánlaksértés	3 eset

A fenti fontosabb bűncselekmények elkövetői nagyban befolyásolják a közrend közbiztonsági helyzetüket, valamint a település lakosságának hangulatát. Ennek ellenére közrend közbiztonsági helyzetünk jónak értékelhető, mivel politikai jellegű, vagy élet elleni bűncselekmény területünkön nem fordult elő. A személyi tulajdon és társadalmi tulajdon sérelmére elkövetett bűncselekmények vizsgálata során olyan megállapításaink vannak, hogy leggyakrabban társadalmi tulajdon kezelésével megbízott személyek, valamint a személyi tulajdon lopás sértettjeinek hanyagságából következnek be a bűncselekmények.

Közlekedésbiztonsági szempontból helyzetünk sajnos nem a legjobb, ezt bizonyítja a fent jelzett számadat, amely az ittas vezetésből adódó balesetek számát jelzi, ennek megelőzése érdekében fokozottabb közúti ellenőrzéseket fogunk végezni, széles körben támaszkodva a lakosságra, és a társadalmi segítségre. Az önkéntes segítő társadalmi munkában érdekelt időszakban 2968 óra társadalmi munkát végeztek a közrend közbiztonság megszilárdítása érdekében.

A közrend, közbiztonság érdekében végzett munkánkat a Nagyközségi Tanács V. B., valamint a Községi Pártbizottság elismerte, melyért írásban köszönetét fejezte ki a hivatásos és az önkéntes segítő állományoknak.

Bizakodunk, hogy szépen fejlődő községünkben e területen az 1983-as évben még eredményesebben tudunk együttműködni. Nagyközségünk lakói megértésükkel és fegyelmzett emberi magatartásukkal fogják támogatni munkánkat.

*Szűcs Ferenc r. zászlós
megbízott pk.*

A kiállítás egy részlete

Beszéljünk a karatéről...

Szívesen veszem kezembe a tollat, hogy megírjam a gyomaendrődi karate eddigi történetét. Szívesen teszem, hiszen a karate sokak számára még ma is ismeretlen. Hazánkban mintegy 10-12 éves múltra tekint vissza, s csak 1980 január 1-től kezdődően ismerték el hivatalosan.

A karate, ez a mizutikumtól nem mentes harcművészeti mód története az ókori Kínába nyúlik vissza. Itt hozták létre valamennyi ázsiai küzdősport közös őst a kung-fu-t (jelentése: „művészet mestere”). A XVI-XVII. században jutott el a kung-fu Okinawa szigetére, ahol egyesült a szigeten már létező önvédelmi rendszerrel. Kialakult az okinawa-te (okinawai kéz) küzdőstílus. Ez a küzdőstílus jutott el Japánba, ahol terjesztői az 1900-as évek elején átdolgozták, s az új rendszer karate néven vált ismertté. A karate egyik megteremtője Funokoshi Gichin rendszerezte kora küzdőművészetét, az új stílust shotokának nevezte el. Ezt követően egymás után nyíltak meg a karateiskolák Japánban, majd világszerte. Elterjedésére jellemző, hogy a nagymesterek átdolgozva elődeik munkáját új stílusokat hoztak létre, melyek száma napjainkban szakírók szerint eléri a százat. A karate szó tehát japán eredetű, szó szerinti fordítása „üres kéz”. Általánosabban fogalmazva: olyan harcművészeti mód, amely különböző ütések és rúgások alkalmazásával teszi harcképtelenné az ellenfelet. Ismeretes, hogy létrehozását önvédelmi célok tették szükségessé. A karate a testi és szellemi egészség megővésének is fontos eszköze. A karatéról, erről a sokak számára „durvának” tartott küzdősportról így ír Borbély Attila a KISZ KB honvédelmi és sportosztályának munkatársa: „Az önvédelmi sportok önfegyelemre, az akaratere fokozására, tudatos gondolkodásra, rendszeres gyakorlásra, a gyors kombinálókészség fejlesztésére nevelnek. Ezek a tulajdonságok valamennyi fiatal számára egyaránt fontosak a mindennapi életben, a tanulásban a munkában egyaránt hasznosíthatók”. „A karate jól szolgálja az általános és speciális testi és szellemi fejlődést, amely ma már minden fiatalal szemben alapvető társadalmi elvárás, követelmény.”

1982 februárjában Gyomaendrődön a karate klub megalakult. A fiatalok számára oly népszerű sport gyors elterjedése abban is rejlik, hogy sportág üzéséhez csupán egy megfelelő nagyságú terem szükséges. Az Ipari Szakmunkásképző Intézet kezdeményezésére a szakmai irányítást Balsai

Bemutató a sportágból

Bertalan egy danos mester vállalta el. Így a stílus a shotokan rendszerhez tartozó rei - do - ryu (kigyó útja stílus) lett. A kezdeti időszakban tornatermet a 3. sz. Általános Iskola biztosította. Segítségüket ezúton is megköszönjük. Ebben a teremben kezdte el heti egy alkalommal kb. 40 szakmunkástanuló az edzéseket. Már az első edzése bizonyossá vált, ha eredményeket akarunk felmutatni kemény munka áll előttünk. Gyakorlatokat csak megfelelő fizikai felkészültséggel, kellő kitartással és akaraterevel lehet a kívánt szinten végrehajtani. Részben az edzések keménységének tudható be, hogy létszámunk rövid idő alatt kb. a felére csökkent. Hozzájárult még ehhez, hogy nem volt állandó edzőnk. A nehézségek ellenére csoportunk szépen fejlődött, így május 6-án sor kerülhetett első bemutatónkra, melyet június 5-én követet: a második a HISZ

gyermeknapján, ahol bemutatott képeink is készültek. A két bemutató közötti időszakban új edzőt kaptunk, akitől augusztusban szintén megváltunk. Ezzel a klub életének első szakasza lezárult.

Az eltelt időszakban sok embertől hallottam, hogy a karate durva sport, nem nőeknek való. Ez valószínűleg az ütések, rúgások miatt terjedt el. Hangsúlyoznom kell azonban, hogy ezek nem olyan, „üsd-vágd, nem apád” módszerrel kivitelezett gyakorlatok. A kumitét (küzdést) csak megfelelő technikai felkészítés után és szigorú szabályok alkalmazása mellett lehet végrehajtani. Azt a kérdést, hogy mennyire nőies ez a sport dönték el a nők, hiszen napjainkban helyet kapott a karatében a gyengébb nem is. A karatésok egyharmada klubunkban nő, ez az arány állandósult.

Örülünk ennek a létszámnak, hiszen a női sport elmarad a férfi mögött.

Ezután a kitérő után térjünk vissza a klubhoz mely egy hónapos pihenő után szeptembertől kezdődően ismét működik. Mostoha körülmények között szabadban kezdtük el edzéseinket egész novemberig, amikor a gimnáziumban sikerült termet kapnunk heti egy alkalommal kétórás gyakorlásra. Ez természetesen csak a kezdeti időszakban elegendő, mivel a leterhelés fokozására a későbbiekben a gyakoriságot és időtartamot is növelni kell.

Jelenleg 30 fő jár rendszeresen edzésre szakmunkástanulóink mellett ott találjuk szinte valamennyi iskola és üzem fiataljait. Aki közelebről szeretne megismerkedni a karatével, annak szívesen várjuk jelentkezését. Hattól hatvan éves korig bárki jelentkezhet. A tagsági díj tanulóknak 50,- Ft dolgozóknak 100,- Ft havonta.

Klubunk legközelebbi célkitűzéseit tartalmaz a megfelelő edzési körülmények biztosítása, valamint a klub létezésének hivatalos elismertetése. Meggyőződésem, hogy a klub megalakulásával olyan sporttal gyarapodott községünk, mely azon feltétlenül hozzájárul fiataljaink személyiségformálásához, s fontos szerepet tölthet be a honvédelmi nevelés és Ifjú Gárda képzés terén is.

R. Nagy János

HÍREK * HÍREK * HÍREK

November 5-én községünk lakossága nagygyűlés keretében emlékezett meg a Nagy Októberi Szocialista Forradalomról. Szakál József elvtárs a Községi pb. titkára ünnepi beszédében méltatta a történelmi esemény jelentőségét napjainkban is élő hatását. Az ünnepélyt a Kiss Lajos Gimnázium tanulóinak színvonalas műsora zárta.

* * *

A Nagyközségi Tanács november 4-én soros ülésén több napirendet tárgyalt, amelyek közül kiemelten foglalkoztak az 5 napos munkahétre való áttérés tapasztalataival.

Általános megállapítás volt, hogy az áttérés a közszolgáltatás területén zökkenőmentes volt. Azonban a lakosság folyamatos ellátása már több gondot okozott. A nehézségek részben a szombatokra való áttérés miatt, részben a vásárlással magyarázható.

* * *

A Kner Nyomda 12-én kedves műsorral tálapóval és egy szépen feldíszített karácsonyfával kedveskedett a dolgozók gyermekeinek. A műsorban fellépett a dévaványai Fickó bábcsoport és Cibere a bohóc. A gyerekek a húsi és ropi mellett élvezték a műsort, amely karácsonyfabontással zárult.

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja: az MSZMP Községi Bizottsága
Gyomaendrőd
A kiadásért felelős: Szakál József

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszki György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRŐDI

HIRADÓ

1983. április hó

Az Alkotmány Termelőszövetkezetéről

A gyomaendrődi Alkotmány Mezőgazdasági Termelőszövetkezet 5592 ha-on folytat termelési tevékenységet. 1982. év végére a közös vagyon nagysága elérte a 131 millió Ft-ot. Az elmúlt évben az összes érték 145 millió forint, az összes árbevétel 154 millió forint, az elért nyereség pedig 11,7 millió forint lett. A különböző hatékonysági mutatókat elemezve az elmúlt évi eredményeink alapján az ország 1274 termelőszövetkezetéből föllállított rangsorban egy tisztességes középmezőnyben foglaljuk el a helyünket.

Termelési tevékenységünk szinte teljes egészében mezőgazdasági profilú. A termelési érték 94%-át az alaptevékenységben állítjuk elő.

Gazdálkodásunkban legtöbb problémát a föld minősége okozza. Területünk átlagos aranykorona értéke 21 ak./ha, ami a szarvasi járás termelőszövetkezetei közül majdnem a legalacsonyabb. Ezen felül a területünk mintegy 30%-a mélyfekvésű, magas talajvízállású terület, ahol a szárazabb évjáratokat kivéve mindig belvíz problémákkal küszködünk. A területi méretek alapján így a növénytermesztési hozamaink nem mondhatók stabilnak. Általában a szárazabb évjáratok hozzák a sikeresebb gazdasági eredményt.

Ebből a helyzetből kiindulva (az MSZMP Központi Bizottságának 1978. április 19-20-i határozata alapján) olyan célkitűzést dolgoztunk ki, hogy a kis részarányú állattenyésztés termelési értékét, és árbevételét fokozzuk oly mértékben hogy érje el a növénytermesztés nagyságrendjét.

Az tény, hogy az állattenyésztés jövedelmezősége kisebb, mint a növénytermesztésé, de biztonságosabb. Ezt a hosszabb távú célkitűzést az elmúlt évben tudtuk első ízben teljesíteni, amikor is az állattenyésztés árbevétele megközelítette a 63 millió forintot. A főágazaton belül legnagyobb méretű a szarvasmarha-ágazatunk, amely a múlt évben 22 millió forint árbevételt hozott. A tehénállomány létszáma 437 darab. Sajnos a nagyobb tejjhozamot biztosító fajtaátalakító keresztezéshez későn fogtunk hozzá, s emiatt a tejtermelésünk még eléggé alacsony, a múlt évben mindössze 3500 litert sikerült elérni. Ez évben viszont már mintegy 20%-os tejtermelés-növekedéssel számoltunk, mert egyrészt vemhes üsző vásárlásával, másrészt a saját állományú ma-

gyar tarka Holstein-Friz F-1 keresztezett üszőállományunk termelésbe állításával meggyorsul az állománycsere, és így nő a nagyobb tejjhozamot biztosító egyedek aránya.

Ezzel párhuzamosan gépberuházással növeljük a takarmánytermesztésünk minőségi színvonalát is.

A baromfiágazatunk mindössze két éves múltra tekint vissza, mégis sorrendiségben a második helyen szerepel. Időszakos hús- és pecsenyelibát, valamint folyamatos rotációjú broyler csirkét állítunk elő. Az ágazat árbevétele 21 millió forint volt az elmúlt évben. Jövedelmezőségét tekintve ez a legjobb állattenyésztési ágazat. Az ez évi termelési lehetőségünk mintegy 2 millió Ft-tal kisebb, mert a feldolgozó vállalat értékesítési nehézségei miatt szűkítette a szerződött mennyiségeket. Ez a helyzet igen érzékenyen érinti termelőszövetkezetünket is, mert a létrehozott kapacitással ettől nagyobb árutermelést is tudnánk produkálni.

A sertéságazatunk évről évre növekvő méretű, a múlt évben megközelítette a 17 millió forintos árbevételt. Hosszabb távú célkitűzéseink között szerepel a sertésletelep rekonstrukciója, melynek elkészülte után a

hízókibocsátás megkétszerezésére nyílik lehetőségünk.

A növénytermesztés árbevétele 61 millió forintot tett ki az elmúlt évben. Az utóbbi években leginkább a kukoricatermesztésben értünk el sikereket. Évenként 1100-1200 ha közötti területen termeljük ezt a népgazdaságilag is igen fontos növényt. Sajnos területét, talajaink minősége miatt nem tudjuk növelni. Az 1982-es évben az átlagtermésünk 8030 kg/ha volt. Téréségünkben úgy tudom, elsőként alkalmazzuk a kukorica nedves tárolási módszerét. 1981-ben építettünk 3000 t befogadóképességű tárolót, ahol nyersmorzsolts, és zúzott, úgynevezett CCM formájában tároljuk a kukoricát. A szárítás elkerülésével az ide tárolt kukorica esetében évenként mintegy 1 millió forint energia megtakarítást érünk el. Természetesen ide csak azt a kukoricát tároljuk be, amit a saját állatállományunkkal meg tudunk etetni, ugyanis az így tárolt kukorica a gyors felhasználási technológia miatt nem alkalmas a forgalmazásra, értékesítésre. A termésünk többi részét (5-6 ezer tonnát) még „hagyományos módon” le kell szárítani.

Másik igen jelentős gabonanövényünk a

Részlet a központi üzemegységről

búza, melyet évenként mintegy 1500–1600 ha-on termelünk. Termésátlagunk a belvízi károsodások miatt általában szerényebbek. A múlt évi termésátlagunk 4320 kg/ha volt.

A két fő növényfajon kívül viszonylag magas számú és területi részarányú, ipari és egyéb export termeltesű növényféléssel foglalkozunk. Jövedelmezőségük jó, általában jobb, mint a már említett búzáé és kukoricáé, azonban évenként nagyon ingadozó területi részarányban és összetételben van lehetőség csak a termelésükre. Termelésük nagymértékben függ a piaci kereslet-kínálati viszonyok alakulásától.

Szervezzük tagjaink háztáji, valamint az egyéb kisegítő gazdaságok termelését is. A községben termelőszövetkezetünk gyűjti össze a háztájiiban kifejt tejet. A Bajcsy úti tejcsernőknél savót is árusítunk a lakosság részére. Múlt évtől vemhes koca kihelyezési akciót indítottunk annak érdekében, hogy a háztáji sertéshizlalás minél nagyobb mértékben növekedjen. Ez évtől beindítottuk a sertésfelvásárlás lebonyolítását is. Szervezzük a magántermelők ipari növénytermesztését is.

Az 1983. évi célkitűzésünk az, hogy a nehezű közgazdasági feltételek ellenére is meg tudjuk őrizni a pozíciónkat, és meg tudunk felelni a népgazdasági elvárásoknak. Ennek érdekében változtattunk a vezetői-irányító munka módszerén, bevezettük a funkcionális ágazatirányítási rendszert. Átdolgoztuk a vezetői érdekeltégi rendszerünket is. Mindezekről azt várjuk, hogy nő a munkánk hatékonysága, eredményessége.

Az elmúlt években szövetkezetünk vezetősége megkülönböztetett figyelmet fordított a vezetői káderutánpótlásra, a dolgozói állományunk fiatalítására, és az általános képzettségi színvonal emelésére. A korábbi évekre jellemző 3–4 fős egyetemi, főiskolai végzettséggel rendelkező szakemberállományunk létszáma 17 főre emelkedett. Ugyancsak nőtt a középiskolát (technikumot) végzett vezetői létszámunk is, jelenleg 17 fő középfokú végzettségű vezetőnk van. Szakembereink letelepedését 7 esetben szolgálati lakással is elősegítettük.

A szakmunkások létszáma is erőteljesen növekvő tendenciát mutat, létszámuk 132 fő. A betanított munkások létszáma 81 fő.

Az utóbbi két-három évben egy gyors fiatalodási folyamat figyelhető meg a taglétszámon belül. A 30 éven aluliak részaránya a 386 fős összes dolgozói létszámból 32%-ot tesz ki. Sok az olyan fiatal, akinek első munkahelye a szövetkezet.

Termelőszövetkezetünkben 6 szocialista brigád működik, melyben tagságunknak mintegy 50%-a tevékenykedik.

Termelésünket két növénytermesztési rendszer, három közös vállalat, és 5 egy-szerű gazdasági társaság segíti elő.

Ezen egyesületek igen hathatósan segítik elő termelőszövetkezetünk tevékenységét, mivel a termelés vertikális integrációját önerőből nem tudjuk kialakítani – segítségükkel mégis fokozhatjuk nyereségünket.

Az elmúlt néhány évben szövetkezetünknek igen nehéz feladatokat kellett megoldani, – úgy érzem sikerrel – amit a minden évben egyre növekvő összegű termelési értékek és a képződött nyereség is mutat.

A jövőben szeretnénk a szigorodó közgazdasági tényezők ellenére helyünket megtartani, és a lehető legjobb eredményt elérni.

Lancsa János
1982-elnök

Örömök és gondok a TŰZÉP-en

(Gyomaendrődön két TŰZÉP-telep működik. Az egyik az ÁFÉSZ kezelésében, a másik az Alföldi TŰZÉP Vállalat 314. sz. gyomai telepeként. Ebben a cikkben a gyomai teleppel ismerkedhetek meg az érdeklődők.)

Nem nehéz bebizonyítani, hogy az *Alföldi TŰZÉP Vállalat 314. sz. telepét* a gyomaendrődiek közül aligha kerülheti el bárki is. Aki építkezik azért, aki átalakít, azért, aki tüzelőt vásárol, azért veszi az irányt a telepre. A hitetlenkedők számára itt ez a kis táblázat, amelyből kitűnik, hogy a TŰZÉP *építőanyagból* a lakossággal 33,5 millió forintot, közületekkel 17,5 millió forintot forgalmazott.

Tüzelőanyagból a lakossági forgalom 7,5 millió forint, a közületi pedig 1,9 millió forint volt az 1982-es évben. *Összesen*: több, mint 60 millió forint értékű anyagot vásároltunk a gyomai telepen.

	Tüzelőanyag	Építőanyag	Összesen
lakossági forgalom	7,5 millió Ft	33,5 millió Ft	41 millió Ft
közületi forgalom	1,9 millió Ft	17,5 millió Ft	19,4 millió Ft
Összesen	9,4 millió Ft	51 millió Ft	60,4 millió Ft

– A mi munkánk túlnyomórészt szolgáltatás. Ezért örülünk annak, hogy összes forgalmunk $\frac{2}{3}$ részét a lakossággal bonyolítottuk le. Az pedig külön jó érzés, hogy *lakossági tervünket 123%-ra tudtuk teljesíteni*. – Mindezt Timár Lajos telepvezető adja örömmel közre, aki 25 éve dolgozik a vállalatnál.

– Ezzel az eredménnyel milyen helyet

foglalnak el az Alföldi TŰZÉP telepei között?

– Nemcsak idevalósiak költekeznek nálunk. Igen nagy a vonzáskörzetünk (Dévaványa, Körösladány, Csárdaszállás). Az Alföldi TŰZÉP Vállalat működési területe Bács-, Békés-, és Csongrád megyére terjed ki. Vannak több száz millió forint forgalmú telepek is (mint pl. Szeged). Így mi közepesnek számítunk. Békés megyében a *hatodik* helyen állunk az abszolút számokat tekintve. Olyanokkal vagyunk egy súlycsoportban, mint a békéscsabai mintabolt, Békés városa, és olyanokat utasítottunk magunk mögé, mint Mezőkovácsháza, Sarkad, Szeghalom, Szarvas. Ha a lakosság lélekszámához viszonyítjuk a hatvan milliót, előkelő helyet foglalunk el. Az eredmény (114%) a tervvel összevetve is igen jó. Egyébként a „Kiváló telep” címért folyó versenyben (amelyben sokféle szempont alapján értékeli a munkánkat) Gyula mögött örökös másodikok vagyunk a megyében.

– A 60 millió eredmény vajon akkor is ilyen szépen mutat-e, ha a korábbi évek adataival vetjük össze?

– Tíz évvel ezelőtt 19,76 millió Ft volt a forgalmunk, 1962-ben pedig még csak 7,5 millió Ft.

– Feletteseik elismerik-e az eredményeket?

– Elismerésnek vesszük, hogy kitüntetésre évek óta 2 főt terjeszthetünk elő. Hat kitüntetett alkalmazottunk van.

(Köztük Timár Lajos a „Belkereskedelem Kiváló Dolgozója” – a cikkirő megjegyzése.)

Feletteseink adminisztrációs tevékenységünkről is mindig elismerően szólnak. A sűrűn (majdhogynem hetente) megjelenő

ellenőrök gyorsan el tudják végezni munkájukat.

– Mi várható az 1983-as esztendőről? Hogyan alakul majd a forgalom?

– Valószínű, hogy a növekedés mértéke nem csökken, hiszen az idei januári forgalom az előző évihez viszonyítva 163%-os volt. Igaz, tüzelőből kevesebbet vásároltak most, de annál több fogyott építőanyagból. Az idén januárban ebből az áruféleségből a tavalyi forgalom 215%-át bonyolítottuk le. A vásárlóerő tehát nem gyengül, az építkezési kedv tovább erősödik.

AZ ÉPÍTŐANYAGOK

– A magánéros lakásépítkezések száma – a XII. kongresszus határozatának megfelelően – egyre növekszik. Mivel tudják segíteni az építkezőket?

– A tanács készségesen, időben és pontosan átadja az építkezni szándékozók névsorát, hogy *anyagbiztosítási megállapodást* köthessünk velük. A magánéros építkezőknek a fele igényli ezt a szolgáltatásunkat. (Tavaly 10 millió Ft értékben).

– Elégedettek lehetnek az ügyfelek?

– Véleményem szerint igen. Az érkező áruért nekik nem kell sorban állni, őket illeti meg az elsőbbség. Más csak akkor kaphat, ha a szerződésben vállalt kötelességeinknek már eleget tettünk. Az elmúlt évben egy kivétellel minden anyagot, szerkezeti elemet biztosítani tudtunk. A kivétel a *hőfűtő festett cserép* volt, amelyből az ellátás országosan is akadózik. Mi 80 ezer darabbal tartozunk. A színre vonatkozó igényeket nem tudtuk kielégíteni. A tetőfedő anyagokból általában jó az ellátás, hiszen hagyományos szalagcserépből és palából most is volt elegendő. Nem kellett tehát

tető nélkül maradnia egyetlen háznak sem. Egyébként az *anyagbiztosítási megállapodás feltételei április 1-től valószínűleg megváltoznak*. Előreláthatóan bizonyos kötelezettségeik lesznek az építkezőknek is és a telepnek is. A részletekről nem kaptunk még tájékoztatást.

– Lesz-e hiány valamilyen áruból?

Ritkán fordul elő, hogy valamely árufélséget egész évben nem lehet kapni. Ha mégis volna ilyen, ahelyett legtöbbször tudunk ajánlani valami hasonlót. Most például nem lehet kapni égetett meszet. Van viszont elegendő oltott meszünk, méshidrártunk. Tudom, a vevőnek nem mindegy (már az ár miatt sem), de annál többet nem tudok tenni, hogy megrendelem az árut, illetve hogy többféle árut rendeljek. Hogy mit és mennyit kapunk, az mindig a termelés függvénye. Vállalatunk központja pedig igyekszik érvényesíteni az igazságos elosztás elvét. Hiánycikk jelenleg a 10-es választékkal téglát, de hamarosan szállítmány érkezik vagonban. Nemrég hullámpalát sem lehetett kapni. Januártól a 2,5 méteresből már volt annyi, hogy küszöveknek is tudtunk adni.

Felettes szerveink jelezték, hogy 1983 nyarán előreláthatólag *nem lesz elegendő tetőszerkezethez szükséges faanyag* (állványfa, fenyőrud, fűrészelt gerenda). Az ország ugyanis szűkölködik fában és most az import sem látszik biztosnak. Valószínű, hogy ezt az árut mással kell pótolni. A mezőtúri Állami Gazdaság készít például ragasztott tetőszerkezetet. Nagyon ajánlják a típus-terv alapján készülő házakhoz. Akiknek anyagbiztosítási megállapodásuk van, azoknak garantáljuk, hogy a kevés faanyagból, amit az ország be tud szerezni, elsősorban ők kapnak majd.

– Hogy állunk a *nyílászáró szerkezetek* fel? Milyen gyármányok a keresettek?

– Ablakból és ajtóból is van elegendő. A legtöbb vevőnek most a választék bősége okoz gondot. Érdekes, hogy a sokat szidott magyar ipar termékeit vásárolják legszívesebben. Régebben nagyon idegenkedtek a *román gyármányoktól*, mert ezek több kisebb darabból összeállított tokszerkezettel készültek. Ma már nem így van. Most is kapható például 2-fajta nagyon szép zsalu-

gáteser román bejárati ajtó, amit pácolásra, lakkozásra kész állapotban szállítanak.

Nem foglalkozunk *műanyag- és fém nyílászárókkal*. Forgalmaztunk ezekből is, de nálunk nem keresik, mivel drágábbak a hagyományosaknál. Aki mégis ilyet szeretne, az a békéscsabai TŰZÉP mintaboltban érdeklődhet, de konkrét megrendeléseket telepünk is felvesz.

– Tegyük fel, hogy egy jó ismerőse építkezik. *Mit ajánlana* neki az Önöknél kapható áruk közül?

– Először is az tanácsolnám, hogy nézzen szét az új áruink bemutatására telepünkön felállított faházban és annak előterén. Fel-tétlenül ajánlanám az új *hőszigetelő falazó- és vakolóanyagokat*. Pl.: a *hungarocell betétes THERMOTON blokkteglát*. Tetőtéri hőszigeteléshez nagyon sok ásványgyapot-lemezt adunk el. Javasolnám, hogy *hőszigetelt üvegezésű*, kész állapotban kapható ablakot vásároljon. Célszerű az egész lakáshoz szükséges üvegárut nálunk megvenni, mert a környéken csak a mi telepünk foglalkozik ezzel. Rábészelném arra is, hogy az időjárás viszonyosságainak jól ellenáll, nagyon szép árnyalatokban kapható *Stologén* festéket használjon a külső falakra. Elmondanám neki, hogy érdemes figyelni *árleszállítási akcióinkat* is.

A SZÉN

– A telepen, amerre a szem ellát, minde-nütt szén. Ha jól sejtem, van itt olyan „prizma” is, ami *nyár vagy talán tavasz óta* várja a vevőt.

– Hát tudja, furcsák az emberek. Télen *mindenki megfogadja*, hogy a következő évben nyáron beszerzi a tüzevalót. Aztán megint eltelik a nyár, anélkül, hogy ez eszébe jutna. Pedig megérné időben bekész-letezni, mert olyankor még nem poros a telepen a szén, és otthon nem is lesz az. Azon-kívül nyáron nagyobb a választék, meg hát az a biztos, ami a szeneskamrában van. Persze most az enyhe időjárás is közrejá-tzott abban, hogy ekkora mennyiség hal-mozódott fel.

– Így most sok száz tonna megy tönkre. Mit tudnak tenni?

– Valóban borzasztó *nagy a veszteség*.

1982-ben például 346 ezer Ft értékű szenet selejteztünk ki. Folytatjuk hagyományos kedvezményes akcióinkat: a SZOT-utalványok, a nyugdíjas utalványok útján történő értékesítést. Ezeknek a beváltását már április 1-én meg lehet kezdeni. Valószínű, hogy most is indul *kedvezményes tüzelőanyag-vásár*, ahol egyes szénfajtákat olcsóbban árusítunk majd.

Szabályozókkal is igyekeznek bennünket arra szorítani, hogy minél kevesebb legyen a porosodásból adódó veszteség. Ha a selejtezés egy bizonyos arányt túllép, úszik a telepvezető prémiuma...

– És mit tud tenni a telepvezető?

– Hát ez az! A bánya nem a vevőkhöz igazodik, folyamatosan termel. A szenet át kell venni. A gondos árukezeléssel lehet csökkenteni a veszteséget. Prizmába rakatom – ennyit tudok tenni. A felső réteg elporosodik, és védi az alatta levőt. Egy ideig.

Körültekintő árurendeléssel igyekszünk a legmegfelelőbb készletet kialakítani. Szorgalmazzuk, hogy a köztetek tüzelő-vásárlásait a nyári hónapokban bonyo-lítsák le, erre árintézkedés is van.

– Mi lesz a megmaradt szénnel?

– A felső, poros réteget géppel le szoktuk kapartatni, és ami a szabványnak megfelel – ha veszik – eladjuk. A maradékot az erő-művek többnyire felvásárolják. De kicsoda veszteség máz az!

– Arra nincs lehetőség, hogy tető alatt tárolják?

– A szenet mindenütt szabadban tárolják. A vállalatnak egyébként itt most ennél ki-sebb beruházásra sem lenne lehetősége. Szükségünk volna például szilárd útburko-latra, de a békéscsabai telepnek sürgősen ki kell költöznie a vasútállomásról. Ez minden pénz elvon a többi teleptől.

– Várható-e a szén árának emelkedése?

– Nem tudunk róla. Gondolom, a *fo-gyasztói árat* kérdezte. A *termelői ár* most emelkedett, de a szén még így is magas állami dotációval kerül forgalomba.

– Egyre több a *központi fűtéses lakás*. Sokan bosszankodnak amiatt, hogy a jó minőségű lángborsóhoz meg kell venni a gyenge magyar barna szenet.

– Több mint 400 központi fűtéses lakást tartunk nyilván. A kazántulajdonosok a Belkereskedelmi Minisztérium rendelete alapján valóban *keverve kaphatják a szenet*. A lengyelből 25 q jut egy lakásra, de keverő-szenet is adni kell hozzá. Erre azért van szükség, mert másként nem jutna minden-kinek a lengyelből. Egyébként a kazánok tönkre is mennének, ha csak a magas fűtő-értékű szénnel fűtenének. Olyan szén, ami kimondottan kazánfűtésre lenne alkalmas – nincs. Mindegyik fajta megfelel erre a célra. Gyakran előfordul, hogy ugyanazt a keverő-szenet az egyik vevő szidja, a másik csak arra esküszik. Mindenkinek ki kell kísérle-teznie, hogy a saját rendszeréhez melyik felel meg legjobban. Ehhez általában több fajtát tudunk ajánlani – van választék.

GONDOK

– Mi okoz fejfájást a telepvezetőnek?

– A legnagyobb bajunk az, hogy a „*ke-zes*” áru (amit kézzel kell rakodni), *mozga-*

Adatok Gyomaendrőről

tására nincs ember. A VOLÁN-nal van ugyan szerződésünk, de ebből az árufajtából naponta csupán egy vagonat vállal behordani. Nem rakodja azonban csak azt a vagon, amelyik 7-15 óra között áll be. A legtöbb áru pedig nem ekkor érkezik, a kocsiállás és a fekbér borzasztó nagy összeg: több százezer forintba rúg évente.

– Nincs kiút, nincs megoldás?

– A VOLÁN többet nem vállal, vagy csak ilyen feltételekkel. Ott sincs elég ember. Hogy ez mikor oldódik meg, nem tudom. Csak képzeljük el, mikor megjön pl. ezer mázsa cementem. Jól van, a VOLÁN egyhez hozzáfog, de még a másikat is be kellene hordani. Olyankor aztán leginkább nyakamba szoktam venni a községet, de sehol kérem, sehol ember arra nincs, hogy az én cementemet behordja. Van az a hivatalos tarifa ugye, amit el lehetne számolni, de azonkívül én nem tudok „bedobni” semmit, legfeljebb a törülközőt. Amit a TÚZÉP tud fizetni, azért nem hordja be senki. Pl. nemrégini kamionban kaptunk cementet a Szovjetunióból. Jött a két gépkocsi, beálltak ide a 150-160 q cementtel, és rakjuk le. Erre először 50 fillér volt a norma (abból még lejön a 3%, marad 48 fillér). Hát nem rakta le senki. Senki az égvilágon. Akkor felemelték 1 Ft-ra – annyit sem raktak le. Úgyhogy volt, mikor a helyettesemmel mi is beálltunk: adogatuk le a cementet a kamionból. Aztán ájtótek a Körösi Állami Gazdaságból, de csak nehéz munka az, meg hosszú volt a kamion. Nem is jöttek többször. Nem csak a mi fejünk fáj a munkáskéz hiánya miatt, a többi TÚZÉP-telep is hasonló gondokkal küzd.

Másik problémánk a fizikai dolgozók

nagy fluktuációja. Nehéz körülmények között végzik munkájukat; reggel 7-től délután 4-ig kint kell lenni. A fizetésük pedig nagyon alacsony. Így nem csoda, hogy hamar továbbállnak. Bizony nagyon sokszor volt úgy, hogy éjszaka is bent maradtam, mert nem volt éjjeliőr. Egyre magasabb a szakképzetlen árukiadók aránya. Ennyi pénzért szakember nem vállal ilyen munkát.

A szabadnapok kiadása sem könnyű dolog. Én például január derekán vettem ki utoljára. Nem sok értelme van a szombati nyitvatartásnak, alig van olyankor forgalom. Volt, mikor huszonegynéhányezer forint volt a bevétel. Hétvégén az emberek dolgozni akarnak. Ha akkor vásárolnak, nem halad a munka. Március elsején megváltozott ez: *minden szombat szabad lett* nálunk is. Ez persze az egész nyitvatartási időt módosította.

A gondok között kell megemlítenem azt is, hogy igen kevés árut tudunk közvetlen a vagonból értékesíteni. Ehhez kevés a fuvarosunk. Nem is mindig van éppen akkor, éppen arra és éppen annyi árura vevő. Mérleg csak itt van a telepen, tehát előbb ide kell hozni a fuvar, aztán lehet házhoz vinni. Most úgy néz ki, hogy az állomáson lévő cukorgyári mérleget megkapjuk bérletre. Ez azonban újabb gondot szül; oda is embert kell biztosítani.

Mindezek ellenére optimisták vagyunk. Egyetlen lehetőségünk van, hogy könnyítsünk a helyzetünkön: a még tökéletesebb szervezés. Ezt az egy lehetőséget pedig igyekszünk gondjaink csökkentése és a lakosság zavartalan, kiegyensúlyozott ellátása érdekében egyre jobban kihasználni.

Róza Vendel

A festészet szolgálatában

Már néhány alkalommal hírt adtunk a Gyomaendrődi képzőművészeti körrel, melyet Halmágyi Roland nyugalmazott iskolaigazgató vezet és lát el tanácsokkal.

– Hogyan került Ön e kis csapat élére?

– Tavaly tavasszal megkeresett a Déryné Művelődési Házból Horváth Mihály és felkért a kör vezetésére. Eleinte szabódtam, de végül csak ráálltam a dologra.

– Úgy tudom, Önök nem régen élnek községünkben.

– Igen, öt éve, nyugdíjba menetelünk után költöztünk ide a feleségemmel. A természet, a vizek környékét, a horgászatot mindig is szeretttük és egyik nyáron ide jöttünk nyaralni. Ekkor erősödött meg bennünk az elhatározás, hogy nyugdíjba menetelünk után itt telepszünk le.

– Hogyan kerültek kapcsolatba a festéssel, hiszen Ön Süllyáson iskolaigazgató volt, a felesége pedig az egyik óvodában vezető óvónő?

– Mi tulajdonképpen mind a ketten a Képzőművészeti Főiskolára jártunk, ott is ismerkedtünk meg. A háború azonban félbeszakította a tanulmányainkat.

A felszabadulás után folytatni szeretttük volna, de az akkoriban nem volt olyan egyszerű, hiszen már volt egy fiunk is.

– Hogyan sikerült mégis a művészet közéletben maradni?

– Elsődleges szempont volt a megélhetés, de a továbbtanulásról nem mondtam le. A budapesti főiskolán csak nappali tagozat volt, így Szegedre felvételiztem – miniszteri engedéllyel. Kétpón lakunk és a gyerekeink nevelése mellett a másokét is neveltük, mert a feleségem alakította ki ott az első óvodát. Mind a ketten pedagógusok lettünk, hivatásunk háttérbe szorította a festést, rajzolást.

Márciusban lesz két éve, hogy Budapesten kiállították a már Endrődön készült képeinket. Végre a festészetnek élhetünk és szeretnénk minél több emberrel megkedveltetni, ezért is vállaltam el a kör vezetését.

– Hogyan értékeli Ön az eddig eltelt egy évet a kör munkája szempontjából?

Kétségtelenül észrevehető a rajzokon a fejlődés, de gyors eredményt nem lehet várni, mert ez egy hosszú, nehéz folyamat. Örülnek, ha a taglétszám még növekedne, hiszen sok tehetséges ember van itt a környéken. Jelen pillanatban a legnagyobb problémánk a modell, talán azért is, mert nem sokan tudnak rólunk. Akik eddig eljöttek közénk és modellt üttek, azoknak ez úton is szeretnénk köszönetet mondani.

Az 1982. január 1-el Gyoma és Endrőd egyesüléséből létrejött Gyomaendrőd két nagymúltú település hagyományainak, eredményeinek megőrzésére és továbbfejlesztésére hivatott.

Gyomaendrőd már a XIV. században lakott település volt. Ezt bizonyítják a Hármas Körös hullámterében végzett ásások is.

Később a török hódoltság idején kétszer is lakatlanná vált. A harmadik újjátelepítés 1717-ben kezdődött és ettől kezdve Endrőd és Gyoma is rohamosan fejlődött.

A települést jelenleg Szarvas, Mezőtúr, Túrkeve, Dévaványa, Körösladány, Csárdaszállás, Hunya és Örménykút települések határolják, – közigazgatási területe 30 394 hektár – valószínű az ország legnagyobb határú nagyközsége.

Az 1980. évi népszámlálás adatai szerint a lakosság száma 18 281 fő, mely a megye népességének 4,2%-a. A népesség számát tekintve Gyomaendrőd az ország negyedik legnagyobb nagyközsége.

Az összlakosságból külterületen él 1826 fő

Az aktív keresők száma 8036 fő

A felnőtt korú lakosságból:

– felsőfokú iskolai végzettségű 418 fő

– középfokú iskolai végzettségű 1676 fő

– szakmunkás 1646 fő

A munkaképes lakosságból:

– az iparban dolgozik 3390 fő

– a mezőgazdaságban dolgozik 2670 fő

– a kereskedelemben dolgozik 493 fő

– a szolgáltatásban dolgozik 1483 fő

A településen lévő lakások száma: 6159 db

– ebből fürdőszobás 2308 db

– gázpalackkal rendelkezik 3950 db

A település fontosabb gazdasági egységei

ágazatok szerint:

Ipari üzemek száma: 10 db

Ebből:

– helyi szövetkezet 4 db

– helyi központú ipari vállalat 2 db

– telephelyű ipari vállalat 4 db

Mezőgazdasági üzemek száma: 7 db

Ebből:

– helyi szövetkezet 5 db

– helyi állami gazdaság 1 db

– állami gazdasági telephely 1 db

Kereskedelmi tevékenységet

végez: 1 db

Ebből:

– ÁFÉSZ 1 db

Fontosabb intézmények:

Nagyközségi Tanács és intézményei.

– Általános iskola 3 db

– Óvoda 9 db

– Bölcsőde 2 db

– Öregek napközi otthona 2 db

– SZTK rendelő 2 db

– Fürdő 1 db

– Művelődési ház 2 db

– Könyvtár 2 db

Gimnázium és Cipőipari Szakközépiskola, Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet, Ipari Szakmunkásképző Iskola tagozata.

A szervezeti élet változása a KISZ-ben

Két évvel ezelőtt ülésezett legutóbb ifjúsági szövetségünk legmagasabb fóruma a kongresszus, amely sorrendben a tizedik volt. A politikai, gazdasági és társadalmi körülmények és változások figyelembevételével meghatározta mozgalmunk további legfontosabb feladatait. Közülük talán az egyik legjelentősebb a KISZ-szervezetek munkájának tartalmi és szervezeti megújításával összefüggő célkitűzés. Ebből kiindulva tűzte napirendre a KISZ Központi Bizottsága 1982. októberében a meglévő szervezeti rendünk és életünk néhány elemének felülvizsgálatát és hozott döntést ezek módosításáról. A változtatások célja, hogy a X. Kongresszuson meghatározott feladatokhoz a jelenlegi környezethez alkalmazkodó rugalmasabb, demokratikusabb szervezeti élet jellemezze a KISZ-t. A megújított és a szükségletekhez igazított szervezeti élet segítse elő az egyes ifjúsági rétegekben és korosztályok körében folyó munka differenciáltabb megszervezését és megvalósítását. Tovább erősítse a KISZ-szervezetek öntevékenységét, és az aktív kezdeményező készség kibontakozását.

A határozat kisebb-nagyobb mértékben módosította a szerveződés, a felépítés, az irányítási rendszer, valamint a választási rend egyes elemeit, nem érintve a szervezeti életünk alapelveit.

A szerveződésben hozott változtatások célja, a KISZ politikai tömegbefolyásának további erősítése, a tartalmi munka javítása. Mindenhol legyen ott a KISZ, ahol a fiatalok élnek és alkotnak. Továbbra is KISZ-szervezetek elsősorban a munkahelyeken, intézményekben és lakóterületeken működnek. Ezen túl KISZ-alapszervezet hozható létre minden tartosán együttlévő ifjúsági közösségben (sportegyesület, amatőr művészeti csoport, stb.). KISZ-alapszervezet létrehozásában a közvetlenül irányító KISZ-bizottság, üzemi, intézményi KISZ-bizottság megalakításában pedig a közvetlenül irányító területi KISZ-bizottság jogosult dönteni. A KISZ-alapszervezetek és KISZ-szervezetek létrehozásában kapott helyi önállóság egyben a közvetlenül irányító testületek felelősségének növekedését is jelenti.

Gyomaendrődön jelenleg ha nem is véglegesnek, de kialakultnak tekinthetők a szervezeti keretek. Gyakorlatilag minden munkahelyen és intézményben – ahol a fiatalok nagyobb számban találhatók –, működik KISZ-alapszervezet. Ott ahol több alapszervezet is működik egy egységen belül, az alapszervezetek munkáját szervezetek élén álló KISZ-bizottságok (KISZ-szervezetek) irányítják. Üzemi, intézményi KISZ-bizottság működik a három középiskolában, az ENCI-ben és az ÁFÉSZ-nél. Tartosán együttlévő ifjúsági közösségben is működik már KISZ alapszervezet, ilyen a Körösmenti Néptáncgyűttes.

A KISZ politikai tömegbefolyásának erősítése Gyomaendrődön nem elsősorban a szervezeti keretek bővítését, hanem a meglévőket megerősítését, valamint az alapszervezetek szerveződésének és a KISZ-

szervezetek belső felépítésének kisebb módosítását jelenti.

Talán az egyik legtöbb problémát felvető kérdés volt a KISZ-tagok hovatartozása. Főleg a szakmunkástanulók körében merült fel leginkább: az iskolai KISZ-szervezet vagy a munkahelyi KISZ-szervezet legyen az a közösség, ahová mint KISZ-tagok tartozzanak. A határozatnak megfelelően a jövőben minden fiatal és KISZ-tag ön maga választhatja meg azt a mozgalmi közösséget, amelyhez tartozni akar. Ebből következik, hogy mindenki, aki már tagja a mozgalmunknak vagy ilyen szándékai vannak, a számára legérdekesebb alapszervezeti közösségben végezheti a munkáját.

A szervezeti hovatartozás szabadon történő megválasztása várhatóan kisebb mozgást jelent majd a területen. Miután ez valamennyi KISZ-tag számára biztosított, ezért az alapszervezetből történő kiválasztást vagy éppen belépésüket nem korlátozhatjuk. Szükséges tehát, a KISZ-alapszervezetekben folyó mozgalmi munka színvonalának további javítása, annak érdekében, hogy saját tagjainkat megtarthassuk és ugyanakkor vonzó, tartalmas programokkal hívjunk további fiatalokat az alapszervezetekbe. A jövőben nagyobb hangsúlyt kell fordítani az egyes munkahelyeken ideiglenesen ott dolgozó fiatalok helyi aktivizálására. Tovább kell erősíteni a KISZ-szervezetek közötti együttműködést. Az „idegenben” végzett munkáról a két KISZ-szervezet kölcsönös és folyamatos tájékoztatást kell, hogy megvalósítson.

A felépítésben jelentkező változások közül szeretném kiemelni a küldöttgyűlések összehívásával összefüggő változtatást. Akár a munkahelyi, tanintézeti, akár a területi küldöttgyűlés bármikor összehívható. Munkahelyi, tanintézeti küldöttgyűlést össze kell hívni, ha az irányított KISZ-szervezetek, vagy a küldöttek legalább $\frac{1}{3}$ -a kezdeményezi. Ezeket a szinteken egyébként évente legalább egy alkalommal küldöttgyűlést kell tartani. A küldöttek mandátuma két küldöttgyűlés között érvényben marad, amely biztosítja, hogy a küldöttgyűlés bármikor összehívható.

A területi küldöttgyűlés is összehívható helyi kezdeményezésre akkor is, ha a felsőbb szervek nem írják elő felmenő rendszerű választásokat. Az időközi KISZ-küldöttgyűlések külön küldöttválasztás nélkül is összehívhatók. Ilyenkor a küldöttgyűlés résztvevőit alkotják a nagyközségi és az általa irányított KISZ-bizottságok tagjai, valamint a közvetlen irányított KISZ-alapszervezetek titkárai.

A határozat nem írja elő a vezető testületek és a küldöttgyűlések létszámhatárait, erről a közvetlenül irányító KISZ-bizottságok döntenek a helyi sajátosságok figyelembevételével.

A választott tisztségviselők felmentése és visszahívása tekintetében az az újszerűség, hogy a funkcióban lévők munkája tekintetében nagyobb hangsúlyt kap a közösségek demokratikus kontrollja. A tisztségviselőknek évente testületi ülésen vagy küldött-

gyűlésen számot kell adni végzett munkájukról, melynek alapján születik majd döntés a funkcióban maradásról. Az alapszervezeteknek joga, hogy visszahívják azokat a tisztségviselőket, akik nem tudnak vagy nem kívánnak eleget tenni a kötelességeiknek. Helyette más személyeket delegálhatnak.

Nem tértem ki a határozat minden egyes részletére, nem esett szó a KISZ-aktíváról, az ágazati KISZ-bizottságról és a végrehajtó bizottságról sem. Ezek létrehozására a határozat lehetőséget ad ugyan, de itt a területen a közeljövőben megvalósításukat nem tartjuk indokoltnak.

Újszerű elem a közvetlen választási forma is, amely ma még csak az erre kijelölt KISZ-szervezetekben kipróbálás alatt áll. A területi KISZ-bizottságok mellett régebbi tanácsok hozhatók létre, melyeket azonban csak járási szinten tartunk célszerűnek.

Helyileg egy-egy munkaterület vagy konkrét feladat jobb ellátása, ugyanakkor a társadalmi aktívahálózat növelése érdekében meghatározott céllal állandó, vagy időszakos munkabizottságok létrehozását szükségesnek tartjuk.

További legfontosabb feladatunk, hogy a szervezeti rendünkben hozott újszerű formák és változások tekintetében egységes felfogás alakuljon ki. A KISZ-vezetők és maguk a KISZ-tagok is ismerjék meg szervezeti életünk így kialakult rendjét, ismerve és alkalmazva váltsuk valóra a Központi Bizottság által meghatározottakat, keresve a helyileg legcélravezetőbb, a tartalmi munkát mindinkább eredményesen és hatékonyan szolgáló formákat és megoldásokat.

Bulla Ottó

Járásai KISZ-bizottság titkára

KITÜNTETÉSEK

A Forradalmi Ifjúsági Napok időszakában nagyközségünk a legjobb KISZ-szervezeteinek, aktivistáinak a KISZ KB a következő kitüntetéseket adományozta:

Dicséző oklevelet:

3. sz. Általános Iskola és Diákotthon Lattinka Sándor Pedagógus KISZ-szervezetének.

Kiss Lajos Gimnázium és Cipőipari Szakközépiskola KISZ-bizottságának.

Kiváló KISZ-szervezet zászlót:

Mg. Szakmunkásképző Int. KISZ-bizottságának, az ifjúsági mozgalomban végzett több éves eredményes munkáért.

Dicséző oklevelet kaptak:

Uhrin Katalin	ÁFÉSZ dolgozója
Oszlár Gyula	Községi Tanács Költségvetési üzem
Ádám Ildikó	Mg. Szakmunkásképző Int. tanulója

Kiváló ifjúsági vezető kitüntetést kapta:

Jakus Imre Béke Tsz. dolgozója

Aranykoszorús KISZ-jelvényt kapott:

Papp Sándor, a Kiss Lajos Gimnázium tanulója.

A kitüntetett fiataloknak, illetve kollektíváknak az MSZMP Községi Bizottsága elismerését fejezi ki, és további eredményes munkát kíván.

A helyi középiskolát 1954-ben alapították, az első osztály 1958-ban érettségizett 31 fővel.

A gimnáziumnak már akkor is és azóta is kettős funkciója van: egyetemi és főiskolai továbbtanulásra készít elő, illetve középfokú végzettséghez kötött munkakörök betöltésére, vagy szakmák elsajátítására képesít. Gazdasági, de politikai szempontból is igen fontos mindkét funkció, de az utóbbi időben – főleg a szakközépiskolák megjelenése óta – előtérbe került a felsőfokú intézetben továbbtanulásra való előkészítés. (A gimnázium iránti érdeklődés főleg a fizikai dolgozó szülők fiú gyermekei körében csappant meg az utóbbi időben.)

A helyi gimnázium tanulóinak általában 70-75%-a gyomaendrődi, 25-30%-a más községekből, főleg Dévaványáról jön. A lányok aránya 70-80% között mozog. Az utóbbi évek demográfiai hullámvölgye érintette a gimnáziumot is. Az első osztályba beiratkozottak száma így alakult:

1978/79 : 43, 1979/80 : 46, 1980/81 : 54,
1981/82 : 56, 1982/83 : 63. Jelenleg a növekvő tendencia érvényesül.

Az iskola nevelőtestülete sokat tett és tesz azért, hogy a gimnáziumból az arra érdemes tanulók jelentkezzenek továbbtanulni és fel is vegyék őket. Az érettségizetteknek általában 60-65%-a jelentkezik továbbtanulásra. A felvételi eredményekről hivatalos megyei és országos statisztika áll rendelkezésünkre.

A felvételi vizsgán megfelelt a jelentkezők alábbi %-a:

1978. orsz. 60%, m.-i 64%, gyomai 75%,
1979. orsz. 59%, m.-i 64,8%, gyomai 86%,
1980. orsz. 61%, m.-i 65,5%, gyomai 80%.

Felvettek:

1978. orsz. 52%, m.-i 58,8%, gyomai 75%,
1979. orsz. 52%, m.-i 57,5%, gyomai 81%,
1980. orsz. 55%, m.-i 61,5%, gyomai 80%.

Eredménytelen vizsgát tett:

1978. orsz. 41,1%, m.-i 35,6%,
gyomai 24,1%,
1979. orsz. 41,2%, m.-i 35,1%,
gyomai 14,2%,
1980. orsz. 39,3%, m.-i 34,3%,
gyomai 20%.

Az iskolából vitt és felvételin szerzett pontok aránya is igen jó iskolánkra nézve: rendszeresen magasabb pontszámot szereznek a felvételin, mint amennyit visznek.

A fenti számok egyértelműen bizonyítják a nevelőtestület jó tehetség gondozó és pályairányító munkáját, valamint a tanulók szorgalmát, tehetségét és helyes, képességeiknek megfelelő pályaválasztását. Azokról a tanulókról, akik az érettségi után két évvel vagy később jelentkeznek továbbtanulni, nincsenek megbízható adataink.

Az a törekvésünk, hogy a jövőben is megtartsuk iskolánk előkelő helyét az egyetemi és főiskolai felvételek területén.

Fekete Antal
igazgató

Példaképek a munkásörök

A munkásörök életének egy negyedszázados ideje alatt mindig egészséges megújulással követte életünk változásait. A testületben ifjak vették és veszik át idősebb elvtársaik fegyverét, és lépnek helyükbe komoly elhatározással, kommunista fegyvellemmel örködni szocialista hazánk békés építő munkájának eredményei felett.

Ennek a természetes folyamatnak helyes felismeréséből indult ki a Körösi Á. G. II/2 munkásör szakasza 6 évvel ezelőtt, amikor kapcsolatot teremtett az úttörőkkel. Az 1. és 2. sz. Általános Iskola tanulóiból szervezett úttörő munkásörszakasz az eltelt időszak alatt létszámában és felkészültségében is igen nagy változáson ment keresztül, mondta el Nagy M. Lajos bácsi, aki 3 éve patronálja a csoportot. A tanulók érdeklődését mi sem tükrözi jobban, mint az a tény, hogy a foglalkozásokon részt vevők maguk is hívják társaikat, barátaitak lelkes közösgéjükbe. Kedvelt foglalkozásaikról (híradó eszközök, távcső, tájoló használat) beszélve nem is csodálkozhatunk, ha az összejöveteleiben átlagosan is 90%-os megjelenésről számolhatunk be. Az úttörők

tevékenysége fegyelmezett magatartást igénylő kiképzési tervre épül. A tervek végrehajtását a szakasz szervezeti felépítésével, parancsnoki állományával igyekszik biztosítani. Munkájuk komolyságát, eredményességét fejezi ki az a jelentés is, amelyet a városi-járás munkásör parancsnoknak küldtek, részletezve benne tanulmányi, sport és társadalmi munkában végzett eredményeiket.

Pl.: 1982/83. tanév első félévében a szakasz 2396 Ft értékű hulladékot gyűjtött. Jó tanulmányi eredményt értek el: Kereki László, Veres Szabolcs, Zádori Zoltán, Kovács Zoltán tanulók.

Elmondták szeretnék jó munkájukkal kiérdemelni pajtásaik, iskolájuk elismerését. Örülnének ha mindkét iskolából még több pajtásuk találna meg köztük hasznos időtöltését. Nagy M. Lajos bácsi türelme, hozzáértése jól szolgálja munkájuk, együttműködésük értelmét. Mindehhez kívánunk nekik erőt és egészséget úttörő üdvözléssel: Előre

Jánovszky György

Felhívás Gyomaendrőd lakosságához!

Gyomaendrőd Nagyközségi Tanács Végrehajtó Bizottsága a kérelemmel fordul a nagyközség lakosságához, üzemek, vállalatok szocialista brigádjaihoz, hogy a település kulturált köztisztasági viszonyainak kialakítása érdekében fokozottabb gondot fordítsanak a parkosított és fásított területek, a járdák, az előkertek, árkok, valamint azok szegélyeinek tisztán tartására és az arra alkalmas területek virágosítására.

Az utóbbi időben egyre több területen igyekeznek bekapcsolódni az egészséges környezet kialakításába, azonban vannak olyanok is, akik figyelmen kívül hagyják az

irányú törekvéseinket és a meglévő közterületeket rongálják, ott szemetelnek.

Tekintettel arra, hogy a köztisztaság fenntartása elsődleges közegészségügyi érdek, így annak előmozdításában mindenki köteles hathatósan közreműködni.

Az ingatlanok tisztántartásáról az ingatlanok felett rendelkezni jogosult (tulajdonos, kezelő), másnak a használatában, bérletében levő területek tisztán tartásáról pedig a bérlő (használó) köteles gondoskodni.

Külön szeretnénk a figyelmet felhívni arra, hogy az állati hullát, valamint olyan anyagot, amely a környék levegőjét szenny-

nyezheti, az egészséget veszélyezteti, vagy elősdiék számára táptalajt nyújthat, sem közterületen, sem magánterületen elhelyezni, vagy elhagyni nem szabad.

Továbbá az állattartókat felkérjük arra, hogy az állatok tartására szolgáló létesítményeket és azok helyiségeit megfelelően tartsák és fertőtlenítsék, valamint a trágya

és a trágyalé kezeléséről, továbbá kihordásáról gondoskodjanak.

Meggyőződésünk, hogy nagyközségünk minden becsületes polgára részt vállal közös céljaink, a VI. ötéves tervünk teljesítésével, környezetünk tisztán tartásával kapcsolatos feladatok végrehajtásában.

Nagyközségi Tanács V. B.

energiatakarékosságra utaló jelek már biztatóak.

Megállapítható tehát, hogy Gyomaendrőd térségében az átlagosnál jobban nőtt a villamosenergia-fogyasztás és amennyiben ez növekvő termékhányadban realizálódott, örvendetes jelenség. Örvendetes ez annak ellenére, hogy a TITÁSZ Vállalatnak jelentős erőfeszítésébe kerül ezen igények kielégítése beruházási oldalon. Kirendeltségünk fogyasztói létszámát, nagyságát tekintve, arányosan nagyobb beruházások szükségesek e térségben.

Gyomaendrődön megnehezíti a villamosenergia-előrejelzést, – legalábbis távlatban – hogy tervezik más energiahordozó; a földgáz bevezetését. Addig azonban míg ez a jelentős beruházást igénylő energiahordozó nincs itt, számolnunk kell a villamosenergia-fogyasztás tervezettől eltérő, azt meghaladó növekedésével. A kapacitást, úgy a transzformátor állomásokat, mint a vezetékeket azonban a gazdaságosság elsődleges szem előtt tartásával növelhetjük, beruházási lehetőségeinken belül.

Hogy egy példával szemléltessék: akkor amikor népgazdasági szinten csak az országos terhelésgörbe „völgyének” az elsimításáig érdemes, vagy legalábbis eddig célszerű hőtárolóznia, akkor a Kirendeltség területén sem megengedhető ez – mint, ahogy ezt a vállalat nem is engedti – beruházást igénylő hővités árán a csúcsterhelést meghaladó szint fölé. Amennyiben beruházást igénylő hővités szükséges, mivel csúcsterhelés fölé a hőtárolós terhelés, úgy nem gazdaságos a villamos hőtárolós fűtés, különösen akkor nem, ha azok az erőművek, amelyek az éjszakai többlet-energiát termelnek, olajjal üzemelnek. Ahhoz, hogy az energiaellátás szolgáltatóra és termelőre nehezedő terhei mérséklődjenek, nem csupán az energiatermelés, elosztás bővítése, hanem a felhasználás ésszerűsítése is szükséges. Ésszerű, megfontolt beruházások, és a korábbiaknál követeltetesebb energiatakarékosság szükséges.

Hornok Tamás

Nagy érték a villamos energia

Az olajárrobbanás „hegyűzésével” mindinkább nyilvánvalóvá vált az a tény, – az EKG és KGST országokban is elfogadott – hogy a villamos energia jelentősen hozzájárulhat ahhoz, hogy ki lehessen védeni az olajárrobbanás következményeit.

Energiagigény előrejelzés tekintetében a hagyományos előrejelzések korszaka bezárult, mert egyrészt a gazdasági fejlődés érzékenyebbé vált a változásokra, valamint a források és a fogyasztás közötti egyensúly megbomlott. Felmerült a villamosenergia-igények alakulásának előrejelzésével kapcsolatos új módszerek kérdése. Hiba, ha nem készítünk energiagigény előrejelzést, de a legnagyobb hiba, ha ezeket az előrejelzéseket teljes egészében elfogadjuk. Ezt a megállapítást, amely az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának Szemináriumán is elhangzott, minden energiagazdálkodással foglalkozó szakember elfogadja.

Energiapolitikánk fő célkitűzése az olajnak más energiahordozóval való helyettesítése. Kérdés, hogy ez a helyettesítés minden esetben a villamos energiával a leg gazdaságosabb-e? Ez abból a szempontból is érdekes, mert nemzetközi szinten a villamos energiát tartják erre a legalkalmasabbnak. Vitathatatlan, nagyok a villamosenergia-ipar lehetőségei az energiaszolgáltatás struktúrájának megváltoztatására.

Mit is jelentenek ezek a fent leírt megállapítások szűkebb energiaellátási területünkön, Gyomaendrőd villamosenergia-ellátásában? – Azt, hogy a terhelésnövekedés Gyomaendrődön nem kívánt és előre nem pontosan becsült mértékben növekedett. Az előállt helyzetet aztán súlyosbította az a tény, hogy az energiagazdálkodás, ezen belül a villamosenergia-gazdálkodás a „sokadik” helyen van, ha sorrendet állítunk a feladatokra. Jelenleg pazarló és fegyelmezetlen a fogyasztók egy része. Háztartási fogyasztókra ugyanúgy vonatkozik mindez, mint kommunális – ipari, mezőgazdasági – fogyasztásra. Hangsúlyozom – tarifális kényszerre – egyre kisebb ezeknek a fogyasztóknak a száma. Több vállalatnál, termelő egységnél el lehetne gondolkodni azon, hogy egy „függelentített” energetikust alkalmazzanak, ne csak úgy mellékteendőként kezeljék az energetikus teendőket.

A háztartási fogyasztók leggyakrabban elkövetett szabálytalansága: 2 kW-nál nagyobb fűtőkészülék minden napszakban való hálózatra kapcsolása; 50 l-nél nagyobb villanybojler minden napszakban való hálózatra kapcsolása; az Áramszolgáltató tulajdonában lévő első túláramvédelmi készülék, a kisautomata engedély nélküli le-

cserélése; hőtárolós készülékek mágneskapcsolójával való manipulálás... Hogy csak néhányat említsék az elkövetett szabálytalanságokból. Az ipari és mezőgazdasági fogyasztóknál leggyakoribb szabálytalanság, hogy a szerződött teljesítménynél nagyobbakat vesznek igénybe.

Mindezek a szabálytalanságok szerződésszegésnek, szabálytalan vételezésnek minősülnek. Megállapítható tehát, hogy az értékesítési fegyelem nagy némi kívánnivalót maga után. A felsorolt és fel nem sorolt szabálytalanság ellen az Áramszolgáltató küzd: a villamos energiáért számított felemelt árral, a fogyasztásból való kizárással.

Az áramszolgáltatóval szemben felmerülő igényeket legalábbis a teljesítményre vonatkozóan – teljes egészében ki tudtuk elégíteni a múlt évben és ki tudjuk elégíteni jelenleg is úgy a háztartási, mint kommunális – ipari, mezőgazdasági – fogyasztóknál.

Kivétel az éjszakai hőtárolós igény. Az éjszakai időszakban nem minden helyen és nem minden igényt tudunk kielégíteni. Egy korábbi cikkben írtam már a hőtárolózárról, ezért nem kívánok most annak részleteibe belemerülni, bár a téma megérdemelné, hogy még egyszer visszatérjek rá, mert számos téves nézet uralkodik e téren a lakosság körében. Tényként leszögezhetem azonban, hogy addig lehet hőtárolóznia, tehát villamos hőtárolós kályhát a hálózatra kapcsolni, míg ezzel más fogyasztót nem zavarunk, a neki szolgáltatott villamos energiát a meghatározott minőségi jellemzőkkel szolgáltatjuk.

1982-ben a villamosenergia-értékesítés tervezett fejlődési indexe alig több mint 1% volt. A ténylegesen megvalósuló 5%... Ezen belül, fogyasztói kategóriánként még nagyobb az eltérés. A lakásfogyasztás 15%...-kal nőtt, az éjszakai fogyasztás 50%...-kal.

Csak a teljesítménydíjas fogyasztóknál és a közvilágításnál állapítható meg negatív fejlődési index, tehát takarékoság. És ez nem véletlen.

A teljesítménydíjas fogyasztóknál, az ún. „nagyfogyasztóknál” mivel a legtöbb helyen szakember foglalkozik a témával, már odafigyelnek az energiagazdálkodásra, és ezen belül a villamosenergia-gazdálkodásra. Az energiaköltségek megjelennek a termék költségében, feltételezem, hogy minden termelőegység az önköltségszökkenésre törekszik. A villamosenergia-árak is ehhez az irányba igyekeznek terelni a fogyasztót. Ha előbb elmarasztalólag szóltam a pazarló és fegyelmezetlen fogyasztókról, akkor a hi-telességet meg kell említeni, hogy ezek az

KIS HÍREK

1983. február 19–20-án a Gyomaendrőd ÁFÉSZ kisállattenyésztői szakcsoportja nagyszerű nyúl-, galamb-, baromfiállítást rendezett. A látogatók megállapították, hogy az ÁFÉSZ támogatásával fokozódott a kistermelők aktivitása. Nyolc mezőgazdasági szakcsoport az 1982-es évben 13,1%...-kal növelte értékesítési tevékenységét.

Nagyközségünk ipari és mezőgazdasági üzemei az 1983-as gazdasági év első negyedében tartották zárszámadó küldött- és közgyűléseiket, amelyeken eredményesnek ítélték meg az 1982-es évben folytatott termelői tevékenységüket.

Május 1-én a munka ünnepét az elmúlt évben kialakult szervezés szerint kívánjuk megtartani. Nagyközségünk két sporttelepének vonzáskörzetében – többek között – gazdag kulturális, sportműsorok fogadják majd községünk lakosait.

A birkózás újraéledése

A birkózásnak már több évtizedes múltja van Gyomaendrődön. Mind a két község – Gyoma és Endrőd – külön-külön is büszkélkedhetett ilyen szakosztállyal.

Néhány lelkes fiatal – többnyire iskolás korúak – szeretnék újjáéleszteni ezeket a hagyományokat.

Jelen pillanatban Orbán József vezetésével 30–35 fű jár rendszeresen heti két alkalommal a 2. sz. Általános Iskola tornatermébe edzeni. A komolyabb szakmai munkát hátráltatja, hogy nem állnak rendelkezésünkre a szükséges szerek, pl. az egyik legfontosabb – a birkózószőnyeg.

Kezdő lépések...

1979-ben lelkes sportolnívágók kis csapata új szintre vitt Gyoma sportéletébe, teniszélet indult be a ligeti pályán. A korábbi években társadalmi munkában kialakított tenispályák, melyeket eddig más sporttevékenységre használtak, ismét teniszlabdapattogástól lettek hangosak, nyújtottak sikerélményt és igen kellemes szabadidőtöltést az érdeklődőknek.

A játékosok és a társadalmi munkások lelkes utánajárása és munkája eredményeként ma két pályán folynak az előkészületek és a versenytevékenység.

A pályák felújítását és karbantartását a sportolók társadalmi munkában végzik. Nagy segítség volt a nagyközségi sportkör részéről az anyagi hozzájárulás (kerítések anyaga, hálók vétele, labdaellátás), mely nélkül nem tartanánk sehol. Jelenleg többkevesebb sikerrel teniszezünk, és a megyei csapatbajnokságban is részt veszünk.

Nyilvánvalóan egy bizonyos idő eltelte után szeretnék felmérni a tagok, hogy milyen szinten is állnak, azonban ilyen feltételek mellett nem nevezhetnek megyei, ill. országos versenyekre. Ehhez feltétlenül szükséges lenne, hogy a csoport szakosztállyá alakuljon, vagyis a gyomaendrődi Spartacus TK soraiba fölvegye, ami sajnos már másfél éve húzódik.

Reméljük, hogy eddigi törekvéseiket, szorgalmukat megérdemelt siker koronázza, és hamarosan hallhatunk róluk a megyei, vagy országos versenyeken.

Elkerülhető-e a kiesés?

A gyomai és az endrődi labdarúgó-csapat egyesülése után joggal remélték a vezetők és a szurkolók, hogy sikerül ütőképes csapatot kialakítani. Sajnos nem így történt. Az egyesülés után a „nagy” játékosok visszavonultak az aktív játéktól, maradtak a fiatal rutintalan játékosok. Ez nem lenne baj, de az egyesülés óta a kiesés ellen küzd a csapat. Megvalósítható-e egy ütőképes csapat kialakítása, van-e remény a kiesés elkerülésére? Erről beszélgettem a csapat edzőjével LOÓS JÓZSEF-fel, aki 1982. július 1-én vette át a csapat irányítását. Tapasztalt edző, 6 évig a Füzesgyarmat, 3 évig a Medgyesegyháza edzője volt, tehát ismeri a megyei I. osztályú bajnokságot.

Van remény arra, hogy a csapat feljebb jut a kiesési zónából?

Nehéz tavasz elé nézünk. Sérülés és kiállítás nem fordulhat elő, mert ez tovább rontaná a csapat esélyeit. A jelenlegi létszám mellett becsületes munka és nagyon jó hozzáállás szükséges a játékosok részéről. Komoly probléma, hogy nincs a csapatban játékmester, befejező csatár. Ezt az őszi forduló is bizonyította. Hazai pályán veszítettünk pontokat rivális csapatokkal szemben, holott nagyobb odafigyeléssel szerezhettünk volna. Idegenben kétszer veszítettünk nyert helyzetből a befejező előtt néhány perccel. Ha ezeket a pontokat nem veszítjük el, most a középszőnyben lenne a csapat.

Milyen a játékos állomány összetétele?

A csapat átlagéletkora 19 év. A legfiatalabbak 17, a legidősebbek 24 éves, a játékosok zöme 18–19 éves. Koránál fogva tehát rutintalan a csapat. Vannak posztok, melyekre nehéz embert találni, például ilyen a középpálya, középhátvéd, szélső csatárok. Jó hír, hogy leszerelt Bán István, az ő szereplése hozhat javulást a csapatjátékban. Kellene még 2–3 hozzá hasonló játékos.

Milyen hangulatban várják a játékosok a tavaszi rajtot? Ön szerint megfelelő-e a csapatszellem?

Nem bízzák el magukat, sőt a tapasztalatlan fiatal játékosok nem hisznek magukban így a bennmaradásban sem. A szakvezetők igen nagy erőfeszítéseket tesznek a javulásért. Egyéni és közös elbeszélgetések eredményezhetik, és fogják is eredményezni azt, hogy egységes csapatszellem alakuljon ki.

Mi a célkitűzése a csapatnak?

Cél természetesen a megyei I. osztályban maradás. A szűk keret, és a tabellán elfoglalt helyezés miatt új csapattaktikát, játékmódot kialakítani nem volna idomos. A csapat rutintalansága és egyéni képzetlensége miatt a 4–4–2-es játérendszer alkalmazzuk. Fegyelmezett védekezésből kontratámadásokkal próbálkozunk. Reméljük, eredményes lesz ez a játékmódot.

Mi, szurkolók is bízunk a sikerben, s reméljük, hogy lesz Gyomaendrődön jó futball. Ehhez kívánunk eredményes munkát a játékosoknak vezetőknél egyaránt.

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja: az MSZMP Községi Bizottsága
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Szakál József
Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszki György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

1983. július hó

MEGKÉRDEZTÜK AZ ELNÖKÖT

Nagyközségeink egyesítésével az érdeklődés homlokterébe kerültünk megyeszerte. Ez az élénk érdeklődés nemcsak a megyében tapasztalható, hanem országosan is. Emlékszünk rá, hogy az elmúlt egy évben a rádió többször is és a televízió is foglalkozott Gyomaendrőddel. Ezekben a műsorokban sok olyan kérdés vetődött fel, amely valamennyiünket érdekel, s azok megoldása nem közömbös községünk további élete szempontjából. Izgat bennünket, hogy azok mikor, milyen formában oldódnak meg, megoldódnak-e egyáltalán. A legfontosabbakat sorba szedve kopogtattunk Jenei Bálint vb-elnöknél, s kérdeztük meg, hogy ő hogy látja.

A május-júniusi nagy hőség mellett, hogy kellemes, az üdülők számára mindenképpen jó idő volt és a fürödni-strandolni szeretők hódolhattak szenvedélyüknek, akár a strandon, akár az élővizeken – szinte mindenkinek gondot okozott. Ugyanis a vizet nemcsak a strandon szeretjük, hanem jó, ha van a lakások 3. emeletén is. Annak ellenére, hogy vizkörlátozást is rendelt el a Nagyközségi Tanács V. B. sokszor fordult elő, hogy szuszogott, hörgött a csap, de víz nem jött belőle. Hosszú ideig nem lehet a lakosság megértő türelmére apelálni. Meg kell találni a megnyugtató megoldást. A vb-elnök válaszában elmondta, hogy ez 10 éve gondja nagyközségünknek. A rendszer teljes, de kezdetől kevés a víz. A meglévő kutak nem bírják ellátni nagyközségünket. Ugyanakkor a víz minőségével is baj van. Az egyik megoldási lehetőség a felszíni vizek hasznosítása lenne. A vízkivételi mű terve el is készült, a létesítéséhez kb. 100 millió forintra lenne szükség, amelyből egyelőre 30 millió van meg. Másik gond, hogy mivel a Körösök vize szennyezett, azt felhasználni ilyen célra nem lehet. Közbevetőleg megjegyezzük, hogy a Duna vize még szennyezettebb, és mégis abból iszik, mosakszik a főváros. Való igaz, válaszolta a vb-elnök, de az a vastag kavicsréteg, ami megszüri a Duna vizét, a Körösök vidékén nincs meg, azaz a terület földtani adottságai nem teszik lehetővé. A gondok enyhítése érdekében eddig megtörtént az 1. sz. vízmű kutak felújítása, amelynek eredményeképpen azok termelése 300 m³-re nőtt. Itt létesül majd egy vízminőségjavító berendezés is. 1984-ben a

régi Alkotmány üzemegység környékén, mivel ott a vízföldtani adottságok jók, egy – napi 1000–1200 m³ vízhozamú vízműtelepet kívánunk létesíteni. A pillanatnyi gondunkat pedig úgy próbáljuk megoldani, hogy a Vízmű Vállalat a Győzelem Termelőszövetkezettől vásárol napi 600 m³ vizet, amely már július 1-től enyhít gondjainkon.

Gyomaendrőd az a község, amelyiknek a közepén van széle – mondják rólunk azok az idegenek, akik először találkoztak a majdani városközpont környékén dísztelenedő szeméttel. De nemcsak az idegenek teszik szóvá ezt a látványt, hanem a helybeliek is bosszankodnak rajta. Nemrég már a televízió is kivonult, hogy felvett készítsen eme épületes látványról. Egyáltalán hogy alakulhatott ez ki? És mi lesz a további sorsa, meddig kell még szegyenkeznünk miatta?

Kb. 8 évvel ezelőtt az akkori vezetés úgy gondolta, hogy ezt a kubikgödört szeméttel töltsi fel. Az elgondolás helyességéhez is fér egynémely „vajon”. Azóta megemelkedett a terület talajvízszintje és felemelte az oda kivitt szemétreteget. A helyzet tovább tarthatatlan – mondta a vb-elnök. Így csak egyetlen megoldás lehetséges: a felszámolás. A meglévő szemetet egy vékony földréteggel letakarjuk, mivel nemcsak esztétikai érzékünket sérti, hanem egészségünket is veszélyezteti. 1983 végéig kijelöljük az új szeméttel helyét és bízunk benne, hogy ennek a területnek a feltöltését is sikerül megoldani.

Községünkben mintegy 2000 gyermek tanul, tornaterem pedig mindössze három van. Régóta készül nagyközségünk, hogy ezt a gondunkat is megoldja. Ennek érdekében hirdették meg az „egy nap a tornateremért” mozgalmat, melynek eredményeképpen ez idáig 3 millió forint gyűlt össze. Ez a pénz az OTP-nél külön zárolt számlán, tartós betétben van. Nincs igazuk a „jólértesülteknek”, hogy azt a pénzt már régen elköltötték másra. A tornaterem kb. 15 millióba kerül. A VI. ötéves tervben viszont sem hitelt, sem támogatást nem kaphatunk rá. Ennek ellenére az előkészítő munkálatok megkezdődtek az úgynevezett „Kolman telepen”, ahol a terület közművesítése megtörtént már korábban, s a kisajátított épületek eltüntetésével biztosítják az építkezések megkezdését, ugyanis nemcsak tornaterem épül itt,

hanem 39 OTP-lakás és különböző, a lakosság ellátását segítő üzletek. Az utóbbiak annál is inkább fontosak, mert sokaknak az a véleménye, hogy nagyközségünk közellátása nem felel meg a követelményeknek. A valóság az, hogy pl. ABC-áruházak vonatkozásában elérjük a kisvárosi szintet. A helyzet további javítása érdekében 1985-ben új ABC épül az Október 6. lakótelepen. Az iparcikellátás javítására pedig a Mező Imre-lakótelepen épül az „Üvegház” mellett egy kb. 700–800 m² alapterületű áruház.

Nagyközségünk olyan természeti adottságokkal rendelkezik, amely lehetővé tenné az idegenforgalom fellendítését. Bár ennek érdekében elég kevés történt eddig, mégis sok idegen – belföldi, külföldi – megfordul községünkben. Ezért is, valamint a magunk megbecsüléséért is, jó lenne közterületeinkkel, utcáinkkal többet törődni. Ez csak a lakosság segítségével történhet. Igaz, hogy az ilyen jellegű tevékenységet segítő géppark megint gyarapodott. Most vásároltunk egy seprős-locsolós kocsit, ami már működik is.

Nem tartozik az alapellátáshoz, mégis nagy gond a Művelődési Központ helyzete. Ezt akkor éreztük igazán, amikor a nagyteremben nem jut minden érdeklődőnek hely, vagy ha jut is, szakadt harisnyával távozik. A színpadvilágítás is olyan, hogy csak éjszakai jelenet eljátszására alkalmas igazán, így aztán még aki el is megy, legtöbb esetben bosszankodva távozik. Régóta tervezik a Művelődési Központ felújítását, ami húzódik egyik évről a másikra. A közelmúltban elhangzott rádióműsorban a Megyei Tanács illetékese ígérte, hogy a meglévő 5 millió forint mellé újabb támogatást is remélhetünk, aminek megadásáról azóta megszületett a döntés. E célra most már mintegy 8 millió forint áll rendelkezésre. A következő évben az Országos Közművelődési Tanácstól várunk segítséget. De már így is megkezdhetjük 1984 elején a Művelődési Központ felújítását, melynek terve még a múlt év decemberében elkészült.

A megválaszolásra összegyűjtött kérdéseken kívül még számos akad, ami foglalkoztatja közvéleményünket. Úgy gondoljuk, hogy egyelőre a legégetőbbekkel foglalkozunk csak, amelyeknek valamilyen megoldása is körvonalazódott. K. K.

Gyomaendrődön ülésezett a Békés megyei képviselő csoport

Megyénk 15 országgyűlési képviselője az Országgyűlés Elnökségével és a parlamenti bizottságokkal való folyamatos és közvetlenebb együttműködés megvalósítása érdekében, hasonlóan a többi megyéhez, csoportot alkot. Munkájukat éves munkaterv alapján végzik. Általában az országgyűlések várható napirendjeihez igazodóan megtárgyalnak egy-két olyan vonatkozású témát is, mely lakosságunkat, választóinkat közvetlenebbül is érintik. Hogy a képviselők tájékozódottsága, konkrét tapasztalatai szélesebb körűek legyenek, évente 2-3 alkalommal kihelyezett csoportülést tartanak. Ezek a részben üzemlátogatásokkal is egybekötött tanácskozások jó lehetőséget nyújtanak ahhoz, hogy megismerve egyes választókerületek saját helyzetét, feladatait, azokat összevessék saját körzetük, illetve a megye ellátottsági színvonalával, fejlesztési célkitűzéseivel, s ezáltal realisabban szolgálhassák népgazdasági terveinkkel összehangoltan a területi fejlesztési célkitűzéseket.

A Gyomaendrődre kihelyezett képviselő csoportülésre a nagyközségi tanács impozáns nagytanácstermében 1983. június 10-én került sor. A nagyközségi pártbizottság titkára és tanácselnöke fogadták az érkező képviselőket és vendégeket, közöttük Pulya Frigyes külügyminiszter, Gyulavári Pál megyei tanácselnök, Dr. Kertész Márton megyei tanács titkára, Szikszai Ferenc HNF megyei Bizottsága titkára, Dr. Fodor Endréné megyei pártbizottság osztályvezető-helyettese és Kóris György a várasi-járás pártbizottság titkára elvtársakat.

A csoportgyűlés napirendjén szerepelt:

- A Minisztertanács Elnökének parlamenti beszámolójához kiadott tematika,
- Az állami költségvetés 1982. évi végrehajtásáról kiadott jelentés központi anyagok mellett
- Az államélet, államigazgatás - szocialista demokrácia - megvalósítása megyénkben Dr. Kertész Márton et. előterjesztésében és
- Gyomaendrőd nagyközség az egyesülést megelőző céltudatos együttműködése és az egyesülés óta eltelt másfél év tapasztalatai, további fejlesztési célkitűzések Jenei Bálint tanácselnök ismertetésében.

Az országgyűlési képviselők és meghívott vendégek a vitában elemezték:

- A társadalmi-gazdasági fejlődésünk fő vonásait
- A kormányzati munka jellemzőit (parlamenti, bizottsági munkák)
- A népgazdaság helyzete és a VI. ötéves terv végrehajtásának további feladatai
- Az életkörülmények és az életszínvonal alakulása
- Az oktatás és közművelődés helyzete
- A tudomány helyzete és fejlesztésének feladatai
- A kormány nemzetközi tevékenysége témaköröket.

Egybehangzó vélemény alakult ki - a

Központi Bizottság 1983. április 12-13-i ülésének határozataival összhangban, - hogy a népgazdaságunkat ért, a világgazdaságban végbemenő kedvezőtlen változások ellenére sem kell VI. ötéves tervünk alapvető célkitűzéseit változtatni.

Az áprilisi határozatok óta, melyek választást adtak egy sor fontos kérdésre, pozitív hangulatváltozás észlelhető mind a gazdaságvezetők mind a dolgozók körében.

Örvendetesnek növekszik - s ez a politikai közérzet talajából táplálkozik - a felelősségérzet az ország sorsáért, a szocializmus ügyéért. Fokozódik választóink közéleti érdeklődése, érzékenysége és pozitív cselekvőkészsége. Ez volt érzékelhető a szocialista brigádvezetők országos tanácskozása hangulatában is.

Mind többen látják és helyesen érzékelik, hogy bár alapvető célkitűzéseink változatlan nem kell, de azok megvalósítását még jobb, hatékonyabb, a világgazdasági igényekhez gyorsabban alkalmazkodó s főleg minőségibb munkával kell szolgáljunk.

A megnövekedett hatáskörű és felelősségteljes államigazgatási szerveknek is ezt kell gyors és emberközpontú ügyintézéseikkel elősegíteni. A szocialista demokrácia fejlesztése eredményeként el kell értnünk, hogy mind nagyobb beleszólása legyen választóinknak a közérdekű ügyek eldöntésébe, növekedjék közéleti érdeklődésük és aktivitásuk. A dolgozó kollektívák a népgazdaság minden ágazatában vállaljanak nagyobb részt és felelősséget a gazdasági fejlődés tervezésében, ellenőrzésében és végrehajtásában! Nem elég csak meglátni munkánk fogyatékosait, de tenni is kell s elsősorban a saját példamutatás varázsával azok megszüntetéséért!

- Fokozni kell alkalmazkodó- és versenyképességünket,

- Csökkenteni a viszonylag magas ráfordítási költségeket,

- A takarékoskodik a szó szoros értelmében kell megvalósítani,

- Importkiváltó és exportnövelő tevékenységünk hatékonyságában kapjon nagyobb szerepet a kezdeményező-készség, az újítás, a technika és tudomány.

Hogy gyarapíthassuk nemzeti vagyonunkat, növelhessük a nemzeti jövedelmet, hogy megőrizzhessük életszínvonalunkat, javíthassuk élet- és munkakörülményeinket még nagyobb teljesítményt kell felmutatnunk.

Ezekben kiemelkedő szerepük van nagyüzemeinknek, de mellettük a háztáji és kisegítő gazdaságoknak, a kisvállalatoknak, a magánkisiparnak egyaránt.

Ezt segítik közéleti tevékenységükkel a szocialista közgondolkodás és tudat, a felelősségtudó munka, a hatékony gazdálkodás eredményeinek politikai agitációs eszközként való felhasználásával az országgyűlési képviselő elvtársak is.

Vannak eredményeink, van mit féltünk. Gondjaink ellenére is megvan tal-

ponmaradásunk, mérsékelt fejlődésünk politikai, gazdasági bázisa, alapja.

Egy kívánságunk van csak a világtól, s ezért minden téren és minden eszközzel küzdünk, hogy béke legyen a földön, s békében végezhessük dolgainkat!

Ez ad lehetőséget ahhoz is, hogy helyi célkitűzéseinket megvalósíthassuk. Gondjaink, feladataink vannak bőven. A tanácselnök elvtárs részletes előterjesztéséből megismerkedhettek eredményeink mellett ezekkel is a képviselő elvtársak. Szorítóak ivóvíz-gondjaink. Ennek átmeneti megoldására megvannak a konkrét elképzelések. Elérhető közelben látszik üzemi és lakossági gázellátásunk megszervezése, bár ehhez komoly külső támogatásra is szükségünk van. Városépítő és városrendezési terveinket, benne lakásépítési, közművelődési, közoktatási és egészségügyi tennivalóinkat következetesen meg kell oldanunk. Nagyobb gondot kell fordítani a köztisztaságra. Ebben a lakosság fokozódó aktivitására és igényességére is építünk. Örvendetes, hogy az egyesülés óta több mint ötszörösére növekedett a lakossági társadalmi munka értéke. Ez is egyik döntő bizonyítéka annak, hogy Gyomaendrőd lakossága és üzemei meg akarják felelni annak az elvárásnak, melyet egy leendő várossal szemben támasztanak.

A csoportülés munkáját igen hasznosan segítették Dr. Kertész Márton et. a megyei tanács titkárának a korszerű államigazgatási munkával (kisvárosi modell) és Kóris György et. a városi-járás pártbizottság titkárának az energiaracionalizálási programmal kapcsolatban elmondott gondolatai, javaslatai.

A képviselők a tanácskozás után megtekintették az ország második legkorszerűbb halfeldolgozó üzemét. Dr. Csoma Antal et. a HTSz elnöke tájékoztatást adott az üzem munkájáról, értékesítési gondjairól. Az elmúlt évben több mint 2,5 millió dollár exportot teljesített a halfeldolgozó, de ez évben a világgazdasági válság következtében ez sajnos elérhetetlennek látszik.

A Győzelem Tsz életét, munkáját Gellai Imre tsz-elnök et. mutatta be határjárás keretében a képviselőknek és vendégeinknek. Sajnos az esőtlen határ szomorú képet mutat. A gondos mezőgazdasági előkészítő munka, az ígéretes tavasz után sajnos mégis szűkös betakarítással kell számolnunk. Az időjárás mostohasága növeli az amúgy is meglévő gondokat.

Mindkét példa - a HTSz értékesítési, a Tsz termelési gondjai - mutatják, hogy ötvöződik össze a népgazdaság és a helyi gazdaságok élete. Minden erőnket össze kell szedni, hogy nehézségeinken úrrá tudjunk lenni. Ez rajtunk is múlik gyomaendrődien, ha cselekvéseinkkel igazoljuk Illyés Gyula költőnk szavát:

„Vár a világ - de rég nem szavakat!
Tettet adj, ... élő magadat!”

Varga Zsigmond

Harmadjára is kiváló a Fa- és Építőipari Szövetkezet

Április 28-án ünnepi közgyűlést tartott a Fa- és Építőipari Szövetkezet, amelyen átadták a Kiváló Szövetkezet címet részükre.

Először 1973-ban, majd 1975-ben kapták meg ezt a megtisztelő címet. A 30 éves múltú visszatekintő szövetkezet elnökeivel, Gonda Károllyal ennek kapcsán beszélgettünk a szövetkezet múltjáról, jelenéről és terveiről. Nagyközségünkben, Gyomaendrődön az egyik legrégebbi múltú visszatekintő szövetkezet, hisz az endrődi Építőipari Szövetkezet és a Vegyipari Szövetkezet 1952-ben alakult. A gyomai Járműgyártó Szövetkezet pedig 1954-t en. A kezdeti lépések nehézségei és többszöri profilváltás után az akkor még különálló két község szövetkezetei 1970-ben egyesültek. Mintegy megindítva azt a folyamatot, amely a két község egyesítésében 1982-ben csúcsosodott ki. 1969-ben alakult ki a végleges profil, amely építőipari, bútorigipari és vasipari tevékenységet foglal magába. Mint a szövetkezet elnöke elmondta, ez a három ágazat kiállta a próbát, nagyon jól kiegészítik egymást, s a jövőben sem kívánunk rajta változtatni. A szövetkezet létszáma az egyesülés óta nem sokat változott. 1970-ben 244 taggal dolgoztak, míg 1982-ben 286 fővel. A csekély létszámemelkedés mellett jelentős emelkedést mutat a termelési érték, amely 24,5 millióról 90 millióra emelkedett, azaz majdnem a négyszeresére. Ennek titka elsősorban a jobb munkaidő-kihasználás és a technikai színvonal tudatos emelése. A szövetkezet stabilitását, és az ott dolgozóknak a szövetkezetbe vetett hitét bizonyítja, hogy a korábban tapasztalt évi 2%-os létszámcsökkenés megállt. Arra a kérdésre, hogy miben látja a

szövetkezet elnöke a Kiváló Cím elnyerésének titkát, a következő választ kaptam: 1982-ben a szövetkezet történetében először adták át a legtöbb lakást, 54-et és azt a szintet 1983-ban is akarják és tudják tartani. A másik jelentős tényező, amely a faipari részleg érdeme – hogy a tőkés exportot 6,5 millióról 13 millió forintra sikerült emelni. Ezzel nagymértékben eleget tesznek a népgazdasági elvárásoknak. A lehetőségek további felkutatását és kihasználását tartják egyik legfontosabb feladatuknak. „Lépést kell tartani a technikai fejlődéssel. Nyitottnak kell lenni, nem szabad elzárkózni”. A lehetőségek megtalálása, a modern technika alkalmazása mellett a termelés szinten tartása és emelése érdekében nagyon fontos a dolgozók anyagi és erkölcsi megbecsülése is, amely jelentősen befolyásolhatja a termelés milyenségét. A szövetkezetben belül ebben az évben is szép eredményeket ért el a brigádmozgalomban. 17 brigád 140 taggal vett részt benne és nyerte el a Szövetkezet Kiváló Brigádja, vagy pedig az arany-, ezüst-, bronzkoszorús brigád címet. Közéleti tevékenységük is igen jelentős, hisz a párt- tanácsvezetésben is dolgoznak szövetkezeti tagok, de részt vesznek a munkásörtség, a vöröskereszt, a sportkör és a néptáncsoport munkájában is. Oroszlánrészt vállal a szövetkezet a község gyermekintézményeinek segítésében is. A szövetkezet tanműhelyében asztalos szakkört működtet a felsőtagozatosak részére, ahová 20–25 gyermek jár el rendszeresen. A gyermekek pályaválasztása szempontjából – mint minden szakköri tevékenység – rendkívül jelentős. Több olyan ipari tanuló folytatja ma gyakorlatát a szövetkezetben, aki korábban

ennek a szakkörnek volt tagja. A szakember-utánpótlás érdekében évente 45–50 tanulóval kötnek szerződést ösztöndíjra, másodéves kortól. Az első évet is itt töltik a tanulók. Ez az év elég arra, hogy megismerjék a tanulót, alkalmas lesz-e arra, hogy majd a termelő munkában is megállja a helyét szövetkezetben belül. A tervekről beszélve elmondta a szövetkezet elnöke, hogy további 10%-kal kívánják növelni a tőkés exportot.

A Körös Kazángyártó és Gépipari Vállalattal már a második ötéves tervben dolgoznak együtt, amely együttműködés mindkét fél számára gyümölcsöző. Koperálnak a megyei bútorigipari szövetkezettel is. Az elnök szavait idézve: ez egy beruházással is felér, mivel beruházás nélkül nő a választék. A termelőeszközök jobb kihasználása érdekében már a múlt évben létrehozták szövetkezetben belül az ipari szolgáltató szövetkezeti szakcsoportokat, amelyek tevékenységükkel bizonyították, hogy ez a forma életképes és amely azért is jelentős, mert az abban résztvevők a szigorú bérszabályozási feltételek mellett nagyobb családi jövedelemre tesznek szert. A község lakossága számára leglátványosabb tevékenység az Október 6-a lakótelep, és a „Kolman telep” építése lesz. Külön hangsúlyozta a szövetkezet elnöke, hogy a megnövekedett követelmények mellett az eddighez hasonlóan igyekeznek gondot fordítani a tagok kulturális, mozgalmi, és sporttevékenységére.

Gratulálunk a Kiváló Szövetkezeti cím elnyeréséhez és további eredményes munkát kívánunk a szövetkezet vezetésének és valamennyi dolgozójának.

K. K.

VIDOVSKY BÉLA festőművész

Gyoma szülötte

100 éve született: 1883. július 2-án, Gyomán.

Az evangélikus egyház anyakönyvében a következőket olvashatjuk:

Vidovszky Béla Pál 1883. július 2.

Apja: Vidovszky Ferenc községi jegyző

Anyja: Launer Ida

Keresztzülei: Launer Károly

Vidovszky Károlyné Mertz Teréz.

Elemi iskoláit Gyomán járta. Középiskolai tanulmányait Békéscsabán és Szarvason végezte. 1902. június 25-én érettségizett Békéscsabán. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán 1902-től 1908-ig végezte tanulmányait. Itt Edvi Illés Aladár, Révész Imre és Ferenczy Károly voltak mesterei. Münchenben és Párizsban is tanult. Több alkalommal járt itáliai és párizsi tanulmányúton.

1905-ben festette a Gyomai tanyasor, Napnyugta c. képeit. 1909-ben szintén festett Gyomán. 1910-ben Kner Imre vette meg a Gyomai kertből és a Gyomai üvegház című festményeit. 1911-től a szolnoki

művésztelep tagjai. Szinte minden jelentős kiállításon szerepel.

Képeit a nagyszerű mesterségbeli tudás, poétikus hangvétel, s az impresszionizmus eszközeinek felhasználása jellemzi. A korabeli sajtó mindig elismeréssel ismerteti, méltatja munkásságát. A Magyar Művészet című folyóirat 1935. 11. számában kilenc oldalon mutatja be Vidovszky Bélát, ugyanitt 12 festményének fotóját láthatjuk.

A sajtó mindig lelkesen méltatja: „Piktúrája önmagából kiinduló, őszinte, becsületos művészet.” Nem számol a csinált eleméletek divatjával, tántoríthatatlanul azt festi ami érdeklődési köréhez közel áll. Fő témaköre az interieur nagy térbeli hatással, anyagszerűséggel, tökéletes rajzkészséggel, finom színhangolással megoldott szobabelsők, amelyek a naturalista szemlélet gyümölcsei.

Tájképei is kristálytisza művészi objektivizmussal megfogott hangulatok, a dolgoknak a levegőben, fényben való feloldása.

Képei alapján úgy érezhetjük, hogy Vidovszky a tájat szereti leginkább, de a polgári közönségének világához csendéleti és interieurjei állnak közelebb. Ismertek aktjai és figurális kompozíciói is. Gyakran fest főúri kastélyok vendégeként is. Műveinek nagy része magángyűjteményekben szerepel.

1978-ban Gyoma újratelepítésének 260. évfordulóján rendezett kiállításon látható a nagyközség lakossága Vidovszky Béla néhány festményét. A Békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum rendezett 1983. májusában emlékező kiállítást, amelyen 41 olajfestmény szerepel. E kiállítás a Gyomaendrődi Deryné Múvelődési Házban. A kiállítás anyagának megtekintését azért is javasolom, mert ritka lehetőség így együtt látni a jó részt magántulajdonban lévő festményeket. Talán a kiállítás megtekintésének hatására felfedezhetjük a Gyomán található Vidovszky-képeket is.

Békési Mihályné

A Béke Termelőszövetkezet 35 éve

Szeptemberben 35 éve lesz, hogy megalakult Endrőd első mezőgazdasági szövetkezte: a Béke. Kishasznóbéres rizstermelő szakcsoportként hozták létre tizenheten. Többségben kubikos, volt gazdasági cseléd és „paraszt-iparosok”. A terület Simán, egészen a túri határba átnyúlva volt kezelésükben: 370 kat. holddal. 1949-ben I. típusú termelőszövetkezeti csoporttá alakult. Az alapító tagok közül – akik nyugdíjig a csoportban maradtak – ma egyedül Liziczai László van életben. Tsz-nyugdíjas. Egyébként iparos ember – kőműves – volt, azonban a nehéz gazdasági időktől (az 1930-as világválság) állandó kapcsolatban volt a földdel. Úgy szólván féllábbal mindig a mezőgazdaság talaján állt. Az endrődi iparosság azon nagy része közé tartozott, ki nyáron aratást, cséplést, kapálást, törést vállalt, hogy a kevés iparból származó jövedelmét a család gabonaszükségletének beszerzésével emelje, a biztos megélhetést előteremtse.

A földosztás során szétszert nagylaposi uradalom épületeit zésmétkék, s belőle tanyát építettek az újjazdák. A kastély, a magtái és két istálló azonban megmaradt. Azokra nem kaptak bontási engedélyt.

Ezek az épületek képezték a Béke Termelőszövetkezet központját 1949-től, amikor is hármastípusú csoporttá alakultak át. Ekkor kezdett terület és taglétszám szempontjából rohamosan fejlődni a szövetkezet. Az uradalom földjéből részesült újjazdák közül sokan beléptek, mivel a föld megmunkálásához sem igaerővel, sem szerszámmal nem rendelkeztek.

A munka nehezét (szántás, vetés) a gyomai gépállomással végeztették. Az aratás kézi erővel folyt. Néhány ló és löcsös kocsi szolgált hordáshoz. A cséplést közösen végezték. Munkaegységre dolgoztak.

A nagyméretű szövetkezet-szervezés során a belépő tagok földjüket a község más és más területéről hozták be. A szétszórtan elterülő földeket az 1952-es tagosítás során tömbösítették, s akkor ősszel a nagylaposi uradalmi központot átadták a másik termelőszövetkezetnek, a Petőfiének, mely a mai Lenin Termelőszövetkezet jogelődje volt.

A Béke Tsz a Köröstől délre fekvő területre került. Székházul megkapta az időközben megszűnt Független Kisgazda Párt székházát, mely ma is a szövetkezet központi irodája.

Ez az időszak a „sok tsz” ideje volt. (Endrődön 14 szövetkezet és szövetkezeti csoport működött.) Aztán a nagy szövetkezetek kialakítása során több kisebb tsz és tszcs olvadt bele a Békébe.

Így az 1951-ben a Fazekaszugban alakult Haladás Tsz 37 tagja 317 kat. holddal 1961-ben egyesült a Békével.

Ugyanígy az 1952-ben a bacsalaposi részen létrehozott Gábor Áron Tsz előbb fuzionált a Simaszugban alakított Szabadság Tsz-szel, majd az így megnövekedett szövetkezet 1958-ban a Békéhez csatlakozott, mikor is 80 tag 800 kat. holddal gyarapította a Békét.

1953-ban Polyákhalmon is alakult termelőszövetkezet Dolgozók néven, s még az alakulás évében a Békéhez csatlakoztak.

Az így megnövekedett szövetkezet 1961-ben már ötezer kat. holdon 500 taggal gazdálkodott. A mai formája, nagysága 1973-ban alakult ki, mikor az addig önállóan gazdálkodó nagylaposi Új Barázda Mtsz-szel egyesült.

Az Új Barázda 1949 novemberében létesült. Kezdetből hármastípusú szövetkezetként tevékenykedett. Létrehozói teljes számban újjazdák, volt uradalmi cselédek voltak. 22 család 230 holddal kezdte el a munkát. Gyorsan fejlődtek a környék parasztságának belépése útján. 1957-ben már 1400 kat. h. területen 95 tag dolgozott a „közös”-ben. Hamarosan a termelési gondokkal küzdő csejti Hunyadi és Kossuth is csatlakozott az Új Barázdához, s így 1964-ben területe 3775 kat. holdra, taglétszáma 247-re duzzadt.

1973-ban az addig tevékenykedő 4 szövetkezet felére csökkent. A Lenin a varjasi Szabad Földdel, a Béke a nagylaposi Új Barázdával – hosszas tárgyalások után – fuzionált.

Így alakult ki végleges mai területi állapota a Béke Mezőgazdasági Termelőszövetkezetnek: 5255 hektárral.

Megállapítható, hogy igen hányatott utat futott be a megállapodásig. A bajok egyik forrása, hogy területe a gyengébb minőségű földeken van. (Csejt, Sima, Nagylapos, Fazekas). Jelentős rész szikes, a többi erősen kötött. Nehezen művelhető. Munkája rendkívüli gondosságot igényel. Aszályos években igen bizonytalan a terméshozam, még a leg gondosabb kezelés mellett is. Ehhez társult még az is, hogy a vezetés hosszú ideig sok kívánnivalót hagyott maga után. (Volt mikor nem kellő szakismeret, máskor túlzott nagyvonalúság mutatkozott.)

Nehezen állt össze az a szakember-garnitúra, mely huzamosan képes az eredményes gazdálkodásra.

Sok bajt okozott az is, hogy legjobb minőségű földjei a Körös árterületén voltak. Az árvízvesztés évek pótolhatatlan kiesést okoztak. Ugyanilyen baj, hogy területe jelentős része belvízvesztélyes. (Pl. 1965-ben 800 kat. h. maradt vetetlen a felsorolt okok miatt. Abban az évben a munkaegység értéke csak 15,60 Ft (!) volt. Az egy tagra jutó évi jövedelem mindössze: 7850,- Ft-ot tett ki.)

A későbbi egyesülések során is gyenge területek csatlakoztak hozzá. (Pl. a Kossuth Tsz 1963. évi munkaegység értéke 16,71 Ft volt.)

A külső területek tanyavilágában „szabadon gazdálkodó” tsz-ek féltették eddigi liberális helyzetüket az egyesüléstől.

Az Új Barázda ugyan magas munkaegységértékkel dolgozott egész önállósága idején – megközelítette a 40,- Ft-ot – azonban beruházásban nagyon a szint alatt maradtak, minden osztható a tagoknak jutottak.

Istállóik, óljaik, hodályaik elavultak,

alig használható állapotban kerültek átadásra. Ők az egyesüléskor 150 szarvasmarhával, 60 lóval, 1000-nél több juhval és közel 1000 sertéssel rendelkeztek. Termésátlaguk is igen alacsony volt: 1775 kat. h-on termeltek búzát 10,2 q-ás, 156 kat. h-on ősziárpat 9,9 q-ás átlagterméssel. A tengeritermelésük is igen bizonytalan volt a gyenge földminőség miatt. Rizstermelést 100 kat. h-on folytattak. Az egyesülésig 1100 kat. h-on végeztettek talajjavítást. Tizenhatmilliósi közös vagyonnal társultak a Békéhez.

Jelentős javulást hozott a szövetkezet életében az 1966-os év, mikor az új vezetőség szakszerű, hozzáértő irányításával az előző évi 15,60 Ft-os munkaegységérték 23,76 Ft-ra nőtt. Abban az évben kapott a szövetkezet 5 millió Ft-os hiteltörleszt. 1967-ben már 30,70 Ft-ot ért egy munkaegység, s az 1965. évi egy tagra eső évi jövedelem: 7850 Ft-ról két év múlva már 14 446 Ft-ot tett ki. A szövetkezet vagyona 1965-ben 16 millió volt, 1968-ban 23 millióra gyarapodott.

Hatalmas méretű építkezéseket kellett végrehajtani a termelés normalizálásához: 500 szarvasmarha részére korszerű férőhelyet, 1500 sertés részére ólakat, fiatatókat, hizlaldát; 6-7000 baromfi részére telephelyet kellett teremteni. Két üzemegységet villamosítottak, artézikutas vízellátással rendeztek be. Korszerű gépjávitó műhelyt létesítettek, ahol a „hiánycikk” gépkalkulációkat is előállított feltételeket alkottak. Szórófejes öntözés lehetőségét biztosították 1000 kat. h-ra.

1969 óta reptülőgépes vegyszeres növényvédelem, gyomirtás folyik.

A modern agrotechnika kiszélesítése jelentős változásokat hozott a terméseredményekben.

Az 1980-as év néhány mutatója:

Az összterület (5255 ha) megoszlása: búza 1860 ha, tengeri 720 ha, napraforgó 620 ha, lucerna 350 ha, legelő 471 ha, gyümölcsös-kert: 12 ha.

Termésátlagok: q/ha – búza: 48,3, tengeri 60, napraforgó 20, lucerna: 32.

(Érdekes összehasonlítani az előbbieken látott átlagokkal, melyek a 60-as évek jellemzői voltak. Lásd: Új Barázda jellemzőit.)

Az 1982-es év adatai közül néhány: búza: vetésterület 1646 ha, termésátlag 45, 60 q hektáronként
árpa: vetésterület 132 ha, termésátlag 26, 90 q hektáronként
tengeri: vetésterület 503 ha, termésátlag 77,65 q hektáronként
napraforgó: vetésterület 395 ha, termésátlag 15, 92 q hektáronként
rizs: vetésterület 260 ha, termésátlag 44,50 q hektáronként
lóbab: vetésterület 148 ha, termésátlag 19,80 q hektáronként
lucerna: vetésterület 153 ha, termésátlag 39,90 q hektáronként

Búzából kenyérgabona a túlzott többség. Takarmánybúza jelentéktelen. Főleg a Rána és Partizánka fajták dominálnak.

Ezen a téren a vetésterület növelése az irány. Cél: megközelíteni a 2000 ha-t.

Az utóbbi évek kiváló rizs eredményei arra ösztönzik a szövetkezetet, hogy 40-50 ha-ral növeljék vetésterületét, s akkor a régebbi rizstelepkeket pihentetése, rekonstrukciója megoldható.

Kukoricát abraktakarmány céljára szintén kívánják tartani.

Jelentős helyet kap a szalastakarmány termesztése. Lucernaterület 189 ha, mesterseges legelő 207 ha. (A régi, kiritkult lucernaföldeket feltörlik, újat kívánják telepíteni helyette.) A lucerna 3,5, a gyp 2,5 tonnát ad hektáronként. Ez a mennyiség a tehenészet „zöld-ellátását”, a növendékmarha- és juh-állomány legeltetését biztosítja.

A kukoricaterület aránylag kisebb, mivel erre alkalmas területe kevés van a szövetkezetnek.

Jelentős szerepet tölt be és nélkülözhetetlen a növénytermesztésben a nagylapos üzemegységben létesített szárító, melynek megvalósulásához több, mint 12 milliót fektetett be a szövetkezet.

A növénytermesztéshez felhasznált műtrágya értéke 1982-ben kerekén 10 millió forintot tett ki. A vetőmag vásárlása évente 4-5 milliót kiadást jelent. Energiaköltség megoszlása: üzemanyagra: 9,5, elektromos energiára 1,8 millió forint. Növényvédő, permethozszerre éves átlagban több mint 7 millió forint szükséges.

A növénytermesztésben a KITE nádudvari rendszer ad segítséget; ami búza, kukorica, rizs és fűmagtermesztésben jelentkeznek.

A növénytermelési eredmények mai szintjének elérését érzékeljük, ide kívánkozik az a tény, hogy a Béke Mtsz eddig összesen 3500 hektáron végzett földjavítást. Ez akkor szembevetendő, ha mellé közvetlen odailleszítjük az 5250 hektáros összes földterületet.

Az eltelt időkből jelentős konyhakerti növénytermesztés is folyt: paradicsom, paprika, dinnye, uborka, zöldségfélék, burgonya, zöldborsó, bab stb.

Talán azt is érdemes feleleveníteni, voltak évek mikor központi elgondolásra legjobb minőségű földjeiken gyapotot és csu-miszt termeltek.

Évek során át küzdelmes munka folyt a szójabab és takarmányborsó termesztése terén is.

A gyümölcsösben cseresznye, meggy és almás részt telepítettek. Az 1970-es évek táján üvegházi dísznövénytermesztéssel próbálkoztak.

A szövetkezet területének átlagos aranykorona-értéke 21,6.

A terület művelési ágak szerinti megoszlása:

szántó	4601 hektár
gyümölcsös	11 hektár
rét - legelő	471 hektár
erdő	21 hektár
kert	1 hektár
műv. alól kivett	204 hektár

A növénytermesztést szolgáló gépek fontosabbjai: traktor 39, tehergépkocsi 12, kombajn 13.

A talajerő-utánpótlást szolgálta 1982-

ben istállótrágya 852 vagon, műtrágya 1248 tonna. Ezzel 195 + 3966 hektárt szórta meg. Az 1 hektárra jutó műtrágya mennyisége 315 kg.

Növénytermesztésből eredő bevétel 1982-ben: 59 900 000,- Ft. Ebből:

búzából	21 223 000,- Ft
árpából	1 043 000,- Ft
káposzta-repce	2 474 000,- Ft
rizs	15 102 000,- Ft
kukorica	7 590 000,- Ft
napraforgó	6 076 000,- Ft
lóbab	2 129 000,- Ft
lucernamag	358 000,- Ft
vöröshere mag	744 000,- Ft
fűmag	1 334 000,- Ft
cirok	1 312 000,- Ft
gyümölcs	286 000,- Ft

A szövetkezetesítés idején a lovak voltak uralkodó számban és jelentőségben. Mivel gépi erő, hozzáértő szakember nem igen volt, a hagyományos termelési, szállítási munkában fontos szerepet játszott a ló. Pl. az Új Barázdának 60 lóva volt. A többi tsz, tszcs is hasonló helyzetben volt. A gépesítés elterjedése háttérbe szorította az igavonó állatot. 1977-ben a nagy Béke Mtsz mindössze 55 lovat tart. Számuk szinte eltörpült egyéb haszonállatokhoz viszonyítva. Érdekes megemlíteni, hogy pl. az Új Barázdán még 1970 táján is két pár bivalyt tartott a takarmányszállítás céljára.

Állatállomány: (1980. évi adat)

szarvasmarha	745
sertés	3762
juh	1506

Bevételek az állattenyésztésből (1982. évi adat)

tejből	6 286 000 Ft
sertésből	16 706 000 Ft
hízó marhából	4 870 000 Ft
juhól	1 809 000 Ft
lóból	92 000 Ft
összesen állatokból:	29 745 000 Ft

1982-ben:

tejtermelés	10 197 hl.
vágómarha eladás	129 tonna
hízó sertés	436 tonna
juh	14 tonna

Vágómarha-értékesítés (1983. évi terv):

hízóbika	100 db
hízó üsző	55 db
selejt tehén	55 db

A hízókibocsájtást (sertés) 20-22%-kal kívánja 1983-ban növelni. Ez 19 milliós árbevételt jelent. E cél érdekében fokozni kell a kocakihelyezést. Ez a tagok számára is jelentős pluszbevételt jelent.

Tervezett a sertéstelep rekonstrukciója, mely hosszabb távon is stabilizálja az állattenyésztést, az eredményes gazdálkodást.

A juhászatra kedvezőtlenül hatnak a jelenlegi juhtartás és -tenyésztési körülmények. Ezért ilyen csökkentett állománnyal kívánja kivárni a kedvezőbb feltételeket. Ez lehetőséget ad komoly szelektációra. Tehát egy értékes törzsalomány kialakítása a soron következő feladat.

Értékesítési terv 1983-ra 500 pecsenyebárány és 33 q gypajú.

Volt idő (1950-60-as évek) midőn jelentős baromfiállománnyal rendelkezett a szövetkezet. (Béke: csirke. Egyetértés: pulyka, Új Barázdán: liba, kacsa, tyúk.)

Egyéb dolgok:
Összes dolgozó száma: 339. Ebből nő 85. 35 év alatti 141.

Szocialista brigádok száma: 7. Brigádtag: 82. Ez az összdolgozó 24%-a.

Három éve alakult meg a szövetkezetben a nyugdíjasklub. Havonta tart összejövetelt. A szövetkezettel kapcsolatos rendelkezések ismertetése, falutörténeti előadás-sorozat és más vegyes témák kerülnek megbeszélésre. Vezetője Szurovecz László ny. főkönyvelő. Tagok részére buszos országjárást szerveznek. Sok nyugdíjas tevékenyen kiveszi részét a munkából is a szövetkezetben. Ez évben Egerben és Harkányföldön voltak kiránduláson.

A szövetkezet vezetőisége alapos szakismerettel és lelkiismeretességgel igyekszik a múlt hiányosságait pótolni. Jövedelmező melléküzemágakat létesített, ahol a nődolgozók számára is komoly munkalehetőség van. (Gumi-, édesipari, darálóüzem). Ezek jövedelmezősége bizonyítja, hogy helyes volt ezek tervezése és megvalósítása.

A háztáji gazdálkodáshoz kellő segítséget ad a tagoknak s ezáltal azok jövedelmét jelentősen emelkedik.

Minden hozzáértés, jószándék és igyekezet ellenére meg kell állapítani, hogy igaz az elődeink szólása „a mezőgazdaságban az idő is gazda” - ez az év is sajnos igazolja ezt.

Hírek

Május 13-án Gregor József a Szegedi Nemzeti Színház magánénekes, bensőséges hangulatú összejövetelnek volt előadója a Honti-galériában. Elragadó művészete, egyénisége, közvetlensége a jelenlevőkben minden bizonnyal felejthetetlen, kedves emléket ébresztett. Reméljük községünk komolyzene-kedvelői a jövőben még találkozhatnak a kítűnő művésszel.

Június hónap végén megtörtént a Hármaskörös hídjának helyreállítása, e fontos átkelőhíd ismét a forgalom rendelkezésére áll.

Augusztus 20-án - Alkotmányunk ünnepe - a Községi KISZ-bizottság, Szakmaközi bizottság és a Sportkör közös összefogással gazdag műsor szervezését tervezi. Elképzeléseik között a kulturális műsoron túl, autós, motoros, ügyességi versenyt, valamint kispályás labdarúgó vetélkedő szervezést is terveznek.

Kapcsolatkeresés jó példaként említhető községünk területén működő Vadásztársaságok május 28-án megtartott közös rendezvénye, a „vadász-majális”, sikere a hagyományteremtés jó kezdeményezése volt.

Az Ifjú Gárda nagyközségünkben

Az Ifjú Gárdáról általában:

Az Ifjú Gárda a KISZ-szel együtt 1982-ben ünnepelte fennállásának 25. évfordulóját. 1957-ben az ellenforradalomtól fennmaradt, annak eszméiből táplálkozó, garázdálkodó fiatalokú bandák felkutatására és felszámolására hozták létre, s a neve is ennek megfelelően „R” Gárda, mint Rendfenntartó Gárda volt.

Mivel a KISZ-nek ez a honvédelmi jellegű munkaformája sok fiatalt vonzott, ezért eredeti funkciójának betöltése után is fenntartották, mint a KISZ honvédelmi nevelőtevékenységének bázisát, s nevüket a szovjet Vörös Gárda tiszteletére Ifjú Gárdára változtatták.

Az Ifjú Gárda hivatása, hogy tagjait a szocialista hazafiság és a proletár internacionalizmus szellemében nevelje; elősegítse a fiatalok felkészítését a haza védelmére; lehetővé tegye a honvédelmi alapismeretek megszerzését; elmélyítse a kötelességérzetet, a fegyveres erők és testületek megbecsülését és tiszteletét; megalapozza a tagság fizikai állóképességét, erkölcsi akaratit tulajdonosságait; népszerűsítse az önvédelmi és honvédelmi sportágakat; felkeltse tagjainak érdeklődését a fegyveres erők és testületek rendészeti szervek munkája, a honvédelem az állam és közbiztonság fenntartása, a honi technika iránt; elősegítse, hogy minél több fiatal vállalja élethivatás-ként a szocializmus védelmét.

Az Ifjú Gárdában folyó képzés:

A képzés 1977-ig az általános honvédelmi képzésben nyilvánult meg. Egyes alegységek azonban olyan maximális ismeretekre tettek szert az általános honvédelmi képzés területén, melyet fokozni már nem volt célszerű, valamint annak érdekében, hogy még több fiatal érdeklődési körének megfelelő képzési formát találjon az Ifjú Gárda keretein belül, 1977-től bevezették a szakképzést, mely azt jelenti, hogy minden alegység egy-egy szakot választhat magának, amelyben alaposabban elmélyítheti ismereteit. Az alábbi szakképzési formákat vezették be az Ifjú Gárdában:

Rendőri (közlekedési, közbiztonsági, vízi) katonai (fegyvernemenként) Polgári Védelmi (egészségügyi, vegyvédelmi) munkásőri, tűzoltói és határőri szakokat.

A szakképzést a fegyveres erők és testületek segítségével és támogatásával végzi, idevonatkozó parancsok, utasítások alapján.

Az Ifjú Gárda Gyomaendrődön:

Először 1967-ben az ENCI KISZ-Bizottsága mellett alakult, majd 1968-ban a Kiss Lajos Gimnázium iskolavezetése és KISZ-Bizottsága látta meg az Ifjú Gárda szerepét a fiatalok hazafias honvédelmi nevelésében és alakította meg az Ifjú Gárda alegységét. Az általános honvédelmi képzésről a szakképzésre való áttéréskor az ENCI a helyi sajátosságok figyelembevételével a munkásőr, a gimnáziumi alegység pedig a rendőri-közbiztonsági szakképzést választotta. 1978-ban a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet KISZ-Bizottsága mellett

jött létre egy alegység rendőri-közlekedés-rendészeti szakképzéssel, majd 1980-ban az Ipari Szakmunkásképző Iskolában hoztunk létre egy tűzoltó szakalegységet, annak figyelembevételével, hogy az ott végzett tanulók üzemi területen fognak majd elhelyezkedni, bekapcsolódva az üzemi ill., a nagyközségi önkéntes tűzoltóság munkájába.

1981-ben a gimnáziumban a tanulók igényét és kérdését figyelembevéve a rendőri-közbiztonsági szakasz mellett létrehoztunk egy vízirendészeti szakaszt is, az úszást, vízi sportot, vízi túrákat kedvelő fiatalokból.

Ifjúgárdistáink aktívan bekapcsolódnak a nagyközségi párt, KISZ, állami - és társadalmi rendezvények szervezésébe, biztosításába, lebonyolításába. Gyakran vezényeljük őket zászlóőrsgébe, díszőrségbe, koszorúzásra, ifjúságvédelmi, közrendvédelmi, közlekedési kiegészítő járőr szolgálatra, mely feladatok ellátásában maradéktalanul helytállnak. A Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet gárdistái 1981-ben részt vettek a kunagotai belvízárak helyreállításában, ahol az IG megyei parancsnokság szervezésében idős, beteg emberek házeit újították fel.

Kiemelkedő munkájukért az IG megyei parancsnokság dícséretben részesítette őket. Ugyanezen intézet gárdistái részt vettek a Varsói Szerződés keretében megrendezett polgári védelmi gyakorlatban, ahol eredményes tevékenységüket a Békés megyei Rendőrfőkapitányság a KISZ MB-hoz intézett köszönőlevéllel ismerte el.

Az Ipari Szakmunkásképző Iskola gárdistái a tűzoltói ismeretek maradéktalan elsajátítása mellett, már megalakulásukkor bekapcsolódtak a KARATE önvédelmi sport elsajátítására, s ma már mind nagyközségi, mind városi-járásai rendezvényeken színvonalas bemutatókkal ejtik ámulatba közönségüket.

Az ifjúgárdisták az elsajátított ismeretekből különböző versenyeken mérik össze erejüket, melyek közül a legrangosabb a kétévénként megrendezett felmenő rendszerű (járásai-városi, megyei, országos) Ifjú Gárda szemle, ahol a fiatalok elsősorban általános honvédelmi (elméleti gyakorlati) ismeretekből, valamint fizikai állóképességükről adnak számot.

1981-ben járásunkat a Kiss Lajos Gimnázium és a Cipőipari Szakközépiskola szakasza képviselte a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet rajával kiegészítve - a XI. Megyei IG Szemlén, ahol összetett versenyben az igen rangos II. helyezést értük el.

1982-ben a szakképzési tematikákra építve rendezték meg szakaszonként a felmenő rendszerű szakalegységi versenyeket, ahol a gimnázium mindkét szakképzési területen bejutott a Békés megye képviselőjében az országos döntőbe, s a vízi-rendészeti raj 7. a közbiztonsági raj 5. helyezést ért el, nagymértékben hozzájárulva ezen eredményekkel, hogy a szakalegységi versenyek megyei összesítésében Békés

megye első helyezett lett, és megkapta az ezért járó vándorzászlót.

1983. június 4-5-én rendeztük Gyomaendrődön a Szarvas városi-járásai IG szemlét, mely alapján ismét a Kiss Lajos Gimnázium IG szakasza - az Ipari Szakmunkásképző Iskola rajával kiegészítve - indulhatott a június 11-12-én megrendezett XII. Megyei IG Szemlén, ahol az igen jó felkészültség ellenére a házigazda mezőbényi szakasz mögött alig-alig lemaradva összetett versenyben ismét csak a II. helyezést sikerült megszerezni.

Kiemelkedő teljesítményt nyújtottak gárdistáink ezen a szemlén az elméleti kérdések (IG-ismeretek, politika) területén, ahol a hat egyéni helyezésből ötöt szakaszunk tagjai kaptak.

Szakaszunk nyerte továbbá az alaki menetdal szemlét, továbbá az úszóversenyt, mely teljesítményeket a Megyei IG Parancsnokság külön serlegekkel honorálta.

Ezen eredmények mögött jó szervezetté, rendszeres és tartalmas foglalkozások, alapos és lelkiismeretes felkészülés húzódik, amely az Ifjú Gárda tagságot vállaló fiataloktól, az irányító KISZ-bizottságtól, a társszervektől, és a patronáló tanároktól nem kis áldozatot és erőfeszítést kíván, annál is inkább, mivel a fluktuáció miatt szinte minden versenyre új generációt kell kinevelnünk.

Kívánatos lenne dolgozó területen is erősíteni a képzés színvonalát, valamint ezen területen új IG alegységeket létrehozni, hiszen nagyon sok helyen megvan ennek a feltétele, s az Ifjú Gárdában sok olyan feladat van, melyet dolgozó gárdisták jobban el tudnának látni.

*Hunya István
IG Szarvas városi-járásai
parancsnok*

TÜSZSZI

A kedves olvasók között bizonyára sokan vannak olyanok, akik nem ismerik e mozaikszó jelentését, de bízom abban, hogy néhányuknak ismerősen cseng. A Társadalmi Ünnepeket és Szertartásokat Szervező Iroda nevének rövidítése e cikk címszava. Azt szeretném, ha a későbbiek során az egyszerűség kedvéért a község lakói Családi Irodaként ismernék. Egy új tanácsai intézményt jelent ez a név, amelynek létrehozásáról ez év januárjában döntött a Nagyközségi Tanács testülete. Régi és sokakat foglalkoztató probléma megoldásának lehetőségét jelenti az Iroda létrehozása. Elsődleges célja és feladata a családi események (házasságkötés, névadás és polgári gyászszertartás) ünnepélyes, színvonalas megrendezése. A házasságkötés és a névadás a családok életében örömtűnnek, s ilyen alkalommal joggal várja el az ifjú pár, a násznép, az örömszülők, hogy az esemény ne csupán egy hivatalos aktus legyen, hanem annak jelentőségéhez, súlyához méltó, maradandó élményt nyújtó külsőségek övezzék az eseményt. Hagyományaink sajnos e téren szegényesek. A polgári jellegű családi események nem rendelkeznek

nagy múlttal. A miértekből csak a legfontosabbakra szeretnék válaszolni:

- az egyház évezredek során kialakult ünnepélyes szertartásai még ma is sok embert vonzanak (azt hiszem, közülük igen keveset azért, mert hívők)

- a templom ünnepélyessége, az orgona hangja tetszetős és vonzó, házasságkötő termünk még ma sem veszik fel vele a versenyt.

- e terület szakember-ellátottsága csak az utóbbi 10-15 évben kezd országos viszonylatban is megoldódni (a működő irodák dolgozóinak létszáma országosan 5-600 fő), hiszen az elsősorban a fővárosban és a megyeszékhelyeken az 1969-es idevonatkozó kormányhatározat után kezdték létrehozni. Azt megelőzően az anyakönyvvezetőkön, néhány lelkes pedagóguson, KISZ-vezetőkön múltott a polgári jellegű családi események színvonalasabbá tétele. Természetes, hogy ez sokdrangú kérdés volt - lehetett csak - számukra, mert munkahelyükön nem ezt kérték tőlük elsősorban számon. Csak az elismerés hangján lehet rólok szólni, s ezúton is köszönet azoknak, akik a községben az „Iroda” létrehozása előtt - vagy azóta is - segítik, szívügyüknek tekintik ezt a munkát. E hosszúra nyúlt bevezető után szeretnék tájékoztatást adni az „Iroda” működési feltételeiről, szolgáltatásairól, terveinkről, a továbbfejlesztési lehetőségeiről.

Székhelye a jelenleg felújítás alatt levő volt virágbolt helyén, a Lenin úton lesz. Bizom abban, hogy augusztus 1-re az intézmény jellegének megfelelően kialakított, kényelmes, esztétikusan berendezett helyiségben kereshetnek fel megrendelőink az ügyfélszolgálat ideje alatt, amely szombat és vasárnap kivételével naponta 9-12 óráig tart. Egy főállású és tíz társadalmi aktív látja el a feladatokat. Alap- és kiegészítő szolgáltatással állunk a hozzánk fordulóknak rendelkezésére. Alapszolgáltatásaink a következők:

- névadó ünnepség esetén:

alkalomhoz illően berendezett terem, ünnepi beszéd, névadókönyvbe történő bejegyzés, gépi zene, üttörők közreműködése, díszes emléklap.

- polgári gyászszertartás esetén:

szónokot biztosítunk, kapcsolatot teremtünk a család és a szónok között, gépzenét adunk, hangosítást biztosítunk.

Csak alapszolgáltatást igénylő házasságkötést továbbra is az anyakönyvvezető bonyolítja le. A felsorolt szolgáltatásaink díjtalanok. Igény esetén - térítés ellenében - a következő kiegészítő szolgáltatásokat biztosítjuk:

- névadó ünnepség esetén:

élő orgonazenét, (díja: 150 Ft)
magnetofonfelvételt az ünnepségről (díja: 50 Ft + a kazetta ára)

szavalatot 14 évente felújított közreműködésével (50 Ft)

az iroda kórusának közreműködését zenei kísérettel (4 tagú kórus, 200 Ft)

díszes emléklap, műbőr borítóval (téríteni kell a borító önköltségi árát, kb. 40 Ft)

pezsgő felszolgálat (50 Ft)
virágrendelést, vásárlást, szállítást (önköltség)

a terem igény szerinti berendezését, dekorálását.

Ünnepélyes házasságkötés esetén a névadónál leírt szolgáltatásokat biztosítjuk, azonos költségtérítés mellett. Természetes, hogy ajánlatunkból választási lehetőség van, tehát ha a megrendelőnk csak élő orgonazenét kér, kívánságának eleget teszünk.

- polgári gyászszertartás esetén vállaljuk: a sírhely kiváltását, kiáztatását, a temetési költség megelőlegezését egy hónapra, az SZTK-segély megelőlegezését és igénylését, anyakönyvvezetőktől a halotti anyakönyvi kivonat elhozatalát, élő orgonazene biztosítását (150 Ft), távirat, értesítés küldését, továbbá az alapszolgáltatásban leírtakat.

Kiegészítő szolgáltatások igénybevétele esetén a zárójelbe írt és a közreműködőket illető díjazáson túl névadó ünnepség, illetve polgári gyászszertartás esetén 300-300 Ft, ünnepélyes házasságkötés esetén 350 Ft rendezési költség számolunk fel. Ezt az összeget az „Iroda” fejlesztésére, fenntartására, működési költségei egy részének fedezésére fordítjuk.

A bevezetőben említett elsődleges célunkon túl szeretnénk a családokat tehermentesíteni és egyes - általunk is elvégezhető - feladatokat átvállalni. Legnagyobb jelentőséget tulajdonítunk a haláleseteket követő feladatok átvállalásának, mert a fájdalom és a gyász első óráiban már hivatalos ügyeket kell intézni, és ez a feladat az esetek többségében a legközelebbi hozzátartozókra hárul. Nem elhanyagolható szempont az sem, hogy adminisztrációs munkát is végezni kell, amelyben nem minden ember járatos. A temetés elég jelentős költséget igényel, ami nem biztos, hogy az adott pillanatban rendelkezésre áll. Szeretnénk a családokat átsegíteni a pillanatnyi gondon a megelőlegezett költséggel.

Bizonyára érezhető e sorok olvasásakor, hogy sokrétű, nagy-nagy odafigyelést, tapintatot kívánó feladat elvégzésére vállalkoztunk. A feladat megoldásához sok ember összefogására és lelkes munkájára van szükség. Az a néhány fiatal, aki az első pillanattól vállalta, hogy részt vesz a munkában, vállalta az esetleges bukás kockázatát a kitaposatlan úton, minden elismerést megérdemel. De még kevesen vagyunk! Szükségünk van énekesekre, zenészekre, versmondókra. Szükségünk van hozzáértő emberekre, akiknek zenei, irodalmi ismereteik lehetővé teszik, hogy értő kézzel irányítsák a művészeti csoportokat. Nem utolsó sorban szükségünk van a lakosság bizalmára, mert csak akkor tudjuk terveinket valóra váltani, ha érezzük azt, hogy mögöttünk áll a község társadalmi. Szeretnénk bővíteni a szolgáltatások körét, emelni azok színvonalát. Legtitkosabb vágyaink között szerepel egy központi házasságkötő terem kialakítása, ami a jelenlegi gazdasági helyzetben csak széles körű társadalmi összefogással lehetséges. Mi önként dolgozunk. Örömmünnepeket igyekszünk maradandó emlékké szepíteni, fájdalmukat igyekszünk enyhíteni. Kérem tiszteljenek meg bizalmukkal!

Horváth Mihály

Egy lépéssel előrébb

Minden település életében mérföldkönek számít egy új és korszerű létesítmény üzembehelyezése. Külön igaz ez egy telefonközpont esetében. Mai rohanó világunkban, amikor az idő pénz, meghatározó szerepe van a hírközlés gyorsaságának.

Ezt értették meg a Gyomaendrőd nagyközségi Tanács vezetői, akik a Szegedi Postaigazgatóságot anyagi támogatásukról biztosították. (A több mint 24 milliós beruházáshoz 6 millió Ft-tal járultak hozzá.) Ezen túlmenően minden erkölcsi támogatást megadtak mind a BHG szerelőinek, mind a Szegedi Postaigazgatóság dolgozóinak, amelyért ezúton is köszönetünket fejezzük ki.

„Békéscsaba új postaműszaki létesítmény és egységes hálózata” megnevezésű beruházás, amely postai vonatkozásban a legnagyobbak közé tartozik, az utolsó felvonásához érkezett. A már üzembe helyezett Békéscsaba, Gyula, Békés, Újkígyós és legutóbb június 9-én átadott Mezöberény telefonközpontjai után rövidesen átadásra kerül Gyomaendrőd új telefonközpontja.

Az ARF 102 típusú crossbar rendszerű távbeszélőközpont kezdeti kiépítésében 1000, a későbbiekben 2000-re bővíthető az előfizetői vonalkapacitás. Korábbi automata központokkal szemben nagy előnye a gyorsaság, a szolgáltatások magas színvonalra, és a kis karbantartási igény. Mindezen előnyöket rövidesen Gyomaendrőd telefon-előfizetői és valamennyi lakosa élvezni fogja, hiszen 8 db nyilvános állomás is elhelyezésre kerül. A korábbi kézi kezelésű központ 340 vonalkapacitású volt és ezt váltja fel az 1000 vonalas automata központ.

Ez lehetővé teszi, hogy az előfizetők, kezelő közreműködése nélkül, közvetlen tárcsázással hívják egymást és az ország valamennyi távhívására bekapcsolt előfizetőjét. Elő van készítve a központ a nemzetközi távhívásra is, de ennek feltétele Békéscsaban a nemzetközi központ megépítése.

A műszaki épület 1982. év végén került átadásra. Ezalatt több ezer méter kábel bekötése történt meg, a forrasztások tízezei készültek el és a berendezések is a helyükre kerültek. Ezt követően került sor az elektromos vizsgálatokra, amelyek az utolsó pillanatig folytak. Ezek a központ jószágát és üzembiztonságát garantálják. Különböző vizsgálóberendezésekkel hívások tízezei történtek meg, és elhárításra kerültek a még meglévő hibák. A siker záloga, hogy megállapodást kötött a BHG Híradástechnikai Vállalat Sümeg és a Békés megyei Távközlési Üzem Jeddik Ányos Szocialista Brigádja. Együttműködésük eredménye, hogy a szerelés megfelelő körülmények között zökkenőmentesen és a BHG által vállalt határidőre elkészült. A BHG szerelői megszerették ezt a helyiséget, szeretettel fognak visszagondolni az itt munkával eltöltött hónapokra.

Goda László

BHG Híradástechnikai Vállalat

Vass György

Békés megyei Távközlési Üzem

Gyermekintézményeink

A 3. sz. Általános Iskola napköziellátásáról beszélgettem Gellai Jánosnéval, az iskola gazdaságvezetőjével. Ő mondta el, hogy a napközi 380 gyermek és 50 felnőtt étkezését biztosítja. Az ebédeltetést a Diákotthon ebédlőjében oldják meg, amely 100 fő befogadására alkalmas. 12-14 óráig 7 turnusban étkeznek a gyermekek. A zökkenőmentes lebonyolítást segíti az önkiszolgáló rendszer.

A konyhán 13 dolgozó biztosítja a zavartalan ellátást, illetve kiszolgálást. A nyersanyagellátással eddig még nem volt probléma, a FÜSZÉRT és a ZÖLDÉRT pontosan szállít. Nagyszerű dolog, hogy az iskola gyakorlókertje csak a konyhára termel, ez komoly megtakarítást jelent. Itt kell még megjegyezni, hogy a konyha öszszel saját erőből befűz savanyúságot és más befőtteket, ez is megtakarítást eredményez.

A konyhát és a kiszolgáló helyiségeket új, modern épületben helyezték el. Technikai felszereltsége korszerű, szinte minden igényt kielégít.

A pozitív dolgok mellett problémák is akadnak. Az új épületet csak a Diákotthon részére tervezték, napjainkban már 400-nál is többen étkeznek itt. Ez okozza a raktározási gondokat. Nagyobb mennyiségű nyersanyag tárolására nem alkalmas a raktár, hiszen a méretei ezt nem teszik lehetővé. Napról napra kell rendelni az árut, hogy zavartalanul tüzemelhessen a konyha. Kicsinek bizonyul a két hűtőszekrény is, gazdaságosabb lenne egy hűtőkamra.

Gondok a 2. sz. Bölcsődében:

A szép és korszerű iskola után a 2. sz. Bölcsődét kerestem fel, amelyet egy régi épületben alakítottak ki.

Kulik Istvánné, a bölcsőde vezetője igen siralmas állapotokról számolt be. Együtt jártuk végig az épületet helyiségről helyiségre. Először a kisegítő egységet: a konyhát, az előkészítőt, a mosókonyhát, és a szárítót néztük meg.

A konyha felszereltsége jónak mondható, közel 80 fő részére készítenek finom ételeket. Probléma viszont, hogy a felnőttek ebédlőjét a folyosón kellett kialakítani.

Az előkészítő helyiségben derült ki, hogy egyben a mosogató is itt kapott helyet. A személyzet gondos munkájának köszönhető, hogy eddig nem okozott különösebb gondot ez a kettősség. Kis pozitívum, hogy a száraz raktár megfelelő. A földesáru raktár viszont csak egy verem!

A mosókonyhában beépített katlanban melegítik a vizet, ha van víz! Biztonsági tartályok 2 db 150 l-es vashordó. De a vízhiány nem csak a bölcsődében probléma, hanem Gyomaendrőd nagy részén! 3 db háztartási mosógép és centrifuga segíti a mosást. Nagy teljesítményű gépek viszont sokkal biztonságosabbak és hatékonyabbak lennének! Szárító gép nincs. Külön szárító helyiség van, ahol nincs tüzelésű kályhával oldják meg a fűtést.

Az épület másik szárnyán a 3. csoportszoba helyezkedik el és a fürdőszoba. Nagy probléma, hogy a 3. szobából nehéz megközelíteni a fürdőhelyiséget. Végig kell menni a folyosón, ahol az adminisztrátori „iroda” is helyet kapott! A fürdetés ideje alatt nincs biztosítva a szobában maradt gyermekek felügyelete. Nagy szükség lenne még egy fürdőszobára közvetlenül a 3. szoba mellett.

A felnőttek zuhanyzóját és öltözőjét

hiába kerestem, mert nincs. Pontosabban van öltöző – a folyosón.

A legnagyobb probléma azonban, amit a KÖJÁL is felvetett: az épület állapota. Kb. 140-150 cm magasságig nedvesek a falak.

Kulikné elmondta még, hogy a bölcsőde 50 férőhelyes, jelenleg 58 gyermeket lát el a 10 szakképzett gondozónő. Őszől megoldódik a túlszűfoltosság, mert eddig csak 37 gyermek felvételét kérték a szülők. Csak a gyermekek számának csökkenése segít a bölcsődei gondokon?

A két intézményben felmerült problémákkal felkerestem a Nagyközségi Tanács elnökét.

A 3. sz. iskola konyháját érinti a hűtőkamra kérdése, ezt a problémát – mint Jenei Bálint elmondta – a Nagyközségi Tanács V. B. június elején született döntése alapján, meg lehet szüntetni, mert lehetőséget biztosít a hűtőkamra létesítésére.

A bölcsőde gondjaival kapcsolatban Jenei elvtárs kifejtette: A Nagyközségi Tanács V. B. áprilisi ülésén foglalkozott a bölcsődék helyzetével, s megállapította, hogy az eltérő feltételek ellenére mindkét bölcsődében hivatástudattal, szeretettel foglalkoznak a gyerekekkel, s ezért elismerését fejezte ki a dolgozóknak. A V. B. megállapította, hogy az endrődi területen lévő 2. sz. Bölcsőde műszaki állapotában jelentős problémák vannak, ezért megbízta a műszaki csoportot, hogy vizsgálja meg a körülményeket, s készítsen javaslatot a problémák megoldására. A problémák közül 1983-ban a bölcsőde fűtésének korszerűsítésére kerül sor.

Reméljük, hogy a többi probléma megoldása is lehetővé válik és hamarosan ideális feltételek mellett dolgozhatnak a 2. sz. Bölcsődében is.

Van-e kiút?

Volt idő, amikor Gyomán öles betűkkel, hatalmas transzparensen hirdették a férfi kézilabda-csapat mérkőzéseit. 1983-ban eddig még nem láttam egy plakátot sem, amely a kézilabdások mérkőzésére invitálna.

Megkerestem a csapat edzőjét, s elbeszélgettem vele a gyomaendrődi kézilabda jelenlegi helyzetéről.

Hajdu László 1983. január 1-től irányítja a férfi kézilabdások munkáját. 6 éve edzősködik. Edzősködése előtt a Bcs. MÁV NB II-es csapatában játszott. Jelenleg a 611. sz. Ipari Szakmunkásképző Iskola gyomai iskolájában tanít.

Hogyan kerültél a csapathoz edzőnek?

A gyomai iskolához kerültem tanítani, megtudták, hogy régebben edzősködtem, mivel nem volt a csapatnak edzője felkértek, hogy vállaljam el.

Milyen elképzelésekkel láttál munkához?

Nem ismertem a játékosok képességeit, csak a tabellán elfoglalt helyezésük alapján próbáltam tervezgetni. Ha a 8. hely körül végzünk, az jó eredmény lesz, ehhez kb. 17-18 pont szükséges. Merész terveket nem szőhettem, hiszen csak 8-10 játékos áll rendelkezésre. Az átlagéletkor 25 év. Sajnos több posztra nincs megfelelő képzettségű játékos (szélsők, irányító).

Biztosítottak-e az edzési feltételek?

Részben. A télen nem tudunk teremben edzeni, mert nem biztosították számunkra. Így a szabadban edzettünk, még szerencse, hogy enyhe volt a tél. Nagy szükség lenne a tervezett községi tornateremre. A nehézségek ellenére, mégis mindenki lelkes és intenzíven edzett. A szerelés és egyéb feltételek megfelelők. Talán a pálya minősége kifogásolható, a megyében csak nálunk salakos. Nem népszerű sportág Gyomaendrődön a kézilabda!

Véleményed szerint miért?

Azért, mert a fiatalok körében nincs olyan vonzó hatása a sportnak, mint régen volt. Nem fogja össze vezető a szakosztály munkáját! Nincs a sportkörön belül olyan sportember, aki értené hozzá és a szívügyének tekintené. Itt jegyzem meg, hogy az utaztatás, vidéki étkeztetés biztosított, s néhány lelkes ember segíti a csapatot, de magasabb szintről nem kapunk erkölcsi támogatást. Nincs propaganda!

Sikerül-e túljutni ezen a nehéz időszakon? Mi a helyzet az utánpótlással?

Az ifi csapatot sikerült újjászervezni szakmunkás tanulókból. Nagyon lelkesek, de nincs edzőjük. Ha időm engedi én foglalkozom velük.

A serdülő csapat nagyon jó, de közülük mennek tovább tanulni, tehát rájuk nem nagyon számíthatunk.

Az eddigi lejátszott mérkőzések alapján valóra válthatók a tervek?

Eddig 3 győzelmünk és 4 vereségünk van, de az őszi sorsolásunk kedvező, így bízom a cél elérésében. Nagy probléma, hogy kevés a játékos a tavalyi csapatból. Szívesen látnék néhány játékost, aki nemrég fejezte be az aktív játékot – ki tudja miért?

A jelenlegi keret alapján a jövő igen sötét.

Molnár Albert

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja: az MSZMP Községi Bizottsága
Gyomaendrőd
A kiadásért felel: Szakál József

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI

HÍRADÓ

1983. október hó

Közérdekű közlemények

Az 1971. évi I. törvény 34. §-a biztosítja a helyi tanácsok rendeletalkotási jogát.

A tanácsrendeletek jogszabály végrehajtására, vagy olyan jogi rendelkezést igénylő társadalmi viszonyok szabályozására alkothatók, amelyeket központi rendelkezések nem szabályoznak, de a helyi körülmények indokoltá teszik a jogi rendezést.

Tekintettel arra, hogy a tanácsrendelete működési területén mindenkire nézve kötelező, ezért szeretnénk községünk Híradójának hasábjain – a legfontosabb tudnivalókat kiemelve – folyamatosan közzétenni az eddig alkotott tanácsrendeleteket.

Bizunk abban, hogy e kezdeményezés segítségével lesz a lakosságnak abban, hogy megismerje jogait, kötelességeit. E normatívákat értékelje, azzal kapcsolatosan véleményét nyilvánítsa, javaslatot tehessen, tevékeny közreműködésével segítse a tanácsot feladatainak végrehajtásában.

E gondolatok jegyében kezdjük meg tanácsrendeleteink vázlatos közzétételét.

A vásárokról és piacokról alkotott 1983. évi I. sz. tanácsrendelet vázlatos ismertetése

Ezen rendeletről szeretném kiemelni azokat a lakosságot érintő, legtöbb problémát jelentő részleteket, amelyek ismerete és betartása a vásárok és piacok rendjének megszilárdulását nagymértékben elősegíthetik:

Vásárok, piacok helye, ideje:

Az országos állat- és kirakodóvásárok az állatvásártéren; a Szarvasi és Kondorosi út, a külterület és a Polányi Máté út által behatárolt területen, minden év február hó első, április hó második, május hó második, augusztus hó második és október hó első vasárnapján kerülnek megtartásra.

Heti állatpiac:

- a vásártéren minden csütörtökön,
- a Pásztor János utcai állatpiacon minden szombaton.

Heti piac:

- az Endrődi utcán – a Szabadság és Vörös Hadsereg utca közötti szakaszon minden kedden és csütörtökön,
- a Szabadság téren minden szerdán és szombaton.

A helyfoglalás sorrendje:

- a) állami és szövetkezeti kereskedelem, iparvállalat, mezőgazdasági nagyüzem, kisipari szövetkezet,
- b) magánkereskedők,
- c) magánkisiparosok,
- d) egyéni termelők.

Akinek a piactéren állandó telephelye nincs, az csak az érkezés sorrendjében foglalhat helyet.

Az egyes árucikkek az alábbi elkülönítésben árusíthatók:

- tej és tejtermékek,
- sütőipari termékek,
- húsok, gombák,
- gyümölcs, zöldségfélék, palánták, vetőmagok,
- mezőgazdasági szemes termények,
- tojás, baromfi.

Felvásárló személy a piacon szeptember hó 1-től április 30-ig 9 órától, május 1-től augusztus 31-ig 8 órától vásárolhat.

Helypénz:

Az, aki a vásáron és piacon közterület árusítás céljából igénybe vesz, helypénzt köteles fizetni. Ha a helypénzfizetés után újabb területet foglal el, ennek ellenértékét külön meg kell fizetnie.

A helypénzjegyet az árus köteles megőrizni és azt az ellenőrzésre jogosult személy kérésére fel kell mutatnia. Ha a helypénzjegyet az árus felmutatni nem tudja, azt köteles újra megváltani.

Nem kell helypénzt fizetnie annak, aki áruját a felvásárlónak adja el.

A helypénzszedő köteles a kifizetett összegnek megfelelő névértékben helypénzjegyet adni.

Tilos:

- a helypénzjegyet másnak átadni,
- felhasznált helypénzjegyet bemutatni (újra felhasználni),
- az árut eldugni, vagy azok fajtáit eltakarni,
- árut mások áruhoz átrakni,
- az elfoglalt helyről helypénz megfizetése előtt eltávozni,
- helypénzjegy megfizetését megakadályozni,
- újból hozott árut helypénz újra megfizetése nélkül áruba bocsátani.

Egészségügyi rendelkezések:

A helyhasználó köteles árusító helyét tisztán tartani, az árusítás során keletkezett szemetet, hulladékot a szemetgyűjtőben elhelyezni, piac végén az általa keletkezett hulladékot eltakarítani.

Beteg állatot, valamint kutyát a piacra, vásárra bevinni nem szabad.

Élelmiszert csak állványról vagy asztalról, illetve kosárból vagy zsákból szabad árulni.

Vevőnek edényekhez, vagy a mérőeszköz árut tartó részéhez nyúlani tilos.

Gombát csak gombaszakértő vizsgálata és igazolása alapján szabad a piacon árusítani.

Árusításra jogosultak köre:

Heti piacon árusíthat:

- termelő, feldolgozó, mezőgazdasági nagyüzem tagja, alkalmazottja, vagy aki erre engedéllyel rendelkezik,
- aki termék, termény forgalombahozatalára egyébként jogosult és a piacon elárúsító helye van.

Használt cikket árusíthat;

- aki erre hatósági engedéllyel rendelkezik,
- magánszemély személyi használati tárgyait.

(Nem tartozik ebbe a körbe a külföldről behozott új, vagy használt személyi használati tárgy árusítása, erre semmilyen engedélyezés nem terjed ki.)

Vásár- és piacfenntartás feltételei:

Az árusítóstrakat, asztalokat úgy kell elhelyezni, hogy azok a közlekedést ne akadályozzák.

A piac területére csak árut szállító jármű hajthat be, más jármű behajtása, átmenő forgalma tilos. A járműnek a piac területét az áru le- és felrakása után el kell hagyni.

Gépjárművel, fogattal árusítás céljára behajtani csak az állatvásárra és heti állatpiacon szabad.

Tilos a vásárokon és piacokon:

- építményeket, fákat, növényeket rongálni,

folytatás a 2. oldalon

- gyalogos közlekedés részére fenntartott részen a forgalmat akadályozni, csoportosulni,
- az árusító helyen nem hitelesített mérőszekért és súlyt használni,
- lármázni, sértő, durva szavakat használni, botrányt okozni,
- szerencsejátékot játszani,
- piac területén lévő kútnál mosakodni vagy mosni.

Az árus kötele statisztikai adatgyűjtéshez az áru mennyiségére és minőségére vonatkozó kérdésre valószínűleg megfelelő választ adni.

A vásári és piaci ügyekkel megbízott személy intézkedése ellen a szakigazgatási

szerv vezetőjéhez, vagy az általa megbízott személyhez lehet fordulni.

A piac és vásár területéről kitiltható az, aki e rendelkezéseket úgy sérti meg, hogy azonnali intézkedést kell emiatt alkalmazni. A kitiltható lehet egy alkalomra, vagy hosszabb időre szóló.

A rendelkezések be nem tartása miatt szabálysértési eljárás kezdeményezhető – ez esetben a cselekmény 3000 Ft-ig bírságható, vagy helyszíni bírságolás alkalmazható.

A híradó következő számában ismertetjük a rendelet mellékletét képező vásári és piaci helyhasználati díjak felsorolását tartalmazó táblázatot.

Jakab Józsefné
ig. csop. vez.

még a budai hegyekre jártak szüreti mulatságokra a pesti színészek.

– Egyik este sváb-hegyi házának kertjében együtt dudorásztam Jókai Mórral. A mellettem ülő szépséges színésznőnek, Hegyesi Marinak Dankó Pista ott húzta a fulébe először híres nótáját, az Eltörött a hegedűm-et. Én a második hallásra megtanultam, azután a szüretéről egyenesen a Budapest Kávéházba mentem, ahol a híres Banda Marci muzsikált. Reggelig énekeltem a nótát, amelyet néhány hét múlva már az egész ország megtanult” – emlékezik vissza hozzám küldött levelében Rátonyi Rózsahegy Kálmánra.

Sajnos, nagyon keveset tudunk róla. Több tiszteletet és megbecsülést érdemel emléke, mint amennyit kap. Talán egy emléktáblát, netán egy szobrot is!

Mindenesetre a még fellelhető emlékeket érdemes és méltó lenne összegyűjteni róla!

Addig „péterkrajcárnak” ajánlom a következő versikét:

*Selyem utcai kocsmaháztól
hosszú az út a Farkasréteg.
A dicsőség Jákob-létráján
becsülettel lépdested végig.*

*Mezülábos endrődi gyerek
futkostál a falu porában.
Gyűjtötted a szó ízét, színét,
hogy elvesd az egész országban.*

*Hortobágy széli Debrecenből
és Szamos parti Kolozsvárról
sikerek tapsán repültél fel
a híres Nemzeti Színházhoz.*

*Szíved és lelked lett a színpad;
hol ríkáttál, hol neveltetél.
Nagyon nagyon sokan szerettek,
s te egy egész népet szerettél.*

*Tiborc panaszában elsírtad
endrődi szegények keservét.
Beszéded útján megismerte
az ország falunk izes nyelvét.*

*Tanítottad a fiatalok
feltörekvő, új nemzedékét,
bennük tovább él a nagy Mester,
mert művészetét tovább vitték.*

*Pergő filmkockák jóvoltából
– mik a lényedet megőrizték –
nézzük, csodáljuk művészeted;
ma is élő vagy, nem csak emlék.*

*Száztízévesen köszönt Endrőd,
szülőfalud, mit úgy szerettél.
Tőlünk indultál, és egy ország
kedves „Kálmán bácsija” lettél.*

Márton Gábor

Rózsahegy Kálmán

(Születésének 110. évfordulóján)

1873-ban Endrődön született. Iskoláit Endrődön kezdte, majd felsőbb tanulmányait Budapesten végezte. 1893-ban végezte el a Színiakadémiát. Az első éveket Debrecen és Kolozsvár színházaiban töltötte el. Ott aratta első sikereit is. Hamar felfigyeltek a rendkívüli tehetségű fiatal művészre, és 1898-ban, 25 évesen már a budapesti Magyar Színház szerződtette. Paraszttábrázolásában, megjelenítésében aratott átütő sikereket. Igazi hús-vér parasztként jelentetett meg a színpadon. A századfordulón már meghívták a kiváló színészgárdájú Nemzeti Színházhoz. Egészen a nyugdíjazásáig, 1935-ig ott játszott. A Nemzeti Színház örökös tagja volt.

1925-ben a szülőfaluja díszpolgárává választotta.

Nyugdíjazása után a Magyar Színház, az Andrássy úti Színház, a Belvárosi Színház színpadán vállalt szerepet.

Az USA-ban turnén vett részt. Az ott élő magyarok elragadtatással fogadták művészetét és misszióját, mellyel a kinn élő nagyszámú magyarság nemzeti öntudatának ébrentartását szolgálta.

Felszabadulás után már csak vidéki színpadokon lépett fel néhányszor.

Legsikerültebb alakításai a népszínművek, parasztdrámák és vígjátékokhoz fűződnek.

„Utolérhetetlen természetességű, izes (endrődi) beszédű, realista stílusú jellemábrázolóként tartja számon a kritika.”

Legemlékezetesebb szerepei: Baracs Matyi A bor-ban, sírós a Hamlet-ben, Borly Gáspár A vén gazember-ben, Szellemfi a Liliomfi-ban, Zuboly a Szentivánéji álomban, Dandin György, Lear király bolondja, Tiborc a Bánk bán-ban, Luka az Éjjeli menedékhely-ben.

1914-ben kezdett filmezni. A hangosfilm korában kedvelt karakterábrázoló és epizodista.

Legjelentősebb alakítása: Csathó Kálmán: Te csak pipálj, Ladányi címszerepe, és A cigány c. népszínmű filmváltozatának öreg cigány hőse.

Színészképzéssel is foglalkozott. (Rózsahegy Színiiskola.)

Növendékei, tanítványai közül sokan kerültek élvonalba. (Mezei Mária, Lázár Mária, Görbe János, Rádai Imre, Rátonyi Róbert stb.)

Szenvedélyes vadász volt. Vadásztörténetei nyomtatásban is megjelentek.

Budapesten halt meg 1961-ben. A Farkasréti temetőben nyugszik. Volt házát és színiiskoláját márványtábla jelöli.

Életében sűrűn hazalátogatott Endrődre.

A filmmúzeumokban, a tv régi film-műsoraiban gyakran találkozunk kedves, megnyerő egyéniségével. (Búzavirág, Az új földesúr, Arany ember, Egy lány elindul, Halálos tavasz, Dankó Pista, Rózsafabot, Tanítónő, Beszterce ostroma, Állami Áruház, Budapesti tavasz, Mese a 12 találatról, Micsoda éjszaka.)

Ezek csak a legismertebbek. Ötvenöt filmben volt jelentősebb szerepe.

A Magyar Színháztörténet a következőket írja magániskolájáról:

...„A Színművészeti Akadémia és az Országos Színészegyesület színészképző iskolája mellett néhány magániskola is működött. Iskolája volt Rákosi Szidinek, Solymossy Eleknek, Hegyi Arankának. Később Rózsahegy Kálmán is alakított – még a felszabadulás után is fennálló – színiiskolát. Rákosi Szi Zsidé és Rózsahegy Kálmán iskolája volt a magániskolák közt a legnívósabb. Novendékei közül számos kiváló, később országos híru színész került ki.”...

Rátonyi Róbert: Egy hűtlen színház hűséges fia címmel írta mesteréről:

...„Kálmán bácsi... egy ország nevezte így Rózsahegy Kálmánt, a Nemzeti Színház örökös tagját: rajongtak érte a vele egy korosztálybeliek, akik 35 éven át tapsoltak neki a Nemzeti Színházban, s rajongtak érte a fiatalok is, akik jobbára csak filmszerepekből, a körüle keringő anekdotákból és vadászhistóriákból ismerték.

A népszínművekben épp oly felejthetetlen alakítást produkált, mint Lear király keserű bolondjaként, vagy Hamlet borissza sírásójaként...

Sokat beszélt azokról az időkről, mikor

A községünkben működő ÁFÉSZ mintegy ötmillió forint értékű új, gyönyörű bolt megnyitásával teremtett kulturált vásárlási lehetőséget vevőinkre. Az 1983. szeptember 27-én átadásra került egység a Bajcsy-Zsilinszky út – Tompa utca kereszteződésében épült fel, szépen parkosított, rendezett környezetben.

Bepillantás a Béke Vadásztársaság életébe

Endrőd községben már a háború előtt is volt vadásztársaság. Tagjai csak urak lehetek, élükön Csernus apátplébánossal.

A mai Béke Vadásztársaság 1948-ban alakult 16 taggal, parasztokból, munkásokból. Vadászhatuk, induló vagyonuk nem volt, fegyverük régi urasági fegyverekből, katonapuskákból, barkácsolt felszerelések-ből állt.

A természet szeret, a vadászszenvedély hozta össze őket. Eleinte csak saját felhasználásra „konyháztak”, később értékesítésre is sor került. A vadászterületet gyalog járták ősztől tavaszig. Csejttől a Tónikáig. Az elejtett vadat a hátukon cipelték kilométereken át.

Létszámnövelés tulajdonképpen a 60-as évek végén, a 70-es évek elején indult meg. A tulajdonképpeni vadgazdálkodás 1968-ban kezdődött, a hatékonyabb szabályozás hatására. Ekkor vásároltunk egy szobakonyhás vadászhatat. Így szűnt meg a „kocsmái gyülekezés”.

1974-ben szinte a teljes fácánállományunk kipusztult. A fennmaradásunk érdekében a tervszerű és céltudatos gazdálkodás mellett döntöttünk. Teljes tisztújítás következett be, fiatalok kerültek a vezetésbe, új szemlélettel.

A sok munka, erőfeszítés nem volt hiábavaló. Míg 1974-ben egy szezonban területünkön 120 db fácánt lőttünk, 1982-ben 10 804 db-ot. Emellett 5464 db élő fácánt fogtunk be.

Azzal, hogy mi már a 70-es évek közepétől tervszerű és szakszerű vadgazdálkodást folytattunk – melyet a kényszerítő körülmények parancsoltak – lépéselőnybe kerültünk a megye többi vadásztársaságával szemben.

Vadásztársaságunk eredménye jó. 1981-ben a II. helyet szerezte meg a megye vadásztársaságainak versenyében. Az 1982-es eredmények még imponálóbb helyeztet teremtettek.

A vadásztársaságunk 11 800 hektár területen gazdálkodik. Jelenlegi taglétszámunk 52 fő. Az eltelt 35 év alatt a társadalomra jellemző változások, a vadászok társadalmában is végbementek. Alapító tagjaink rakták le a mai korszerű gazdálkodás alapját.

Az 1974-es vezetésváltozás a társaság gazdasági megerősödését eredményezte. Korszerű vadászhatat alakítottunk ki, járműgarázsokkal, hűtőkamrával, vadtarolóval, vendégfogadásra alkalmas helyiségek kialakításával. Egy régi tanyaépületből a falu szélén új otthont teremtettünk.

A megyében is elsőként tartják számon zártrendű fácántervezésünket, mely már kiegészült a vadkacsa- és fogolytenyésztéssel is. Eredményes vadföldgazdálkodást folytatunk több mint 88 hektáron, saját és bérelt területen. Itt fő cél a vadbúvóval életterbőlvítés, kismértékben takarmánytermelés.

A vadgazdálkodás előtérbe került, több mint 14 fő a hivatásos és alkalmazotti állományunk, kiknek munkáját jól képzett fővadászunk irányítja. A technikai eszköz-

park rendelkezésre áll, a feladatok megoldását lehetővé teszi.

Éves vadgazdálkodásunkat az alábbi számokkal kívánom jellemezni:

<i>Törzsszállomány db:</i>	1982 év:
Őz	300
Mezeinyúl	3 800
Fácán	14 000
Fogoly	1 600
Tűzok	80
<i>Vadletermelés db:</i>	
Őz	101
Őzbak	42
Mezeinyúl, élő	1 042
Mezeinyúl, lőtt	217
Fácán, lőtt	10 804
Fácán, élő	5 164
Vadkacsa, tenyésztett	2 035
Gerle	5 809

Mesterséges tenyésztés:

Fácán törzs db.	1 290
Naposfácán felnevelve db.:	19 492
Ebből törzs	5 000
Ebből területre	15 489

Éves pénzbevitelünk 1982-ben 4 740 000,- Ft volt. Kiadásaink bevételi szinten teljesültek, eredményképzésre nem törekszünk. Közös munkaórát teljesítünk 2900 órát. Jellemző szám az egy ha-ra jutó vadletermelési mutató. 1985-re tervezve volt 1,5 db/ha, s már 1982-ben 1,75 db/ha-ra a tervet túlteljesítettük.

Vadászterületünk Endrőd határában terül el, négy mezőgazdasági nagyüzem műveli e területeket. A felszabadulással először vált ketté a vadföld tulajdonjoga és a vadászat, mely nagy érdekellentétet takar. Ezt kívánjuk mi szabályozott keretek között a mezőgazdasági üzemekkel kötött együttműködési megállapodásokban rögzíteni. E forma nálunk bevált, az éves értékelők mindig az együttműködési forma megújulását és gazdagodását bizonyítják.

Ugyanakkor a vad életterében jelentős romlás állt be a nagyüzemi kultúrgazdálkodás következtében. Így elért eredményeink méginkább tiszteletet érdemelnek. Köszönet ezért mindenkinek, aki szívügyének tekint a természetvédelmet és a vadgazdálkodást.

Az elért eredményekért keményen meg kell küzdeni. A világgazdaságban jelentkező válság a mi vadgazdálkodásunkban is érezteti hatását, csökken a belföldön vadászó bérkilövők száma, romlik az élő és lőtt vad külföldi értékesítése is. Igen nagy figyelmet kíván a helyes gazdálkodás napjainkban.

Társaságunk legfelsőbb fóruma a Közgyűlés. Négytagú intézőbizottság, Ellenőrző, Fegyelmi Bizottságunk van. Alapszabály, Házi szabályzat szerint működünk. A bizottságok elnökei, tagjai társadalmi munkában látják el tisztségüket. Társasági életünk fegyelmezett, jó légkörű, kiegyensúlyozott. Izmosodnak a közös cél megvalósítását szolgáló közös akarat jelei. Idős vadászainkat megbecsülés övezi.

Minden évben, így most tavasszal is közös lögyakorlatot rendeztünk korongpályánkon, mely hangulatos volt, jól sikerült.

Hasznos együttműködésről adhatunk számot. Többek között a mi társaságunk kezdeményezésére alakult meg – hét megyei vadásztársaság részvételével – az ország első Vadgazdálkodási Társulása. Mi sokat várunk ettől az új együttműködési formától.

A múlt év őszén újabb megtiszteltetés ért bennünket. Vadásztársaságunkat kérte fel a MAVOSZ, az Országos Vadászbál megrendezésére, melyre Budapesten a Margitszigeti Nagyszállóban került sor ebben az évben. Társaságunktól 40 fővel vettünk részt e rendezvényen. Védnökként eddig elért vadászati és vadgazdálkodási eredményeink alapján került ránk a választás. A cél az volt, s a továbbiakban is az, hogy a vadászbál valóban a vadászok bálja legyen, s mindenki jól szórakozzon. Neves fővárosi színészek adtak műsort, a bál időtartamára megnyílt a Nimród Butik, ahol albumokat, egyéb vadászcikket lehetett kapni.

Érdekes színfolt volt az éjfélok megjelent Nimródcska, humorral teli meglepő formája. Kellemes szórakozást nyújtott a Vadász Kitaló, ahol a szerencsés nyertesek vadásztársaságunknál nagyterítékű fácánvadászaton vesznek részt ősszel.

Új kezdeményezésünk volt, hogy Vadásznapjális-t rendeztünk a ligetben. Közel 300 fő vett részt, és három vadásztársaság, a Körösmenti, Széchenyi, Béke. A nagyközség egyesülésével elkezdődött folyamatot folytatva a korábbi elszigeteltségből kívánunk kilépni. Az együttműködés szép példája volt e rendezvény, melyet minden évben más rendez, szellemi és ügyességi játékokkal tarkítva. A főnyeremény egy vándorkupa, melyet az idén a Körösmenti Vadásztársaság nyert el.

A fenti pár kép felvillantásával igyekeztünk betekintést nyújtani vadásztársaságunk életébe.

A vadászat, vadgazdálkodás szorosan összefonódik, egymástól elválaszthatatlan, ez az előbbiekből is kitűnik.

Mi továbbra is eleget akarunk tenni a vadászat hármass követelményének: sportolva szórakozni, védeni a természetet, megteremteni az anyagiakat.

Villányi Attila

Hírek

Községünk lakossága október 6-án ünnepli településünk felszabadulásának 39. évfordulóját. Iskolánk tanulóifjúsága ünnepélyes keretek között emlékezik meg a felszabadulás eseményeiről, és arról a 17-18 szovjet katonáról, akik életüket áldozták szabadságunkért. A KISZ Nagyközségi Bizottsága ez alkalommal is megszervezte az általános iskolák részvételével a hagyományos felszabadulási emléktúrát.

E napon koszorúzzák meg az iskolák KISZ- és úttörőképviselei endrődi részen az ismeretlen szovjet katona sírját.

A Béke Mgtsz Petőfi brigádjának bemutatása

Megszokott reggeli körutamról élelmisszerrel megrakodva a nagy ABC-ből voltam hazatérőben.

A Béke Mgtsz Roburja állt meg a volt endrődi pártház előtt. Akaratlanul megálltam, hisz 23 év emléke fűz a nagylaposiakra, akik elegánsan felöltözve sorakoznak le a buszról.

Jólesik az embernek töltést gyűjteni az elmúlt idők szép emlékeiből. (Milyen gyorsan lehet évtizedet fiatalodni átmenetileg!)

Barátok, tanítványok jöttek véradásra. Közéjük keveredtem. Volt idő rövid beszélgetésre, mert „időben érkeztek”.

Mire is terelődhetett volna a szó a szövetkezeti dolgozókkal, ha nem az aszállyra?

Azt hittem, darázs-fészekbe nyúlok a témával. Hisz gyenge adottságú földeken gazdálkodnak. Elég sok kudarc volt a múltjukban. Alaposan meglepett, hogy csüggedés helyett reális vélekedésre találtam.

– Tudod, nagyon megcsalt bennünket ez az év. Azt hittük, hogy a tavalyi rekordot is megdöntjük búzából és kukoricából. Pedig az remek esztendő volt. Búzából 46, kukoricából 78 mázsát takarítottunk be hektárjáról – sorolja nem kis büszkeséggel Gyuricza László. – Most aztán az aszály áthúzta sok fáradságos munkánk szép kilátását. Búzából csak 33 mázsát takarítottunk be 50 helyett, a kukoricáról nem is érdemes beszélni.

Mivel a véradás kezdetét vette, elváltunk azzal, hogy hamarosan visszatérek Nagylaposra egy hosszabb baráti beszélgetésre.

Érdekel a sorsuk, a szövetkezet élete, hisz tanyai tanítóként 23 évig közéjük tartoztam. Nemcsak a tanítványokon és baráti szálak útján, hanem a szó szoros értelmében, hisz az 1960-as évek táján csaknem egy évtizedig minden nyáron a nyolc-tagú pedagógus brigád tagjaként részt vettem a betakarításban az akkor még Új Barázda Mgtsz-ben.

Hazafelé kerekelve eszembe jutott az egyesülés éve: 1974. Akkor alakult a Petőfi brigád. Mintha tegnap történt volna, olyan frissen él emlékezetemben a névadó tiszteletére rendezett szavalóverseny, meg a „Ki tud többet Petőfiről?” – melynek zsürielnökéül kért fel a brigád.

Milyen örömmel mutogatták nyertes tanítványaim a szép Petőfi-köteteket!

Arra is emlékszem, hogy az iskola ugrógödörébe homokot hoztak munkaidő után, hogy a tanulóknak játékokat adományoztak, meg hogy öt szegény sorsú sokgyerekes családból származó tanítványomnak ők vették meg a tankönyveket, tanszereket.

Azonban az akkori brigádtagokból sokat nem láttam. No, hisz a véradás önkéntes, meg nem is mindenki bírja – állapítottam meg magamban.

Hiába ígértem a közeli találkozót, szeptember 24. lett, mire szavamat, ígéreteimet teljesítettem.

Alig ismertem rá a régi tsz-központra. A 12 milliós költséggel épült szárító üzem, s a mellé terpeszkedő tároló mellett a régi magtár egykor nagyinak tűnő épülete eltörpült.

S mekkora munka a „sertésenyésztő-rekonstrukció”! Annál találtam együtt a brigádot társadalmi munkában. Kerekre meresztett szemmel néztem őket.

– Sürgős. Nincs idő „szabad péntek, szabad szombat”-ozni. Majd, ha kész lesz, pihenhetünk. Órákon át lábatlankodtam köztük segítség ürügyén. Jól alkonyodott már, mire a falusiakat (Gyoma, Endrőd) hazaszállították. A helybeli brigádtagokkal gyalogosan indultam Nagylaposra.

Megtudtam, hogy „rögös úton” járt a Petőfi brigád. Hogy az 1974-ben alakultakra is jellemző volt a szalmalángú lelkesedés, formális vállalások, közöny, széthúzás, személyi ellentétek. Egy év múlva már csak a fele létszámmal vitték tovább a vállalatot. A legkeményebbek, a leghúzó-sabbak: Hornok Imre, Balogh Péter, Novák Sándor, Ambrózi Mihály, Gábor István, Tímár Sándor, Pelyva Benedek, Kajla Lajos és a beszéd fonálát hosszúra eresztő Gyuricza László tartott ki a vállalat mellett. A következő évben közéjük vitte a barátság, meg a munka becsülete Varga Lászlót meg Bíró Zsigmondot.

Jelenleg megint 22 tag dolgozik együtt. Friss, fiatal erő társult és lendítette újabb sikerek felé őket.

– Gyertek beljebb – invitált a szószóló –, miután megunta, hogy az utcaajtó előtt elálljuk az utat a járókelők előtt. – Értésemre adta vele, hogy sok a mondanivaló.

Benn körülültük a nagy asztalt, és előkértük az emlékek és a tervek.

Gyuricza László, a brigád krónikása elővette a naplójukat. Meglepődtem, mikor belélapoztam.

Mennyi eredmény és kudarc, öröm és keserűség rejlik az őszinte sorok közt:

– 1976 óta vonalban nyertük a kitüntetések. Egy év sem maradt elismerés nélkül. A szocialista brigád bronz, ezüst koszorús kitüntetései után többszöri aranykoszorús jelvény büszke tulajdonosai vagyunk. Sőt, tavaly, 1982-ben a „Vállalat Kiváló Brigádja” lettünk.

Most azért húzunk, mert megcéloltuk az „Ágazat (Mezőgazdaság) Kiváló Brigádja” csúcsot. Ha megvalósul, életem legnagyobb sikere lesz – mosolyog büszkén a krónikás.

Pedig nemcsak a közös kitüntetés töltöheti el őket jogos örömmel, hiszen a brigádtagok közül csaknem mindenki szép egyéni elismerésben is részesült:

Hornok Imre brigádvezető: kétszeres Kiváló Tsz-i Dolgozó és Érdemes Társadalmi Munkáért plakett birtokosa.

Novák Sándor: kétszeres Kiváló Tsz-i Dolgozó.

Pelyva Benedek: Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, Kiváló Tsz-i dolgozó, Településfejlesztésért M. T. V. B. plakett tulajdonosa.

Kovács István: Kiváló Tsz-i Dolgozó, Kiváló Munkásörparancsnok, Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetést kapott.

Ambrózi Mihály és Kiss Lajos kétszeres Kiváló Tsz-i Dolgozó.

Tímár Sándor, Balogh Péter, Gábor

István, Bíró Zsigmond, Nánási József, Kajla Lajos és Varga László mind Kiváló Tsz-i Dolgozó.

Végül hadd soroljam fel a szocialista brigád „kovászának”, Gyuricza Lászlónak is a kitüntetéseit: Közlekedés Kiváló Dolgozója, Kiváló Tsz-i Dolgozó, Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, MSZMP KB Lenin-emlékplakett.

Mindezen felsorolásoknál többet mondanak a napló feljegyzései:

...„A brigád tagjai jelentős társadalmi tevékenységet fejtenek ki. Évenként, személyenként 4–5 napot dolgoznak társadalmi munkában. Részt vettek a Kilián téri játszópark építésében, iskolaépítésben, óvodák patronálásában, utcák fásításában, a munkahely környékének természetvédelmében. Átlagkeresetük 2 napi jövedelmét fizették be éveken át iskolaépítés céljára. Évek óta 1000 Ft-tal ajándékozzák meg a Blaha Lujza utcai óvodát ajándékvásárlás céljára Mikulás–Télapó érkezete táján.”

Igen komoly gondot fordítanak a fiatalok nevelésére, formálására, akik közül többet brigádjukba szerveztek tagnak, így Hornok József, Varga Péter, Lénárt László fiatalokat.

A brigád életéről, munkájáról részletes ismertetést olvashattunk az ENDRŐDI HÍRADÓBAN:

I. évf. 4. szám: *Rögös úton*

III. évf. 2. szám: *Brigádok a szocialista munkaversenyben.*

A GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ 1983. évi 3. számában bemutatott 35 éves Béke Mgtsz szép eredményeinek elérésében elévülhetetlen érdemeket tudhatnak magukénak.

Az ez évben beindult *Béke Mgtsz Üzemi Híradója* igen alkalmas fórum az eredményeik népszerűsítésére, és élnek is az adott lehetőséggel.

Naplóbejegyzéseik eléggé élesek: kritikuskak és önkritikusak. A régebbi vezetés hiányosságait többször írásban szóvá tették, s a kívánt változtatási igényüknek bátran adtak hangot.

Például: 1980. augusztus 9.

„Termelőszövetkezetünk párt- és gazdaságvezetése a betakarításban részt vevők részére baráti ebédet szervezett, amelyen mi is részt vettünk. A szervezés, a megjelenés, ill. nagyfokú távolmaradás is tükrözte a tagság és vezetés megosztottságát, a kölcsönös bizalmatlanságot.

Szerintünk ebből nem tanulni – bűn!”

Vagy: 1980. szeptember 3.

„Termelőszövetkezetünk ma rendkívüli taggyűlésen választott új elnököt: Hunya Elek elvtársat.

Új, friss erők, racionális szemléletre, határozott cselekvésekre, tényleges egy-ségre, reális optimizmusra van szükség. S jobb munkahelyi légkörre. Fegyelemre. Ezek kimunkálásában, megvalósításában mi is részt kérünk és vállalunk.”

1981. márciusi bejegyzés:

„Nagy érdeklődés, várakozás – és nem kevés vita kíséri – a termelőszövetkezetünk

szervezési-vezetési mechanizmusában folyó változásokat.

- Bizalommal, felfokozott várakozással vagyunk.

- Aktív támogatással minden ésszerű kezdeményezést, előrelépést támogatunk.

- Párt- és gazdaságvezetésünk mindenkor számíthat brigádunk minden tagjára.

- Cserébe egyet kérünk csak: úgy irányítsanak, úgy vezessenek, hogy mi is számíthassunk a vezetésre bármikor!"

Ezek a nyílt, őszinte vélemények a dolgozók és a vezetők közelebb kerülését eredményezték. Ennek is eredménye, hogy a Petőfi brigád levettközte „gyermekbetegségeit”, és a realitás lett a fő cél, ami az 1981. évi versenybizottság értékelésében imígyen jut kifejezésre:

- Jelentős a fejlődés a brigád kollektív szellemében.

- Jó a kapcsolatuk a brigádon kívüliekkel.

- Nagy mozgósító erővel hatnak a kerület dolgozóira.

- Fejlődik a brigádon belüli újítómozgalom.

- Állandó kezdeményezői és megvalósítói a társadalmi munkának.

- Üzemi balesetük nem volt.

- Egyik brigádtársuk lakásépítésében segítettek.

- Hasznos építő, baráti kapcsolatuk a Május 1. brigáddal.

Társadalmi munkájuk 1981-ben szeptember 10-ig: 14 brigádtag (akkor ennyi volt a brigádlétszám!) fejenként 5 óra társadalmi munkát végzett az Öregek Napközi Otthonánál Endrődön. (70 óra.) A kerület új szoc. létesítményének rendbehozásán 14 fő 4-4 órát tevékenykedett. (56 óra.) Gépszemlére közös udvarrendezést, takarítást végeztek. 14 fő 5-5 óra. (70 óra.)

Augusztusban 2500 Ft-ot fizettek be a mozgássérültek megsegítésére.

Részt vettek a melléküzemág, gumiüzem környékének rendezésében.

A helybeli Lenin és szarvasi Táncsics Mgtsz-nél búza-, illetve cirokvetést végeztek.

Később még két alkalommal vettek részt az Öregek Napközijének felújításában.

A brigádtagok képzésére, tudásának, ismeretének gyarapítására ősz beálltával beindították hagyományyszerűen az előadás-sorozatot, mely általános és politikai-gazdasági ismeretekből áll:

1. Időszerű nemzetközi kérdések.

2. Élménybeszámoló a termelőszövetkezetek IV. kongresszusáról.

3. Gyomaendrőd helyzete, fejlődésének útja.

4. A szoc. brigádmozgalom helyzete, feladata.

5. Hazánk belső és nemzetközi helyzete.

1981 decemberében a községi pártbizottság elismerő sorokkal méltatta a Petőfi brigádot:

..., „A brigádban nemcsak egyszerűen jó munka folyik. Felelősségérzet és elkötelezettség a konkrét munkájuk, a termelőszövetkezet általános fejlődése iránt, nyitott szív és értelem a lakóterület, az ország ügyei iránt, ritkán tapasztalt törekvés a kollektív ismeretek bővítésére. Mindezek a je-

gyek egy összeforrott, a szocializmus iránt elkötelezett közösségre utalnak. A brigád munkája és tevékenysége alapján meghatározó szemléletformáló erővé vált a szövetkezetben, méltán övezi elismerés és megbecsülés.”...

Az új, egyesült nagyközség: Gyomaendrőd tanácselnöke az alábbi elismerést írta naplójukba: (részlet)

..., „Példa lehet ez az összetartó, a közösség érdekéért minden szinten, mindig többet tenni kész szocialista kollektíva, ahogy a közösség ügyéért fáradozva, egyre magasabb szintre emeli tagjai szocialista tudatát, műveltségét, kulturáltságát.”...

..., „Példa ez arra is, hogy a szocialista mezőgazdaságunkban dolgozók közül egyre többeket jellemez a szocialista életmód.”...
És valóban megváltozott a brigád szórakozása, szabadidős élete.

A kizárólag focimeccs-érdeklődést váltja a színház, országjárás, múzeum- és tárlatlatogatás, kiállítások megtekintése. (Barcsay Jenő és Dimiter Kirov tárlata, Mezőgazdasági Múzeum stb.)

Fáradhatatlanok voltak a szárítóüzem határidőre való felépítésének segítségével:

..., „Konkrét fizikai munkájuk anyagi hasznával egyenértékű a politikai, szervező, mozgósító tevékenységük, mely jó hatással volt az építkezést végzők egészére.

Lelkesedésük, fegyelmezett, a munkaidőn túl, s ünnepnapokon is példásan végzett munkájuk meghatározó volt az építő kollektíva hangulatára, elkötelezettségére, magas fokú munkamoráljára.”... - állapítja meg a Béke Mgtsz vezetősége 1982. augusztus 18-i köszönetében.

1982 után 1983-ban másodsorú lettek a termelőszövetkezet kiváló brigádjai.

Jelentős érdemük van abban, hogy a korábbi deficités évek után a következő bejegyzés került a naplóba:

1983. február 20.

„Termelőszövetkezetünk közgyűlésén vettünk részt, ahol reményt, bizakodást, hitet merítettünk az 1982-es év eredményeiből, nyereséges gazdálkodásunkat elemző beszámolóból. Nagy erkölcsi erőt jelent, hogy már harmadik éve talpon tudott és tud maradni szövetkezetünk.”

A március 27-én tartott párt- és gazdaságvezetőség együttes ülésén „elfogadták pályázatunkat, idei vállalásainkat, melyek teljesítésével elnyerhetjük az Ágazat Kiváló Brigádjai címet.”

A községi tanács V. B. kérésére a Blaha Lujza utcai óvoda felújításához, bővítéséhez szükséges bontásokat, szállításokat, földmunkát végezték el ez év júniusában, társadalmi munkában, ami minimum 10 000 Ft-os segítséget jelent.

Az 1983 augusztusában beindult sertés-tenyésztési rekonstrukció segítése a soron lévő feladata a brigádnak. A 27 milliós beruházás a szövetkezet eddigi legnagyobb vállalkozása.

Vele párhuzamosan a jövő évi jó termés kellő megalapozása a másik súlyponti tennivalójuk.

Ennyi mindent tudtam meg (talán mint legfontosabbakat) a hosszúra nyúlt beszélgetés során a Budapestről éppen hazatért Petőfi brigád tagjaitól, akik Varga Zsigmond országgyűlési képviselőnk tár-

saságában dr. Farkas Ottó, a minisztertanács tanácsi hivatalának főosztályvezetője vendégeiként megtekintették az Országházat.

Hazafelé az a gondolat motoszkált fejemben, hogy a brigádnaplókat, mint hiteles dokumentumokat, érdemes lenne a későbbi idők számára megmenteni, a községi könyvtár gondozására bízni, hogy későbbi nemzedékek tanulságot erőt, hitet és hűséget meríthessenek belőle.

Aztán elhatároztam, hogy megkérdezem a másik oldalt, a szövetkezet vezetőségét is.

Következzék Pintér Sándor párttitkár véleménye:

- Nagyon komolyan veszik a mozgalmat.

- Termelésben, társadalmi munkában, szocialista gondolkodásmódban és cselekvésben példaképpül szolgálnak.

- Igazi munkahelyi közösség, akiket a munka megbecsülése, annak emberformáló ereje, a kötelességtudat, a még jobbra, eredményesre való törekvés fűz össze.

- A brigád minden tagja egyenként is kiváló és ilyen a brigádban fejlődtek.

- Mindnek van még külön társadalmi megbízatása is, amit szívesen, önként vállaltak, (munkásór, segédrendőr stb.).

- Van köztük a pártvezetőségben, a gazdaságvezetésben, akik a politikai és munkahelyi feladatokra mozgósítanak, s a munkában élen járnak, másoknak is segítenek.

- A szövetkezet vezetőségének és a brigádnak a kapcsolata nyílt, őszinte, jó.

- Még más települések nehéz helyzetben lévő családjai is kérték segítségüket, és meg is kapták. (Gávavencsellői és Balsán lakó cigánycsaládok.)

Most felhívással fordultak a termelőszövetkezet szocialista brigádjaihoz (7 van,) hogy hazánk felszabadulásának 40. évfordulójára működjenek közre a termelőszövetkezet pénzügyi, gazdasági egyensúlyában, helyreállításában.

Külön érdemük, hogy nem különülnek el, hanem keresik és ápolják a kapcsolatot más szocialista brigádokkal.

Ennyi szép és nemes eredmény láttán szívből kívánom, hogy teljesüljön legszebb álmuk, vágyuk, nyerjék el az „Ágazat (Mezőgazdaság) Kiváló Brigádjai” büszke címet!

Arra vagyok kíváncsi, meddig tudják fokozni nagyszerű tevékenységüket.

Talpon maradtak. Emelt fővel járhatnak. Tisztelet és megbecsülés legyen osztályrészük! Kerüljön minél több követőjük és vetélytársuk!

Valóban elismerés illeti őket, hogy a gyenge adottságú Béke Mgtsz nem lett óvadékos.

Egy kevés statisztika róluk:

A brigád átlag életkora: 36 év.

Iskolai végzettség:

főiskola: 1

technikum: 1

érettségi: 2

8 ált. isk. 18.

Tízéves tagsággal rendelkezik:

(brigádalapító tag): 9.

Átlag tagsági idő: 6,3 év.

Gyomaendrőd, 1983. október 2.

Márton Gábor

Október 31. takarékosági világnap. Ezen a napon ünnepeljük a pénzintézeteket, köztük a takarékpénztárakat is.

Ez alkalomból szeretném röviden bemutatni az OTP gyomaendrődi fiókjának tevékenységét.

Fiókunk 1954. május 2-án alakult, 3 fővel. Jelenleg 11 fő dolgozik fiókunknál.

Tevékenységünk alapja a lakosság pénzmegtakarításainak összegyűjtése, kezelése, s az összegyűjtött betétekből hitelek kibocsátása. Röviden e tevékenységünket úgy tudnám jellemezni, hogy a lakosság pénzügyeinek teljes körű intézését végezzük. A takarékoság nem újkeletű, bár napjainkban egyre nagyobb hangsúlyt kap. Ahhoz, hogy egy-egy nagyobb célt megvalósítsunk (lakás, gépkocsi) több, kevesebb ideig takarékoskodni kell. A takarékoskodást nem lehet elég korán kezdeni, s hogy ez általánossá váljon, a takarékpénztár ennek előmozdítására jelentős tevékenységet végez az ifjúság körében. Ennek egyik alapvető formája az ifjúsági takarékbetét, illetve az iskolai takarékbélyeg-betét. Az ifjúsági takarékbetét jelentőségét növeli, hogy aki az előírt megtakarítási feltételeket teljesíti, lakásépítést, vagy vásárlása támogatásaként külön kölcsönben is részesülhet.

Ezeket túl számos betétformával állunk ügyfeleink rendelkezésére. Ezek: nyeresémbetét, gépkocsi-nyeresémbetét, takaréklevél-betét, kamatozó betét és lakástakarékossági betét.

E széles skálán mindenki megtalálhatja takarékosági céljához a legjobban megfelelő konstrukciót. Nagyközségünk lakossága él is a takarékoság lehetőségével, s ennek eredménye a jelenlegi, 335 MFt-os be-

tétállomány, mely hol kisebb, hol nagyobb mértékben, de állandóan nő.

Mint bevezetőmben említettem, a betétgyűjtés az alapja a hitelek folyósításának, mely tevékenység szintén fontos feladatunkat képezi.

A betéthez hasonlóan itt is számos konstrukcióval állunk ügyfeleink rendelkezésére. Céljellegű hiteleink biztosítják, hogy egy-egy elképzelés megvalósításához a megfelelő hitelforrás álljon rendelkezésre.

Hitelezési tevékenységünk jellegét és lejáratait tekintve két nagy csoportra oszlik: rövid lejáratú és hosszú lejáratú hitelekre. A rövid lejáratú hitelezés keretében általában a kisebb beruházások, vásárlások megvalósítását, a tartós fogyasztási cikkek beszerzését, valamint a háztáji kisgazdaságok fejlesztését támogatjuk.

A hosszú lejáratú hitelek ezzel szemben a lakásépítést, lakásvásárlást, lakások modernizálását, helyreállítását, korszerűsítését vannak hivatva támogatni. A hitelezési feltételeit a mindenkor érvényes hitelpolitikai irányelvek szabják meg.

Területünkön hosszú évek óta jelentős lakásépítés folyik, s nagyon sok lakást állítottak helyre, illetve korszerűsítettek. Ezt nagyközségünk állandóan változó, szépülő arculata is bizonyítja.

Az első társasházlakások 1966-ban kerültek átadásra a volt vásártéren. Az akkor megépült 60 lakást azóta újabb 360 db társasházlakás átadása követte. Ezzel gyakorlatilag a volt vásártér területén egy új lakótelep épült ki, ahol az OTP beruházású társasházlakásokon kívül 20 db vállalati szervezésű lakásszövetkezeti lakás is épült. Ugyancsak vállalati kezdeménye-

zésre, lakásszövetkezeti formában épült meg a November 7.- lakótelep 60 lakása is.

Jelenleg a volt Gyoma-Endrőd közötti részen az Újkert-soron épülnek újabb lakások, melyek egy részére már az adásvételi szerződéseket is megkötöttük. Összesen 91 db lakás épül meg, melyből jelenleg 27 db került műszakilag átadásra és vár értékesítésre. E lakások 84 m² ill. 85 m²-esek, s három- valamint három és fél szobások. A bruttó vételára 680-710 ezer Ft között váltakozik lakásonként. A lakások értékesítése az 1983. jan. 1-én életbe lépett új hitelezési feltételek szerint történik. E feltételek lényege, hogy az új hiteleket a családlétszámhoz igazodóan biztosítjuk. Az ezzel kapcsolatban személyre szóló pontos felvilágosítást fiókunknál minden kedves érdeklődőnek megadjuk.

A lakásgazdálkodás elősegítése érdekében a takarékpénztár jogköre kiterjed használt társasházlakások visszavásárlására és újraértékesítésére is. E tevékenységünk folyó év január 1-től a kertés családlétszám körére is kiterjesztésre került. Az új hitelezési irányelvek széleskörűen biztosítják a lakásépítők, vagy vásárlók részére a hitelezési lehetőségét. Alkalmas arra, hogy mindenkinek biztosítsa a saját megtakarításai kiegészítéseként olyan kölcsön felvételét, mellyel lakásproblémáját megoldhatja.

E rövid áttekintésben nem volt célem a fiók munkájának részletes ismertetése. Alapvető feladatunkat, s azok egymásraépülését, igyekeztem bemutatni.

E cikk olvasása kapcsán felmerült bármely probléma megválaszolására készséggel állunk ügyfeleink rendelkezésére.

Rácz Béla főkezelő

Közlekedésünk érdekében

A gyomai vasútállomástól nem messze található a Közlekedési Minisztérium Szolnok megyei Közúti Igazgatóság Gyomaendrődi Üzemelnökségének szépen bővülő telepe.

Szürkésfehér épületei gazdagabbá teszi a városiasodó nagyközség látképét. A több mint egy évtizede itt lévő üzem dirigense Domokos Mihály, útépítő technikus. A fiatal műszaki vezető tele vitalissal, nagy elánal tárja elénk kollektívájának tevékenységét. Az üzemelnökségen 75 fő fizikai dolgozó, és 6 fő alkalmazott végzi szerteágazó munkáját. Békés megye 370 km hosszú úthálózatát építik, védik, óvják. Fenntartják, üzemeltetik a nagy mennyiségű kilométereket. Állandóan javítják a burkolatot, az útpadkákat. Figyelmüket nem kerülheti el a közúti táblák állapota, minősége sem. Szervesen bekapcsolódnak a közúti forgalom szervezésébe. Évenként a közlekedési rendőrökkel és a tanács illetékes szakembereivel „bejárják” a reájuk bízott közutakat, így fontos szerepet játszanak megyénk közlekedésének korszerűsítésében. Téli megfeszített munkával – ha kell éjjel-nappal

végzik az utakon a hóeltakarítást. A felsorolt feladatokat brigádokban, ZSUK-gépkocsikkal teljesítik. A gépkocsivezetők „B” kategóriás jogosítvánnyal rendelkeznek. Évente 30 millió forinttal gazdálkodnak, ebben természetesen csak a megye területén belüli munkák találhatók. Az önálló benzinkúttal rendelkező gépparkuk értéke 20 millió forint. Felesleges kapacitásukat „áruba bocsátják” tanácsoknak, tsz-eknek, ebben az évben eddig ez a bér munka 5 millió forintba rúg. A nagyközség lakóit is sokat foglalkoztató új híd építése, amely a Hármas-Körösön ível majd át, számukra kiemelt, jelentős feladat. A statikailag már elavult helyére 60 tonnát bíró modern, nagyszerű építmény kerül, amelyet egy vasúti felüljáró is kiegészít. Egyelőre a hídépítés első szakaszában lakóházakat nem szánálnak. A korszerű híd minden járulékkal 1987-ben már használható lesz, amely a jövőben a 46-os főút biztonságosabb és gyorsabb közlekedését segíti.

A gyomai Kossuth út javítását a hőmezővásárhelyi Aszfaltútépítő Vállalat végezhette el, mivel a gyomaendrődi Üzemelnökség által meghirdetett versenytár-

gyalást megnyerte. Egyszerűbben azért, mert olcsóbban vállalták, mint más vállalatok. Ez a jól dolgozó szakembergárda Endrőd területén is folytatja az ésszerű takarékoságot. Egykilométeres útszakaszt, kísérletképpen, ún. emulziós aszfalttal burkolnak, bíznak benne, hogy tartóssága, minősége jobb lesz a hagyományosnál. Az elmúlt tíz esztendő alatt a gyomaendrődiek nagy öröme kb. 700 ezer forintos társadalmi munkát végeztek, többek között a tavalyi évben, a megyén túl is közkedvelt fürdő melletti üdülőkörzet útjait tették járhatóvá: itatott burkolattal. Az évszakok viszontagságain megedződött munkások szeretik nehéz hivatásukat. Az elvándorlás ismeretlen fogalom, a dolgozók több mint háromnegyede törzsgárdatag. A nyugodt munkahelyi légkör, a szakma szeretete összetartja őket. Nem panaszkodhatnak a munkabérre sem. A szocialista brigádjaik a társadalmi munkavégzésben élen járnak. A nagyközségünk kulturális és sportéletébe objektív akadályok miatt számottevően nem tudnak bekapcsolódni, hisz nyolcvan kivételével, a megye más településein laknak. Az üzem bővítése a mai korszerű igé-

nyeknek eleget téve, 17 millió forintba kerül. A gépkocsik számára fűtött garázsok biztosítják az állandó „harckészültséget”. Összkomfortos pihenők, gazdagon felszerelt klubszoba, és a nemrégén elkészült bitumenes sportpálya szolgálja az itt dolgozók rekreációját (rekreáció: pihenés, felfrissülés) tevékenységét. A közeljövőben adják át a minden igényt kielégítő padlófűtéses, esztétikailag látványos, faburkolattal ellátott, egészségügyileg, higiéniailag kifogástalan éttermet, amely kulturáliságánál fogva tanácskozások, értekezletek, ünnepek megtartásának színhelye is lehet.

A felsoroltakból világosan kitűnik, hogy a jó munka végzéséhez a szociális ellátottság magas fokú színvonal nélkülözhetetlen. Örülünk, hogy ők itt vannak településünkön és legyünk rájuk büszkék, akik községünk várossá fejlesztéséért sokat tettek, tesznek és reméljük, hogy még többet fognak tenni.

Másfél évtizedes eredményes ittlétük feljogosítja valamennyiüket, hogy állandó gyomaendrődieknek számítsanak.

Hajdú László

Büszkék lehetünk rá (?)

Mindazt, amit most örömmel adok közre, végül is visszájára szeretném fordítani. Remélem egyetértünk majd.

Nem tudom, ismernek-e olyan adatokat, amelyek az általános iskolás gyerekek táborozásáról szólnak. Pontosabban arról, mennyi ideig, hol, milyen programmal töltik el a táborozásra szánt időt. Országos vagy megyei adatokkal nem szolgálhatok. Arra viszont szívesen vállalkozom, hogy elmondjam, a nyáron merre jártak tanulóink (1. sz. Általános Iskola, Dózsa György úttörőcsapat). Örömmel teszem, mert mi magunk szép eredménynek tartjuk, hogy minden második úttörőnk csomagolt össze egy-két hétre.

Legnépszerűbb táborozási forma a *csapat-tábor*, amelynek története valahol a felszabadulás utáni években kezdődött, mikor még tehergávon volt a szállító jármű. 1983 nyarán több mint hetvenen pihentünk Miskolctapolcán. Természetesen többször fűrödtünk, napoztunk a mindig tiszta vízi miskolctapolcai strandon. Kirándultunk a városba, megnéztük a Herman Ottó Múzeumot, amelynek különösen az őskori és az állattani kiállítása volt nagy élmény a gyerekeknek. Meghódítottuk a diósgyőri várat és persze Lillafüredet, hogy is hagyhattuk volna ki. Kisvasúttal dögögtünk fölfelé, vissza pedig a bátrabbak gyalog vágta neki a közel 20 km-es útnak. Soha nem látott rovarok, növények kerültek utunkba. Hol sűrű bozótba csalogattak a turistajelek, hol vén bükkfák között, hol meg lígertes tájon haladtunk. A jelzések felderítő őrünknek feladták a leckét, mert – mint a mesében – hol voltak, hol nem voltak. Míg nem aztán teljesen eltűntek – az úttal együtt. Csak a térképen lehetett tovább menni, a valóságban nem, mert mindenütt erdő és erdő. Állatcsapások, a vaddisznódagonyák mutatták az irányt, de kétséges volt, hogy így a tábor felé haladunk. A biztos visszautat választottuk és egy másik jelzést folytattuk az előrenyomulást a teljes győzelemig.

Izgalmas órát élt át mindenki, amikor gonosz erdei törpék, manók és banyák éjnek idején elrabolták a táborvezetőt. Mindenki a sűrű, sötét erdőbe vetette magát, hogy megmentse őt. (Sikerült.) Csupán a nagyobbak haboztak, induljanak-e. Mert ők kapcsolak: a táborvezető oroszánár is egy személyben. Soha vissza nem térő

alkalom! De a kisebbek lelkesedése magával ragadta őket is.

Az utóbbi években legnagyobb sikert az úgynevezett *vándortáborok* aratják. Ezek központilag támogatott, megyei úttörőnőség által szervezett táborok. A gyerekek két- háromnaponként új szálláshelyet foglalnak el, megismerkednek a környék nevezetességeivel, aztán megint szedik a sátorfajukat. Sokkal nagyobb területet járnak be, mint a hagyományosan táborozók – sokkal több az élményük is. Eddig összesen négy csoportunk vett részt a gyalogos, három pedig kerékpáros vándortáborban. Az idén egy nyolcadikos és egy ötödikes csoportot (30-30 fő) indíthattunk.

A *nagyok*, akik tavaly a „partizánok útján” vonultak Nógrád megyében, most bejárták Tolnát, Baranyát. Száz kilométert barangoltak a Mecsek északkeleti oldalán. „Van ennél szebb hely valahol?” – tette fel valaki a költői kérdést két gyors lélegzetvétel között egy erdei ösvényen. Aztán ez a kérdés meg is maradt összegző értékelésnek. Az első állomás – a gyönyörű kisváros Szekszárd, a csodálatos erdei utak a turistajelekkel (amelyek mindig tartogatnak meglepetéseket), éjszakai portyák, ismerkedés a szomszéd táborozókkal – mind, mind felejthetetlen élményt jelentettek a búcsúzó nyolcadikos lányoknak, fiúknak. Komló, Zobák-akna felillantották előttük a Mecsek gazdasági értékeit, jelentőségét. Szászváron bányászir előtt tisztelegtek a munka hősei emlékének. Pécs volt az utolsó állomása – csillogó koronája – a túrának. A 13. napon fájó szívvel, de vidáman és büszkén énekeltek a tavaly választott jelmondatot: „miénk e föld...!”

A *kisik* a Velencei-tó partján koptatták a cipőtalpakat. Martonvásár, Velence, Sukoró, Agárd fémjelezték az útvonalat. A Brunsvik-kastély parkjában már az első napon elfogytak a fotósok filmjei. Belefért a 13 napba a Beethoven Múzeum, a sukorói templom, az Angelika-forrás megtekintése, csillagászati előadás, találkozó helybeli úttörőkkel és ismeretlen táborozókkal, „ki mit tud?” vetélkedő. A romantika sem került el az ifjú úttörőket: volt sátorozás, szalonnasütés, éjszakai riadó, vidámpark, kétórás sétahajózás és persze fürdés is bőven.

Ebben az évben új formával sikerült bővíteni a táborozási lehetőségeket. Tizenöt úttörőnk *Csehszlovákiában* töltött két hetet.

Tehették ezt azért, mert a mezőberényi Úttörőház felkínálta a tizenöt helyet és mert nagyközségi tanácsunk mindenben támogatott bennünket. Látkovce volt a táborhely. Hegyoldal, négy személyes faházakban szállásolták el a magyar úttörőket. Ötszáz kilométert túrázhattak autóbusszal. Megnézték Bajnóc várát, Partizánszéken – a környék volt partizánközpontjában – második világháborús hősök búvóhelyeit, harcainak színhelyét tekintették meg. Az erdei gyalogtúrát itt sem maradhadtak el (Bojnice, Hragyiste). A kifogástalan ellátást Mezőberényben viszonozták a szervezők csehszlovák barátainknak.

Ezenkívül egy osztályunk a Kőrösi Á. G. jóvoltából a *Schulek-keriben* töltött néhány napot, pihenő jellegű táborban. Vízi bicikliztek, csónakáztak, fürödtek, horgásztak, számháborúztak. A szülők az önzetlen támogatás szép példáját adták. Biztosították a feltételeket a gondtalan időtöltéshez.

Táborainkban voltak szülők is, akik szabadságuk terhére, pénzüket nem sajnálva segítettek a nevelőknek: Takács Teréz, Kucsmit Istvánné, Lancsa Jánosné. Köszönet érte.

Ezen a nyáron egy olyan táborban is jártam, ami lényegesen különbözik a mieinktől.

Hatalmas fenyőerdőben, kis folyócska partján ötszáz gyerek pihent egyszerre. A különleges persze nem ez volt benne, hanem az, hogy ezt a tábor nem a tanács, nem az úttörőmozgalom és nem az ifjúsági szervezet működtette, hanem egy *üzemi szakszervezet*. Annak minden költségével és szervezési feladatával együtt. Elmondták, hogy minden szakszervezeti tag gyermeke minden nyáron *legalább egyszer háromhetes* táborba mehet *tértítésmentesen*. Azt is elmondták, hogy kisebb-nagyobb ilyen tábor 75 van a megyeszékhely környékén (értsd: 100 km-es körzetben). Eddig a mese. Itt a vége fuss el véle, aki nem hiszi, járjon utána.

A helyszín persze nem Magyarország hanem a Szovjetunió, Penza megye.

Hát ezért nem tudom, mennyire örülünk mi annak, hogy csak minden *második* úttörőnk *10-14 napig* táborozott az idén és persze *nem térítésmentesen*. (Néhány esetben négy-öt száz, általában hét-nyolcszáz forintért.)

Tudok még egy mesét, ami valóra válhatna:

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer néhány üzemi szakszervezet. Elhatározták, hogy egy-két osztályra való gyermeknek két kellemes hetet szerveznek egy folyóparton vagy egy holtág partján, önköltséges áron. Megszervezték az ellátásukat. Felkértek néhány pedagógust, hogy megfelelő programmal és felügyelettel segítsék a vállalkozást. Az egyik alapszervezet sátrakat, a másik matracokat, a harmadik csónakokat ajánlott fel. Volt amelyik játékokkal vagy élelmiszerrel segített. Példájukat azután mások is követték.

Persze ez csak mese. Ráadásul a folytatást sem tudom... Csak azt tudom, hogy ha nem mese volna, a vége csodaszép lenne és arra már igazán büszkék lehetnénk.

Róza Vendel

Júniusban széles körű propagandát indítottak a takarékszövetkezet dolgozói a *lakástakarékosági betét* szervezésére. Ennek az újabb betétformának az a lényege, hogy három éven át folytatott takarékoság esetén lakásépítéshez (vásárláshoz) kedvezményes állami kölcsönt kap a betétes, és az öt éven át elhelyezett betét után 5%-os kamaton felül 1% prémiumra is jogosult.

Az új betétfajta ismertetése során nem mulasztják el a dolgozók megemlíteni a kamatozó, a gépkocsinyeremény, a takaréklevél, a nyeresémbetét, az ifjúsági betét, az átutalási betét, a csekkszámlebetét előnyeit sem.

A nyolcféle betét széles körű választási lehetőséget ad mindazok részére, akik takarékoskodni akarnak. Sokan élnek is a felserkent lehetőségekkel, hisz a takarékszövetkezetekhez tartozó Hunya, Köröstarcsa, Mezőberény, Csárdaszállás, Murony községekben 280 millió forint van betétként elhelyezve a takarékszövetkezeti egységekben, ami 14 ezer betétes tulajdonosa. 1600-an bízták meg takarékszövetkezetünket, hogy átutalási betét formájában különböző fizetési kötelezettségeiket helyettük intézzük el. A betétesek megbízásai során 52 vállallattal, intézménnyel van megállapodásunk, hogy kölcsöntörlesztést, áramszámlát, lakbért, hírlapok előfizetését a betétes kívánása szerint utaljuk át.

A régebbi betétek közül igen kedvelt a takaréklevél a magas kamatozása miatt, mert 3 évre 6%-ot, 5 évre 7%-ot, 7 év után 8%-ot fizetünk.

Január 1-től kezelhetünk ún. nem „lakossági betéteket”, mint például szülői munkaközösség által kezelt összeg, KISZ-szervezet, gazdasági munkaközösség.

A tagok részére adható kölcsön lehetőségei közül a legkedvezőbb jelenleg az építési kölcsön, amit igénybe lehet venni korszerűsítésre. Reményünk van rá, hogy 1984. január 1-től az OTP-hez hasonlóan nagyobb összegű kölcsönöket is adhatunk tagjainknak építkezésre.

Személyi, áruvásárlási, szolgáltatási, termelési kölcsönökön túl ez év júniusától *lakásvásárlásra* 150 ezer forintot adhatunk 10 évre.

A működési területen élő közel 40 ezer lakos részére a betétgyűjtésen és a kölcsönfolyósításon kívül nagyon sok *más pénzügyi szolgáltatást is végzünk.*

Ilyen például: a biztosítás ügyeinek intézése is, ami nem csak a biztosítás kötését foglalja magába, hanem a károk kifizetését is. A múlt év végétől az Állami

Biztosító megbízásából kisebb károkat önállóan számfejtünk és azonnal fizetünk a károsultak részére. Ezt még csak néhány takarékszövetkezet végzi az országban, Gyomaendrődön is csak kísérletképpen vezettük be.

A termelőkészítéssel megbízásból a *termelőknek fizetjük* a felvásárolt *hizók* értékét, fizetjük a *tej árát*. Ebből évente 180 millió forint forgalmat bonyolítunk le.

Egy év alatt közel 3 ezer darab *totó-lottót* adunk el, és beváltunk 1 millió forint értékű nyertes szelvényt.

Szervezzük a társasutazásokat. A múlt évben 3 millió forintot meghaladta a forgalmunk. Volt olyan hétféle, hogy 400 utasunk szórakozott vagy pihent az általunk szervezett társasúton. Ebben is keressük a továbblépés lehetőségét. Jelenleg tárgyalásban vagyunk a gyulai és a hajdúszoboszlói SZOT vezetőivel, hogy a Gyomaendrődi napok keretében az üdülők részére 1 napos programmal Gyomaendrőd nevezetességeit megismertessük.

Új szolgáltatás szeptember 1-től hogy intézzük a MERKUR megbízásából a személygépkocsik megrendeléseit.

Takarékszövetkezetünk éves forgalma 600 millió forint, ami évről évre nő. A lakosság bizalmát sok mindennel együtt – a takarékosági világnap eredménye is igazolja. A múlt évben 26 millió forint betétet helyeztek el 3 nap alatt, és több mint 4 ezren jelentek meg. Az országos versenyben első helyezést értünk el.

A takarékszövetkezeti egységek között évről évre szocialista munkaverseny folyik. Három szocialista brigád működik, köztük a gyomaendrődi „Tyereszkova”, amelyik 1981-ben a szakma kiváló brigádja volt, 1983-ban 7. alkalommal lett a szövetkezet kiváló brigádja.

Kitüntetésnek vettük, hogy ennek a brigádnak a vezetője rész vehetett az ország összes takarékszövetkezetét képviselve, május 28-án Budapesten – a Szocialista Brigádvezetők VI. Országos Tanácskozásán.

Róza Vendelné elnök

Labdarúgás-barátság

Általánosan igaz, hogy a sport döntő mértékben alakítja az ember jellemét, akaratit tulajdonságait, közösségért érzett felelősségét. Erre hivatott a sok-sok sportág közül a labdarúgás is. Az elért eredmények, sikeres szereplések, megannyi szép emlék zálogát hordozzák magukban. Olyan mély és szép emberi kapcsolatokat teremtenek, amelyeknek az ápolására a sikeres sport-szereplések befejezése után is szívesen vállalkoznak az emberek.

A felejthetetlen közös emlékek ébresztették volt csapattársainkban azt az elhatározást, hogy az 1970-es években bajnokságot nyert csapat tagjaival elfogadjuk a cseh-szlovákiai hrinyovai barátaink meghívását. Természetesen találkozásunk közép-pontjában az öregfiúk mérkőzése volt.

1983. augusztus 26-án Szilágyi Imre, Fekete László, Hornok László szervezők

Községünkben 100 családi ház és 100-150 db egyéb épület készül évenként. Az építkezés előkészületi munkái és a kivitelezés anyagbeszerzése sok gondot és időfelhasználást jelent az építkezőknek.

A Békés Megyei Tanács V. B. az építkezők helyzetének könnyítésére magánlakás-építést támogató irodák létrehozását kezdeményezte. Községünkben a Fa- és Építőipari Szövetkezet pályázatát elfogadták, az iroda 1983. november 1-én a szövetkezet központjában megkezdte működését.

Az építkezni szándékozóknak tájékoztatást ad a szabad építési telekről, a beépítési módokról, típustervgyűjteményből a telekre építhető ház kiválasztását segíti, típustervet ad el, a tervet adaptálja, költségvetést ad, valamint az építési engedélyezést lebonyolítja. Egyedi terv készíttetését vállalja. A szövetkezet építőipari szakcsoportjában dolgozó műszaki dolgozók az iroda közvetítésével az építkezés felelős műszaki irányítását, és műszaki ellenőrzését végzik. Tanácsot ad az iroda az OTP-kölcsönök feltételeiről is.

A nagyközségi tanács elnöke, az építési csoport vezetője és az OTP-fiók vezetője támogatásáról biztosította az irodát.

A szövetkezet korábban is foglalkozott gépek bérbeadásával és anyagértékesítéssel. Évenként 300-350 m³ betont, és 250-300 m³ oltott meszet értékesítettünk – az építkezés helyszínére szállítva.

Az anyageladást és gépek bérbeadását ezentúl az iroda végzi. Értékesítünk a beton és mésztől más anyagokat is. Bérbe adunk betonkeverő gépeket, parkettacsiszoló, 2 db családi ház fűdémzésére is alkalmas könnyen telepíthető darut, kotrógépet, billenőplatót, fixplatót gépkocsikat, valamint autódarut.

Az anyagokat és gépeket munkaszüneti napon is biztosítjuk. A szolgáltatások teljes köréről és áráról részletes tájékoztatást az iroda ad.

Reméljük, hogy szolgáltatásainkkal jelentősen könnyíteni tudunk a hozzánk fordulóknak gondjain. *Knapcsék Béla*

vezetésével 15 játékos kelt útra. A megérkezés, a régen nem látott közös ismerősök megható üdvözlésével zárult. Barátaink a kényelmes elhelyezésen túl örömmel mutatták be szép fekvésű fejlődő, szépülő településüket. A környező gyönyörű hegyek szinte hívogadják a túrázni kedveiket. Mi is éltünk a lehetőséggel.

Augusztus 27-én a következő csapattal kezdttük a játékot: H. Kovács I. – Vatai, Gonda, Jánovszky, Rácz – Béteki, Hornok L. – Ágoston, Hornok P., Domokos, Varjú. Cserék: Iglódi, Bene – Kokavecz, Pintér B.

A jó hangulatú, sportszerű mérkőzés 2:2 arányú döntetlennel végződött. Góljainkat Hornok P. és Hornok L. lőtték.

Találkozásunk vacsorával egybekötött, jó hangulatú beszélgetéssel fejeződött be, azzal az elhatározással, hogy szeptember végén viszontlátjuk egymást Gyomaendrődön. *Jánovszky György*

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja: az MSZMP Községi Bizottsága
Gyomaendrőd
A kiadásért felelős: Szakál József

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

Eredményekben gazdag, boldog új évet kíván a szerkesztő bizottság

ÚJ ÉV ÉS ÚJ FELADATOK ELŐTT

Az 1983-84 év fordulóján mögöttünk az elmúlt évvel, készülve az új évben előttünk álló feladatokra, nem mulasztható el a visszatekintés.

Nehéz esztendő áll mögöttünk. A világ 1983-ban is tovább szenvedte az imperializmus által előidézett politikai és gazdasági válságot. Az Egyesült Államok Reagani vezetése a második világháború utáni hidegháborús politikát is már-már meghaladó agresszivitásával súlyos veszélybe sodorta a békét. A fegyverkezési hajszája felosztása a világgazdaság egyébként is súlyosbodó válságát tovább mélyítette.

Az elhidegülő nemzetközi helyzet és a nem lanyhuló világgazdasági válság ellenére hazánkban és ezen belül Gyomaendrődön is töretlen hittel és akarattal dolgozott népünk, hogy eleget tegyen az előttünk álló feladatoknak. A külső nehézségek növekedése mellett súlyos nehézségeket okozott az országot sújtó aszály, mely településünkön különösen nagy károkat okozott mezőgazdasági üzemeknek. Az aszály miatti terméskiesés értéke Gyomaendrődön meghaladta a 100 millió forintot. A terméskiesés nehéz helyzetbe hozta a mezőgazdasági üzemeket és várhatóan még 1-2 évig eltart a kár kigazdálkodása.

Az aszálykár sajnos kihatott a tanács gazdasági helyzetére is, mert több mint 1 millió forint bevételecsökkenést okozott.

A nehézségek ellenére – áttekintve 1983. évi eredményeinket – nem lehetünk elégedetlenek, mert fejlesztési és felújítási célkitűzéseinket eredményesen teljesítettük. A pontos mérleg még nem készült el, de megközelítően tudjuk, hogy a tervezett 16,3 millió forint fejlesztéssel szemben 18,1 millió forintot fordítottunk fejlesztésre.

Fontosabb fejlesztések:

- felépült két pedagógus szolgálati lakás,
- bekapcsoltuk a Győzelem Tsz. nagyhozamú kútját a községi vízműbe,
- új kutat fűrtünk Kocsorhegyen,
- befejeztük és beüzemeltük az öregszo-lői vízvezetékét,
- központi fűtést építettünk a Kossuth úti és öregszo-lői óvodában és elkezd-tük az 1. sz. ált. iskola és 2. sz. bölcsőde központi fűtését,
- elkezdtük az Újkertszori 100 telek köz-művesítését,

- felújításra került a fürdő termálkútja,
- kiemelkedő jelentőségű volt az új 1000 állomásos automata telefonközpont beüzemelése,
- jelentős fásítási és parkosítási feladatot valósítottunk meg.

Fontosabb felújítások:

- felújításra és korszerűsítésre került a Pásztor J. és Kossuth L. út burkolata,
- 10 db tanácsi lakást teljesen felújítottunk,
- befejeztük a besenyszegi óvoda bővítését és felújítását,
- teljesen felújítottuk a Blaha L. úti óvodát,
- 1 millió forintot fordítottunk belvízcsatornánk felújítására,
- befejeztük a fürdő 25 m-es medencéjének felújítását,
- felújítottuk az Erzsébet-ligeti sportpályát,
- felújítottuk az 1. sz. Öreges Napközi Otthona épületének homlokzatát,
- nagy lépést tettünk a település közepén éktelenkedő, környezetszennyező szemételep felszámolására.

Jelentős célkitűzéseink közül 1984. évre toldódik a Katona József Művelődési Központ 12 millió forintos felújításának beindítása és várhatóan 1985. végére készül el.

A halasztás oka a pénzforrás későbbi biztosítása.

Településünk folyamatos fejlődését tükrözi a lakásépítés üteme. Az Október 6.-lakótelepen átadásra került 65 lakás és folyamatosan épülnek a további lakások. Felépült 106 családi ház és elkezdődött a Lenin úti 39 lakás és OTP-fiók építése.

A lakossági ellátás javítását szolgálja a Bajcsy-Zs. úton átadott új ABC-üzlet.

A ruházati választék bővítése érdekében a Mező I.-lakótelepen elkezdődött egy új szaküzlet építése.

Befejeződött az ÁFÉSZ új vágóhídjának felépítése, remélhetően mielőbb megoldódik kihasználása is.

A Közlekedési Minisztérium Szolnok-Békes megyei Igazgatósága 17 millió forint ráfordítással korszerű üzemelnökséget alakított ki.

Befejeződött a Körös Kazángyártó Vállalat korszerűsítő beruházása, melynek következtében a gyomaendrődi gyáregység kapacitása tovább növekedett.

Észrevehető mértékben előreléptünk a parkosítás és köztisztaság területén, de sajnálatos, hogy néhány magáról megfélemlítő állampolgár vandál módon igyekszik tönkretenni a komoly anyagi áldozattal elért eredményeket.

Összességében megállapítható, hogy a nehéz körülmények ellenére településünk eredményes évet zárt 1983-ban. Az eredményekben jelentős tényező volt a lakosság és az üzemi kollektívák társadalmi munkája és anyagi áldozatvállalása, mely valószínű meghaladja az 1982. évi eredményt. Köszönet illeti mindazokat, akik tettek és áldoztak érte.

Az 1984. évi célkitűzéseket a januári tanácsülés hivatott véglegesen megjelölni. Előreláthatóan a fejlesztési és felújítási pénzforrások tovább csökkennek és ennek lecsapódását Gyomaendrőd sem kerülheti el ebben az évben.

A várhatóan 10-12 millió forint fejlesztési alaphoz 3,5-4 millió forintot nem beruházási célokra (elsősorban hitel és kamat fizetésére) fordítunk, 2 millió forintot vízbázisfejlesztésre, 1 millió forintot a telefonhálózat bővítésére, közel 1 millió forintot az intézmények olajkályha kiváltására fordítunk.

1984. végére a lakossági és üzemi hozzájárulásokból 3,6 millió forint lesz a zárolt számlánkon a tornaterem építésére. Itt szeretnék kitérni arra, hogy ma már biztosra vehető, hogy a tornaterem építése 1984-ben nem kezdhető el, mert a várhatóan 15-20 millió forintos beruházáshoz a saját tartalékunk mellé sem a megyei tanács támogatást, sem az OTP hitelt nem tud adni. Megítélésem szerint ezt a nagyon fontos célt nem adhatjuk fel, ezért arra kell törekednünk, hogy a VII. ötéves tervben megvalósuljon. Ennek realitását jelentősen növelné a megyei támogatás mellett, ha a lakosság még szélesebb rétegei kapcsolód-nának be az „Egy nap a tornateremért” akcióba.

1984-ben jelentős új vízbázisbővítő beruházás kezdődik több mint 40 millió forintos beruházással, melyben a helyi forrás mintegy 8 millió forint, felsőbb támogatás 19 millió forint, vízmű vállalat hozzájárulása 7 millió forint és társulati pénzmaradvány várhatóan 7 millió forint lesz.

Sajnos ez a program ismét a felszín (folytatás a 2. oldalon)

alatti vízbázist bővíti, de nincs más megoldás, ha több vizet akarunk, mert a felszíni vízkivételi mű közel 100 millióra tervezett beruházásához lehetetlen a forrásokat megteremteni. Az induló beruházás teljes befejezése 1986-ra várható.

1984. közepére az Újkert soron elkészül 100 db teljesen közművesített telek az OTP bonyolításában, ezzel új, korszerű lakásépítési forma lehetőségét teremtjük meg. Emellett arra törekszünk, hogy a többszintű OTP-társasházak folyamatos építésének feltételeit a VII. ötéves tervre átnyúlóan biztosítsuk.

Továbbra is fontos feladatnak tartjuk a település bekapcsolódását a gázellátásba. Az elkészült tanulmányterv szerint a Szarvassal közösen bonyolított program várható költsége meghaladja a 70 millió forintot. A szükséges források előteremtése szinte erőn felüli feladatot jelent, de bizakodunk, hogy legalább a beruházás elindítását el tudjuk érni a VI. ötéves tervben.

Az előttünk álló év felújítási feladatai a tanácsi lakások központi forrású felújítása mellett a művelődési központra koncentrálnak. Ezen túlmenően a közutak és csapadékvíz csatornák felújítására tudunk szerephez fordítani.

Azt terveztük, hogy a jelenlegi személtelpeket teljesen felszámoljuk, feltöltjük és

parkosítjuk. Tovább kell lépniük a fásításban és parkosításban, a köztisztaság és az utak rendjének fejlesztésében. Ezen feladatokat csak a lakosság, az üzemek és intézmények közreműködésével valósíthatjuk meg.

Jelentős változást eredményez 1984. január 1-től az MSZMP Központi Bizottsága október 12-i határozata alapján született Elnöki Tanács döntése, mely a járásközpontú megközelítéssel összefüggésben Gyomaendrődöt városi hatáskörű nagyközséggé nyilvánította és körzetközpontként jelölte meg.

Településünk új szerepköre elsősorban azt jelenti, hogy lakosságunk tanácsi ügyei szinte teljesen helyben intéződnek. Emellett a tanács apparátusára hárul Dévaványa, Ecsegfalva és Hunya települések – egyes feladatok tekintetében való – megyei irányításának megvalósítása, a körzet összehangolt fejlesztésének segítése.

E feladatok ellátására a szakigazgatási szerv létszámát 10 fővel növelhetjük.

A település új szerepköréből eredő másik igen jelentős dolog, hogy az MSZMP Központi Bizottsága határozata alapján a körzetközpontokat 5 éven belül várossá kell fejleszteni.

Ennek alapján bízhatunk abban, hogy a VII. ötéves terv közepén Gyomaendrőd is

elnyeri a jogosan kiérdemelt városi rangot.

A biztató perspektíva nem eredményezhet önelégültséget egyikünkben sem. Világosan kell látnunk, hogy az új szerepkör és a városi rang elérése arra kötelez bennünket, hogy munkánkat és településünket városi szintre emeljük. Minden becstületes, települését – szűkebb hazáját – szerető gyomaendrődi lakossal szemben jogos igény, hogy ne csak óhajtsa a fejlődést, hanem tegyen is érte, áldozzon és dolgozzon érte, valamint óvja és becsülje meg az elért eredményeket és fogja le a kezét a vandál rongálóknak, a gátlástalan környezetszennyezőknek.

Tisztelettel kérem az új év kezdetén minden állapolgárunkat, Gyomaendrőd dolgozó népét, üzemi kollektíváit, a nyugdíjasokat és a gyerekeket egyaránt, hogy fogjunk össze egyetértésben a városépítő munka hajrájában mindannyiunk jobb, szebb és kulturáltabb életfeltételeinek megteremtéséért.

Ehhez és a mindennapi termelő munkához kívánok mindenkinek eredményekben gazdag, boldog új esztendőket, személyes életében sok örömet és boldogságot.

Gyomaendrőd, 1984. január 1.

Jenei Bálint

Napi kenyérellátásunkat biztosítják

A Békés megyei Tanács 2. sz. Sütőipari Vállalat (Gyomaendrőd, Pásztor János u. 35. sz.) 1959. január 1-én alakult. Közvetlen jogelődje a Gyomai Járási Sütőipari Vállalat volt, melyet a Gyomai járási Tanács V. B. 22/1/1955. sz. határozatával hivatott életre. (Ezt megelőzően, a sütőipar államosítása után, különböző területi elosztású és irányítású vállalat funkcionált.)

Felügyeleti szerve a Bm. Tanács Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Osztálya Békéscsaba.

Ellátási területe, feladatai, tevékenysége:

A vállalat a szarvasi és szeghalmi járásközpontú lakosságát hivatott ellátni sütőipari termékekkel. Vállalatunk Békésszentandrásról Bucsaig, északnyugat Békés megyében 10 helységben 6, a mai követelményeknek megfelelő modern, valamint 4 régebbi, de jól karbantartott üzemből termelt termékeivel látja el a terület lakosságát. Egy kevésbé modern üzeme tartálék üzem. Az elmúlt közel negyedszázad alatt igen sokat fejlődött vállalatunk több vonatkozásban is. 5 új üzem épült, korszerűsítve lettek a régebbi üzemek is. A termelés is bizonyos vonatkozásokban képesítve lett. A régebbi ráfűvások olajtűzelésű kemencéket zömmel felváltották a modernebb gőzkemencékre, továbbá jó néhány korszerű szerelt kemence is segíti a termelést. Ezeknél a kemencék-nél a vetés és kistűtés még mindig fáradtságos munkával, kézi erővel történik. A szarvasi üzemből működő a vállalatunknál legmodernebbnek számító NDK gyártmányú alagútkenecse, melyben úgy a kenyert, mint a süteményt, meg lehet sütni. A vetés és kistűtés különösebb szakmai fel-

készültséget és nagyobb fizikai erőt nem igényel. Minden üzemből rendelkezésre áll elektromos centrifuga a liszt szitálásához, dagasztógép a tészta megmunkálásához. (A szakma legnehezebbnek tartott munkája, a kézi dagasztás, már csak az idősebb szakmunkások egyáltalán nem kellemes emlékeiben él.) Egyes területeken a kenyérfőzés is részben gépesített.

A sütemény (hagyományos) termelését osztógépek, kiflisodrók, zsemleformázók segítik. Az alap és járulékos anyagok, valamint segédanyagok, késztermékek tárolására megfelelő raktarak állnak rendelkezésre a legtöbb üzemből. Az üzemeltetéshez szükséges anyagok szállítása, s a késztermékek terítése gépkocsival történik. (20–23 évvel ezelőtt még igen gyakori volt a lovasfogatú be- és kiszállítás.)

Az 50-es években, s a 60-as évek elején a kenyér és az egyszerűbb, hagyományos péksütemények termelése volt az elsődleges. A későbbiek során, az igények növekedésével, az életszínvonal természetes következményeként megnövekedett a kereslet mennyiség és minőség vonatkozásában a finomabb és drágább süteményfélések-nél.

A 60-as évek második felében megindult, majd a 70-es évektől kezdődően dinamikusan fejlődött vállalatunknál a tartósított termékek (édesipari lisztes készítmények) termelése. Kenyérből jelenleg vállalatunk főleg fehér kenyeret termel 1, 2, 3 kg-os súlyban az úgynevezett vekni és gömbölyű vágott formátumban. Természetesen próbálkoztunk és kísérleteztünk egyéb kenyérfélések termelésével is (burgonyás, ku-

coricapelyhes, alföldi, köményes stb.), de ezekből az igény eléggé hullámzó, s nem igazi versenytársai ezek a termékfélések a hagyományos, s a vásárló közönség által legjobban kedvelt fehér kenyérnek.

Foglalkozik vállalatunk zsemlemorzsa alapanyag gyártásával, s annak feldolgozásával, kiszerezésével is.

Péksütemény-termelésünk 55-féle készítményből áll. Az ellátási területen nem egyenlők az igények a különböző termékfélések iránt. Az természetes, hogy városban és a nagyobb községekben az igények skálája szélesebb, még a kisebb helységek elvárásai szerényebbek. Hosszú évek tapasztalata, hogy az egyik településen például igen kedvelté válik egy töltelkes termék, míg 50 km-rel távolabb egyáltalán nincs piaca. Vállalatunk igyekszik a vásárló közönség igényeinek megfelelően kialakítani süteménytermelését. (Sajnos a jó szándék időnként nem elégséges, a töltelékanyag ellátásban mutatkozó zavarok miatt.)

Különösen a gazdaságirányítás bevezetése után (1968) nyílt lehetősége vállalatunknak arra, hogy a megfelelő hasznosító tartósított termékek gyártásával is fokozott mértékben foglalkozzék. Ennek az ágazatnak fejlesztése érdekében Gyomaendrődön a kenyérgyártás és az időközben rendelkezésünkre bocsátott területen, több lépcsőben, új, modern tartósított termékgyártást létesítsen, modern feldolgozó gépekkel, szerelt kemencékkel, tágas munkatermekkel, raktárakkal, megfelelő szociális létesítményekkel.

A termelés először itt is az egyszerűbb termékekkel indult el, (sós-teasütemény, különféle mézessütemények) de ebben a vonatkozásban is érvényesültek a korábban említett hatások. Ma már 30–35 féle édes-

ipari lisztes készítményünk van. (Ezeknek a száma is hullámzó a váltakozó piaci igények, s az anyagellátási okok miatt.) A jelenlegi „sláger” termékünk a ropi. Ennek kézzelfogható bizonyítéka a szinte ki nem elégíthető vásárlási igény, ami a kitűnő minőségnek köszönhető. A minőség folyamatosan magas szintje miatt ez a termékünk 1982-ben elnyerte a „Kiváló áruk fóruma” elismerést, és használhatja termékein a kitüntető, megkülönböztető jelzést.

A vállalat termékeit három csatornán értékesíti, így, saját boltjain keresztül, viszonteladóknak (ÁFÉSZ-ek, kis és nagykereskedelmi vállalatok, magánkereskedők) és közületek felé (bölcsőde, napközi, szociális otthon stb.).

Az állandósult jó minőség, pontos időbeni rendelésteljesítések arra inspirálták az ellátási területünkkel határos más megyék egyes részeinek illetékeseit, hogy felkérjék vállalatunkat az adott területek lakosságának az általunk termelt sütőipari termékekkel való ellátására. A kérésnek vállalatunk eleget is tett, és tesz. Szolnok megyében Öcsödön két vállalati boltot üzemeltetünk, termékeket szállítunk, továbbá a kisújszállási ÁFÉSZ egyik tanyai boltjába is. (Márialaka) Hajdú-Biharban lényegesen nagyobb terület lakosságát látjuk el. Csökmő, Vekerd, Darvas, Zsáka, Furta községekbe naponként szállítunk sütőipari termékeket. Ez üzleti vállalkozáson kívül vállalatunk munkájának elismerését is jelenti.

Tartósított termékeinket természetesen nemcsak ellátási területünkön és megyénkben értékesítjük, hanem az ország északi részén és a dunántúli megyékben is. (Legtávolabbi pont: Sopron.)

A vállalat kiterjedt kiskereskedelmi tevékenységet is folytat. Itt is a fokozatosság a jellemző úgy a boltok száma, mint a forgalmazott áruk mennyisége és száma tekintetében. A 60-as években nem minden, az ellátási területhez tartozó helységben volt bolt, s ha volt is, csak egy. A területünkön

működő ÁFÉSZ-ek és kereskedelmi vállalatok kisebb kereskedelmi egységeiket fokozatosan megszüntették (megszüntetik), így egy-egy településen nagy távolságra voltak az élelmiszerboltok, s ennek következtében kedvező feltételek adódtak bolt-hálózatunk növelésére. Közégeként 2 bolt a jellemző, de pl. Gyomaendrődön 5 bolt működik (igaz, egy szezonális jelleggel), Szeghalmon 4, Dévaványán, Vésztőn 3-3, a többi helységben 2, illetve 1 bolt a jellemző.)

1983. IV. negyedévében 25 bolt üzemel vállalatunk területén. A boltok kezdetben (50-es évek vége, 60-as évek eleje, közepe) csak a vállalat által gyártott kenyeret és hagyományos péksüteményeket értékesítették. Az árukészlet fokozatosan bővült, így a saját készítésű tartósított termékekkel, tej- és tejtermékekkel, FÜSZÉRT-árukkal, hússító italokkal.

A lakosság hamar megkedvelte a főleg egy-két személyes jól ellátott boltjainkat, melyek a lakosság igényeire igazodó nyitva tartási idejűkkel segítik a vásárló közönséget.

A termelő üzemek gépesítése, villamosítása, a gépkocsipark növekedése, az üzemi épületek állagmegóvása szükségessé tette a megfelelő karbantartó részlegek kialakítását. Jelenleg megfelelő létszámú és képesítésű szakember végzi ezeket a feladatokat.

A lakosság jobb ellátása érdekében, de nem utolsósorban gazdasági megfontolásból, a vállalat központi laboratóriumot tart fenn. Itt a beérkező lisztes sütőipari jellemzőinek, értékeinek megállapítása történik, s az eredmények továbbadása a termelő üzemek felé a legjobb minőségű termelést és gazdaságos felhasználását hivatott elősegíteni. Foglalkozik a laboratórium a késztermékek, így a kenyerek, sütemények minőségének ellenőrzésével is.

Néhány, a vállalat viszonyait, helyzetét legjobban jellemző adat: (1983. év várható)

Bruttó termelési érték: 168 610 m/Ft
 Nettó árbevétel: 253 920 m/Ft
 Érdekeltségi nyereség: 15 000 m/Ft
 Bérszínvonal Ft/fő/év: 54 212 Ft

A vállalat 1983-ban a sütemények fogyasztói árának élnyertelen változása miatt, a bázis szintjét elérni nem tudta, kenyértermelés terén viszont túlhaladta a bázis időszakot. A boltok forgalma is kedvezőbben alakult, mint az irányadó időszakban.

Az ipar gépesítése és profilbővülése miatt megváltozott a dolgozók összetétele is. A sütő szakmunkások mellett a kenyér- és süteménytermelő üzemekben jelentős számú betanított és segédmunkás dolgozik. Az édesipari lisztes készítmények termelésének erőteljes megindítása óta igen sok nődolgozót is alkalmaz vállalatunk, s ezek között jelentős a fiatalok száma. Gyomaendrődön a süteményüzemben foglalkoztatottak száma túlnyomó többségben nődolgozó. Vésztőn és Körösladányban a süteményrészleg dolgozóinak is nagyobb része nő.

1983. szeptember végén a vállalatnak 545 fő dolgozója volt, ebből nő: 321 fő.

Vállalatunknál erős pártalapszervezet, népes szakszervezet (a szervezett dolgozók száma 90% felett van) jó KISZ-szervezet működik. Megfelelő színvonalon látja el munkáját a dolgozók érdekében életre hívott, s a szakszervezet által patronált Kulturális, Üdültetési és Sportbizottság. A Nőbizottság is általános megelégedésre látja el munkáját.

A vállalat jövővel kapcsolatos elképzelései:

Feladataink közül a legfontosabbnak tartjuk a társadalmi tulajdon védelmének fokozását, a mindenkitől megkövetelt kellő munkafegyelmével. A rendelkezésre álló eszközök legjobb felhasználásával, a jó munkaköri légkör fokozásával törekszünk a még színvonalasabb termelésre és ellátásra, s nem utolsósorban az állam iránti kötelezettségeink maradéktalan teljesítésére.

– Közérdekű közlemények –

A gyomaendrődi híradó előző számában vázlatosan ismertettük a vásárok és piacok rendjéről alkotott 1983. évi 1. sz. tanácsrendeletet. Az alábbiakban tételesen ismertetjük e renDELETEH tartozó mellékletként a vásári-piaci díjszabásokat.

a) *Allatvásáron, állatpiacon, baromfi piacon:*
 Ló, szarvasmarha, szamár,
 öszvér 30,- Ft/db
 Borjú, csikó 20,-
 Sertés 100 kg-on felül, juh,
 kecske 15,-
 Süldő, malac, bárány, gida 8,-
 Liba, pulyka, kacsza, nyúl 3,-
 Tyúk, egyéb baromfi 2,-
 Pelyhes liba, kacsza, pulyka 1,-
 Pelyhes csirke, gyöngyös 2,- Ft/5 db
 Egyéb szárnyas állat (galamb,
 fácán, stb.) 1,- Ft/db
 Tojás (tyúk, gyöngyös) 0,10 Ft/db
 Tojás (liba, kacsza, pulyka) 0,20

Megjegyzés: A 0,50 Ft-tól felfelé, azon alul lefelé kerekíteni kell.

b) *Terménypiacon:*
 Bármely termék zsákban 2,- Ft/zsák
 Ömlesztett árusításnál 3,- Ft/mázsa
 c) *Használtcikk piacon:*
 Sátorból történő árusítás 10,- Ft/m²
 állványról, asztalról, padról
 történő árusítás 6,-
 földön történő árusítás 5,-
 d) *Vásáron, piacokon:*
 Bazár, rövid-, kötött-, divat-
 árusok (kereskedők) 10,- Ft/m²
 Egyéb kereskedők 8,-
 Saját terméket árusító iparosok,
 vendéglátósok (cukrász, pec-
 csenyesütő stb.) 7,- Ft/m²
 őstermelők 5,-
 házalók, vásáron, piacon fel-
 alá járva árusítók 10,-
 kőszőrülők, vésők, stb. 10,-
 körhintások, lövészek, mutatvá-
 nyosok vásárokon, piacokon 3,-
 Piacfenntartó kezelésében lévő
 asztalok, állványokon

történő árusítás, amennyiben nem esik magasabb tétel alá 10,- Ft/fm

e) *Vásárokon, piacokon:*
 gépjárműről, pótkocsiról
 történő árusítás állat- és
 terménypiac kivételével 60,- Ft/db
 szekérről, egyedi szállítójár-
 műről, utánfutóról, állat-
 és terménypiac kivételével 30,-
 Gépjárműről, pótkocsiról,
 szekérről, utánfutóról állat-
 és terményárusítás az a), b),
 pontban fizetendő díjon
 felül 20,-

f) *Vásáron, piacokon felvásárlói tevékenységet folytatók:*
 tehergépkocsi, pótkocsi után 60,- Ft/db
 személygépkocsi utánfutó és 6
 m²-t meg nem haladó rak-
 területű egyéb jármű, szállí-
 tóeszköz után 40,-
 személygépkocsi után 30,-
 g) *Vásár, piac területén tartózkodó járművek,*
amennyiben azokról árusítás nem folyik:
 tehergépkocsi, vontató egy
 pótkocsival 50,- Ft/db

(a 3. oldal folytatása)

6 m ² rakterületet meghaladó egyéb jármű, szállítóeszköz	40,-
6 m ² -t meg nem haladó rakterületű egyéb jármű, szállítóeszköz	30,- Ft/db
személygépkocsi	20,-
motorkerékpár, tricikli	10,-
fogatos szekér, vagy kocsi	30,-

h) Meghatározott időre előre váltott árúsi-tóhely:
váltott időszak piaci napjainak száma

x elfoglalt terület négyzetmétere x a c) és d) pont szerinti tétel 80%-ával a piacfenntartó kezelésében lévő zárt elárúsítóhely használata 25 Ft/m²/hó Piac területén árusító által felépített zárt elárúsítóhely terület használata 5 Ft/m²/hó

A KÖZÉRDEKŰ KÖZLEMÉNYEK sorozatban a helyi építésiügyi előírások megállapításáról szóló tanácsrendeletet fogjuk ismertetni következő számunkban.

Jakab Józsefné

* TÉLI NÉPSZOKÁSOK *

A legtöbb népszokás, hagyomány és bona a téli ünnepekörhöz kapcsolódik.

A Mikulás várása vezette be ezt az időszakot. A gyerekek levelet írtak a jószágos Mikulás bácsinak, aki szolgálva: Kormosorrú és Paprikaorrú krampuszaival pillanat alatt bejárta a világot. Mindent tudott, mindent látott, mindent feljegyzett, mivel mérföldláb csizmája előtt sem távolság, sem heg, sem tenger, sem sár, sem hó nem jelentett akadályt. Összeszedték a leveleket. Tehették, hisz olyan kezük volt, hogy a bezárt ablak üvegén is átnyúlt anélkül, hogy kitorzte volna.

December 5-én este sok-sok ablakba odakerült a tisztára, fényesre „subickolt” kis csizma, cipő. S reggelre, csodák csodája, ott volt az ajándék.

Folytatódott a Luca-napi babonákban. Legismertebb a Luca-cédula volt. 13 cédulára egy-egy keresztnév került. A fiúk lánynevet, a lányok fiúk nevét írták fel. A cédulákat egyformára összehajtogatták, és napoként egyet megnézés nélkül eldobtak. Az utolsót volt csak szabad megnézni. Amilyen név megmaradt, olyan nevű lesz a jövődöbéli. Endrődön ez úgy módosult, hogy a cédulákat hajnali misére menet kellett hátunk mögé eldobni, mikor senki sem látja. Az utolsót éjfél mielőtt lehetett megnézni.

Luca-napon megkotorták a tyúkokat, hogy bőséget hozzanak és a baj elkerülje a házat. Kotrás közben ezt mondta nagyanyám: *Tojzatok, kotojzatok,*

*Jól szaporodjatok,
Rókat ne lászatok,
Bajt rám ne hozzatok
Kakastaréj pirosodjon,
Csibe szárnya tollasodjon
Vércse, görény kerüljön,
Télre tavasz derüljön!*

A Luca-szék készítés is ismert volt. Ezzel kapcsolatban furcsa históriát hallottam: „Kopasz Sz. I., miután karácsonyra elkészült a Luca-szék, kivitte az útkereszteződésre (ahol most a Gyomaendrőd-Kondoros és a Szarvas-Mezőberényi út keresztezi egymást) és ráállt, hogy meglássa a boszorkányt. Hogy mit látott, nem mondta el, de reggelre megkopaszodott. Rossz nyelvek szerint a boszorkányok kopaszították meg, amiért véglegény maradt, így álltak rajta bosszút.

Ismert és sokak által igaznak tartott volt a Luca-naptár. Az egymás után következő nap megmutatja, milyen lesz a következő év 12 hónapja.

Karácsony közeledtével megint volt nagy készülődés. A fénypont a karácsonyfa, amit „az anyalkák hoznak az égből.” Alatta ajándékok, rajta díszek, szaloncukor, aranydió, csillagszóró, gyertyák.

December 24-ét „szentestének” nevezték. Mindenki megmosakodott, fürdött, ünnepelő ruhába öltözött. A kicsi gyerekek figyelmét „angyal-leséssel” elterelték, és a szülők az asztalra belopták a feldíszített karácsonyfa. Alatta karácsonyi énekeket énekelt a család.

Karácsonyi ételhagyomány: mákos tészta (karácsonyi csík) mézbe mártott fokhagyma, alma, dió. A háziszóttal terített asztalra szegetlen kenyér és fonott kalács került. Az asztal alá helyezett szakajtóba, kosárba csóva széna, marék búza, árpa, kukorica került. Oda tették minden ételből az első falatot, meg a karácsonyi morzsát és piros almát. Ünnep alatt még a szemetet sem volt szabad kivinni a házból, mert azal kiviszik a szerencséjüket.

A piros almát a ló, tehén itatóvödrébe tették és arról itatták a jószágot. Így a „betegség elkerüli azokat”.

Karácsonyi népszokás volt a betlehemezés. Deszkából készített tornyos épület volt a Betlehem. A belsejében jászolban egy baba, körülötte a szülők, Mária és Szent József (nevelő apa), ökör, szamar, bárány. Gyertyával világították meg a Betlehemet. Szereplők: angyal, öreg pásztor, fiatal pásztorok. Az angyal fehér női ruhába öltözött, fején arany glória volt, kezében csengő. A pásztorok subában, kucsában, csizmában, botokkal, melyen lánc csörgött. Szakál, bajusz tette őket felismerhetetlenné.

A házhoz az ablakon beszólva kérdezkedtek be, miután az Angyal megrázta a csengőt:

– Adnak a kiseded Jézuskának szállást?

Ha bebocsátást nyertek, elhelyezték főhelyen a Betlehemet, s nekikezdték a játéknak.

A játék végén a pásztorok ajándékot kaptak a háziaktól, majd áldást kérve rájuk csengővel kísért énekszóval elbúcsúztak.

December 28: Aprószentek napja. Heródes király gyermekgyilkosságának emlékét őrzi, aki a kisedeket megölette, hogy a gyermek Jézus királyi trónjáról őt le ne taszítsa.

– Hányan voltak az Aprószentek? – hangzott a felnőtt kérdése, s közben vékony vesszővel megpaskolta a gyereket.

Szilveszter az országosan általános szokásokkal volt található Endrődön is. Este

hálaadason vettek részt. Utána reggelig tartó vigalom következett. Éjfélkor rövid időre elsötétedett a bálterem. 1925-től, miután akkor kezdődött a helyi áramszolgáltatás, éjfélkor rövid időre elaludt a villany. Leállt a tánc. A zenekar kíséretével elénekelték a Himnuszt, majd „Boldog új évet” (B. ú. é. k.) kívántak egymásnak az ismerősök. Ezután következett a tombola. Főnyeremény az újévi malac volt.

Másnap rokonokhoz (nagyszülő, nagybácsi, nagynéni, kereszt és bérmaszülő, sógorság) illet elmenni, boldog új évet kívánni.

Pár napos szünet után következett vízkereszt. Ekkor volt a vízszentelés. A templomból az asszonyok szentelt vízzel tértek haza. A sok háznál szokásos szenteltvíztartóba töltöttek belőle. Szokás volt az is, hogy karácsonykor, húsvétkor, pünkösdkor, mikor gazdagabb étel került a család asztalára, azt szenteltvízzel meghintették.

Háromkirályok napján tartották a házszentelést is. A pap ministráns gyerekek kíséretében elment az új házhoz, szenteltvízzel meghintette és az ajtófélfára felírta krétával: (szemöldökhóra).

19 - G - M - B - 31

Vagyis a dátum négy számjegye közé került a három király: Gáspár, Menyhért, Boldizsár kezdőbetűje.

A téli ünnepekör másik jelentős népszokása volt a HÁROMKIRÁLY-JÁRÁS.

10-14 éves gyerekek járták. Öltözteték: csizma, fehér vagy más színű ingszerű női ruha, kenderből szakál és bajusz, fejükön vastag papírból készített korona, melyet színes sztaniolpapírból kivágott, vagy festett díszek ékesítettek és egy-egy nagy színes betű: G, M, B, aszerint, hogy melyik királyt személyesítették meg. A díszítésül a Nap, Hold és Csillag képe szolgált a koronán. Gáspár és Boldizsár kelleke volt még a csengő, Gellérté a kinyújtható nyelen ülő betlehemi csillag, melyben gyertya világított. Később már olyannal is találkoztam, kinek zseblámpaizzóval volt megvilágítva a csillaga.

A Messiást meglátogató királyok ajándékaikat vitték. Ezt mondták el mondókájukban.

Jutalmul a háziaktól ajándékot, későbbi időkben pénzt kaptak.

Az ezt követő idő volt a farsang. Vidám szórakozások ideje. Tánciskola és bálak időszak. A leghangosabb napok a farsang három napjára estek. (Farsangfarával zárult.) Farsang vasárnaptól hamvazószerdáig tartott. Ilyenkor a havas téli utakon szánkók siklottak, vitték a farsangolókat más községekbe is. Volt, hogy két-három napos farsangolás volt. Ennek a vendégeskedésnek jellegzetes étele volt a „pampuska” vagy farsangi fánk. Persze a bor sem maradtott el. Mesélük, hogy az egyik részeg farsangoló a fánk helyett a korán kelt kislibát kapta be, mert mindkettőt a kemencenyakon tartották, hogy melegen legyen. A farsangon került sor az álarcos bálra. Ezt a vidám ünnepekört a hamvazás zárta, ami a nagybójt kezdete volt és ezzel indult a tavaszi ünnepekör népszokása is.

Márton Gábor

A TIT gyomaendrődi szervezetének munkája

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat gyomaendrődi Szervezete 1982. február 2-án alakult. A két község, Gyoma és Endrőd egyesülése előtt társulatunk mindkét községben működött már.

Gyomaendrődön 1974 óta TIT-szervezet, Endrődön pedig 1975 óta TIT-csoport tevékenykedett.

A gyomaendrődi szervezet megalakulása szerencsésen egybeesett egyrészt a két község egyesülésének időszakával, másrészt a TIT VIII. Küldöttgyűlés előkészítésének időszakával. A gyomaendrődi szervezetnek a megalakulásakor 78 tagja volt, ebből 23 fő korábban endrődi és 55 fő korábban gyomai lakos volt. Az alakuló ülésen 11 tagú elnökséget választott a tagság. Elnöknek Varga Zsigmond országgyűlési képviselőt, alelnöknek Varju József ált. iskolai igazgatóhelyettest, titkárnak pedig Jenei Lászlót választotta meg a megválasztott elnökség. A korábbi hagyományoknak megfelelően a községi titkárt a TIT szarvasi Városi Járási Szervezetének elnöksége megválasztotta a TIT járási titkárnak.

A Tudományos Ismeretterjesztő Társulat feladatát mindenekelőtt az MSZMP Kongresszusi határozatainak végrehajtása, az állami szervek közművelődésre vonatkozó határozatainak végrehajtása, a TIT Küldöttgyűlései határozatainak végrehajtása illetve a helyi párt és tanácsi határozatok végrehajtása képezi.

Feladatunk mindenekelőtt az ideológiai munka segítése, tudományos alapokra támaszkodó társadalomtudományi valamint természettudományi ismeretek terjesztése.

A TIT-munka gyakorlati végzése, szervezése nem a naptári évekhez igazodik, hanem egy-egy szezon őszi és tavaszi időszakból áll, ami azt jelenti, hogy az ismeretterjesztő évad a gyakorlatban általában szeptembertől a következő év májusáig terjed. Tekintettel nagyközségünk mezőgazdasági üzemeinek jelentős számára, a gyakorlatban ez némileg lerövidül, rendezvényeink zöme október és április között lebonyolódik. A községegyesítéssel létrejött gyomaendrődi szervezet legfontosabb feladata kezdetben az volt, hogy a két községben korábban 45 szerződésen lekötött 273 rendezvényt sikeresen lebonyolítsunk. Ezt a célnyat alapvetően sikerült elérni, rendezvényeinken az 1981/82-es szezonban 10 400 fő vett részt, főleg fizikai dolgozók.

Szervezetünk első önálló évadja az 1982/83-as időszak volt. Annak ellenére, hogy kitűzött céljainkat nem mindenben tudtuk megvalósítani, jelentős fejlődésről adhatunk számot ebben az időszakban.

56 szerződést kötöttünk és a korábbi szezon 273 rendezvényével szemben 1398 rendezvényt bonyolítottunk le.

Ezt a jelentős fejlődést mindenekelőtt úgy érték el, hogy 8 tanfolyamot szerveztünk illetve bonyolítottunk le községünkben. Megszerveztük a tűzvédelmi megbízottak tanfolyamát, ahol 74 fő vett részt és tett sikeres vizsgát. A megyében elsőként vettük fel a kapcsolatot az ATI-val és a

megszervezték és saját előadóinkkal lebonyolított targoncakezelői tanfolyamainkon 44 fő vett részt a 105 órás elméleti és 20 óra/fő gyakorlati oktatásban. A résztvevők magas szintű tudásról tettek tanúságot az Autófelügyelet és az ATI vizsgabizottsága előtt és kaptak három targoncatípusra országos érvényű jogosítványt. Ezen kívül szerveztünk három elsősegélynyújtó tanfolyamot és két kazánfűtő tanfolyamot szeszes illetve olajkazanok kezelőinek.

89%-kal nőtt a rendezvényeinken résztvevők száma és ezen belül 12,5%-kal az előadásos rendezvényeken nőtt a résztvevők létszáma. Ez mintegy 1300 fős emelkedést jelentett.

Többek előtt ismeretes az, hogy 1975 óta működik Gyomán a Pártpropagandisták és TIT-előadók Klubja. Annak ellenére, hogy az előadások látogatottsága nagy szóródást mutat és sem a TIT-előadók sem a pártpropagandisták nem használják ki az ebben rejlő lehetőségeket, a jól megszervezett előadások eredményeképpen csaknem megduplázódott a résztvevők száma. Különösen sikeres volt Dr. Petrovszki Istvánnak az MSZMP KB osztályvezető helyettesének és Dr. Lukács Lajosnak a Számviteli Főiskola főigazgató-helyettesének előadása.

A Vöröskereszt szervezettel újraindítottuk a kismamaklubot, melynek 8 előadásán jelentős számú kismama vett részt. A Hazafias Népfront Községi Bizottságával együttműködve az általános iskoláknál, mezőgazdasági szakmunkásképző iskolánál és az ipari szakmunkásképzőnél valamint az óvodáknál javasolt témákból tartottunk előadásokat nagy hallgatóság előtt. Vállaltuk szocialista brigádok felkészítését a különböző vetélkedőkre. Ezeket a foglalkozásokon 644 fő vett részt.

A KISZ Községi Bizottságával együttműködve ifjúsági klubfoglalkozásokat, vitaköröket bonyolítottunk le, melyek 14 foglalkozásán 399 fő vett részt.

Összességében 18 gazdálkodó egységgel, 2 általános iskolával, 3 középfokú iskolával és a gimnázium levelező tagozatával, 3 óvodával, a KISZ-szel, Vöröskereszttel, MHSZ-szel, Művelődési Központtal, MOKÉP-pel, öregek napközi otthonával, nyugdíjas klubokkal, külterületi klubkönyvtárral kerültünk többek között munkakapcsolatba.

A mennyiségi fejlődést jól szemlélteti az a tény, hogy a különböző TIT-rendezvényekre fordított összegek az 1982/83-as szezonban a korábbi évhez képest 4,5-szörösére növekedtek, elérték községünkben a 212 ezer forintot.

Szervezetünk tevékenységét jól érzékeltetik a következő adatok, melyek szerint az 1982/83-as szezonban a járásban lebonyolított rendezvényeknek 78%-a, a résztvevőknek 58%-a, a felhasznált összegeknek 73%-a Gyomaendrődön volt. A járás taglétszámának 56%-a tartozik szervezetünkhez.

Jelentős a Nagyközségi Tanács anyagi

támogatása, mintegy 22 ezer forinttal járult hozzá rendezvényeinkhez.

A gazdálkodó szervezetek közül az elmúlt szezonban különösen kiemelkedett a Gyoma Kötőipari Szövetkezet, Győzelem Mgtsz, de több egység is nagyszámú rendezvényt bonyolított le.

Önkritikusan meg kell azonban állapítani, hogy saját hibáinkból még nem jutottunk el minden gazdálkodó szervhez és visszaesés következett be – igaz ámenetileg – az általános iskolai tudománybaráti körök területén.

Tartalmi tevékenységünket értékelve röviden úgy összegezhethetjük, hogy abban is előrelépés következett be. Előadóink zöme jól képzett, fegyelmezett az elvállalt előadások megtartásában. Elsősorban a társadalomtudományok iránt nőtt meg az érdeklődés. Községünk sajátos helyzetében érthető az a felkocozott érdeklődés, ami megnyilvánult a községpolitikai kérdések iránt. Szervezetünk megfelelő fórumot biztosított az egyébként is TIT-tag községi párt és tanácsi vezetőknek ezeknek az igényeknek a kielégítésére.

Előadóink továbbképzését egyrészt az agit. prop. klub keretén belül, másrészt 3 előadói konferencián, módszertani hónap előadásával továbbá külföldi vendégelőadó fogadásával, előadásának jó megszervezésével biztosítottuk. Nagy hangsúlyt fektettünk rétegpolitikánkban mindenekelőtt a fizikai dolgozók, az ifjúság és a nők bevonására rendezvényeinkre.

Szervezetünket a TIT Országos Elnöksége 1982-ben kitüntette a TIT Aranykoszorús Plakettjével.

Feladataink továbbra is nagyok. Lassan befejeződik az 1983/84-es ismeretterjesztő évad szervezése. Jelenlegi adataink birtokában elmondhatjuk, hogy előadásos rendezvényeinknél és az iskolai tanfolyamoknál jelentős az előrelépés. Szervezés alatt van néhány tanfolyam is illetve folyik a felmérése annak, hogy a gazdálkodó egységek milyen szakmai jellegű tanfolyamokat igényelnek. Szervezetünk felnöttek részére nyelvtanfolyamokat is. Arra törekszünk, hogy a „fehér foltokat” ez évben felszámoljuk községünkben.

Előre kívánunk lépni tagjainkarányosabb foglalkoztatása érdekében. Tovább szeretnénk növelni társulati tagjaink számát.

A községi párt- és tanácsi szervekkel, tömegszervezetekkel és gazdálkodó egységekkel kialakult eddigi jó kapcsolatunkat továbbfejlesztve bízunk abban, hogy szervezetünk tovább növelni hatókörét, eredményesen szolgáljuk a párt politikájának megvalósítását.

Reméljük sikerül továbbra is a már eddig megnyilvánuló bizalom növelését elérni, bízunk abban, hogy egyre többen ismerik fel munkánk szükségességét és igénylik helyi, megyei vagy országos előadók részvételével különböző rendezvények megtartását.

Örömmel megyünk, bárhová is hívunk bennünket.

Jenei László

A víz a Föld nagy részét borítja, az élethez nélkülözhetetlen. Tehát létünk nagyban függ a vízellátástól. Az elmúlt hetekben sokat foglalkoztatta a gyomai részen lakókat a szakaszosan előforduló vízhiány, főleg a lakótelepi bérházakban élőkét. Többek között erről is tájékoztatott kértünk Rau Józseftől a Békés megyei Víz- és Csatornamű Vállalat gyomaendrődi telepének vezetőjétől. Irányításával 17 fő végzi a vízellátással és szennyvíz elhelyezésével kapcsolatos területi teendőket. Az 1963-ban megépült alapvízmű, 1978-ban a jelenlegi telephely első ütemével bővült, 1981-ben már a második ütem is üzemelt. A vízvezeték-hálózatnak a hossza 80 km, 1600 lakással egybekötve. A két esztendeje rendelkezésre álló tározó 5000 köbméter vizet tartalmaz. Gyomaendrőd lakóinak részére a 3 kúttal működő vízmű 3000 m³ vizet képes szolgáltatni. Ez a mennyiség csak téli időszakban elegendő. A vizet „habzsóló” nyári szezon 1000 m³-rel többet fogyaszt. A beszelgetésünk során azonban kiderült, hogy a közeljövőben vízbázis növekedése nem várható. A megyei Vízmű terveiből kiténik, hogy településünk vízellátási gondjai csak 1986-ban szűnnek meg. Addig is enyhítés érdekében jövő évtől 500 m³-es kútjával a Győzelem Mgtsz a telep segítségére siet.

A szolgáltatás minősége időnként akadózik. A munkavégzés nehéz és fászesztő (ké-

sznelési szolgálattal), a gépesítés színvonala kissé elmaradott. A vezető létszámmiánnyal küszködik és a bérszínvonal sem a legideálisabb. A nyári hónapokban megsokasodnak a feladataik, a lakosság egészségének megóvása érdekében a KÖJÁL által előírt jogos higiéniai követelményeket mindenkori szigorúan be kell tartani. A meglévő nehézségek ellenére is a minőségi követelmények megyei viszonylatában előkelő helyen áll a gyomaendrődi víz. A szakemberek véleménye szerint az egyik legkellősebb Békés megyei víz itt iható. A már országhatárainkon túl is ismert fürdőnk nyári hidegvíz-ellátását is a jelzett vízhálózati rendszer adja. Sokakban felmerült már az a kérdés egy-egy szörtyögő vízcsap előtt fohászkozva, hogy itt, ahol a Körösök folynak, miért vannak vízellátási panaszok. Természetesen a szakembereket is régen foglalkoztatja ez a racionális gondolat, azonban a jelenlegi gazdasági viszonyaink között egyelőre ez nem valósítható meg. A természet ajándékaként kapott termálvíz hálózatba kapcsolása is beszédtéma lakóink között. Nos, ez a víz magas hőfoka miatt nem kivitelezhető, hiszen a 40 °C feletti víz ideális melegágya lenne a különböző baktériumoknak. (A fürdőnk termálvizének hőmérséklete 60 °C feletti.) Nem dicsekvésképpen, de tényként megjegyzendő, hogy a gyomaendrődi „vizesek” az orszá-

gos átlaghoz képest jól állnak a hibák elhárításában. Óriási erőfeszítéseket tesznek a településünkön felgyülemlett szennyvíz megfelelő elhelyezéséért. A lakásokban keletkezett mennyiség olyan tetemes, hogy jelenleg ez szinte megoldatlan feladat elé állítja az ezzel megbízott dolgozókat. A környezetvédelem elsődlegessége ebben az ügyben – nagyon helyesen – „nem ismer tréfát”. Jobb körülményekre csak a jövő esztendőben számíthatunk. A nagyközségünkben megépített kutak kapacitása a lakosság létszámához mérve: kicsi. A Békés megyei Víz- és Csatornamű illetékesei ezért néhány éves türelmet és megértést kérnek lakóinktól amíg az új vízbázis elkészül. Ha közösen összefogva egymást megszoktatjuk a pazarlásról és napi szükségletünké válik a vízzel való takarékoság, mérséklődnek gondjaink.

Végül is miért voltak „nyári állapotok” a már jelzett időszakban Gyoma területén: a válasz a következő; egészségünk érdekében megelőző fertőtlenítést kellett végezni. A lakosság megnyugtatósaként közöljük, hogy a rövid ideig folyó enyhén klóros víz semmilyen károsodást, veszélyt nem jelent szervezetünkre. Ezek a preventív fertőtlenítések a jövőben is előfordulnak, ezekben az esetekben továbbra is a kellő megértést és támogatást kéri a Vízmű szakemberei.

A telepvezető nyíltan őszintén félre nem érthetően, reálisan nyilatkozott a jelen gondjairól, eredményeiről és a jövő terveiről – tiszta vizet öntött a pohárba.

Hajdú László

Szakcsoportok a lakosság jobb ellátásáért

Nap mint nap látni, hogy az ÁFÉSZ egységében szervezett felvásárlás is folyik. Ezeket a termékeket a szakcsoportok tagjai termelik. De mit jelent mindez a lakosság áruellátásában?

Erről beszélggettünk Török Sándor elvtársal, a Gyomaendrőd és Vidéke ÁFÉSZ elnökével.

1. *Elnök elvtárs hogyan értékeli a szakcsoportok tevékenységét, és milyen termelési értéket képviselnek a szövetkezetnél?*

A mezőgazdasági szakcsoportoknak meghatározó jellege van szövetkezetünk felvásárlásában. Az összes felvásárolt termék mintegy 40%-a a mezőgazdasági szakcsoportoktól kerül ki. Jelentőségét növeli e tevékenységnek, hogy itt a termelés szervesen folyik és a szakcsoportokban azt termelnek, amire ténylegesen szükség van. Egyes termékcsoportban a termelésük a lakosság ellátása szempontjából döntő jelentőségű, innen kerül ki a zöldség 80–90%-a. A szakcsoportok 1983. évi termelése – a kedvezőtlen időjárás ellenére – mintegy 10%-kal nő és meghaladja a 10 millió forintot.

2. *A szövetkezet részéről miben nyilvánul meg a segítségük, és melyek a legjellemzőbb tevékenységi formák?*

Szövetkezetünk hathatós segítséget nyújt a szakcsoportoknak. Évente mintegy 160–180 ezer forint felárat fizetünk ki az átvett termékek után.

Rendszeres támogatást adunk a különböző kiállítások megtekintésére, szakmai bemutatókon való részvételre, kiállítások helyi megrendezésére. Ezekre évente mintegy 60–80 ezer forintot fordítunk.

Segítünk az önhibájukon kívül veszteséges szakcsoportok veszteségrendezésében, alaphiány pótlásában is.

A kifolyósított előleg évente megközelíti az egymillió forintot. A jelenleg működő szakcsoportok állattenyésztéssel, zöldségtermeléssel, ipari- és gyógynövénytermesztéssel, valamint méhészettel foglalkoznak.

A termelés elsősorban a háztáji kisegítő gazdaságokban valósul meg, de az ipari- és gyógynövénytermelő szakcsoport bérelt földterületen is termel.

3. *Hogyan lehet valaki tagja valamelyik szakcsoportnak?*

A szakcsoport tagja lehet minden 15. életévét betöltött állampolgár, aki a tagsági jogok és köteleességek gyakorlásában nem korlátozott, és vállalja az évi tagsági díj fizetését. Ehhez egy felvételi kérelmet kell benyújtani, a szakcsoport vezetőségéhez. A felvételi kérelem az ÁFÉSZ felvásárlási osztályán kapható.

4. *Ismeretes, hogy jó termés esetén a piacra túlkínálat jelentkezik. Mit tehet a termelő az áru biztonságos értékesítése érdekében?*

A kereslet és a kínálat összhangjának közeletése mind a termelő, mind a forgalmazó érdeke. Az eladhatatlan termék nemcsak fölösleges bosszúságot, de jelentős kárt is okoz mind a termelőnek, mind a népgazdaságnak. Legfontosabb az összhang megteremtésében, hogy a termelő azt termelje amire igény van, és azt szerződésileg is kösse le. Jelenleg is több cikk van, ami biztonságosan értékesíthető. Erről a felvásárlás munkatársai felvilágosítást adnak. A piaci igényekhez való rugalmas igazodás segíthet a biztonságosabb értékesítésben.

5. *Tervezi-e a szövetkezet a szakcsoportok működési területének bővítését?*

A szövetkezetnek is állandóan figyelni kell a piaci helyzet alakulását, és ahhoz kell igazítani a szakcsoportok tevékenységét is. A vágóhíd üzemelesének beindulásával növelni kívánjuk a sertéshizlalást.

A hizlaldákban bérhizlalás megszervezésével, és természetesen anyag beállításával.

A világpiacon ismét igény van a bronzpulykára, májlibára, egyes ipari és gyógynövényekre. A jövő évben ezen cikkek termelését szeretnénk kiszélesíteni.

Köszönöm a beszélgetést.
Mészáros Gábor

Számítógép a középfokú oktatás szolgálatában

Napjainkban döntő változást jelent a számítógépek széles körű elterjedése. Az életnek szinte majd minden területére behatolt a tudományos kutatásoktól az ipar, a mezőgazdaság, a művészet szerteágazó területén át a mindennapi életig.

Az információáradat szükségessé tette a számítógépek feldolgozást, tárolást. Kiepített számítógépes kapcsolatok vannak a világ országai között, így az információcsere gyorsasága, pontossága nagy gazdasági jelentőséggel is bír. A rendszer végén ügynevezett terminálok segítségével lehet az információt megszerezni a központi számítógéptől.

A számítógép képes valamely probléma megoldásának lehetőségén végigfutni és az adott feltételeknek legjobban megfelelőt kiválasztani. Tervezésnél, üzletkötéseknél, vállalati irányításnál, beruházások tervezésénél alkalmazhatják. Bonyolult folyamatok ellenőrzésére, irányítására, az emberi munka megkönnyítésére szolgál. Számítógépek vezérlik azokat a robotokat is, melyek monoton és egészségre ártalmas munkák elvégzésében váltják fel az embereket.

A művészetben számítógépes ábrák, számítógépes zene, rajzfilmek tervezése, rajzolás készítése területén alkalmazható. Az alkalmazás fent említett lehetőségei természetesen csak kiragadott példák, melyek a számítógépek nélkülözhetetlenségét hivatottak bizonyítani.

Mindebből következik, hogy a jövő szakemberének rendelkeznie kell számítógépekkel kapcsolatos ismeretekkel. Erre a főiskolák, egyetemek felkészítik a hallgatókat. De jó néhány felsőfokú intézményben már a bejutáskor is nélkülözhetetlen, illetve nagy előnyt jelent az e téren való jártasság. Az előismeretek megszerzésében kívánnak segítséget nyújtani a középiskolák. Emellett a középiskolai képzésen való eredményes részvétel és az azt lezáró sikeres vizsga után a tanuló számítógép-kezelői (operátori) képzést szerezhet, amely elhelyezkedését is megkönnyítheti.

A Kiss Lajos Gimnáziumban ez évtől kezdődően van lehetőség számítástechnikai ismeretek megszerzésére.

A tanulók megismerkednek a számítógép felépítésével, működési elvével. Elsajátítják a BASIC programozási nyelvet, mely segítségével kommunikálnak a géppel, utasítást adnak és eredményeket kérnek a számítógéptől. Különböző feladatok logikájának megfejtése, megoldási folyamatának leírása, programjának megírása során gyakorlatot szereznek a gép kezelésében, jártasságot a problémamegoldásban és a programozásban. Könnyebb, játékos programokat önállóan állítanak össze mely által szerzett sikerélmény újabb nehezebbnél nehezebb feladatok megoldására serkenti őket. Az iskolánkban használt MT 10 802 számítógép tv-kijelzővel működik. A legkü-

lönbözőbb matematikai és logikai kérdéscsoport megoldására alkalmas, ábrák és rajzok megjeleníthetők és mozgathatók a képernyőn. A gép hang- és zajgenerátorral rendelkezik, így egyszerű zenei programnak futtatására is alkalmas. A gondolkodás játékos fejlesztésére tág lehetőséget biztosítanak a színes, érdekes játékprogramok.

Az oktatás területén is új lehetőségeket tár fel a személyi számítógép, nemcsak a reál, hanem a humán tárgyak körében. A fizika-, kémia-, biológiaórákon olyan jelenségek szemléltetése, modellezése oldódik meg, melyek eddig hosszadalmasak, bonyolultak vagy megvalósíthatatlanok voltak. A földrajz, történelem tanítása során „térképismeret és a lexikális tudás ellenőrzésében valamint, még sok eddig fel nem fedezett területeken hasznosítható. Ezekkel a lehetőségekkel csak akkor élhetnének igazán, ha a gépekhez programcsomagokat lehetne beszerezni. A számítógépes oktatás nélkülözhetetlen előfeltétele volna még a tanárok előkészítő képzése. Sajnos azonban megyénkben ez eddig nem megoldott, így az oktatás színvonala az önképzéstől, az igen hiányos és ritkán hozzáférhető szakirodalom egyéni feldolgozásának mértékétől függ. Jó lenne ezen változtatni, és az érdeklődő kollégák összefogása, egymást segítése újabb lendületet adhatna a számítógépes oktatás szélesebb körű elterjedésének.

Vöröskeresztes életünkről

1863-ban Henri Dunant svájci állampolgár kezdeményezésére létesített és azóta is működő nemzetközi társadalmi szervezet a Nemzetközi Vöröskereszt. Célja: a háborúk áldozatainak segélyezése, valamint a természeti csapások károsultjainak támogatása. Magyarországon 1881-ben alakult meg a magyarországi Vöröskereszt. 1948-ban majd 1957-ben újjá szervezték.

A gyomaendrődi Vöröskereszt 1982. március 1-től működik a jelenlegi formában. 13 fős csúcsvezetőségének elnöke: Dr. Csaba Kálmán, titkára: Gellai Józsefné.

Nagyközségünk vöröskeresztes életéről Gellai Józsefnével beszélgettem.

Milyen feladatai vannak a Vöröskeresztnek Gyomaendrődön és hogyan valósítják meg ezeket?

Először a Vöröskereszt általános feladatairól. Feladata a Magyar Népköztársaság szociálpolitikájának támogatása.

- Társadalmi mozgalommá fejlesztette a véradást.
- Feladat a lakosság egészségügyi nevelése.
- Felvilágosító tevékenység - ankétok, előadások.
- Gondoskodás a betegekről, öregekről.
- Családvédelmi feladatok.

A helyi feladatokat 12 üzemi és 3 községi alapszervezet valósítja meg az alapszervezeti elnökök és titkárok irányításával. A helyi tennivalók az országos, illetve

a járási szervek irányelveiből, felhívásaiból adódnak. Pl. 1981 a „Rokkantak éve” volt. Ehhez a felhíváshoz természetesen kapcsolódtunk és szép sikereket értünk el a feladatok megvalósításában.

1983 jelszava „Tanulj, hogy segíthess!” Minden alapszervezet megszervezte az elsősgélynnyújtó tanfolyamot. Az előadók társadalmi munkában vállalták az oktatást. A résztvevők nagy része sikeres vizsgát tett. Előre nem tervezett feladat volt a szolidaritási bélyegek árusítása, melynek bevétele a Magyar Vöröskereszt segélyalapját gyarapítja. A vállalt mennyiséget minden alapszervezet értékesítette. 1983 gyűjtési akciója Angola és Mozambik számára: ruha. Az akció a vártnál jóval nagyobb eredménnyel járt. Községünk kimagasló eredményt ért el a gyűjtésben. A szarvasi járás 10 ezer darab ruhájából Gyomaendrődön 6200-at gyűjtöttek. Békés megye 10 járásából a szarvasi érte el a legjobb eredményt!! Az akcióban 70 aktíva vett részt 2 napos társadalmi munkában.

A Vöröskereszt legfontosabb feladata a véradás megszervezése, lebonyolítása, ezen a területen milyen eredményeket értek el?

A Vöröskereszt elsődleges feladatát; a véradást községünk lakossága szívélyesen tekinti. Évente 7 alkalommal átlagosan 130-140 fő vesz részt szervezett véradáson. Az új állásfoglalás szerint egy véradótól 4 dl vért vesznek.

Ebben az évben 3 alkalommal adtunk meghatározott mennyiségű és vércsoportú vért, műtétekhez, községünk lakói részére. A műtétek eredményesek voltak, - köszönjük a véradóknak is!

Az üzemi alapszervezetek a véradók önzetlenségét különböző módon ismerik el: kirándulás, vöröskeresztes vacsora stb.

Egységes állásfoglalás alapján részesítik erkölcsi, illetve anyagi elismerésben a többszörös véradókat.

10-szeres bronz 500 Ft

15-szörös ezüst 800 Ft

20-szoros arany 1000 Ft

Biztosított-e az aktíva utánpótlás?

Az utánpótlás biztosítottnak látszik, hiszen a gyomaendrődi középfokú iskolákban tanár elnökök irányításával vöröskeresztes szakkörök tevékenykednek eredményesen.

Milyen tervek, problémák foglalkoztatják a nagyközségi Vöröskereszt vezetőit?

Községünk területén 4 üzemben nem működik vöröskeresztes alapszervezet. Feladatuk tüzttük ki, hogy itt is szervezzünk alapszervezeteket. A véradás területén tovább növelni a mennyiséget nem fontos, a szinten tartás a lényeg.

Várakozással tekintünk az 1984-es év elé, mivel megszűnnek a járáások, ezzel a járási irányítás is. Közvetlenül a megyéhez fogunk tartozni, de reméljük ez nem veszélyeztetni munkánk sikerességét. A nagyobb önállóság még nagyobb figyelmet, gondoskodást, aktivitást kíván a vöröskeresztes aktívaktól nagyközségünkben.

Molnár Albert

„Nem zörög a haraszt...” tartja a régi magyar szólás. Ha valakit, vagy valamit szárnyára kap a hír, – előbb-utóbb kiderül, hogy igaz. Legfeljebb az „Azt mondják” törvénye ellenkezőjére fordítja az eredetit.

A minap vadidegen emberek közé kerültem egy vasúti kupéban. Elővettem az útitársnak odakészített könyvet és már éppen belemertültem volna az olvasásba, amikor hallom az egyik férfitől: „Azt ők úgysem tudják megcsinálni, mert Gyoma nem enged – hisz ott van a teljes technológia. „No és, majd elviszik” – felelte a másik. Azt hiszem nem is kellene mondanom, bár nem szép dolog a hallgatóság, igaz, akaratlanul is hallanom kellett – ezután csak néztem a könyvet. Az utastársak igencsak jól ismerték a gyomai viszonyokat – azért mondom így, mert ők is így mondták, nem Gyomaendrőd létét kérdőjelezem. Tudták azt is, hogy „elvitte a nyomdát Csabára, pedig a Kner kimondottan gyomai volt”.

Most már igazán kíváncsi voltam, mi az, amit oly nagyvonalú biztonsággal akar elvinni a jólértelt utastárs. Kiderült, hogy a gázkazángyártást. Témát váltottak. Azt, hogy akarják ezt megvalósítani – nem tudhattam meg, mert megérkeztem. A vonat elment Csárdaszállás felé, – én meg hazáig azon morfondíroztam, hogy mi ebből az igaz. Így aztán tényleg örültem a megbízásnak, hogy menjek el a „Körös” Kazángyártó és Gépipari Vállalat II. sz. Gyáregységébe – beszámoló taggyűlésre.

Reményeim, hogy a fenti kérdésre is választ kapok – nem csaltak meg.

A taggyűlés a szokásos formában zajlott le. Megjelent az alapszervezet mind a 29 tagja.

A Megyei Pártbizottságot Lénárt Imre, a központi üzemi alapszervezetét Filippinyi Ferenc, az MSZMP nagyközségi Bizottságát Mészáros Lajos képviselte. Jelen volt a vállalat igazgatója Kis János is.

Az éves munkáról Martinák István számolt be.

Beszélt a pártépítésről, az alapszervezeti élet mindennapjairól, arról, hogy van köztük munkásőr, önkéntes rendőr, tanácsstag, – hogy az idén is eredménnyel folyt a Kosuth-könyvek terjesztése. De nem hallgatta el a gondokat sem. Hogy bizony néha passzívítás is tapasztalható, hogy a nehezedő körülményekre nem reagálunk mindig politikusan.

A vállalati demokratizmusról többek

közt így szólt: „A tapasztalatok alapján az a megállapításunk, hogy az utóbbi két évben, de különösen ebben az évben a vállalat életével kapcsolatos kérdésekbe való beleszólása a gyáregységeknek, illetve egyáltalán a vállalati demokratizmus mintha csorbát szenvedne”. Erre még később külön is visszatért. A közhangulat összekapcsolja a demokratizmust és a gyáregység önállóságának kérdését.

„Az új szervezeti felállítás... nem hozta meg a hozzá fűzött reményeket. Az anyagi érdekeltégi rendszer jelenleg is rendezetlen.” Az 1983-ban tapasztalt nehézségekre jövőre is számolni kell, mivel be kell segíteni a Békéscsábán párhuzamosan beindult kazángyártásba is, és a csabai üzemnek szerszámot is kell kölcsönözniük.

Az alapszervezet és a gyáregység gondjain igyekezzenek úrrá lenni. Körvonalazódnak a módszerek is. Az alkatrészgyártást elsősorban a már kialakított partnerhálózattal kívánják megvalósítani.

A szakmunkás utánpótlást megoldaná – a más helyen már bevált – ösztöndíjrendszer. A szállításokhoz feltétlen kellene még egy teherkocsi.

A beszámoló elhangzása után hozzászólások következtek, melyek alátámasztották az elhangzottakat. Az elért eredmények féltése csendült ki mindegyikből.

A felszólalók közt Kis János – a vállalat igazgatója – is szót kért. A beszámolót jónak tartja, bár a tartalmi részében van amit vállalati szintről másként látnak. Majd nagy vonalakban elemezte az év eddigi eredményeit. Ebből kitért, hogy a piaci helyzetüket igen sok termelési egység megirigyelhetné. Bő exportlehetőségek kínálkoznak szocialista és tőkés viszonylatban. Ugyanúgy a hazai piacon dupla mennyiséget el tudnának adni. Ez a nagy igény indokolja a csabai párhuzamos gyártás beindítását. A cikkíró véleménye: Nem jobb lett volna inkább ott továbbfejleszteni, ahol a megfelelő műszerek, gépek, tapasztalat jobban megvan?

A vállalati szervezeti szabályzattal kapcsolatban azt válaszolta, hogy amennyiben javasolják – meg lehet változtatni. Felszólalásában sok közérdekű dolgot elmondott.

A további hozzászólások egyike arról beszélt, hogy a tőkés export a kellenél kisebb hangsúlyt kap.

A taggyűlés végén Martinák István tükör megköszönte a hozzászólásokat – felhívta a vezetést figyelmét, hogy a beszámolóban foglaltakra és az elhangzottakra figyeljen.

A taggyűlés a beszámolót elfogadta. Én pedig azon gondolkodtam, hogy mi is történt tulajdonképpen? Igaza van ennek is, annak is. Annak is, aki a kiküzdött eredményeket félti, annak is, aki magasabb szintről országos érdekeket figyelembe véve intézkedik. Mégis mintha bezárt ablakon keresztül beszélgettek volna.

Olyan érzéssel távoztam, hogy nem sikerült egymást meggyőzni.

Befejeződött a labdarúgó-bajnokság a megyei II. osztályban is. A gyomaendrődi csapat az őszi szezont sikeresen zárta és a tavaszi rajtot az első helyen várja. A csapat edzőjével Majoros Györggyel beszélgettem a csapat eddigi teljesítményéről, a jövőről az I. osztályba jutás esélyéről.

Hogyan értékeli a csapat őszi teljesítményét?

A csapat morálisan együtt van. A kiesés okozta lelki és egyéb problémák megoldódtak. A bajnokság kezdete nem jelentett nehézséget. Bizonyíték erre a csapat jelenlegi helyezése és az, hogy 7 ponttal előzzük meg a második helyen álló csapatot. A csapat összeteljesítményével elégedett vagyok. A II. osztály követelményeinek valamennyi játékos megfelel. Személy szerint kiemelném a segítségként beugró Bést a kapuban. A védelemben sajnos nem tudok kiemelkedő teljesítményt mondani mert a 14 gól, amit kaptunk, soknak tűnik. A középpályán is vannak hiányosságok, a csatársor kétszemélyes: Gonda és Forgács. Forgács a 16 góljával mindenképpen dicséretet érdemel.

A pontvesztéseink igen érdekes mérkőzéseken történtek. Mezőgyánban nagyon nehéz mérkőzést vívtunk; 0:2-ről, majd 1:3-ról tudtunk csak egyenlíteni. Az egyetlen vereségünk nagyon irreális körülmények következménye, elsősorban a játévezetés hibái miatt.

Hogyan készülnek a tavaszi rajtra?

Nagyon erős alapozást tervezünk, 90-120 perces edzések sok futással, nagy hangsúlyt fektetve az erőállóképesség fejlesztésére.

Terveznek-e erősítést, új játékosok leigazolásával?

Ez nagyon nehéz, inkább nem terveztünk. A saját játékosainkkal próbáljuk megoldani a feladatokat. Az ifjúsági csapatból tervezünk beépíteni játékosokat.

Következő kérdésem ehhez a témához kapcsolódik, hogyan szerepel az ificsapat és kik azok a játékosok akikre számíthat az I. csapatban?

Az ificsapat is remekül szerepel. Személy szerint számításba jöhet az I. csapatnál Polonyi Imre, Bukva Imre, Hegedűs Attila.

A közönség milyen számban látogatta a csapat hazai mérkőzéseit?

Átlagban 150 néző volt és ezzel elégedettek lehetünk. Valamennyi itthoni mérkőzésünket az endrődi pályán játszottuk, a gyomai pálya felújítása miatt. Talán 1984 őszén már az új pályán kezdjük a bajnoki évet.

Mit terveznek, megnyerik a bajnokságot?

Ezt a bajnokságot mi már csak elveszítetjük. Bízunk abban, hogy az új bajnoki évet új pályán, magasabb osztályban és jó játékkal kezdjük.

A tervek eléréséhez eredményes és sikeres munkát kívánok. Köszönöm a beszélgetést.

Molnár Albert

Gyomaendrőd Híradó
Kiadja: az MSZMP Községi Bizottsága
Gyomaendrőd
A kiadásért felelős: Szakál József

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRŐDI

HÍRADÓ

1984. III. ÉVFOLYAM 9. SZÁM

[17.12]

(1984. április)

Gyomaendrőd a közigazgatás új rendszerében

Az MSZMP Központi Bizottságának 1983. október 12-i állásfoglalása értelmében a járásek történelmi szerepüket betöltve megszűntek, helyükbe új igazgatási rendszer lépett. Ez az állásfoglalás többek között kimondja, hogy: a községi tanácsok önállóságának, felelősségének erősítésével fokozatosan meg kell teremteni a feltételeket ahhoz, hogy a községeket is közvetlenül a megyei tanácsok irányítsák. Jelenleg még szükség van arra, hogy a központi és megyei irányítás közvetítésében az erre kijelölt városok és nagyközségek működjenek közre. A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a 23/1983. számú határozatával Gyomaendrőd nagyközségi tanácsot városi jogú körzetközponttá jelölte ki. A körzetközpontokhoz tartozik: Dévaványa nagyközség, Ecsegfalva község, Hunya község.

Az ilyen formában létrehozott városi jogú nagyközségi tanácsok feladata, hogy

- a saját közigazgatási területükön városi hatáskörű feladatokat látnak el
- a községi önállóság és felelősség további erősítésével szorgalmazzák a helyi tanácsok, a gazdálkodó szervek és a lakosság közös érdekeltiségén alapuló együttműködését
- közreműködjenek a környező községekre ható megyei irányításban-felügyeletben
- másodfokú ügyintézési feladatokat, míg néhány ügyben a környező községek tekintetében elsőfokú hatósági ügyintézését végezzenek.

A települések felé végzett hármaskör (együttműködés, irányítás-felügyelet, hatósági ügyintézés) három eltérő típusú, de egymást segítő tevékenységet igényel. Az együttműködési tevékenység szigorúan mellérendelt viszonyt feltételez, ennek megfelelően társulások-együttműködési módszereket és formákat követel meg. Ugyanakkor a területéhez tartozó községek vonatkozásában a megyei irányításban való közreműködés irányítási-felügyeleti tevékenységet jelent. Itt meg kell jegyezni, hogy ez kimondottan a megye által előírt keretek között valósulhat meg. A hatósági másodfokú ügyintézés során pedig hatósági felettes szervként, az eljárási törvények szigorú rendje alapján működik közre.

Tanácsunknak ezt a hármaskör feladatokról

kell ellátnia, valamint a városi joggal együttjáró hatásköröket. Ennek megfelelően került sor létszámrendezésre, a belső szervezeti forma kialakítására. A városi közigazgatási formának megfelelő osztálytagozódás alakult ki. Az osztályok egy-egy szakigazgatási szervet képeznek, önálló feladattal, hatáskörrel és hatósági jogkörrel. Az osztályvezetők felelősek tevékenységükért. A szakigazgatási szervezet felépítését a Városi jogú Nagyközségi Tanács a Szervezeti és Működési Szabályzatában határozza meg.

Gyomaendrőd Városi jogú Nagyközség Tanácsa 1984. január 24-én tartott ülésén az alább felsorolt osztályokat alakította meg és nevezte ki azok vezetőit, valamint meghatározta azok feladatokról.

- Titkárság

vezetője: Megyeri László

Feladatköre: a testületek kiszolgálása, a tisztségviselők munkájának segítése, minden olyan jogi tevékenység, mely más osztály hatáskörébe nincs utalva.

- Műszaki, Termelés és Ellátásfelügyeleti Osztály

vezetője: Nagy Pál

Feladatköre: építési eljárással kapcsolatos hatósági tevékenység, ipar-, kereskedelmi feladatkör, mezőgazdasági feladatok, ipari, fogyasztási szövetkezetek törvényességi felügyelete, beruházások műszaki ellenőrzése

- Pénzügyi, Terv és Munkaügyi Osztály

vezetője: Nagy Istvánné

Feladatköre: adóügyi, pénzügyi igazgatási feladatok, munkaügyi igazgatás, tervezési hatáskörök, takarékszövetkezetek törvényességi felügyelete

- Művelődési, Egészségügyi és Sport Osztály

vezetője: Jánovszki György

Feladatköre: művelődési, egészségügyi, oktatási intézmények vonatkozásában ellátás biztosítása, ezzel kapcsolatos igazgatási feladatok, a terület sporttevékenységének állami irányítása

- Igazgatási Osztály

vezetője: Némédi Pálné

Feladatköre: anyakönyvi és személyi nyilvántartással kapcsolatos ügyek, gyámügyek, lakásügyek, telek és ingatlanyszerzéssel kapcsolatos ügyek, kisajtítás, szociális ügyek, szabálysértési,

hatósági bizonyítvány és hagyatéki ügyek.

Szinte lehetetlen egy ilyen terjedelmű írásban a feladatköröket felsorolni, ezért ezek nem is pontos meghatározások. Tevékenységünk során még nagyobb hangsúlyt kap a tanácsi munka szolgáltató jellege, az állami szervek által kibocsátott jogszabályok keretein belül a lakosság ilyen irányú ellátása.

Itt kell még megemlítenem, hogy a tanácsok területi átszervezése maga után vonta az egyéb államigazgatási szervek területi illetékességének rendezését is. Így a gyomaendrőd körzet a Szarvason működő ügyészséghez, bírósághoz, Állami Közjegyzőhöz, Földhivatalhoz, Rendőrkapitánysághoz tartozik. Szarvasi székhellyel működik a Népiellenőrzési Bizottság, a KÖJÁL és egyéb szakirányú szervek. Ezekkel a szervekkel történő megállapodás folytán a lakosság egyes ügyeit helyben intézik, így gyomaendrőd székhellyel tart tárgyalásokat a közjegyző, minden nap fogadóórát tart a Földhivatal a tanács épületében. A rendőrség a személyi igazolvány cseréit úgy fogja lebonyolítani, hogy minden negyedévben meghatározott napokon Gyomaendrődön, Dévaványán, Ecsegfalván, Hunyán végzi ezeket a feladatokat. Útlevelekérelmet a rendőrség körzeti megbízottai továbbítják, majd postán kézbesítik a kész útlevelet.

A felsorolt szervek jobb megközelítésére közlekedési változások is vannak. A lakosság ügyintézésének megkönnyítésére a buszjáratok is módosítva lettek.

Némédiné

*Éljen
április 4.
Hazánk
felszabadulásának
39. évfordulója*

Előrelépés az alapellátásban

1984. január 2-től új körzeti orvosi ügyeleti rendszer indult be Gyomaendrőd, Dévaványa, Ecsegfalva, Hunya alapellátásában. A kor követelményének megfelelő jól mozgó korszerű híradástechnikával ellátott ügyeletes gépkocsi és jól felszerelt báziszszerv, központi orvosi ügyeleti helyiségek szolgálják a vonzáskörzet egészségügyi alapellátását.

A megyei egészségügyi vezetés támogatásával a feltételek alapszinten megteremtődtek s a munkájukat nagy igyekezettel végző egészségügyi dolgozók mindent elkövetnek, hogy zökkenőmentes legyen a betegellátás. Természetesen az újdonság erejével ható ellátás pozitív és negatív irányú reagálást is kiváltott sok területen. A negatív hozzáállás oka a terület infrastruktúrájának a fejletlensége valamint az információ hiányossága. Nem célunk bírálatot, értékelést készíteni az elmúlt időszakról, az itt leírtak is az információ bővítését kívánják szolgálni.

Az ügyeleti rendszer felépítése alapvetően a központi ügyelet bázisintézményre épül, mely Gyomaendrőd körzetközpontú nagyközség endrődi községrézában, Lenin út 3. szám alatt található. Telefon: 31-520. Az ügyelet központjában jól felszerelt rendelő apparátus és az ott dolgozók kényel-

mét szolgáló ellátó helyiségek biztosítják a jó munka feltételeit.

Az alapellátáshoz korszerű Lada NIVA terepjáró gépkocsi tartozik, mely URH rádió adó-vevővel felszerelve állandó kapcsolatban áll a rendelő hasonló hírközlő eszközeivel.

A mindennapos ügyelet ellátásában a terület tizenkét körzeti orvosa, két állandó éjszakai ügyeleti szolgálatot teljesítő ápolónő, két függetlenített főfoglalkozású gépkocsivezető vesz részt.

Hétfőtől péntekig az orvosügyelet minden nap délután 17 órától másnap reggel 8 óráig tart. Ezen idő alatt a terület bármely pontjáról telefonon vagy személyesen leadott segélyhívásra, illetve a rendelőbe be szállított beteg ellátására állandó lehetőség van. Dévaványáról szintén jól elérhető a központi ügyelet.

A hétvégeken azonban reggel 8 órától hétfő reggel 8 óráig valamint piros betűs ünnepeken az orvosügyelet két orvos együttes beállításával látja el a területet, amikor is az egyik orvos a mozgóellátást biztosítja gépkocsival, míg a másik az ügyeletes központ rendelőjében tartózkodik s így biztosítja a betegellátást.

Orvosaink munkáját azonban mindenkinek fegyelmezett viselkedéssel kell segíteni

a jó betegellátás érdekében. Ez a segítség nem általános, hanem konkrét kell, hogy legyen. Az állampolgári fegyelem alapján csak megalapozott segélykérés fogadható el. A gyors intézkedés, betegellátás érdekében a vidéki telefonáló úgy jár el helyesen, ha a hely pontosítása érdekében már a község határában az orvost várja. Ez utóbbi segítség különösen a kis községek lakói részéről jelent hathatós segítséget.

Az orvosi gyógyító munka gyógyszerári háttere is biztosított. A községekben működő hivatalos időben nyitva tartó gyógyszerárak mellett a Gyomaendrőd endrődi Gyógyszertára (Blaha Lujza u. 1. Telefon: 31-150) állandó ügyeletet biztosít. Emellett a központi ügyelet kis gyógyszerára mindenkor ellátja a lakosokat életmentő gyógyszerekkel.

Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy a jól megszervezett orvosi ügyeleti hálózat szép tervekkel áll a betegellátás szolgálatában.

Az egészségügyi dolgozói kívánják, hogy a hálózat mindenki melegezésére, de minél kevesebbszer tevékenykedjen.

Dr. Csaba Kálmán

Mindenki jól jár

Nagyközségünk legújabb kereskedelmi újdonságáról a békéscsabai Állami Gazdaság és a Győzelem Mgtsz raktáráruházáról Gellai Imre elnök a következőket mondta el:

1983-ban az aszály miatt csökkent a termelőszövetkezet bevétele, ezért bevételi forrást kerestünk. Mintaként és ötletként a békéscsabai Állami Gazdaság évek óta ismert raktáráruháza szolgált. A jó kapcsolatok révén tavaly december 7-én Gyoma és Endrőd közötti ideális helyen egy üttököpött épületben, ami a tsz tulajdona, megnyílt ez a kereskedelmi egység. Fő árusítási profilja vegyesáruk értékesítése, mellette %-os megoszlásban ruhaneműk, élelmiszerek sőt kisebb mennyiségben bútorfélék is kaphatók. Közvetlenül kapják az árut a már említett gazdaságtól. Általában minden Skála-termék beszerezhető innen, de máshonnan is gazdagíthatják árukészletüket. Az a törekvésük, hogy olyan hiánycikkeket bocsássanak a lakosság rendelkezésére, amelyek Gyomaendrődön nem, vagy ritkán vásárolhatók meg (pl. színes tv). A vásárlók részéről igen nagy az érdeklődés és az elvárás. Kurrens árukká léptek elő a vasárucikkek és a különböző árú síkúvegek. Ha valami jelenleg nem kapható, arra előjegyzést vesznek fel. A különböző termékek megrendelését minden gazdasági év harmadik negyedében kell az illetékes helyre eljuttatni, amit az év utolsó hónapjában nyitó raktáráruház ezúttal nem tu-

dott pontosan betartani. Emiatt néha akadozik az áruskála szélesítése.

A nyitás napjától december 31-ig 235 000 forintot forgalmazott ez az üzlet. Időközben személyi változásokra is sor került. Az új vezető személye garanciát jelenthet a beszerzés javításában, hiszen az áruért személyesen kell utazgatni – valljuk be őszintén –, hogy sokat kell érte kilincselni, s néha-néha hadakozni. A tervek szerint ez a lakosság számára népszerű szolgáltatás a tsz részére két év múlva hozza meg az eredményt.

A gyomaendrődieken kívül az átutazók is szívesen betérnek ide vásárolni. A jelenlegi helyiségekből a jövőben bemutatóterem lesz, a kereskedelmi tevékenység pedig a Győzelem Mgtsz új termelési központjában jobb körülmények között folytatódik. A mostani épületben óriási gond a termékek „látatása” a vevőkkel. Nincs kirkakat, szűk a hely.

Tervezik még a tsz-ben gyártott IFA vízmelegítő elektromos berendezés árusítását is. Kedves színfoltja lesz az üzletnek a kisgyermek részére készülő sípoló matricás póló.

A vásárló részére a most indult árusítási forma azért előnyös, mert itt sok mindenhez olcsóbban lehet hozzájutni.

1984. február 20-án 12 óra 30 perckor az alábbi cikkek közül válogathat az ide betérő. Nadrág tinédzsereknek 440 Ft-os árban – valóban divatos és praktikus!

Nagy népszerűségnek örvendett az olcsón árult camping ágynemű. A háziasszonyok részére igen előnyös árban szovjet varrógépek kaphatók. A 215 Ft-os takarók igen közkedveltek és kelendőek voltak. A televízióban is reklámozott MÉTA szabadidőruhák több színváltozatban 400–500 forintos árban beszerezhetőek.

Az utóbbi napok nagy slágere volt a 168 Ft-os női pamutruha. Tucátjával viszik a vevők a 13,60 Ft-ért árult gyermekzoknit.

Gyermekek sportcipők „csak” 138 Ft-ért kaphatók.

A lakásépítők örömeire szolgál a vasárucikkek forgalomba hozatala, ezek közül a legkeresettebbek a vízvezeték-szereléshez használatos alkatrészek. Egyelőre a lemezzradiátorokat csak a Győzelem Mgtsz tagjai kaphatják meg, később bárki hozzájuthat.

Az élelmiszer-cikkek közül a legmegfelelőbb árban a márkás borok és az ÁGI üdítők, valamint a FINO különleges ízű gyümölcslevek állnak a vevők rendelkezésére. Vannak azonban magas összegért skót whiskey és kellemes ízű martinik.

A felsoroltakon kívül táskák, játékok, sportszerek, szőnyegek és többféle illatszer található az üzlet polcain. A kiszolgálók mértéktartóan közvetlenek, udvariasak és előzékenyek. Érdemes lesz itt vásárolni.

Hajdu László

A Híradó októberi számában megkezdük a tanácsrendeletek vázlatos ismertetését azzal a céllal, hogy minél többen ismerjék meg azok tartalmát, a rendeletek által biztosított jogokat és előírt köteleességeket. Lehetőséget ad ez arra is, hogy szélesebb körben a lakosság véleményt nyilvánítsa, javaslatokat tehesse, elősegítve településünk fejlődését. Folytatva a sorozatot most az építési tevékenységekkel foglalkozó tanácsrendeleteket mutatjuk be.

Az Általános Rendezési Tervhez, a helyi rendezési, szabályozási előírások megállapításáról alkotott

1983. évi 3. számú tanácsrendeletet és a helyi építésügyi előírások megállapításáról alkotott

1983. évi 4. számú tanácsrendelet vázlatos ismertetése.

Mindkét tanácsrendelet a nagyközség közigazgatási területén az építési és területfelhasználási tevékenységekkel foglalkozik. A szabályozási előírás főleg a területfelhasználás távlati célkitűzéseit tartalmazza, míg a helyi építésügyi előírásokat magába foglaló 4. számú tanácsrendelet inkább a folyamatos építési tevékenységet helyezi előtérbe és ez érinti közvetlenebbül a lakosságot is. A rendeletek gyakorlati alkalmazásánál segítséget nyújtanak az ÁRT (Általános Rendezési Terv) műszaki tervei és előírásai is melyet a tanácsülés széles körű társadalmi vita után fogadott el. E terjedelemben is nagy és sok anyagból kiemelve a lakosságot legközvetlenebbül érintő részleteket közölve reméljük, hogy azok nagymértékben elősegítik az épített környezetünk színvonalasabb fejlesztését.

Területfelhasználás

Belterület, külterület, zártkertek

Az ingatlanok, földrészek e három területen helyezkedhetnek el. Külterületen településünkön mezőgazdasági termelés folyik, itt építkezni csak kijelölt helyen, majorokban lehet mezőgazdasági épületeket. Új, lakás céljára alkalmas épületeket nem lehet építeni, gondolok itt a magán-építetőkre. Felújítási és állagmegóvási munkákat azonban lehet végezni. Gazdasági épület a meglévő tanyaépület mellé építhető engedély alapján.

Zártkertben az építkezések az utóbbi időben nagyon megszorodtak. A zártkertek három kategóriába tartoznak, az elsőben azok a földrészek vannak, melyek idővel üdülőterületek lesznek. Ilyen például a Templom-zug a Sóczó-zug stb. Itt üdülő jellegű épületeket lehet építeni, állattartásra alkalmas melléképületre engedélyt nem adhatunk ki. A második kategóriába azok a zártkertek sorolhatók, ahol pihenésre is alkalmas gazdasági épületek építhetők, de az állattartás itt sincs megengedve. (Torzsás) A harmadik kategóriánál a beépíthetőség mértékéig melléképület építhető.

A belterületet felhasználás szempontjából kilenc csoportba soroljuk.

Lakóterület

A lakóterületen lakóépületek, melléképü-

letek és melléklétesítmények is elhelyezhetők. Állattartásra alkalmas építmény az I-es övezetben (Mező Imre, Okt. 6. és November 7. lakótelepeken) nem építhető. Elhelyezhetők közösségi létesítmények, boltok, közvilágosítmények. A nagyközségben a lakótelek zömmel a II-es, III-as, és a IV-es övezetben helyezkednek el.

A II-es övezetben a telekméret a legkisebb. A teleknagyság alsó határa 300 m². Legkisebb szélessége 14 méter, legkisebb mélysége 25 méter, beépíthetősége 35%.

A III-as övezetben a kialakítható telek legkisebb szélessége 14 méter, legkisebb mélysége 35 méter. E két övezetben melléképület csak korlátozással építhető. A III. övezetben beépíthetőség 30%. A IV. övezetben a legkisebb telekméret 14 × 50 méter, itt a beépítési százalék 30, ezen belül minden melléképület és melléklétesítmény elhelyezhető. A lakóházak homlokzatmagassága maximálisan 7,5 méter lehet, így egyszintes, kétszintes és tetőtérbeépítéses házak elhelyezhetők az ÁRT előírásainak megfelelően. Itt jegyzem meg, hogy a tervek készítése előtt részletes építésügyi előírást kell kérni és még azt is javaslom, hogy telekvásárlást megelőzően érdeklődjenek a beépíthetőségről a tanácsnál.

Intézményterület

Meglévő közösségi épületeink szétszórtaan helyezkednek el. A település adottságából fakad, hogy két mag köré csoportosítható, azonban az ÁRT az új településközpontban tervezi elhelyezni az új közösségi létesítményeket az Újkert-soron.

Iparterület

Ipari létesítményeink hasonlóan az intézmény létesítményekhez szétszórtaan helyezkednek el. Új iparterület a vasútállomástól nyugatra lévő területen van kijelölve a TŰZÉP mellett.

Közlekedési területek

Közúti közlekedés: A főforgalmi, forgalmi és gyűjtőutakat soroljuk ide. A lakóutak, illetve egyéb utak a többi területeknél szerepelnek. A tanácsrendelet az útkategóriáknak megfelelően szabályozta az utak szélességét. A főforgalmi utak szabályozási szélessége általában 30 méter, a Lenin út a Szabadság úttól keletre a Bajcsy útig 40 méter. A forgalmi utak szélessége 22 és 30 méter között, a gyűjtőutak szélessége 22 méterben lett meghatározva.

Zöldterületek

Ide tartoznak a közparkok, kegyeleti parkok, holtágak melletti ligetek, sporttelepek. A fűzfászugi terület is zöldterületnek van tervezve, jelenleg itt mezőgazdasági termelés folyik, építmény csak ideiglenes jelleggel helyezhető el engedély alapján.

Városképvédelem

A rendelet ezen fejezete három pontban határozza meg a teendőket a városkép védelmére, illetve fejlesztésére.

1. Műemléki környezetben (Hősök tere, Szabadság tér) biztosítani kell az építési illeszkedést.
2. A műemléki és műemlék jellegű épü-

letek állagmegóvásáról gondoskodni kell.

3. Építészetileg hangsúlyos útvonalak mentén az építményeket részletes rendezési tervek alapján kell beépíteni, illetve törekedni kell az egységes utca-kép kialakítására.

Közműellátás

Teljes közművesítéssel kell ellátni a többszintes beépítésű lakóterületeket.

A közművek központi létesítményei részére a területfelhasználási tervnek megfelelően területet kell biztosítani.

Közműlétesítmények számára kell fenntartani:

- TITÁSZ vezetékfolyosót
- Vízvíz bővítési területet
- Gázfogadó állomás részére területet

Helyi szikkasztó két szintnél magasabb beépítés esetén nem létesíthető.

Építési tilalmak és korlátozások

Az Általános Rendezési Terv művelletben foglalt elhatározások megvalósítása a területek rendeltetésszerű felhasználásának biztosítására, továbbá az előírt létesítmények megvalósítása érdekében azon területeken, amelyek felhasználása a távlatban megoldódik, építési tilalmat, illetve korlátozásokat kell elrendelni.

Az építési tevékenység összehangolt, felelősségteljes munkát igényel. Rövid tájékoztatónkkal reméljük, segítettünk. Törekszünk arra, hogy településünkön mindinkább felkeltsük az érdeklődést az igényesebb építkezések iránt. A tanács műszaki dolgozókon kívül a magántervezők az újonnan nyíló magánlakásépítést elősegítő iroda (Fa- és Építőipari Szövetkezet) dolgozóit is felvilágosítással szolgálnak. Kérjük, hogy tanácsainkat, szolgáltatásainkat vegyék igénybe.

Nagy Pál

HÍREK

A Körösmenti Népi Táncegyüttes Út-törő Utánpótlás Csoportja 1984. április 13-28-ig, részt vesz Ankarában a Török Rádió és TV Gyermek Világ Népi Táncegyüttesen 28 fővel.

A Nagyközségi Művelődési Központ Társastánc Klubjából 8 pár az NDK-ban járt. 1984. január 25-től 30-ig Merseburgban Nemzetközi Fesztiválon vettek részt, szép sikerrel.

Bensőséges ünnepséget rendeztek a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézetben, a diákotthon kollégiummá avatásának ötvenes évfordulóján.

Elkészült a társadalmi ünnepségeket szervező iroda gyomaendrődi helyisége, amely 1984. február 10-től már az új helyen, Lenin út 190. szám alatt fogadja az érdeklődőket.

1984. január 18-án, az MSZMP Gyomaendrődi Nagyközségi Bizottsága pártbizottsági ülést tartott. Az ülésen került sor az új Pártbizottság kooptálással történő kiegészítésére, a Végrehajtó Bizottság és a tisztségviselők megválasztására.

A Pártbizottság Kóris György elvtársat titkos szavazással a városi jogú Nagyközségi Pártbizottság első titkárává választotta.

Ülünk a titkári irodában, előttem az összeállított kérdések. Feladatom, hogy a Híradó olvasóinak egy rövid tájékoztatást, ismertetést nyújtsak eddigi életéről, munkájáról, jelen feladatairól.

Kóris György halk szavú, energikus jellem. A kérdésekre adott válaszaiban kerüli a terjengősséget, csak a lényegre szorítkozik. Előttem egy tartalmas és mozgalmas életpályája bontakozik ki.

Kóris elvtárs, Ön előtt nem ismeretlen sem a terület, sem a munkakör, hiszen hasonló beosztásban dolgozott és Gyomaendrőd is irányítása alá tartozott. Mennyiben jelent mégis változást korábbi munkaköréhez?

Valóban 1974. és 1983. között a Szarvasi Járási Pártbizottság első titkáráként dolgoztam. Már ekkor is szoros kapcsolatot építettem ki Gyomával és Endrőddel, a jelenlegi Gyomaendrőddel. Az, hogy a településsel kiemelten foglalkoztam, valamint, hogy a helyi párt, tanácsi és gazdasági vezetőkkel a kapcsolatomban több mint egy évtizedes, indokolta az is, hogy a volt szarvasi járás lakosságának és kommunistáinak közel a fele itt él. Mindig megértettem magam a nagyközség kommunistáival, hiszen közös ügyön fáradoztunk.

A közigazgatás átszervezésével a korábbi – átszervezés előtti – helyzet állott elő, hiszen a nagyközség vonzáskörébe a volt gyomai járás települései tartoznak. Jelentős vizsgálat az a változás, hogy a települések önálló közigazgatási hatásköre megnövekedett.

Változást jelent korábbi beosztásomhoz képest, hogy a közvetett irányítással szemben megnövekedett a közvetlen irányítási feladat. Ez munkastílusban és munkamód-

szerben is újat jelent. Újat jelent az is, hogy pl. Dévaványa és Ecsegfalva községekkel nem volt szorosabb kapcsolat.

Milyenek az első időszak személyes benyomásai?

Közel két hónap alatt túl sokat még nem mondhatok, de kapcsolódván az első kérdéshez: ismerősök és munkatársak, elvtársak és barátok közé jöttem.

A terület legáltalánosabb problémáit ismerem, de a részletek megismeréséhez érthetően időre van szükségem. Ebben támaszkodom munkatársaimra, akik itt az apparátusban már hosszabb ideje dolgoznak.

Melyek a városi jogból eredő helyi feladatok?

Az 1984. január 1-ei megkapott városi jog egy hosszútávú céltudatos fejlesztés eredménye, melynek végcélja a városi rang feltételeinek a megteremtése, illetve a városi rang megszerzése.

A település földrajzi helyzete kedvező, a feladatok megoldásának azonban ez csak keretet biztosít. A megoldásnál alapvetően saját munkánkra és anyagi erőnkre kell támaszkodnunk.

A rendelkezésre álló anyagi eszközöket nagyon céltudatosan, a lakosság életkörülményeinek állandó javítására kell felhasználnunk. A városi ranghoz elengedhetetlenül szükséges a lakáshelyzet, az ellátás, az oktatási és kulturális körülmények javítása. A vonzáskörzetbe eső települések gondjait is állandóan figyelemmel kell kísérnünk, és a gondokból eredő feladatok megoldásában segíteni.

Hogyan rangsorolná a feladatokat?

Véleményem szerint a legfontosabb feladat a már korábban megkezdett út- és közműhálózat további bővítése mellett az energiaellátás rendszerét korszerűsíteni, ezen belül a települést vezető gázvezeték elhelyezését. Másik ilyen fontos feladatunk a Művelődési Ház rekonstrukciójának megkezdése, és rövid határidőn belüli mielőbbi befejezése. Ez a kulturális élet fellendülését eredményezné.

A felnövekvő ifjúság egészséges nevelése, valamint a sportmozgalom fellendítése szükségessé teszi egy tornacsarnok felépítését, melyet meglévő eszközeink figyelembevételével kell megvalósítanunk. Számos egyéb feladataink mellett – mint pl. a nagyközség szépítése, esztétikai arculatának kialakítása – számítunk a helyi társadalmi szervek, intézmények, vállalatok és a lakosság szoros összefogására.

Kóris elvtárs, végezetül néhány személyes életrajzi adatot kérnénk olvasóinknak! Kérem vázolja röviden életének főbb állomásait!

48 éves vagyok, jelenleg még szarvasi lakos, de keresem a megoldást, hogy családommal Gyomaendrődre költözzünk. Felésem gymaszaki tanár, két nagykorú gyermekem – lányom és fiam – már elindultak az élet útján.

A Nehézipari Műszaki Egyetemen végeztem Miskolcon. Gépészmérnöki diplomám mellett felsőfokú politikai végzettséget is szereztem. A munkásmozgalomban – beleértve az ifjúsági mozgalmat is – több mint 30 éve tevékenykedem. Szakmai gyakorlatot a Jászberényi Hűtőgépgyárban kezdtem. Ezt követően több vezető beosztásban dolgoztam, így többek között 1968 és 72 között a Szarvasi Gépjavító igazgatója voltam. 1972-ben lettem a Szarvasi Városi Pártbizottság titkára, 1974-ben pedig a Járási Pártbizottság első titkára.

Munkám elismerésül több kitüntetésben részesültem. Birtokosa vagyok a Munka Érdemrend ezüst fokozatának, a Haza Szolgálatáért Érdemérem arany és ezüst fokozatának. Van Kiváló Munkáért kitüntetésem, ill. több társadalmi szervtől kapott elismerésem.

Jelen beosztásomban arra törekszem, hogy legjobb tudásom és erőm szerint véghezvigyem azt a munkát, mellyel a Pártbizottság megbízott. Úgy érzem, hogy a már eddig is megnyilvánuló széles körű támogatás erre biztosítékot nyújt.

Köszönöm a beszélgetést!

Mészáros Gábor

ÜZENET

*Küzdjétek azért, mi nemes és mi drága.
Hisz az olyan dolgok, miknek magas ára
Nem minden embernek jutnak birtokába.*

*Tanulni kell érte, tanítani bátran!
Fiatalhoz illő, szinte égő lázban.*

*Meglátva a szépet, – megmutatni másnak,
Józanul ítélni: hogy az, ami látszat
Hamar leomolhat és magával ránthat.
De komoly tudásra nem építsz légvárat.*

*Rohan a kor – Látod? – sok ember elfárad.
Lemarad az úton, vagy rossz utat választ.*

*Csillogó-villogó távlatok között keres,
S, hogy ha látja: nehéz? – mindent tovább
ereszt.*

*Oly gyöngye az ember! De erős akarat
Mindenkor és mindig helytáll, sikert arat.
Ifjúságban erő, kitartás, akarát,
Párosult tudással új világot farag!*

Villányi Attila

VERSENYFUTÁS

*A tett elől, a gondolat mögötte.
Micsoda hajszá, s milyen céltalan.
Előzni volna jó, de nem lehet.
Mire a gondolat elfárad,
a tett már pihentem nevet.*

RELATIVITÁS

*Ascargó gépek mellett némán jár az óra.
Gigászi gépek mellett hajszál a mutatója.
De néma csendben zaj a ketyegés,
mint mondat nélkül feltűnő az „és”.*

KOLDUS

*Nekem fantáziám a kincsem.
Tőle kérek, ha semmim sincsen.
Mindent mi kell előttem, de
bele is ejt a végtelenbe.*

SORS

*Kezében szél, szemében fénysugár,
lában cipő a zöldhatáru nyár.
Sétál fölöttünk egyre-egyre jó
és visz magával minket az idő.*

ELHALLGATÁS

*Két szó között egy néma gondolat sötét lepel,
amit kimondani ha nem szabad,
akárhogy fénylő hazug szavak
hangzanak el.*

Beinschróth Károly

Összefogással az öregekért

Magyarországon a társadalmi segítséget, támogatást igénylő idős emberek szociális gondozása együtt fejlődött hazánk gazdasági, politikai fejlődésével. Kiegyensúlyozott gazdasági helyzetünk lehetővé teszi, hogy a rászorulókat gondozásban, anyagi támogatásban részesíthetjük.

Differenciáltan gondozunk minden idős embert, aki erre szociális körülményei, egészségi állapota miatt rá van utalva. Fő célja a gondozásnak, hogy minél tovább maradhassanak a gondozottak otthonukban. Az idősök csökkent alkalmazkodóképességük miatt nem szívesen válnak meg otthonuktól. A változás – szociális otthonba helyezés – nagy megrázkódtatást jelent számukra.

Településünkön az Egyesített Szociális Intézmény Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközségi Tanács Végrehajtó Bizottságának Felügyeletével, a Művelődésügyi-Egészségügyi és Sportosztály szakmai irányításával működik.

Az intézményhez három Öregek Napközi Otthona tartozik. Mindhárom intézmény létrehozásánál jelszó lehetett:

Összefogásban az erő

A volt endrődi részen 1971. évben az akkori termelő üzemek összefogásával alakították ki és adták át rendeltetésének a 20 férőhelyes Öregek Napközi Otthonát. Azóta is működik, kihasználtsága állandóan jó. 1981. évben 10 év eredményes működés után felújítottuk, bővítettük. Megengedett létszám 20 fő maradt, de zsúfoltság nélkül gondozható 25-30 fő.

Hasonló összefogás eredménye a másik Öregek Napközi Otthona. A volt gyomai részen a B. M. Tanács 2. sz. Sütőipari Vállalat szocialista brigádjainak felhívására minden üzem csatlakozott az „Egy nap az Öregekért” mozgalomhoz.

Fizikai munkájuk, pénzübeli támogatásuk eredménye lett, hogy 1979. dec. 15. napján ünnepélyesen átadhatták rendeltetésének az új Öregek Napközi Otthonát, amit egy régi családi házból alakítottak ki. Engedélyezett férőhely 60. Az utóbbi két évben 100%-os kihasználtsággal működik.

A harmadik az Öregszőlői Öregek Napközi Otthona.

A két nagyközség egyesítése előtt egyik tervben sem szerepelt, hogy a VI. ötéves terv időszakában Öregek Napközi Otthonát alakítsunk ki.

A Nagyközségi Tanács Végrehajtó Bizottságának 1983. júliusi ülésén napirendként hangzott el a Művelődési Ház igazgatójának beszámolója, melyben említést nyert az öregszőlői üres iskolaépület kulturális célokra történő felhasználása. Pl. Nyugdíjasklub.

Felvetődött a gondolat, nem lehetne-e az épületet kettős célra használni.

Kulturális kihasználtság mellett gondozni lehetne az idős magára maradt, vagy családjától távol élő embereket. A gondolatot a Nagyközségi Tanács vezetői jónak tartották. Felgyorsultak az események. A területen igényfelmérést végeztünk.

Megkerestünk minden olyan idős lakost, akit nyugdíjasnak, magányosnak, betegnek tudtunk. Kérdésünkre, igényt tartának-e a szociális gondozás valamely formájára, 80 idős ember igennel válaszolt.

Nagy segítséget jelentett ebben a munkában a terület lokálpatriótája, Pésó Béláné hely- és személyismerete, segítő szándéka.

Ezzel egyidőben a Nagyközségi Tanács vezetői a hivatalos részt rendezték.

A Járási Hivatal jóváhagyó támogatásával megkérték a Megyei Tanács hozzájárulását egy 20 fős Öregek Napközi Otthonának kialakítására. 1983. szept. 18-án jött az örömhír. Engedélyt kaptunk az iskola átalakítására. 150 000 Ft-ot tudott a Megyei Tanács erre a célra biztosítani. Tudtuk, hogy kevés, de azt is, hogy a Nagyközség üzeméhez fordulhatunk segítségért.

Nyolc üzem segített a kialakításban társadalmi munkában.

Alkotmány Tsz

Új épületrész kivitelezőjeként jelentős kedvezményt adott a számlázásnál.

Győzelem Tsz

Villanyvezetés az új épületrészben, anyagot a tsz biztosította.

Lenin Tsz

Belső vízvezetési munkálatok, szerelvényezési anyagot a tsz biztosította.

Béke Tsz

Vízvezetésnél jelentős talajmunka, de-ritő teljes elkészítése.

Fa- és Ép. Ip. Ksz

Ajtók, ablakok javítása, tüvegezés, pá- szítás, szerelvényezés.

Cipész Ksz

Villanyvezeték teljes átvezetékeltése a régi épületrészben. Segédmunka az építkezésben.

Vízműtársulat

Külső vízvezetési munkák, kövesút alatt átfúrás, anyagot a társulat biztosította.

ÁFÉSZ

Térítésmentesen végzett minden szükséges anyagszállítást, bútorozásban segített.

Jelentős segítség volt, hogy a terület három tanácstagja kért és kapott az 1983. évi tanácstagi alapból, 10-10 ezer Ft-ot a kialakítás támogatására. Használati tárgyak, tv, rádió, háztartási gépek valamint az összes PVC-burkolat megvásárlását fedezte az összeg.

1984. febr. 1. napján átadtuk az otthont 40 idős gondozottnak. Örömmük leírhatatlan volt.

Az Öregek Napközi Otthonaira, mint bázisra épül a gondoskodás másik két formája. Házi szociális gondozás, szociális étkeztetés.

1. sz. Otthon: a volt gyomai területen működik. Ezen a területen látja el az otthonba bejárni nem tudó idős embereket.

Házi szociális gondozásban részesíti azokat, akik, ha lakásukon segítséget kapnak, önálló életvitelre képesek.

Szociális étkeztetésben részesíti azokat,

akik más módon ételmezésüket megoldani nem tudják.

Ha szükséges, gondoskodnak az ebéd házhoz szállíttatásáról. A 2. sz. Otthon a volt endrődi részen, a 3. sz. az Öregszőlői részen oldja meg a feladatokat hasonló szervezettel. Jelenleg a három Otthonban 120 Öregek Napközi Otthon-tagot gondoznak. Ellátnak 85 fő szociális étkeztetett, 18 fő házi szociális gondozottat.

A házhoz szállított ebéd nagyon kedvelt gondozási forma. Adott esetben sürgős segítségnyújtás is lehetséges, pl. orvoshívás. Ezt a munkát 10 fő tiszteletdíjas gondozónő végzi. Átlagosan 6-7 idős ember ebédjét viszik időben a lakásra. Végzett munkájukért tiszteletdíjban részesülnek.

Az otthonokban dolgozó személyzet száma: 12 fő. Megfelelő arányban rendelkeznek képzéssel, így munkájukat színvonalasan tudják végezni.

Működésünket nagyon segíti a jelentős számú szocialista brigáddal fenntartott jó kapcsolat. Évente több alkalommal keresik fel az otthonokat, töltenek el néhány kedves órát, pótolják a gondozottak számára a hiányzó családost, gyerekeket. Kedves események a Karácsony, Újév, Nőnap, Anyák napja alkalmával rendezett műsorok.

Kapcsolatot tartunk a megye több intézményével, kölcsönös látogatásokat szervezünk. Nevezetesen fürdőhelyekre kirándulunk. Utazásunkat autóbusszal egy-egy üzem csekély térítési díjért oldja meg.

A fizikai ellátás mellett igyekszünk a kulturális igényeket is kielégíteni. Fiókkönyvtár működik az intézményben. Havonta egy alkalommal a Moziüzemi Vállalat film-et vetít. TIT-előadásokat szervezünk.

Közkedvelt előadó Márton Gábor, aki régi idők történetét eleveníti meg.

Egészségügyi dolgozók felvilágosító előadást tartanak.

Személyi higiénia kielégítésére házhoz jár a fodrász heti 2 alkalommal. Minden gondozott számára heti egyszeri fürdési lehetőség biztosított.

Egészségügyi ellátásukat biztosítja, hogy 2 hetenként helyben rendelkeznek körzeti orvosaink.

Sürgős esetben azonnal segítségünkre sietnek, függetlenül attól, melyik körzethez tartozik a beteg.

A tanács vezetői megkülönböztetett figyelemmel kísérik az idős emberek életkörülményeit, a gondozás színvonalát, a gondoskodás lehetőségeit.

Költségvetésben biztosítják a zavartalan működést, anyagi lehetőségeikhez mérten hozzájárulnak kirándulások, házi ünnepségek kiadásaihoz is. Pl. Öregek Napja.

Égető problémánk, hogy két otthonban nincs telefon, így a távolság miatt az összeköttetés nehéz, de komoly ígéretünk van arra, hogy ez a gond is megoldódik.

Bízom abban, hogy működésünk továbbra is zavartalan lesz, és minél több gondozottat tudunk helyzetének megfelelő ellátásban részesíteni.

Gellai Józsefné

Háztáji kisegítő gazdaságok adózása

Az adó jogszabályoknak, mint a szabályozó rendszer részének alapvetően kettős célja van:

- a termelés szabályozása növekedésre vagy csökkentésre ösztönöz
- jövedelem szabályozás, a jövedelmi arányok megtartása, a társadalmi feszültségek enyhítése, megszüntetése.

Ezt a feladatot van hivatva betölteni a háztáji és kisegítő gazdaságok jövedelemadója szabályozó, többször módosított 36/1976. (X. 17.) MT. számú és az ennek végrehajtása tárgyában kiadott 38/1976. (X. 31.) PM. számú rendelet.

E cikk keretében, a jogszabályokból csak azokkal kívánunk foglalkozni, amely az úgynevezett átlagosnál lényegesen magasabb árbevételek adóztatását szabályozza.

A rendelet 8. § (1) bekezdése szerint: „Külön jövedelemadó kötelezettség terheli - a földterület utáni jövedelemadón felül - azt, akinek mezőgazdasági termelési tevékenységéből az átlagosnál magasabb árbevétele származik. Az átlagosnál lényegesen magasabb árbevétel az, amely az adóévet megelőző évben meghaladta a 150 000 Ft-ot. A szarvasmarha és a tej értékesítéséből származó bevételt figyelmen kívül kell hagyni.”

A jogszabály meghatározza, hogy e szempontból mi számít mezőgazdasági tevékenységnek. E szerint: növénytermelés, zöldségkertészet, szőlő- és gyümölcsstermelés, állateltetés, -nevelés, -hizlalás, méhészet, halászat és mezőgazdasági vállalkozás, a saját termésű illetve előállítású termények, termékek ipari feldolgozása.

A meghatározás egyik vitatott része, hogy mi számít árbevételnek? A termékek, termények, állatok értékesítésekor kifizetett pénzületi értéke, levonva a gazdálkodó egységek kezelési költségeinek felszámított összegét. Miután a jogszabály csak a 150 000 Ft-ot meghaladó árbevétel adózta-

tásáról rendelkezik. Ebből a szempontból, illetve az adókötelezettség szempontjából közömbös, nem vizsgálendő, hogy a termelőnek - a fentebb ismertetett - mezőgazdasági tevékenységéből volt-e jövedelme.

A jogszabály a mezőgazdasági termelést különböző kedvezményekkel ösztönzi.

Ezek:

- az árbevételt sertésenként 1500 Ft-tal csökkenteni kell, ha a sertést szocialista gazdálkodó szervezet részére értékesítik. Ez a kedvezmény az adókötelezettséget is érinti oly módon, hogy ha a sertésenkénti 1500 Ft-tal az árbevétel 150 000 Ft alá megy, nincs adókötelezettség!

- a gazdaságban közreműködő családtagoknak adókedvezmény jár, melynek összege, ha nem áll alkalmazásban, évi 30 000 Ft, ha alkalmazásban áll, évi 15 000 Ft. Nyugdíjas és GYES-en lévő nem számít alkalmazottnak. A családtagi kedvezményt az árbevételből kell levonni, adókötelezettséget nem érint.

- az állattenyésztés különböző ágazataiban, a nagymértékben eltérő ráfordítási és költségviszonyok miatt nem az egész árbevétel, hanem országosan egységes normatívák alapján, annak meghatározott százalékát kell adóalapként figyelembe venni.

Így pl.: a húscsirke 10%-át, a naposcsibe, vegyes hasznosítású tyúk, pulyka 15%-át, a liba, kacsa, sertés 20%-át.

Az adókulcsok:

150 000 Ft	200 000 Ft	között	1%
200 000 Ft	250 000 Ft	között	2%
250 000 Ft	300 000 Ft	között	3%
300 000 Ft	350 000 Ft	között	6%
350 000 Ft	felett		10%

A külön jövedelemadót, alkalmazottan-ként 30%-kal felemelt mértékben kell megállapítani, ha a gazdaságban, az adóévet

megelőző évben, rendszeresen idegen munkaerőt foglalkoztattak.

Az adókulcsokból megállapítható, hogy a jogszabály csak a család munkáján alapuló gazdaságot támogatja, a termelési értéket évi 300 000 Ft-ban határozza meg. Ezen összeghatárig az adóteher, figyelembe véve a progresszivitás mértékét, az adóalap - függően hogy a gazdálkodás milyen ágazatban folyik - 0,6%-tól 3%-ig terjed.

Az 1983. évi népgazdasági terv végrehajtásának értékelésénél megállapítást nyert, hogy többek között a háztáji és kisegítő gazdaságok jövedelemadóját szabályozó jogszabály, annak végrehajtása jól szolgálta és jól szolgálja a gazdaságpolitikai célkitűzéseink végrehajtását, nincs szükség annak megváltoztatására, módosítására. Ezért ez a jogszabály 1984. évre is változatlanul hatályban marad.

A közvéleményben elterjedt, hogy az 1984. évi állatösszeírások összefüggésben vannak elsősorban a kiemelt árbevételt elérők adóztatásával. Az összeírás adatai alapot szolgáltatnak az adózásához.

Kijelentjük, hogy ezen híresztelések nem felelnek meg a valóságnak! Ezt a következőkkel támasztjuk alá:

- Az elmúlt időszakban minden évben, így 1983. évben is volt állatösszeírás. Adatai az adózásnál mégsem kerültek és nem is kerülhettek felhasználásra.

- Az összeírás nem az egész településre, hanem csak egy meghatározott területre szorítkozott, az összeírásról név nélküli, így objektíven adózási célra nem használható.

- Az összeírás titkos és csak a Statisztikai Hivatal használhatja fel.

- Az adóztatáshoz szükséges adatokat a felvásárló szervek és gazdálkodó egységek szolgáltatják.

Hornok László

Egy segédmunkás portréja

A porta órája 14 óra 12 percre kattant, amikor Józsi bácsi, a parasztból lett segédmunkás komótosan kereste a kartonját.

- Hányadik már ez Józsi bácsi? - kérdi a portás.

- Mit számít az. Úgyis meghalunk egyszer - azzal leblokkolt és a maga megfontolt nyugalommal elindult az ebédőbe.

Háromnegyed három tájt megjelent a gépteremben, ahol feltűnően hangos köszönéssel fogadták.

- Adjon isten Józsi bácsi! Tán későn kukorékol a kakas?

Ő persze erre nem sokat adott. Megszokta már, de azért mindig pirosabb színt játszott ilyenkor az arca.

- Mondjátok csak - gondolta magában - megvan hozzá a szátok.

A hároméves beidegződött szokással kezdett hozzá a munkához. Kielemezte az időjárás, megnézte, hogy melyik gép mit nyom, benzint készített és összeszedte az olajos rongyokat.

Sokszor rákiabáltak. Hiába, lassú volt gyerekkorától kezdve. Ráadásul a parasztszülők kötetlenségét örökölte. Az idő múlását jobb szerette a naphoz igazítani, mint az órához. A hangos szóból nagyon sokat elviselt. Csupán egyszer hozta ki a sodrából egy tiszteletlen fiatal, de akkor istenigazából. Mindenki neki adott igazat.

Egyszer elküldték a fűtőhöz, hogy hagyjon alább a fűtéssel, mert meleg van.

Igyekezzen ám, mert gépmosás lesz!

Fél óra múlva úgy kellett érte menni. Egyszerűen ott felejtette magát. Viszont megtudta, hány liter olaj fogy el naponta, s hány olajkályhát lehetne azzal fűteni.

- Persze, a kemencének nincs párja - ez a szívéhez volt gyökerezve.

- Milyen képek ezek? - kérdezte sokszor. Nagyujjával megtörölgette a szemüvegét, s a szeméhez emelve tanulmányozta az íveket.

A képeken főleg a lovakat nézegette, miközben előszedte a régi lovastörténeteit.

A maga módján igyekezett alkalmazkodni a munkásosztályhoz, bár azonosulni sohasem tudott. Ezért természetesen nem lehet őt hibáztatni. A történelem idős korára felmondott neki a földön és az ekeszarvtól a könyv mellé sodorta az élet.

Már egy fél éve nyugdíjba ment. A búcsúzkodás csendben zajlott le. Nem köszönt el senkitől sem, pedig csak egyetlen haragosa volt, a megkötöttség. Most már élhet felszabadultan, a maga időbeosztásával és kényelmével.

- Pedig jó lenne most, ha szép lassan is, de elvégezné a segédmunkási teendőket!

Az első nyugdíjasvacsorán természetesen képviseltette magát. Egyszerűen, de szépen kiöltözve, a maga pirososnyergű nyugalomával járta körül a géptermet.

- Ez bizony nem változott semmit - jegyezte meg halk endrődi tájszólással és egy olajos rongyot a helyére tett.

Beinschróth Károly

60 ÉVES HÁZASSÁGI ÉVFORDULÓ

Bácsi István és felesége, Diószegi Zsófia múlt év december 30-án ünnepelte házasságkötésének 60. évfordulóját. A meghitt családi ünnepségen 10 gyermekük, 21 unokájuk és 10 dedunokájuk köszönthette őket.

Katona Istvánné anyakönyvvezető előtt a helyszínen erősítették meg házassági fogadalmukat. A kedves ünnepséget a TUSZ-SZI tette még hangulatosabbá.

Az ízlésesen berendezett szobában orgonakíséret vezette be az „esküvőt”, majd szavalattal, énekkel és köszöntővel kedveskedtek az ünnepelteknek. Az egész olyan egyszerűen főszegecs, szívmengetően családias volt, ami kevés családnak adatik meg.

A gyémántlakodalom adta az alkalmat Gyomaendrőd egyik legidősebb házaspárjának a bemutatására.

Bácsi István 1897-ben született Póhalmón, Zsófi néni 1904-ben Gyomán. Mindketten szegény családból származtak, így bőségesen kivették részüket a cselédsorsból. 1923. december 29-én kötöttek házasságot. Sorsukon ez csak annyit változtatott, hogy most már megosztották egymással gondjaikat. A koránkelés és a késői lefekvés szinte mindennapos volt fiatal éveikben. Több gazdánál szolgáltak becsülettel. Később Pista bácsi beállt kocsisnak, majd 8

éven át zsákolat Hartistán magtárában. Közben a család létszáma állandóan gyarapodott. Pista bácsi így mesél erről.

– Az emeletre is vállon kellett felvinni a legnehezebb zsákokat sokszor egész nap. Ha kitelt az egyik munka, jött a másik. A gazda két tehenét én gondoztam, fejtem, ezért kaptam napi 1 liter tejet. Kellett a családnak. A gazdák arra mindig nagyon vigyáztak, hogy ne gazduljunk rájuk. Az 1. háborúban megjártam az orosz és az olasz frontot. Két sebesüléssel, de sikeresen hazajutottam. A Tanácsköztársaság idején beálltam vöröskatonának. A Tanácsköztársaság leverése után ismét nehéz idők következtek. Nem volt munka. Vasárnaponként „publikációra” jártunk, hogy valami munkához jussunk. A felszabadulás hozta meg a változást nekünk. Dolgozni sokat kellett, de volt munka, volt megélhetés. 1950-ben föld nélkül léptem be a Dózsa Termelőszövetkezetbe, így alapító tagnak számítottam. Eleinte nagyon nehéz volt. Szinte nem volt semmink. Reggel felvettük a tarisznyát és a szerszámot a vállunkra, úgy mentünk dolgozni a határba. Ma ahhoz képest urak a térsztagok. Kiváló dolgozóként mentem nyugdíjba 1963-ban.

– *Hogyan sikerült ezt a nagy családot felnevelni, összetartani ilyen nehéz időkben?*

– Zsófi néni veszi át a szót.

– Bizony nehéz volt, de sikerült mindig együtt maradni. Soha nem adtunk oda egy gyereket sem. Egészségesek voltunk. A vásárnapot nem ismertük. Nekünk az volt az igazi ünnep, ha a család együtt volt. A férjemnek az volt az elve „aki a saját falujában nem él meg, máshol sem”. Én nem vállalhattam állandó munkát a gyerekek miatt, de mindenben segítettem az uramnak, ahol tudtam. Később persze a gyerekek is segítettek. Jóság állandóan volt, mert az egy keresetet jelentett nekünk. Az uram sokszor este 11 órakor jött haza a munkából, de akkor is azt kérdezte – Vacsoráztak a gyerekek? – Ilyet kérdezni?!

– *Maguk szerint mi az élet értelme?*

– Mi úgy látjuk, hogy az élet értelme a munka és a család. Mindkettőből kivettük a részünket és most nagyon boldogok vagyunk. Idős korunkra megkaptuk az élettől azt, amit megérdemeltünk.

Pista bácsi és Zsófi néni szavaiból egy nagyon nehéz és tartalmas élet bölcsessége, tapasztalata sugárzik ki. Életvidámságuk példa lehet bármelyikünk számára. Kívánnunk nekik hosszú boldog öregséget, jó egészséget és nagyon sok örömet a nagy családi életben.

Beinschróth Károly

Közgyűlés után a horgászatról

1984. február hó 11-én tartotta közgyűlését a gyomaendrődi Körös Horgász Egyesület, amely 1945. október hó 19. napján alakult Gyomai Horgászok Egyesülete néven.

A Híradó hasábjain a horgászatról, a horgászegyesületekről még nem igen esett szó, pedig a horgászat népszerűsége az utóbbi évtizedben jelentősen megnőtt. Akét gyomaendrődi egyesület közel ezer tagot számlál.

Horgászberkekben a horgászat: halfogás sportszerű horgászszerszámokkal és módszerekkel, a szabad idő egészségese, pihenést, kikapcsolódást nyújtó, szárazkötő eltöltése a természetben. Az ősidők zsákmányszerző ösztöne ma is él minden emberben. Az embert megragadja valami az évezredek messzeségéből: a vízben a régi zsákmány él. Meg kell fogni, haza kell vinni. Ennek a csábításnak nehéz ellenállni. A hal és az ember küzdelme kétesélyes, s ezt a küzdelmet tisztán, becsületesnek érzi a horgász. Önfelédten örül, ha győz, a győzelemnek, a zsákmányolt halnak. Mindig győzni nem lehet, és sokszor nem is mi győzünk. Az igazi horgászlegendák mindig akkor születnek, ha alulmaradunk e küzdelemben. Az igazi horgász akkor is felüdülést talál a horgászatban, ha kevésbé eredményes napja van, mert lenyűgözi a természet szépsége, a vizek növény- és állatvilágának rejtelmek.

A horgásznak egyénileg kell megküzdenni

a hallal, de az ember egy közösség tagjaként válik horgásszá. A hatszáz főt számláló Körös HE. olyan időpontban tartotta közgyűlését, amikor az emberek a tomboló természeti erőkkkel vívtak harcot. Ezért külön is örömdetes, hogy ilyen körülmények között a tagság több mint fele részt vett a közgyűlésen. Nemcsak helyi, de vidéki tagjaink is eljöttek. Lipovszky Jenő bácsi például Budapestről érkezett. De sorolhatnánk még neveket. Köszönet ezért mindenkinek. A közgyűlésen a vezetőség számot adott az egyesület elmúlt évi munkájáról. Horgászaink több mint 10 tonna halat fogtak, részt vettek az egyesületi versenyeken. Több rekordméretű hal fogásáról adhatunk számot. Halfogó versenycsapatunk hagyományainknak megfelelően jól szerepelt a különböző versenyeken. Az egyesület ez irányú munkáját dicséri, hogy ifj. Bolehovszky Jenő tagja a magyar halfogó válogatott keretnek, s több külföldön rendezett versenyen vett részt. Az elmúlt év májusában vendégül láttuk az Arad megyei halfogó válogatottat. Vendéglátásunkból semmit sem von le az, hogy a halfogó versenyen a hazai pálya előnyét kihasználva a résztvevő 4 csapat közül mi végeztünk az első helyen.

A közgyűlés ezután megtárgyalta az egyesület zárszámadását és az 1984. évi költségvetést. Az egyesület évente 600 ezer forintos forgalmat bonyolít le. Önmagát tartja el, minden külső támogatás nélkül.

A rendezett gazdálkodást mutatja, hogy az egyesület vagyona közel 400 000 Ft. Ilyen eredményt csak úgy tudtunk elérni, hogy igyekeztünk mindent társadalmi munkában, tagjaink aktív közreműködésével megoldani.

Ezen a közgyűlésen került sor az alapszabály módosítására is. A módosítás célja, hogy egyesületi életünket továbbfejlesszük. Nem véletlenül kapott nagy hangsúlyt a tagok kötelezettségeinek maradéktalan teljesítése. A jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése egyesületünkben is csak összhangban érvényesülhet, s sajátos eszközeinkkel erre is kívánjuk nevelni tagjainkat. Az alapszabály-módosítással egy időben a közgyűlés újból szabályozta a tagsági díjakat, a horgászutazás igénybevételi díját. A közgyűlés után a Körös Étteremben 300 fő részvételével horgászbalat tartottunk. Nagy sikere volt nemcsak a horgászok, hanem a feleségek, családtagok szerint is. Beindultak az ismeretterjesztő előadások. A HE. Vezetősége minden hétfőn 17 órától 20 óráig tart fogadóórát a tanácsházánál lévő sportklub helyiségében. Itt folyik az évi engedélyek kiváltása, az elmúlt évi megfogott és meg nem fogott halak történetének megbeszélése, s tervezzük az elmúlt évben meg nem fogott halak fogását.

Horgászok vagyunk, akiket mindig éltet a szebb jövő reménye, s ezért cselekvően tenni is akarunk.

Hunya Miklós

A Városi Jogú Nagyközségi PB elfogadta az 1984. első féléves politikai ünnepségek rendezvénytervét. A terv két jelentős politikai ünnepségünk megünneplésével külön foglalkozik.

Tájékoztatjuk községünk lakosságát, hogy április 4-én, hazánk felszabadulásának 39. évfordulóját, április 3-án 18 órakor az ENCI nagytermében ünnepi nagygyűlésen ünnepeljük meg.

Ünnepi beszédet mond: Kóris György elvtárs, a pártbizottság első titkára.

Kérjük községünk lakosságát, hogy az ünnepi nagygyűlésen minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Május 1-ét a munkásosztály nemzetközi seregszemléjét községünkben a régi hagyományok felújításával, felvonulással ünnepeljük. Ezúton is kérjük községünk lakosságát, hogy a felvonulás sikeres megszervezése és lebonyolítása érdekében saját területén tegyen meg mindent, községünk szépítéséért. Kérjük, hogy a felvonulásban mutakozzon meg a közös egység, a közös tenniakarás. Bízunk községünk lakosságának összefogásában a felvonulás sikeres megrendezése érdekében.

A felvonulási ünnepséget községünk gyomai részén fogjuk megszervezni, a felvonulás az Erzsébet ligetben majálissal ér véget. Részletes programot az üzemek, gazdasági egységek, intézmények részére megküldjük.

*

A Nagyközségi Művelődési Központ 1984-ben ismét megrendezi nyári orgona hangverseny sorozatát. Júniustól októberig 5 alkalommal lépnek fel neves művészek, többek között: Andor Éva, Ella István, Gergely Ferenc, Gregor József, Kovács Loránd, Kovács Mária, Malcolm Rudland, Sebestyén János.

*

Az 1983. november havi pótválasztásokon három körzetben választottak új tanácsstagokat.

A 2-es körzetben Iványi Miklós.

Az 56-os körzetben Cserép Sándor.

A 92-es körzetben ifj. Varga Béla kapott bizalmat a választóktól.

Megválasztásukhoz gratulálunk és eredményes munkát kívánunk.

Gyomaendrődi Híradó

Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

Néhány héttel ezelőtt a község anyukái örömmel vettek tudomást arról, hogy új gyermekorvos érkezik Endrődre, dr. Riad Mutier személyében. Sokaknak felkeltette az érdeklődését az, hogy hogyan is került Ő hozzánk? Ezzel a kérdéssel fordultam én is Riad doktorhoz.

Tulajdonképpen magam sem tudom, hogy miért pont Gyomaendrődöt választottam, pedig több lehetőségem is volt. Hívtak pl. Orosházára, Hőgyészre és Hatvanba is.

Az előző munkahelyén is hasonló feladatok látott el, mint most a körzet gyermekeinek gyógyítása?

Nem egészen. Körzetben még nem dolgoztam, ez számomra új feladat. Egyenesen az ózdi kórházból jöttem, ahol osztályos orvos voltam. Amikor odakerültem, úgy terveztem, hogy ott telepszem le. Bár a munkámat nagyon szerettem, nem találtam meg számításomat. Ez késztetett arra, hogy más munkahelyet keressék magamnak.

Tulajdonképpen Ön hogyan is került Magyarországra?

Származásomra nézve palesztin vagyok, a szüleim menekültekként telepedtek le Gazaban, ahol én is születtem. Ott jártam általános iskolába, de a középiskolát már nem tudtam befejezni, mert újabb háború robbant ki. Így az érettségit már Egyiptomban tettem le. Mivel jó tanuló voltam, ott ajánlották fel, hogy nem lenne-e kedvem Magyarországra jönni tanulni.

Az az igazság, hogy akkor még keveset tudtam erről az országról.

Ideérkezésemkor a társaimmal együtt egy évig tanultuk a nyelvet, azután mindenkinek le kellett vizsgáznia, hogyan is sajátította el választott szakterületének kifejezéseit, és egyáltalán a szabatos nyelvet. 1970-76-ig Debrecenben tanultam.

A diploma megszerzése után rögtön Ózdra került?

Igen, feleségemmel együtt másfél évig dolgoztunk Ózdon, de aztán Líbiában vállaltam munkát, két és fél évig, s ott is gyermekgyógyászzal foglalkoztam.

Hazatérésem után a debreceni gyermek-klinikára kerültem. A két és fél éves ortlétem alatt lettem a szakvizsgát is. Úgy terveztem, hogy ott is maradok, de a főnököm – akit igen tisztetek és igen jól meg is értettük egymást – Ózdra hívott.

Amikor Endrődre érkezett, mik voltak az első benyomásai?

Hogy őszinte legyek, kicsit csalódott voltam, mert az állást meghirdették, de sem a lakás, sem a rendelő nem volt előkészítve. Egy hétig nem is tudtam dolgozni a berendezés hiánya miatt, nem is beszélve a lakás hiányosságairól.

Összefoglaló véleményt még ennyi idő után természetesen nem tud adni, de szeretném megkérdezni Öntől, hogy most mik a tervei?

Elsősorban nagyon komolyan és lelkiismeretesen szeretném ellátni a munkámat. Egyelőre akadályozó tényező néhány nagyon fontos gyógyszer hiánya, melyeket Békéscsabáról, vagy máshonnan kell beszerezni.

Szeretném, ha kialakítanának itt egy kisebb laboratóriumot, hogy ne kelljen különböző vizsgálatok miatt a gyermekeket vagy Szarvasra, vagy Békéscsabára küldözgetni. Nem beszélve arról, hogy az eredményt csak napokkal később kapom kézhez, ami késlelteti a gyógyítást. Gyors és pontos eredmények kellenének a sikeres gyógykezeléshez.

Remélem, elképzelései minél hamarabb megvalósulnak.

Sikeres munkát kívánunk, s valamint azt, hogy jól érezze magát nálunk.

Baginé Szücs Éva

HÍREK

A Háziipari Szövetkezet 1983. évi eredményeiről:

180 milliós árbevételt terveztek, de objektív okok miatt 165 milliót sikerült teljesíteni.

A tervezett 15 milliós nyereségből 10 millió valósult meg. Az export terv 8 millió volt, ebből 6 milliót sikerült teljesíteni.

Szocialista viszonylatban sikerült a 2 milliós terv megvalósítása. A 6 milliós tőkés exportból több megrendelést visszamondtak, így csak 3,9 milliós bevételt mondhat magáénak a szövetkezet. A tervezett 149 milliós belföldi bevételből 129 milliót sikerült megvalósítani.

*

A Kazángyártó és Gépipari Vállalat „Körös” 2. sz. Gyáregység 1983. évi eredményeiről:

120 milliós árbevételt terveztek, ezt 25,4 millióval teljesítették túl. Az 1982-es évhez viszonyítva 21,4 millióval emelkedett az árbevétel.

Az export bevétel 60,7 millió, a tervezettnél 3,7 millióval több, az 1982-es évhez viszonyítva 156%-os az árbevétel emelkedés. A belföldi bevétel 65,1 millió, a tervezettnél 2,1 millióval több. A Gyomaendrődi Gyáregység 9,5 milliós nyereséggel zárta az évet.

*

Társadalmi munkában elkészült a Kátóna József Művelődési Ház elektromos hálózatának teljes felújítása, melyet az egyik Békéscsabán állomásozó honvédségi alakulat KISZ-szervezete végzett el.

A Művelődési Központ és az alakulat KISZ-szervezete között szocialista együttműködési szerződés jött létre.

*

Gyalog László a Körösmenti Szövetkezeti Népi Táncegyüttes vezetője 1984. február 25-től március 1-ig Moszkvában tanított táncot az ott tanuló magyar diákol népi táncsoportjának.

GYOMAENDRŐDI

HÍRADÓ

1984. JÚNIUS

III. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

Szövetkezeti életünk kiválóságai

A Gyomaendrőd és Vidéke ÁFÉSZ a Belkereskedelmi Minisztérium és a KPVDSZ elnöksége ELISMERŐ OKLEVEL-ét érdemelte ki az 1983-ban végzett munkájáért.

Hatékony munkájuk eredménye, hogy a nyereségszintet az 1982. évi 3,24 százalékról 3,42 százalékra növelték. A megyei átlagot messze túlteljesítve az összes árbevételük 562 millió forint volt. Ebből legtöbbet a bolti kereskedelem hozta: 443 milliót. A vendéglátóiparban a már meghonosodott szerződéses üzemeltetés nagy mértékben gazdagította a szövetkezeti árbevételt. Ez az új üzemeltetési forma minden tekintetben gazdaságosabb, jövedelmezőbb; és az effajta szolgáltatás színvonala is emelkedett. A vendéglátóipari forgalom elérte a 92 millió forintot.

Jelentős összeget takarítottak meg a szállításban és a fűtés területén.

Javult a boltokban az áruellátás az új ösztönzési forma bevezetésével.

Az ésszerűség és a realitás elve alapján minden vezető és beosztott prémiума saját ágazatának nyereségességétől függ. Ezt valamennyi területen kiterjesztették, még a szállításra is.

A dolgozók többsége elfogadta és megértette ezt a gazdaságosságra törekvő tervet. Minden boltvezető érdekelt abban, hogy bőséges választékot nyújtson a vásárlóknak. Fontos tényezővé lépett elő a menynység és a minőség egysége.

Üzlethálózatuk a szűkös anyagiakat szem előtt tartva bővült, 1983-ban átadtak egy ABC-áruházat, felújították a Körös étterem konyháját, és épült a Mező Imre lakótelepi üzletház is. A jövő terveiben szerepel az Október 6. lakótelepi áruház építése, a tsz-ek összefogásával egy hústüzem üzemeltetése. Az eddig elért 20%-os tőkés exportot méz, gyógynövények termeltesével óhajtják fokozni. Közkedvelt cikk még külföldön a liba is, húsától a tolláig.

A közel 6000 tag Török Sándor elnök irányításával a múlt esztendőben kiemelkedően dolgozott, mindnyájuk hasznára és örömére.

A korszerű és egészséges táplálkozásunk egyik megyei „lelőhelye” a gyomaendrőd-i viharsarok Halászati Termelőszövetkezet.

Eredményes gazdálkodásának méltó jutalmaként a „Kiváló Halászati Szövetkezet” címmel tüntették ki őket.

Halastavaink a megyén kívül Hajdú-Bihar, Csongrád és Szolnok megye területén is „ontják” az izletes halfajtákat. A nagymérvű országos halpusztulás kevéssé érintette a viharsarok vizeit.

Belföldön az élelmiszerüzletekben igen kelendők a körösi halak, akár halászlé, akár halszelet formájában.

Exporttevékenységük kissé visszaesett, főleg az Irak kontra Irán háború miatt. Az erre a célra készült halfeldolgozó kapacitása így veszélybe került.

A szövetkezet melléküzemága, a fém-tömegcikk-gyártó üzem sem volt a legrózsább helyzetben. Az elszaporodott GMK-k visszavetették a szokásos rendelkezéseket. De szívós, kitartó munkával mindkét ágazat leküzdötte az említett nehézségeket.

Haltermelésük az előző évihez képest 27%-kal nőtt.

A dolgozók közül a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium „Kiváló Munkáért” miniszteri kitüntetését ifj. Kiss Sándor természetes vízi halász kapta, akinek nagy érdemei vannak az elért sikerben. A jövőben arra törekcsenek, hogy annyit halásszanak, amennyit a kül- és belföldi piac igényel. A melléküzemáguk is 800 000 Ft-tal túlteljesítette árbevételét.

A Viharsarok Halászati Termelőszövetkezet eredményes munkájának is köszönhető, hogy a magyar ember étrendjében egyre többször fordul elő a hal.

A Dr. Csoma Antal vezette közösség büszkén viselheti a megérdemelt rangos címet.

*

A pénzügyminiszter a SZÖVOSZ és a KPVDSZ elnöksége nyolcadik alkalommal kiváló címmel tüntette ki az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezetet.

A szövetkezet 15 éve vesz részt és kiemelkedő eredményeket ér el a szocialista munkaversenyben. Tevékenységük a népgazdasági célokkal azonos „hullámhosszon” van. A lakosság és a tagság igényeit maradéktalanul kielégítik.

Szolgáltatásaikat az alábbi helységekben végzik: Gyomaendrőd, Hunya, Köröstarcsa, Mezőberény, Csárdaszállás, Murony, Békés. A szolgáltatás fajtái: kamatozó takarékbetét, nyereségbetét, gépkocsi nyereségbetét, takaréklevel betét, csekkszámlebetét, árutalási betét, ifjúsági takarékbetét, lakástakarékossági betét, gépkocsi fedezeti betét, biztosítások. Kiegészítő szolgáltatások: mezőgazdasági felvásárlási kifizetés, lottó-totószelvény értékesítése, könyvterjesztés.

A takarékszövetkezet a múlt évet 2 442 000 forintos nyereséggel zárta. A kiugró eredményeket évről évre három szocialista brigád éri el. Közülük is legjobb az 1965-ben alakult „Tyereskova” brigád, tagjai a központi és a gyomai kirendeltségen dolgoznak. Vállalásaik teljesítéséért elnyerték az „Ágazat kiváló brigádja” és a „Szövetkezet kiváló brigádja” címet. A köröstarcsai „Martos Flóra” és a mezőberényi „Petőfi Sándor” brigád arany fokozattal büszkélkedhet.

Jellemző mindegyik kis közösségre a becsület, pontos munkavégzés. A szakmai, politikai és az általános műveltség terén is permanensen képzik magukat. A sok kitüntetés közül is kiemelkedik az, hogy a SZÖVOSZ által indított országos betétgyűjtési versenyben másodikkok lettek.

A szövetkezet betétállománya 1983-ban elérte a háromszáz milliót. Az egy dolgozóra jutó nyereség 37 ezerről 65 ezer forintra emelkedett, az egy dolgozóra jutó forgalomban 15,6%-os volt a növekedés.

A hosszú évek óta jól dolgozó közösség élén a rendkívül dinamikus és vezetésre termelt Róza Vendelné áll, akinek jó a kapcsolata valamennyi dolgozójával.

Említést érdemel a gyomai kirendeltséget irányító Fülöp Józsefné munkája, aki szintén fő részese az eredményes évek sikerláncolatának, amely reméljük, hogy tovább gyarapodik.

A három kiváló szövetkezet valamennyi tagjának szívből gratulálók minden gyomaendrőd-i lakos nevében.

Kívánjuk, hogy a jövőben is hasonló eredményes munkával járuljanak hozzá lakosságunk életszínvonalának emeléséhez.

Hajdú László

Az 1984. évi tanácstagi beszámolókat tapasztalatai

Nagyközségünk felnőtt lakossága előtt köztudomású, hogy évente kora tavasszal – általában március hónapban – zajlanak le a tanácstagi beszámolók.

A tanácstagok képviselői jogosultsága és kötelezettsége feltételezi a választókkal való közvetlen és folyamatos kapcsolatot. E kapcsolat a gyakorlatban több, az élet adta változatos formában valósul meg. A választókkal való kapcsolat egyik legfontosabb és a Tanácstörvény által intézményesített forma a tanácstagi beszámoló. „A helyi tanácstag legalább évenként köteles beszámolni választóinak a tanács munkájáról, és saját tanácstagi tevékenységéről.” E törvényi rendelkezés alapján kerülnek sorra évenként, a helyi szokásoknak megfelelő időpontban, a tanácstagi beszámolók.

Ez évben a tanácstagi beszámolókra március 1. és 31-e között került sor. E fórumok alkalmat nyújtottak arra, hogy a választópolgárok azon kívül, hogy tájékozódtak a tanács munkájáról és képviselőjük választókerületi tevékenységéről, kifejehették véleményüket a községpolitikai munkáról, a településfejlesztés alakulásáról és egyéb közérdekű kérdésekről. E helyen a lakosságnak mód nyílik arra, hogy a tanácsi és nem tanácsi szervek tevékenységével kapcsolatban észrevételt, javaslatot tegyen.

Az idei tanácstagi beszámolókon a száz tagú testületből 95 tanácstag tett eleget beszámolási kötelezettségének. A beszámolókon 1575-en – a korábbi évekhez képest valamivel kevesebben – jelentek meg, viszont jelentősen nőtt a hozzászólók száma. A 476 felszólaló 526 különböző kérdést érintő hozzászólással élt. A hozzászólások tükrözték a választókerületben megvalósult eredmények feletti elégedettséget, illetőleg a feszítő gondok miatti aggodalmat.

A hozzászólásokban 272 közérdekű bejelentés, javaslat és panasz is felvetődött. Ezek megoszlása a következő: közérdekű bejelentés 184, javaslat 84, panasz 4.

A jegyzőkönyvek alapján beérkezett közérdekű felvetéseket a tanács vb-titkársága dolgozta fel. A felvetések minősítése és a témák csoportosítása után a közérdekű bejelentések, javaslatok és panaszok az intézkedésre jogosult szervekhez lettek átvéve. A visszaérkezett válaszok alapján a felvetők levélben kapnak tájékoztatást a hiányosságok megszüntetésére tett, vagy szükségessé váló intézkedésekről, illetőleg a javaslatok megoldhatóságáról és annak várható idejéről.

Röviden tekintünk át melyek voltak azok a témák, amelyek a lakosságot leginkább foglalkoztatják.

Legnagyobb számban a kommunális ellátást érintően hangzott el közérdekű felvetés. Feszítő gond településszerte a járdák, csapadékvíz elvezető árkok, átérsek egyre rosszabb állapota, a szilárd burkolatú utak, korlátok rossz állapota, hiánya, a víz minőségi és mennyiségi gondja, a közvilágítás problémái.

Ezek megoldására a tanács együttműködve a gazdasági egységekkel jelentős erő-

feszítéssel, komoly anyagi ráfordítással törekszik.

A belvízgondok felszámolására eddig 2,9 millió forint lett fordítva. Ebből elkészült a település egészére vonatkozó belvízelvezetési tanulmányterv és két főcsatorna, továbbá több kisebb feladat. A következő években fokozatosan kerülnek felújításra az utcai csatornák.

Szintén évről évre az anyagi erőforrások függvényében lehet felújítani az elhasznált járdákat. Így ez évben azok kerülnek felújításra, amelyek a legsürgetőbbek.

Szintén ez évben tervezzük kicserélni valamennyi fakorlátot tartósabb fémkorláttra. A vízellátási gondok enyhítésére több mint 1 millió forintos tanácsi forrásból a Győzelem Tsz nagyhozamú kútja (napi 5–600 m³) kerül bekötésre. A végleges megoldást az új vízműlepi beruházás befejezése adhatja, amelyet 1986 nyarára tervezzük megvalósítani 41,3 millió forintos költséggel.

Az utóbbi három évben jelentős fejlődést értünk el a település elektromos energiellátásában és a közvilágítás korszerűsítésében. Főként a TITÁSZ V. forrásából, részben tanácsi forrásból több mint 10 millió forintos ráfordítással elkészült a Szarvas-Gyomaendrődi 20 kW-os távvezeték és a közvilágítás teljes átállítása higanygözsök lámpákra.

Az utak építésére és korszerűsítésére igen szerények az anyagi lehetőségek. Ennek ellenére nem szégyenkezhetünk. Az utóbbi években épült az Október 6. lakótelepi út, Mező Imre lakótelepi út, felújításra került a Pásztor J. út, Kilián tér és Erzsébet-liget út, elkészült 7 rázató. Ez évben kerül megvalósításra a 46-os út melletti kerékpárút, a Szabadság út kátyúzása, a Hősök út javítása, az újkertsori közművesített telkek bekötőútja, valamint a Selyem út továbbépítése a Munkás utcáig.

Szintén az egész lakosságot foglalkoztató – bár jelentősen kisebb számban felvetett – probléma a közterületek rendje, tisztasága és a parkosítottság helyzete.

A közterületek rendje és tisztasága érdekében többirányú intézkedések történtek.

Egyik legjelentősebb a helyi jogszabályalkotás. A közeljövőben kerül kihirdetésre a Városi jogú Nagyközségi Tanács által alkotott Köztisztaságról szóló tanácsrendelet. A rendelet általánossá teszi a szilárd utak mentén a kukás szemétszállítást, rögzíti a szemét tárolásával, elhelyezésével kapcsolatos szabályokat, a köz- és magánterületek tisztántartására vonatkozó rendelkezéseket, valamint a szabálysértési rendelkezéseket. A szakigazgatási szervek igazgatási úton gondoskodnak a közterületek rendjéről. Ennek keretében rendszeresen ellenőrzik a közterületek állapotát és intézkednek – felhívással, szükség esetén bírsággal – a szabálytalan közterületfoglalás megszüntetése és az utcák rendezettsége, tisztasága érdekében. Jelentős anyagi ráfordítással megszüntetjük a település szegényfoltját, a vágóhídi szeméttelpeket. Az új szeméttelpep kialakításával egyidejűleg tervezzük a település több pontján szeméttároló konténer elhelyezését.

A tervszerű parképítés, az egységes és rendezett utcaképek érdekében a végrehajtott bizottság 1990. évi terjedő fásítási és parkosítási tervet fogadott el. E célra közel 4 millió forintot tervezzük, amely a lakosság társadalmi munkájával kiegészítve biztosíthatja a terv megvalósulását.

E rövid írás keretében lehetetlen felsorolni mindazokat a témákat, amelyek a lakosság körében felmerültek. Így csak azokat emeltük ki, amelyek az egész lakosságot érintő gondok. Igyekezünk érzékeltetni azt, hogy a tanácsi szervek komolyan veszik a lakosság ilyen irányú észrevételeit. A tanács saját erőforrásaiból, a gazdasági egységek segítségével a problémák megszüntetésére, ezen túl a lakossági ellátás javítására és a település gyorsabb fejlődésére törekszik.

Ezúton szeretnénk megköszönni a lakosoknak az építő jellegű kritikák észrevételeit. Kérnénk, hogy munkánkat a jövőben is észrevételeikkel, s nem utolsósorban a célkitűzések megvalósításában tevékeny és önzetlen társadalmi összefogással segítsék.

Megyeri László

Gyermeknap rendezvények

1984. május 27-én vasárnap a 2. sz. Általános Iskola Apáczai Csere János KISZ-alapszervezete a gyomai piactéren községi gyermeknapot rendezett. A gyerekek számára rendezett műsorban felléptek a Körösmenti Szövetkezeti Néptáncgyűttes úttörő táncosai és részt vettek a TŰSZI-s fiatalok is. Egész nap gazdag program várta a gyerekeket.

Május 26-án a nyomda hétfői házában tartották meg a hagyományos gyermeknapot a Kner nyomda dolgozói. A napos időben jól sikerültek a sportprogramok. Volt Ki mit tud, A fele sem igaz vetélkedő és sok-sok ajándék. A gyermeknap szervezé-

sét a szocialista brigádok vállalták magukra.

Június 2-án a besenyszegi játszótéren társadalmi munkában szerveztek nagyszabású gyermeknapot. A szép hagyományokkal rendelkező gyermeknapon bőséges és színes program volt. A Körösmenti néptáncgyűttes mellett fellépett a művelődési központ társastánc csoportja, a Pávákör tagjai és Cibere a bohóc. Volt zsákbanfutás, kötélhúzás, lisztívás, sok játék, szavalóverseny, szerezchorgaszat, táborni és szabadtéri filmvetítés. Ezt a gyermeknapot már több éve Varga Mihály vezetésével főleg a besenyszegi lakosok szervezik.

Megjelent a „Gyomaendrődi Nyár 1984” programfüzet

1984. június 1–szeptember 1-ig kerül megrendezésre a „Gyomaendrődi Nyár 1984” rendezvénysorozat.

A program megtervezéséért, a rendezvények lebonyolításáért a Katona József Művelődési Központ Igazgatója és a Városi Jogú Nagyközségi Tanács V. B. Művelődési, Egészségügyi és Sportosztálya a felelős.

A rendezvénysorozat célja, hogy a nagyközségünkben – örvendetes módon – egyre jobban növekvő idegenforgalom során ide látogató vendégeket és természetesen a helyi lakosságot is ellássuk bőséges kulturális és sportprogramokkal.

Községünk természeti adottságai a gyógyfürdő Körös-part, a Liget fürdő csodálatos gyógyító vize és annak környezete szinte önmagukat kínálják a pihenni, gyógyulni vágyó embernek. Ehhez kínálunk még kikapcsolódást, szórakozást és magasabb kulturális igényt is kielégítő lehetőségeket.

Igyekezünk a programot úgy összeállítani, hogy abban minden korosztály találjon saját számára megfelelő választékot. Azt is szem előtt tartottuk, hogy lehetőleg csak olyan rendezvényeket tervezzünk, amelyeket sikerül is létrehozni, megvalósítani. Miután ilyen jellegű rendezvénysorozatok hagyományai még nincsenek nálunk – egy-két szép kezdeményezéstől eltekintve – tudjuk, hogy programunk nem versenyezhet a nagyobb kulturális hagyománnyal rendelkező városokéval, mégis reméljük, hogy ez az év, illetve ez a nyár tapasztalatokkal és újabb ötletekkel fogja gazdagítani a rendezőket.

Most megjelent kis füzetünkben – amely szűkös anyagi viszonyaink miatt csak kis

méretű és sajnos nem színes – tettük közzé a programok helyét és időpontjait.

A füzet egy kis köszöntővel indul, amely vázolja a kiadvány célját, üdvözlő az ide látogatókat.

Bemutatja a Körösmenti Szövetkezeti Néptáncegyüttest, ezután a folklór műsorok felsorolása következik. Két alkalommal láthatjuk az együttest, egy alkalommal pedig a Gyulai Erkel Ferenc Körös Táncegyüttese lép fel. A gyomaendrődiek egyik fellépése a Körös-parti Vásár c. rendezvényen lesz, ahol gazdag program várja augusztus 19-én az érdeklődőket. Lesz népművészeti vásár, fellép a Dévaványai Népdalkör, a Túrkevei Városi Művelődési Központ Népdalköre és a Gyomaendrődi Szövetkezeti Népdalkör.

Tartalmazza a Református Templomban megrendezésre kerülő orgonahangversenyek időpontjait, a közreműködő művészek nevét. Ezt egy rövid ismertető előzi meg, amely a templomot, illetve az orgonát ismerteti. Az orgonahangversenyeknek már hagyománya van, hiszen tavaly is öt hangverseny került megrendezésre, melyek mindegyike igen magas művészi élményt nyújtott a közönségnek. Az idén is öt alkalommal lesz hangverseny.

Ismerteti a nagyközségben megrendezendő kiállításokat, a kiállítások helyét, címét, idejét. Ezek részben állandó kiállítások (Tájház, Honti Galéria, Kner Nyomdaipari Múzeum), de terveztünk kiállítást régi halászeszközökből, díszítő- és hímzőszakkörök anyagából és egy régészeti kiállítást Endrőd határában feltárt rézkori leletekből.

A Kossuth Filmszínházban Rózsashegyi Kálmán és kortársai címmel régi filmek be-

mutatóját terveztük összesen nyolc alkalommal. Közli a legfontosabb közművelődési intézmények címét, telefonszámát, azok nyitvatartási idejét.

Szállás, vendéglátás című részben felsoroljuk a szálláslehetőségeket, vendéglők, éttermek, presszók, csárdák címét, telefonszámát.

Július 28-án nagyszabású Anna-bálat tartunk. A füzetben üdvözljük az Annákat és ismertetjük a bál helyét, idejét.

Magába foglalja a kiadvány a sportprogramok, túrák, hajókirándulások helyét, időpontjait, június, július, augusztus hónapokra lebontva. Itt lesz úszóverseny, aerobic, lábténisz, Körös-parti túra, horgászverseny, tornászbemutató, sportolók élménybeszámolója. Úgy gondoljuk, nagy közönségsikerre számíthat a sétahajózárat, amely minden csütörtökön háromszor indul négyórás utakra, az esti járaton discóval.

A Liget fürdő nyitvatartásáról, szolgáltatásairól, vízminőségi vizsgálatáról szintén tájékoztat a füzet.

Rövid ismertetőt közöl Gyomaendrőd közúton illetve vasúton való megközelítéséről, és ismerteti a helyi autóbuszjáratok menetrendjét.

A/5-ös méretű térkép egészíti ki a kiadványt Gyomaendrődről, ahol számokkal jelöltük a legfontosabb színhelyeket, a számok magyarázata, illetve feloldása a térkép alján található.

Reméljük kiadványunk, s a benne foglalt programok felkeltik az ide látogatóknak a szándékozók figyelmét, s azokat akik élnek a lehetőséggel, jövőre is visszatérnek a Gyomaendrődi Nyár szervezői.

Varga Gyuláné

„...BÉKÉVÉ OLDJA AZ EMLÉKEZÉS”

Valamilyen kép mindenkiben kialakul az egyes népekről. Ez lehet igaz, lehet hamis, a mélységekbe hatoló, vagy felszínes. Így aztán a francia szerelmes, az olasz hangoskodó, a német precíz, a török... Nos, a török még mindig turbánt visel, több felesége van és a nők még mindig lefátyolozva járnak. Újabban esetleg – hogy Nyugat-Európában sok a vendégmunkás, hogy Iztambulban olcsó az írha, hogy katonai diktatúra van... Egy kicsit mindegyik igaz – a valójában egyik sem. Mi magyarok még esetleg emlegetjük a 150 éves hódoltságot, Mohácsot, Gül Babát – aztán utána nagyon kell keresgélni, hogy valami eszünkbe jusson.

Körülbelül ilyen ismeretekkel vágtunk neki 1984. április 13-án a közel 2000 km-es autóbusszútnak, melynek végcélja a főváros, Ankara volt. Ott is a Török Rádió és Televízió VI. Gyermek Néptánc Fesztiválja, amelyet 1978 óta folyamatosan rendeznek. 28 gyomaendrődi gyermek és 8 felnőtt – zenészek, kísérők képviselték hazánk néptáncművészetét. A TOT kiküldé-

sében vett részt ezen a rangos fesztiválon a Körösmenti Szövetkezeti Néptáncegyüttes Úttörő Utánpótlás csoportja. Ez volt a 4. alkalom, hogy Kalocsa, Üllés és Cigánd után magyarok is szerepeltek a rendezvénysorozatban. Rajtuk kívül szovjet, bolgár, lengyel, finn, amerikai, jugoszláv, líbiai, egyiptomi, ciprusi, török, belga csoport mutatkozott be.

A zónaidő okozta eltérést is be kalkulálva 15-én 17 órára érkezünk a fogadóiskolába, ahol nemcsak a tanári kar – élükön Juszuf bejjel, az igazgatóval, hanem a szülők és a gyermekek is vártak már minket. Persze az első kellemes meglepetés nem ez volt, hanem amikor a határon hajnali négykor az előttünk lévő 10–15 autóbusz elé soroltak és az amúgy elég szigorú hivatalos dolgokat 15–20 perc alatt elintézték. Közel volt még a 6:2. Ezt mindenütt – benzinkútnál, üzletben, de még a mellettünk elhaladó járműből is mutogatták olyan mosolygós arccal, mintha nem is ők kaptak volna ki. Tehát vártak a fogadó családok bennünket. Hogy ki kinek lesz „testvére”

– már készen volt mire megérkeztünk. Kölcsönös bemutatkozás után már egymás mellé ültek le a gyerekek. A párosítás produkált furcsa, de nem kellemetlen dolgokat is. Pl. Bela Zoli testvére éppen a derekáig ért. Gyuricza Klári vendéglátójára saját szülei is azt mondták volna, hogy iker-testvérek. Ennél a találkozásnál a meglepetés moraja futott végig a termen, majd hangos taps követte. Ilyen kezdés után természetes, hogy különösebb gond nélkül sikerült az elhelyezkedés. Igaz, bóröndcsere akadt nem is egy, de mivel a családoknál mindenütt volt telefon, könnyű volt a kapcsolattartás. Százegynéhány jelentkezőből választotta ki a fogadó iskola a 28 vendéglátó szülőt. Az első két napban elég sokszor hívták Gyalog Lacit vacsorátájt, de soha nem volt komoly baj. Sajnos, egész idő alatt mostoha volt az időjárás, így aztán az „ügyeletes” influenzásunk mindig megvolt. Ez a hazafelé úton tetőzött.

Az érkezés másnapján megkezdődtek az események. Soha nem volt sem felnőtt,

folytatás a 4. oldalon

sem gyerek program nélkül. Mégsem mondhatjuk azt, hogy hajtos, vagy túl zsúfolt lett volna. Magasszintű szervezés, szakmai hozzáértés, de mindenekelőtt a gyermekek rajongásig való szeretete jellemezte a házigazdákat. Külön jólesett az irántunk lépten-nyomon megnyilvánuló szimpátia. Más a magyar és más a török nyelv- és történelemszemlélet. Meggyőződéssel vallják, hogy rokonnép vagyunk. Bizonyítékképpen sorolják, hogy: alma, vas, seb... stb. Minden hivatalos, vagy félhivatalos helyen éltetik a hagyományos török-magyar barátságot és testvériséget. Amikor először hallottuk, egymásra néztünk. Volt aki kínosan mosolygott, volt aki elfordult. Aztán amikor már másodjára is elhangzott, kezdtünk gondolkodni, hogy is van ez? Akkor kezdték József Attila sorai igazán értelmüket elnyerni bennem.

„A harcot, amelyet őseink vívtak, békévé oldja az emlékezés s rendezni végre közös dolgainkat, ez a mi munkánk; és nem is kevés.

És majd a rodostói Rákóczi-házban értetem meg igazán, ahol kiállítás mutatja be a „Vezérlő Fejedelm” életútját, születésétől haláláig. (Rodostó és Sárospatak testvérvárosok.) A rodostói tartózkodás egyes emléket, a bujdosók életét, Mikés Kelemen külön kis szobáját – aki úgy szerette Rodostót, hogy nem tudta feledni Zágont. De láthattunk fotókat a Magyarországon lévő török emlékekről. Bizonyítva

a betérő látogatóknak, hogy mi sem azt keressük, ami szétválaszt, hanem ami összeköt. Ahogy a magyar állam segített a Rákóczi-ház helyreállításában – külön emléktábla mutatja be – úgy Pécsent ma is működik a Jakováli Hasszán dzsámija, amelynek berendezését viszont a török állam adományozta. S mindebben az volt a külön jó dolog, hogy ezek a felsőtagozatos gyermekek a gyakorlatban láthatták és élhették át, hogy a különböző társadalmi berendezkedésű, világnézeti államok élhetnek békében egymás mellett és sok területen működhetnek együtt anélkül, hogy elvi engedményeket kellene tenniük.

De térjünk vissza a fesztiválhoz. A legnagyobb esemény kétségtelenül április 23-
a volt, a török gyermeknap, amelyet még Musztafa Kemál Atatürk – „Törökország atyja” – a modern török állam megalotója jelölt ki. Ezen a napon – bár havas eső esett – színpompás felvonuláson vettünk részt a városi stadionban, ahol Evren államelnök is jelen volt. Délután pedig a gálaműsort közvetítette egyenesben a televízió. Minden csoport 7 percnyi műsoridőt kapott. Az itteni közönségsikert és érdeklődést már megalapoztuk a 17-i menettáncal, ahol a biztosításra kivezényelt rendőrök és katonák – voltak szép számmal – sem tudták megakadályozni, hogy ne tudjon utánunk a tömeg, ne zárja el az utat a többi csoport elől, ne tartson fel bentünket a haladásban. Taps, integetés, mosolygás, „Madzsarisztán” kiáltások. Amikor végre mi felnőttek úgy láttuk, hogy pihen-

neinének a gyerekek, a sikeren felbuzdulva ők kérték, táncoljunk még. Pedig akkor már a 3. kilométer vége felé jártunk. Ezekkel a benyomásokkal fogadott a stadion közönsége. Ezt még fokozta, hogy Deli Misi magyar nyelvű köszöntőjét Wolf Tünde mindjárt töröktől is elmondta. Mondták is neki Isztambulban – mellesleg rengetegen beszélnek magyarul – „téged láttalak a televízióban, téged egész Törökország ismer?”

A napi eseményekről mindig volt beszámoló a TV-híradóban, amely ugyanúgy este van, mint nálunk – még a műsorszereket is hasonlít. Így aztán a gyermekeink nap mint nap viszontláthatták magukat. Mindenesetre elgondolkodtató, hogy – a nagygyűlést is beleértve – többet szerepeltünk külföldi televíziókban, mint itthon, vagy hogy hazakeresztünk után a Népszabadság hamarabb és hosszabban írt az útról, mint a megyei lap. Szerepelt a programunkban egész napos piknik. A csoportvezetőket fogadta a TV-elnök, a miniszterelnök, az államelnök. A Gyermeknap alkalmából minden csoportot a miniszterelnöki palotában láttak vendégül, ahol rövid kis műsort is adtunk. Hazafelé betértünk Rodostóba, ahol az egész csoportot fogadta a tartományi kormányzó és meghívott bentünket a júniusi „Cseresznye Fesztiválra”. De meghívásokat kaptunk a belgától és az isztambuliaktól is. Sok szép emlékekkel, rengeteg ajándékkal és újonnan szövedött barátságokkal tértünk haza.

Kovács Károly

Gondolatok a Körös mellett az úszásról

Gyomaendrőd a Hármas-Körös mellett terül el.

Ezen a területen a civilizáció káros hatásainak nyoma nem található. A tájat nem veri fel a gépek zaja, a vonatok dübörgése. A kirándulók egyre többen keresik fel ezt a hamisítatlan, csodálatos környezetet. Igen nagy értéke ez a táj Gyomaendrődnek, amely még alig van kihasználva, de a zavar-talan természetet kedvelők egyre népesebb táborra fedezi fel. Nemcsak azért, mert hor-gászparadicsomnak nevezik ezt a folyószakaszt, hanem mert vízisportokra is alkalmas, többek között az úszásra is.

A Körös-partján egyszerű lehetőségek adódnak a megnövekedett szabad idő hasznos eltöltésére. A friss levegő, a víz, a napfény, itt mind megtalálható, ami az egészséges életmódot, a felüdülést, a szervezet regenerálódását biztosítja. Nemcsak a helybeliek, hanem a szomszéd községek, városok lakói is családostól választják pihenés-ként, hogy sátrat verjenek a Körös-partján. De lehet, hogy még többen is szívesen itt töltenék a szabad idejüket, sőt szabadságukat is, ha nem „félnek a víztől”.

Sajnos, gyakran lehet hallani felnőttek és gyerekek sóhaját, „de jó neki, hogy tud úszni!”. Egy elszomorító adat: az ország lakosságának alig 15-20%-a tud úszni.

Pedig az úszás egy egyszerű dolog. Ez az a sportág, amely a legfiatalabb kortól a legidősebb korig minden ártalom nélkül

alkalmas testünk edzésére. Az egészségnevelés alapfeladata, hogy minden embernek, minden életkorban szüksége van rendszeres testedzésre, sportra.

Mert mi korunk szomorú valósága?

Az ember dolgozik és tanul, hogy könyveiben és jobban éljen, túltáplálkozik, mert van miből, és sok kávéfogyaszt, hogy bírja a 2-3 „műszakot”. Nyugtatót szed, hogy aludni tudjon, majd újra rohan, mert mindenre kevés az ideje – a megnövekedett szabad idő ellenére is. Tüdeje a porral, a cigarettafüsttel telítődik, szíve – amit minden más izmával együtt elhanyagol – az egyoldalú terhelés miatt egyre több munkával, egyre kevesebb vért továbbít...

Érdekes is az Ember, aki megalkotta a bonyolult szerkezetek ezreit és működteti is ezeket, de az egyik legfinomabb, sajátos „szerkezethez” a saját szervezetéhez nem ért, vagy elhanyagolja, elnyúvó idő elölt.

Ha az úszást a szervezetet gyorolot hatásában vizsgáljuk, egyértelműen kitűnik, hogy egyike a legegészségesebb sportágaknak. Harmonikusan fejlesztő hatása következtében az egész test arányosan fejlődik, erősíti a szívet és a tüdőt.

A víz felett ugyanis formentes, egészséges a levegő, amely az intenzív belélegzés végző úszó számára egészségügyi szempontból rendkívül jelentős.

A friss levegő, a napfény és a víz az idegekben nyugtató hatást gyakorol. Az úszás

egyike azoknak a sportágaknak, amelyek technikájá már gyermekkorban tökéletesen megtanulható. Ezért az úszásoktatás korhatára (szakirodalmak szerint) 4-6 éves kor. Azaz úgyis fogalmazhatnánk, hogy amikor a nevelés egyéb területein már tervszerűséggel folyik a képzés akkor lehet kezdeni a testi nevelést is. 1-3 éves korig hagyni kell a gyereket mozogni, hogy a mozgás révén ismerkedjék a világgal. Ne csak a szülő akarja azt, hogy gyermeke a vízbe menjen, hanem el kellene érni azt, hogy a gyermek a vízbe lépjen be, a számára még szokatlan új közegbe. Hadd pancsoljon, hadd ugráljon a vízbe, ha netalán beleteszi a fejét a vízbe, nem kellene rászólni, hogy vegye ki, mert vizes lesz a haja. Nem helyes ebbe a játékba beleavatkozni, szűkíteni a gyermek lehetőségeit, mert ilyen korban az „oktatás” idomítássá válik. Három éves kortól már szükséges a tervszerű, de játékos foglalkoztatás.

Ilyen hosszú bevezető után nézzük, hogy községünkben hogyan áll az ilyen korú óvodások oktatása, és egyáltalán az úszásoktatás. Gyomaendrőd tárgyi feltételei adottak, rendelkezünk egy strandfürdővel, ami úszóoktatásra kiválóan alkalmas.

1980. szeptemberében indítottuk be Cs. Nagy Lajos testnevelő barátommal a Jókai úti óvodások úszásoktatását. Ezt a kezdeményezést mind a helyi tanács és a fürdő igazgatója készséggel támogatta. Hozzájá-

rultak ahhoz, hogy minden héten szerdán délelőtt a benti fürdőbe ingyen bemenjenek a gyerekek, sőt, hogy az oktatást ne zavarják a fürödni jövő személyek, szerdán de. 9-12 óráig a fürdő igazgatója csak a mi számunkra biztosította mind a két medencét. Az óvodai úszásoktatás a középső és a nagycsoportosokra terjed ki. Alapvető célunk, hogy ezek a gyerekek megszokják a vizet, küzdjék le víziszonyukat, érezzék magukat otthon ebben a számukra új közegben.

Hangsúlyozottan nem az az elsődleges célunk ebben a korban, hogy csiszolt stílussal ússzon a gyerek, hanem tudjon a víz színén maradni, és haladni – legyen egy kicsit úszó.

Feladatunk tehát, hogy alkalmassá tegyük ezeket a gyerekeket olyan mozgások elsajátítására, amelyekre később építhetünk. Az apró gyerekek tanulását nem szabad erőltetni. A legfontosabb, hogy élvezzék a vizet, fogadják barátjukká azt. Nem mindenkinek azonos időtartam szükséges az úsznitanuláshoz, de előbb-utóbb mindenki elsajátítja az alapfogalmakat. Három évig zökkenőmentesen folyt a középső- és nagycsoportos óvodások úszásoktatása. 1983 szeptemberében már a középső csoporttal nem indult be oktatás. Hogy miért? Nagyon nehéz erre a kérdésre kielégítő választ adni. Hogy egy kicsit messze van, ez nem lehet probléma, mert a friss levegőn sétálnak a gyerekek és ennek egészségügyi oldala közismert. Közben környezetismereti megfigyeléseket is végezhetnek az óvodások. Ami problémásabb: a foglalkozások gyakorisága, hiszen ez lényegében kéthetente egy alkalom. Az nyilvánvaló, hogy a gyerekek úszástanításánál rendkívül elősegíti az eredményességet az órák egymást követő gyakorisága.

Ennek megoldása mind a személyi (testnevelők) mind a tárgyi (medencék biztosítása) feltételei kissé nehezebbnek tűnik. De biztos van rá megoldás.

Az óvónők és a testnevelők is szívesen vállalják az ezzel járó plusz munkát, annak ellenére, hogy csak kéthetente egy alkalommal van foglalkozás az ovisoknak, nagy kár lenne a középső csoportos óvodások úszásoktatásáról lemondani. Már csak azért is, mert lényegében már ebben a korban eldőlt a gyerekek érdeklődése a sport és egyáltalán a mozgás iránt, amely majd a későbbiek folyamán egész életvezetésüket is meghatározza.

Az általános iskolai tanulók pedig a nyári szünetben tanfolyamok keretében résztülnek szervezett oktatásban.

Az úszás elterjesztését, alapjainak kiszélesítését egész test- és sportkultúránkra gyakorolt értékes hatásai miatt társadalmi- és ifjúságpolitikai kérdésnek kell tekinteni.

Sípos Dezső

Helyesbítés

Legutolsó számunkban a Mindenki jól jár c. cikkben helytelenül informáltuk olvasóinkat: a MÉTA szabadidőruhákat ui. csak a Skála Áruházakban lehet árusítani. Elnézéstük kérjük.

Új együttműködési fórum: a városkörnyéki bizottság

A Híradó előző számában ismertettük Gyomaendrőd helyét és szerepét a közigazgatás új rendszerében, utalva a körzeti-központi státusból adódó feladatokra is.

A körzethez tartozó három településsel területi egységet képeztünk, amelyet első sorban nem közigazgatási, hanem társadalmi-gazdasági egységként kell értelmeznünk a valós helyzetnek megfelelően.

Gyomaendrőd, Déványa, Ecesfalva és Hunya kapcsolata nem újkeletű, hiszen 1966-ig e települések a gyomai járáshoz tartoztak. Az együttműködés számos példáját sorolhatnánk fel, így a közösen megépített mentőállomást, a szülőotthoni ellátást, a „Gyoma” Kötőipari Szövetkezet és az ENCI által biztosított helyi munkalehetőségeket, a középiskolai ellátást, a vasúti csomópontból adódó kapcsolatot.

Tény viszont az is, hogy a gyomai járás megszűnése óta a települések tanácsainak együttműködése nem érte el a társadalmi-gazdasági kapcsolatok által megkívánható szintet.

A közigazgatás átszervezésének egyik célja volt, hogy a tényleges társadalmi-gazdasági igényekkel hozza összhangba az igazgatási rendszert, melyben a települések kölcsönös érdekazonossága a meghatározó, nem pedig az igazgatási kapcsolat. A NET határozat alapján településünknek nemcsak saját lakosságunk városi ellátással kapcsolatos igényét kell kielégíteni, hanem a körzethez tartozó települések lakosságának ez irányú igényét is, a lehető legmagasabb szinten. Ez irányú feladatunkat nehezíti az a tény, hogy a körzeti-központi szerepkörbe nem mint város, s nem is mint járásszékhely léptünk. Emiatt a körzetnek, beleértve magunkat is, jelenleg még nem tudunk minden vonatkozásban városhoz kapcsolódó ellátást (szakrendelés, igazgatásrendszert, igazságszolgáltatás) nyújtani. A szükséges intézményhálózat teljes kiépítéséig a meglévő adottságok keretei között kell a legjobb megoldást megtalálni. Mindez csak úgy lehetséges, ha a települések vezetői közösen megvitatják a körzetben felmerülő problémákat, az egyeztetett állásfoglalás alapján keresik a megoldást, s együttesen kérik a megoldáshoz szükséges megyei segítséget.

A települések tanácsai az önállóság, meléndeltség és a kölcsönös érdekeken nyugvó elvek alapján kívánják alakítani és fejleszteni kapcsolataikat, együttműködés-

süket a terület fejlesztésének, valamint a lakossági szükségletek kielégítése érdekében.

E célból hozták létre együttműködési fórumként a városkörnyéki bizottságot, melynek a tanácsi vezetők, a pártbizottság első titkára, az országgyűlési képviselők és a megyei tanácstagi csoport vezetője tagja. A bizottság rendszeresen vizsgálja az együttműködés időszerű teendőit, összehangolja a közös érdeki fejlesztési elképzeléseket, a tanácsi terveket, vizsgálja az együttműködés lehetőségeit, elősegíti és koordinálja a nem tanácsi szervek bekapcsolását a területfejlesztési célkitűzések megvalósításában. A megfogalmazott együttműködési elveknek megfelelően a bizottság előkészítő, kezdeményező, koordináló, véleményező, javaslattevő szerv, amely a tanácsi és egyéb szervekkel meléndeltségi viszonyban van. A bizottság más szerve, annak munkájára vonatkozóan ajánlást, javaslatot tehet, de a bizottság összetétele reális lehetőséget teremt azok megvalósítására, végrehajtására. A bizottság évente négy alkalommal ülésezik, mindig más-más településen, amely elősegíti egymás jobb megismerését is. A bizottság alakuló ülését április 12-én Gyomaendrődön tartotta meg, ahol a bizottság működését szabályozó ügrend mellett a munkaterv is elfogadásra került. Ez alapján olyan fontos, s bizonyos értelemben nem teljesen megoldott témák kerülnek megvitatásra, mint a közrend, közbiztonság, igazgatásrendészeti tevékenység ellátása, a körzeti egészségügyi és szociális ellátottsága, a közlekedési helyzet, az idegenforgalom összehangolása, a munkaerő-gazdálkodás helyzete. Fontos feladata lesz a bizottságnak, hogy a körzet VII. ötéves tervi fejlesztési célkitűzéseit, elképzeléseit összehangolja a felmerülő igényekkel, s ezáltal is biztosítsa a települések dinamikus fejlődését, a lakossági igények jobb, s mind teljesebb kielégítését. A bizottság fontos feladata, hogy a terület érdekeit jól képviselje a megyei szervek felé. Az alakuló ülés tapasztalata azt mutatja, hogy a városkörnyéki bizottság teljesíti a munkájával szemben támasztott elvárásokat, s hosszabb távú működése után jelentőségét az elért fejlődés tükrében egyértelműen pozitívan értékelhetjük.

Hunya Miklós
vb-titkár

KITÜNTETETT PEDAGÓGUSAINK

1984. május 31-én a Megyei Tanács V. B. Művelődési Osztályán pedagógusnap alkalmából kitüntetésekkel nyújtották át.

„Miniszteri Dicséret”-ben részesült Pellesz Béláné a Gyomaendrődi 1. sz. Általános Iskola tanára.

„Kiváló Munkáért” kitüntetést kapott Kovács Gábor a Gyomaendrődi 1. sz. Általános Iskola Igazgatója, Susányi István-

né, az 1. sz. Általános Iskola tanára, Balogh Bálintné a 2. sz. Általános Iskola tanítója, Ladányi Gáborné a Városi Jogú Nagyközségi Tanács V. B. Művelődési-, Egészségügyi és Sportosztályának tanulmányi felügyelője, volt 3. sz. Általános Iskolai tanár, Majoros Mária és dr. Kovács Béla a Kiss Lajos Gimnázium és Cipőipari Szaközépfiskola tanárai.

A Gyomaendrődi 3. sz. Általános Iskola története

(Kivonat „Az endrődi iskola története 1730–1980” c. összeállításból.)

A török hódoltság előtti időkre feltéve a kérdést: Volt-e iskolája Endrődnek? – hiteles választ nem adhatok. Annyi bizonyos, hogy mai értelemben vett oktatás nem folyt. Viszont temploma volt a községnek. A papok pedig írástudó emberek voltak. A tanulás, ismeretszerzés színtere a „parochia” volt.

Szentkereszty, Békés vármegye tanfelügyelője 1934-ben megjelent „Békés vármegye népoktatásának története” c. könyvében a következőket írja Endrődről:

„...,Török uralom előtt nemes község, hol igen neves családok laktak. RK. egyháza mellett valószínű, hogy nemes fiúk részére iskola is volt. E mellett bizonyít, hogy a XV. sz.-ban Endrődről szép számú írástudó egyén, sőt alispán, szolgabíró, országyűlési követ is került ki.”

Ezek az úgynevezett „fárai iskolák” olvasásra tanítottak. Írásra csupán azokat, akik papi pályára készültek.

A XVI. sz. végén elpusztult község végleges újrateremtése 1731-ben következett be. Dicsérendő az a tény, hogy a Nemeske-rekiből betelepülők Pocsuk Imre papjukkal és Zsámbok István tanítójukkal azonnal hozzáláttak az iskola megteremtéséhez. Igaz, a tanító egyben a község nótáriusa is volt. Az iskola dűledező, zsúpos, tűzveszélyes épület volt. Zsámbok tanító utódai már kántori és tanítói állást is betöltöttek egy személyben.

1754-ben a „gyarló iskola épületet” le kellett bontani. 1755-ben már új iskolában kezdődött a tanítás. 1818-ban választották külön a fiú- és leánytanulókat. A lányok a kántorház egyik tágas helyiségében tanultak, ahol „csak lócák voltak.”

1787-től vált külön a tanító és kántori hivatás.

A „két iskolás állapot” 1860-ig tartott. 1841-ben a tankötelesek száma már meghaladta az ezret. A község lélekszáma meghaladta a hat és fél ezret. Persze a valóban iskolába járók száma jóval kevesebb volt. A magas tanköteles létszám készítette az egyházat, hogy a Gyomavégben vegyes iskolát építsen, melyet első tanítója után Balla iskolának neveztek. 1871-ben, még Rátió edukációs megjelenése előtt két újabb osztályal bővül az iskolahálózat, ugyanis a fiú- és leányiskolát kettéválasztották. Így mindkét helyen egyik tanító az I–II. osztályosokat, míg a másik a III–IV-eseket oktatja.

1872-ben szőlőskertben (Öregszőlő) nyílt iskola, ahol „nem képesített tanító” működött.

Közben Csejten – 1836-ban –, a felvidékről telepített kukások (dohánytermelők) kérésére iskolát létesített az uraság.

1873-ban Wodiáner Albert földesúr a nagylaposi majorban szervezett iskolát cseledei gyermekeinek. (Uradalmi iskola, mely megszűnéssel 1940-ig működött.) 1876-ban megszervezték a fiúk és leányok ismétlődő iskoláját. 1881-ben Mirhón készült

1 tanterem lakással. 1888-ban Kondoros-tanyán „gatyás tanító” nyitja meg az újabb tanyai iskolát. 1889-ben a Szarvasvégen 2 tanterem épül (Kiszely iskola). 1892-ben épül a mostani Nagylány iskola két teremmel és lakással. Benne apácák kezdték meg a munkát. 1884-ben 1059 tanköteles és 482 ismétlős van Endrődön. 1894-ben a Csáki iskola (Kisperes) 1893-ban Köz-ségsoron (Kondorosanya) nyitnak iskolát.

1893-ban elrendelte a Megyei Közigazgatási Bizottság 4 endrődi „zugiskola” be-zárását. (Kocsorhegy, Páskom, Szőlőskert, Kondorosanya.)

1898-ban Gyomavégen második tanterem épült. 1899-ben Kocsorhegyen parasztházat vesznek iskolának a bezárt zugiskola pótlására. 1909-ben Örménykúton és Páskomon létesül iskola a bezárt zugiskola pótlására. 1911-ben Mirhón épült a második tanterem.

1912-ben a simabereki iskola helyett Varjason és ugyanazon évben Csejten az uradalmi iskola helyett épült hatalmas tanyai iskola.

1914-ben megszűnt az izraelita iskola, mely 1883 óta működött. Ok: kevés tanuló van. 1923-ban az eltávozott apácák lakrészt tantermekké alakítják a Nagylány iskolában. Ekkor már Csernusa Mihály az iskolaszék elnöke, aki nagy lendülettel lát hozzá a tanyai iskolák építéséhez. 1923: Öregszőlő, szarvasi úton második állás, második tanterem létesül.

Viszont még mindig sok probléma van az iskolalátogatással: (Orbók József igazgató jelentése.)

„...,Nagy mulasztások vannak a szülők részéről a beiskoláztatás körül. Április közepe óta a 9 éven felüli növendékeknek 40%-a elhagyta az iskolákat, legnagyobb részt engedély nélkül. A tantestület igen kényes helyzetben van. Jól tudja azt, hogy Endrődön 600–800 munkáscsalád rászorul, hogy nagyobb gyermekeiket 5–6 hónapra szolgálatba adja. Viszont a törvény és a végrehajtó szervek – államsegély megvonás, felfüggesztés, esetleg állásvesztéssel fenyegetik, aki ez irányú kötelességét elmulasztja, és szemet huny a tömeges iskolamulasztás felett. Az eltávozottakból mindössze 20 kérelmezte a munkába állás engedélyezését.”...

1926-ban modern iskola épül az Iványi dűlőben, (Pogány Frigyes iskola) és Kocsorhegyen a ma is meglévő. 1928-ban Gyomavégen harmadik tanterem, Ugaron pedig szolgálati lakásos új iskola létesül.

1929-ben Szabó Elek magániskolát nyit Polyákhalmom egy átalakított istállóban.

1930-ban Öregszőlőben a kondorosi úton 2 tantermes új iskolát nyitnak meg. Ugyanez évben Décsapakom felépül a második iskola és Varjason az Új-iskola. 1933-ban sok huzavona után a faluban is beindul Újtelepen egy modern iskolában a tanítás. (A község építette, de az egyház bérelte tőle.) 1936-ban elkészül Polyákhalmom új iskolája és 1937-ben Nagylaposé. Az 1930-as évek végén 2400-nál több gyereket

30 tanító oktatott. A lakosság 14 ezer felett volt. Még Hunya is egyik tanyája volt Endrődnek.

POLGÁRI ISKOLA

„1894-ben a VKM szorongatta a községet felsőbb fiú és leány iskola létesítésével, majd később, mikor a község ezen halva született tervezetű és sehol sem létező intézmény ellen tiltakozott, polgári iskola felállítására akarta rávenni „...” Békés megye Közigazgatási Bizottsága 1896-ban követelte, hogy a nagy népességű Endrődön polgári iskola létesíttessék. Azonban a politikai község akkor is a kultúra iránt érzékelen ellenszenvvel viseltető vezetősége megakadályozta a terv kivitelét.” (Historia Dómusz)

Csernusa apát minden követ megmozgatva, kapcsolatát felhasználva, 1924-ben elérte az iskola engedélyezését. Az indulás évében 29 első osztályos tanulója volt. Fokozatosan, lendületesen felfejlődött. Az utolsó teljes évben, mikor még mind a négy osztálya létezett, 1944/45-ben így alakult a létszám: I. o.: 53, II. o.: 64, III. o.: 56, IV. o.: 47. Az összes nyilvános tanulója: 220, magántanuló: 180; összesen 400. Az azt megelőző tanévben: 1943/44-ben: 61, 60, 60, 45 nyilvános és 388 magántanuló tett vizsgát; összesen 614 diákja volt.

Az iskola fennállása alatt 704 rendes és 335 magántanuló végezte el a polgári iskola negyedik osztályát. Tantestülete 7 tagú volt.

Működése alatt többször próbálták megszüntetni különböző ürüggyel. Az apát azonban megmozgatta Lindenberger apostoli kormányzó, Glattfelder csongrádi püspököt, sőt Serédy esztergomi érseket is. Az iskola maradt.

Az indoklásból néhány:

„...,Dinya Vilmos, az Ipartestület elnöke érvelt: 283 önálló endrődi kisiparos nevében kéri a polgári iskola fennmaradását, mivel ipari tanulóknak több szakmában polg. isk. végzettséggel kell rendelkezni.”...

„A munkásosztály ez iskola megszüntetésével el van zárva az iskoláztatás elől.”... (Iskolaszéki jkv.)

1936-ban tonaterem is épült. Tanárai közül hadd említsen Koczás Sándor igazgató, Dr. Mácz János és neje Truszka Irén, Magyar Anna, Hollós István, Walthier György, Dr. Hunya Sándor, Stefán Béla, Uhrin Eszter, Csókási Béla és Iványi Gergeley nevét.

ÁLTALÁNOS ISKOLA

A 6650/1945. ME. rendelet hívta életre az általános iskolát, hogy... „a tanulókat egységes, alapvető, nemzeti műveltséghez juttassa, minden irányú tovább nevelésre képessé tegye, és közösségi életünk tudatos és erkölcsös tagjaivá nevelje.”...

Az 1948-as év sorsforduló az iskoláztatás életében: államosítás.

Ettől kezdve a községi költségvetés egyre többet fordít az iskolára, hogy annak felszerelési hiányosságait pótolja.

Alapismereti (írás, olvasás, számolás) tanfolyamokat tartottunk zömével felnőtt

Közművelődés, brigádmozgalom

cigány lakosoknak. Közel félezer dolgozó végezte el a nyolc általánost dolgozók esti iskoláján. (Endrőd, Öregszőlő, Nagylapos) Az évet vesztett tanulóknak évfolyampótló (ugrató) osztályt szerveztünk.

Cigánytanulók felzárkóztatására külön osztályt szerveztünk.

1946-ban Fehérvári Ferenc vezetésével szerveztük meg az úttörőmozgalmat, mely azóta szélessé terebélyesedett, és sok dicsőséget szerzett iskolánknak tanulmányi és sportvetélkedőkön.

Hadd említsem itt meg volt tanulóink, Hangya László nevét, aki az országos döntőn matematikából első helyet szerzett.

A tanulócsoporthoz száma szaporodott. Szükségteremeket sorát vettük igénybe, hogy elkerülhessük a váltott tanítást. Bebújtunk italboltok, kocsmák, tornatermi öltözők, tanács kultúrtermébe, magánházakba.

Nagy segítséget jelentett az 1960-ban felépült ligeti iskola négy tágas terme. Beindult az ált. iskola napközi otthona, melynek most 300 tanulója van.

Közben a tanyai iskolák a kocsorhegyi kivételével mindkét tanterésé fejlődtek, sőt a nagylaposi öt tanterés volt. Öregszőlőben teljesen osztott felsőtagozatú iskola működött.

1968-ban az Orosházi Mezőgazdasági Technikum kihelyezett tagozatán 19-en helyben szereztek érettségi bizonyítványt négyévi fáradságos, kitartó munkával.

A szövetkezeti mozgalom kiteljesedésével a tanyák elnéptelenedtek. Fokozatosan minden tanyai iskola megszűnt. Az 1961/62-es tanévben még 472 tanuló volt a tíz tanyai iskolában. (Hunya már nem tartozik ide.)

1975-ben felépült és beindult a 100 férőhelyes ált. isk. diákotthon. (Tanyai kollégium.)

Végleges megoldást hozott, hogy 1980-ban, Endrőd újratelepítésének 250. évfordulójára a községi tanács felépíttette a modern, háromszintes iskolát. Most már 4-8. osztály a, b, c, csoportja a központban tanul. A többi osztály is csoportosítva dolgozik: a négy első osztály Nagylány iskolában, a négy második a Gyomavégen, a négy harmadik a Polgárban.

Az új iskolához szertárak, könyvtár, irodák, gyakorlati foglalkozást szolgáló műhelyek, úttörő-foglalkozó, fürdő és 18 x 18 méteres tornaterem társul.

Oktatás terén 100%-os szakosítás valósult meg.

Szabad legyen megemlítenem néhányat az elmúlt idők kiemelkedő nevelői közül: Zsámbok István 1732, Molnár József 1832-44, Szébeni János 1847-1892, Bencke Sándor 1891-1924, Szébeni László 1885-1924, Balla Mátyás 1860-1892, Orbók János 1903-34, Orbók József 1905-1937, Lecniczky József 1920-1949, Lesniczky István 1925-45, Vörös Ferencné, Orbók Józsefné - Belényesi Emília, Kovács Mátyás 1922-1964, Dienes Izra 1927-1957, Kovács Imre 1931-39, Szabó Elek 1933-1961, Hunya Irma 1927-1962, Kovács Imre 1946-1958, Paróczai Gergely 1931-1975, Borbély Sándor 1951-1975, Vaszkó Irén 1946-1974.

Márton Gábor

Búza Sándorné a gyomaendrői Köztársasági Szövetkezet személyzeti és oktatási vezetője. Társadalmi megbízatású Szövetkezeti Bizottság elnöki teendőit is ellátja. Aktív, kezdeményező, magával ragadó egyéniség a szocialista brigádmozgalom és a közművelődési mozgalom lelkes szervezője, irányítója a Szövetkezettől.

Beszélgatésünk során is elsősorban a brigádmozgalomról és a közművelődésről kérdeztem.

– *Úgy hallottam, hogy a Szövetkezettől szép hagyományai vannak a brigádmozgalomnak és a közművelődési vetélkedőkön is eredményesen szerepelnek.*

– A Megyei Művelődési Központ által meghirdetett közművelődési mozgalomba már az első évben (1976) benevezünk, igaz még csak egy brigáddal, 1978-ban már munkahelyi döntőt rendeztünk hét brigád részvételével. 1979-ben értük el a legszebb eredményt, a Szabó Magda brigád második helyezést ért el a megyei döntőn. A siker nagy hatással volt a többi brigádra, hiszen a következő évben már 14-en neveztek, így két munkahelyi döntőt rendeztünk, az egyiket Gyomán, a másikat Dévaványán. Természetesen a vidéki telephelyeinket is igyekeztünk benevezni a közművelődési mozgalomba. 1980-ban már 17 brigád nevezett. Az 1982/83-as évben az Ember és környezete címmel megújították a mozgalmat, próbálták kiszélesíteni, mind több embert megmozgatni. Nagyon jónak tartom, hiszen minden brigádtag benevezhet. Ha akar vetélkedik a brigád, ha nem, akkor feladatlapokat tölt ki. Mégis megtorpant sok brigád az új rendszer beindítása után. A visszaesésnek több oka is lehet; talán kilenc év után kicsit belefáradtak a brigádok, de az új rendszer sem felel meg igazán a mai követelményeknek, hiszen egész évben készülni kell. A GMK beindulása óta viszont kevesebb a szabad idő, mert a rendszer munkaidő után nagyon sok brigádtag még négy órát dolgozik. Tehát lényegesen csökkent a szabad idő és a lelkesedés az önművelődésért.

– *Ez a megtorpánás az egész szocialista brigádmozgalomra jellemző?*

– Nem, erről szó sincs, változatlanul vannak felajánlások, patronálunk általános iskolásokat, szervezünk kirándulásokat.

26 szocialista brigádunk van. A versenyszabályzat éppen most van átdolgozás alatt. A szövetkezetek és vállalatok hatá-

rozzák meg azt, hogy mit is várnak a brigádoktól. Természetesen a gazdasági vállalat a súlypont, de e mellett a közösségi és a művelődési elvárásoknak is eleget kell tenni a brigádoknak.

Leikesek a brigádtagjaink, lelkiismeretesen dolgoznak, amit kérünk tőlük, azt szívesen csinálják. A kevesebb szabad idő itt is érezteti hatását, a kommunista műszakok szervezése nehezebben megy mint korábban.

A felajánlások változatlanul történnek. 21 brigád vásárol bélyeget az épülő Nemzeti Színház javára.

Egy nap a tornateremért! Régóta ismerem ezt a problémát, és szívügyemnek tekintem és minden fórumon megemlítem, hogy mennyire fontos lenne a tornaterem. Hány éve mondom már a dolgozóknak, hogy: „Egy nap a tornateremért!” és semmi mozgás. Én úgy érzem, ha látnák a dolgozók, hogy az alapot már elkezdték és van remény arra, hogy ez a tornaterem felépül, biztos nagyobb lenne a lelkesedés.

Az általános iskolások patronálása mindenkinek szívügye. A Szabó Magda brigád külön említést érdemel: nyolc éven át patronáltak egy osztályt.

– *A kevesebb szabad idő ellenére hogyan valósul meg az önművelés, művelődés?*

– Nagy segítséget kapunk a Művelődési Központtól és a Könyvtártól. Van egy jól működő ifjúsági klubunk.

Az író-olvasó találkozókat már két éve a könyvtárral közösen szervezzük. Szövetkezetünkönél jól működő fiókkönyvtár elégeti ki (részben) a dolgozók igényeit. Szervezetten látogatják dolgozóink a bérletes irodalmi esteket, nagy sikere volt a nyári orgonahangversenyeknek, általában 40-50 fő látogatott el erre a nagyszerű rendezvénysorozatra. Múzeum- és színházlátogatásokat főleg kirándulások alkalmával szoktunk szervezni, sajnos nincs saját buszunk, így nehéz megoldani a gyakoribb színházba járást.

Az ifjúsági klub szervezésében vers- és prózamondó verseny volt, valamint megrendezték a Ki tud többet a Szovjetunióról? című vetélkedőt. A különböző sportrendezvényeken is rendszeresen szerepelnek dolgozóink.

– *Köszönöm a beszélgetést, további eredményes szervezőmunkát és sikereket kívánok.*

Molnár Albert

HÍREK

Május 6. és 20. között a Katona József Művelődési Központ vendégül látta az NDK-beli Leunából érkezett 10 fő társasáncost és 1 fő táncpedagógust. Május 19-én a vendég NDK-beli táncosokkal csapattáncversenyt rendeztek a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző nagytermében, majd a Művelődési Központ valamennyi társas táncos csoportja bemutatót tartott a nagyszámú közönségnek.

A gyomaendrői 3. sz. Öregek Napközi Otthona (Öregszőlői) mely 1984. február 1-én kezdte meg működését, az akkor engedélyezett 20 fős férőhellyel, bebizonyította szükségességét. Az otthon jelenleg 200%-os kihasználtsággal működik, és szolgáltatásait kibővítette a szociális étkeztetéssel is. Ezért a Megyei Tanács V. B. Egészségügyi Osztályától 1984. július 1-étől férőhely és dolgozó létszám-bővítést kapott.

Milyenek a gazdasági kilátások az 1984-es évre a gyomaendrői Győzelem Mezőgazdasági Termelőszövetkezetben az 1983. évi aszálykatasztrófa után?

Termelőszövetkezetünk 1975-től terméseredményekben, szövetkezeti tiszta nyereségben egyaránt dinamikusan fejlődött 1982-ig. Akkor az előző évhez viszonyítva a nyereségben visszaesés volt valamelyest. A szabályozók okozta elvonások hatására és a kalászos gabona terv alatti hozama, illetve kiesése hatására.

Az 1983. év emberemlékezet óta alig ismert aszályos esztendő volt, a csapadék 360, és 370 mm mindössze, ami a sokéves átlaghoz viszonyítva is rendkívül kevés, alig 60%-a. Tovább súlyosbította a helyzetet az, hogy ennek is jó része nem a vegetációs időszakban, hanem azon kívül hullott le. Párosult ehhez a rendkívüli meleg, hosszú nyár, a napfényes órák száma közel 1/3-ával volt több a sokéves átlaghoz viszonyítva.

Az elmúlt év májusában bekövetkezett nagy meleg hatására, mivelhogy eső sem volt, a kalászos gabonák sorsa megpecsételődött. Ezt termelőszövetkezetünkben is ugyanúgy, mint a környező mezőgazdasági üzemeknél már nagy kiesést okozott, mert a növénytermesztésünk két fő növény: a búza és a kukorica. Tehát, ha abból csak az egyik esik ki, már az is komoly gondokat okoz.

Volt olyan tábla búzáink az elmúlt évben, amelyik félig kalászos ki csak 10-12 mázsa termést adott, az is minőség alatti volt.

A búza után a kukorica, a napraforgó, a cukorrépa stb. is ugyanúgy járt. Nem tudott teljes termést hozni. Ritkán fordul elő a mi vidékünkön, hogy sem a búza, sem a kukorica nem hoz teljes termést. Általában az egyik be szokott jönni. Az elmúlt évben a növénytermesztést teljes egészében sújtotta az aszály.

Pénzügyi és gazdasági hatások:

A rendkívüli időjárás miatt a növénytermesztés tervezett árbevételének csak 52%-a realizálódott. Az állattenyésztésben is érezte hatását az időjárás, főleg a szarvasmarha-ágazatnál a folyamatos takarmányellátás területén, a baromfiágazatban pedig a kedvezőtlen piaci hatások, a túlkínálat miatt volt kiesés. Így termelőszövetkezezi

szinten az alaptevékenységben közel 55 millió Ft árbevételi kiesésünk volt. Ebből 19 millió Ft-ot tudunk saját erőből kigazdálkodni. 35 millió Ft hiányként mutatkozott a zárszámadáskor. Ebből 11 millió Ft mérleghiány, és 24 millió Ft alaphiány.

Az elmúlt év júniusában jelzésünkre a felsőbb párt és állami szervek is behatóan foglalkoztak az aszály okozta problémákkal. A Bm. Tanács Mezőgazdasági és Élelmezéstudományi Osztály vezetője Murányi elvtárs, Dr. Magyar Gábor MÉM miniszterhelyettes, Dr. Forján Mihály Bm. Pártbizottság munkatársa személyesen is jártak kint Gyomaendrőd térségében gazdálkodó szövetkezetekben.

Azt mondhatjuk, hogy attól kezdve egész évben nagy odafigyelést tanúsítottak a felsőbb szervek az aszály okozta problémáinkra.

Elmondhatjuk, hogy nem hagyták a bajba jutott Mezőgazdasági Szövetkezeteket magukra.

Jóleső érzéssel nyugtázhatta szövetkezetünk párt- és gazdaságvezetője, egész tagsága, hogy a folyamatos gazdálkodás továbbviteléhez szükséges pénzeszközt az MNB szarvasi fiókja biztosította – annak ellenére, hogy arra fedezet 1983 év végén nem volt.

Az is hozzátartozik az eseményekhez, hogy a gondokat ilyen mértékben az időjárás okozta – vagyis nem emberi mulasztásokra volt visszavezethető.

Ezt megértette szövetkezetünk tagsága is és a felsőbb vezető szerveink is – amelyért ezúton is köszönetünket fejezzük ki.

Az 1983. év végleges rendezésére 8,2 millió Ft állami dotációt kaptunk, és 22 millió OKTA (Országos Kölcsönös Támogatási Alap) és KTA (Megyei Kölcsönös Támogatási Alap) kölcsönt. Ez utóbbi annyit jelentett, hogy a szokásos 14% kamat helyett 5% kamatra kaptuk, és 5 év alatt kell visszafizetni.

Az 1984. évről: az időjárás szeszélye ebben az évben is próbára tette szövetkezetünk szakvezetését, tagságát. Egy rendkívüli jó tavasz, márciusi indulással – nagyon jó talajmunkákkal, jó minőségben végeztük el a tavaszi vetési feladatokat. Utána több héten keresztül aszály volt, ami eléggé próbára tette a kikelt, vagy kelőfélben lévő növényeket. Május első felében kritikus volt az aszály, de május 7-én este megérkezett a várva-várt eső, és azóta közel 70 mm csapadék hullott a földekre.

Ez megváltoztatta a határ képét. Jelenleg a kilátások biztatóak – vidámabbak az arcok a szövetkezeti tagok körében.

Az 1983-as év lezárása után szövetkezetünk tagsága bizakodással néz az 1984-es év elé. Megnyugvással nyugtáztuk az 1983-as év lerendezését és azt kérjük a felsőbb párt- és állami vezetéstől, hogy továbbra is segítse szövetkezetünket, kísérje figyelemmel pénzügyi, gazdasági helyzetünk alakulását.

A Lenin Tsz tagsága 1984. február 1-től új elnök, dr. Iványi Lajos irányítása alatt tevékenykedik. Valószínűleg a nagyközségben sokan ismerik, ugyanis endrői születésű, mégis arra kértem, hogy az olvasóknak is mutakozzon be.

– Igen nagy megtiszteltetés számomra, hogy a tagság elnökké választott. Sokukat régről ismerem, hiszen innen indultam el.

A szüleim most is itt élnek, itt jártam iskolába, vagyis a legszebb éveimet, a gyermekkoromat itt éltem le.

A mezőgazdasági technikumot Orosháza-n végeztem, onnan kerültem a Debreceni Agrártudományi Egyetemre.

– Az egyetem elvégzése után hol kezdte el a munkáját?

– Friss diplomásként a Szabad Föld Tsz-ben, amely 1974. január 1-től egyesült a Lenin Tsz-szel, üzemegegszervezőként kezdtem, s itt dolgoztam 1978-ig. Aztán elkerültem az Agrártudományi Egyetem Szarvasi Főiskolai Karára adjunktusnak.

1980. július 15-től a Fűzesgyarmati Széles- és Tömegtakarmány Termelési és Juh-tenyésztési Rendszernél (FLR) igazgatóhelyettesként, majd igazgatóként tevékenykedtem. A múlt év végén hívtak ide, s most itt folytatom a munkámat.

– Hogyan sikerült a stafétabor átvétele, mennyire ismert az itteni problémákat?

– Úgy érzem, zökkenőmentesen sikerült megoldanunk az átvételt Balázs István volt elnökkel, ő folyamatosan adja át az ügyeket, s persze szívesen kerek tőle tanácsot, számítok a tapasztalataira.

– Milyen feladatok és célok állnak ebben az évben Önök előtt?

– Nem lesz könnyű számunkra ez az év sem. A tavalyi aszály igen súlyosan érintette a tsz-t, olyannyira, hogy szanálni kellett.

Jelentős állami dotációt kaptunk, valamint 6,5 millió Ft kölcsönt, amit három éven belül kell visszafizetnünk. Az időjárás most sem nagyon kedvez, a csapadék még mindig kevés, mi pedig elsősorban növénytermesztéssel foglalkozunk, az állattenyésztés nem annyira jelentős, hogy ott komoly nyereségre számíthatnánk. Az egyéb melléktevékenység is csekély a tsz-ben.

Őszi búzából és repceből tervezzük, lucernából, angol perjéből, vörös csenkeszből, lóbabból, hibrid kukoricából, valamint napraforgóból már elkezdtük a vetőmagtermesztést, mintegy 300 ha-nyi területen.

Igyekszünk az állattenyésztést is gazdaságosabbá tenni, folyamatban van a sertéstelep bővítése, a tehenészetben pedig fejőházat építünk.

Kísérletképpen megkezdtük a komposzt-készítést – juhtrágyából.

Vannak terveink egyéb melléktevékenység bevezetésére is, de a megyében ebben a szövetkezetben a legkevesebb a 100 ha-ra jutó aktív dolgozók létszáma, így csak a téli hónapokra tervezhetünk, amikor lesz néhány szabad kéz.

Gyomaendrői Híradó
Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd
A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

Gellai Imre
tsz-elnök

Baginé Szűcs Éva

GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ

1984. OKTÓBER 6.

III. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

NAGYKÖZSEGI KÖNYVTÁR

5502 Gyomaendrőd,

Blažo Lajto u. 21, Telefon: 285

FELSZABADULÁSUNK TÖRTÉNETE

Az első világháborút lezáró igazságtalan, imperialista béke magában hordozta egy új világháború csírát. A két világháború közötti ellenforradalmi Magyarország uralkodó köreinek egyik alapvető célkitűzése volt az elszakított területek visszaszerzése. Külpolitikánk éveken keresztül törekedett a kitorésre a kis Antant gyűrűjéből. Európa revansra vágyó fegyverkezés és közben fasiszalódó államaival, Olaszországgal és Németországgal először gazdasági, majd mind szorosabb politikai kapcsolatot építettek ki, ami egyben a német befolyás, a politikai jobbratulódás fokozását eredményezte.

Az I. és II. Bécsi döntés következtében visszakerült Magyarországhoz a Felvidék déli része és Észak-Erdély. Ez a kortársak zömének szemében igazolta a németbarát politikát.

A második világháború első szakaszában Magyarország nem vett részt. Lengyelország német lerohanását még gazdasági eszközökkel sem volt hajlandó segíteni, sőt a lengyel menekültek ezreinek biztosított menedéket. Jugoszlávia megszállásában azonban a német nyomás következtében részt vettek a magyar egységek, ezzel egyértelművé vált szerepünk a németek oldalán.

A Szovjetunió német lerohanásához való csatlakozásunk katonailag nem volt indokolt. Hogy politikusaink mégis emellett döntöttek, annak fő oka a román részvételben kereshető. Ha – mint akkor számították – a németek rövidesen legyőzik a Szovjetuniót, s a háborúban katonailag részt vesz Románia, Magyarország pedig nem, akkor a további területi vita valószínűleg Magyarország rovására oldódik meg. Ezért küldték a II. magyar hadsereget a frontra.

A háború története mindenki előtt ismert. A sztálingrádi csata, mely megfordította a világháború menetét, maga után vont a rosszul felszerelt II. magyar hadsereg doni katasztrófáját is. A kurszki offenzívát követően a felénk közeledő frontok világossá tették sokak számára minden fasiszta demagógia ellenére, hogy ezt a háborút a németek és szövetségeseik el fogják veszíteni. A vesztes helyzetét pedig már megízlelhattuk Trianonban.

A finn kiválása, Bulgária, Románia kiugrása Magyarország számára is intő példa volt. A hitleri birodalom azonban nem en-

gedett teret tétova kísérleteinknek. 1944. március 19-én megszállták a „szövetséges” Magyarországot, s ezzel teljessé vált a népünk érdekeit nem szolgáló háború totális kiszolgálása.

1944. nyarára a Vörös Hadsereg Magyarország határainak közvetlen közelébe érkezett. Az I. magyar hadsereg júliusi lengyelországi súlyos veresége után a Kárpátokba vonult vissza, s a Horthy-rendszer akkori katonapolitikájának megfelelően védelemre rendezkedett be. A magyar katonai erők zöme a Kárpátok természetes védelmi vonalában helyezkedett el a szovjet hadsereg feltartóztatására. Ezt a koncepciót azonban áthúzta és váratlan helyzet elé állította Románia augusztus 23-i kiválása a fasiszta szövetségi rendszerből, majd 25-i hadüzenete Németország számára. Ezzel az akkori Magyarország déli határa szinte védtelenné vált, sem a német, sem a magyar hadvezetés nem rendelkezett megfelelő tartalékokkal a balkáni és a magyarországi hadászati irányok lezárására.

A Lakatos-kormány a szovjetellenes háború folytatását komolyabb, bevehető katonai erő hiányában is megpróbálta. Augusztus 31-én a Vörös Hadsereg előrevetett alakulatai több helyen átlépték Erdélyben az akkori magyar határt, s közvetlen harci érintkezésbe kerültek a sebtében felvonultatott II. magyar hadsereggel. A Kolozsvár–Marosvásárhely térségéből megindított magyar támadás elakadt, a II. Ukrán Front átkelve a Déli-Kárpátokon előrenyomult Kolozsvár, Nagyvárad, Arad, Temesvár irányába. A magyar katonai erők nem voltak elégségesek a szovjet csapatok feltartóztatására, mégis szeptember 13-án a IV. és VIII. magyar hadtestek utasítást kaptak Arad–Lippa támadására, melynek eredményeként Aradot a magyar csapatok visszafoglalták a románoktól. A hegyekből kijutó szovjet alakulatok szeptember 21-én birtokukba vették Aradot, majd tovább nyomulva elérték hazánk mai határait Békés megye területén.

Megyénk felszabadításában a Malinovszkij marsall vezette 2. Ukrán Front kötelékébe tartozó, Plijev altábornagy parancsnoksága alatt álló lovas- és gépesített csoport 3. hadteste és az 53. hadsereg egyes részei vettek részt, valamint az I. ro-

mán lovashadosztály alakulatai. A Vörös Hadsereg feltartóztatása a sebtében alakított, Heszlényi altábornagy vezette II. magyar hadseregre hárult, melyet Friessner vezérezredes Déli-Hadseregcsoportjának rendelték alá.

A szovjet hadsereg gyors megjelenése pánikot keltett a megye politikai és közigazgatási vezetőinek körében. Egymást keresztező rendelkezéseik helyzetük kilátástalanságát tükrözik. A rendszer exponensei, de megfélemlített, megtévesztett emberek tömegei is evakuáltak a területéről. Szeptember 23-án a 2. Ukrán Front 18. harcokészítő hadtestének Brjukov hadnagy vezette felderítő szakasza Battonya határába ért.

A megye keleti részének felszabadítását követően a szemben álló felek új hadműveleti tervet készítettek, melyben megyénk területe is jelentős szerepet játszott.

A német hadsereg-főparancsnokság „Cigánybáró” fedőnevű támadási tervének célja Észak-Erdélyből kiszorítani a szovjet

folytatás a 2. oldalon

Vaszilij Skripkin, Endrőd
szovjet katonai parancsnoka 1944–46-ig

és román csapatokat. Ehhez két támadási körzetet jelöltek ki. A német egységek Vésztrő-Okány-Sebes-Körös körzetből támadtak volna Sarkad-Gyula-Arad irányába. A zömmel magyar alakulatokból álló másik egységnek Békés körzetéből kellett volna ellenlökést végrehajtani. A kitűzött időpont október 12. volt.

Ezalatt a szovjet hadvezetés is kidolgozta hadműveleti tervét, mely szerint a fő csapás Arad körzetéből indul Debrecen-Nyíregyháza-Csap irányába (ennek híres eredménye a debreceni tankcsata), emellett Szeged és Szolnok felé ki kell szélesíteni a hadműveleteket.

1944. október 6-án hajnalban Plijev tábornok csapatai áttörték az Arad-Békéscsaba vasútvonal mentén a magyar védelmi vonalat. Ez felkészületlenül érte a német és magyar hadvezetést. A III. magyar hadsereg főparancsnoksága elrendelte a visszavonulást a Tisza vonalára. Felszabadult Orosháza, Békéscsaba, Szarvas.

A szovjet VII. gépesített hadtest számára a következő támadási sávot jelölte ki a haditerv: Kevermes-Újkígyós-Kondoros-Endrőd-Déaványa-Kisújszállás. Ez a támadás fogja majd Endrőd és Gyoma számára a felszabadulást eredményezni.

A III. magyar hadsereg védővonalának áttörése után Békés megyében jelentős harcra csak a Körösnél, Endrődön és Gyomán került sor október 6-án délután. A németek Mezőberény felől várták a szovjet csapatokat, ezért a gyomai csordagyepnél, ahol ideiglenes repülőteret építettek ki, a lakossággal árkokat ásattak, aknákat telepítettek. A szovjet támadás nem a várt irányból következett be. A megyében ui. egy helyen, Kondoroson állomásozott német magasabb parancsnokság, a LVII. páncélos hadtest parancsnoksága. A gyorsan előretörő szovjeték célja ennek megsemmisítése volt. A vezérkar a kondorosi harcállásontról ugyan gyalogosan, bujkálva elmenekült, de egyúttal kikapcsoló-

dott a hadműveletek további irányításából, aminek következtében az alegységek számára áttekinthetetlenül vált a gyorsan változó hadihelyzet.

A szovjet csapatok október 6-án kb. 70 km-t nyomulva észak felé Endrődhöz értek. Endrőd nem volt megerősítve. Késve kezdtek a tüzérségi állások kiépítéséhez a szarvasi út mentén. A földmunkák nem készültek el, a lövegeket sem vontatták még a helyükre, amikor megérkeztek Kondoros felől meglepetésszerűen a szovjet csapatok és páncélosok. A német gyalogság Endrődön átszivároghatva Gyoma felé menekült, támogatásukra bevetették a gyomai csordagyepen állomásozó német csatapultól ezred 3. századát. A repülőtérről csak részeredményeket hozott. A visszavonuló személyi állományt jórészt megmenekítették, de a német járművek, felszerelés a szovjet csapatok kezébe került, akiket nem sikerült Endrődnél megállítani. Az endrődi hidat felrobbantották.

A következő lépcső Gyoma védelmének megszervezése volt. A német páncéltörő ágyúk a vasúti töltés Endrőd felőli oldalánál foglaltak tüzelőállást, feladatuk az Endrődről előnyomuló szovjet tankok feltartóztatása volt. A harcokban már nem vett részt a fogatolt magyar tüzérség, mely a németek számára nem volt megbízható és felszereltsége is hiányos volt. Ezek a harcok kivont magyar egységek a Hármas-Körös gyomai közúti hídján át vonultak vissza Déaványa felé.

A szovjet támadást aknavetőkkal végrehajtott tüzérségi előkészítés vezette be. A támadó szovjet páncélos ékből a németek 4 harckocsit kilöttek ugyan, repülőgépeiket is bevetették, állásaikat mégis fel kellett adni. A szovjet csapatok ellenőrzésük alá vették Gyoma nyugati részét és a csak részben lerobbantott vasúti hidat. Ezt követően október 7-én a németek a közúti hidat környékét és a repülőteret próbálták megtartani. A szovjet gyalogság kibonta-

kozó támadása, melyet harckocsik fedeztek, bekerítéssel fenyegette a németeket. Tüzérségük jórészt felmorzsolódott, a szovjetek a közúti hidat is tűz alatt tartották, megakadályozva annak használatát. A megmaradt német egységek felszerelésüket felrobbantották, és a túlsó part ton elhelyezett ütegeik fedezete alatt – mivel a hidat nem használhatták – tutajokkal átkeltek a Hármas-Körösön. Ezzel a mozzanattal Gyoma is felszabadult.

A Vörös Hadsereg első feladata térségünkben a folyón való átkelés biztosítása volt. A magyar katonák, akikre a hidak felrobbantását bízták, szerencsére az endrődi hid kivételével elszabotálták a parancsot. Endrődön gerendákkal pótolták a felrobbantott részeket, de az átkelő nehéz szovjet páncélos alatt leszakadt, s az belezuhan a Körösbe. A gyomai vasúti hid robbantását követően 2 hét múlva már üzemelt, míg a közúti hid a magyar honvédek jóvoltából (akik még a robbantást elrendelő német tisztet is lelőtték) alkalmas volt az átkelésre.

Gyoma és Endrőd korántsem szenvedett annyi háborús pusztítást, mint a II. világháború időszakában a világ számtalan városa, faluja. A harcok gyorsan átváltak fölöztünk, mégis számtalan kiegészítő, kilőtt harci eszköz, jármű, szétszórt hadianyag emlékeztetett a közelmúlt eseményeire. Hazánkra, a fővárosra még nehéz megpróbáltatások következtek, de a frontok mögött megkezdődött a romok eltakarítása, a különböző intézmények újrászervezése, megindítása. Ez azonban már történelmünk újabb fejezetéhez tartozik. Felszabadultunk.

Felhasznált irodalom:
Magyarország története 1918-1919,
1919-1945 Bp. 1976.

Békés megye 1944-1945-ben Békéscsaba, 1975.

Békési Élet 1972./3.

Dr. Kovács Béla

Negyven éve szabadok vagyunk

Az Alföld délkeleti részén negyven évvel ezelőtt hallgattak el a fegyverek és indulhatott meg a békés építőmunka. 1944. október 6-án az Gyoma és Endrőd is felszabadult, hasonlóan a megye többi településéhez.

Az október 6-i dátum országosan az aradi tizenhárom emlékéhez kötődik. Nekünk azonban Békés megye északi részén immár egy emberöltő óta visszanyert szabadságunk, nemzeti és egyéni felemelkedésünk kezdete 1944. október 6!

Míg az 1849-es évfordulót a gyász, az elnyomás iránti gyűlölet, a leigázott nemzet fogcsikorgató és tehetetlen dühe, a vértanúk iránti kegyelet emelt a megemlékezések sorába, addig negyven évvel ezelőtt egy új világ hajnala köszöntött be a zömmel nádfődeles házikók ablakán, hogy az évszázados sötétséget egyszer és mindenkorra eloszlassa.

„Szabadság, te szülj nekem rendet” – írta a költő. Ez a rend azokban a napokban még nagyon távolinak tűnt.

A felszabadító Vörös Hadsereg egységei ezen a területen alig ütköztek komoly ellenállásba. A Körösök völgyében nem alakultak ki a debrecenihez vagy a dunántúlihoz hasonló véres ütközetek. Mindez korántsem jelenti azt, hogy Gyomára vagy Endrődre csak „békés bevonulás” történt, hogy itt ne lettek volna áldozatok. A szovjet egységek meglepetésszerű támadással tisztították meg a településeket a német megszállóktól, és ez érthetően nem ment véráldozatok nélkül. Az őregszőlői ismeretlen katoná sírja, a dévaványai szovjet temető örök mementő az utókoraknak.

Negyven év az emberiség történetében nem nagy idő! Nekünk mégis milyen sokat jelentett és jelent helyileg is! Magunk előtt látjuk társadalmi és gazdasági fejlődésünket az első bátortalan lépésektől, útkereséstől napjainkig. Még élnek a szemtanúk, akik a földigénylő bizottságokban dolgoztak, levették az első mezsgyekarókat, fáradhatatlanul agitáltak az új rend védel-

mében, harcoltak a korábban kismizmizett szegények érdekeiért, felléptek a koalíciós pártok visszahúzó erőivel szemben, akik ha csak burkoltan tehetők is, de a régi rend visszaállításának alkalmas idejét várták. Harcoltak éjszakákba nyúló értekezleteken, kialvatlan szemekkel, sokszor bizony magasabb iskolai végzettség nélkül, de igazuk teljes tudatában, hittel és meggyőződéssel.

Az Ő, és utódaik munkája nem volt hiábaváló. A hajdani kisárutermelő, agrár jellegű települések – Gyoma és Endrőd – fejlett szövetkezeti iparral és nagyüzemi mezőgazdasággal rendelkező egyesült városi jogú nagyközséggé fejlődött. A Kner Nyomda mellett olyan ipari üzemek alakultak, amelyeknek a termékei határainkon túl is ismertek. A bútor, a gázkazán, a cipő, a divat- és kötöttáru éppúgy hozzátartozik nagyközségünk arculatához, mint a sütőipari termékek, az építőipar kivitelezései, vagy a kereskedelmi hálózat bőví-

tése és korszerűsítése. A három általános iskolában és a három középiskolában tanulók száma megközelíti a háromezretet. Az iparban és építőiparban több mint háromezren, a mezőgazdaságban megközelítőleg kétezernyolcszázan végzik munkájukat.

Óriásit változott a nagyközség arculata is. A lakásállomány nagy része kicserélődött, nagyot fejlődött az infrastruktúra is. A víz- és szennyvízhálózat kiépítése, a rövidesen megjelenő gázhálózat városi körülményeket biztosít a lakosságának.

Ebben a fejlődésben a párt és tanács vezetők mindig támaszkodhattak a lakosság segítségére, akik tudták és érezték, hogy saját boldogulásuk, álmaik megvalósulását egyengetik. Felsorolni is sok lenne a vállalati szocialista brigádok településformáló tevékenységét, akik szabad idejükből áldozták fel az órákat és napokat, hogy kulturális, egészségügyi vagy szociális létesítményeink magasabb szinten funkcionálhassanak, hogy a Gyomaendrődre érkező vendégeket városi körülmények fogadják.

Nehezedő gazdasági körülményeink ellenére is biztatónak látjuk jövőnket itt a Körösök vidékén, mert összetartásunk, közös akaratumk a biztosíték arra, hogy jó ügyért, a leendő város kialakulásáért fáradozunk.

Most, amikor a negyvenedik évfordulón a Szovjetunió felszabadító harcaira emlékezünk, a múlt példájából kell erőt merítenünk a jövő egyáltalán nem könnyű feladatainak a megoldásához.

Mészáros Gábor

„Hát nekem ez volt a felszabadulás”

A nagy eseményekről könnyű beszélni – gondolná az ember. Pedig hát talán azokról nehéz igazán. Mivel néptünk legnagyobb sorsfordulójáról van szó – természetes, hogy sok írás született, sok ünnepi beszéd elhangzott vele kapcsolatban. Méltón szeretne szólni róla az ember. Féltünk, nehogy rá is rátapadjanak az agyonünnepelés frázisai, mint történt már máskor más évfordulókkal kapcsolatban. Én tehát úgy szeretnék most ünnepelni, hogy két közismert személyiséget megkeresve – meghallgattam az ő visszaemlékezéseiket és azt közre adom. Mit csináltak akkor – 1944. október 6-án? Mit jelentett akkor a szovjet katonák megjelenése?

Elsőnek Dékány Károlynét kerestem fel, akit október 6-á Gyulán ért – lévén még akkor gyulai lakos. 22 éves volt. Egy cukrászdában dolgozott. Már napok óta lehetett messziről hallani a fegyverek zaját. A nevezett nap hajnalán a katyusák hangjára ébredtek. 5 óra körül román, orosz szavakat hallottak. A város szélén laktak egy zsákutcában. Ide, a forgalomtól mentes, nyugodt helyre – mire az otlakók kimerészkedtek – betelepült a tábori konyha és ott is maradt, míg tovább nem vonult ez az alakulat.

Várták a szovjet hadsereget. Az édesapja 19-es vöröskatona. Abban az időben mindenki félt. Főleg az ő családjuk. Az apa a múltja miatt. A nevelőanyja zsidószármazású. Őt egy Gyomárról elszármazott Harsányi nevű református esperes segítette megmenteni úgy, hogy hamis keresztlevelet állított ki neki. Testvéreccse hetedikese gimnazista, levante korú. (18. éves) Szorongva lesték a felszabadítás pillanatát. Dél előtt 10 órakor már Erzsike néni elindult az édesapjával a tanyára, ahol egy másik társával együtt az öccse rejtőzött a leveleelhurcolás elől. Túléltek. Örültek. Annak örültek, hogy most már nem kell félni. Aggódtak, hogy tartós legyen a győzelem, hogy vissza ne jöjjön a front, a németek. 6-á péntekre esett. Mi vasárnap már dolgoztunk – folytatja az emlékezést. A mostani gimnáziumban (ne feledjük el, Gyuláról van szó) hadizárház volt. Annak, illetve az ott fekvő sebesülteknek kellett süteményt készíteni.

„Mégis milyen volt az a legelső pillanat, amikor a felszabadítókkal találkozott a család?” Egy korai kopogtatás az ablakon. Románok voltak. De a nevelőanyám tudott velük beszélni. Szovjet katonák?... Na

hát az érdekes volt. Nem orosz nemzetiségűek voltak. Oroszul nem is igen tudtak. Volt ott három mongol kinézetű katona. Nagyon élvezték, hogy tudnak a mi latinbetűs iskoláskönyveinkből olvasni. Ők sokáig ott voltak. Úgy, hogy őket meg is sirattuk. Illetve – hát kölcsönös volt a sírás. A mamát mamának szólították. Ha olvasás közben ismerős csengésű szót találtak – rögtön magyarázták kézzel-lábbal, rajzolták, hogy az náluk mit jelent. A mézsáros pl. náluk is mézsáros. Vagy az, hogy testvér – ezt ők is így mondták. Ez olyan szép volt! Lehet talán szimbolikus is, hogy máshol még az öldöklés folyik – a felszabadított részen pedig „testvér-testvér”-re lel.

Később már az oroszul jól tudókkal is tudtunk gondolatot cserélni. Két-három hétre már lehetett kis orosz–magyar szótárakat kapni. Úgy tudom, hogy ott nyomták Gyulán.

Megkezdődött a mi új életünk. Édesapám a Kommunista Párt tagja lett. Mi a húgommal a Szociáldemokrata Párt Ifjúsági Szövetségébe jártunk. Itt inkább kulturális tevékenység folyt. Színjátszás, falujárás. Előkészített bennünket a későbbi mozgalmi életre.

*

A másik visszaemlékező Balázs István elvtárs. Ő is a második X elejét taposta. Azaz pontosan 20 éves volt. Őt is fenyegette az elhurcolás veszélye. Hetente dobolták, hogy ez és ez a korosztály egy heri élelemmel... stb. Hallottuk az ágyúdörgést. Nem akartunk menni. Gyuricza Imrénének az apja – Gábor bácsi – mondta nekem, hogy „maradjunk, nemsokára itt lesznek már”. Így aztán négyen: Hornok Jenő, Márton István, Gyuricza Imre és én. Itt bujkáltunk a holtágaknál. Kint laktunk Kocsorhegyen. Nem voltunk annyira szem előtt. Nappal azért nem mutatkoztunk. Éjszaka az istállópadláson aludtunk. A szülőket – ha kérdezték – nem tudják merre vagyunk. Attól féltünk, hogy valaki olyan, akinek a hozzátartozója odavolt, esetleg feljelent. Szerencsére ez nem következett be. Kérdeztük Gábor bácsit is, a szüleinket is: „Mikor érnek már ide?” „Majd ideérnek – meglátjátok”. Nyugtattattak – biztosat ők sem tudtak. Nem úgy volt, mint most, hogy bekapcsolom a rádiót...

Október 6-án pont otthon voltunk. Délután 3 óra felé elfoglalták a községet (Endrődöt). A közúti hídra nem mentek fel. Azt a túloldalon magyar csendőrök őrizték.

No nem azért nem mentek fel a hídra, mintha a csendőrök számottevő erő lett volna, hanem biztosan tudták ők is, hogy a híd alá van aknázva. Este 10 óra felére elcsendesült minden. Már azt hittük: visszavonultak. Hajnalban ágyúdörgésre ébredtünk – de hallottuk a harckocsik zörejét is. Szarvas és Gyoma felé mentek. Ez megnyugtató. Gyomán nem mentek át a hídon, mert a másik hadsereg meg Körösladány felől jött. Szombat délutánig a híd túlsó oldalán még ott voltak a csendőrök. Akkor a víz feletti részt felrobbantották. Aznap megint csak kint bujkáltunk a hullámtér fűzfái között. A községi csorda kint maradt – erről Kocsorhegy felől.

Vasárnap hallottuk, hogy Gyomavégnél valami csónak jár át. Bejöttünk ide Endrődre a tanácsházára. Mégis tájékozódni, hogy mi is van, hol tartunk. Leventébe elhajtott körösladányi fiatalokat itt ért a front. Kettő – szerencsétlen – meghalt köztük. A nagykapun belül a kövön feküdtek. Akkor döbrentünk rá, hogy ha elme gyünk, mi is járhattunk volna valahol így. Telt az idő. Szovjet katona ki Kocsorhegyre csak két-három hétre került. Megnyugtató volt látni, hogy vonulnak a régi túri úton. Egyre biztosabbá vált, hogy ami volt – a múlté.

Lassan megindult az élet. Jártunk a malomba, terményt felszedni a Nostrába, élelmet gyűjteni a szovjet hadseregnek.

Október 16-á körül már a Kommunista Párt helyi szervezete is megalakult. Minket is felvettek. Fegyveresen őriztük a párházat.

Nehogy azt higgye, hogy már kész forradalmár voltam – dehogy. Csak jó „iskolám” volt. Kubikus voltam, a szomszédunk vöröskatona volt a Szovjetunióban. De ha ezek nincsenek is, egy 18–20 éves fiatalember önkéntelenül is szétézi a világban. Bennem is felvetődött 1942-ben, hogy miért jönnek a csendőrök. Miért vitték el Dávid Vincét, Uhrin Istvánt, Márton Pétert? Miért zaklatják őket, hisz alig él a családjuk egyik napról a másikra. No de ez már az előzmény.

Nem akarok ünneprontó lenni. De, nem így vagy sorban, hanem hosszabb beszélgetésekben kellene a szemtanúkat beszámoltatni.

Felkelteni az unokák érdeklődését a nagyapák élményei, fiatalsága iránt, hisz az ő fiatalságuk mai életünk eredete, alapja.

Kovács Károly

KMP-től az MKP-ig

Szerkesztőségünk vállalkozott arra a feladatra, hogy összegyűjtse, feldolgozza nagyközségünkben a Magyar Kommunista Párt megalakulásának történetét.

Elsőként közöljük az MKP megalakulásának hiteles krónikáját Cserép Mátyás alapító tag visszaemlékezései alapján.

Endrőd 26 ezer kat. h.-nyi földjén közel 15 ezer ember élt. Az 1930-as évek végén 1,7 kat. h.-nyi terület jutott volna átlagosan minden lélekre. A birtokmegosztás a következő képet mutatja: 1000 kat. h.-nál nagyobb birtok volt 2, 1000 kat. h.-ig volt 1, 500 kat. h.-as 3, 200 kat. h.-at ért el 6 gazdaság, „0–50 kat. h.-as területe volt 251 gazdának, 10–20 holddal rendelkeztek 353-an, 3–10 holdas területe volt 815 családnak, 1–3 kat. h. volt a gazdasága 463 tulajdonosnak, míg 1 kat. h.-nál kevesebb földdel 542-en rendelkeztek. Ebből látható, hogy a lakosság túlnyomó többsége, mintegy kétharmada nem rendelkezett a létminimumot biztosító földtulajdonnal.

A férfiak kubikkal, napszámmal, bérességgel, a nők cselédkedéssel summáskodással keresték kenyerüket. A község déli részén lévő Szőlőkben, a Körös jobb partján elterülő Kocsorhegyen és a nagylaposi uradalom cselédei közt volt legnagyobb a szegénység, a község keleti részében: Gyomavégen is közel hasonló volt a helyzet, nem szólva az elég nagyszámú cigányságról. Nem csoda, hogy Békés megyében Endrődről volt legtöbb kivándorló Amerikába. (A lakosság arányát figyelembe véve.)

Az I. világháború elmélyítette a nyomort. Az elégedetlenség új eszmék harcosává tette a proletárokat. Hunya István, Polányi Máté köré gyülekezett a szegénység. Így az öregszőlői kör a szervezkedés központja lett. Szoros kapcsolatot tartottak a Szociáldemokrata Párttal, majd megalapítói lettek a KMP endrődi szervezetének. (1918.)

A Magyar Tanácsköztársaság bukása után nehéz idő következett. Hunya István a Szovjetunióba távozott, hogy életét mentse. A többi szervező is állandó börtönveszélyben élt.

Mégis, a legnehezebb időben is élt a „kommunista sejt” községünkben: igaz csak 9 tagból állt. A világválság inségkonyhái mindennél szomorúbb helyzetről tesznek bizonyosságot. (Ezrekre ment a napi étkezők száma.)

1935 csendőrsortúze véres bizonyosságot szolgáltatott az államvezetés embertelenségéről.

Ezeket a szomorú időket egy látszólag felfelé ívelő, háborús készülődés gazdasági helyzete sem tudta feledtetni. A II. világháború szörnyősége minden sebet felszagtattott a lelkekben. A munkásügyletekben, – mikor a kommunisták biztonságban voltak – Moszkva és London hangját hallgatták a rádióba bújók. Hiába volt a legnagyobb elővigyázatosság, a tiltott rádióhallgatás híre eljutott a hatalom fülébe. A rádiót elkobozták, a kört bezárták, az embereket összeszedték. Gyula és Szeged börtöne

vallhatna ezekről a keserves dolgokról. Az eszmét azonban nem lehet megölni. Sok ember lelkében élt a hit az emberibb élet után, a megsemmisített Magyar Tanácsköztársaság feltámadásában sokan hittek, közelinek érezték a történelem megismétlődését. A hadköteles férfiak fronton voltak, a leventéket 1944 szeptemberében nyugatra hajtották. Asszonyokat irányítottak Daszkál István róm. kat. lelkész vezetésével bunkerásásra a mezőtúri határba.

Meglepetésszerűen érkezett a felszabadító sereg Kondoros felől. A községbe szállított németek fejvesztetten menekültek. 1944. október 6-án, 15 óra tájt felszabadult községünk. Ugyan Gyoma felől próbálták megakadályozni a győztesek előnyomulását, azonban néhány harckocsi megsemmisítése (9–10 tank) nem állhatta útjukat a szovjet katonáknak.

A hadműveletek befejezése után a község orosz kommandója felszólította a lakosokat az élet normalizálására. Az emberek folytatták soronlévő munkájukat, a boltok kinyitottak, az iskolákban is megkezdtek a tanítást.

Október 14-én Endrődre érkezett Vass Zoltán az MKP megbízottja és összehívta az itthon lévő kommunistákat. 15-én jöttek össze a Népházban mintegy 15–20-an. Köztük volt Cserép Mátyás, aki előző este ért haza a katonáskodástól szabadulva. Az összegyűltek közt volt Dávid Vince, Fülöp István, Gellai József, Sóczó Lajos, Gyuricza Mihály és Sándor, Látkóczi Antal, Majoros János, Gubuznai János, Polányi Máténé...

Vass Zoltán irányításával megalakították az MKP endrődi szervezetét. Első titkáranak Cserép Mátyást választották, miután a jelenlévő Smíri István különböző okokra hivatkozva elhárította magától a bizalmat. Cserép kubikos volt. Társai elismerését és bizalmát szervezőképességével, éles problémálatásával, gyors helyzetfelismerésével, értelmes, logikus tárgyalóképességével, jó munkastílusával, közvetlenségével, megnyerő modorával, fiatal-sága ellenére szerzett sok tapasztalatával, s egyéb értékes emberi tulajdonságaival érdemelte ki.

A községházán beindította az életet, az ügyintézt, adózást. A községből elmene-kült főjegyző helyére a köztisztletben álló dr. Borsi Vince anyakönyvezőt állították. A bírói székbe visszahívták Kalmár Imre korára és egészségi állapotára hivatkozva nem vállalta a megtisztelő nehéz feladatot, helyére az Amerikát járt Bartos Mátét állították. Az alkalmazottak nagy többsége helyére állt.

A pártszervezet megerősítésére irányult a legfőbb gond. Pár nap alatt a javasolt 50-es létszám betelt, – így az újabb jelentkezők – Fekécs Mihály, Bella Elek, Szabó Péter és elvtársai – csak később lettek a párt tagjai, mikor a pártközpont jónak látta a létszám bővítését.

A demokratikus fejlődés biztosítására az

MKP tagjai segítették a többi párt létesítését. Polányi István és József a Kisgazda Pártban, Uhrin György és Bartos Máté a Nemzeti Parasz Pártban, Hanyecz Pál és Balogh Elek a Szociáldemokrata Pártba vállalt fontos és hasznos munkát.

Gyorsan óriás létszámúra duzzadt a szakszervezet, melynek első vezetői Majoros János és Gubuznai elvtárs lett. Számuk 1945 első felében már meghaladta a 2000-et. Még decemberben felduzzadt a párt segítségével létrehozott ifjúsági szervezet a MADISZ és a nők tömegszervezetének az MNDSZ-nak a létszáma.

A párt irányításával összegyűjtötték a község területén elhagyott fegyvereket, robbanóanyagot.

Községünkben három kerültek be a Debrecenben összeülő nemzetgyűlés képviselői közé: Cserép Mátyás az MKP, Vaszkó Mihály a Kisgazda Párt és Majoros János a Szakszervezet részéről.

A párt erősítésére, szervezésének segítésére többször Endrődön járt Vass, Révai, Gerő.

A párttagok közül többen részt vettek Debrecenben a pártország tennivalóiban. Volt tennivaló bőven a mezőgazdasági munka szervezése terén is. Az uradalom vezetői elmenekültek, a cukorrépa szedet-len volt, a tengeri törésre várt. Volt bőségesen szántani és vetnivaló. Már 1944 őszén az elhagyott földeken megindult az agrárproletárok önkényes földfoglalása. Ez mintegy előszele volt a földosztásnak. Nemzetgyűlési képviselőink Debrecenben tevékenyen részt vettek a földosztási törvény megalkotásában. Cserép Mátyás, mint miniszteri biztos Szabolcs-Szatmár megyében dolgozott a törvény végrehajtásán. Távollétében Kurilla Bálint irányította a párt munkáját.

A földosztást helyben hibátlanul hajtották végre. Azonban sokan maradtak föld nélkül a jogos igénylők közül, ezért ötszáz-an Németkér, Dunakömlőd, Gara térségébe települtek át.

Endrőd katonai kommandójával, Vaszil Szkripkinnel igen jó kapcsolatot alakított ki a párt. Sok hasznos elméleti és gyakorlati tanácsot adott a párt szervezésében, vezetésében.

A biztonság, a közrend biztosítására létrehozták a demokratikus rendőrséget.

Beindították a fiatalság sportolását szórakozását és a tanulást.

A párt tekintélye egyre nőtt, létszáma gyors ütemben gyarapodott. Kiváló agitációs munkájuknak elévülhetetlen érdeme van abban, hogy az első szabad választáson Endrődön az MKP sokkal magasabb átlagot mondhatott magának a szavazatok közül, mint országosan.

A társadalmi munkában végzett párttitkárságot Cserép Mátyástól Smíri István vette át, míg előde ügyes gazdaságpolitikai érzékeléssel megszervezte a földművelésügyi szervezetet.

Márton Gábor

1894-ben, 90 éve született Endrődön Hunya István, vagy ahogy mindenki ismeri: Hunya Pista bácsi.

Az öregszozlói házból indult kubikos gyermekeként, hogy megismerje és képesége szerint alakítsa a szegények sorsát, világát. Fiatalon cselédkedett. Megismerte a legnehezebb paraszti életformát. Később a kubikos talicska lett kenyérkereső szerzője.

Az I. világháború idején az orosz frontra került, ott esett fogságba. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom idején a Vörös Őrség tagja volt. Jó iskola volt ez arra, hogy társadalmi ismereteit, tapasztalatait kibővítsé, a tudományos szocializmus legújabb forradalmi tanáival, tapasztalataival.

Hazatérte után hadbírósg élé állították és az olasz frontra irányították. 1919-ben a magyar Vörös Hadsereg szervezője és harcosa lett. Részt vett a KMP endrődi szervezetének megalakításában.

1920 után újra kubikos. Szervezi, irányítja az agrárproletárok harcát. Fontos kapocs az országos vezetés a vidék munkásmozgalmá között. Többször letartóztatják és megkínózzák.

A Földművesek Lapjában többször mutatta be a falu szegénységének nyomorúságos, tarthatatlan életét. Ezek közül kiemelkedik az 1921. május 21-én megjelent „A FALUSI GYÖNGYÉLET”.

Az 1922-ben csendőrtörrel alatt lefolytatott választás megakadályozta Vági István szoc. dem. jelölt megválasztását, mely után Hunya Istvánt tizenhetedmagával letartóztatták, mivel „Vági István képviselő-jelölt megválasztása érdekében meg nem engedett módon agitációt fejtett ki.” Ez az

idő, mikor Endrődön a lakosok 42%-a „nincstelen” volt.

A Szedér-Peyer vonalvezetés láttán „az endrődi földmunkásszervezet” határozott irányt vett a kommunistasejt kiépítésére.

1925-ben a szolgabíró bezáratta a kubikosok egyesületét, mert „felforgató kommunistá eszmék melegágya”.

1926-ban a szomszédos községekben tevékenykedik, segít a kommunista szervezetek létesítésében. Még az évben röplapok szerkesztése és terjesztése vádjával került letartóztatásra.

Az 1927. március 2-i Népszavában olvasható:

... „A bolsevista szervezkedés vezetői mind ismertek a rendőrség előtt. A legnagyobb részüket már el is fogták. Félhivatalos közlés szerint a legjobban kiépített szervezetek Salgótarjánban, Debrecenben, Győrben, Miskolcon, Kaposváron és Endrődön voltak”...

1927 nyarán röplapban intézett felhívást a „MAGYAR FÖLD ROBOTOSAIHOZ: KUBIKOSOKHOZ, MUNKÁSOKHOZ, BÁNYÁK, GYÁRAK, MŰHELYEK DOLGOZÓIHOZ” melyben a proletáriátus követeléseit kapnak hangot.

1932-ben, – mivel élete veszélyben forog – elhagyta az országot és a Szovjetunióban telepedett le. Emigrációban a moszkvai SARLÓ ÉS KALAPÁCS és az Új Hang közli írásait.

1934-ben Moszkvában jelent meg a KUBIKOSOK című mozgalmi elbeszélés-gyűjtemény, mely a földmunkás életének hiteles és ízes krónikája.

1945-ben a felszabadítókkal tér haza. Azonnal bekapcsolódik a politikai életbe.

A falusi gondok-bajok orvoslásán fáradozik. A DÓZSA NÉPE című hetilapot szerkeszti, mely a mezőgazdasági problémák boncolgatója. Reális, a baloldali elhajlástól, túlkapasoktól mentes politikus. Munkája titka: valóban ismeri a falu életét és tisztán látja a haladás útját, melyben járás-hoz türelem és emberség kell.

1958-tól a MEDOSZ elnöke. Gyakran találkoztunk vele a televízió képernyőjén. Élettörténetét az EMELT FŐVEL című írásában összegzi, mely sok-sok hiteles adatot őriz meg községünk életéből. Az élet hű tükré a HÁRMAS PRÓBATÉTEL című könyve.

Sok elismerés, kitüntetés jogos tulajdonosa. Szülőfalujába gyakran hazatért, volt harcostársaival gyakran találkozott és beszélte meg velük a következő lépést, a soronlévő tennivalókat. A csendőrsortűz áldozatainak évfordulóján részt vett a szoboravatáson, és a tudományos ülésen értékes előadással segítette a valóság jobb megismerését.

Kívánjuk, hogy kedves Pista bácsink még soká éljen erőben, egészségben, s további hasznos munkákkal gazdagítsa a község életének hiteles krónikáját!

Márton Gábor

A paraszti élet változásai

Legnagyobb nemzeti ünnepünkre, népnök sorsfordulóját jelentő esemény 40. évfordulójára készülünk, hazánk felszabadulásának megünneplésére. Településünk életében ez a nap még korábbi időhöz köthetik, hiszen 1944. október 6-án egy napon szabadult fel a német fasiszta elnyomás alól Endrőd, majd Gyoma, a mai Gyomaendrőd. Talán van valami történelmi igazságtétel abban, hogy hazánk e megyéje, Békés megye, a Viharsarok népe – ahol az agrármozgalomnak évszázados hagyományai vannak, ahol annyi küzdelem, harc és vér folyt a földért, a megélhetésért – nyerte el elsőként a felszabadító szovjet csapatok révén szabadságát.

Most 40 év múltán, ha némi nosztalgiaival is – mert ez alól nem mentes az átlós – érdemes áttekinteni mi történt az elmúlt négy évtized alatt, illetve hogyan élt korábban a paraszti dolgozók rétege és hogyan él ma. Azért erről a rétegről szölok, mert a két település életében, mint ahogyan a megyében is, a mezőgazdasági termelés évszázadokon át elsődleges volt. Gyoma és Endrőd lakossága életében is meghatározó

volt a mezőgazdaság. A felszabadulás előtt az itt élő emberek 70%-a élt a mezőgazdaságból és csupán 15%-a az iparból. Ez viszont nem azt jelentette, hogy a lakosság 70%-ának volt földterülete, mert a nagybirtok Gyoma térségében a terület 40%-át, Endrődön 15%-át fogta át. Endrődön inkább a középső- és kisbirtokosok száma volt jelentős. Endrőd mezőgazdasági bérmunkásainak aránya a lakosság 42%-át tette ki, foglalkoztatásuk a szomszéd község térségére is kiterjedt.

A földnélküli agrárproletárok tömege állandó harcot folytatott a megélhetésért, a mezőgazdasági cselédek innen kerültek ki zömmel. Már a középbirtokosok is családjuk munkaereje mellett bérmunkások alkalmazását igényelték, a kevés földdel rendelkezők időszakosan kanászt, vagy kisbérest foglalkoztattak. A munkaerő-kínálat nagy volt, a kereslet behatárolt, így a megállapodott bérek is alacsony szintűek. Pl. egy kiskanász bére húsvevttől Szent Mihály-napig (szeptember 29-ig) egy mázsa búza. Ha nagyobb volt, más munkára is alkalmas, még egy pár csizma, esetleg egy vá-

lasztási malac. A kisbéresek márciustól András napig (november 30), az öregbéresek újévtől szilveszterig szerződtek. A megélhetést a minél hosszabb időre való foglalkoztatás biztosította.

A helyzeten nem változtatott a húszas évek elején végrehajtott Nagyatádi féle földreform sem, hiszen a szétosztott úgynevezett proletárföldek a legrosszabb minőségűek voltak. Az eszköz- és tőkehiány következtében egymás után mentek tönkre a kisebb birtokosok. Voltak, akik kevés területükhöz még annyit béreltek a nagyobbaktól, vagy harmadosként műveltek. Munka volt látástól-vakulásig. Nem volt könnyű tehát a földdel rendelkezőnek sem. A kevésből kifizetni az adót, a munkabért, az arató-cseplési díjat és ne soroljam tovább, megnézhettem mi maradt a kamrában. Az akkori termelőeszközökkel művelt csejti, póhalmi, fazekasi földek bizony nem remekeltek kimagasló termésátlagokkal. Dominált a búza, árpatermesztés, ez a szántóterület mintegy 70%-án, kukorica 22%-ot tett ki, a lucerna a maihoz hasonló

folytatás a 6. oldalon

3,5%-át foglalta el a művelt területnek. A termésátlagok alakulásáról nincs hiteles községi adatunk, így az emlékezetre hagyatkozva írhatom le, hogy búzából 8–10 q katesztrális holdanként, kukoricából 10–12 q már jó termésnek számított. Egy deszkával megmagasított löcsös kocsikukorica egy holdról, már megnyugtató termés volt. A megtermett mennyiségekből való részesedésért nagy küzdelem folyt egész évben. Az aratómunkások sora kínálta munkaerejét a piactéren. Egy hold aratása 90–120 kg-ig, attól függően, hogy mit ígért a termés, talponálló vagy netán dőlt volt a gabona. Ez adott munkát 3–4 hétig pirkadattól sötétedésig. Elismert teljesítmény volt egy hold napi betakarítás (pakkbatétele) 3 aratómunkás (kaszás, gyűjtő, kötöző-keresztelő) részéről. A kévésgabona asztagba hordása is napokig tartott. Késő estig hallani lehetett a szeke-
rek csikorgását, a gazdasszony 2–3 dülő távolságból felismerte a kocsikotyogását; készülni lehetett a vacsora!

A gabonacséplés ünnepnek számított a gazdáknak, ugyanakkor felejthetetlen munkaszakaszt a cséplőmunkásoknak, részben azért, hogy együtt dolgozott 20–22 ember, de azért is, mert kegyetlen munkát jelentett 6 héten keresztül a napi 18–20 óras megfeszített fizikai igénybevétel. Ez párosult a rekkenő hőséggel és a gépet körülvevő sűrű porral. Mégsem volt könnyű egy korábban kialakult cséplőcsapatba bekerülni, mert mindenki ragaszkodott a kenyérkeresethez. Egy cséplési szezonban, ha jól ment a gép, s a termés is olyan volt, a cséplőmunkás 8–10 q gabonát megkereshetett. Aki mégis bekerült a csapatba, annak bizonyítani kellett, és megemlegeti amíg él. Nagyon sok nő (félrészes) megsíratva a töreklyukat, mert az a pokolbeli helyzettel volt egyenlő. De nem volt gyerekjáték a törek, a szalma hordása sem, nem beszélve a divatos 90–100 kg-os zsákokról, amit nem egy helyen a padlásra kellett vinni, helyenként létrán. S a munkaszünet hetenként csak egy félnap volt, vasárnap délelőtt, de az is a keresett gabona szétmérésével tel el.

A kukorica törése, betakarítása is megfeszített munkát követelt. Nappal törés, este a szár kivágása, hajnalban a szár bekötözése és kúpolása volt a munka rendje. A sok bérmunkás már igyekezett év elején biztosítani a részes munkavállalását, hogy az így keresett kukoricával egy-két hízócskát a családjá részére meghizlalhasson. Az őszi időszakban már vetni kellett a következő év kenyérét biztosító gabonát is. Ekkorra a nyári tarlószántást (ugarlást) be kellett fejezni. A búzát eszköz hiányában kézzel szórták, vagy lóvontatású vetőgéppel vetették összefogva a kisebb gazdaságokkal rendelkezők.

Az őszi vetés, betakarítás után sem volt pihenő, hiszen a gazdálkodással összefüggő munkák szerszámjavítás, kötélfontás, kosárfonás, az állatállomány ellátása, takarmányozás és lehetne sorolni. Az állattenyésztés elég fejlett volt a térségben mindig. A Körös északi oldalán levő gyengébb minőségű talajokon a nagyobb állatállomány tartásával igyekeztek a gazdálkodás bizton-

Betakarítási pillanatkép régen és ma

ságát fenntartani. A szükséges takarmány kiegészítését a Körös déli oldalán gazdálkodóktól vásárolták meg. Az élet azonban mind nehezebb lett. Az öröklésekkel a birtokok megosztása egyre apróbb területekre szabdalta a gazdaságokat. Többen a saját földjük mellett bérmunkára is kényszerültek. Szaporodott azok száma, akiknek fő jövedelmét a részes kukorica, aratás, cséplés, a másoknál végzett munka adta. A részes kukoricakapálás-, törés már nem harmadán, hanem negyedén, sőt ötödén lett kiadva. A szaporodó cséplőgépekre kevesebb bércséplés jutott, kisebbre zsugorodott a megélhetőség lehetősége a nincstele-

nek számára, még az időközben végzett kubik és alkalmi munka sem ellensúlyozta azt. Ugyanakkor a kialakult háborús helyzettel együttjáró terménybeszolgáltatási kötelezettség teljesítése után maradt is, nem is a földdel rendelkező parasztság padlásán és szűrűjén. Törvényszerűen nőtt a feszültség a paraszti dolgozók, a földdel rendelkezők s a nincstelének között, kritikussá vált a lakosság létbiztonsága. Ez en a helyzeten változtatott némiképp a felszabadulás utáni földreform, amely fordulat kezdetét jelentette Gyoma és Endrőd paraszti dolgozóinak az életében.

(II. rész a következő számban)

Egészségügy

1984. augusztus 29-én az MSZMP Városi Jogú Nagyközségi Bizottsága V. B. ülésén beszámolt a körzet és a nagyközség egészségügyi helyzetéről a Városi Jogú Nagyközségi Tanács V. B. Művelődési-, Egészségügyi és Sportosztályának vezetője.

A beszámolót a V. B. elfogadta.

Megállapítást nyert, hogy a központi orvosi ügyelet létrehozása úgy a nagyközség, mint a körzet területén megnyugtató eredményeket hozott. A V. B. közös véleménye volt, hogy az új közigazgatási terület kialakulása szükségessé teszi az egészségügyi ellátás továbbfejlesztését a VII. ötéves terv időszakában.

1944 októbere Öregszőlőben

1944. szeptember 1-én – régi szokáshoz híven – megkezdődött a tanítás a Szent-Imre iskolában; oda jártam negyedik elemite.

Úgy 8–10 nap múlva Kalmár tanító úr közölte velünk: – Gyerekek, mától kezdve nem kell iskolába járni a háború miatt. Majd üzenek, ha megint jöhetnek, de nem tudom, mikor.

Amikor apámnak elújságotam az örömhírt, ő alaposan kikérdezett, hogy mit mondott még a tanító úr, majd azzal zárta: úgy látszik, baj van Romániában.

Egyszer – már a kényszerszűnet ideje alatt – a kezembe került egy újság. Az újságban egy rajz volt, amely a szovjet katonákat és Sztálint kidülledt szemű, vámpírfogakkal és hegyes szarvakkal megáldott lényeknek ábrázolta. Igen rondák voltak. Én, tizenévesen, ezt komolyan vettem. – Majd meglátjuk, ha ideérnek – zárta le apám az ügyet.

Esténként sokszor hallottunk ágyüdörgést dél felől, ilyenkor mindig eszembe jutott az újság és féltém.

Október 6-án kora délután robbanásokat és ágyüdörgést hallottunk Kondoros felől és látható volt a felszálló füst is. Senki nem gondolt még komoly dologra. Szomszédunk, Paróczai István bácsi, még boszszankodott is. Szidta a magyar katonatiszteket, akik tönkretetik a szép kukoricát Hunyán és a peresi határban: „mért pont ott gyakorlatoznak?” Félóra múlva már ő is elcsendesedve látta, hogy német katonák menekülnek a kondorosi műúton Endrőd felé, mögöttük pedig a német repülőket osztották az áldást, s nemsokára láttuk a csordagyep szélén megjelenni a szovjet páncélosokat. Légiharc alakult ki Öregszőlő felett. Ezt onnan tudtuk, hogy a német repülőket között – ezeket jól ismertük, mert Gyomán, a fattyasi legelőn volt a röptérük – megjelentek a vörös csillagos vadásziprepülő. Kergették egymást, lövöldöztek egymásra. A harci zaj Endrőd és Gyoma között volt a legnagyobb; égnék szálló füst jelezte ezen a részen a csata komolyságát. Naplement táján csendesedett a lövöldözés.

Nagyanyám és az akkor 19 éves nagynénem közelebb laktak a kondorosi kövesúthoz, mint mi, de a két tanya között csak pár száz méter volt. Este, már sötétedéskor, elmentünk hozzájuk. A felnőttek az átélt izgalmakról, a lehetőségekről beszélgettek. Én elaludtam, szüleim később hazamentek.

Hajnal felé motorzúgásra, csörömpölésre, emberi hangokra riadtunk. A nagynéném az ablak sarkából kilesve megállapítottuk, hogy ezek oroszok. Nagyanyám rózsafüzért kezdett morzsolgatni. A katonák kinyitották a kaput, kiabáltak. Nagyanyám fehér zsebkendő vett magához és nagynénémek ezt mondta: – Ha meghalok, apád mellé temessetek. Feltartott kézzel kiléptünk, kapituláltunk, befejeztük a háborút a Szovjetunió ellen.

Elvakultunk a zseklámpa fényétől, a katonák megjegyzéseket tettek, nevettek. Egy katona bevilágított a lakásba: ajtó

mögé, ágy alá és követelte a fasisztákat. Meggyújtotta a petróleumlámpát, mivelünk elsötétítettet. Közben megfigyeltem, hogy más az egyenruhája, puskája, mint amiket eddig láttam. Mosolygott, nem bántott senkit és nem volt se szarva, se vámpírfoga. Aztán a többi katona is bejött, fiatal tiszték, azok is hasonlóak voltak, emberek. Ki széken, ki lócán, vagy a búbos kemence padkáján – pár perc múlva már mind aludt. Mi hárman nem zavartuk őket, meg se mertünk mozdulni.

Nem sok idő múlva egy magas, bajszos katona lépett a szobába, körülnézett, intett nagyanyánknak, hogy kövesse. Mi, gyerekek, utánuk. A ház előtt lévő kecskelábú asztalra két zsákot tesz és kiborítja a tartalmát; 7–8 megkopasztott liba volt benne. Nagyanyám egyből megérti: éhesek, levest kell főzni. – Ehhez üst kell – mutogatja a katonának nagyanyám, el kell menni a szomszédba, vagyis hozzánk, de ehhez kíséret is kell. Egy fiatal katonára vállalkozik és vele indulunk az első vonalban az üstért. Mindez 7-ére virradó éjjel. Annyi katona volt az úton, amennyi ember csak az augusztusi endrődi vásárbán szokott lenni. Tankok, teherautók, ágyúk, egy helyen vöröskeresztes zárt autó, ekörül bekötözött sebesült katonák, jajgatás is hallatszott, ez megdöbbenett, többször felbotlottam valami drótfélében, elestem, ilyenkor futnom kellett a sokaság között cikázva, hogy a katonáktól és nagyanyámtól ne maradjak el. Így értünk a mi lakásunkhoz. Atlakzörgezés után apám kijött, elvitték az üstöt, én otthon maradtam.

Nálunk szomorúbb a hangulat. Apám elmondja, hogy itt a ház előtt bizony lövöldöztek, harc volt. A sötét szoba ablakából látjuk, hogy a sok katona lövészárkot ás, ágyúkat állítanak fel igen sűrűn, azok csöve Gyoma felé néz. Az aggódás így tovább nőtt. Házunk a szovjet katonák támadó- (vagy védekező?) állásában van. Majd bejön egy katona, aki valamilyen altszti rangot visel, s enni kér. Anyám kenyéret-szalonnát hoz, a zsebkést és a fokhagymát ő veszi elő. Míg falatozik, megtudjuk, hogy tegnap hajnalban 3 órakor indultak Aradról és most a német röpteret akarják elfoglalni. Apám elmutogatja neki, hogy a röptér Gyomán van, 3 kilométerre innen. Hajnalodik, több katona is bejön, a konyhában tüzet gyújtanak, tojást főznek, konzervet melegítenek, reggeliznek. Egy nagy fazékban víz is melegszik. Meglepetésünkre egy katonalány lép be, keres valamit, megtalálja a lavórt, beleönti a vizet. Anyám hozzálép, az üres szobába tessékeli és szól, hogy ne menjünk be. Mosdás után köszönetfelét mondhat, anyám a „szívesen” szót feleli, mindenki a maga nyelvén. A két nő – nyomatékképpen – egymás karját is megsimítja. Később, felnőtt fejjel értettem meg, hogy a két eltérő nyelvű nő azonos gondja megértésre talált közöttük ezen a reggelen az öregszőlői harcmezőn.

Pár perc múlva – a nap akkortájt bújít elő – eldördültek a lövegek, Gyomára szálltak gránátjaik, a katonák lövészárkokba

húzódtak, s a melegedő katona remegni kezdett, verejtékezett; ez mindannyiunknak megdöbbenő volt, s az eddigi izgalmak rajtunk is félelemmé fokozódtak. He-tekkel később szomszédunk, Nemes Jani bácsi magyarázta meg a látvány titkát: – Doberdón, 15-ben, minden csata előtt úgy remegtem, mint a nyárfalevél. De akkor reggel is, mikor az orosz ágyúk Gyomát lőtték!

Lassanként elhallgattak az ágyúk, a lövészárkok megelevenedtek, s a harcosok megindultak Gyoma felé.

Reggel 8 óra felé már csak néha húzott el egy-egy teherautó az úton, mi elmerészkedtünk nagyanyámhoz. A tanyán 30–40 katona, többsége tiszt. Tehát itt parancsnokság lett?! Nagyanyám, szolgálata magaslatán, két tűzhelyen főzi a libákat. Katonabeosztottjai – akiket valószínűleg a bajszos parancsnoktól kapott – is serénykednek: rakják a tüzet, a levesbe való zöldséget tisztítják. Nagyanyám nagy izgá-lomban van: nincs a háznál annyi levesbe való tészta, amennyi kellene. Asszonyi tanakodás, s a nagynénémel hozzáfognak tésztát nyújtani, metélni. Ezt nagy érdeklődéssel szemlélték a katonák, egyik-másik meg is próbálta. Néhányan szótárt készítettek: tárgyakat mutattak, mi mondtuk magyarul, ők leírták. Figyeltük, mit írtak, s én nem értettem, miért nem tudom elolvasni a leírt magyar szavakat. (Honnan tudhattam volna, hogy cirill betűvetés is van a világon?) Papírt kértek a további művelethez. Én szolgálatkészen ugrottam az iskolatáskámért, amely szeptember óta nagyanyáméknál hányódott. Elővettem nagy kincsemet, egy 40 lapos kockás füzetet, amelyet még a nyáron a nagybátyám hozott nekem az orosz frontról, Ukrajnából. Ebből aztán majdnem baj lett. A katonák gyanakodva megállapították, hogy ez hadiszákmány. Az egyik katona valami gormóbát mondhatott nekem, ujjával megfenyegtetett, néhány lapot kitépett a füzetből, aztán visszaadta. Én nem értettem, mit vétettem. Apám megijedt, innen is sejtetem, hogy valami nincs rendben. A füzetet elrejtettem.

Közben az udvaron egy 80–90 kilós disznót perzseltek. Akkor láttam először gázolajjal működő perzselőt. A szétbontott disznóból két fiatal katona néhány szét szalonnát kér, majd hozzám fordulnak és mutogatnak a tornác végén lévő fél zsák krumplira. Nagyanyám engedélyével kiszolgálom őket, így kezdődött barátkozásunk. Elindultak, én utánuk oládkodtam. Birodalmuk egy E alakú lövészárk, közepén egy általam soha nem látott fegyver. Krumplit pucoltak, egy vaslábosban szalonnát sütöttek. Az egyikükön két jelvényt láttam, ezt hosszasan elnéztem. Egy másra mutogatnak és mondják, hogy komszomol. Aztán rám mutogatnak, de nem értjük egymást. Évekkel később jöttem rá, hogy komszomolistákkal találkoztam és azt kérdezték, hogy én milyen ifjúsági szervezetnek vagyok a tagja.

folytatás a 8. oldalon

Az eszmecsérét motorzúgás, kiabálás zavarja meg. Új ismerőseim beugranak a lövészárokba, megszólalnak a fegyverek, én elfutok. Német repülő támadása, 3-4 bombát ledobnak, ekkor hallottam először a bomba süvítését. Kár nincs, csak a Pikótanya pulykái közé esik egy bomba, elpusztít közülük néhányat – az öregszőlői kutyák öröme.

Elkészül a libaleves. A bajszos parancsnok intézkedik. Néhány szovjet tiszt, nagyanyám és szüleim a szobában, tányérból, családiasan ebédelnek. A többiek a lövészárok szélén, csakjától eszik a nagyanyám főztjét, én bádogtányérból kapok kóstolót. Evés után a parancsnok nagyanyám elé áll, tiszteleg, a többiek nevetnek és többször elhangzik a szó: hasasó. Nagyanyám szolgálata ezzel lelet.

Délután 2-3 óra tájt ismerőseink is elmennek, szintén Gyoma felé. Aznap már nem láttunk több szovjet katonát.

8-án reggel, vasárnap a szomszédok a mi lakásunk előtt jönnek össze – hiszen ott volt az összetűzés. Mindenki izgatott. Marékszámra szedhetők a töltényhüvelyek és töltények, elhagyott kézigránatok, s az ágyúállásokban még ágyúgolyók is vannak. Golyótördelte fák, bokrok, vérfoltok között egy német rohamsisak, távolabb derékszíj, katonasapka, német páncélöklök. A katonaviselt emberek összeállítják az elképzelt csatajelenetet, majd összegyűjtik a még veszélyes lövedékeket azzal a szándékkal, hogy elássák. Ekkor látom meg az út túlsó oldalán a földből kilátszó emberi kart. Egy halott szovjet katona! Kiemelik. 30 év körüli magas, barna ember. Semmilyen írat nincs nála. A szomszédok azonnal ásót, lapátot hoznak és rendes sírt ásnak a dűlőt mellé. Knap Vince bácsi, volt 19-es vöröskatona (az I. világháborúban bosnyák katona), aki néhány szót tud szerbül, elindul szovjet katonáért. Talál is a Csáki-iskola körül, azok eljönnek vele. Közben a többiek megkeresik a halálos sérülést a katonán a szíve táján kisebb vérfolt és a lövedék helye. – Nem sokat szenvedhetett szegény-mondogatták. A katonát a sírba helyezik, mellé rakják a lövedékeket, majd kivágott kukoricaszárat raknak rá szemfedékként. 15-16 felnőtt és gyerek és a két szovjet bajtársa adja meg a végtisztességet az ismeretlen katonának.

A temetés után még az emberek beszélgetnek, amikor távolabb lakó Koczka Mari néni bukkan fel és mondja, hogy az ő udvarukon is van halott katona, az német. Újabb adalek az elképzelt csatajelenethez: a menekülő németek betörték a lakásába és

othagyták a súlyos sebesültet, aki szombaton valamikor meghalt, s így találták rá az addig a szomszédban megbújt Koczkaék. A férfiak megindulnak és Mari néni kertjében a német katonát is eltemetik.

A szovjet katona sírja fennmaradt. A vele eltemetett lövedékek miatt nem szállították el Dévaványára, a tömegsírba. Később az endrődi tanács Gyebnár József községi párttitkár és Czikkely Miklós tanácselnök közreműködésével rendbehozza. Majd az üttörők gondozzák, megemlékezéseket tartanak, a sír kegyhellyé alakul. A rendszeres tiszteletadás kialakításában nagy része van Pésó Illés Béláné tanárnak, aki a környéken nőtt fel és lakott. A 70-es években az öregszőlői KISZ-fiatalok – Jakus Imre vezetésével – kialakítják a jelenleg álló síremléket.

Akik eltemették az ismeretlen katonát, a következők voltak: Knap Vince, Nemes János, Paróczai István, Gyuricza Elek, Szakálos István és apám, Hornok Lajos. Ma már közülük sem él senki.

Közvetlenül a háborús napok után, mondhatnám, a „hátország”-ban még sok olyan történet, ami máig felejthetetlen a számomra. Néhány mozaik:

– Kidobolják, hogy a lakosságnak a felszabadító szovjet hadsereg részére kenyert kell sütni. A „felszabadító” szót akkor halljuk először. A megsütött kenyeret helyi lakosok szállítják kocsival a Hajdú megyei Furta községbe, a frontra. Paróczai István bácsi is köztük van, mindezt tőle hallom.

– Október 15-16 körül újságokat osztanak a szovjet katonák, amelyet – mint utóbb kiderült – a gyomai Kner Nyomdában nyomtak. Harctéri jelentések, ill. az élet megindításának teendői olvashatók benne. Nagy kár, hogy eddig nem került elő az újság egyetlen példánya sem.

– Búzavetés ideje van októberben. Lovaink nincsenek, elvitték a háborúba, két borjúval szántjuk le a magot. Egy kozák kedvet kap a békés foglalkozáshoz, apámtól elkéri a nyakba akasztott zsákot, most ő szórja marékka a búzát, apám szerint szakértelemmel, ahogy kell. Aratáskor emlegetjük a kozákat, vajon mi lett vele?

– Szovjet katona 70-80 marhából álló gulyát legeltet a határban. Takarmányrépát hordunk a borjakkal a közelben. Keveset rakunk a kocsira, a borjak nem bírják. A katona segíteni akar, felajánlja apámnak, hogy válasszon a gulyából nagyobb marhákat. Miután apám nem fogadja el a cserét, kézmozdulatokkal nyilvánít ró-lunk véleményét.

– Nagy elismerést vívnak ki a pilóták is. Október vége felé – valószínűleg Szolnok elfoglalásának kapcsán – igen sok repülő, bombázó, vadászgép jelenik meg Endrőd és Gyoma felett, teszik, amit tenniük kell. Visszatérés közben egy sérült 3 motoros bombázó a Sőshalmi csordagyepre kényszerül leszállni. Rövid a kifutópálya, de három lakott tanya is van a repülő útjában. A pilóták éles fordulatokkal manővereznek és a már földön futó gépet elkerüli a tanyákat. A környék lakói mély

meggyőződéssel mesélik, hogy a pilóták meg akarták menteni a tanyákat, amelyek még most is állnak.

– A katonák járják a környéket. Beszervező utak ezek. Élelmet, meleg holmit, lábbelit kérnek vagy követelnek. Az élelmet senki nem sajnálta, de a ruhát, lábbelit már igen, mert az szűkében volt. Egy alkalommal ittas katona nőekkel kötekedett. Nagyon hamar megjelent egy lovas tiszt, valószínűleg az illető parancsnok – és szitkozódások közepette derékszíjjal verte a magáról megfélemezett embert. Napokig beszéltek az esetről. Hát – valahogy így történt.

Negyven év telt el azóta. Ez alatt az idő alatt sok történelmi tárgyú könyvet elolvastam és a gyermeki emlékek lassan történelemmé rendeződtek bennem. Hogy ezeket az emlékeket leírjam, azért történet, mert meggyőződésem, hogy ilyen mozaikokból áll településünk történelme, s ezeket le kell írni. A környék felszabadulásával kapcsolatban megjelent dokumentumok természetüknél fogva szárazak, nélkülözik az átélt emberi élményeket. Jó lenne, ha azok, akiknek az itt leírtakhoz hasonló jellegű mondanivalójuk van, leírnák, hogy minél teljesebb legyen a szűkebb értelemben vett hazánk történelme is.

Hornok Lajos

Gyászmenet

(Az 1944-ben elhurcoltak indulója.)

Megyünk, megyünk esőben, ködben.
Dalolunk furcsa, szép nótákat.
Télből tavaszba, nyárból őszebe;
áttiprunk vermet, csapdát, gátat.

Megyünk, megyünk szuroksóttéban.
Csak bátor hitünk van velünk,
s kísérteties fényben csillog
könnytelen, lázas, nagy szemünk.

Megyünk, megyünk bozontos-búsan.
Léptünk nehéz lesz, lassú, fáradt.
Mély gödrökbe, kátyúkba zökkenünk,
imbolyogva botlunk néhányat.

Megyünk, lépkedünk vánszorogva.
(Távol vannak a nótás léptek.)
Csak visszük cipeljük magunk
fonnyadt, beteg, sánta legények.

Megyünk, megyünk. Még néhány lépés,
és sosem ismert könnyülést lelünk:
pihentető, lágyölű ágyba,
a sírunkba békélten esünk.

Megyünk, megyünk. Még néhány lépés.
Hosszú sorban az álmok népe.
Zsolozsmánk csendes békekérés.
Párat lépünk, és aztán vége.
(1944)

Márton Gábor

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ

1984. DECEMBER

III. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

Nagyközségünk minden lakójának

eredményekben gazdag, boldog Új évet kíván a szerkesztő bizottság

A TELEPÜLÉS TISZTASÁGÁÉRT

Az utóbbi évtizedekben társadalmi-gazdasági fejlődésünkkel együtt nagymértékben jelentkeztek a környezetet károsító tényezők, ami jelentkezik a vizek, a levegő, a föld szennyezettségében, a hulladékok mennyiségének elszaporodásában.

Az ember jogos igénye, hogy mindennapi életét tiszta, egészséges környezetben élje. Az emberi környezet károsításának megakadályozása érdekében a központi és helyi szerveknek hathatós intézkedéseket kell tenni, ugyanakkor minden egyes állampolgárnak is saját érdekében részt kell vállalnia ezen feladatok megoldásában. Ez utóbbi feladatvállalás és az ezzel járó felelősségtudat még nem teljes körű. Jogosan háborgunk a vízpartokon, utcákon, tereken lévő személerakatok ellen, pedig ezek sem maguktól kerültek oda, hanem az emberi nemtörődömségből, felelőtlenégből. Emiatt szükséges, hogy ma még a jog eszközeivel is küzdjünk településünk tisztaságáért. E célból alkotta meg Gyomaendrőd városi jogú Nagyközségi Tanácsa 1984. június 21-i ülésén a köztisztaságról szóló tanácsrendeletet, mely a központi jogszabályokkal együtt biztosítja lakókörnyezetünk fokozott védelmét és fejlesztését. A tanácsrendelet leszögezi azt az elvet, hogy az ingatlanok tisztántartásáról az ingatlan felett rendelkezni jogosult köteles gondoskodni.

Az ingatlanokon keletkező szemét elhelyezése a tulajdonos számára gond. Az elégetés során szennyeződik a levegő, a füst miatt a közvetlen környezet lakói is tiltakoznak. Elföldelése a nem bomló hulladékok (műanyag, stb.) felszaporodása miatt a kertekben sem kívánatos. A legkézenfekvőbb megoldás, ha a szemételepre kerül kiszállításra. Sokan azonban nem ezt a megoldást választják hanem bozótosokba, vízpartokra dobják ki a szemetet.

A tanács a szemét összegyűjtésére, kezelésére és ártalmatlanítására szemételepet tart fenn. A mai ún. vágóhídi szemételeppel sok dicsekedni valónk nincs, hiszen a település középpontjában (ez bizonyos

szempontból előny is), főútvonalak mellett fekszik, s a szemét kezelése is sok kívánnivalót hagy maga után. A jelenlegi helyzetben sokat már nem érdemes vitatkozni. A következő évben le kell zárni, s területét leföldeléssel, parkosítással újra kultúrkörnyezetté kell alakítani.

Az új szemételep kijelölése már megtörtént a téglagyári agyagödröknél, s a Környezetvédelmi Alap támogatással, valamint tanácsi erőforrások felhasználásával a célnak megfelelően ki kell építeni. Az új szemételep környezetvédelmi előírásoknak megfelelően a település lakóterületeitől távolabb esik, s ez óhatatlanul felveti a szemétbegyűjtés szerveztségének fokozását. A tanácsrendelet előírja, hogy az ingatlanokon keletkező szemét csak a szemételepen helyezhető el, ezáltal tiltja minden más helyen a szemét lerakását büntetés terhe mellett.

A háztartási és egyéb szemét közegészségügyi előírásoknak megfelelő gyűjtéséről és elszállításáról a tulajdonos köteles gondoskodni. A szemét rendszeres elszállításáról a tanács intézményesen gondoskodik a belterületi burkolt utak mentén, ahol az ingatlan tulajdonosok kötelesek a szolgáltatást igénybe venni. A rendszeres kukás szemétszállítás bevezetése nemcsak környezetvédelmi okokból fontos előrelépés, hanem a település városiasodása szempontjából is, s a lakosság számára is előnyös megoldás. A gépi gyűjtési technológia az ún. háztartási szemét begyűjtésére alkalmas. Nem minősül háztartási szemétnek többek között az emberi ürülék, az állati trágya és hulla, bontásból, építésből származó nagyobb mennyiségű törmelék, a tűz- és robbanásveszélyes anyagok, nagyobb méretű elhasznált tárgyak. A szemét összegyűjtésére szolgáló hulladékgyűjtőt (kukát) az ingatlan tulajdonos vásárolja meg a szemétszállítást végző Építő és Karbantartó Üzemtől, vagy kereskedelmi egységtől.

A szemét szállítását az üzem szükség szerint, de hetenként legalább egyszer

végzi a szerződésben meghatározott napon.

A kukás szemétszállítás díja lakásonként 20 Ft/hó, éves szinten 240 Ft. Ezen összeget, különösen ha majd az új szemételepre kell szállítani a szemetet, magánfuvarozó egy alkalommal elkéri.

Az intézményes szemétszállítás újdonsága miatt a rendelet lehetővé teszi a kötelező szemétszállítás alóli mentesítést egyéni kérelmek alapján, indokolt, méltányos esetekben.

A nem kiépített utak menti ingatlan tulajdonosok is kérhetik az Üzemtől a rendszeres szemétszállítást a fentiekben írt feltételek mellett, s az üzem köteles azt elvégezni, ha annak közlekedési feltételei fennállnak. Ezen területeken az esős időszak okozhat kisebb-nagyobb gondot az elszállításnál.

A kukás szemétygyűjtésbe be nem kapcsolt, illetve a rendszeres szemétszállítást igénybe nem vevő ingatlan tulajdonosok a szemetet az ingatlanon kialakított, közegészségügyi követelményeknek megfelelő, fedhető szemétygyűjtő helyen kötelesek összegyűjteni, s azt szükség szerint, de évente legalább kétszer kiszállítani a szemételepre. A kiszállításra vonatkozó megrendelést az üzem köteles elfogadni, s a mindenkor érvényes fuvarozási díjszabás ellenében elvégezni.

A lakosság által a szemételepre kiszállított szemét után nem kell fizetni kezelési és ártalmatlanítási díjat, melynek összege 36 Ft/m³. A közületi szervek a kiszállított szemét után ezt fizetni kötelesek.

A rendelet III. fejezete a szennyvíz elhelyezésével foglalkozik. A keletkező szennyvizek, amennyiben nem az építési előírásoknak megfelelő zárt rendszerű, szivárgásmentes szennyvíztárolókba kerülnek, elszívárgás útján jelentős mértékben szennyezik a talajvizet. A településen lévő szennyvíztárolók műszaki megoldását ismerve nem véletlen, hogy az ásott, sőt sok esetben a fúrt kutak vize emberi, egyes

folytatása a 2. oldalon

esetekben állati fogyasztásra sem alkalmas. A jövő útja a csatornázás mind teljesebb megoldása. A rendelet rögzíti, hogy a Műszaki Osztály kötelezheti a kiépített csatornahálózat mentén lévő ingatlan tulajdonost a hálózatba történő bekötésre, különösen, ha a szennyvíz tárolása nem felel meg az előírásoknak.

A kihordásos szennyvizet csak a kijelölt területre lehet elhelyezni, tilos azokat nyílt és zárt csapadékvíz-elvezető csatornába, holtágakba, tavakba, élővízbe beengedni. A jelenlegi szennyvíz elhelyezés nem megoldott földvédelmi szempontból, ezért intézkedés történt a szennyvíztisztító műnél befogadó rendszer kiépítésére, ami által biztosítható a biológiai tisztítás. A következő tervidőszakban ezt meg kell valósítani, ugyanakkor lépni kell a szennyvízhálózat vonatkozásában is.

A rendelet IV. fejezete a köz- és magánterületek tisztántartására ír elő szabályokat. Az ingatlanulajdonos saját területén kívül köteles az ingatlan előtti járdaszakasz tisztán tartani, hótól, jégtől megtisztítani, síkosságmentességet biztosítani. Ennek elmulasztásából származó baleset esetén kártérítési kötelezettség is keletkezik. Ugyancsak köteles az ingatlanulajdonos az ingatlan mentén lévő nyitott csapadékvíz-elvezető árkokat állandóan tisztántartani, a járműbehajtók átereszeit jó karban tartani. A burkolatlan utak mellett a földút középvonalaig kötelesek a járművek által vágott kátyúkat megszüntetni. Ugyancsak

az ingatlanulajdonos köteles az ingatlan és az út közötti zöldterületet gondozni.

A 9/1970. (IX. 5.) Eü. M-ÉVM. sz. együttes rendelettel közzétett Köztisztasági Szabályzat, amely a tanácsrendelet függelékéket is szerepel, további kötelezéseket is előír.

Az utcai szemétygyűjtő elhelyezésére vonatkozó rendelkezés elsősorban a tanácsra hárít feladatot, s a rendelet melléklete évenkénti bontásban jelöli azokat a közterületeket, ahol ezt meg kell valósítani. Az első hulladékgyűjtők már az elmúlt évben kihelyezésre kerültek. 1985. évben a Lenin út, Endrődi utca, Hősök útja az Esze Tamás utcától az Arany J. utcáig, valamint a Blaha L. utca a Lenin úttól a Gorkij utcáig lesz ellátva hulladékgyűjtőkkel.

A rendelet rögzíti, hogy a kereskedelmi és szórakozóhelyek előtti közterületen az üzemeltető köteles a hulladékgyűjtőt elhelyezni, mivel ennek szükségessége az üzemeltető érdekkörében merül fel.

A hulladékgyűjtő edényzettel ellátott területeken szemetet, hulladékot csak a rendszeresített tartályokba szabad dobni, elhelyezni.

A rendelet tiltja az építésből, bontásból származó anyag tárolását, szétszórását útesten, közterületen. Az ilyen törmelék a kijelölt lerakóhelyre szabad szállítani (ez most a szeméttelep). Építési törmelékanyag csak a Műszaki Osztály előzetes engedélye alapján használható fel földút felöltéséhez.

A rendeletet a belterületi holtágak, tavak vízminőségének javítása érdekében előírja, hogy a kitermelésre jogosult, továbbá a partmenti ingatlan tulajdonosa saját területén köteles minden év március 31 napjáig az elhalt, elszáradt növényzetet (nád, sás, stb.) letakarítani, s annak megsemmisítéséről vagy hasznosításáról gondoskodni. A vízparti telek tulajdonosa köteles a víz parti sávját, a vízpartot rendszeresen tisztántartani, az odakerült hulladékot eltávolítani. E kötelezettséget természetesen megelőzi a szennyezés tilalma.

A zárórendelet a rendelet betartásának és végrehajtásának ellenőrzéséről szól. Bár külön nem nevesíti, de egyértelmű, hogy minden állampolgárnak kötelessége elősegíteni a rendelet érvényesülését. Ehhez nemcsak az szükséges, hogy saját területén vigyázzon a tisztaságra, hanem az is, hogy a köz érdekében vállaljon nagyobb szerepet mások vonatkozásában is. A rendeletnek nem az a célja, hogy ez alapján büntetéseket szabjunk ki azokra, akik nem tartják be. A feladatok, kötelezettségek megszabásával környezetünket kívánjuk megvédeni, ez pedig csak úgy lehetséges, ha mindenki (tanács, vállalat, szervezet, állampolgár) aktívan részt vállal a munkában is.

A köztisztaságról szóló tanácsrendelet megtekinthető a két tanácsházán, a könyvtárakban, valamint a tanácsstagoknál.

Hunya Miklós
V. B. titkár

KMP-től az MKP-ig

(Az ünnepi számunkban megjelent cikk folytatása)

A gyomai emberek számára felejthetetlen dátum, 1944. október 6. hiszen községünket ekkor szabadították fel a szovjet csapatok. Ennek immár 40 éve. A fiatalabb korosztály az átélés élményével nem tudhatja, miért is mérföldkő ez az időpont szülőfaluja életében, hiszen ők zömében már a felszabadult Magyarországon születtek. Az idősebbek számára azonban ez az időszak egy nehéz, súlyos társadalmi örökséggel teli kor lezárását jelentette.

Emlékeztetőül néhány gondolat a felszabadulást megelőző időről.

Gyoma mindig tipikusan mezőgazdasági település volt. Lakóinak száma 1910-ben 11 699, 1941-ben pedig 12 242. A keresésképes népesség foglalkozás szerinti megoszlása 1930-ban: a mezőgazdaságban dolgozott a lakosság 66,6%-a, iparban 13,3%, kereskedelemben és közlekedésben 6,2%, egyéb foglalkozású volt 13,9%.

1935-ben a községi határ 39 105 kateszteri holdjából a földterület 25%-a 16 nagybirtokos kezén volt akkor, amikor a kisebb gazdaságok száma 3 727-et tett ki.

1931-ben a gabonárák nagymértékű esése követhetettében Gyomán 500-an maradtak aratási munka nélkül, ami pedig megélhetésük legfőbb forrása volt. A hangulat robbanással fenyegett.

Ez az állapot 1938-tól a háborúra való burkolt felkészülés jegyében bizonyos mértékben javult. 1938 és 1943 között a frontokon harcoló munkástömegek átmenetileg kedvezőbbé tették az itthoni szegénység munkavállalási lehetőségeit, de 1943-tól egyre súlyosabbá váltak a tömegek háborús terhei, egyre inkább szűkítették a gazdasági élet mozgásterületét. Ennek nyomán a társadalmi változások dinamizmusa igen lelassult, s az egész ország népe egyre inkább azon gondolkodott, hogy a sorsuk most már merre is fordul.

1944. őszén ebben az országgrészben a harcokat a németek részéről a Déli Hadseregcsoporthoz folytatta. Megyénk legnagyobb része a 2. Ukrán Front október 6-i támadása következtében szabadult fel.

Jelentősebb harcra csak itt Gyoma és Endrőd térségében került sor a Körös folyónál, ahol a német erők mintegy 28 órán keresztül tudták tartani magukat. A németek Mezőberény felől várták a szovjet támadást, s ennek megfelelően építették ki védelmi vonalaikat, megerősítették a csordagyepen lévő repülőterüket is. A szovjet csapatok meglepetésszerűen Kondoros-Szarvas felől támadtak, s ezért a németek szinte harc nélkül feladták Endrődöt. Visszavonulásuk alkalmával felrobbantották

az endrődi hidat, de a Hármas-Körös többi hídja épségben maradt. Ezek felrobbantása a magyar 101-es gépkocsizó Vegyiharc zászlóalj egyik szakaszának feladata volt. A szakasz irányítását Radnai György operaénekes, akkori tartalékos zászlós végezte, s ő jelölte ki a hidakat robbantó legénységet is. Október 6-ról 7-re virradó éjszaka a németek maguk akartak eljárni a gyomai közúti hid felrobbantásában, de Kun Lajos (egyébként ecsegfalvi illetőségű) szakaszvezető és társai tiltakoztak ellene, anélkül is inkább, mivel a hídon visszavonuló fogatolt magyar tüzerek voltak. A német tisztt ennek ellenére ragaszkodott a robbantáshoz, válaszul viszont egy magyar tüzér lelőtte. Az incidens után Kun Lajos leszerelte a gyűjtő felszerelést, majd kalandos körülmények között megszökött. Itt idézzük a szemtanú, Radnai György kiváló operaénekesünk (aki sajnos már nincs közöttünk) levélrészletét, aki a következőket írta az érdeklődő Dr. Koós Ferencnek: „Kun Lajos helyesen tájékoztatta Önöket: őt hid felrobbantását bízták a 101. gépkocsizó Vegyiharc zászlóalj egyik szakaszára... Én 1944-ben már mint tartalékos zászlós, ennek a szakasznak a helyettes parancsnoka voltam. A szakaszparancsnok a Ludovika Akadémiáról éppen

kikerült Brener János volt. Dicséretére legyen mondva, hogy amikor látta a szakasz és köztem fennálló, az övénel jóval régebbi keletű, a katonai követelményeknek nem éppen megfelelő, nem „három lépés viszonyt”, hagyta, hogy érdemben én igazgassam a kis szakasznak életét, melyet azért küldtek a Tiszántúltra, hogy a Körös hidakat felrobbantsák. Az öt híd közül négy nem robbant fel, s Ön doktor úr most a közvetlen okokat keresi, és amint a leveléből kiveszem, úgy véli, hogy az egyik „ok” én voltam. Bizonyára részem volt nekem is a hidak megmaradásában, de az érdem nem az enyém. Én ugyanis nem adhattam kifejezett parancsot a szabotázsra, hiszen elég lett volna egyetlen szó bárki részéről, és én máris hadbíróság előtt állhattam volna (Amitől már úgymint megmentett egyszer a jó sors), csak éppen nem adtam olyan parancsot sem, amely határozott és egyértelmű végrehajtást követelt volna a robbantásra kijelölt katonáktól. Kun Lajosé és a többieké az érdem, akik „leolvasták rólam” és „kihallották” a szavaimból, hogy a hidak robbantása nem szívügyem. Nem szeretném, ha a valónál kedvezőbb szinten tűnnék fel mások előtt, ha olyan érdemeket tulajdonítanak nekem, amelyekre nem szolgáltam rá. Magatartásom ugyanis egyáltalán nem volt tudatos, csak ösztöneim és jóérzésem tiltakoztak az oktalan, értelmetlen rombolás ellen. Azt azonban nem tagadom le: örülök, hogy ez a magatartás így hatott másokra.”

1944. október 7-én kezdődött községünkben az a szakasz, amit történetírásunk az „élet megindulásának” nevez. A község közigazgatási vezetői elmenekültek, s így a szovjet katonai parancsnok a polgári hatalmat az itthon maradt Fekete Sándor helyettes anyakönyvvezetőnek adta át. Az ő közreműködése mellett november 12-ig három tagú kommunista pártállású direktórium vette át a község közügyeinek intézését. Mindhárman 1919-es veteránok voltak, az elnök: Kurcz Mihály (kőműves), tagjai: Molnár Antal (ács) és Szabó József (agrárproletár). Irányításuk községünk kommunista pártszervezetének végleges megalakulásáig tartott.

A Kommunista Párt helyi szervezete 1944. október 10-e óta állott fenn és működött, azonban bizonyos párhuzamosság miatt november 12-ét tartjuk a MKP hivatalos megalakulása dátumának. A párt-

szervezet községünk németvárosi részén alakult, s a párttagok részére ideiglenes tagsági könyveket is csináltak a Kner Nyomdában. Taglétszám 70 volt, ez a szám azonban hónapról-hónapra növekedett, 1945 áprilisában pedig 165 volt a létszám. A vezetőség és az alapító tagok között volt Maász György, aki politikai titkár, Varsandár László propaganda titkár lett, s a többi között Megyeri János, idős Megyeri Sándort, Göttler Imrét és Győri Imrét, (aki ma az Országos Közművelődési Tanács Elnöke) említhetném.

A Kommunista Párt mellett egymás után alakultak meg a többi pártok is, a Független Kisgazda Párt Rácz Lajos vezetésével a Szociáldemokrata Párt, Nemzeti Parasztpárt, és a Polgári Demokrata Párt. A MADISZ titkára Győri Imre volt, tagjainak száma elérte a 132-t.

1945. januárjától Gyomán Nemzeti Bizottság működött idős Göttler Imre vezetésével, s az ő felhívásuk alapján folyt községünkben a károk helyreállítása a hadigondozottak, hadiárva és más rászoruló gyermekek élelmezésének biztosítása, de a németek elleni további harcra szervezett magyar hadsereg toborzása is.

A MNDSZ helyi szervezete a legnehezebb helyzetben lévő számára 30 fős gyermekotthont szerveztek, s a szovjet parancsnokság támogatásával jutányos áron adtak nekik – csakúgy, mint a község valamennyi kiskorú gyermeke számára – tejet.

Az élet megindulásának újabb jeleként, lépcsőfokként 1945 márciusában megalakult a Földigénylő Bizottság. 1945 áprilisában már 268 igénylő kapott majdnem 3 000 kateszteri hold földet. Az élet megindulását kifejtett erőfeszítések hihetetlen eredményeket hoztak. Megváltozott a társadalom, földet kapott a parasztság és sikeresen folytatták az elkövetkező időszakban az újjáépítést.

Az 1947-es választások után, amely világosan tükrözte a gazdasági és politikai élet balrafordulását, Gyomán is megértek a feltetelek a két munkáspárt egyesülésére. Erre ünnepi közgyűlésen 1948. május 17-én került sor. Ezt megelőzően április 21-én már megválasztották az egységes munkáspárt helyi vezetőségét. Olyan arányt alakítottak ki, hogy a vezetőség jelentős része MKP-tag lett, titkárnak pedig Putnoki Gyulát választották meg.

Dr. Hévízi Sándor tanulmánya alapján készítette: Király Erzsébet

Vöröskeresztes hírek

1984. nov. 3-án a Gyomaendrőd 1. sz. lakóhelyi Vöröskereszt alapszervezet az I. sz. ÖNO-val közösen taggyűléssel egybekötött műsoros teadélután rendezett.

A 140 vendéget a Művelődési Központ Szövetkezeti Népdalköre és a 2. sz. Általános Iskola úttörői szórakoztatták.

*

A Gyomaendrőd 3. sz. lakóhelyi Vöröskereszt alapszervezet 1984. nov. 23-án műsoros teaestet rendezett.

Az esten megjelent vöröskeresztes tagok és vendégek meghallgatták dr. Darvas Ta-

más orvos egészségnevelő előadását, majd az 1. sz. Általános Iskola táncosai és a Művelődési Központ Szövetkezeti Népdalköre adott műsort.

*

1984. nov. 28-án a Körösmenti Vadásztársaság székházában területi véréadó nap volt. A rendkívül sikeres véréadásra 221 fő jelentkezett. A levett vér mennyisége 81 l.

A véréadók érkezéséről a Győzelem MGTSZ üzemi konyhája gondoskodott.

Kurilla Jánosné
vöröskeresztes titkár

Éves áramszámlázás

A Tiszántúli Áramszolgáltató Vállalat – az Ipari Minisztérium és a Magyar Villamos Művek Tröszt rendelkezése alapján – 1984. január 1-től folyamatosan bevezeti az évi egyszeri fogyasztásmérő leolvasáson alapuló számlázási és elszámolási rendszert. Gyomaendrőd településen – ide értve Öregszőlőt, Kocsorhegyet, Nagylapost is – 1984 november hónapban kezdődik az áttérés és nyolc hónapot vesz igénybe.

Az áramszolgáltató dolgozója a jövőben – a jelenlegi gyakorlattól eltérően – évente egyszer olvassa le a fogyasztásmérő állását. A fogyasztók a jövőben is 12 hónap alatt hat számlát fizetnek az eddig megszokott hónapokban. A számlákat nem a lakáson, hanem a takarékszövetkezetben fizetik fogyasztóink.

Öt számla azonos összegű, de ezt nem általánynak, hanem részszámlának kell tekinteni. A részszámla összegét az előző évi fogyasztásból állapítja meg az áramszolgáltató. Egy részszámla az előző évi fogyasztás egyhatod részének felel meg. A hatodik számla – tehát az évi ciklust lezáró számla – a végelszámolást tartalmazza. Ezen szerepel az éves tényleges fogyasztás mennyisége és értéke, továbbá a befizetett előlegek összege, majd az utolsó sorban az összes érték és az előleg különbsége. Amennyiben a fogyasztó javára szolgáló különbözet szerepel a végelszámoláson azt az elszámolást követő 30 napon belül visszafizetjük. Az előleget és a végelszámolási különbözetet a takarékszövetkezet helyi – endrődi ill. gyomai – fiókjainál kell fizetni.

A fizetések ideje az utolsó leolvasás hónapját kiindulási alappal számítva minden második hónap. Az utolsó leolvasás hónapjában minden fogyasztó kap egy tájékoztatót és megállapodunk vele az előleg összegeiben. A pénzbeszedő közli majd az előleg összegét, amelyet attól a hónaptól számítva 2 havonként kell fizetni a takarékszövetkezetnél. Például: ha a tájékoztatót novemberben adja át az áramszolgáltató dolgozója, akkor az első befizetést januárban, a következő ötöt: március-, május-, július-, szeptember-, november hónapban kérjük teljesíteni.

A befizetéseket kérjük a hónap 15-ig teljesíteni. Ellenkező esetben a takarékszövetkezet felszólítja a fogyasztót, és ha ezt követően 8 napon belül nem fizeti ki a számlát a fogyasztó, az áramszolgáltató kizárhatja a villamosenergia szolgáltatásból.

A villamosenergia fogyasztásának jelentősebb mennyiségi változását (pl. villanytűzhely beüzemeltetését), az üzemeltetés szüneteltetését illetve megszűnését szíveskedjenek kirendeltségünkön bejelenteni, hogy a részszámla összegét ennek megfelelően módosíthassuk. Kérjük szintén közölni lakásváltozáskor az elköltözés időpontját, a fogyasztásmérők állását, az új lakcímet.

Eddigi kapcsolatunk alapján bizakodva számítunk tisztelt fogyasztóink megértésére és segítségére.

TITÁSZ Kirendeltség Gyomaendrőd

Dióhéjban a Körösi Állami Gazdaságról

Híradónk hasábjain már több üzem bemutatására került sor. Most egy olyan gazdaságot szeretnénk bemutatni, melynek érdekes, sok változással tarkított múltja és felfelé ívelő jelene van.

Az állami gazdaságok helyzetét vizsgálva megállapíthatjuk, hogy Magyarországon a felszabadulás előtt mindössze 6 állami birtok volt. A felszabadulást követően az állami gazdaságok területi felosztása 1948-ban kezdődött és 1952-ig tartott. Az új típusú gazdasági nagyüzemek az adott gazdasági történelmi körülmények között igen nagy feladatot vállaltak magukra. Kezdetben még a kisparaszti gazdaságokban használatos eszközök, felszerelések is hiányosan álltak rendelkezésre. Ma már úgy beszélhetünk az állami gazdaságokról, mint a magyar mezőgazdaság szilárd, egyre inkább fejlődő bázisáról, amely elérte a technikai fejlettségnek, az üzemi szervezetségnek és a vezetés színvonalának azt a fokát, mely egyre jobban megfelel a gazdaságos áruteremlés feladatainak.

A Körösi Állami Gazdaság történeti áttekintésekor három fő egységet különböztethetünk meg: Körösi terület, Kőszigeti terület és a Gyomai terület.

A Körösi terület a körösladányi nincstelen parasztek és törpebirtokosok összefogásából alakult 1949-ben. A kezdeti 770 hektár terület 2830 hektárra gyarapodott. Elsősorban növénytermesztéssel foglalkoztak. Az állattartást a mintegy 400 db szarvasmarha és 800 db sertés jelentette. A Kőszigeti Állami Gazdasággal 1959-ben egyesült.

A Kőszigeti kerület 1949-ben kezdett, mint a Kenderesszigeti Állami gazdaság egyik kerülete 235 hektáron. 1951 végére már 2360 hektáron főleg növénytermesztéssel foglalkoztak. Az állatállományt 300 ló és 2000 baromfi jelentette. A munkások

zöme főleg Gyomáról és Dévaványáról került ki.

A Gyomai kerület a Békéscsabai Hús-termelő Vállalat egységként alakult meg. A 620 hektár területét szántóföld volt. A földet és a sertéstelepet a Serneváltól 1958-ban az Örménykúti Állami Gazdaság vette át. A Körösi Állami Gazdasághoz 1962-ben került. A dolgozók Gyomáról és Endrődről jártak. Az összevonásokkal a Körösi Állami Gazdaság közepes nagyságú mezőgazdasági üzem lett.

A jelenlegi területi egység az 1976-77-es földcserekként alakult ki. Ebben az időben az adottságok és a termelési elvárások figyelembevételével a gazdaság 1000 hektáron rizstermesztéssel, 1800 hektáron őszi kalászosokkal, 6-800 hektáron lucerna termesztéssel foglalkozott. Az állatállomány takarmánybiztosítása érdekében 6-800 hektár takarmánynövény termesztés mellett mintegy 1000 hektár legelőterület volt. A Serneváli telep megszűnésével a sertés-tenyésztés is megszűnt.

Az állattenyésztés vonatkozásában az 1970-es években 63,5 millió Ft-os fejlesztés történt a juhászatban, ami abban az időben döntően befolyásolta a gazdaság jövedelmezőségét. A csere után kapott Új Élet Tsz területén növendék- és hizómarha, a Körösi területen pedig tejelő tehénállomány és növendékállomány került elhelyezésre.

A vállalati eredményesség az időjárás, ár és szabályozók együttes hatására az 1980-as évtől folyamatosan gyengült. A mélypont 1982-ben volt, amikor mintegy 7 millió Ft dotációval sikerült megmenteni a gazdaságot a szanálástól. Az 1982-ben bekövetkezett vezetésváltást vezetékszerkezet-váltás is követte. Önelszámoló és önálló érdekelt-ségű egységek alakultak ki.

A veszteséges juhászat leépítése és a bérhizlalás megszüntetése mintegy 5-6 mil-

lió Ft veszteségi formát szüntetett meg. Ezzel párhuzamosan libatenyésztési ágazat alakult ki a juhászat helyén. A szarvasmarha tenyésztés tartástechnológiájának korszerűsítése élőmunkaerő megtakarítást eredményezett. Kialakításra került az ipari ágazat, amely mintegy 15 millió Ft-os árbevételt és 1,2 millió Ft-os nyereséget eredményezett.

A változtatások eredményeképpen az 1982-es mélypont után az 1983-as év rendkívüli aszályos időjárása ellenére a gazdaság ugyan szerény, de már 1 millió Ft-os nyereséget tudott elérni. Az idei év várható eredménye már 6 millió Ft, ami az előző időszakhoz képest jelentős fejlődésről tanúskodik. Ez a környező gazdaságokhoz viszonyítva is elfogadható eredmény.

A gazdaság vezetése áttekintette az eredményességet döntően befolyásoló tényezőket. Ennek eredményeképpen a rizs területét a hozamok bizonytalansága miatt 1985-ben 40%-al csökkentik. Ezzel párhuzamosan nő az őszi kalászosok és a pillangósok vetésterülete. Új növény, a repce termesztése is bevezetésre kerül mintegy 140 hektáron. Az ipari ágazat tevékenységét bővíteni kívánják, így 1985-re 20 millió Ft termelési érték árbevételt terveznek. Ezzel döntően befolyásolják a gazdaság stabilizációját.

A dolgozói létszám az elmúlt évhez képest csökkent, így jelenleg 490 fő. A gazdaság vezetését 11 egyetemet, 11 főiskolát végzett szakember biztosítja, ezen kívül műszaki vonalon 42 fő középiskolai végzettségű szakember dolgozik. A gazdasági vezetést tudja, hogy a tömegszervezetekkel karöltve, a dolgozók lelkiismeretes munkájára támaszkodva egy következetes gazdaságalkotási színvonal mellett, átlagos időjárás esetén a gazdaság léte biztosított, elfogadható szintű nyereség elérésére képes.

Beinschróth Károly

ISMERJÜK MEG TELEPÜLÉSÜNK TÖRTÉNETÉT

I. rész

Az Alföld középkori aprófalvas településrendjének vidékünkön a Körösök, a Berettyó és az általuk táplált mocsarak, erek, fokok szabtak határt. A folyó kanyarulataiban, az árvízmentes teraszokon élt ugyanott, ahol kőkori elődei is megélhetést találtak maguknak a középkor Nyárszeg, Gyoma, Endrőd, Tölgy, Félhalom, Balla, Póhalom, Csejt, Sima, Décse falvak lakossága. Földművelő, nagyállattartó, halászó életmódjukról a dézsmajegyzékek vallanak.

A virágzó gazdaságot, a viszonylag háborítatlan életet Magyarországnak a török világbirodalommal folyó egyenlőtlen, hosszú harca beárnyékolta. Az itt élő jobbágyok eleinte az adó elviselhetetlen növekedését érezték, majd vidékünk is a hadművelési területek sorába lépett. A török hódoltság adóljástromaiban még nyomukat

leljük, pl. 1557/58-ban: „Endrén falu, magyar, 35 ház: 32 régi 3 új.”

A 15 éves háborúban a mai gyomaendrődi határban található, fent említett összes falvak osztoznak a megye szinte valamennyi településének sorsában; a török feldúlta őket. A megmaradt lakosság a Felvidékre, Erdélybe, az Alföld mezővárosaiba menekült. A földesurak áron alul túladtak felpredált falvaikon, melyeket pusztaként legeltetésre igyekeztek kihasználni a közelebbi mezővárosok.

A hadjáratok szünetelése idején a régi lakosok is visszazsívárogattak. „...mint régi östül maradt örökös jószágokat úgy bírták Simár és Csejtéth, rajta szántottak, vetettek, kaszáltak, marhájakat legeltették, disznó nyájakat-is a réttyein jártatták, Böldi és Karczag-Uj Szállási Tatár rablása ideje

tájban, az előtt-is annak utánna is bírták...” – olvashatjuk egy tanúvallomásban.

A visszafoglaló háborúk, melynek eredményeként végleg kiszorult a török az országból, ismét bizonyú pusztítással jártak. A török időkben a Körösön felépült vízimalmok, szerény gazdasági épületek elpusztultak, a lakosság megmaradt része ismét futhatott az életéért.

A Rákóczi-szabadságharc alatt is rendkívül bizonytalan volt a helyzet, a lakosság ide-oda menekült, elhúzódott a hadak járásából.

Gyoma többször szétugrasztott lakói 1717-ben megtelepedtek, bár még évekig nem építkeztek, készen a futásra.

Az Endrődre visszazsíllingózók 1718-ban pecsétet is készítettek jelezvén a község megalakulását. Kőrirta: SIGILLUM

ENDRÖDIENSIS ANNO 1718. Nem tudjuk miért, de mégsem ez lett Endrőd újratelepülésének évszáma, a lakosság ui. nem szerveződött faluvá, noha jelenléte számtalan adattal bizonyítható.

A Szegei Fiscalis Provisorától Sima és Csejt pusztát Szőke János bérelte. Ott marhatartás folyt, lakóházról, istállókról szólnak a források „...mind Kurucz Világ előtt, mind utána...” 1727-ben Décsén írtak össze zselléreket. A Simai csárda az 1720-as évektől működött. A tölgyi faluorok között halászkok tanyáztak. A szűkebben vett, középkori endrédi határban rideg állattartás folyt. 1726-ban Endrőd pusztához csatolták Tölgy pusztát. A kettőt ezután mint Endrődöt bérelte Bibics Jakab 1722-től (a Köröstől É-ra) és Miklós Deák 1724-től (a Köröstől D-re).

1731-ben (a Felvidékről 1721-ben betelepült) Nemeskeréki falu lakossága átköltözik az endrődi pusztára. 32 család jött Kerekiből, akikhez a helyben élő, faluközösséget még nem alkotó 59 család csatlakozik. Ezzel kialakult az a népesség, amely a mai Endrőd lakosságának alapját adja.

A főt említett elpusztult falvak beolvadtak Gyoma és Endrőd határába. A két község története számos azonos mozzanatot tartalmaz. Mindkét falu a Békés megye túlnyomó részét is bíró új földesúr, Haruckern János György birtoka volt. Har-

ruckern „modern” gazdaságpolitikát alkalmazott. Mivel város, fizetőképes felvevőpiac a térségben nem volt, ezért nem törekedett a jobbágyság robotjára épített majorságokat létrehozni. Így Gyoma és Endrőd lakossága más falvakkal együtt taxás viszonyban volt, ami annyit jelentett, hogy a falu háromévente szerződést kötött a földesúrral, s pénzben váltotta meg a jobbágyterheket. Ez a bérleti viszony rendkívül összekovácsolta a faluközösséget és szabadabb életet biztosított a feudalizmus majorkodató formájához képest.

A gazdálkodás módja, feltételei azonosak tehát Gyomán és Endrődön a XVIII. század során, sőt, a XIX. századi gabonatermesztésre belterjességre való áttérés üteme, arányai is megegyeznek.

Nem így állt a helyzet vallási téren. A betelepülő gyomaiak református magyarok, kisebb részként idetelepített evangélikus németek. Endrőd magyarjai a XVIII. század 70-es éveire beolvadó szlovák családokkal együtt tiszta katolikusok, pár időnkénti református betelepülőt nem számítva.

A hitbéli különbözőség jobban elválasztotta a régi időben a falvakat, mint az Itatói-Körös mocsara.

(A következő számban folytatjuk)

Dr. Kovács Béla

100 éves az Árvaház

Megemlékezés az 1. sz. Általános Iskolában

Az 1. sz. Általános Iskola épülete 1984-85-ben 100 éves. Hogy miért nem egy évszámot írtam, annak oka a következő: Ha belépünk az iskola díszes, több mázsás bejárati ajtaján, bal kéz felől egy márványtáblát találunk ezzel a vésett felirattal:

Ezen árvaházat építette
Kaprióriai Wodiáner Albert
és neje szül.:
Boros Jenői Atzél Zsófia
Zsigmondy Gusztáv főmérnök
tervei szerint 1884.

A katolikus plébánián őrzik az alapító oklevelet, amelynek kelte: 1885. január 23. Nem tudjuk, hogy miért szerepel mégis az emléktáblán 1884. Kutatás deríthetné ki, hogy mikor készült el az Árvaház és mikor költöztek be az első lakók.

Az épület krónikájához a Gyomai Tanulmányokban Darvas Tibor írásában találunk adatokat. Eszerint 1922-ig volt Árvaház, mikoris elértéktelenedett az alapítvány. 1929-43 között a polgári iskolának adott otthont. 1951-ben ideköltözött a két (ebben az évben összevont) általános iskola. 1952-ben újra különvált a két intézmény és azóta az 1. sz. Általános Iskola „lakja” az épületet. 1922-29 és az 1943-51 közötti évekről nincs birtokunkban megbízható adat.

A 100 éves évfordulóra iskolánk pedagógusai, tanulói a KISZ tagok és történelem szakköröseinek vezetésével egy kiállítást készítettek. Gyerekek és nevelők lelkesen gyűjtötték szüleink, nagyszüleink iskolaszereit, tanszereit. A „szerzeményekből” egy mini tantermet rendeztünk be a folyosón: régi padokkal, tanári asztallal, „három lábú” táblával. Az asztalon, a padokon régi tankönyvek csábítottak lapozgatásra (pl. elemi népiskolai elsős olvasókönyv 1910-ből, Keresztyén vallástan az elemi iskolák V. és VI. osztályai számára, stb.). A kiállítási tárgyakat szabad volt kézbe venni, megnézni, kipróbálni. A gyerekeknek minden érdekes volt, de a legnagyobb sikert a londoni vilákkiállítás díjat nyert padok aratták. (Kényelmesebbnek, praktikusabbnak tartották a mostaniaknál.)

Sláger volt a palatábla és a palavessző. Hitetlenkedve hallgatták, hogy valamikor csupán ezt kellett az iskolába hordani. De jónéhány tanuló szörnyülködve lapozgatta jelenlegi idősebb nevelője rajzokkal tele füzetét is, miközben ilyen kijelentéseket lehetett hallani: „és még azt hisszük, hogy mi vagyunk túlterheltek!” A „mártoogató” tollat mindenki ki akarta próbálni. Többen jegyzetfüzettel jelentek meg és kifogatták a nagyszülőket, rokonok elemi iskolai osztályzatait – „ki tudja mire lesz jó?” – felkiáltással. Rá kellett jönniük azonban, hogy egy esetleges vitában nem használható fel ez az érv: „de papa, hiszen te is kettes voltál számtanból!” – merthogy a kettes akkor a jó (4) osztályzatnak felelt meg. (Az evangélikus elemi iskolai bizo-

nyítványok, előmeneteli és mulasztási naplók közül tetrtünk ki néhányat az 1885-1920-as évek közötti időkből.)

Kézről kézre járt a fából készült tolltartó és iskolatáska. Ez utóbbiban sokan a mai diplomata tászkák ösét vélték felfedezni. Előkelő helyet foglalt el a népszerűségi listán a polgári iskola 4 értesítője (évkönyve), amelyben megtalálhatjuk az azévi végzős tanulók (köztük Kállai Ferenc, Pál Lénárd) osztályzatait és egy rövid számvetést, felsorolást az esztendő eredményeiről, eseményeiről.

Az egyik sarokban néhány fényképet állítottunk ki. Ballagási képeket a 20-as, 30-as évekből és öt felvételt iskolánk épületéről, amelyek felszabadulás előtti képeslapok fotóképei.

Kifüggesztettük az épület rövid krónikáját, „Tudod-e?” címmel érdekességeket az épület, az iskola történetéből (a szakkörök gyűjtése alapján) és egy kislexikont, hogy a tárgyakhoz készült feliratok megértését könnyebbé tegyük. (Pl. mi az, hogy elemi iskola, polgári iskola, cserkészek, stb.)

Nagy-nagy örömrökre nemcsak a mi iskolánk tanulói nézték meg a kiállítást, de sok csoport jött el a 2. sz. iskolából is. A tárgyakat adó felnőttek közül is jónéhányan „bekukkantottak”.

Ez a kiállítás része annak a 3 éve indult sorozatnak, amit az akkori honismereti szakkörösök „mesélő tárgyak” címmel illettek. Egy igen gazdag (kb. 200 tárgyat bemutató) kedvesen kiállítással kezdtek. Minden régiséget bemutatunk, amit a gyerekek otthonról hoztak: mammut fogak, monarchiabeli pénzek, Kner kiadványok „meséltek” a gyerekeknek. A vasaló története volt a következő. A tárgyakhoz rövid, magyarázó feliratokat készítetünk minden alkalommal. Egy hétre Petrás Kálmán bácsi messze földön híres halász-eszközeinek, majd a bélyeggyűjtő szakkör tablójának adtunk otthont. A sajtó napján minden évben régi újságok között böngészhetnek a gyerekek.

Szeretnénk tovább folytatni, gazdagítani ezt a hagyományunkat. Ezért

KÉRJÜK MINDAZOKAT

- akik az Árvaházban nevelkedtek (amíg az árvaház volt),
- akik ide jártak polgári iskolába,
- akik 1951 előtt dolgoztak az épületben,
- akik tudnak arról, hogy mi volt az Árvaház az 1922-29 és 1943-51 közötti években - és mindazokat, akik

visszaemlékezéseikkel, tárgyi emlékeikkel (azok bemutatásával esetleg átadásával), tanácsaikkal segíteni készek az Árvaház épületének, iskolánk történetének megírásában és egy iskola (történeti) múzeum létrehozásában - keressék fel Róza Vendelt az 1. sz. Általános Iskolában (személyesen vagy írásban).

Ezen kívül szívesen lennének házigazdái bármilyen „mesélő tárgyakat” bemutató kiállításnak is.

Szívességüket, fáradozásukat előre is köszönjük.

Róza Vendel
1. sz. Általános Iskola

A PARASZTI ÉLET VÁLTOZÁSAI

(Az ünnepi számunkban megjelent cikk folytatása)

Tekintve, hogy térségünk közel fél évvel az ország egészének felszabadítása előtt nyerte el szabadságát, az Ideiglenes Nemzeti Kormány döntése után a helyi vezetés már 1945 márciusában megkezdte a volt nagybirtokok és elhagyott földek felosztását.

A két település közigazgatási területén 4775 kat. h. földet osztottunk fel a nincstelenek és a törpebirtokokosok között. Ez ma 2721 hektár területnek, azaz egy átlagos nagyságú termelőszövetkezet felének felel meg. Mindössze 1226 család részesült földjuttatásban. Évszázados vágya teljesült a falun élő embernek, ősi jussához jutott, a földhöz. A föld azé lett, aki megműveli.

Azonban a megművelés már az első napokban, hetekben gondot okozott, hiszen a háború során kifosztott ország nem csupán a megtermelt anyagi javak Németországba való kiharcolását jelentette, de az eszközök jelentős részét, az igavonó állomány elrekvirálását is magába foglalta.

Nagyon sokan a kapával lazított földbe vetették el a búzát, még a korábban lóval rendelkező parasztnak is. Az újjgazdák pedig csak kéziszerszámmal rendelkeztek. Ma már talán komikusnak tűnik, de volt újjgazda, aki maga húzta az összeeskábált ekét, vagy a tehenét fogta be, mások felemás fogattal (ló, tehené együtt), próbálták az új életet kezdeni – összefogva – két szomszéd vagy rokon. Az újjgazdák egy része kiköltözött birtokára, hogy közelebb legyen régi vágyához, a földhöz. Földbeásott, náddal vagy cseréppel fedett helyiségekben lakott a család, amelyet vagy kítapasztottak belül, vagy papírral vontak be. Ez egy-két jóság számára épült férőhely volt oszlopokkal, szárcsutfával körülveve, teteje szalmával befedve. Kemény időszak volt ez.

Volt olyan is, aki földadat a küzdelmet, lemondott a földről, mások az összefogás módszerét követték, s így érlelődött a szövetkezés gondolata a paraszti dolgozók tudatában. A Kommünista Párt agrárpolitikájában a szövetkezeti úton létrejövő szövetkezetek létrehozásában jelölte meg a paraszti dolgozók felemelkedésének útját. Jelenlegi térségünket figyelembe véve az endrődi részen alakult meg az első termelőszövetkezeti csoport, a Béke Tsz 1948. szeptember 6-án, s majd két héttel utána a Petőfi Tsz, a mai „Lenin” előde. Nem volt könnyű az indulásuk, hiszen a tökéhiány, az eszközzegénység, nem utolsósorban az összeszokás számtalan gondot és problémát jelentett.

Nehezítette a helyzetet az 50-es években kialakult politikai felfogás, a helytelen erőszakos szövetkeztetés. Ebben az időben több szövetkezet jött létre Endrődön, Gyomán egyaránt. A közösbé kényszerített emberek nehezen szokták meg egymást. Aki korábban a maga gazdája volt – mivel a kollektivizálás lényegét és célját sem értette – nehezen törődött bele, hogy mások utasítják, hogy más osztja ki a feladatot, a munkát.

Megingatta a mezőgazdaság szocialista átszervezését az 1953-as miniszterelnök, Nagy Imre-féle felfogás, amely a kisparaszti gazdaságok felfejlesztésében látta a parasztság jövőjét. Hatására több szövetkezet felbomlott, ugyanígy az 1956-os ellenforradalmi események következtében is, de nagy részük utána újjalakult.

Gyoma és Endrőd térségében a mezőgazdasági szövetkezetek és csoportok száma az átszervezés időszakának befejeződésével megközelítette a harmincat. Ma van olyan termelőszövetkezetünk, amely 11 kisebb csoportból alakult ki jelenlegi nagyságára.

1962-re Gyoma-Endrőd község mezőgazdaságában is uralkodóvá vált a szocialista szektor, a parasztság túlnyomó többsége a termelőszövetkezetekbe tömörült, vagy a Gyomai Körösi Állami Gazdaságban vállalt munkát. A 60-as évek a közös gazdaságok megerősödésének, a kollektív gazdálkodási szemlélet kialakulásának időszakává vált. Jelentős állomása volt a termelőszövetkezeti mozgalom továbbfejlesztésének az új gazdaságirányítási rendszer 1968-ban történő bevezetése. A mezőgazdasági üzemek nagyobb önállóságot kaptak, tevékenységüktől, eredményeiktől függetlenül alakult a tagok jövedelme. A szövetkezeti belső önkormányzat és demokratiz-

mus növelte a felelősséget a tagokban közös gazdaságuk iránt, s az együttes cselekvés kifejeződött a gazdálkodás eredményeiben, a növekvő termésátlagokban. Javult az eszközellátottság, a gépi és épületberuházásokkal erősödött a mezőgazdasági üzemek állóalapja, a termelés feltétele.

Elkövetkezett az erő- és eszközkoncentráció folyamata, a nagyobb gazdaságok kialakulása.

A mezőgazdasági üzemek egyesítése sem volt valami egyszerű és sima feladat, bár az erők és eszközök egyesítése következtében létrejövő nagyobb termelési bázis, az ebből származó nagyobb fejlődési lehetőség ismert volt, mégis számtalan ellentmondás, konfliktus jellemezte és követte ezt az időszakot. Két-három év kellett ahhoz, hogy az egység újratertődjön, hogy a termelés szervezése hozzáigazodjon a megváltozott viszonyokhoz. 1975-re befejeződött a termelőszövetkezetek egyesítése, kialakultak az optimális üzemméretetek. Jelenleg 6 mezőgazdasági üzem fogja át településünk mezőgazdaságát. A nagyközség aktív keresőinek 33%-a, mindösszesen 2670 ember a mezőgazdaságban dolgozik. Érdemes összehasonlítani a felszabadulás előtti 70%-kal. Az üzemek jelenlegi kialakult nagysága;

Üzem neve	Területnagysága	földminőség
Győzelem Mgtsz	7472 ha	24,6 aranykorona/ha.
Körösi Á. G.	7393 ha	19,6 aranykorona/ha.
Alkotmány Mgtsz	5635 ha	21,4 aranykorona/ha.
Béke Mgtsz	5255 ha	21,3 aranykorona/ha.
Béke Mgtsz	4999 ha	24,- aranykorona/ha.
Viharsarok halászati Tsz.	-	-

Az elmúlt közel egy évtized során a mezőgazdasági üzemek területnagyságukat, eszközellátottságukat, a személyi feltételeiket, valamint termelési szintjüket tekintve korszerű nagyüzemekké váltak. Termésátlagaik az elmúlt negyedszázad alatt megkét-háromszorozódtak. Megszilárdult belső szervezeti egységük.

A differenciáltság (különbség) úgy gazdálkodásuk eredményeiben, mint a termésátlagok alakulásában ma is érzékelhető ez a kialakult területi elhelyezkedés következménye. Például a Körösi Á. G. és a Béke Tsz a legalacsonyabb aranykorona értékű földeken gazdálkodik és csapadékos évben sújtja a belvív is. A mezőgazdasági üzemek gazdálkodásának mérlegelésénél az 1982-es, viszonylag normális esztendő helyes alapul venni, hiszen az 1983-as aszályos év a község egész mezőgazdaságát mérheterlenül sújtotta.

1982-ben a búza átlagtermése a községben 50 q, kukoricából 80 q volt hektáronként, ez a 60-as évek elején búzánál 17 q, kukoricánál 37 q-át mutatót. Szép eredmény a 20 q-án felüli napraforgó és a közel 40 q rizs termésátlaga. Jelentős az értékesített állat- és állattermék mennyisége is. Vágómarha 1214 tonna, sertés 1419 tonna, vágójuh 1685 és a vágóbaromfi 309 tonna. A tejtermelés elérte az 5000 l

tehenenkénti éves átlagot. Az 1982-es évben valamennyi mezőgazdasági üzem nyereséggel zárt. A múlt év sajnos rácafoltt erre az eredményre. A súlyos aszály 137 millió forint kiesést okozott a növénytermesztésben. Az üzemek közül csak a Körösi Á. G. és a Viharsarok Halászati termelőszövetkezet nem zárt veszteséggel. A többi gazdaság összes pénzügyi hiánya 110 millió forint volt. Sajnos ez évben is folytatódott az aszály, s jelenleg már az elmúlt 3 év csapadékhánya kiteszi egy átlagos esztendő csapadékmennyiségét.

Mіндеzen nehéz viszonyok közepette is, a búza (ez a csodálatos növény) az aszály ellenére is jó termésátlagot adott. Községi szinten meghaladta az 52 q-t hektáronként, amely ismereteink szerint az országos átlagnak is megfelel. S ahol nem volt csapadékhány, például Fejér megyében 87 q rekordot ért el, de volt olyan tábla gabona, amely 103 q-val fizetett hektáronként. Nos erre képes ma a magyar mezőgazdaság, még a nehéz gazdasági viszonyok közepette is.

S ha most vizsgáljuk a paraszti dolgozók munka- és életkörülményeit összehasonlítva a 40 évvel ezelőtti időkkel, óriási változást állapíthatunk meg. Egy ember által irányított gabonakombájn arat, csépel naponta több tíz ember munkáját végezve

el. Rádióval felszerelt John Deer és Rába traktorok szántják, tárcsázzák a termőföldet, Cater pillar gépsor lazítja 70 cm-re a talajt. Kombájnok aratják a rizst, s 10 nap alatt 2000 hektáron verik el a búzát. Az állattenyésztésben korszerű telepek épülnek és üzemelnek, gépi munka segíti az embert. A tehenész tiszta, fehér köpenyt ölt a gépi fejsé előtt, autóbussz szállítja a dolgozókat a munkahelyre és vissza. De a saját személygépkocsija is ott áll sok tsz-tag udvarán. Átlagkeresete a mezőgazdaságban dolgozó embernek évi 50–55 ezer forint (1982-es adat) között alakult. Ehhez hozzáadandó a háztáji területből származó éves jövedelem is.

Hát így változott meg településünk mezőgazdasági dolgozóinak helyzete, a pa-

raszti munka az elmúlt négy évtized alatt. Évszázadok során kialakult osztálykorlátok mosódtak el és ellentmondások oldódtak fel a paraszti dolgozók között. Szoros egységben a szocialista demokratizmus kiteljesedésével alakítják közös gazdaságuk s ezen belül saját sorsuk továbbjavítását. A magasan képzett szakmai vezetés arra törekszik, hogy a nehéz világgazdasági helyzetben is (még a két éves aszályt is hozzászámítva) sikertüljön az üzemnek talponmaradni, helytállni, és továbbfejlődni.

Ennek szellemében fogalmazódnak meg a szocialista versenyvállalásaik is, amit hazánk felszabadulásának 40. évfordulója és az MSZMP XIII. Kongresszusa tiszteletére tettek meg.

Pintér Sándor

Bemutatjuk Szabó Incénét

1984. október 1. óta Szabó Incéné a Nagyközségi Hazafias Népfrentbizottság függetlenített titkára. Ebből az alkalomból kerestük fel, hogy életéről, munkájáról, elközelítéseiéről és terveiről tájékoztassa olvasóinkat.

Ülünk a titkári irodában, előttem az összeállított kérdések. Ám rövidesen össze is hajthatom jegyzeteimet, mert a jó riportalany szinte érzi a kérdéseket, és Szabó Incéné ilyenek bizonyul. Beszélgetésünk során egy mozgalmas és tartalmas életpálya bontakozik ki előttem.

Az első emlékek a gyermekkorhoz, a családi környezethez fűzők. A kifizetésű endrődi cipész édesapa intelmeit egy életre megfogadta testvéreivel együtt: Gyermekeim úgy tanuljatok, hogy ösztöndíjat kapjatok, mert én képtelen vagyok benneteket anyagilag támogatni. És az eredmény! Nővére kandidátus a Központi Fizikai Kutató Intézetben, bátyja iskolaigazgató lett Dévaványán.

A szegény sors, de a meleg családi légkör egy életre szóló indítást jelentett. Indítást az emberi helytállásban, a közösség ügye iránti törődésben. A mozgalmi munka vállalása szinte törés nélküli életében. Volt DISZ szervezőtitkár a gyomai óvónőképzetben, az endrődi községi nőtanács titkára, elvégezte az MLE középfokú iskolát. Mindezt felelősségteljes munkája mellett, hiszen először óvónőként, majd 1964– és 84 között vezető óvónőként dolgozott. Sokat kellett kilincselnie és küszködnie azért, hogy az elhanyagolt vizes épületek és primitív feltételek javuljanak az óvodai nevelőmunkánál. Közben megszerezte a gyakorló óvónői oklevelet és a két éves komplex szemináriumot is elvégezte a megyei pedagógusképző intézetben.

Szabó Incéné 1980-ban lett a HNF elnöke Endrődön. Ezt a funkciót az egyesülésig, 1982-ig töltötte be társadalmi megbízatásban. Nem tagadja, hogy állandó tenniakaró természete mindig arra irányult, ahol az emberekért, a közösségért dolgozhat. 1965 és 70 között mint a nőtanács titkára fáradhatatlanul dolgozott a társadalmi aktivistákkal, tisztségviselőkkal a lakóhely szzebbé, tisztábbá tételéért.

Az, hogy úgy a nőtanács mint a népfrenti munkában az egyesülés előtt családok is érték, egy percre se vette el a hitét, lelkesedését. Látta „jogos igazát igaz jogát” a kicsinyességgel, a bürokráciával, a nemtörődömséggel, a meg nem értéssel szemben is.

A két település egyesülésével gyökeres fordulat következett be. 1982. április 2-i falugyűlésen a gyomaendrődi HNF-bizottság titkárává választották meg. Egyenrangú partneri viszony alakult ki a párt és tanács vezetésével, akik mindenkor kikérik véleményét. Szabó Incéné asztalán levő szép és tartalmas megállapodás a Tanáccsal többek között kitér a környezetkultúráltságra, a lakosság tájékoztatására, az öregekről történő gondoskodásra, a helyi állami szervek fokozott társadalmi ellenőrzésére.

Szabó Incéné 1984. október 1. óta függetlenített titkár. Ez megnövekedett felelősséget is jelent úgy neki, mint a 15 tagú elnökségnek és az 50 tagú bizottságnak. Már most megkezdtek a mozgósítást a XIII. Pártkongresszusra, valamint fontos feladat lesz 1985-ben a júniusi tanács és képviselőválasztás, és a Hazafias Népfrent VIII. Kongresszusa szeptemberben. Ez az egység felépítés a garancia arra, hogy közös feladatainkat közösen is oldjuk meg. És Szabó Incéné hisz is ebben, mint ahogy egyik legszebb élménye a X. Magyar békekongresszus 1984. október 27-én és 28-án is egy életre szóló élményt jelentett neki.

Igaz a konferencián a békéről szónokolt Romesh Chandra a béke világtanács elnöke, de ott is az egység, az együttes felépítés jelentőségét hangsúlyozták.

Ehhez a munkához nyugodt, kiegyensúlyozott családi háttér is kell. Férje a költségvetési üzem műszaki vezetője ebben mindig méltó társ volt, felnőtt lánya szintén a nevelést választotta, tanítóképzőt végzett. Ez a háttér jelentett olyan erőt, ami a mozgalmi munkához mindig erőt adott neki, amelynek jelentőségét úgy fogalmazta meg:

„A közösségért dolgozni nem szívesség, hanem megtisztelő kötelesség.”

Mészáros Gábor

Majd holnap, hej!

Majd holnap, hej,
nagyot kiáltok
új virradatkor,
ha ver az óra.
Mindegy, hívtak
vagy idegen vagy;
gyere, gyere
győzelmi torra!

Majd holnap, hej,
győzelmi dalban
tör ki beteg,
sóvárgó kedvünk,
és reszketnek a
tegnaphősök,
mert a végső
győzők mi lettünk.

Majd holnap, hej,
gyertek mindnyájan,
kell a dal, hit,
álom és ének,
kellene a
fiatal hősök,
kellenek a bátor legények!

És ha holnap
csatára kelnek
az elnyomott
bús, rabvilágok,
ne féljetelek,
ha égig csapnak
a múltat égető
vad lángok!

Majd holnap hej,
(Vagy tán soha már?)
eljönnek a
győztes csatárok.
Majd holnap, hej,
(Vagy tán soha már?)
valóra válnak
vágyak, álmok.

(1944)

Márton Gábor

VÍZVEREM

Megállt a szél.
Az ég gyönyörködik
a víz tükrében.
A csend beszél.
Csak hallgatom, csak nézem.

Látom a szót
a tükörfák hegyén.
A sima szépség
most meghajolt,
s a gally bólintra néz szét.

Előveszem
hát bánatom.
– Jobb nélküled! –
S a vízverem
siktúkra megreped.

Végrendelet

Minden hibát, mit elkövettem
rakjatok síromra a földre!
Bántotta lelkem életemben;
ott óvja testemet.

Beinschróth Károly

Felhívás az úttörő elnökség és KISZ Bizottság pályázatára!

Hazánk felszabadulásának 40. évfordulója alkalmából úttörőcsapatunk az egész mozgalmi évet átfogó programsorozatot terveztek.

A Battonyáról induló „Felszabadulási láng”-ot tartalmaz, jól szervezett ünnepeken fogadták.

Október 6-án a terület úttörőcsapatai az ENCI épületében és udvarában úttörő és ifjúsági találkozón vettek részt. Itt ismertették az úttörőelnökség által kiírt pályázatokat.

Ismertetésünket azért tartjuk fontosnak itt is, mert a felnőttek segítségével nélkül pajtasaink nem tudnak eredményesen pályázni.

Reméljük, hogy ez a segítség a felnőtteknek is örömet okoz és szívesen hozzájárulnak a pályázat sikeréhez.

Segítségeteket köszönjük!

Gyomaendrőd, 1984. november 29.

KISDOBOS RAJZPÁLYÁZAT

„Milyennek képzelem a jövőt...”

Pajtasok!

Az 1984-85-ös úttörőév felszabadulásunk 40. évfordulója jegyében zajlik.

Biztosan elképzeltétek milyen lesz szülőföldetek mire felnőttek. Mi változik? Mi épül? Mivel, hogyan játszanak? Hogyan ünnepelnek, táboroznak a jövő gyermekei?

RAJZOLD LE,
TE HOGY KÉPZELED

Rajvezetőitek és rajzszakos tanáraitok segítsenek nektek ebben.

A rajz mérete, technikája a te választásodtól függ. Több rajzot is készíthetsz az elkövetkező hónapok során.

Leadási határidő: 1985. március 1.

A kész művet csapatvezetődnak add oda. Neved, életkorod, csapatod neve legyen a hátuljára írva.

Sok jutalom vár rátok. A képeket kiállításokon is megnézhetitek.

Bizunk benne, hogy mind többen vesztetek részt alkotó munkátokkal ezen a szép pályázaton. Pályázataitokkal bizonyíthatjátok alkotó készségeiteket, fejleszthetitek szépérzéketeiket.

Jó munkát kívánunk!

Gyomaendrőd Híradó
Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd
A felelős kiadó: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

84.444 Kner Nyomda

ÚTTÖRŐ PÁLYÁZAT

„Így emlékeznek nagyszüleink”

Pajtasok!

Az 1984-85-ös úttörőév felszabadulásunk 40. évfordulója jegyében zajlik. Biztosan sokat hallottatok már községek felszabadulásáról, az akkori eseményekről. Sok élő szemtanú mesélhet erről, de történelemből is tanultatok, hogyan változtak meg az élet és munkakörülmények. Milyen új üzemek létesültek, mennyit változott szüleitek, nagyszüleitek élete?

KUTATÓMUNKÁRA HÍVUNK
BENNETEKET!

Keress környezetben olyan embereket (nagyszülőket, szomszédokat, szemtanúkat), akik szívesen mesélnek a múltból, a régi iskoláról, vagy munkahelyükről. Mit játszottak, mit szerettek, mitől szenvedtek vagy félték gyerekkorukban. De írhatok iskoláról vagy csapatod történetéről is. Ha fényképeket vagy más dokumentumokat kapsz, használd fel őket!

Kérjétek rajvezetőitek, történelem szakos tanáraitok segítségét.

Pályázatod legalább 4 oldalnyi, vagy annál több legyen. A hitelességen kívül ügyelj a színvonalra és a helyesírásra. Pályázatod legyen áttekinthető és külső megjelenésében is szép.

Leadási határidő: 1985. március 1.

Munkátad névvel, címmel ellátva, add oda csapatvezetődnak!

Munkátokat szép díjakkal jutalmazzuk, a legjobbkat nyomtatásban is megjelennek! Jó munkát kívánok!

Hornok Lászlóné
úttörőelnök

KISZ PÁLYÁZAT

A KISZ Városi jogú Nagyközségi Bizottsága hazánk felszabadulásának 40. évfordulójának és az endrődi csendőrsortú 50. évfordulójának tiszteletére az alábbi két pályázatot hirdeti meg. Mindenkinél sikeres munkát, felkészülést kívánunk!

„50 ÉVE TÖRTÉNT!”

Az endrődi csendőrsortú emléke napjainkban (pályázati kiírás)

A pályázat célja az 1930-as évek politikai, gazdasági helyzetéből kiindulva magyarázni az Endrődön történt tragikus eseményt.

Az előkészítő munka során támaszkodjatok a fellelhető korabeli sajtóra, kutassatok fel élő szemtanúkat. Ezek alapján készíthettek eseménytörténeti leírást, vagy elbeszélést.

Terjedelme legfeljebb tíz gépelt oldal legyen. A legsikeresebb munkáknak publikációs lehetőséget is teremtünk.

Ajánlott irodalom:

Endrődi csendőrsortú
Endrőd története (Endrődi Híradó)
Szarvas járás- város története
Márton Gábor: Élők, holtak vallomása
A pályázatokat a Gyomaendrőd Városi jogú Nagyközségi KISZ Bizottságon adjátok le 1985. március 1-ig.

GAZDASÁGI EGYSÉGÜNK,
INTÉZMÉNYÜNK FEJLŐDÉSE
A FELSZABADULÁSTÓL
NAPJAINKIG (pályázati kiírás)

A pályázat célja: bemutatni Gyomaendrőd közigazgatási területén működő gazdasági egységek, intézmények szocialista fejlődését, kidomborítva a fiatalok szerepvállalását.

Az írásos forma mellett elfogadunk dokumentáció-gyűjteményeket, illetve kellő kommentálással termékekből összeállított reprezentatív gyűjteményt is.

A pályamunkákat Gyomaendrőd Városi jogú Nagyközségi KISZ Bizottságon kell leadni 1985. március 1-ig.

A legjobb pályázatok jutalmazására a FIN zárószakaszában kerül sor.

Sikeres felkészülést, hasznos munkát kívánok!

a KISZ Városi jogú
Nagyközségi Bizottsága
Gyomaendrőd

— SPORT —

Kézilabda:

- Befejeződött az 1984. évi bajnokság. A női szakosztály felnőtt és serdülő csapata a 9. helyen végzett.
- A férfi szakosztály felnőtt csapata a 3., ifjúsági csapata a 10., a serdülő csapata a 2. helyen végzett az 1984. évi bajnokságban.

Labdarúgás:

- Az ifjúsági csapat az elmúlt évek legjobb eredményét érte el az Országos Ifjúsági Kupa küzdelmeiben. Bejutottak a legjobb 32 csapat közé. A további kupaküzdelmekben 16 közé jutásért december 15-én a Szolnoki MÁV csapatával mérköztek. Békés megye színeit a Gyomaendrőd Spartacus TK ifjúsági csapata képviselte.
- Befejeződött az 1984/85. évi megyei I. Osztályú bajnokság őszi fordulójának. A felnőtt csapat a 3., az ifjúsági csapat a 8., a serdülő csapat a 12. helyen fejezte be az őszi fordulókat.

Röplabda:

A szakosztálynál az elmúlt évekhez viszonyítva kis visszaesés tapasztalható. Ennek oka, hogy több játékos abbahagyta az aktív játékot, illetve más csapathoz távozott.

Az 1984/85. évi NB II. keleti csoportjában az őszi fordulót a 10. helyen fejezték be.

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

1985. ÁPRILIS 4.

IV. ÉVFOLYAM 1. SZÁM

Felszabadulás, 1945. április 4.

...„bened mi és Te miben-
ünk virulhatsz, szabadság
földje, édes Magyarország...”
(Hollós Korvin Lajos)

Hazánk felszabadulásának napja nem véletlenül vált a legnagyobb nemzeti ünnepünké. Ezzel a nappal mindannak a programnak a megvalósítása kezdetét vette, amelyet 1848-ban, majd 1919-ben a forradalmi néptömegek, népeink legjobbjai fogalmaztak meg, s amelyek 1945-ig mind befejezetlen, megvalósíthatatlan álmok, vágyak maradtak népünk emlékeztében.

A nemzeti ünnepek egy-egy nép sorsának meghatározó fordulóra emlékeztetnek. Április 4. egy új nép, a maga életét megalkotó független és szabad magyar nép születésnapja.

Azt mondta régen egy bölcs, hogy ünnepek nélkül olyan az élet, mint az utazó számára a hosszú út vendégfogadók nélkül. Az ünnep nemcsak pihenést, felfrissülést jelent, hanem mindig visszatekintést is a megtett útra: az útközben leküzdött akadályokra, kudarcokra, a megtett út szépségeire, sikerekre, győzelmekre.

A mi népünk számára, a társadalom nagy többsége számára a hosszú évszázadok nem adtak igazi ünnepeket.

Az út sohasem vezetett barátságos vendégfogadókhöz, a szabadságért vívott küzdelemben, s a hosszú harc alatt bár elvesztettük legjobbjainkat, nem született győzelem. A dicsőséges magyar Tanácsköztársaság leverése után Horthy fasiszta rendszere mély szakadékba rántotta az országot. Iszonyatos árat fizettünk.

1945. április 4.

Hol is tartottunk azon a napon?

A II. világháborúban elpusztult a nemzeti vagyon negyven százaléka, az állatállomány és az ipari termelőeszközök fele, a nagy hidak kilencvenkilenc százaléka, háromszázezer lakóház... és sok százezer magyar.

Nem volt magyar család, melynek nem kellett szerettei közül valakit elsratni... Ellentmondásosnak tetszik, mégis akkor jött el számunkra az első, igazi ünnep. Ahogy szeptember 23-án Battonyán a szovjet katonák magyar földre léptek és április 4-én Nemesmedvesen át küzték a fasiszta német csapatokat Magyarorszá-

ról, nyilvánvalóvá vált: itt az idő és a lehetőség levonni történelmi utunk tanulságait és a nép meghatározhatja azt az utat, amelyen haladni akar.

Most, felszabadulásunk negyvenedik évfordulóján emlékszünk az első lépésekre és gondolatban végigjárjuk a negyven év alatt megtett utat. Nehéz út volt, a szocializmus útját kerestük. Bukatókkal, néha csatát is veszve, mégis egyre közelebb kerültünk kitűzött céljainkhoz. A kommunisták, a párt vezetésével megteremtődött céljaink elérésének nélkülözhetetlen eszköze, a szocialista népi nemzeti egység. Megtanultuk, hogy a legszebb eszmék is a tettekben keresztül lesznek valósággá. Nem a szocializmus hozza el a szabadságot, az ember felemelkedését, a békét. A szocializmust nekünk kell megalkotnunk munkával, kemény küzdelemmel. A szocializmusért meg kell teremteni a munkában, a kultúrában, a közéletben a szocialista demokráciát. Az a nemzedék, mely ma dolgozik, alkot és akik most kezdik fiatalon a munkát, alkotást, már ebben a tudatban dolgoznak.

Ezt az utat végiggondolva elmondhatjuk, hogy felszabadulásunk évfordulója minden eddigi ünnepek közül a legnagyobb ünnep. Negyven éve, hogy mind szorosabb népünk kapcsolata a társadalmi haladásért, a békéért, a szocializmusért harcoló népekkel. Közös ügyünk, törekvéseink, boldogulásunk megvalósításának alapfeltétele a béke. Valljuk, hogy lesz erőnk, – van erőnk az emberiséget pusztulással fenyegető hajsza megfékezésére.

Amikor az ország városai, községei, mint ahogyan mi is, a felszabadulás helyi eseményeit idézzük, ünnepelünk. Megkoszorúzzuk a felszabadulási emlékműveket, a szovjet hősök sírjait, köszöntjük a felszabadító szovjet hadsereget. Közben már előre gondolunk, – elkészült a helyi és az országos számvetés. A gyomaendrődi térség kommunistái 1985. február 16-án pártértekezleten elemezték a közigazgatási átszervezés óta először a terület helyzetét. Részletes beszámoló adott áttekintést a térséghez tartozó községek társadalmi, politikai viszonyainak fejlődéséről, a gazdasági építőmunka eredményeiről és gondjairól, az ideológiai-kulturális élet, valamint a pártélet kérdéseiről és határozatot fogadott el a további feladatokra. A Magyar Szocialista Munkáspárt XIII. Kongresszusa is

fontos határozatokban szabja meg jövőbeni tennivalóinkat. Közös érdeke népünknek, minden állampolgárnak, hogy elért eredményeink, szocialista vívmányaink megvédése mellett előrehaladjunk meghatározott céljaink felé.

Szabadságunk ünnepét köszöntve nem gondolhatunk arra, hogy az ünnep után kevesebb lesz a munka, egyik napról a másikra eltűnnek előrehaladásunk akadályai. De bízunk abban, és munkálkodunk azon, hogy a társadalom minden rétegének érdekei érvényesülhessenek. Mindezek megvalósításáért szervesen, közös erővel, egységes cselekvésre – tevékenységre hívunk minden állampolgárt nemes céljaink megközelítéséért.

Szakál József

NYOMDÁSZOKHOZ

A háborúról híreket ó ne nyomjatok! De sok Papírt beszenyezett a festék, mely hírül adta sok fiunk elesését. A szenvedéstől reszkető karoknak, a rém haláltól meggyötört szíveknek elégük van. Ó hírek nyugodjatok!

Törj el betű, hogy ellenállj a szónak; mert emlékhely sír még a múlt zajától és ábrándoznak elképzelt apákról. Régen ledobtuk vérző rongyainkat, a földre hoztuk égi vágyainkat, melytől valóságarcú lesz a holnap.

Piros festékekkel hófehér papírra világtérlemmel jellel nyomjatok csak mosolytérletet kedvelt mondatoknak; hogy értse bárki, bárhol és szeresse, hogy megnyugodni jöjjön minden este és ne ébredjen senki-senki sírva!

Földutakról aszfalt utakra tértünk. Terített asztalunkon ott a rózsza. Az értelem művészetünk tudósa. Mi legyőzzük az élet nagy keservét és számba vesszük amit tenni kell még s elmondhatjuk, nem volt hiába éltünk.

Negyven szabad esztendő még a kezdet, csak állomás a megmérettetésre; hogyan virágzik életünk vetése. Az arcokra már boldogság terülhet, jókedv, öröm. Ezt hirdessétek ívek! Ez kell a békét féltő embereknek.

Beinschróth Károly

Gyomaendrőd fejlődése a VI. ötéves terv tükrében

Gyomaendrőd VI. ötéves terve végrehajtásának elemzésénél több jelentős körülményt feltétlenül figyelembe kell venni.

Az eltelt időszakban egy sok éven át tartó előkészítő munka eredményeként megteremtődtek a feltételei a Gyomaendrőd település párt teljes közigazgatási egyesülésének.

Az 1982. január 1-gyel létrejött egyesülés jelentős állomás volt a várossá fejlődés útján. Az egyesüléssel létrejött közigazgatási egység megyei és országos szinten is figyelemre méltó tényező lett.

Ennek alapján elmondható, hogy az egyesülésnek közvetlen szerepe volt a település városi jogú nagyközséggé és egyben körzetközponttá nyilvánításában.

Az új státusz és szerepkör jelentős feladatot és felelősséget ró mindannyiunkra, de emellett azt is jelenti, hogy az MSZMP Központi Bizottsága határozata alapján Gyomaendrődöt 5 éven belül várossá kell nyilvánítani.

A várossá nyilvánítás természetesen nem öncélúan rangért törekvést jelent. Várossá azért akarunk válni, mert a település társadalmi, gazdasági és kulturális fejlettsége, a lakosság ellátási igény szintje és áldozatvállalási készsége azt indokolja. A település gazdasági, földrajzi és természeti adottságai kedvező feltételei a várossá fejlesztésnek.

Megítélésem szerint, ha Gyomaendrőd az elmúlt három évben más eredményt nem tudott volna felmutatni, mint a felsorolt közigazgatási változásokat, akkor is úgy ítélnék meg, hogy történelmi, településünk számára hosszú távon meghatározó jelentőségű előrelépés történt.

Konkrét eredményeinket vizsgálva megállapítható, hogy nem kell szégyenkezniük.

Ennek részletes elemzése előtt feltétlenül fel kell idézni, hogy a VI. ötéves településfejlesztési és költségvetési tervet Gyoma és Endrőd Tanácsa még önállóan készítette és külön-külön fogadta el 1981-ben.

Az egyesülést kimondó együttes tanácsülésletett állásfoglalás alapján a gyomaendrődi Tanács nem új közéleti terv készítését jelölte feladatnak, hanem a két tervben foglaltakat kellett egy egységes tervbe venni. Ezt az előző döntések tiszteletben tartása mellett az is indokolta, hogy tervciklus közben, egyre szűkülő központi lehetőségek mellett többletfeladatot teljesíteni nem lehetett. Maximális feladatnak tűnt a gyomai és az endrődi terv megvalósítása.

Az összevont VI. ötéves terv alapján Gyomaendrőd VI. ötéves fejlesztési terve az alábbiak szerint alakult ki:

Bevétel és kiadás egyaránt:

Gyoma	68 700 000 Ft
Endrőd	5 833 000 Ft
Gyomaendrőd összesen:	74 533 000 Ft

A tervidőszak eltelt négy éve és a folyamatban lévő 1985-ös befejező év alapján a

terv teljesítésének alakulása a számok tükrében az alábbi képet mutatja:

Bevétel és kiadás egyaránt: 122 000 000 Ft.

A 122 millió forintos fejlesztés azt jelenti, hogy a VI. ötéves terv eredeti célkitűzéseit 164%-ra teljesítjük.

A jelentős túlteljesítés értékét növeli, hogy olyan időszakban érjük el, amikor a megyei fejlesztési alapok forrásai általában 20%-kal csökkentek.

A számok is mindenki számára szemléletesen mutatják, hogy Endrőd és Gyoma egyesülése és új közigazgatási szerepe a fejlődés nagyobb ütemű lehetőségét nyitotta meg.

Ezt bizonyítják a megvalósult és folyamatban lévő fejlesztések, melyek közül a lényegesebbek az alábbiak:

A lakásépítés területén:

Felépült 26 állami lakás, 2 orvosi, 2 pedagógus és 2 rendőri szolgálati lakás.

Kialakítottunk 94 db teljesen közművesített és 54 db részleges közművesített telket.

A fiatalok és többgyermekesek lakásproblémái megoldását 3 millió forint támogatással segítettük.

Vízellátás és szennyvízkezelés területén:

Befejeztük az 1974-ben indított társulati programot és elindítottuk egy új vízműtelep építését, mely 1985-ben már vizet ad és teljes befejezésével 1986-tól hosszabb távra megoldja a település vízellátását.

Kiveztettük a vizet Öregszőlőbe, Kocsorhegyen pedig egy új kút fúrásával biztosítottuk a helyi vízellátást.

Megegyezés alapján a Tanács költségére bekötöttük a vízműbe a Győzelem Tsz nagy hozamú kútját, mely naponta 5-600 m³ vízzel járul hozzá a település vízellátásához.

Befejeztük a szennyvíztisztító telep és gerincvezeték építését. 1985-ben az OTP finanszírozásában elkészült a Lenin úti 39 lakás bekötő vezetéke a Tompa M. úton.

Közlekedés és hírközlés területén:

Elkészült – terven felül – a település új korszerű 1000 állomásos telefonközpontja, az egész települést behálózó kábelrendszer és folyamatosan szaporodnak az utcai nyilvános telefonfülkék és házi bekötések.

Pormentesített utat építettünk 2,5 km hosszban és folyamatban van a Napkeleti úttól a Pásztor J. útig épülő kerékpárút kiépítése.

Gyermekintézmények területén:

Az iskolák, óvodák és bölcsődék központi fűtését mintegy 4 millió forint ráfordítással szinte teljesen megoldjuk. Bővítettük a Lenin úti és felújítottuk a Blaha L. úti óvodát.

Több évtizede égető problémánk megoldásában léptünk nagyot előre azáltal, hogy 1985-ben elkezdjük egy új korszerű tornacsarnok építését, mely megoldja az 1-es és 2-es számú általános iskolák, a minőség és a tömegsport gondjait egyaránt. A befejezés a pénzügyi helyzetűtől és a társadalmi áldozatvállalástól függően 1986, vagy 1987 évben várható.

Közművelődés területén:

Elkészült a Déryné Művelődési Ház teljes felújítása, melyen belül kialakításra került egy korszerű könyvtár.

Elkezdődött a Katona József Művelődési Központ több mint 10 millió forintos korszerűsítése, melynek befejezését 1986 végére tervezzük. A korszerűsítés eredményeként kibővülő létesítményben lehetővé válik a színházi előadások megtartása.

Egészségügyi és szociális ellátás területén:

Kialakítottunk az endrődi részen egy önálló anya- és csecsemővédelmi, valamint gyermekorvosi rendelő bázist.

Teljesen felújítottuk az endrődi orvosi rendelőt. Felújításra került az 1-es és 2-es számú Öregek Napközi Otthona.

Az öregszoelői részen kialakításra került egy 40 férőhelyes Öregek Napközi Otthona és a hozzákapcsolódó házi szociális gondozás.

1985-ben a Szabadság téri rendelőnél kialakítottunk egy korszerű laboratóriumot és megoldjuk a teljes központi fűtést.

Energiaellátás területén:

A település gázellátásának kérdése már 15 évvel ezelőtt is igényként merült fel, de az előző ötéves tervekben nem sikerült előrelépni.

Igen nagy sikernek tartom, hogy több mint két évig tartó tárgyalássorozat eredményeként – a megyei tanács jelentős segítségével – 1985-ben a megvalósulás szakaszába lépett Gyomaendrőd gázellátása. A várhatóan 103 millió forintos beruházás Szarvas város és Gyomaendrőd gázellátását oldja meg. Az anyagi forrásokat a két település fele-fele arányban fedezi, melyhez 15-15 millió forint központi és 12,5-12,5 millió forint megyei támogatást kapunk.

A helyi források jelentős részét a gazdálkodó egységek, a Tanács és az intézmények fedezik.

A program szerint Gyomaendrődön 1986 év közepére épül meg az I. ütemű belső vezeték, mely lehetővé teszi a fűtési szezonra a rákapcsolódást.

Az elektromos energia ellátásban jelentős előrelépést jelent az új 20 KV-os távvezeték megépítése, valamint a közvilágítás teljes korszerűsítése.

Az előzőekben felsorolt jelentősebb fejlesztések és felújítások mellett említést érdemel még:

- a hantostekert holtág szivornyájának elkészítése,
- a csókászúg átjáró megépítése,
- a Kner emlékkő felállítás,
- a Kner Múzeum felújítása,
- a Tanács költségvetési üzemének fejlesztése,
- a Társadalmi Ünnepeket és Szertartásokat Szervező Iroda létrehozása,
- az állami lakások ütemes felújítása (35 db),
- a Liget Fürdő felújításai.

Befejezésül néhány nagy gondot jelentő területéről:

A település csapadékvíz elvezető csator-

A GYOMAENDRŐDI MHSZ-RŐL

nái igen elhanyagolt állapota folyamatos javítása érdekében elkészítettük az egész települést érintő vízelvezetési tervet. Ennek alapján az elmúlt években a főbb csatornák helyreállítására fordítottunk elsősorban figyelmet és több mint 3 millió forintot.

A mellékcsatornák a VII. ötéves tervben a lakosság együttműködésével kerülnek napirendre.

A település fásítása és parkosítása is sok problémával terhelt. A végrehajtó bizottság által elfogadott terv szerint 8-10 év alatt tudjuk megoldani a jelenlegi helyzet gyökeres javítását.

Ezen belül előtérbe kerülnek a főbb utak, a ligetek, parkok és lakótelepek.

1984-ben kísérleti jelleggel elkezdtük a járdák bitumenes felújítását. Ha beválik, folyamatosan végezzük.

1985-től átszerveztük és megosztottuk a köztisztasági tevékenységet. Reméljük, hogy pozitív hatását tapasztalni fogjuk.

Összességében a település VI. ötéves terve fejlődésének, a teljesség igénye nélküli áttekintése megítélés szerint azt tükrözi, hogy a településpar egyesülését követően sikerült az eszközök és források hatékonyabb felhasználását biztosítani, a településfejlesztést felgyorsítani.

Ez a fejlődés nem látványos, de minden elemében előremutató, a városra fejlesztést megalapozó.

A megvalósult fejlesztések tovább javították a gyomaendrődi lakosság életkörülményeit és több területen kisugárzóak a városkörnyéki településekre is.

A tervek teljesítése és több jelentős terven felüli feladat megvalósítása során érvényesült az alakuló tanácsülés állásfoglalása, tiszteletben tartottuk az eredeti terveket és a terven felüli feladatoknál arra törekedtünk, hogy az ellátatlanabb területek fejlesztése felgyorsuljon. A két településrész között felépül a tervezett lakásszám és jelentős számú telek került kialakításra. Megoldottuk az új lakótelep óvodai ellátását és megoldást találtunk a kereskedelmi ellátás fejlesztésére.

A tervciklus hátralévő részében több kiemelten fontos feladatot kell elindítanunk, egy részét megvalósítanunk.

A megvalósulás jelentős tényezője volt a társadalmi összefogás és áldozatvállalás, mely évről évre nőtt és 1984-ben közel 20 millió forintot tett ki.

Az év hátralévő feladatai megvalósítása is nagyban függ összefogásunktól és áldozatvállalási készségünkötől.

Tudom azt is, hogy sok megoldásra váró feladat húzódik évek óta, melyek jó része anyagiak hiánya miatt, de sajnos emberi problémák miatt is húzódik. Fokozott figyelmet kívánunk ezekre a viszonylag kisebb, de bosszantó problémák megoldására fordítani és kérem a lakosság megértését.

Befejezésül köszönetet mondok ezúton is mindazoknak, akik településünk fejlődésének ügyét segítették és segítik, elért eredményeinket óvják.

Remélem, hogy gyarapodó számuk és munkájuk közreműködése rövidesen eredményre vezet Gyomaendrőd városra fejlődésében.

Jenei Bálint

1984. május elseje óta Gyomaendrődnek önálló területi MHSZ vezetősége van, titkára Kiss Lajos, aki 1960 óta van szoros kapcsolatban a honvédelem e fontos „hátszögével”.

Ő ismerteti lakóinkat az elképzelésekről, tervekről, a jelenről és a jövőről. Jelenleg az alábbi szakosztályok és csoportok működnek:

Tartalékos katonák szakosztálya, lövész szakosztály, általános honvédelmi oktatási bázis és motoros csoport. A fiatalok honvédelmi nevelésében fontos szerepet kap a sorkatonai szolgálatra való felkészítés. Itt megismerhetik az esküt, a hazafiság fogalmát és az alapvető harci technikát. Rendszeresen összetett honvédelmi versenyeken vesznek részt és bepillantást nyernek a te reptan rejtelmeibe.

A fenti tevékenységet az MHSZ irányítja, szervezi, bonyolítja.

Az eddigi hagyományos honvédelmi versenyeket (Honvédelmi Kupa lövészverseny, úttörő lövész szakkörök vetélkedője, hagyományos és alkalmi honvédelmi verseny) továbbra is megrendezik és igyekeznek még tartalmasabbá tenni.

Gyomaendrőd valamennyi intézményének szocialista brigádjai részére az MHSZ segítséget nyújt önálló klubok megalakításában. Valamennyi alsó- és középfokú iskolával szoros és jó a kapcsolatuk, a társfegyveres szervekkel most kezdték kiépíteni a közös munkatevékenységet. Az Ifjú Gárda szakaszok kiképzését nagy hozzáértéssel és lelkesedéssel végzik (kiemelkedő a Mg. Szakiskolában és az Ipari Szakiskolában működő szakasz.)

Az eddigi legeredményesebb klubjuk az Endrődön tevékenykedő hajómodellező szakkör, tagjaik legtöbbször általános iskolás és fiatal szakmunkás.

A Honvédelmi Kupa megyei versenyén Kéri István az I. helyen végzett, az országosan pedig az előkelő VII. helyet érte el.

A megye minden jellegű honvédelmi versenyén a gyomaendrődi MHSZ-tagok sikeresen szerepeltek.

Jelenleg a Gyomaendrődi MHSZ taglétszáma 700 fő. Ezt a jövőben tovább szeretnék növelni. Elsősorban az iskolák falain belül szeretnénk minél több honvédelmi klubot megalakítani (az idei esztendőben az Ipari Szakmunkásképzőben ez valóssá is válik).

Minden intézményi MHSZ klub patronál, segít egy általános iskolai honvédelmi szakkört. A honvédelmi nevelésben, az MHSZ karöltve a KISZ-szel és az Úttörő-elnökséggel eredményes nevelési feladatokat lát el.

A vezetőség tervezi egy lövész szakosztály létrehozását valamelyik szövetkezetben. A lakosság körében nagyon népszerű és hasznos a gépjárművezető képzés. Két függetlenül dolgozó végzi a sorkötelesek és az amatőrök képzését. Nagymotor és kismotor-kerékpárra is megszerezhető a vezetői jogosítvány. Vezetőjük első helyen végzett a megyei amatőr KRESZ oktatáson. Két személygépkocsival rendelkeznek, amely maximálisan van kihasználva. Két

főállású dolgozót még két társadalmi munkás is segít. Egyelőre sajnos tehergépkocsi vezetői képzést járműhiány miatt nem tudtak beindítani. Másfél év óta lelkes fiatalok azon szorgoskodnak, hogy egy pezsgő motocross szakosztályt hozzanak létre, a szerény feltételek miatt jelen pillanatban ez csak „motorozgatásban” merül ki.

A Felszabadulás út 11. sz. alatt levő épületet társadalmi munkában most kezdtek korszerűsíteni, de szeretnék az idén üzemeltetésre átadni. (A 611. sz. Ipari Szakmunkásképző tanulói eddig kiemelkedő munkát végeztek, az épület helyrehozásában.) Az MHSZ 1985. évi önálló rendezvényei a következők:

- Gyomaendrődi Honvédelmi Kupa lövészverseny,
- KNER Kupa autós-motoros találkozó (első ízben),
- Fegyveres Erők Napja Kupa lövészverseny,
- Minden önálló klub saját névadójának tiszteletére versenyt rendez.

Az a megtisztelő feladat érte a gyomaendrődi MHSZ-t, hogy ez év májusában megrendezheti az önjáró modellező megyei versenyt. Kiss Lajos titkár nehéz, szerteágazó, sokrétű munkáját Kéri Istvánnal segíti főállásban. (Gazdasági és adminisztratív tevékenységgel.)

A vezetőség sok mindennel még csak most ismerkedik, a párttal és a tanáccsal a kapcsolatuk már folyamatos, a tömegszervezetekkel együttműködési szerződést kötnek.

Időszakonként a végzett honvédelmi munkáról a vezetőség rendszeresen szeretne beszámolni a Gyomaendrődi Híradó hasábjain.

Hajdú László

LÁTOD, HAZÁM!

Látod, hazám, hogy mégis elmúlt évszázadok mély, sujtó átka, a pióca faj, grófok, bárók, ezer nevű latrok világa!

Ennyi ölelő, féltő gondot múlt évszázadok sosem adtak; verejtékes kín-gyümölcsödön dőzsöltek, dorbézoltak, mulattak.

Ennyi keserű, nagy akarással nem túrtak soha áldott földet. Aggódásból, vágyból, reményből nem láthattál még soha többet.

Önts el élnék most fekete szíved rejtegetett ezer áldását, fizesd dúsan a munkás nappalt, tedd széppé az éjszakák álmát!

Most az agyongyötrött igazak táplálója, dajkája lettél, akiket ott lelsz öleden pirkadatnál és naplementnél.

(1945. Földosztáskor)

Márton Gábor

Az állattartásról

Gyomaendrőd városi jogú Nagyközség Tanácsa 1984. december 6-án újabb, a lakosságot széles körben érintő tanácsrendeletet alkotott az állattartás helyi szabályozásáról.

A rendelet célja, hogy a településen egyidejűleg biztosítsa a háztáji és kiegészítő gazdaságok termeléséhez fűződő népgazdasági és lakossági érdeket, valamint a közegészségügyi, állategészségügyi és környezetvédelmi előírások érvényesülését, a lakókörnyezet védelmét. Ezen érdekek összehangolása nem volt könnyű feladat, melyet bizonyított a rendeletet megtárgyaló bizottsági és tanácsülések vitája is. Volt aki szigorúbb szabályokat, volt aki enyhébb szabályokat tartott kívánatosnak, de mindenki érezte, hogy a jelenlegi helyzetből el kell mozdulni úgy a helyi szabályozás vonatkozásában, mint azok betartása és betartatása terén. Az állattartók többsége rendezett körülmények között végzi a tevékenységét, de sok helyen az állattartás körülményei a közvetlen környezet lakosságának sok bosszúságot okoz. Sajnos egy-egy jelentős közforgalmi utunkon elmenve is – különösen nyári időszakban – elviselhetetlen szag terjed egyes állattartók telepei körül. Mindez az idegen szemében kedvezőtlen képet ad településünkéről.

A vonatkozó szabályok maradéktalan betartásával az állattartásból óhatatlanul származó szennyezések megszüntethetők, illetve jelentősen csökkenthetők.

A lakókörnyezet elsődleges védelmének megfelelően a tanácsrendelet szabályait a a belterületi állattartásra kell alkalmazni, továbbá azokra a zártkertekre, ahol az állattartás megengedett. Állatokat tartani azon zártkertekben nem lehet, melyek elsősorban pihenés, üdülés céljára kerültek kijelölésre. Ezek a zártkertek a következők: Bónom-, Sóczó-, Harcsás-, Templom-, Papp-zugi, a Peresi, a Baltási, a Kecskési, a Síratói, a Torzsási és Pocosai zártkertek, továbbá a Schulek kert.

Az állattartás körülményeit jelentősen befolyásolja az állatok elhelyezésére szolgáló épületek milyensége, elhelyezése. Alapvető szabály, hogy az állatok elhelyezésére szolgáló új épület létesítéséhez külterületen és zártkertben építési engedély, belterületen bejelentés szükséges, amelyeket a tanács építésügyi hatósága intéz. Az építési engedély vagy bejelentés nélkül épített épületeket az építésrendészeti eljárás keretében akár el is lehet bontatni, de még fennmaradásuk engedélyezése esetén is több ezer forint nagyságrendű bírságot kell kiszabni. Az épületek elhelyezésénél

figyelemmel kell lenni az előírt védőtávolságokra. Így pl. lakóépülettől kistestű haszonállat (baromfi, nyúl, stb.) ólja, kifutója 6 m, nagytestű haszonállat (sertés, juh, ló, szarvasmarha, stb.) 10 m távolságra építhető. Új állattartási létesítmény a település Általános Rendezési Tervében meghatározott építési övezeteknek megfelelően építhető.

Az I. építési övezetekben (ilyenek pl. a lakótelepek, a Kossuth–Hősök–Lenin–Petőfi–Fürst S. utcák, a Szabadság–Lenin–Csillagos utcák által határolt terület) állattartásra szolgáló melléképület építése tilos. A II. építési övezetekben (ilyen pl. a Semmelweis, Kölcsey, Alkotmány, Endrődi utca) csak kisállat tartása céljára szolgáló melléképület építhető.

A III. építési övezetben (pl. Erkel, Szabó D., Babits, Bartók utca) ló, szarvasmarha tartására alkalmas istálló kivételével minden melléképület létesíthető. A IV. építési övezetben minden melléképület létesíthető, természetesen a vonatkozó egyéb szabályok betartásával. Az adott lakótelek övezeti besorolásáról az építésügyi hatóság ad pontos információt.

Az új állattartásra szolgáló épületek építési tilalma mellett a rendelet meghatározza azokat a helyeket, ahol haszonállat tartása meglévő épületekben is tilos. Tilos az állattartás a bölcsődék, óvodák, iskolák, egészségügyi intézmények, közületi és társadalmi rendeltetésű épületek, üzemi kony-

Endrőd, 1935. március 20.

...„Csendőrpuska ropogott közénk, kik munkát és kenyeret kértek.”...

Az 1930-as nagy gazdasági válságból még alig lábalt ki az ország. Mikor az emberek a község háza mellett mentek el, még szájukban érezték az inségkonyhán kapott leves ízét, melyet ezreknek osztottak ki, kiknek a megélhetése létminimum szinten sem volt biztosítva. Abban az időben Urban János irodatiszt azt jelentette a megyének, hogy „Endrődön az inség-összeírás alkalmával 1072 család került a szomorú listára. 1932-ben ez a szám már 2453-ra nőtt.

1935-re már valamit javult a helyzet, de a község háza előtti piactér továbbra is embervásár maradt. Mindig sokszorosa volt a kínálat a keresletnek munkaerő terén.

A tél már elment. A kubikmunkák beindulásának ideje közeledett, aztán a summások elszereződésének is az a terminusa. Igen alkalmas időre tette Andaházy-Kasnya Béla képviselőjelölt a programbeszédét. Ráértek az emberek. Népes hallgatóságra számíthatott a nagy proletár községben.

Volt ideje a munkakeresőknek megbeszélni a lehetőségeket, lelkükben megfogalmazni a vágyakat, melyek nem délibábok voltak, hanem nagyon is a rögre ragadtak: tavasztól ősziig összegyűlni a család kenyerét, hogy ne jussanak az embert megáldozó inségkonyha könyörületére.

1935 a nagyon kemény politika ideje volt. A sokak által megkeserült Gömbös Gyula ideje. Egyetlen ellenzéki lehetőség

kínálkozott: a Független Kisgazda Párt programjával összefogva szembehelyezkedni a kormány tevékenységével. Azonban a kormány még ezt a nagyon csekély lehetőséget is veszélyesnek, nem kívánatosnak tartotta, amit egy egyáltalán nem forradalmi párt jelentett számára. Célja volt: minden lehetséges eszközzel biztosítani a politikai folyamatosságot. Ezért még azt sem engedélyezték, hogy a képviselőjelölt falragaszokon vagy más publikálási lehetőséggel tudassa a választókkal a gyűlés időpontját. Hátha így sokan nem szereznek tudomást róla.

Andaházy azonban az alábbi szövegű cédlakat szóratta szét Endrődön:

„Polgártársaim!

Mivel nem engedélyezték kidoboltni, ezúton tudatom, hogy március 20-án, szerdán délután fél négykor a piactéren gyűlést tartok, melyre minden ellenzéki érzelmű polgártársamat szeretettel meghívok.

Andaházy-Kasnya Béla
A Független Kisgazda Párt képviselő jelöltje.”

Volt elég keserűség az endrődiek szívében. Volt miért gyülekezni: tudják meg, mit tartogató számukra a holnap. Abban nem reménykedtek, hogy Andaházy is rálő a miniszterelnökre, mint azt Kovács Gyula képviselőnk megtette 1912-ben Tisza Istvánnal; de valami jobb, emberibb élet ígérésére számítottak.

Háromezernyi gyűltek össze. A tömeg

nagy része a község háza tágas udvarán várakozott.

A Szent János szoborral szemközt csendőrlaktanya ajtaján hat kakastollas indult szolgálatra párosával. Az emberek kitértek előlük. Sokan alázatosan köszöntek nekik. Nem kívánták, hogy véletlen a lábujjukra essen a nehéz puskatus. A toronyban kettőt kondukt a vaskalapács a nagyharang oldalán, jelezve hogy fél négy van. A főjegyzői irodából Baricz csendőrhadnagy katonáskeményen végigkopogott a hosszú folyosón, majd kihajolt a derékmagasságú folyosófalra és kihirdette:

– Emberek! Fél négy elmúlt. Mivel a képviselő nem érkezett meg, a gyűlés elmarad. Menjenek haza! Sürgősen távozzanak a község háza udvarából! Ne zavarják, ne akadályozzák az itt dolgozó urak fontos munkáját! – Kis ideig várt, hogy a tömeg nem mozdult, ingerült hangon folytatta: – Menjenek, míg szép szóval kérem! Ne készítsenek keményebb eszközökre! Nem akarom karhatalommal kiűrtetni az udvart, mert annak komolyabb következményei lehetnek.

Lassan, kelletlenül szivárogni kezdett a tömeg a főkapun kifelé, meg az alsó kocsi-bejárón is, és duzzasztotta a téren várakozók számát. Majd két pár csendőrhadnagy jelent meg az udvarban és szót se szólva, morc tekintettel kiűrtették az udvart. Fél négy után nyolc-tíz perccel a nehéz tölgyfa kapu döngve becsapódott. Aztán kinyílt a község háza egyik ablaka, kihajolt rajta az alhadnagy és ideges érdes hangon harsogni kezdett:

– Emberek, értsenek a szóból... többet nem lehetett hallani a beszédéből, mert el-

hák, élelmiszer üzemek és üzletek, vendéglátóipari egységek területén. Szintén tilos az állattartás a telepszerűen épített többszintes lakóházaknál, üdülőterületeken. A felsorolt ingatlanok és területek telekhátártól mért 50 m-es körzetben csak kistestű haszonállat tartható, saját szükséglet meg nem haladó mennyiségben.

A nem telepszerű, többlakásos lakóházaknál haszonállat az ott lakók közös meg egyezésével tartható, saját szükséglet meg nem haladó mennyiségben.

A tanácsrendelet meghatározza a település belterületén egy időpontban tartható haszonállatok felső határát, mégpedig kistestű haszonállattal 5000 db-ban, sertés, juh, kecske vonatkozásában 30 db-ban, ló szarvasmarhánál 10 db-ban. A szaporulat vonatkozásában egy koca összes szaporulatát – azok 8 hetes koráig – egy darabnak tekinti. Zártkertben, külterületen számszerű korlátozás nincs.

Az állattartás tilalma, különösen az 50 m-es körzetben érinti a lakosságot. A megfelelő átmenet biztosítása érdekében a tanács lehetővé tette, hogy az állattartási tilalom alól műszaki osztálya határozott időre szóló felmentést adhasson az állattartó kérelmére. A felmentés megadásával az állattartóra kötelezettséget is állapíthat meg e tevékenységével kapcsolatban (pl. darabszám korlátozás, trágyakezelés, fertőtlenítés, stb.).

Ahol az állattartás megengedett, de az ezzel kapcsolatos szabályokat súlyosan megszegik, vagy a tartás előfeltételei hiányoznak, ott a műszaki osztály az állatok számát korlátozhatja, vagy az állattartást megtilthatja.

A közterületeken, utcákon történő legeltetés is szabályozásra került oly módon, hogy a Végrehajtó Bizottság jelölje ki azokat a közterületeket ahol legeltetni lehet.

Tilos az utcán történő legeltetés a Zöldlaposi, Révnaposi, Népligeti, Erzsébetligeti részen, a lakótelepeken. A Lenin-Blaža L.–Endrődi-Kodály Z. utcákkal, a Lenin-Bartók-Babits M. utcákkal, a Lenin út Szabadság tér – Rákóczi–Wesselényi-Kossuth utca és a vasútvonal által határolt területeken. Tilos a legeltetés a szilárd burkolattal ellátott utcákban. A fel nem sorolt területeken, felügyelet mellett kizárólag tyúkfélék (kacsa, liba nem!) legeltethetők. Kis- és nagytestű haszonállat csak a település belterületének egyes szélső helyein (Kazinczi, Egressy út, stb.) legeltethető a műszaki osztály engedélyével.

A tyúkféléket az állattartó csak a saját ingatlana előtti részen legeltetheti, más ingatlana előtti legeltetéshez a tulajdonos hozzájárulása szükséges. A legeltető köteles gondoskodni a növényzet, a járdák, épületek károsodástól, szennyeződéstől való megóvásáról. A külterületi legelőkre való kihajtás szabályai közül lényeges az

a meghatározás, hogy a pásztornak való átadásig a szarvasmarhát kötőféken kell vezetni.

A rendelet rögzíti az ebtartás lényegesebb szabályait. Így azt, hogy bekerítetlen ingatlanon nem lehet ebet szabadon tartani. Harapós kutya tényét feltüntető figyelmeztető tábla használatát a bejáratnál. Közterületen pórázon való ebvezetést ír elő, emellett harapós vagy támadó természetű kutyáknál szájkosár használatát. Egyéb állatok (díszmadarak, macskák, méhek) tartására külön helyi szabályokat nem tartalmaz a rendelet.

A tanácsrendelet a központi jogszabályok anyagát nem tartalmazza. Az állattartást érintő fontosabb rendelkezések (Állategészségügyi Szabályzat, Köztisztasági Szabályzat) kivonatosan, függeléként kerültek csatolásra. Ezek ismerete azonban elengedhetetlen az állattartók részére, mert betartásuk csak így biztosítható.

Az állattartásról szóló tanácsrendelet mellékleteivel együtt megtekinthető a két tanácsbázán, a könyvtárakban, valamint a tanács tagoknál.

Az állattartásra vonatkozó központi és helyi szabályok mindenki által való betartásával megvalósítható a rendelet céljaként megfogalmazott gondolat.

Hunyai Miklós
vb-titkár

nyomta azt az óriási éljenzés, mely jelezte, hogy a kondorosi gyűlésről megérkezett a képviselőjelölt.

A nép a publikációs kő felé hőmpolygott, amely a világháború hősi halottainak emlékműve mellett volt. A csendőrök fel-tartóztarták Andaházy gépkocsiját és a gyűlés betiltását közölték vele. Idő kellett, mire a jelölt a megye vezetőinek engedélyével, melyet telefonbeszélgetés útján szerzett meg, visszatért a várakozó tömeghez a postáról. Közben Gyomárról erősítést kapott a karhatalom. Két lovascsendőr is utat tört a tömeg közt a Domszög felé. Aztán hamarosan puskadurrogás hallatszott. Egy golyó a hősök szobrába vágódott. Gellai István holtan zuhant a földre. Még kétszer ismétlődött meg a fegyverropogás. Futott a tömeg. Taposták a halottakat, lökdözték a bukácsoló, támolygó sebesülteket. Farkasinszki Lajos kosárfonó a szobor előtt feküdt vérben. Mészáros Gyula (Bögge) egy akácfáról zuhant le holtan. A négygyerekes Polányiné a tér nyugati oldalán kapta szívébe a gyilkos golyót. Gyuricza Bálintné – aki egy hónap múlva szült volna – medencelövés miatt halt meg magzatával. Privóczi Imre fejtalálattal, Dinya Franciska szétrocsolt tüdővel fejezte be életét. D. Kovács Lajos gyomai lakos is ott halt. Roó Gáspárné VI. 13-án kórházban halt meg az akkor szerzett sérülésbe.

Dr. Cseh József és dr. Weisz Aladár a haldoklók és sebesültek ellátásával foglalkozott. Több sérült dr. Ugrin Nándornál kért segítséget.

Előkerültek a hordágyak, vitték a halottakat a község háza szárazbejárója alá. A község szolgá fűrészpárral és homokkal

telt veder tartalmát szórta szét a téren foltookban.

A községbe katonaságot vezényeltek. Még másnap is igazoltatták a községbe érkezőket és onnan távozókat. Kozma Miklós belügyminiszter másnap már Endrődön volt a megye vezetőivel.

Száz-száz pengő gyorssegélyt adtak a halottak hozzátartozóinak.

Az újságok címloldalán hozták a megdöbbentő híreket: NÉPSZAVA (márc 21.) Eldördültek a csendőrpuskák a választási harcban. – Hat halott.

ESTI KURIR. Hat halottja és tizen-négy sebesültje van az endrődi választási útközetnek...

FÜGGETLEN KISGAZDA: Csendőrsortüz oszlatta szét Endrődön a Független Kisgazdapárt jelöltjének beszédére várakozó tömeget...

A felszabadulás után a Népbíróóság újra tárgyalta az ügyet és a bűnösöket felelőségre vonta.

A tragikus esemény emlékére Kiss István Kossuth-díjas szobrász ENDRÖD 1935 c. alkotását állították fel a sortüz színhelyén 1975-ben.

Hidas Antal 1935. március 27-én írt verse híven fejezi ki a közhangulatot:

Végimentem az endrődi temetőn,
Megátkoztam az urakat,
Az urakat
Megátkoztam keserűn.

Mi élők kegyelettel emlékezünk a holtakra, kik életükkel fizettek, mert a haladás útját keresték. A hét koporsót jelképező kötömb emlékeztesse a ma emberét a múltra, mely annyi könnyel és vérral formálta a mátt.
Márton Gábor

HÍREK

1985. február 27-én a Gyomaendrőd városi jogú Nagyközségi Vöröskereszt önkéntes véradást szervezett, melyen 168 személy mintegy 68 liter mennyiségű vért adott.

1985. február 17-én megalakult a Mozgáskorlátozottak Békés megyei Egyesületének Gyomaendrőd Csoportja.

A csoport munkáját klubfoglalkozások keretében végzi, 1985. március 1-ét követően minden hétfő délután 17 órától.

A foglalkozások helye.

I. számú ÖNO Gyomaendrőd, Felszabadulás u. 1. sz. (Gyoma)

II. számú ÖNO Gyomaendrőd, Lenin u. 66. sz. (Endrőd)

Gyomaendrőd Körzetközpont Nevelési Tanácsadóját a Gyomaendrőd városi jogú Nagyközségi Tanács 1984. szeptember 1-től tartja fenn.

Az intézmény működési helye.

3. sz. Általános Iskola mellett működő Diákotthon.

(Gyomaendrőd, Alkotmány u. 2/6. sz. Tel.: 31 236)

Működési ideje.

Tanácsadás: minden hét szerdáján 14–18 óráig,

fogadóóra: minden hét csütörtökön 14–16 óráig,

orvosi vizsgálat: minden hét csütörtökön 10–12 óráig.

A nevelési tanácsadó vezetője telefonon, vagy írásban történő bejelentkezés alapján küldi ki értesítését a vizsgálat időpontjáról.

BESZÉLGETÉS JENEI BÁLINTTAL

Bemutatni szinte felesleges, hiszen mindenki ismeri. Talán egyetlen terület sem áll olyan közel a lakossághoz, mint a tanácsi munka, hiszen az ember környezetétől, lakóhelyétől nem függetlenítheti magát. Ennek a területnek az irányítója Jenei Bálint, a tanácselnök.

Hosszú út vezetett addig, amíg a kisfizetésű ácsmester fia a tanácsnál kötött ki. Hiába érettségizett jeles eredménnyel a technikumban, anyagi okok miatt nem tanulhatott tovább. Később – munka mellett – szerzett felsőfokú végzettséget. Dolgozott a Budapesti Vízügyi Igazgatóságnál, az ÉM. I. sz. Mélyépítő Vállalatnál, a volt Gyomai Járási Tanácsnál, az Építőipari KTSz-nél.

Sokrétű és mindig szívesen vállalt mozgalmi tevékenysége egész életútját végigkísérte. A közösségért önzetlenül dolgozni, nála belső kényszerből fakadt és fakad. Birtokosa a „Munka Érdemrend” ezüst fokozatának, a „Haza Szolgálatáért Érdemérem” arany fokozatának és az „Ifjúságért Érdemérem”-nek. 1974 és 1982. között a községi Pártbizottság titkára, azóta a városi jogú Nagyközség tanácselnöke.

Jenei Bálint magas, halkszavú, szerény, de határozott ember. Érvései logikusak és meggyőzőek. Amikor tanácsi munkájáról faggatom, minden mondatán érződik a tenniakarás, a feladatok ismerete. Szeret a dolgok mélyére tekinteni. Döntései megalapozottak, a kollektív testület – a tanácsulések – véleményét tükrözik.

– Jenei elvtárs, melyek azok a feladatok, amelyek a legjobban foglalkoztatják a közvéleményt, és így érthetően a tanács apparátusát is?

– A közvéleményt és a tanács apparátusát természetesen igen sok fontos probléma foglalkoztatja. A kiemelkedő feladatok közül a legfontosabb a település stabil vízellátásának megoldása, a vezetékes gázellátásba történő bekapcsolódásunk, a tornaterem építése, valamint a művelődési házak korszerűsítése. Nagyon szeretnénk, ha mindezek 1986. év végére elkészülhetnének, de ehhez igen komoly társadalmi munka is szükséges. Tapasztalatom, hogy egyre több állampolgár emel szót a település rendje és általában az állampolgári kötelességek teljesítése érdekében. Apparátusunk fontos feladata, hogy segítse ezek tudatosodását és megvalósulását. Úgy érzem, hogy néhol indokolt lenne a nagyobb határozottság. Tudom, hogy foglalkoztatja a közvéleményt a helyi közlekedés fejlesztése és a kereskedelem átszervezése. A közlekedésben sikerült előre lépni, a járatokat süríteni. Az iparcikk-hálózat átszervezése várhatóan fejlődést, jobb ellátást fog eredményezni. Sajnos néhány téves információ negatív hangulatot keltett, de a gyakorlat remélem eloszítja ezeket.

– Milyen új feladatok adódtak a városi jogból? Mennyire biztosított ezeknek a pénzügyi fedezete?

– A szakapparátus megkapta mindazokat a hatásköröket, amelyekkel a városok rendelkeznek. Ezáltal a gyomaendrődi állampol-

gár minden elsőfokú ügyét helyben intézi. Ezen kívül a társközségeknek szakmai segítséget nyújtunk a művelődési, egészségügyi, sport, a gyámügyi és az építésügyi területen.

Mindezekon felül ellátunk másodfokú feladatokat is, és közreműködünk a megyei irányításban. A községi testületekkel mel-lérendeltségi a viszonyunk, de ránk hárul a koordináció feladata. Ebben jelentős szerepet tölt be a Városkörnyéki Bizottság, mely Gyomaendrőd és a társközségek tisztségviselőiből, a Pártbizottság első titkárától és az országgyűlési képviselőből áll. A Bizottság negyedévenként ülésezik és a közös feladatokat elemzi.

Az új feladatok személyi és tárgyi feltételeinek megvalósításához jelentős segítséget kaptunk a Megyei Tanácstól. Az apparátus létszáma 10 fővel emelkedett és a rendelkezésünkre bocsátott 2 millió Ft-tal a tanácsházát átalakítottuk, illetve felújítottuk. Szüksöken bár, de biztosítottak a működéséhez szükséges egyéb anyagi feltételek is.

Kedvezőnek ítélnél, hogy a Földhivattal kapcsolatos ügyek helyben intézhetőek, viszont problémák, hogy az igazgatásrendészeti ügyekben a Rendőrség nem tudja közelebb hozni a feladatok egy részét sem a lakossághoz.

Előrelépést jelent, hogy a Népfront, az MHSZ és a Vöröskereszt függetlenített titkári státuszt és részben az egész körzetre kiterjedő feladatot kapott. Az MHSZ új korszerű bázistelepet, a Népfront egy önálló székházat kap még ebben az évben. Intézményi rendszerünkben további fejlődést jelent az év derekán megalakuló helyi önálló Népi Ellenőrzési Bizottság. Vannak még komoly megoldandó problémáink is. Ezek közül jelenleg a térség közlekedési hálózatának a fejlesztése a legaktuálisabb. E mellett folyamatosan törekszünk arra is, hogy Gyomaendrőd magasabb szinten lássa el a szerepköréből eredő középfokú feladatokat. Itt elsősorban az egészségügyi középfokú ellátás kiszélesítésére gondolok.

Ami a kérdés második részét illeti, a pénz nemcsak nálunk, hanem másutt sem áll rendelkezésre bőségesen. Bármennyire is szeretnénk minden felmerülő gondot enyhíteni – amelyeket jogosan vár tőlünk lakosságunk – ennek anyagi nehézségei vannak, így a feladatokat súlypontozniunk kellett. Tovább nehezíti a helyzetet a vállalati pénzeszközök beszűkülése. Ennek következtében egyes feladatok megoldását csak távlati célként szerepeltethetjük.

– Hogyan valósul meg a társteleplések – Dévaványa, Ecsegfalva és Hunya – irányítása?

– Pontosítanom kell a kérdést, mert mint ahogy az előzőekben már céloztam rá, a települések önállósága az átszervezéssel erősödött, hatáskörük bővült. Döntéseiket önállóan hozzák. A Gyomaendrődi Tanács V. B. Szakigazgatási szervei – mint már említettem – a megyei szakigazgatási szervek megbízása alapján esetenként közreműködnek a megyei irányítás megvalósításá-

ban, de tevékenységük döntő részben szakmai segítségadás.

– Országos gond a pályakezdő fiatalok lakáshoz jutása. Helyileg milyen kezdeményezések várhatók?

A fiatalok lakáshoz juttatására 3 éves programot készítettünk. Ennek keretében 40 család lakásgondjának a megoldását vállaltuk. A program megvalósítására 3 millió Ft-ot fordítottunk támogatás és hitel formájában. 1986. végéig átadásra kerül még 91 OTP-s lakás, és ezeknek 60%-a a fiatalok számára is elfogadható áron kerül értékesítésre. Az OTP-vel kooperálva a társasház építési akciói is folytatni kívánjuk a VII. ötéves tervben. A családi ház építéshez ingyenes telkek biztosításával és támogatással kívánunk hozzájárulni.

– 1985-ben tanács- és képviselőválasztás lesz. Milyen előkészületek történtek ennek lebonyolítására?

– A Tanácstörvény alapján tanácsulésünk úgy döntött, hogy a júniusi tanácsválasztás során 45 tagú tanács kerüljön megválasztásra. Ezzel jelentősen megnövekszik az egyes tanácsstagnok működési területe, tehát feladatai is. Elkészültek a választói nyilvántartások és kijelölték a szavazóköztereket is. A választásra jogosultak április elején értesítést kapnak a nyilvántartásba vételről. Tudomásom szerint a Hazafias Népfront a választók széles körű véleményének figyelembe vételével készült a kettős jelölésre.

– Végezetül egy utolsó kérdés. A városi jog még nem város. Az utóbbi időben, mintha lekerült volna a napirendről a várossá válás. Vagy mi vagyunk túlzottan túrelmetlenek?

– A városi jog és a körzetközponti szerep településünk számára nagy elismerést jelentett, valamint előlegezett bizalmat is. Az elismerés, a céltudatos, a község társadalmi részéről megnyilvánult évtizedes közösségi áldozatvállalásunknak és az így elért fejlődési eredményeknek szól. A bizalom előfeltétele e folyamat megtartásának és továbbfejlesztésének. Igaz, hogy még nem vagyunk városok, de a városokkal azonos feladatokra való felkészülésben a Megyei Tanács az elmúlt években is sokat segített. Ezt bizonyítja az is, hogy a VI. ötéves tervünket 60%-kal túlteljesítettük.

Véleményem szerint nem az a lényeg, hogy naponta szónokoljunk a várossá válásról, hanem az, hogy mindennapi munkánkban folyamatosan törekedjünk a városi színvonal elérésére. Ezekhez a feladatokhoz feltétlenül szükséges, hogy magunk mögött tudhassuk Gyomaendrőd nagyközség társadalmát, akik tetteikkel segítenek bennünket továbbra is.

Hangsúlyozni szeretném tehát, hogy a várossá fejlesztés mindennapi munkánk legfontosabb meghatározója, napirenden levő kérdése és feladata.

Az 1985-ös év igen jelentős politikai eseményei miatt országos szerveink várhatóan csak 1986-ban tűzik napirendre, hogy mely települések érik el a városi színvonalat, és döntenek a várossá nyilvánításban.

Megítélésem szerint a VII. ötéves terv közepén Gyomaendrőd várossá nyilvánítása megtörténik.

Megjegyzem és azt már tudjuk, hogy a VII. ötéves tervben fejlesztési alapunkat a városokkal azonos normatíva alapján képezzük, ami 30-35 millió Ft többlet alapot jelent ahhoz képest, mintha nem lennének városi jogú települések.

Úgy gondolom, hogy eddigi eredményeink és távlati perspektívánk minden gyomaendrődi lakost meggyőz arról, hogy Endrőd és Gyoma egyesülésének talaján elért új közigazgatási szerepünk településünk jelene és jövője szempontjából történelmi jelentőségű.

Köszönöm a beszélgetést.

Mészáros Gábor

Újdonság – lovasklub

Az olvasók között bizonyára sokan vannak, akik jól szórakoztak, kellemes délutánt töltöttek 1984. aug. 20-án az endrődi közúti híd mellett megrendezett lovasbemutatón. Nem történtek itt világmegváltó nagy dolgok, talán nem veszik rossz néven tőlem a közreműködők, ha azt mondom, a színvonal is hagyott kívánnivalót maga után. De valami megmozdult, valami elindult, egy új, egy szokatlan, sokakat vonzó szórakozási, sportolási forma, és ez a fontos. Az itt közreműködő lovasok felismerték azt, hogy önmaguk és mások kedvtelésére akarattal és összefogással tenni tudnak valamit. Azt, hogy nem öncélú magamutogatóról van szó mi sem bizonyítja jobban, mint az a szervezők által sem remélt hatalmas tömeg, amely a bemutatót és az őszi lovas felvonulást kísérte, és az a sok-sok fiatal, aki azóta is érdeklődik: mikor és hol lehet lovagolni tanulni.

Örömmel tájékoztatom a Tisztelt Olvasót arról, hogy a lelkesedés és tenni akarás csöppet sem lankadt az elmúlt hónapok alatt. Sőt! Megalakult a LOVAS KLUB több mint 20 fő részvételével. Egy későbbi híradásban beszámolunk arról, hol van a klub székhelye, hogyan, milyen feltételekkel lehet tagjai sorába lépni. Ebben a mozgalomban rejlik lehetőségekről ma még korai lenne nagy nyilvánosság előtt szólni. Ami mindannyiunk előtt ismert: a községben sokan dolgoznak az idegenforgalom fellendítésén. Az ő figyelmükbe ajánljuk a klubot, mint lovasutárak szervezésére alkalmas közösséget. Bizonyára lennének utasai azoknak a hintóknak is, melyekkel körbe kocsikázhatják az érdeklődők a községet. Bízást mondhatom, hogy az edzett ifjúság nevelésében is eredménnyel lehetne építeni a lovas-sportra. Nem szóltam a gondjainkról (mert azok is vannak), nem szóltam azokról az elképzelésekről, melyeknek csak a körvonalai kezdenek előtűnni is kirajzolódni. E néhány sor közreadásával az volt a célunk, hogy tudjanak rólunk minél többben a községben. Köszönettel vennénk, ha véleményüket, ötleteiket papírra vetnék és eljuttatnák hozzánk. (Gyomaendrőd, Kilián tér 11/1.) Bízunk abban, hogy tevékenységünkkel sokakat meg tudjuk nyerni a lovas-sport nemese ügyének, mint aktív résztvevőt, vagy aktív nézőt.

A Lovas Klub nevében
Horváth Mihály

A Körösmenti Táncegyüttes Szicíliában

A mandulafa virágzása idején szokták megrendezni a világ egyik legnagyobb nemzetközi néptáncfesztiválját Agrigentóban. Agrigento Szicília déli részén fekvő város, melyet romjairól, a templomok völgyéről a világon mindenütt ismernek. A csodálatos óriás templomok időszakosmunkánk előtt az V. században épültek.

Az idén február 4-10-ig ezen a rangos fesztiválon Magyarországot a gyomaendrődi Körösmenti Szövetkezeti Táncegyüttes képviselte.

A fesztivál 24 ország képviselőjének teremtett lehetőséget a szereplésre, a népek zenéjének és táncainak bemutatására.

A résztvevő együttesek között ott volt pl. Uganda, Argentína, Venezuela, az Egyesült Államok, Törökország, Jordánia, Irak, Hollandia, Lengyelország, Skócia, Bulgária, Románia együttesei is.

A fesztivál megnyitóját a városháza előtti téren tartották, ahonnan a fesztivál résztvevői 7 kilométeres fáklyás felvonulásra indultak. A felvonulás végállomása a város stadionja volt, ahol szabadtéri színpadon mutatkoztak be a résztvevő együttesek, több ezer néző előtt.

Együttesünknek naponta 2-3 fellépése volt. A fesztivál versenyprogramja egy óriási cirkuszátorban zajlott, melyben 4000 ülőhely mellett még állva is szorongtak. A fesztivál gálaműsorát a romváros legszebb épülete, a Tempio di Concordia előtt felállított szabadtéri színpadon rendezték meg, ahol kb 130 000 ember nézte végig a nemzetek folklór bemutatóját. Ez a program kb. 5 óras volt. Látni kellett volna azt az óriási tömeget, milyen fegyelmetlenül, türelmesen nézték végig állva a gálaműsort.

A fesztivált a díjak kiosztásával zárták. Az aranytemplom díjat az Amerikai Egye-

sült Államok együttesen nyerte el azzal, hogy a 41. fesztiválon először üdvözölheték Amerika „új folklórját” Szicília színpadán. A közönség díját és a fesztivált rendező ENTE. PROV. TURISMO díját együttesünk nyerte el, amit a bemutatónk után kapott tapsvihár mindig méltón igazolt.

Ez a fesztivál is megmérhette együttesünk erejét, hiszen a 6 nap alatt 16 fellépésünk, 6 felvonulásunk (ebből kettő 7 km-es) volt.

Ezen kívül minden versenyprogram előtt több órás próbákat kellett tartanunk, mert érkezésünkkor közölték velünk a versenyidő változását. A kért idő túllépése esetén kizárhattak volna bennünket a versenyből. A táncosok fél nap pihenőt sem kaptak a fesztivál ideje alatt, és az így megmaradt szabad idejük nagy részét is a jelmezek vasalásával, előkészítésével töltötték el.

A zsűfolt program közepette is teremtettünk lehetőséget arra, hogy a templomok völgyét végigjárjuk és megnézzük közelebbről a kétezzer évnél idősebb építményeket. Természetesen oda és visszafelé jövet is kihasználtuk pihenő időnket arra, hogy megismerkedjünk egy-egy várossal.

Kifelé utazáskor fél napot töltöttünk Rómában, visszafelé pedig Szicília egyik nevezetesebb hegyi településével Taurminával ismerkedtünk meg.

Utunkra elkísért a Magyar Televízió három munkatársa bennünket, akik a Stúdió '85 megbízásából filmet készítettek a fesztiválról és együttesünk szerepléséről.

Úgy érzem, táncegyüttesünk nagyszerűen teljesítette küldetésének célját és öregbítette a magyarok sikereit és hírnevét ezen a világfesztiválon is.

Gyalog László

Közművesített lakótelkek

Környező településeinkben járva egyre több helyen fedezzük fel, hogy a lakásépítés új formái egyre jobban tért hódítanak. Megjelenésükkel, a lakások belső elosztásával, célszerűségével a korszerű csoportos sor – lánc – és társasházak egyre jobban elnyerik az építetők tetszését. Példaként Békés megyéből is egy sor lakásépítést megemlíthetnénk, de közülük is kiemelkedik a Gyulán felépült és a Lakáskultúra c. képes folyóiratban megjelent „Az év lakóháza” pályázaton díjat nyert korszerű csoportos társasház. Az elmúlt évben Gyomaendrődön is kialakításra került a Munkásör utcától Délre az Újkert-sor bal oldalán ezen új építési lehetőségeknek megfelelő elő-közművesített terület. Itt közel 100 lakás építésére van hely, a lakásokhoz – az épület beépített alapterületét is beleértve – 230-250 m² földrészlet tartozik. Az elő-közművesítés a terület ivóvízellátását, a szennyvíz elvezetését, az elektromos energia ellátást, a csapadékvíz elvezetését és a szilárd burkolatú út kiépítését tartalmazza. Lakásegységre jutó közművesítési költség

és telekár együttes összege 120-140 ezer Ft. Első látásra ez az összeg magasnak tűnik, de ha figyelembe vesszük, hogy a belterületi részekben egy telek 150-160 ezer Ft, s ha van rajta egy rossz épület 250-300 ezer Ft és még a közműpótló létesítmények (szennyvízgyűjtő) szabályos elkészítése is tetemes költséget jelent, akkor már a választásnál ez a terület kedvezőbb helyzetben van. A terület úgy van kialakítva, hogy az elhelyezésre kerülő épülettömb 4-6-8 lakást foglal magában. Az épületek a telkeken szabadonállóan előkerttel kerülnek beépítésre, a kiszolgáló helyiségek is az épülettömbben a lakások földszintjein nyerne elhelyezést. A belső zöld területet a lakók egyedileg és együttesen is hasznosíthatják. Az elő-közművesített terület az Általános Rendezési Tervünkkel összhangban az új településközpont részeként lett kiépítve. Beépítésre vonatkozóan Részletes Rendezési Terv készült, melynek alapján a tanács műszaki osztálya részletes felvilágosítást ad.

Nagy Pál

„Nem vágytam hírnévre”

(Beszélgetés Szabó Mihállyal a GYESTK ifjúsági labdarúgó-csapatának edzőjével.)

Hídeg februári napon látogattam ki a GYESTK labdarúgó pályájára, ahol a zimankóval dacolva nyolc-tíz ifista kergette a labdát lelkesen. A pálya szélén csendesen figyelt az edző: Szabó Mihály, mellette a fáradhatatlan Rosza Marci bácsi, aki huszonöt éve intőzője az ifi csapatnak. Beszélgetni az öltözőben ültünk le, ahol egy ütött-kopott rég nyugdíjas korú kályha szolgáltatta a meleget.

Mióta edző? Kérem beszéljen néhány mondatban edzői pályafutásáról.

1962-ben kezdtem edzősködni, azelőtt magam is futballoztam, de egy porcsérülés miatt befejeztem az aktív játékokat.

1964-ben szereztem meg az edzői képzésemet. Az ifi csapattal abban az évben nyertünk bajnokságot 134:24-es gólaránnyal. Néhány név: Domokos, aki 64 góllal gólkirály volt a megyében, Csányi, Gál, Dajkó és sorolhamám az egész csapatot. No, de ne a múltrol beszéljünk. 1983-ban kerültem ismét a helyi sportkörhöz edzőnek. A csapat a II. osztályban szerepelt, és sikerült megnyerni a bajnokságot. 145 gólt rúgott a csapat és csak 15-öt kapott. E csapatban is volt néhány tehetséges játékos: Pataki Tibor, Hegedűs, Szujó.

Hogyan sikerült a helytállás az I. osztályban?

Amikor felkerültünk a magasabb osztályba, generációs váltás történt, kilenc serdülő került a csapatba. Bizony keserves perceket éltünk át a kispadon, de utána egyenesbe jött a csapat. A 8. helyer várjuk a tavaszi rajtot.

A bajnokságban nem szerepelt a csapat kiemelkedően, de az MNK-ban szép sikereket értek el, hiszen három fordulón jutottak túl nem is akármilyen ellenfelekkel szemben.

Az Ifjúsági Kupában a Békéscsabai, Előre Spartacus NB I-es ifjúsági csapata volt az első ellenfél. Úgy mérlegeltem, a csabai csapat fizikailag erősebb. A játékosaimat pszichikailag próbáltam felkészíteni. Úgy gondolom, sikerült a csapattal elhítenni azt, hogy van esélyük akár a mérkőzés megnyerésére is. A végeredmény 1:1 volt. 11-es rúgásokra került sor, amit végül is megnyertünk.

A második fordulóban Szeghalmon léptünk pályára. Csapatom a görcsös akarástól

gyengén kezdett, félidőben 3:1 arányban vezetett az ellenfél. Szünetben megpróbáltam felrázni a csapatot, próbálják azt játszani amit tudnak. Végül ismét 11-es rúgásokkal dönt el a továbbjutás sorsa, hiszen a rendes játékidő 3:3-as eredménnyel ért véget. A harmadik fordulóban már kiléptünk a megyéből, Csongrád megye legjobbját, a Makói VSE-t kaptuk ellenfélnek. Játékosaim nagy lelkesedéssel készültek a mérkőzésre, amelyet az endrődi pályán játszottunk. Gardi Tamás és Szujó Zoli góljaival 2:1-re megnyertük a meccset.

A legjobb 16 csapat közé jutásért a Szolnoki MÁV MTE NB I-ben játszó ifi csapata volt az ellenfél. Ma is határozottan állítom, ha azt a mérkőzést a kitűzött napon játsszuk, a gyerekek nagyon szorossá teszik a mérkőzést. Amikor megtudták játékosaim, hogy nem a kiírt időpontban játszhatnak, a pszichikailag felkészített csapat „leeresztett” és a mérkőzésre már nem sikerült úgy felrázni a csapatot mint szerettem volna. Az eredmény 5:1 a Szolnok javára, de így is szép emlékekkel búcsúztunk a kupaküzdelmekről.

A beszélgetés elején említette, hogy 1962 óta edzősködi, kétszer nyert bajnokságot, tudomásom szerint többször szerepelt csapata nagyon jól, nem hívták felöltött csapatokhoz, miért maradt az ifi csapatnál?

1965-66-ban voltam a gyomai felnőtt csapat edzője. Azután ismét ifikkel foglalkoztam. Hívtak sok helyre, de én mindig Gyomán maradtam. Nem vágytam hírnévre, így is megismernék a megyében a labdarúgó pályákon. Szeretem a fiatalokat, szeretek velük foglalkozni, úgy érzem ezáltal magam is fiatal maradok.

Mi a véleménye a fiatalok futballhoz való viszonyáról? Akarnak-e úgy futballozni, hogy bekerüljenek az első csapatba és ott is megállják a helyüket?

Ez nagyon nehéz kérdés, azt hiszem jobb, ha nem nyilatkozom mert senkit nem akarok megsérteni, de szerintem a szülőktől is sok függ, hogy a csemetéje röplabdás, kézilabdás, vagy akár labdarúgó legyen.

Gyomaendrőd a tervek szerint néhány éven belül város lesz. Van-e remény arra, hogy az ifi csapatból olyan játékosok épülnek be a felnőtt csapatba akik akár a területi bajnokságban is megállják a helyüket, hiszen a szurkolók joggal várják az első csapat mielőbbi feljutását, magasabb osztályba?

Én bízom abban, hogy az első csapat feljut a területi bajnokságba. Hogy van-e utánpótlás? Utánpótlás mindig annyi van, amennyit nevelünk. Lehetőséget kell adni ahhoz, hogy úgy a serdülő, mint az ifi csapat edzői mindenkor megfelelő körülmények között és megfelelő helyen tudják az edzést tartani. Elvárjuk, hogy a megfelelő alapellátást biztosítsák számunkra. Itt szeretném megemlíteni a kisegítő személyzet munkájának fontosságát. A szertáros munkája is döntő egy sportkörnél.

Köszönöm a beszélgetést!

FIGYELEM, GÁZKÖTVÉNY!

A Gyomaendrőd városi jogú Nagyközségi Tanács hirdetményt adott ki 5 millió Ft értékű gázkötvény kibocsátására, az 1985. évben megvalósuló földgáz-hálózatba történő bekötés költségeinek kiegyenlítése céljából.

A földgáz-hálózat lehetővé teszi az üzemi, intézményi, közületi létesítmények és a lakosság gázzal való ellátásának megvalósulását.

Ez közös érdekeltséget jelent a nagyközség és az egyének számára.

A kötvények eladásával, a kamatfizetéssel, visszaváltással, valamint az esetleges jogvitákkal kapcsolatos ügyintézés a takarékszövetkezet látja el.

1000 Ft-os címletekben 800 db összesen 800 000 Ft

2000 Ft-os címletekben 600 db összesen 1 200 000 Ft

5000 Ft-os címletekben 600 db összesen 3 000 000 Ft értékben.

A kötvényeket nagykorú magyar állampolgárok vásárolhatják, az endrődi és a gyomai Takarékszövetkezetnél.

A kötvény kamata évi 9%.

A kamatok minden év július 10-én esedékesek, az első kamat összege 1986. július 10-én kerül kifizetésre.

A kötvények 1990. év július 1-én kerülnek visszafizetésre.

Róza Vendelné

HÍREK

1985. február 25-én Város környéki tanácskozásra került sor, amelyen a résztvevők a településünk fejlesztésével összefüggő éves feladatokról kaptak tájékoztatást. Szó esett arról a társadalmi összefogásról, amely elengedhetetlenül szükséges terveink sikeres végrehajtásához.

*

1985. február 12-én Koordinációs értekezletet tartottak a városi jogú Nagyközségi Tanács és a gazdálkodó szervek képviselői. Értékeltek az 1984. év együttműködésének tapasztalatait. A további eredményes munka érdekében egyeztettek az 1985-ös év legfontosabb tennivalóit.

*

MSZMP városi jogú Nagyközségi Bizottsága és a Hazafias Népfront március 8-án 10 órakor ünnepséget rendezett a Nemzetközi Nőnap 75. és a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége Megalakulásának 40. évfordulója tiszteletére.

Az ünnepségre meghívtuk térségünk MND SZ alapító tagjait. Szakál József elvtárs megemlékezett a nőmozgalom kialakulásáról. Kóris György elvtárs a nőmozgalomban aktívan tevékenykedők részére emléklapot adott át.

A bensőséges ünnepségen örömmel emlékeztek vissza a meghívott elvtársnők, a 40 évvel ezelőtti nehéz, de szép munkára.

Molnár Albert

Gyomaendrődi Híradó

Kiadja: a városi jogú Nagyközségi Tanács Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint a városi jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztő bizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ

1985. AUGUSZTUS

IV. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

AZ 1985. ÉVI VÁLASZTÁSOK

Hazánk 1985-ben bővelkedik jelentős politikai eseményekben. Tavasszal zajlott le a politikai események indításaként az MSZMP XIII. kongresszusa, melyet az országgyűlési képviselők és tanácsok általános választása követett.

E jelentős politikai-államjogi esemény a közelmúltban fejeződött be. A tanácsok, valamint legfelsőbb államhatalmi szervünk, az Országgyűlés alakuló ülésével.

A testületek megalakulásával, tisztségviselőik és szerveik megválasztásával lezárult a választások időszaka és megkezdődött egy új öt éves ciklus.

A választások óta eltelt rövid időszak nem elegendő ahhoz, hogy mélyen elemezzük az új választási rendszer gyakorlati próbáját. Az viszont már most kimondható, hogy alapvetően az új választójogi törvény beváltotta a hozzá fűzött reményeket, a gyakorlatban jól vizsgázott, amelyet meg erősített az állampolgároknak a választásokban való nagyarányú részvétele és aktivitása.

Idéztük fel azokat az eseményeket, amely a választások kitzítésétől a tanácsok megalakulásáig eltelt időszakban zajlottak le. A választások előkészítéseként a választójogi törvény rendelkezéseinek megfelelően Gyomaendrőd városi jogú Nagyközség Tanácsa meghatározta a megválasztható tanácsok számát, amelyet a településünkre irányadó keretszám maximumában, 45-ben határozott meg. A Végrehajtó Bizottság ez alapján kialakította a választókerületek területi beosztását – figyelemmel arra, hogy közel azonos számú állampolgárt foglaljanak magukba –, meghatározta sorsszámát, valamint kialakította a szavazóköröket.

A Hazafias Népfrent Gyomaendrőd Bi-zottsága a munkahelyi kollektívák, társadalmi és tömegszervezetek ajánlásai alapján az érdekeltekkel történt személyes el-beszélgetés után elfogadta az országgyűlési képviselői és tanácsági jelöltek javasolt párosokat.

A jelölgyűléseket a HNF Bizottsága április 15. és május 15. közötti időszakra ütemezte. A jelölgyűlések április 15-én az ENCI-ben lezajlott lakóterületi országgyűlési képviselői jelölgyűléssel vették kezdetüket. A képviselői jelölgyűléseken

– április 15-én Gyomaendrődön és 16-án Dévaványán – 507 fő választópolgár vett részt. A jelölgyűlések jó politikai hangulatban, a résztvevők nagyfokú aktivitásával zajlottak le. Az egyes jelöltek javasolt személyek mellett 24-en foglaltak állást és mondták el hozzászólásaikat.

A jelölgyűlések eredményeként a Gyomaendrőd székhelyű 12. sz. országgyűlési választókerületben három jelöltet választottak. A HNF jelöltjei Varga Zsigmond és Kovács Gábor mellett a választópolgárok által javaslatba hozott Dr. Iványi Lajos is megkapta a jelöltséghez szükséges szavazatokat.

A tanácsági jelölgyűlések április 16-tól május 7-ig zajlottak le. A 45 jelölgyűlésen a választópolgárok 96 jelöltet állítottak. 39 tanácsági választókerületben a kötelező két jelöltet, míg 6 választókerületben 3 jelöltet választottak meg.

A jelölgyűléseken a megjelenés sajnos alacsony volt településünkön. A választójogosultaknak mindössze 8,1%-a, 1091 fő vett részt. Az alacsony megjelenés ellenére azonban a jelölgyűlések betöltötték rendeltetésüket, tapasztalatuk kedvező volt. A választópolgárok aktivitását jól tükrözte, hogy a gyűléseken 239 hozzászólás hangzott el. A választópolgárok többsége a választások jelentőségéről a HNF programjával való azonosulásról, a XIII. Pártkongresszus határozatainak végrehajtásáról szoltak, valamint arra kérték a jelölteiket, hogy megválasztásuk esetén a választókerületük lakóinak érdekében tevékenykedjen. A hozzászólásokban felmerült még 83 közérdekű bejelentés és javaslat is, melyek feldolgozása folyamatban van.

A jelölgyűlések lezárultával a helyi Választási Elnökség a HNF bejelentése alapján nyilvántartásba vette a jelölteket, és megkezdődtek a szavazás technikai előkészítései.

A választás napjaira a jelölteknek lehetőségük volt arra, hogy ismertessék választóikkal elképzeléseiket képviselői és tanácsági programjukat.

Június 8-án a szavazatszedő bizottságok felkészülten várták a választópolgárokat, így a szavazás megkezdésénél feltételei adottak voltak. A szavazás menetében fennakadás nem volt és nem fordult elő

semmilyen rendkívüli esemény. Az állampolgárokat sem zavarta az a tény, hogy a választás a korábbiaktól eltérően szombati napon volt. Megszokott életritmusuk mellett azonban nem feledkeztek el állampolgári kötelességükről sem. Ezt bizonyítja az a tény, hogy a délelőtti folyamán már a választójogosultak több mint 80%-a szavazott, s volt olyan szavazókör, ahol már 13 óra 10 perckor lezárhatták a szavazást.

18 órakeresésben befejeződött a szavazás és megkezdődött a szavazatok számlálása. A szavazatszedő bizottságoktól megküldött szavazási jegyzőkönyvek alapján a Választási Elnökség megállapította a választás eredményét.

Mint ahogy az már közismert, a településünk és körzete országgyűlési képviselőjévé Dr. Iványi Lajos került megválasztásra 11 852 szavazattal, 57,2%-os aránnyal. Pótképviselőnek Varga Zsigmond lett megválasztva 6270 szavazattal, 30,3%-os arányban.

A tanácsági választókerületekben a 96 jelöltből 41 tanácsos és 36 póttanácsos került megválasztásra az előző fordulóban. 4 választókerületben (16-os, 26-os, 32-es, 34-es) a Választási Elnökség június 22-re pótválasztást írt ki, mivel egyik jelölt sem kapta meg a megválasztáshoz szükséges szavazatokat. A pótválasztás eredményeként a további négy tanácsági hely betöltésére került, valamint mellettük megválasztottak még 4 póttanácsost is.

A választások helyi lefolyását a statisztikai adatok tükrében nézve sikeresnek mondhatjuk. Nemcsak azért, mert nem maradt üres képviselői vagy tanácsági hely, hanem azért is, mert az állampolgárok nagyfokú politikai érettsége és aktivitása folytán az egyes mutatók jobbakként, mint az országos átlag.

A választások törvényesen folytak le. Kifogás annak tisztasága ellen nem merült fel. A választás eredményeinek megállapítását követően a Választási Elnökség átadta a képviselői és tanácsági megbízóleveleket, valamint a póttanácsagságról szóló értesítéseket azoknak, akik a választók bizalmából a következő ciklusban képviselik majd a választóik érdekeit, illetve segítik az előzőek tevékenységét mint pótképviselő és póttanácsos.

Az 1985. évi országgyűlési képviselői és tanácsügyi választás eredményei

Megnevezés	Gyomaendrőd adatai	Országos adatok
Országgyűlési képviselői választás		
Névjegyzékbe felvett választók száma (fő)	13 016	7 568 480
Leadott szavazatok száma	12 568	7 103 146
Részvételi arány (%)	96,6	93,9
Leadott szavazatokból érvényes (%)	95,5	94,6
Tanácsügyi választás		
Leadott szavazatokból érvényes (%)	93,8	95,4
Leadott szavazatokból érvénytelen (%)	6,2	4,6
Érvényes szavazatokból a jelöltekre szavazott (fő)	11 668	6 723 115
A fenti adat %-ban	99,0	98,9
Megválasztott tanácsstagok száma (első forduló)	41	41 885
Megválasztott póttagok száma (első forduló)	36	30 885
Póttagválasztással érintett tanácsügyi választókerületek száma	4	849
E választókerületben felvettek száma	1161	284 282
Leadott szavazatok száma	1047	210 115
Részvételi arány (%)	90,2	73,9
Leadott szavazatokból érvényes (%)	98,5	98,3
Megválasztott tanácsstagok száma	4	846
Megválasztott póttagok száma	4	784

A póttagválasztást követő héten – június 24-én – megtartotta alakuló ülését Gyomaendrőd városi jogú Nagyközség Tanácsa. A Tanács alakuló ülésén megválasztotta az Ügyrendi Bizottságot, amelynek jelentése alapján határozott a tanácsstagok megválasztásának törvényességéről. Meghallgatta a Választási Elnökség beszámolóját a választások helyi lefolyásáról, megválasztotta a tanácselnököt, tanácselnök-helyettesét, a Végrehajtó Bizottság tagjait, a Bizottságok elnökeit és tagjait, valamint a helyi NEB-et, a Népi Ülnököket és a település megyei tanácsstagjait.

A tanács titkos szavazással további 5 évre ismét Jenei Bálint tanácselnököt választotta meg. Tanácselnök-helyettesnek Gellai Imre, a Győzelem Tsz elnöke, tanácsstag került megválasztásra. A tanács Végrehajtó Bizottságába a fentiekén kívül megválasztotta Babos László, Fekete Endre, Dr. Galambos Imre, Gonda Károly, Gellai József-né, Kóris György, Liziczai Sándor és ifj. Róza Vendél tanácsstagokat, Hunya Miklós vb-titkár hivatalból tagja a testületnek.

Az egyes munkabizottságokba az alábbi tanácsstagok és más szakemberek kerültek megválasztásra:

Ügyrendi Bizottság
elnök: Solymosi János
tagjai: Bolehovszky László
Cserenyecz Mátyásné
Lénárt László
Madarász Istvánné tanácsstagok

Számvizsgáló Bizottság
elnök: Kovács Róza
tagjai: Gyuris Lajosné
ifj. Mraucsik Lajos
Rostás Tiborné
Tóth László tanácsstagok

Termelési és Ellátási Bizottság
elnök: Békési Béla
tagjai: Hangya István
Iványi Miklós
Kiszely István
Kéri Imre
Kulik István tanácsstagok,

Dávid Mátyás
Jakus Imre
Kovácsnai Ferenc nem tanács-
tagok

Egészségügyi és Szociálpolitikai Bizottság
elnök: Dr. Jánosik Bertalan
tagjai: Bartha Albert
Dógi Zoltán
Fülöp Imréné
Pésó Béláné
Rudner Ignác tanácsstagok,
Kurilla Jánosné
Tímár Lajosné
Toldi Lajosné nem tanácsstagok

Városfejlesztési Bizottság
elnök: Katona Lajos
tagjai: Bajics Sándor
Dr. Dávid Imre
Gellai Pál
Knappcz Béla
Püski Sándor
Vasas György tanácsstagok,
Kmelár Béla
Sóczó Ottó nem tanácsstagok

Művelődési és Sportbizottság
elnök: Varjú József
tagjai: ifj. Gózon Mihály
Horváth Mihály
Karsai Gábor
Medveczki Géza
Sipos Tas Töhötöm tanácsstagok,
Dr. Kovács Béla
Stef Istvánné
Kovács Gábor nem tanácsstagok

A népi ellenőrzésről szóló módosított törvény értelmében a jelenlegi választási ciklus kezdetétől a városi jogú Nagyközségekben is működnek Népi Ellenőrzési Bizottságok. Ennek megfelelően az alakuló tanácsülés – a megyei Népi Ellenőrzési Bizottság javaslata alapján – megválasztotta a 9 tagú helyi NEB-et.

A NEB elnökének Timár Gyöngyit, társadalmi elnökhelyettesnek Kiszely Lajost, a Közföldi Szövetkezet elnökét választotta meg. A NEB további tagjai: Nyilas Miklós, Dékány László, Dr. Varjú Ernő,

Kulcsár István, Forster Gusztáv, Tóth Vince és Veres Antalné.

Az alakuló tanácsülés utolsó napirendi pontként a település megyei tanácsstagjait választotta meg titkos szavazással. Egyhangú szavazással a következő öt évre Jenei Bálint tanácselnököt és Szabó Bélát a KISZ Békés megyei Bizottságának első titkárát választotta be a megyei tanács testületbe Gyomaendrőd képviselőtestületben.

A Tanács megalakulásával, tisztségviselőik és bizottságaik megválasztásával megkezdődött egy feladatokban és célokban bővelkedő munkaciklus. A Tanácsok önállóságával és az ezzel járó nagyobb felelősséggel együtt növekszik a tanácsstagokkal szemben támasztott követelmény is. Ahhoz, hogy a megadott bizalomra rászolgáljanak rendszeres és folyamatos kapcsolatot kell tartaniuk választóikkal. A megnövekedett területű választókerületeken belül is előfordulhatnak szűkebb érdekkellentétek, nemcsak az egyes választókerületek, vagy településrészek között.

A tanácsstagoknak így szüntelenül meg kell ismerniük választóik igényeit, érdekeit és ezek kielégítéséhez adott reális lehetőségeket, fontossági sorrendet. Ezen információk birtokában tudja csak hatékonyan képviselni választókerületét, valamint választói előtt a település összérdekében hozott testületi döntést a tanácsstag.

Azzal kívánunk jó munkát megválasztott országgyűlési képviselőinknek, tanácsstagjainknak és tanács vezetőinknek, hogy a lakossággal való szoros kapcsolatban, a bizalmunkkal és aktív támogatásukkal járuljanak hozzá a HNF programjának valóra váltásához, településünk városiasodásához, valamennyiünk életkörülményeinek javulásához.

Választási Bizottság

Épül a kerékpárút

Országos szinten Békés megyében épül a legtöbb kerékpárút. Településeink többségében a forgalom zavartalanabb lebonyolítására saját erőből és központi támogatásból már elkészültek, vagy befejezéshez közelednek az építési munkák.

Gyomaendrődön a Napkeleti úttól a Pásztor János útig épül a 46-os főközlekedési út mellett a kerékpárút, Máté András közlekedési mérnök tervei alapján.

A Cipész Szövetkezet bejárójától az Újkert-sorig, – valamint ahol gyalogjárda nincs kiépítve – az épülő út egyes használatú lesz a kerékpáros és gyalogos forgalom részére. Ahol járda van, ott kizárólag csak kerékpáros forgalomra készül a szabványban előírt szélességi méretben.

A kivitelezés terve szerint készül. Az I. ütem – kivitelezője a Fa- és Építőipari Szövetkezet – építésénél az alapépítményi munkák befejezéshez közelednek, a felső burkolatok a csatornázási munkák miatt később készül II. ütem építésével egy időben készülnek el.

A vasúti átjáró tervezése folyamatban van.

Várhatóan a főúton elhelyezett felsorompóval azonos rendszerű biztonsági berendezés kerül kialakításra.

Országgyűlési képviselőnk: DR. IVÁNYI LAJOS

Június 8-án Gyomaendrődön is, mint mindenütt az országban, a lakosság a szavazóurnák elé járult, hogy megválassza képviselőit az országgyűlésbe. Ez a választás a korábbiaktól annyiban volt eltérő, hogy több jelölt közül is választhatunk országgyűlési képviselőt.

Nálunk, a Békés megyei 12. számú választókerületben Dr. Iványi Lajosra adta le voksát a szavazópolgárok többsége, hogy ügyeinket ő képviselje az országgyűlésen.

– Hogyan érintette önt az a tény, hogy felvették a jelölőlistára?

– A jelölőgyűlés előtti napon értesültem erről és igen meglepett, ugyanakkor nagyon megtisztelő számomra, hogy engem is jelöltek. Gondolkodtam, hogy elfogadjam-e. Sok mindent végiggondolva végül igenlő választ adtam. A szavazások után nagy megnyugvás volt az, hogy a lakosság 57%-a rám szavazott.

– Mit jelent most önnek ez a többlet-feladat, hogyan tudja átszervezni a napi munkáját?

– A munkám valóban jóval több lesz mint eddig, ami jó is és rossz is. Rossz abból a szempontból, hogy a magánéletemre még kevesebb idő jut. Tsz-en belül is jobban meg kell osztani a feladatokat, a munkatársaim úgy érzem, segítenek ebben.

– Kialakult-e már önben, hogy mint képviselőnek mi is a dolga, mit kell tennie?

– A választásokon a reám váró feladatokról többé-kevésbé képet kaptam. Kialakult bennem az a vélemény, hogy elsődlegesnek kell tekintenem, hogy a körzetben jól működő gazdasági egységek legyenek. Ha azok jól dolgoznak, az emberek is jobban keresnek, jobban részesülnek a javakból, s ezáltal növekedik az életszínvonal. Tehát hosszabb távon kell gondolkodni,

s nekem azért kell tenni, hogy az országgyűlési vitákban, döntésekben, azok előkészítésében, a rendeletek és szabályozók kialakításában úgy képviseljem a lakosságot, hogy ne érintsék kellemetlenebbül, vagy hátrányosabban ezt a részt, mint az ország más területeit.

Az alapvető jogok folytán mindig rendelkezésre állnak olyan ügyek intézésében, amit másként nehezebb lenne elintézni. Meggyőződésem, hogy oktatásra, kultúrára, szociális juttatásra, jobb ellátásra csak akkor kerülhet sor, ha jó a gazdaság. Akkor biztosított a jogalap arra, hogy mindezeket követeljük. A vállalatok, üzemek, szervezetek támogassák a tanácsot és azok intézményeit ennek jobbításában.

A másik nagyon fontos feladat a lakosság igényeinek a képviselése, a panaszok megoldása. Érezni kell a környezet sajátosságai-ból kifolyólag mik a jogos és jogtalan igények. A jogos igényeket pedig végig a megoldásig vinni kell. Ezek képviselésében nem szabad különbséget tenni abban, hogy a problémák hol merülnek fel, Gyomaendrődön, Dévaványán, Hunyán vagy Ecszfalván.

Meggyőződésem az is, hogy a négy település fejlesztésében nem szabad rangsorolni, vagy oktalan különbséget tenni. A feladat az, hogy a körülményekhez képest a maximális fejlődést követeljük és valósítsuk meg a jövőben. Ezen belül természetesen, hogy Gyomaendrőd helyzete különlegesnek tekinthető. Itt speciális helyzetet teremtett a két nagyközség 1982. január 1-i egyesülése. Ez az egyesülés nagyon ésszerű és logikus döntés volt, ami nagyrészt garantálja a továbbfejlődés lehetőségét. Úgy gondolom hogy az is természetesnek fogható fel, hogy ilyen nagy

jelentőségű döntés esetében merülnek fel problémák.

Véleményem szerint Gyomának is és Endrődnek is meg kell őriznie évszázados hagyományait, nem merülhet feledésbe egyik részen sem az, amit eddig megvalósított. Ennek a hagyománynak a jövőben is meg kell maradnia, melyre Gyomaendrőd büszke lehet.

Ezek után úgy kell politizálnunk, úgy kell szervezni a közös fejlődést, hogy a gyomaiai és az endrődiek is meg legyenek vele elégedve. Azt hiszem, ebben a kérdésben sem lehet egy-két éves távlatban gondolkodni. Mindenkinek úgy kell gazdálkodni, hogy a fejlesztés és az ehhez szükséges pénzek biztosítva legyenek, de ez nem valósítható úgy meg, hogy fillére egyenlően legyenek elkölve a gyomai és az endrődi részen. Úgy kell gondolkodni, hogy tartósan, esetleg egy öt éves ciklusban maradjon meg az egyensúly.

Mióta a képviselőválasztás bonyodalmaiba belekerültem, azóta egyre többször merül fel a környezetemben a Gyoma és Endrőd közötti ellentét. Minden jogos kritikát tudni kell fogadni, és arra reagálni kell. De az is meggyőződésem, hogy egy pár szélsőséges megnyilvánulás, nem jelenti az egész lakosság véleményét, mert 1-2 tized százalék nem jelentett és nem is fogja jelenteni több ezer ember véleményét.

Dolgozni azért szeretnék, hogy ez a dolgos nép jogos hagyományait megőrizve, a közös cél érdekében ember módjára tudjon együttműködni. Az érintett települések tanácsainak megköszönöm, hogy megbeszélnek velem a feladatok személyi biztosításának feltételeit, az eddig úgy érzem, hogy nem kritikátlanul, de adnak a véleményemre. *Baginé Szűcs Éva*

ENCI-kaleidoszkóp

Településünk országszerte három dolgról híres: A Kner család művelődéstörténeti tevékenységéről, a Körösök csodálatosan szép vidékéről és az ENCI cipőről. Ez utóbbiról tesztek között néhány lakosságunkat érdeklő tény, esemény. A dévaványai Aranykalász melléküzem-ágával együtt több mint ezer embernek nyújt megélhetést e klasszikus mesterség, a cipőkészítés. Több baráti beszélgetés során állt össze bennem a valóságos kép az ENCI-ről amelyet Nyiri Mihállyal a szövetkezet elnökével folytattam.

Róla néhány gondolatot kissé elfogultan: diplomata megjelenésű és mentálisan, tájékozott, magasán kvalifikált közgazdász, aki „nagy családjának” ügyesbajos dolgait, örömeit, sikereit egyaránt szíven viseli. Több csatát nyert már vitákban, kereskedelmi tárgyalásokon. Harcedzetten vette tudomásul a rosszindulatú támadásokat és dolgozóival együtt a jó munkavégzéssel elhallgattatta a hamis „hangokat”.

Az Endrődi Cipész Szövetkezet évente több mint egymillió pár lábbelit készít.

A szocialista országok közül legnagyobb és leghűségesebb vásárlójuk a Szovjetunió, ahová az idén 222 ezer pár cipő készült, 30 ezerrel több mint a tavalyi évben.

Tetemes mennyiséget rendel még két baráti ország: az NDK és Csehszlovákia.

A nyugati piacon az NSZK SKOR-IMPEX és CARAT cég rendeli a legtöbb ENCI cipőt. Itt elsősorban a női szandálok és az alkalmi körömpipók a kelendők. A hazai vásárlók részére 82 millió 600 ezer Ft értékű áru szerepel az idei tervben.

A szövetkezet dolgozói a tavalyi átlagbérhez képest az idén 10%-os bérfeljelzésben részesülnek. Az illetékesek kidolgoztak egy aránylag stabil szövetkezeti nyereségrészesedést. Ez az új módszer a szövetkezetnek és a dolgozóknak a szó szoros értelmében nyereség lesz.

Gondok elsősorban a belföldi anyagellátással vannak, amelyek kis kapacitásuk miatt nem tudják a gyors és folyamatos rendeléseket kielégíteni. Így sajnos dollárért a jugoszláv CHEMOS cég enyhíti az ENCI igényeit. (Ők elsősorban fröccsöntött műanyagarkokat szállítanak.) A hazai

és szocialista exportra készülő cipőkhöz a felső belésbőröket a Pécsi Bőrgyár és a Budapesti Bőripari Vállalat biztosítja. A tőkés országokba kerülő lábbelikhez ugyanez az alkatrész nyugatról érkezik, amelyért ellenszolgáltatásként kész cipőkkel kell „fizetni”.

Az egyre tetszetősebb praktikus nyugateurópai színvonalat is elérő cipők mellett esztétikus bőrdíszmű árukat is készítenek. Ízléses pénztárcákat, szemüvegtokokat, autóstáskákat, és a nemrég divattossá vált bőrnakkendőket nagy számban keresik a vevők.

Az ENCI termékei a szövetkezet tüzletében, a békéscsabai és a budapesti mintaboltokban kaphatók, ez a hálózat a jövőben bővítésre szorul. Az elnöknek köszönhető részben az is, hogy itt funkcionál az ország egyik legkorszerűbb tanműhelye. Ideális körülmények között négy függetlenített szakoktató irányításával képzik a jövő szakmunkásait. A lakosság sajátjának vallja az eddigi szép eredményeket és büszke Gyomaendrőd legnagyobb ipari szövetkezetére. *Hajdú László*

Holló a kertben

24 órai vonatozás után – ami egyáltalán nem volt unalmas, hiszen az Elba völgyén át mentünk és ez a táj télen is szép – érkezünk meg február 28-án Halle pályaudvarára. Este volt és kőd. Így aztán nem sokat láttunk a városból, amely létrejött a környéken fakadó sóforrásoknak köszönhetően. Az 1000 körül alapított városnak ma mintegy 240 000 lakosa van.

Az állomáson már vártak bennünket a Leuna Művek Blau Silber társastánc klubjának tagjai, akikkel immár 4 éves kapcsolata van a Művelődési Központ társastánc klubjának. Évente látogat egymáshoz a két klub. Közös versenyeken, bemutatókon vesznek részt. Igyekeznek minél többet megmutatni tánctudásukból, életükből, környezetükből.

Merseburgba vittek bennünket, ahol az egyhetes kintlértünk alatt a szállásunk volt és ahol a programok zöme is zajlott. A kikapcsolás után a vacsoránál már kíváncsian nézegettük a négy táncospár és a három kísérő részére elkészített, órára kidolgozott programterveket. (Minden pontja időben megvalósult. Igaz, ez rajtunk is múlt. Német barátaink elismerését többek között azzal is kívívtuk, hogy soha senkire nem kellett várni, mindig időre készen voltunk.)

A megérkezést követő napon Halle nevezetességeit tekintettük meg. Este pedig a másnapi verseny színhelyén – a volt tartományi parlament épületében több mint 300 fő előtt – egy nőnapi ünnepségen léptünk fel, vendéglátóinkkal együtt. A szórakozásnak és a szórakoztatásnak egy – nálunk kevésbé honos, de nagyon szimpatikus formájával ismerkedhettünk meg. Báli jellege volt az egésznek. De amikor a közönség pihent, a rendezők akkor is gondoskodtak a szórakoztatásról. Ilyen pihenő idő-

ben léptünk fel mi is igen nagy sikerrel. De rajtunk kívül énekesek, bűvészek is szerepeltek. Nem volt üres, unalmas idő, sem ittas vendég.

A 3. napra Merseburgban városnéző sétát szerveztek vendéglátóink, melyet egy, a városát nagyon szerető hölgy vezetett végig. Igazi élmény volt számunkra.

Az itt hallott történetekből hadd adjak át néhányat.

Ahogy az idegenvezetőnk megjegyezte – nem mi vagyunk az első magyarok, akik Merseburgban járnak. Kalandozó őseink nem barátkozási szándékkal jöttek 933-ban. Vereségük akkora volt, hogy erre a környékre már ilyen méretű portyát nem vezettek többet.

A legmegkapóbb számunkra a hajdani püspöki kastély – ma járási tanács székel benne – és a vele egybeépített késő gótikus csarnok templom látványa volt. Itt is találkoztunk magyar vonatkozással. Liszt Ferenc többször játszott a templom orgonáján, sőt a B. A. C. H. című művét erre az orgonára komponálta.

A másik magyar vonatkozás a város egyik legendájának mai folytatása. Történet, hogy az egyik régi püspök a drágakövekkel kirakott gyűrűjét az ablakpárkányon felejtette. A toronyban fészkelő csókák egyike ellopta azt. Persze, ez már csak jóval később derült ki, amikor a tetőt javították és a fészekben meglelték a gyűrűt. Ekkor már nem lehetett visszahozni az életbe az ártatlanul lefejezett szolgát, akit a lopással gyanúsítottak. Ennek emlékére máig napig fogva tartanak egy hollót a palota kertjében lévő ketterekben. A történet újabb fordulatot akkor vett, amikor 1960-ban a kastély 700 éves évfordulóját ünnepelték. Az ünnepség előtt 2-3 nappal el-

pusztult a soros rab holló, mit volt mit tenni, gyorsan kölcsön kérték a lipcsei állatkert hollóját. A baj csak az volt, hogy a holló nem tudott hollóul. Kicsi korában került az állatkertbe, a kacsákéval szomszédos ketterbe, éppen ezért a kacsá nyelvet tanulta meg, azaz hápogott. Azóta, hogy ezt a szegényt elkertüljék, az utánpótlást Magyarországról importálják.

Estéinket a testvérklub klubházában töltöttük, amire vendéglátóink méltán büszkék. Ez ugyanis nem más, mint a régi vár egyik tornya, melyet a klubtagok több éven keresztül hoztak rendbe, társadalmi munkával. A Bagoly torony öt emeletén söröző, bár, táncterem, társalgó és emlékszoba kapott helyet. Örömmel fedeztük fel a vitrinekben a korábbi magyarországi látogatások emlékeit. Gyoma, Gyomaendrőd nevével Oroszháza, Békéscsaba, Kondoros, Kardoskút emléktárgyaival is találkoztunk.

Az évek során őszinte barátságok alakultak ki. Van olyan család, aki a hivatalos látogatáson kívül is minden szabad idejét Magyarországon tölti. A klubelnök az idén a 16. alkalommal utazik Magyarországra, a nyári szabadságát eltölteni családjával együtt. Módszeresen igyekszik megismerni hazánkat. Megmutatta Magyarország térképén azokat a helyeket, ahol eddig jártak. A berajzolt útvonal sűrűbb, mint Magyarország vasúthálózata.

Az egy hét hamar eltelt. Közben a nap is kisütött, az idő is megjavult. Hazafelé jövet azon izgultunk, bárcsak nálunk is jó lenne végre az idő.

Már az újabb találkozást készítjük elő, ami itthon lesz október elején.

K. K.

Tallózó a nyár közepén

Az immár másodízben megjelent „Gyomaendrődi Nyár” c. programfüzet az idén is bőséges lehetőségeket kínál a testileg-szellemileg felüdülni vágyók számára.

Így, a nyár közepén, érdemes egy kis visszatekintést tennünk, az eddig lezajlott események mérlegelésével.

Táncos, zenés programok, kiállítások, sportrendezvények... Ezek jellemezték az eddigi időszakot.

A nyár nyitó rendezvényeként a Körösméti Szövetkezeti Táncgyűttes valamennyi csoportja három ízben is bemutatta tudását, a több mint 800 főnyi közönség előtt.

Szólólistáink a nyár folyamán több alkalommal is a „Boglya” kiségyüttes kíséretével „Tájak táncai” címmel táncbátort tartottak a Liget Furdó területén.

A népzenei együttes ezen felül az ifjúsági és úttörőtábor lakóinak ad kéthetente műsort.

Komolyzenei programot kínáltak eddig három alkalommal is községünk könyvtárai szombat délutánoként, amelyet a várta-hoz képest nagyobb létszámú hallgatóság is élvezhetett volna.

Templomi komolyzenei hangversenyeink nyitó műsoraként Bach: h-moll mise (részlet), valamint Kodály: Psalmus Hungaricus hangzott el kitűnő tolmácsolásban a Debreceni MÁV Filmharmonikus Zenekar, a szegedi DÉLÉP kórusa, valamint a KISZ Központi Művészegyüttesétől.

A csodálatos hangverseny igazi komolyzenei élményt nyújtott a hallgatóság számára.

Sajnos, a széles körű propagandamunkánk ellenére sem volt elég látogatott a rendezvény.

A nyár folyamán még a két előre jelzett komolyzenei programon kívül augusztus elején egy 35 tagú japán kórus vendégszerrelt a gyomai Református Templomban.

Kiállításaink közül állandó jelleggel megtekinthető a Kner Nyomdaipari Múzeum, az Endrődi Tájház, valamint a Honti Műhely Galéria. Utóbbi két jelentős időszaki kiállításnak is helyet adott.

Korábban Petőcz Károly szakíró által tervezett könyvekből nyílt kiállítás.

Ezt követte településünk szülöttének, az autodidakta népi alkotó Papp Zsigmond

festményeiből és szobraiból alkotott kiállítás. A megnyitón is felvetődött egy olyan épület kialakításának szükségessége, amelyben állandó helyet tudnának biztosítani a Papp Zsigmond, a Corini Margit, a Rózsahegy Kálmán stb. anyag számára.

Az utóbbiból a nyár folyamán kiállítás látható a Deryné Művelődési Házban.

Szintén a fenti intézmény felújított földszinti nagyterme adott helyet a Munkácsy Mihály Múzeum által rendezett régészeti kiállításnak.

Közszégi sportrendezvényeink jó része ideális környezetben, a Liget Furdóban zajlik. Eddig nagy érdeklődésnek és tetszésnek örvendezett a kispályás foci, a vízipóló, az asztalitenisz mérkőzések rendezése, főleg a campingezők körében. A szinte egész nyáron át tartó úszótanfolyamok nagy létszámmal zajlanak. Sikeresnek mondható a sétahajó járat péntekenkénti igénybevétele is.

Úgy értékelhetjük, hogy akár az idelátogató turisták, akár a helyi lakosság találta és még találhat is a nyár folyamán a számára érdekesnek mondható programot.

Megyériné Csapó Ildikó

Tizenhét év felelős beosztásban

Az igazgatói szobában fiatalos, élénk tekintetű férfi fogad, Demcsák Mihály, a Körösi Sütő- és Édesipari Vállalat nyugalomba vonult vezetője. A falakon a termékekről készült színes, étvágygerjesztő képek, oklevelek, elismerések, az irodaszekrény polcain süteményes dobozok sora díszíti.

A feltett kérdésekre szívesen válaszol, csak akkor kerül ki a válaszadást, ha önmagáról faggatom. Kifejezetten megkér, hogy inkább a vállalat tevékenységéről írjak, ne az ő érdemeiről, hiszen az eddigi eredményeket valamennyien közös erővel érték el.

– A nyugdíjba vonulásom is zökkenőmentes volt – mondja –, mert mindig nagy súlyt fektettünk az utánpótlásra, a káderek kinevelésére. A felsőbb szervek is úgy ítélték meg, hogy a vállalat stabilan, állandóan fejlődik, s ezt a szellemet a fiatalok is viszik tovább.

– Hogyan került a vállalat élére, és hány évet töltött itt vezetőként?

– Ide 1961-ben kerültem, de előtte Szarvason dolgoztam fizikai munkásként, ill. vezetőként. Igaz, hogy rövid időre még visszamentem, de 67-től ez év áprilisáig folyamatosan vezettem az üzemet.

– Milyen főbb állomásokat tudna megemlíteni a vállalat és a saját életében az eltelt időszak alatt?

– Ez a vállalat 59-ben alakult, de úgrás-

szerű változást a mi életünkben is az 1968-as év jelentette, az új gazdasági mechanizmus beindulása. Jobb lehetőségeket teremtett, ekkor alakítottuk ki a bolt-hálózatunkat, s a süteménygyártással bővítettük a profilunkat. Azelőtt csak néhány szakboltunk volt, ma már Hajdú-Bihar és Szolnok megyébe is szállítunk pékárut. Süteményeket, vagy ahogy mi nevezünk, édesipari lisztes árukat az egész ország területére.

– A falon bekeretezve miniszteri elismerések. Mikor kapták ezt önök?

– Igen, 1975 és 77-ben, kétszer egymás után kaptuk ezt az elismerést, de 1973-ban a Kiváló Vállalat címet is elértük.

– Valószínűleg nemcsak a vállalatot érte elismerés, hanem önt is.

– Amióta a szakmában vagyok, négy alkalommal kaptam Kiváló Munkáért elismerést és három alkalommal Kiváló Dolgozó elismerést.

– Mikor ismerkedett meg a szakmával, ki volt a mestere?

– A szakma szeretete gyerekkorom óta bennem él, hiszen édesapám volt az első tanítóm a pékmesterségben.

– Vezetőként hogyan látta azokat a problémákat, amit fizikai dolgozóként tapasztalt?

– A nehéz, problémás időszakokban sokat segített a szakma ismerete és szeretete. Nehéz összehasonlítani a két munkát, mert egy pék naponta lemérheti munkája ered-

ményességét, míg egy vezetőnél ez csak később kontrollálható.

– Az eltelt időszakból mit emelne ki, mire büszke?

– Az üzemben jelen pillanatban közel 600 ember dolgozik, és úgy érzem, hogy jó kollektíva kovacsoldott itt össze. A pszichikai összetartó erőn túl nem kis erőfeszítéseket tettünk az anyagi megelégedettség érdekében is. Büszke vagyok arra, hogy az 1968-as bérszínvonalat az engedélyezett bérfejlesztéseken túl saját erőnkkel sikerült több, mint a kétszeresére növelni, de meg kell említenem még az új üzemetek Kondoroson, Füzesgyarmaton és Körösladányban, valamint azt, hogy Szarvason indítottuk be az első lapátnélküli áthordós rendszerű kemencét. Büszke vagyok arra is, hogy 77-féle terméket állítottunk ma már elő.

– Hogyan telnek most a pihenés napjai?

– Egész nap el tudom foglalni magam a ház körül, a kertben tevékenykedem.

Utószóként csak annyit, hogy a volt munkatársról az emberek úgy nyilatkoznak, hogy minden értelemben megértő, humanus vezető volt, s bár a közéleti dolgairól ő nem szólt ugyan, de abban is évtizedekig aktívan tevékenykedett.

A megérdemelt pihenésben valamennyi munkatársa és a szerkesztőség is jó egészséget kíván!

Baginé Szűcs Éva

Mit tehetünk környezetünkért?

Településtünkön – mint sok más községben és városban az elmúlt három évtizedben a tisztasági mozgalom fejlődésnek indult és kiszélesedett. Sajnos néhány éve a mozgalom, mint az egész települést átfogó közösségi cselekvési forma, szinte teljesen megszűnt. Látni még néhány „Tiszta udvar – rendes ház” táblát de ezek egy része szemmel láthatóan érvényét veszítette. Az elmúlt 40 év társadalmi-gazdasági változásai jelentősen átforgalmazták a községi arculatát. Utcasorok, lakóházak, tömblakások, középületek épültek fel, vagy nyertek új formát. A formaváltozás egyben tartalmi változást is jelentett; egészségesebben élünk, jelentősen emelkedett egészségügyi kultúránk. Ezekkel az eredményekkel azonban nem lehetünk elégedettek.

Az új, szép küllemű lakóházak, korszerű lakótelepek előtti utcaszakaszok rendezetlenek, szemetek, nem kellően parkosítottak. A vízvezető árkokban mindenféle szemét, hulladék fellelhető. Sok utcát csúfítanak el az indokolatlanul ott tárolt építési anyagok, szénkupacok, salakdombok.

A község határában, a vizeink mellett is lépten-nyomon feleltlenül otthagytott hulladékokat láthatunk.

Külön kell szólni a vasúti töltés és a közlekedési átszelő főútvonal mellett éktelenkedő személerakó helyről. Azon túl, hogy esztétikailag is lehangoló a látványa – bár az elmúlt két évben jelentős erőfeszítések történtek rendezésére – a közegészségügyi

szempontoknak sem felel meg. Megszüntetése, betemetése igen-igen fontos és sürgetős.

A városi rang megszerzésének egyik feltétele az egészségesebb, szebb mikro-környezet s az erre épülő, az egész községet átfogó tiszta, rendezett összkép kialakítása.

Ahhoz, hogy ezen az úton elindulhassunk, a községi tisztasági mozgalmat kell új formában, a helyi sajátosságokhoz igazítva elindítani. A régi mozgalmi forma a bonyolult értékelési rendszere miatt (házként, pontozással) nehézkes, szubjektív és sok esetben formális. Célszerűnek látszik az értékelést utcánként végezni, s első lépésként csak a szilárd útburkolatú utcákban. Itt vannak meg leginkább a feltételei az egységes, szép utcakép kialakításának.

A tiszta utca cím elnyerésének feltételei:
– A lakóházak, kertek, kerítések esztétikus külleme, a hozzájuk tartozó utcaszakasz tisztasága, rendezettség, parkosítása.

– A középületek, vendéglátóipari egységek, a hozzájuk tartozó utcaszakaszok megfelelő állapota, külleme, tisztasága.

– A terek, játszóterek folyamatos tisztántartása, virágosítása, fásítása.

Ezek a feltételek látszólag nem adnak sok tennivalót, holott emberi környezetünk megteremtése és megóvása rendszeres

környezetszépítő munkát kíván a lakóházak tulajdonosaitól ugyanúgy mint a közületektől, intézményektől.

A környezetvédő- és gondozó tevékenység a társadalmi- és tömegszervezetek, a Nagyközségi Tanács valamint a mezőgazdasági és ipari szervezetek aktív közreműködését feltétlenül szükségessé teszik.

Az összefogás az ami a mozgalomnak rangot, lendületet adhat, s nem utolsósorban biztosítja ennek személyi és tárgyi feltételeit.

Kurilla Jánosné

KÖZLEMÉNY!

Gyomaendrőd városi jogú Nagyközségi Tanács V. B. értesíti a lakosságot, hogy a tanács szakigazgatási szerveinek ügyélfogadási rendje 1985. június hó 10. napjától megváltozott.

Ügyélfogadási rendünk a következő:
Hétfő: ügyélfogadás nincs
Kedd: de. 8–12 óráig
du. 13–16 óráig
Szerda: de. 7–12 óráig
du. ügyélfogadás nincs
Csütörtök: de. 8–12 óráig
du. 13–19 óráig
Péntek: 8–12 óráig
du. ügyélfogadás nincs.

Kérjük a lakosságot, hogy tanácsunkat ügyélfogadási időszakban keressék fel!

AZ ADÓZÁS

– Szemelvények múltunk dokumentumaiból –

Feudalizmus kori történelmünk nélkülözhetetlen forrásai az adóajstromok, contractusok (szerződések). Szép számmal maradtak ránk, s adataiból következtetni tudunk őseink gazdasági viszonyaira, a lakosság számára, differenciálódására. 1848-ig a jobbágyfalvak adója három nagy csoportra osztható. A földesúrnak, az államnak és az egyháznak tartoztak a termény, az állatállomány stb. után természetben, illetve annak megváltozásaként pénzben adózni. Most a földesúrnak történő adózás néhány dokumentumát nézzük meg.

Mindenekelőtt tudnunk kell, hogy a feudális termelési viszonyok között a föld a földesúr tulajdonát képezte. Gyoma és Endrőd birtokosai a Rákóczi szabadságharcot követően a Harruckernek és örökösök a XVIII. században. A jobbágyok jogilag csak használták a jobbágytelket, leelőt, kaszálót stb., amiért általában a termény kilencedét (Nona) adták a földesúrnak. Ezen kívül, ha a földesúr majorsággal bírt, annak megmunkálását ingyenmunkában (robot) a jobbágyok végezték. Mivel Harruckern Bécsben lakott, a falvak többnyire pénzben váltották meg tartozásaikat. Az adózás bizonyos alku szerint történt a földesúr (vagy jószágkormányzója) illetve a községek előljárósága között. Ez az időszak Gyoma és Endrőd történetének igen virágzó szakasza. 1767 a fordulópont. Ekkor Mária Terézia Úrbérrendelete országosan egységesíti a jobbágyterheket. Vidékünkön ez a földesúri adó nagymértékű növekedéséhez vezetett. Eddig ui. az Alföld fél évszázada újjátelepült falvai a felvidéki és dunántúli majorkodtató településekhez képest összehasonlíthatatlanul kedvezőbb adóviszonyok között éltek.

Az első két Contractus az Úrbérrendelet előtti időkbe enged bepillantást. A gyomai magyar, az endrődi latin nyelven íródott. Figyelmet érdemel utóbbin a puszták olcsó bérlete, amely a nagyállattartás (főleg szarvasmarha) számára biztosított olcsó legelőt.

„Gyoma Községnek az Méltóságos Uraságnál lett alázatos Instantiáját (:az obvenialó egész Dominális Nonarész, hogy tudniillik áttályában való alkura lépne:) meghalgtván aláb írtt mód és Conditiók szerint lett meg az alku, et quidem három esztendőre. Először fölül írtt Helység tartozik említett egész Nonának obvenientiaért (kilenced megváltásért K. B.) Esztendőnként Négy Száz Hatvan Rhen. Forintokat, et quidem Nevezet Sumának fele részét mindenkor Karácsony tájában más fele részét pediglen Szent György napkor az M. Uraság Cassájában minden fogyatkozás nélkül ...adminisztrálni. Nem különben Száz ötven Fő Káposztát. Másodsor Azon Contractált Summa Pénzt pediglen igazán és Proportionate az Lakosokra úgy repartiálni fogják, hogy Senkinek méltó panasza ne lehessen. Mert a Birák minden fogyatkozásrúl számot adni fognak.

Datum Gyula die 25. Octobris 1744.

Franzina János praefectus s. k.”

Ezt a szerződést változatlan formában érvényesítik 1749-ben és 1752-ben is három évre.

„Három évre szóló megegyezés, illetve szerződés Endrőd község, mely a híres Békés vármegyében fekszik és örökös jogon a neves gyulai Harruckern Ferenc báró urat, a szent császári és apostoli Királyi Fennség udvari kamarai tanácsosát és a híres Békés vm. főispánját, stb. illeti, és az ő birtoka, fizet az ilymódon megkötött szerződés szerint három éven keresztül, és pedig 1762. január 1-től kezdve 1764. decemberének végéig az uraságnak járó évi adó és bér címén, az uraság javadalmi földjei után, úgy mint:

Bér Ft-ban a 9-ed a puszták után össz.

150 egész telek után		
a lakosok egyenként		
2 Ft-jával	300	
30 fél telek után egyenként 1 Ft-jával	30	
A tartósan Endrődhöz csatolt, és megszünt Tüge földterülete után és a hasonlóképp megszünt Nyárszeg után	340	
Az uraság által kivetett összeg összesen	670	
Kocsmabéret	320	
A mészárszék	10	
A két malom	12	
A halászat	54	
A rév	4	
Kis Kondoros (ma Hunya K. B.) pusztája	300	300
Sima pusztája Csejt pusztával együtt	600	600
A Kilenced bére	700	
Végösszeg összesen	700	1970

Vagyis a végösszeg kétezerhatszázhetven rajnai forint.

Ehhez járulnak még a szokásos értékben azok a szénaboglyák, amelyeket minden évben össze kell kaszálni, vagy azoknak készpénzzel való megváltása, és kijelölt és megnevezett helyükre a maga módján való szállítása, a szénaboglyák száma 200. Nem különben a tűzifa szállítása, amiből évente kell teljesíteni 110 ölet.

E különben előbb körülírt, tulajdonképpen és törvényesen egybetartozó földbirtokok, mint királyi javadalmak, a szokott birtok adó mellett az említett Endrőd községnek az ilymódon kötött szerződés értelmében három egész esztendőre, ahogy az előbb jelezve volt, a gyulai uradalom átadja azzal a kikötéssel és feltétellel, hogy tudniillik ugyanaz az Endrőd község az előbb említett uradalomnak járó adót, és az urasági javadalmak bérletdíját lelkiismeretesen beszoolgáltatni köteles és tartozik az uradalom kasszájába. Miről jelen szerződés kiadatott, az uradalom pecsétjével megerősített Gyula várában 1762. július 12-én, Tomcsányi János, az uradalom kormányzója által.

Az előbbi 2670 forintból 275 levétezik, ami Csejt pusztája árendája, ez a pusztája ugyanis 1765. január 1-től kezdve már nem Endrőd községnek, hanem Szarvas városának lett bérbe adva az előbb említett 275 forintért kegyes parancsára kegyelmes urunknak. Marad tehát az évi fizetési alap Sima pusztája megtartása mellett a 325 forintos bért számítva kétezerháromszázkilencvenöt forint. Kelt Gyulán, 1765. január 30-án ugyanaz, mint aki fent

Tomcsányi János s. k.

E három évre szóló szerződés 1764. év decemberének végével lejárt, megújítása az előbbinek az elkövetkező három évre, és pedig 1765. január elsejétől 1767. december végéig megerősítették.

Kelt Gyulán, 1765. szeptember 18-án

Báró ab Harruckern s. k.”

A harmadik dokumentum alkalmat ad az előzővel történő összehasonlítás során az adóalap kiszélesedésének nyomkövetésére. Látható, hogy az uraság maradéktalanul kihasználta az Urbárium adta lehetőségeket. Vessük össze a végösszegeket! (Rhenus forint=Rajnai forint-ezüst).

„Békés megyéhez tartozó Endrőd község összeírása 797. szeptember 6.-ik napjától kezdődően. (latin)

1. § A község területének határai: Kelet felől Gyoma és Berény, délről Nagykon-doros pusztája és Nagy Décs pusztája a szarvasi pusztákra át nyugat felől Túr város, észak felől Túrkeve és Csudaballa pusztája.

2. § Az urbáriális rendelkezések a község területéhez csatolták egészében Kiss-Kondoros, Sima pusztát, nemkülönben Tügyét.

3. § A lakosok magyar nemzetiségűek, a szláv nyelvet egyképpen beszélik. Mind római katolikusok. Templomukat, parokiális házukat az idő megetté, mielőbbi megújításukat sürgetik. Van plébánosuk és két káplánjuk.

4. § Urasági házak nincsenek, kivéve azt, amiben az urasági taxák beszedője lakik. Ez pedig a következő alkalmatosságokkal van ellátva: Éspedig 2 szoba, 1 konyha, 1 kamra, 1 istálló, 1 kút, 1 kert. Nyers anyagból épült, teteje nád, kerítését 3 éve csináltatta az uraság. 750 forintba került. Vásárlási ára egyébként becslés után 750 forintban állapítható meg.

A Sima néven emlegetett pusztán az ottani kiserdőben áll az erdőőr háza, mely az uradalom tartozéka, nyers anyagból készült, fedele nád, értéke kb. 20 forint.

5. § E községben (úgy, ahogy az 1. szám alatt szerepel) 270 telkes gazda-ház, 107 zsellérház van. Összesen 377. Ez, az urbáriális adót 1 forintjával számítva kitesz 377 forintot.

6. § Adómentes házak. A megyéé 1, a fent említett urasági 1, Parokiális 1, Kántori 1, Egyházi 1, Tanítói 1, Községháza 1, Jegyzői ház 1, A faluban a község kocsmája 1, a községen kívül 2 kocsmája, egy Sima-pusztán, egy pedig Kondoros-pusztán. 2 ház a község malmainál 1 a mészárszéknél. Összesen 14.

7. § A községnek 186 5/8 jobbágytelke van, egész telek, urbáriális szolgáltatásuk robotban egyenként 52 teljes napot számítva kitesz 9704 1/2 munkanapot, ami megváltva, 24 krajcárjával, évente 3881,48 forintot jelent.

8. § A házaszellérek, számszerint 107-en, 18 napon át egy-egy napot számítva kötelesek összesen 1926 kézimunkanapot dolgozni, ami 12 krajcárral számítva egészben kitesz 385,12 forintot.

9. § A házatlan zsellérek, jelenleg 87-en vannak, fejenként 12 napot számítva összesen 1044 munkanapot dolgoznak, ami pedig 12 krajcárjával számítva egészben kitesz 208,48 forintot.

10. § A hosszúfuvarból: Az előbb elsorolt 186 5/8 egész telekből az urbárium szerint minden egyes telekre 2 igás napot számítva, kijön a hosszúfuvar szolgáltatból 373 2): munkanap, mindenegyes egyformán 24 krajcárral számítva kitesz a hosszúfuvar 149,18 Ft-t.

11. § A konyhaiakból: A 186 5/8 telkesháztól egyenként 51 krc-t véve alapul, a konyhaiak címén kijön 158,37 7/8 Ft.

12. § Nádvagásból és fakitermelésből: Nádások és erdők híján az uradalomnak ilyen bevétele nincs.

13. § A termények kilencedéből: Az említett 186 5/8 jobbágytelek után, az egyéb helyeken honos szokás szerint 8 forintjával számítva a telkeket a termények kilencedé címén az uradalomnak évente jár egészben 1493 Ft.

14. § Borkilencedből: A borkilenced megváltásáért az uraságnak a szőlőskertek után, melyek három helyen vannak, szerződés szerint árenda címén fizet a község 150 forintot.

15. § Báránykilencedből: Az urasági tisztviselők 6 évi számadásából 791-től 796-ig

terjedően kitetszik, hogy a bárányok kilencedének címén 6 év alatt az uraságnak befolyt 2278 Ft, ennek egy évre eső része kitesz 379,40 forintot.

16. § A méhek kilencedéből: A hatévi számadások (791-796-ig) szerint az uraság a méhek kilencedéből 64 Ft 30 krc-t kapott, amiből egy évre jut 10,45 Ft.

17. § Kiskilencedből: A község a nádások kilencedéből megváltásáért régebben ugyan szerződésből kifolyólag fizetett az uraságnak 37 Ft 7 1/1 krc-t, de mivel közben a lakosok a nádások megművelését saját területükön már régebben megszüntették, a bevétel is ilyen módon megszűnt, miután gondoskodás nem történt, hogy a lakosok telküktől különálló nádat kapjanak.

18. § Rézüstökéből: Található jelenleg 12 rézüst (pálínkaforrás céljából K. B.) ezek urbáriális taxája egyenként 2 forintjával jövedelmez 24 forintot.

20. § Az átkelől: Mivel az ittlévő átkelő a Körösön keresztül főként magát a községet szolgálja, melynek nagyjából a Körösön túl fekszik a legelője, az utasoknak pedig nem szükséges, ezért az átkelési kegy elnyerése címén és a földesúri jog elismeréseképpen fizet csak a község évente 24 forintot.

21. § A kocsmákból: A kocsmáltatás mindenféle jogát, éspedig úgy a helybeli kocsmában, mint a Kiskondoros és Sima pusztán levőn, a község az uraságtól bérlé, amiért a szerződés értelmében fizet a község (miután minden kocsmáépület az uraságé) 1000 forintot.

22. § Mészárszékekből: Az uraságtól bérelt mészárszéki javadalom címén, mely a község épületében áll, fizet a község évente 10 Ft-ot.

23. § Szárazmalomokból: E községben jelenleg található 7 szárazmalom után, me-

lyek részben magán, részben községi tulajdonban vannak, az évi fizetség 90 Ft.

24. § Halászatból: A Körösben való halászati jogért, mely az uraságtól illeti, bérlet címén fizet a község 70 forintot.

25. § Csapszék-bérletből: Az egyetlen csapszék után, melyet a görög saját házában tart, ugyanaz a görög fizet 10 forintot.

26. § Semmit.

27. § Urasági földektől: E község területén van az uraságnak 3 szabad, rendelkezésében álló telke, 168 holdat tesznek ki, melyek 30 krc-jával kitesznek 84 Ft-t.

28. § Adómentes telkek ...

29. § Erdőkből és füzesekből: Sima-pusztán, mely a birtokhoz van csatolva, van az uradalomnak egy kicsinyke erdeje a Berettyó folyó mellett, és régi, főként tölgy, kőrté meg bodzafák vannak benne, és három árok veszi körül. Nagysága 168 hold. Mind kicsiny volta miatt, mindpedig azért, hogy a jövőben birtokos szükségletére némi fakivágási kegyhez jusson, holdanként az árokkal együtt 30 krc-ra, egészében pedig 84 forintra. Ugyanebben az erdőcskében és árkaik mellett, nem különben a Sima-zugban a Körös folyása mellett fűzfák vannak, ezekről évente 12 öl fát lehetne levágni, amiből egy forintjával számítva, levéve ebből a vágásért járó bért, évente jövedelemként kijönne 12 forint.

30. § Semmi.

31. § A határok ügyében az említett Sima-Pusztá és a Békés megyéhez tartozó Csuda Balla-pusztá birtokosai között régi vita folyik a vitás terület számban 24 telek, illetve 1344 hold...

32. § A közlegelő, mely ismételtlen áradásoknak van kitéve és nagyjából szikes lévén, inkább szűknek, mint tágasnak bizonyul. Összesen 8582,08 7/8 Ft."

Dr. Kovács Béla

A KISZ KB Vörös Vándorzászlója a Béke Termelőszövetkezetben

A Béke termelőszövetkezet KISZ-alapszervezete ez évben elnyerte a KISZ KB Vörös Vándorzászlóját. E magas elismerés több éves kitartó és céltudatos munka eredménye.

A tsz KISZ-alapszervezetének jelenleg 65 tagja van, akik egymástól távol, különböző munkaterületen dolgoznak. Közösségük fokozatosan fejlődött idáig. Nem csak a létszám, a tartalmi munka is gyarapodott, bekapcsolódtak a megye, a nagyközség mozgalmi életébe, különböző versenyekbe, megmozdulásokba. Természetesen a termelőszövetkezet előtt álló feladatokból is derekasan kiveszik a részüket a tagok, segítik a kiemelt feladatok határidőre történő átadását. A mindennapi kötelesség mellett jut idő a sport- és a különböző vetélkedőkön való részvételre is. Kispályás labdarúgó-csapatunk az elmúlt évi megyei döntőn negyedik helyezést ért el. A Mezőkovácsházán megrendezett „KISZ szervezetek a szocialista verseny-

mozgalomért” vetélkedőn az első helyet szerezték meg.

A taggyűlések vonzzák a fiatalokat, érdekes politikai foglalkozások, vitakörök, vetélkedők, játékok emelik a színvonalat.

Sikerült elérni azt, hogy a KISZ-esek meghatározó szerepet töltenek be a termelőszövetkezet életében. A legjobb bizonyíték erre az, hogy több fiatal felelős beosztásba neveztek ki, de találunk KISZ fiatalokat a tsz vezetőségében és különböző bizottságokban is.

A KISZ KB erkölcsi elismerése mellett 15 000 Ft pénzzutalomban is részesült az alapszervezet, ezt az összeget a termelőszövetkezet kiegészítette, így sikerült vásárolni egy képmagnót. 1985 áprilisában megalakult a „Béke” Ifjúsági Klub, ezen belül pedig a video klub, ahol elsősorban szórakoztató és propagandafilmek szerepelnek a műsoron. A klubnak bárki a tagja lehet, ha vállalja a klubtagsággal járó feltételeket.

- ma -

Művelődési Házaink felújítása

A Déryné Művelődési Ház földszinti nagytermének és csatlakozó helyiségeinek átépítése befejeződött. A műszaki átadás után már június 2-án néptáncosaink évadzáró táncbemutatóját láthatta a közönség. Jelenleg régészeti kiállítást tekinthetnek meg ott az érdeklődők.

A Művelődési Központ átépítési munkálatai még javában folynak. A majdani új színpad, előtér, büfé, öltözőrendszer falai tető alatt vannak.

A következő fázis, a régi épülettel való összekapcsolás, az anyagiak hiányában még várat magára.

Az idei Pedagógusnapon a Gyomaendrődi 2. sz. Általános Iskola Apáczai Csere János KISZ-alapszervezet indítványozására első ízben PEDAGÓGUSBALAT rendeztek a település pedagógusai. Több mint háromszázan vettek részt, kellemes baráti hangulatban a KÖRÖS étterem összes helyiségeiben. Egységes óhaj, hogy ez a rendezvény váljék hagyománnyá.

NEMZETKÖZI SPORTTALÁLKOZÓ

Rangos, immár hagyományosnak mondható sporteseménynek adott otthont nagyközségünk 1985. május 16-17-18-án. Itt találkoztak ugyanis 8 tiszántúli, 1 dunántúli és 2 csehszlovákiai mezőgazdasági szakmunkásképző iskola tanulói, baráti sporttalálkozó keretében.

A Nemzetközi Sportverseny rendezője – harmadik alkalommal – a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet volt.

Mielőtt az idei sporttalálkozóról részletesen beszélnénk, nézzük meg, hogy honnan indult és hogyan fejlődött idáig ez a mi tanulóink és iskoláink számára oly fontos, és vonzó versenysorozat. Mint az köz tudott, 1973-ig a mezőgazdasági szakiskolák a Mezőgazdasági- és Élelmiszerügyi Minisztériumhoz tartoztak. A MÉM illetékesei addig minden évben rendeztek ún. területi – 3-4 megyére kiterjedő – háromévenként pedig országos sportversenyeket, ahol az azonos képességű, közel azonos körülmények között élő – tanuló gyerekek találkoztak, versenyeztek egymással. Ezt követően a mezőgazdasági iskolák is az akkori Oktatási Minisztérium fennhatósága alá kerültek, így ez a versenysorozat megszűnt, maradt egyedül a középiskolás bajnokság küzdelmei. Bár ezekben akkor is és most is résztvettünk, illetve résztveztünk, azt kellett megállapítanunk, hogy mind a felnőttek, mind a tanulók számára hiányoztak a megszokott, különös hangulatot és élményt nyújtó baráti sporttalálkozók. Tanulóink számára ugyanis ezeken a versenyeken a további munkára ösztönző megfelelő eredmény, azaz komoly sikerélmény szerzése biztosítva volt. Ekkor fordultunk a Mezőgazdasági Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezetéhez segítségért. A MEDOSZ megyei vezetői jól látták, hogy ebben a helyzetben a jövő mezőgazdasági munkásairól van szó. Felkarolták az ügyet, így megyénk öt iskolája, valamint a Tolna megyei Lengyel részvételével 1974-ben Gyomán megrendeztük az első MEDOSZ Ifjúsági Sporttalálkozót.

Ezt követően évente más-más iskola vállalta a lebonyolítást. Közben figyelt a kezdeményezésre a MEDOSZ Központ, és komoly anyagi segítséget nyújt azóta is a mindenkori rendezőnek.

Lényeges momentum volt, hogy a Megyei Művelődésügyi Osztály is elismerte e versenysorozat jogosságát, jelentőségét, sőt az utóbbi 5 évben anyagilag is támogatja a rendezvényt.

Fontos állomás volt az 1978. évi gyomai verseny, hiszen ekkor vált először nemzetközivé, és azóta résztvesznek a versenysorozaton a Békés megyei iskolákkal baráti kapcsolatot tartó csehszlovákiai és NDK-beli iskolák tanulói is.

Időközben országoszerte ismertté vált az évente megismétlődő esemény, amit bizonyít, hogy az 1982-es gyomaendrői nemzetközi verseny óta a támogatók közé sorolható a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa és a Művelődésügyi Minisztérium is. Ebben az évben pedig sikerült a KISZ Központi Bizottságának illetékeseit is megnyerni, aminek segítségével sikerült a verseny rendezési színvonalát tovább növelni.

Mindezek után nem lehetett a célunk más, mint olyan színvonalas eseményt szervezni, amely maradandó élményt nyújt minden résztvevőnek, megismerteti és megszeretteteti velük Gyomaendrődöt és iskoláinkat. A Szervező Bizottság ebben a szellemben kezdte el munkáját még a múlt év novemberében.

Reméljük, hogy sikerült gazdag programot összeállítanunk, és nyújtunk a Sporttalálkozón résztvevőknek, hiszen a sportági versenyeken kívül a tanulók résztvettek sportfilm vetítésén, VIT élménybeszámolón, táncesten, a Művelődési Házban kultúrműsor várta őket, és lehetőségük nyílt a Liger-fürdő megismerésére is.

A csapatvezetőket pedig Jenei Bálint tanácselnök fogadta, ahol tájékoztatást adott nagyközségünk életéről.

A Nemzetközi Sportversenyen négy sportágban 11 iskola közel 300 tanulója állt rajthoz az Erzsébet-ligeti sportpályákon. (Sajnos az idén a németek csak felnőtt delegációval képviselték magukat.)

A rendezvényt Vámos László a Megyei Művelődésügyi Osztály vezetője nyitotta meg. Az ünnepélyes megnyitón résztvett dr. Dombóvári Ottó a KISZ KB osztályvezetője, és Szűcs László a MEDOSZ Központ Sportbizottságának vezetője.

A versenyt megtekintette Gyenge József, a Művelődésügyi Minisztérium osztályvezetője, és Dr. Felker Tamás tanácsos a TOT képviselőjében.

Atlétikai sportágban a fiúknál a kétegyháziak bizonyultak a legjobbnak, míg a lányoknál a gyomaendrődiek, akik négy arany- és ezüstérmét nyertek.

A fiú kispályás labdarúgást a csehszlovákiai Ivanka tanulói nyerték, a mi csapatunk negyedik lett.

A lány kézilabdában a szintén csehszlovák Vinicky csapata lett a győztes.

Fiú honvédelmi versenyben Békés, a lányoknál Gyomaendrőd csapata lett az első.

Az iskolák közötti összesített pontverseny végeredménye:

Fiúk	
1. Kétegyháza	52 p.
2. Vinicky	45 p.
3. Békés	41 p.
Lányok	
1. Gyomaendrőd	56 p.
2. Ivanka Pri Dunaj	51 p.
3. Vinicky	50 p.

A záróünnepségen a díjakat Plavec János a MEDOSZ, Dr. Csoma Antal a TOT, Árgyelán János a TESZÖV, Pozsár András az SZMT, Kiss Lajos az MHSZ nevében adta át a győzteseknek és helyezetteknek.

Urban Vince igazgató záróbeszédében megállapította, hogy a Sporttalálkozó elérte célját, hiszen a mindenkor felfokozott hangulatú, de sportszerű verseny során sok sikerhez és örömhöz jutottak a fiatalok. A sport nyelvén barátságok kötődtek és barátságok erősödtek.

Megtanulták a résztvevők egymást megérteni és tisztelni, az elért eredményeken keresztül.

Végezetül megköszönte a négy országos a hét megyei szervnek, valamint a hat helyi mezőgazdasági, és három ipari üzemnek a támogatást és a segítséget, amellyel hozzájárultak a sportverseny sikeres lebonyolításához. A résztvevők azzal búcsúztak, hogy „jövőre ismét találkozunk” – Kétegyháza.

Gubucz József

A gázprogramról

Hosszas előkészítő munka és különböző szintű tárgyalássorozat után tisztázódtak a vezetőkezes gáz megvalósítását célzó beruházás pénzügyi és műszaki feltételei. A beruházás Szarvas város és Gyomaendrőd együttműködésével indult és gyakorlati kivitelezése is e megállapodás alapján realizálódik. Anyagi források a gazdaságos energiafelhasználást célzó központi alapokból és helyi gazdasági egységek által ajánlott, valamint tanácsai pénzeszközökből tevődnek össze. A 110 millió forintos összköltség Központi támogatása 30 millió forintos nagyságrendben világbanki, 25 millió forint megyei tanácsai támogatásból tevődik össze. A fennmaradt 55 millió forintot a két település egyenlő arányban a már fent említett helyi erőforrásokból fedezi. Az anyagi eszközök átadásával az első ütemben megvalósuló program beruházója és kivitelezője a DÉGÁZ Vállalat.

Tervezett kivitelezési határidők:
Szarvason 1985. október 31. Gyomaendrődön 1986. június 30.

Az első ütemben megvalósuló gerincvezeték külső szakasza a szarvasi út mellett lesz elhelyezve, Öregszőlőt érintve a kondorosi út mellett folytatódik a vásártéren elhelyezett fogadó állomásig. A belső gerincvezeték nyomvonala: Vörös Hadsereg u., Sugár u., Bartók u., Babits u., Okt. 6. ltp., Munkásör u., Mező I. ltp., Pásztor u., Kossuth u., Bajcsy u.

A hálózat további bővítésére és rákötésekre a gerincvezeték kiépítését követően a később meghatározott módon – a megye több településén kialakult gyakorlati tapasztalatok alapján – önkéntes társulási formában lesz lehetőség.

Településünk erősödő fejlődési ütemével a jelentős beruházással tovább fokozódik. Bővülő energiafelhasználási lehetőségek kihasználásával újabb lépést teszünk a városiasodás felé.

Nagy Pál

Gyomaendrői Híradó

Kiadja a városi jogú Nagyközségi Tanács Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint a városi jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ

1985. OKTÓBER

IV. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

Gyomaendrőd VII. ötéves tervkonceptiója

Gyomaendrőd Tanácsa 1985. augusztus 22-i ülésén – igen aktív vita keretében – megtárgyalta és elfogadta a település VII. ötéves tervkonceptióját.

A tanácsülést megelőzően az elképzeléseket társadalmi vita keretében véleményezte és formálta a Hazafias Népfront Bizottsága és a Szakmaközi Bizottság.

A párt helyi végrehajtó bizottsága és a Tanács Végrehajtó Bizottsága összegezte az előző véleményeket és a tanácsülés elé négy változatot terjesztett.

A tanácsülés a negyedik számú változatot fogadta el, mert úgy ítélte meg, hogy az abban foglalt célfeladatok az elkövetkező középtávú tervben a legfontosabbak. Ezen változat elfogadása mellett szólt az is, hogy a legnagyobb kommunális fejlesztést tartalmazza.

Az elfogadott változat legfontosabb meghatározói és jellemzői:

A bevételek a központi szabályozás és a helyi lehetőségek figyelembevételével középtávon összesen 629 millió forintban lettek meghatározva. Ebből az intézményhálózat működésére és fenntartására 440 millió Ft, fejlesztésre 189 millió Ft került előirányzatra.

A fejlesztésre előirányzott összeg közel háromszorosa a VI. ötéves tervi előirányzatnak. A jelentős emelkedést elsősorban az teszi lehetővé, hogy a központilag biztosított fejlesztési alpból a városokkal azonos kiemelt összeget kaptunk, melyhez további 32 millió Ft megyei céltámogatást igényelünk. A helyi bevételek jelentős tételét képezi a köztségfejlesztési alap helyett belépő településfejlesztési hozzájárulás, melynek előirányzata 10 millió Ft.

A célfeladatok meghatározásánál több jelentős tényezőt kellett figyelembe venni. Alapvető természetesen a rendelkezésre álló fejlesztési alap. Jelentős kihatása lesz a VI. ötéves tervről áthúzódó feladatoknak és kötelezettségeknek, melyek több mint 60 millió Ft-ot tesznek ki.

A további felhasználható fejlesztési lehetőségek elosztásánál három szempontot tartottunk szem előtt. Elsődlegesen azt, hogy minél nagyobb mértékben javítsuk a lakosság ellátottsági színvonalát – segítve ezzel népességmegtartó képességünket, másodsorban, hogy a különböző rétegek (gyerekek, ifjúság, öregek) égető problé-

máit kiemelten segítsük, harmadsorban kiemelt figyelmet szenteltünk a várossá fejlesztési program felgyorsítására – ezen belül az Október 6. lakótelep fejlesztésére.

Az előzőkre figyelemmel az elfogadott tervkonceptió az alábbi célfeladatokat tartalmazza:

A település gázellátási programjának folyamatos megvalósítására 24,8 millió Ft. Útépítésre 9,5 millió Ft.

Vízvíz beruházás befejezésére 3,5 millió Ft.

Szennyvízcsatorna és fogadó építése 16,5 millió Ft.

Termálkút és fürdő felújítására 3,0 millió Ft.

Csapadékvíz csatornákra 4,0 millió Ft.

Gelka szervíz kialakítására 1,2 millió Ft.

Telekkialakításra 14,0 millió Ft.

Lakásépítési támogatásra – kiemelten a fiataloknak 10,3 millió Ft.

Közütszóság fejlesztésére, ezen belül a szeméttelép áthelyezésére 4,5 millió Ft.

Temetők fejlesztésére 1,0 millió Ft.

Parkosításra 0,7 millió Ft.

Hetes Öregek Napközije kialakítására 4,0 millió Ft.

Tornaterem építésre 13,0 millió Ft.

8 tantermes általános iskolára 41,0 millió Ft.

Kisegítő iskolára 2,0 millió Ft.

Szakképzőiskolára 1,0 millió Ft.

Zeneiskola kialakítására 0,5 millió Ft.

Művelődési Központ rekonstrukciójára 3,0 millió Ft.

Az intézmények gázbekötésére 3,0 millió Ft.

Gázkötvény és egyéb hitelek és kamatok visszafizetésére 11,0 millió Ft.

Közművelődési és sport feladatok ellátására 6,7 millió Ft.

Tartalék 11,0 millió Ft.

Összesen: 189,2 millió Ft.

A felsorolt célfeladatok tükrözik a bevezetőben megjelölt kiemelt problémák megoldására törekvést. A végrehajtás során azonban arra is törekednünk kell, hogy ennél lényegesen nagyobb értékű fejlesztés valósuljon meg.

E cél elérésének több forrása lehetséges, melyekből kiemelek néhányat:

A gázprogram megvalósításában, az úthálózat fejlesztésében és a szennyvízprogramban számítunk az érintett lakosság anyagi részvételére.

A vízmű beruházáshoz központi alpból további 9,5 millió Ft-ot kapunk.

Az úthálózat fejlesztésébe bevonjuk a felújítási alap egy részét és megyei pályázati alpból is részesedni akarunk.

A fiatalok lakásépítéséhez pályázati formában további 4–5 millió Ft-ot kívánunk szerezni. A szeméttelép áthelyezéséhez környezetvédelmi pályázaton kívánunk további külső forrásokat szerezni.

A koncepció megvalósításának igen jelentős tényezője lehet a lakosság és az üzemek társadalmi munkája, az üzemek anyagi támogatása.

A tanácsi tervkonceptióban nem szerepel néhány, a lakossági ellátást jelentősen érintő program, melyek a VII. ötéves tervben megvalósulnak. Ilyen a 120 db OTP-s többszintes társasház, az új OTP-fiók, az Október 6. lakótelepi ABC-bolt, a korszerű csoportos lakásépítés megvalósulása és sok egyéb kisebb feladat. Mindezek összességében biztosítják településfejlesztési célkitűzéseink megvalósítását.

Végezetül a koncepcióról még annyit, hogy ez a VII. ötéves végleges tervünknek első komoly dokumentuma, de nem a végleges terv. Éppen ezért igen fontos, hogy a lakosság minél szélesebb rétegei véleményezzék és mondják el esetleges javaslataikat, melyeket az 1986. első félévben véglegesen kidolgozandó VII. ötéves tervbe a tanácsülés még beépíthet.

*Jenei Bálint
tanácselnök*

FELHÍVÁS GYOMAENDRŐD LAKOSSÁGÁHOZ

Településünk várossá fejlesztésében döntő időszak lesz a VII. ötéves terv.

A terv elkészítésében szeretnénk minél több lakossági véleményt és javaslatot figyelembe venni.

Kérjük a lakosságot, hogy a Tanácsháza és a Kirendeltség folyosóján elhelyezett urnába juttassa el javaslatait.

*Jenei Bálint
tanácselnök*

TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI HOZZÁJÁRULÁS

Településünk fejlesztésében az elmúlt évtizedekben jelentős eredményeket hozott a társadalmi összefogás, az együttes cselekvés.

Egy sor alapvető létesítmény valósult meg a lakosság önkéntes társadalmi munkája, pénzbeni támogatása, valamint a szövetkezetek és vállalatok közreműködésével.

A közös összefogás példájának említ-hetjük a vezetékveszélyes vízellátás teljes kiépí-tettséget, szennyvíztisztítómű és gerinc-vezeték elkészítését, általános iskolai tan-termek építését, ÖNO létesítését, vagy legújabbban a crossbar telefonhálózat, illetve gázvezeték építését.

Az elért eredmények, a változó életkörülmények újabb és újabb igényeket terem-tenek, s ezek kielégítése közös összefogás-sal közös érdekünk.

A Tanács saját pénzeszközéből a jelent-kező igény egy részét tudja csak kielégíteni.

Lakosságunk már eddig is tapasztalt se-gítségével azonban ezek köre bővíthet és így fejlődésünk felgyorsulhat.

Településünk VII. ötéves tervi célkitű-zései is ezt szolgálják. 1986. évben a II/D vízműtelep bekapcsolásával településünk vízellátása megoldódik. Útépítésre, felújít-ásra 25 millió forintot fordítunk, melyből jelentős mértékben bővíti a szilárd burkol-attal ellátott útjaink részaránya. Telepü-lésünk 1986-ban bekapcsolódik az ország-os gázhálózatba, az 50 milliós beruházás biztosítja az üzemek és a lakosság bizton-ságos energiaellátását, amely az elmúlt hónapok tapasztalata alapján nem kis gon-dot okoz. Csapadékvíz belterületi elveze-tésének megoldására 4 millió forintot for-dítunk, míg a szennyvízhálózat bővítésére, illetve a szennyvízelhelyezés megoldására 16 millió forintot.

Lakásgazdálkodásra főként a fiatalok és többgyermekesek lakáshoz juttatásának segítése az öt év alatt 9 milliót fordítunk, emellett jelentős pénzeszközökkel meg-felelő telekkínálatot biztosítunk az építke-zők számára.

Köztemetők fejlesztésére 1 millió forin-t tervezünk, s megkezdjük a Fűzfás-zugi szabadidőközpont kiépítését.

Az időskorúak szociális ellátását a hetes napközi otthon építésével, valamint a nagy-laposi ÖNO beindításával tovább javítjuk.

1987. évre elkészül településünk torna-csarnoka, amely testnevelési és sportolási, valamint kulturális-közösségi igényeket is kielégíthet.

A kulturális feltételek a művelődési há-zak rekonstrukciójának befejezésével jelen-tősen javulnak.

A felnövekvő ifjú nemzedék oktatási fel-tételeit biztosítja az új városközpontban megépítendő általános iskola, mely 41 mil-liós beruházással valósulhat meg.

Az általános iskola megvalósulásával új városközpontunk intézményrendszerének kiépítése megkezdődik, melyet a következő tervidőszakokban egyre erőteljesebben folytatni kell. A Tanács saját pénzeszközei a tervkoncepcióban megfogalmazott fel-adatok maradéktalan végrehajtását nem

biztosítja, ezért kéri lakosságunk anyagi segítségét.

Lakosságunk a településfejlesztésben rendszeresen az adók között kivett köz-ségfejlesztési hozzájárulással vett részt, melynek településszinten éves összege 2 millió forint körül volt. 1986. évtől a köz-ségfejlesztési hozzájárulás megszűnik, tehát ilyen adó nem lesz. Az újonnan beveze-tendő településfejlesztési hozzájárulás lé-nyege pedig teljesen más, nem adó jellegű. A település lakosságának kell eldönteni, hogy akar-e a településfejlesztéshez anya-giakkal is hozzájárulni.

Ugyancsak a lakosság dönti el, hogy évente e célra hány forintot kíván fordítani és nem utolsósorban a lakosság dönti el, hogy az általa befizetett összeget milyen célra kell fordítani. Az így befizetett pénz-eszköz felhasználásáról a Tanácstestület-nek, mint a lakosságot képviselő szervnek el kell számolni minden évben a lakosság felé.

Településfejlesztési hozzájárulást annak kell fizetni, aki a településen lakóházzal, üdülővel, illetve beépítetlen lakó- vagy üdülőtelekkel rendelkezik.

Ugyancsak fizetni kell annak is, aki bér-leti jogviszony alapján (pl. állami lakásban lakik) használ lakást. Ennek indoka az, hogy ezek tulajdonosai, illetve használói is élvezik a településünk fejlesztéséből származó előnyöket.

Lakosságunk anyagi teherbírását is-merve, a településfejlesztési hozzájárulás-nál a tanács nem indítványozza a jogszá-bály szerint kivethető legnagyobb összeget (2000 Ft/év). Célunk az, hogy a település-fejlesztési hozzájárulásból az elkövetke-zendő öt évben kb. ugyanolyan összeg folyjon be, mint a megszűnő községfejlesz-tési hozzájárulásból. Tehát évente 2 mil-lió Ft, ami VII. ötéves tervszinten 10 millió forintot jelentene.

A településfejlesztési hozzájárulásról szóló jogszabály figyelembe veszi a családi jövedelmekben meglévő különbségeket is. Előírja, hogy mentesíteni kell a település-fejlesztési hozzájárulás alól azt, akinél a család egy főre számított jövedelme nem haladja meg a 2500 Ft-ot.

A településünkön lévő ingatlanok száma, valamint a fenti jövedelemhatárt el nem érő családok száma alapján a Tanács java-solja lakosságunknak, hogy a településfej-lestési hozzájárulás éves összegét a VII. ötéves tervidőszakra 600 Ft/év összegben határozza meg.

A településfejlesztési hozzájárulás céljá-nak kialakítása során a Tanács testület több alternatívát számbavett.

Felmerült, hogy egy-egy településrész az ott megvalósuló célra fizessen. Felme-rült, hogy Endrődön és Gyomán külön-külön legyen meghatározva a cél. Volt olyan elképzelés, hogy a hozzájárulás felét egy települési közös célra, míg másik részét egy lakóközterület érintő célra használjuk fel.

A testület végső álláspontja az, hogy kö-zös ügyünkért közös célokat kell választani, ezért javasolja, hogy a hozzájárulást 1986-

1987. években a Lenin út 64. sz. alatt meg-épülő 30 férőhelyes hetes öregek napközi otthona, valamint a Szabadság téren meg-épülő tornacsarnok építési költségének fe-dezésére használjuk fel.

A két beruházási költség előirányzata 22 millió forint, s ebből 4 millió forintot biz-tosít a településfejlesztési hozzájárulás.

Lakosságunk ezen kívül az elmúlt évek-ben 4 millió forintot gyűjtött össze a torna-csarnok építésére. Így a két beruházáshoz a Tanács saját anyagi eszközeiből még to-vábbi 14 millió forintot kell fordítani.

A két beruházás kivitelezésének befeje-zése 1987. évben történik meg.

A következő 3 év (1988-90) településfej-lestési hozzájárulását az Október 6. lakó-telepen megépítendő új 8 tantermes általá-nos iskola megvalósítására javasolja.

Az iskola a tanteremben kívül az előírt kiegészítő helyiségeket (szertárak, úttörő-szoba, tanári szoba) is tartalmazza, vala-mint nagyméretű tornatermet, ami közös-ségi célokat is szolgálhat.

Kivitelezésében, építészeti megoldásá-ban törekedni kell az új formák, technoló-giák felhasználására. Az iskola megépíté-sére a településünkön lévő szűkségterme-kek kiváltása is indokolt, így települé-sünk valamennyi tanulója jó körülmények között végezheti el az általános iskolát.

Az általános iskola beruházási költsége 41 millió forint, amely a következő forrá-sokból tevődne össze:

- lakosság település-fejlesztési hozzájárulása	6 millió Ft
- megyei tanácsi céltámogatás	16 millió Ft
- helyi tanácsi pénzeszköz	19 millió Ft

A településfejlesztési hozzájárulás e célra történő felhasználását a megyei céltámoga-tás is indokolja.

Az általános iskolai objektum építésének befejezését, illetve az iskola átadását az 1990/91-es tanévnyitóra tervezzük. A há-rom új beruházás megvalósításának pénz-ügyi feltételei a településfejlesztési hozzá-járulással biztosított, a szükséges terve-zési, kivitelezési kapacitás rendelkezésre áll.

A településfejlesztési hozzájárulást a ta-nács csak akkor állapítja meg, ha a hozzá-járulás céljával, mértékével a fizetésre köte-lezhető többsége előzetesen egyetért.

Az egyetértés megszerzésének több for-mája lehetséges, sőt kombinálva is alkal-mazhatók ezek.

Lehet általános szavazás formájában, írásos megkeresés alapján, választói gyűlé-sek, munkahelyeken történő megkeresés-sel az ott működő társadalmi szervek köz-reműködésével, városkörzeti tanácskozás összehívásával, tanácsstagok, HNF aktívák, tanácsi dolgozók bevonásával szervezett családlátogatás formájában. Minden for-mának megvan az előnye és hátránya is, de lényegében mindegyiknél dokumentálni kell a véleményeket ahhoz, hogy a többség akarata megállapítható legyen.

Gyomaendrőd városi jogú Nagyközség Tanácsa szeptember 20-i ülésén állást fog-

Ásatások Gyomaendrődön

Öregszőlőt elhagyva az 5-ös kilométerhez közel a budapesti XIII. ker. Róbert Károly krt-i nevelőotthonából 13 diák, 3 pedagógus és egy régész irányításával régészeti leletek feltárásán fáradoznak. 10 napon keresztül megfeszített nehéz munkában tábort keretek között kutatnak a 7000 éves temető kincsei után.

Reggel 8-13 óráig „edzik” magukat fizikailag és szellemileg. Nevelőtanáraik pláncolták beléjük a tanév ideje alatt a kultúra e titokzatos és csodálatos ágának, a régészetnek a szeretetét.

A gyomaendrődi iskolások is kedvet kaptak a lapát- és csákányforgatáshoz és természetesen az új ismeretek befogadására.

A felnőtt lakosság is nagyon rokonszenvesen fogadta a kis régészeket. A kánikulában friss gyümölcscsel kedveskedtek az endrődiek. Készségesen segítenek az itteni nevezetességek megismerésében, sőt többen még be is kapcsolódtak a régészeti munkába is. A nevelőtanárok a dicséret felső fokán beszélnek a nagyközönség lakóiról. Nem győznek csodálkozni az alföldi ember nyíltságán, segítőkészségén, jószívűségén. A tábor pesti tagjai a 3. sz. Általános Iskolában kaptak szállást. A 6 óras munka után tartalmas szabadidős programokon vesznek részt. Ismerkednek megyénk nevezetességeivel. Szervezett hajóúton csodálják meg a Körösök világát, megtekintik a gyomaendrődi régészeti kiállítást és a Kner Múzeumot. Az izasztó munka után mindennap látogatják a ligeti fürdőt és a természet adta szabad strandot. Estéknél tanáraik vezetésével vetélkedőket rendeznek. Sportolnak, pihennek. Összebarátkoznak a gyomaendrődi gyerekekkel.

Ami számukra talán olyan öröm és élmény, mintha egy díszített cserépdarabra találtak volna. Az új emberi kapcsolataik révén érzelmviláguk gazdagodik, alakulóban lévő személyiségük fejlődik. Az sem titok, hogy ezek az angyalföldi diákok ezért a munkáért pénzt is kapnak. (Jövőre a helybéliet is honorálni fogják.) Egészséges büszkeséggel mesélik, hogy ez a lelőhely szinte egyedülálló az egész országban. A békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeum régésze elismerően nyilatkozik a fiatalok munkájáról. Zöme általános iskolás és szakmunkástanuló, és ami szintén dicsérendő: önként jelentkeztek erre a munkára. A főváros XIII. kerületi KISZ Bizottságának anyagi támogatása mellett az alábbi szervezeteknek és intézményeknek köszönhető a tábor életképessége: A megyei Művelődési Osztálynak, a Gyomaendrődi Tanács vb-nek, a gyomaendrődi Lenin és Béke Tsz-nek, a megyei Vízügynek, a helyi 3. sz. Általános Iskola tanszékének és azoknak az ismeretlen gyomaendrődieknek, akik valamilyen formában hozzájárultak a 10 nap eredményeihez. Valamennyiük kívánsága, hogy 1986-ban is a GYOMAENDRŐDI NYÁR szerves része legyen ez az újszerű művelődési alkalom.

Hunya Miklós

A kéményseprési szolgáltatásról

A nyár elmúltával és a hidegebb napok beköszöntével gondolatunk lassan eltávolodik a napsütötte strand és kiránduló helyekről és egyre inkább a barátságos melegt nyújtó otthonunk felé fordul.

Ezzel együtt ki késve, ki hamarabb a fűtés feltételeit igyekszik biztosítani a tüzelőanyag beszerzésével és kályháinak karbantartásával.

A széntüzelés ismételt térhódításával együtt fokozottabb igény jelentkezik a kémények rendszeres karbantartásával szemben. Különböző fórumokon évről évre több kérdés és bejelentés merül fel a kéményseprési szolgáltatással kapcsolatban, amelyek nagy része a kellő tájékoztatás hiánya folytán jelentkeznek.

E tapasztalatokból okulva szeretnénk röviden összefoglalni azokat az általános tudnivalókat, amelyek e szolgáltatással kapcsolatosak.

A kéményseprőipari tevékenységet a 26/1981 (XI. 14) ÉVM számú rendelet újra szabályozta. A szabályozás egyik lényeges változása – amelyre a kérdések és panaszok nagy része is irányul – a kéményseprést végző tüzeléstechnikai vállalatok folyamatosan végzendő kötelező munkálatainak körét és mértékét érinti. A rendelet előírása szerint a használatban lévő egyedi és gyűjtő kéményeket évente – a korábbi négy helyett – kétszer, míg a kémények koromszákját (akna) egyszer ki kell tisztítani. Ezen felül a tartalék kémények használhatóságát évenként egyszer ellenőrizni és azokat szükség esetén tisztítani kell.

A tartalék kéményekkel kapcsolatban több félreértés tapasztalható. Tanácsági beszámolón hangzott el panasz, hogy „A kéményt nem separték, de fizetni kellett érte, pedig nem is használjuk.” A félreértések elkerülése végett fontos tudni: ha az épület kéményeinél, vagy néhány kéményeinél a tényleges igénybevétel a más rendszerű hőellátás miatt nem áll fenn, de a fokozott biztonság miatt használható állapotban való tartása szükséges, ezt tartalék kéménynek kell tekinteni, így az évi kötelező felülvizsgálata szükséges, amelyért térítési díjat is kell fizetni.

Használaton kívüli kéménynek csak az tekinthető (emiatt nem kell tisztítani és felülvizsgálni sem) amelyre az épület, illetőleg a helyiség más rendszerű hőellátása,

vagy rendeltetésének megváltoztatása miatt nincs szükség, ezért a kémény kitorkollását, továbbá a bekötő nyílásokat befalazták.

Padlástérből történő tisztítás esetén a kitorkollás befalazása helyett elegendő a kéménytisztítás célját szolgáló nyílások befalazása.

A kötelezően elvégzendő munkák körébe tartozik még az egyedi és gyűjtő kémények négyévenként feltárás (bontás) nélküli műszaki felülvizsgálata, melynek eredményét szakvéleménnyel kell igazolni.

Településünkön a kötelező munkák elvégzését a Békés megyei Tüzeléstechnikai Vállalathoz tartozó 3 fő kéményseprő látja el. A vállalattól kapott tájékoztatás szerint 1984-ben a kötelezően előírt tisztítási és felülvizsgálati munkákat, a kéménykönyvek nyilvántartása szerint, 99,4%-ra teljesítették. A teljesítést minden esetben a tulajdonosok, lakók aláírásukkal igazolták. A hiányzó 0,6% abból adódott, hogy egyes ingatlanokra a kéményseprők nem tudtak bejutni (pl. lakatlan tanyák, zárva tartott lakások stb.).

A fenti adatok alapján a vállalat vezetése úgy látja, hogy a Gyomaendrődön dolgozó 3 fő kéményseprő elegendő a munkák elvégzéséhez.

Szükség esetén vállalaton belüli létszámátcsoportosítással ki tudják elégíteni a jelentkező többlet igényeket.

Így a kötelező munkák elvégzése mellett lehetőség és kapacitás is van többszöri seprési, felülvizsgálati munkák elvégzésére, ha azt a lakók sürűbben igénylik.

Természetesen e plusz szolgáltatásért külön ki kell fizetni a kiszállási és munkavégzési díjat.

A kémények felülvizsgálatára, tisztítására irányuló plusz igény, vagy egyéb bejelentésnél gondot okoz az, hogy településünkön nincs kirendeltsége a vállalatnak. A kéményseprők elérése is sok utánjárásal lehetséges csak. E gond áthidalásaként a vállalat a tanácsházán és a kirendeltségen elhelyez egy-egy „Kéményseprési bejelentések” gyűjtésére szolgáló bejelentő ládát. Ezzel a módszerrel a lakosság egyszerűbben és utánjárás nélkül jelezheti igényét, melynek kielégítése folyamatosan rövid időn belül teljesíthető lesz.

Megyeri László

Hajdú László

A Hazafias Népfront újjáválasztásáról

Az 1985-ös esztendő rendkívül gazdag belpolitikai eseményekben. A XIII. pártkongresszust követte az általános választás, amely az új választási törvény nagy próbája volt. Most ismét olyan esemény előtt állunk, amely az egész közvélemény figyelmére méltó. A Hazafias Népfront VIII. kongresszusára készülünk. E tényből következik, hogy a helyi Népfront Bizottságot is újjá kellett választani.

A népfrontválasztást lebonyolító értekezlet feladata volt, hogy értékelje a Népfront Bizottság VII. kongresszusa óta végzett munkáját. A Népfront Bizottság beszámolóját a Bizottság tagjaival történő elbeszélgetések alapján állítottuk össze, mely során mindenki elmondta véleményét saját munkájáról, illetve a Bizottságban közösen végzett munkáról is.

Gyomaendrőd Hazafias Népfront Bizottsága a VII. kongresszus óta több próbát állt ki becsülettel, őszinte, jóra való törekvéssel. 1980. novemberében Gyoma nagyközség 55, Endrőd 50 fős Népfront Bizottságot hozott létre. E két bizottság ebben a felállásban 1982. január 1-ig tevékenykedett. A településpár egyesülését követte a HNF Bizottságok egyesítése, 1982. április 2-án. 15 főből álló elnökség, 50 tagú Bizottság kezdett új együttműködéshez Gyomaendrőd párt- és tanácsi vezetésével. Az egyesítést követő felfokozott politikai hangulatban nem volt könnyű népfrontosnak lenni.

Amikor Népfront Bizottságunk tagjait összekovácsolta az egyetakarás és munkabizottságaink is tiszteletre méltó, önálló program szerint dolgoztak, újabb váltás következett, városi jogú nagyközség lettünk.

Az országos tanács ugyanis, 1984. október 1-től függetlenített népfront titkári státuszt biztosított Gyomaendrődnek. Ezzel tovább nőtt a népfrontmozgalom tekintélye, egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy a politikai mozgástérben a társadalmi aktivitás felkeltésében nélkülözhetetlen intézmény a Népfront. Megtisztelő feladatok egész sora zárult le az elmúlt időszakban.

A társadalmi viták általánossá válásával pl. az új választási törvény vitája, a településfejlesztési koncepció, vagy a VII. ötéves terv társadalmi vitája. A két kongresszus közti időszakra esik a településfejlesztési társadalmi munka soha nem látott fejlődése. Az egy főre jutó társadalmi munka forint értéke 1981-ben, 280 Ft, míg 1984-ben 1145 Ft volt.

A gyakori változások ellenére mozgalmi munkánk eredményes volt. Ezt az értékelést erősítette meg, az 1985. szeptember 25-én megtartott népfront értekezlet is. Az értekezleten résztvevők hitet tettek a népfrontmozgalom mellett, az abban rejlő lehetőségek teljesebb kiaknázásáért.

Az értekezlet megválasztotta az új 45 tagú Népfront Bizottságot, melyben képviselve van lakosságunk minden rétege.

A megválasztott új Népfront Bizottság feladata volt, hogy megválassza a Népfront Bizottság elnökét és titkárát, valamint az elnökséget.

A népfront elnökének Hunya Elek, míg titkárnak ismét Szabó Incéné lett megválasztva.

A 11 tagú elnökségbe a két tisztségviselőn kívül még Dékány Károlyné, Bolehovszky László, Dr. Csaba Kálmán, ifj. Hunya Miklós, Jakus Imre, Kónya Márta,

Kovácsnai Ferenc, Nagy Ferenc és Sipos Tas Töhötöm került.

A Népfront Bizottság Dr. Kovács Bélát ajánlotta a HNF Megyei Bizottságába.

A megválasztott Népfront Bizottság nevében Hunya Elek mondott köszönetet, kifejezve azt, hogy a népfront Gyomaendrőd minden becsületes állampolgárát, lakosságunk érdekeit kívánja szolgálni a jövőben is, településünk továbbfejlődése érdekében.

A népfront nem könnyű munkájába szeretné a lakosságot minél nagyobb számban bevonni és aktivizálni.

E nem könnyű feladatot érzékelteti Pozsgai Imre a Népfront főtitkára, aki az MSZMP XIII. kongresszusán elhangzott beszédében így fogalmazott:

„A szocializmus nemcsak akkor lehet az emberek szemében vonzó, amikor sikert sikerre halmoz, hanem a nehézségek idején is. Ha az emberekben sikerül felébreszteni a felelősségtudatot azok iránt az értékek iránt, amelyek az új társadalom már létrehozott, ha sikerül ezeknek az értékeknek a megvédésében valóságos és személyes törekvésekkel egybevető feladatot adni számukra, ha sikerül a nemzeti múlt értékeit a nemzeti jelen és jövő sorskérdéseibe ágyazni, akkor sikerül egy egész országot a nehézségek idején is előrevinni.”

A 45 tagú bizottságba az alábbi aktivisták kerültek beválasztásra

1. Putnoki Bálint	16. Pozsár András	31. Kulik Istvánné
2. Dékány Károlyné	17. Arany Antalné	32. F. Kertes Mária
3. ifj. Hunya Miklós	18. H. Kovács László	33. Horváth Mihály
4. Kiss Lajos	19. Gellai Ágnes	34. Tóth Ignác
5. Kovács Sándor	20. Nagy Ferenc	35. Nádas Sándor
6. Bolehovszky László	21. Kovács Károly	36. Dr. Kovács Béla
7. Giricz Béláné	22. Szabó Incéné	37. Dr. Galambos Imre
8. Timár Bálint	23. Hunya Elek	38. Varjuné Ambrózi Jozefa
9. Kovács Róza	24. Forster Gusztáv	39. Jakus Imre
10. Kónya Márta	25. Darvas Erzsébet	40. Kulcsár Mihályné
11. Andódy György	26. Dr. Gyökös Zoltán	41. Balázs István
12. Dr. Csaba Kálmán	27. Gyuricza László	42. Timár Lajosné
13. Varga Gyula	28. Varju József	43. Takács Mátyás
14. id. Hunya Miklós	29. Pésó Béláné	44. Pintér Sándor
15. Sipos Tas Töhötöm	30. Nagy Imre	45. Kovácsnai Ferenc

Hazafias Népfront Bizottság

A helyi közlekedés helyzete

A jelenlegi helyi közlekedés kialakulása-hoz jelentősen hozzájárult a helyi, helyközi és távolsági autóbusz-közlekedésben általánosságban bekövetkezett fejlődés, amely a IV. és V. ötéves tervben realizálódott.

A nagyközség tömegközlekedés két csoportra osztható. Egyrészt a vállalatok, üzemek saját maguk oldják meg dolgozóik utaztatását, másrészt a VOLÁN 8. sz. Vállalat által üzemeltetett autóbuszokat veszi igénybe az utazóközönség. A közlekedési rend kialakulásában meghatározó a település hosszirányú elhelyezkedése, üzemek, intézmények munkarendje és a vasúti menetrendhez való alkalmazkodás. Így alakult ki évek során a Lenin úton közlekedő és minden járatban a Szabadság teret kétszer érintő a vasútállomáshoz közlekedő úgynevezett „4”-es járat.

Autóbuszal naponta a közlekedés

75-80 esetben biztosított a helyközi és távolsági járatokat is figyelembe véve. Ebből helyi járatban munkanapokra 14, munkaszüneti napokon 13 autóbusz közlekedik a vasútállomás és a Déryné Művelődési Ház között. Az útvonal mellett 10 megállóhely van kiépítve.

Minden évben tartunk menetrendi értekezletet a VOLÁN Vállalat, a Békés megyei Tanács V. B. Közlekedési Osztályának és a helyi üzemek, intézmények képviselőinek bevonásával. Az elhangzott vélemények és kérdések összehangolásával a többség igényének megfelelő módosítások ekkor realizálódnak. Többek között így vetődött fel az, hogy a délelőtti órákban 9-12 óra között és a kora délutáni órákban kevés az autóbuszjárat. E hiányosságok megszüntetésére sikerült a Körösi Állami Gazdasággal, a VOLÁN Vállalattal együtt-

működve egy-egy járatpárt beállítani a Körösi Á. G. üzemeltetésében, de a járatok az iskola befejezésétől megszűntek.

A hiányosságok megszüntetésére és az újabb felvetések megoldására újbóli tárgyalásokat kezdtünk meg egy rendszeres időpontban (periódikusan) közlekedő helyi járat kialakítására. E módosítás már figyelembe veszi az új üzlethálózatot is. Általunk javasolt útvonal a Déryné Művelődési Házról: a Blaha út-Lenin út-Pásztor út-Vasútállomás-Kossuth út-Szabadság tér, vissza: a Lenin úton a Bajcsy út-Bajcsy út-Kossuth út-Vasútállomás-Pásztor út-Lenin út-Déryné Művelődési ház.

Előrehaladott tárgyalásaink alapján bízunk abban, hogy a módosítás minél hamarabb életbe lép és az óránként közlekedő rendszeres járat a korábbtól jobb feltételeket biztosít a helyi közlekedésben.

Nagy Pál

Rózsahegyi-émléknap

Rózsahegyi Kálmán visszaemlékezésében ez olvasható: ...Életem legboldogabb napja volt, mikor szülőfalum, a Békés megyei Endrőd község díszpolgárává választott, engem, a kis senkit, aki valamikor mezítáblásan indultam el onnan"...

Hatvan évvel ezelőtt, 1925. október 30-án hozott előjárásági határozatot, mely Kner Izidor mester által készített remekművű DÍSZPOLGÁRI OKLEVÉLEN található, ezen részt is tartalmazza:

...„Rózsahegyi Kálmánt... községünk nagy szülöttét büszkeséggel és dicsőséggel nevezzük miénknak, a község képviselő testülete Endrőd nagyközség DÍSZPOLGÁRÁVÁ választotta, s erről ezen írást örök emlékezetképpen kiadta.”...

Hatvan éve ennek! S most remek márvány emléktáblával újította fel ezt a kőtestet Gyomaendrőd nagy fiával, melyen a következő olvasható:

RÓZSAHEGYI KÁLMÁN

1873-1961

A NEMZETI SZÍNHÁZ ÖRÖKÖS
TAGJA, SZÍNI ISKOLA ALAPÍTÓ,
KIVÁLÓ MŰVÉSZ,
ENDRÖD SZÜLÖTTE
ÉS DÍSZPOLGÁRA

Található a TÁJHÁZ falán.

A nagy eseményre mintegy százan látogattak haza a fővárosból és hazánk más vidékeiről az eltávozott földijeink, kiket az érvényesülés vagy a balsors csapása vitt el, hogy máshol keressen boldogulást, megélhetést, otthonot.

Az ünnepségre hazajött a nagy művész leánya: Rózsahegyi Marica színművésznő és dr. Cenner Mihály muzeológus, a Magyar Színházi Intézet ny. igazgatója, aki a Nemzeti Színházat is képviselte.

A gyülekező ünneploket az ÁFÉSZ zenészei fogadták, kik „Kálmán bácsi” legkedvesebb dalait, nótáit szólaltatták meg, hogy nosztalgiaát ébresszenek a lelkekben. A TÁJHÁZ-nál gyülekezők komoly elmélyüléssel hallgatták a Végig mentem az ormosi temetőn... Eltört a hegedűm... és a többi ismerős, kedves dallamot.

Ünnepi köszöntőjében tanácselnökünk, Jenei Bálint arról is szólt, hogy a párt- és tanácsi vezetés tudja, hogy vannak adósságaink a település kiváló szülőitől irányában, s az hozzájuk méltó emlékművek emelésében jut majd kifejezésre.

Kiss Katalin főiskolai a Rózsahegyi Kálmán című verset tolmácsolta, a nagy művészhez méltó módon.

Az emléktáblát dr. Cenner Mihály avatta fel, miután emlékbeszédében Rózsahegyi emberi és művészi nagyságát mutatta meg. Utalt a nagy művész és szülőfaluja szétválhatatlan kapcsolatára:

...„Az itt töltött gyermekkor maradandó élményei, emlékei és benyomásai éltették és inspirálták Rózsahegyi Kálmán sok-sok színpadi alakját. Erről ő maga így vallott: - Endrőd! Áldom minden emlékét, köszönöm minden szelíd báját, délibábos szépségét, mellyel egy életre beragyogta a

lelkemet. Itt találkoztam az öreg cigánykóváccsal a falu alatt; itt találkoztam a pipázó Ladányi földesúrral, itt élt az öreg Gonosz Pista bakter, itt ismertem meg A bor szerelmes Baracs Matyiját, a Süt a nap hétgyermekes tanító urát, az Öreg tekintetes urat - Mihály bácsit, a vén bakát: Peták örmestert és Borly Gáspárt - az öreg urasági ispánt, a legbecsületesebb Vén guszabert és a többi is mind, mert ezekkel én itt minddel találkoztam. Ma is, ha boldog, nyugodt órát akarok magamnak szerezni, hazamegyek az én csendes kis falumba, Endrődre, a Körös partjára.”

Dr. Cenner így jellemezte Rózsahegyi művészetét:

...„Az író szövege alapján, de saját érzései, indulatai, vérmérséklete szerint, a saját testéből formál és alakít egy másik embert, akinek át kell vennie az egész gondolatvilágát, temperamentumát, hogy számunkra - a nézők számára - játszott, illetve a színpadon élővé varázsolt alak hiteles legyen, hogy ne Rózsahegyi Kálmánt, hanem az általa megformált alakot lássuk”...

...„Túl a filmekben, a hangfelvételeken, - mi az ami Rózsahegyi Kálmán művészetéből maradandó, amit utánozni nem lehet és nem szabad, de fejleszteni, őrizni kell, illetve kellene az utókornak?”

A magyar népi alakok természetes ábrázolását, az ízes és a karzatot is érthető szép magyar beszédet, egyáltalán: a természetességet, s hozzá a színház, a színpad, a hivatás feltétlen tiszteletét és alázatát. Emberileg pedig a harmonikus, derűs élet-szemléletet.”...

...„Kálmán bácsihoz sok személyes élmény, emlék fűz: nemcsak a színpadon láttam, hanem az életben is barátságába fogadtott, meghívott iskolájába, otthonába. Ismertem és ismerem családját: hívesét Drágit, leányát Maricát, unokáját Marikát. Ott voltam a temetésén - ravataláról őrzök egy babérlevelet, felavattam az egykori budai házán elhelyezett emléktáblát, előadásokat tartottam róla a Fészek Művészklubban és Endrődön, és most az a megtiszteltetés ért, hogy a Nemzeti Színház és a Magyar Színházi Intézet képviselőiben felavathatom a hálás szülőfalu emléktábláját.”

Rózsahegyi vallomásai következtek Endrődön, melyek az ENDRÖD DÍSZPOLGÁRA: RÓZSAHEGYI KÁLMÁN c. munkában találhatók.

Hunyad Péter, a Budapesten élő Endrődiek Barátiköre elnöke mondta el, mit jelent számukra a szülőfalu és Rózsahegyi, aki erős szállal fűzi az ország messze tájain élőket a Körös partján lévő „vacser” földhöz.

Rózsahegyi Marica a család koszorúját, dr. Cenner Mihály a Nemzeti Színházét és a Magyar Színházi Intézetét, Jenei Bálint és Janovszki György a település háládszét helyezte el az emléktáblánál.

A zeneiskola énekkara Hunya Alajosné vezetésével az ünnepség hangulatához illő művekkel adózott Rózsahegyi emlékének.

Az ünnepséget záró Szózat után ismél-

telten felhangzott a zenekar hangszerein Kálmán bácsi kedvelt dala, nótája.

A hangulatos közös ebéden Hunya Elek, a Béke TSz elnöke pohárköszöntőjében a fejlődés útját idézte fel, mely a boldogabb, széptülő életet biztosítja, mely lehetővé teszi, hogy méltón emlékezhessünk jeles elődeinkre.

Dr. Sztanyik László, ismert tudósunk, a hazalátogatók nevében mondott választ. A szülőföld vonzó erejéről említett példát, mely a maga egyszerűségében is megrázó és elgondolkodtató dolog. A befogott és külföldre szállított nyulak is hazaszöktek Magyarországra!

A nap egyik legbájosabb eseménye volt, midőn a kenyérgyár Kvellár Béla elgondolása alapján nemzetiszín szalaggal átkötött cipőcskákát ajándékozott minden vendégnek; kifejezve vele: „a szülőföld régebben is, ma is megadja a legfontosabbat gyermekeinek, a mindennapi kenyeret.”

Az emléknapi könyvtárban folytatódott, ahol a népes érdeklődőtábor kötetlen és közvetlen hangú beszélgetésen ismerkedhetett Rózsahegyi mindennapos, és művészi életével. A kérdésekre Rózsahegyi Marica és a nagy művész életének kiváló ismerője: dr. Cenner Mihály választott.

Utána a Rózsahegyi emlékkiállítás tekintették meg. Bródy László: Rózsahegyi Kálmán című versét mondta el mély átéléssel Polányi Éva. Dr. Iványi Lajos országgyűlési képviselőnk mondott méltatást a kiállítás megnyitására, mely dr. Cenner szerint „színház történeti értékű” volt.

Számos kép, fénykép, rajz, dokumentum, kritika, sajtócikk, rajz, emlékezés összeállítása került az érdeklődők szeme elé.

„A gyomavégi kocsmaháztól”, ahol Rózsahegyi született a Farkasréti temető Kisfaludi Strobl Zsigmond alkotta síremlékgyűjteményénél a szülőfalu útját. A kiállított dolgokhoz kapcsolódó szöveg teljes áttekintést ad dióhéjban díszpolgárunk életútjáról.

Az emléknapi befejező része lett volna művészileg a leghatásosabb, azonban a Szigligeti: Cigány című népszínművéből készült remekmű a film TÚZVESZÉLYES mivolta miatt nem kerülhetett bemutatásra.

Az emléknapról Budapestre visszatért Rózsahegyi Maricától levelet kaptam, melyből néhány sor:

...„Szeretném ezúton megköszönni mindazoknak, akiket illet, a felejtethetetlen szép napot, amit otthon töltöttem. Higgycs el, nem találok szavakat, mert boldog és szívem melengető érzés volt ott lenni, és érezni a felém sugárzó szeretetet.”...

Dr. Cenner Mihály leveléből: ...„Köszönetünket és hálánkat tolmácsolod mindenkinek, aki csak egy jó szót is szólt a Rózsahegyi emlékügyben”...

A Rózsahegyi-kiállítás állandó jelleggel a Blaha utcai könyvtárba kerül, s bármikor megtekinthető.

Jövőre lesz Rózsahegyi halálának negyedik évfordulója. Reméljük, sikerül megvalósítani, hogy szoborban öltözzön testet településünk egyik kiválóságára.

Márton Gábor

Nagyközségünk területén működő Állami Gazdaság és a 4 termelőszövetkezet gazdálkodásában meghatározó szerepe van a növénytermesztésnek. Az ágazaton belül igen jelentős növény a búza. Búzából 1984. évben rekordtermést takarítottak be üzemünk és részben ennek is köszönhető, hogy az ez évi vetésterület növekedett. Mintegy 9500 ha-on került földre a mag.

A határszélalkalmával megállapított – igen biztató – terméskülönbségeket jelentősen csökkentette a későbbi fuzárium kártétel.

Üzemeink felkészülten várták az aratási munkák indulását. Időben felkészítették az arató, szállító, tisztító és szárító berendezéseket. Az alkatrészgondok ellenére, időben megtartották a gépszemléket. A betakarító gépi kapacitás biztosítása érdekében üzemeink segítséget kértek – és kaptak – olyan gazdaságoktól, ahol az aratás később kezdődik. A segítségadás és a visszasegítés igen szervezeten, példás körülmények között zajlott le. A mag fogadására a GMV gyomaendrődi kirendeltsége felkészült és 3162 vagon gabona átvételére kötött szerződést.

Az aratási munka 16 napot vett igénybe. Az ütemesen végzett, jól szervezett munkát segítette a kedvező időjárás is. A terméskülönbségek az alábbiak szerint alakultak:

Körösi Á. G.	4,42 tonna/ha
Győzelem Tsz	5,8 tonna/ha
Alkotmány Tsz	4,35 tonna/ha
Lenin Tsz	5,4 tonna/ha
Béke Tsz	5,6 tonna/ha
A nagyközségi átlag	5,2 tonna/ha.

A búza minősége igen jó, beltartalmi mutatói szerint megyei viszonylatban első helyen áll.

Az összes búzatermés 39 367 tonna, 5235 tonnával több, mint a tavalyi termés. A tervszintet meghaladó termés jelentősen segítheti a gazdasági egységek idei eredményes gazdálkodását.

A kalászosok betakarításával egyidőben megindult a szalma bálázása, a szalmalehűzés, a tápanyag-utánpótlás és az azt követő talajművelés. A járulékos munkák végzése után került sor a mustár, olajretek, stb. növények betakarítására.

Összességében úgy ítélték meg, hogy a nyári betakarítási feladatoknak a mezőgazdasági üzemek és a velük kapcsolatban lévő termelési rendszerek, kereskedelmi és termelő vállalatok példásan tettek eleget – átérezve – a népgazdaság szempontjából is fontos feladatot.

Szócz Ottó titkár

Gyomaendrődi Híradó

Kiadja: a városi jogú Nagyközségi Tanács Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint a városi jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztő bizottság

Főszerkesztő: Jánovszky György

Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

25 év egy munkahelyen, nem rövid idő, de aránylag sokan dicsekedhetnek 25 éves törzsgárdatagsággal. Sokkal kevesebb azoknak a száma aki ennyi időt, egy sportegyesület sőt, egy labdarúgó-szaksztyálynál dolgoznak végig. Rosza Márton, a népszerű Marci bácsi 25. évén át intézte a gyomai illetve a gyomaendrődi ifisták sorsát, gondját, szereplését a bajnokságban. Ma már nem végzi ezt a feladatot, no nem egészségi okok miatt, hiszen jó egészségnek örvend. A kényszerű váltás okairól most ne essék szó, elevenítsük fel inkább az elmúlt negyedszázad emlékeit.

Mikor került Marci bácsi Gyomára, hogyan kezdődött sportpályafutása?

1948. decemberében jöttem Gyomára, ugyanis két lehetőségem volt, vagy Budapestre kerülök, vagy ide. Ez a hely közelebb volt Tótkomlóshoz, ezért jöttem a gyomai kapitányságra. Nem is akartam nagyon azon a pályán maradni, el akartam válni a rendőrségtől, de abban az időben ez igen nehezen volt kivitelezhető. A négy gyerek 1949-ben már itt járt iskolába, a feleségem is itt kapott állást, 25 évig volt a mozi vezetője.

Amikor ide kerültem Gyomára az első dolgom az volt, hogy futballmeccsre mentem. Szerettem ezt a játékot, magam is játszottam 1926–32-ig, amíg be nem vonultam. Futballoztam egy fél évet a kánizsai Zrínyi katonacsapatban is.

Gyomán is ott voltam minden mérkőzésen, amikor tehettem vidékre is követtem a csapatot.

1959. november 1-én mentem nyugdíjba.

1960. február... nem... január 12-én volt egy sportgyűlés, én persze ott voltam. Akkor kértek fel, hogy vállaljam el az ifinél az intézőségeket. 1960. március 12-én állítottam ki az első jegyzőkönyvet. Ezek után én annyira komolyan vettem ezt a hivatást, feladatot, hogy szombaton, vagy vasárnap, amikor a csapat játszott, engem semmilyen más munka vagy egyéb elfoglaltság nem tudott visszatartani attól, hogy a fiúkkal tartsak. Ha a fiamnál voltam Budapesten, hétvégére mindig hazajöttem, hogy a csapattal legyek.

Kikkel dolgozott, hány edző, sportvezető fordult meg az egyesületnél az elmúlt 25 év alatt?

Nagyon sok edző, vezető volt a csapatnál. Különböző jellemű, szakértelmű emberek, volt akivel össze lehetett veszni és kibékülni, de mégis volt eredménye a vitának. Másokkal még összeveszni sem lehetett, az ilyenekkel, hogy lehetett valamit megbeszélni, hisz nem is érdekelte igazán a sport. Sok embert megválasztottak vezetőnek és a következő gyűlésig nem lehetett a pálya környékén látni.

Sokáig dolgoztam Csala Ferencsel aki most a felnőtt csapat intézője, ő már vagy háromszor elment, de aztán mindig visszajött. Legalább 20 évet eltöltött a csapatnál.

Csala Lajos is sokáig volt a serdülő csapat edzője, 6 vagy 7 éve abba hagyta. Az ő keze alól mindig jól képzett játékosok kerültek az ifihez, nem volt probléma az

utánpótlással. Az ificsapatnál 11 edzőváltást értem meg. Szabó Mihály a jelenlegi edző most harmadszor irányítja a fiatalok edzéseit. Edzősködött még Janovszky György, Halász István, Lukács Sándor, kétszer volt Szabó Lajos. Szaksztyálya vezető nagyon sok volt. Nagy Károly volt az, akivel a legtöbbet lehetett „veszekedni”, de eredménye is volt ezeknek a beszélgetéseknek.

Mire emlékszik szívesen az elmúlt évek eseményeiből, miért érdemes csinálni?

Jó érzés az például, amikor egy volt játékosnak a fia játszik a csapatban. Szerettem a gyerekeket, s látom, hogy nem volt hiábavaló a munkám, mert azok a sportolók akiket ismertem nem lett egyik sem huligán, vagy alvilági alak, általában rendszeres, becsületes embereké váltak. Arra vigyáztam, ha nem tudtam megnevelni a gyereket előbb-utóbb eltanácsoltam a csapattól. Ha a serdülőket is beleszámolom akkor körülbelül 800 játékost ismertem meg.

A 25 év alatt volt olyan időszak, hogy edző nem irányította a csapatot, magam foglalkoztam a gyerekekkel, de kudarc nem ért soha. Az ifi általában a középmezőnynél lejjebb nem állt a tabellán. Háromszor kerültünk dobogóra. 1964-ben óriási főlényrel nyertük a bajnokságot, annak dacára, hogy a Békéscsabai Előrenek is jó ifije volt (Lázák játszott akkor). Az évben 138 gólt adtunk és kaptunk 28-at. A Nyilasék idejében nyertünk bronzot, azután ezüstöt. Két éve a II. osztályban ismét bajnokságot nyertünk. Annak idején amikor dobogós helyezést értünk el, hívtak bennünket a megyéhez és átadták az érmeiket.

A II. osztályban elért bajnoki címért még egy fecnit sem kaptunk, de az I. csapat sem, pedig ők is toronymagasan végeztek az első helyen. Kérdezik a gyerekek – Marci bácsi, hol az érem? – Hol? Hát Békésen!!!

Nagy élményem volt amikor a röplabdáslányokkal Prágában jártam egy nemzetközi tornán.

No, és nagy élmény volt, amikor az egyik legjobb ifink volt, akikkel a '64-es bajnokságot nyertük. Abban a csapatban játszott: Domokos, Csányi, Gálék, Marjai, Dajkó, Zöld. Domokos 66 gólt lőtt az ifiben, és két meccsen 3 gólt az I. csapatban.

Kapott-e valamilyen elismerést ezért a lelkes munkavégzésért?

Igen, kaptam a megyétől, a járástól is plakettet, a gyomai sportköről is vagy háromszor apróbb tárgyakat.

A 25 éves jubileumáról is megemlékeztek?

Arról nem, azt nem tartja számon senki. Nem is a jutalmakért csináltam, hanem azért, mert szerettem a labdarúgást, a gyerekeket.

Köszönöm a beszélgetést, s a gyomaendrődi sportolók és sportbarátok nevében további jó egészséget, munkakedvet kívánok!

Molnár Albert

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

1985 DECEMBER

IV. ÉVFOLYAM 4. SZÁM

Nagyközségünk minden lakójának

❖ *eredményekben gazdag, boldog új évet kíván a szerkesztőbizottság* ❖

ÚJÉVI KÖSZÖNTŐ

Most, január első napján még egyszer visszapiantunk az esztendő jelentős eseményeire, összegezve az elért eredményeket, hogy aztán az 1986-os célkitűzések megvalósításán dolgozzunk közös erővel.

Az óesztendő első hónapjaiban a párttagság, pártunk XIII. kongresszusára készülve, taggyűléseken értékelték az elmúlt 5 esztendő munkáját, majd februárban pártterkezetlen összegeztük az eredményeket és meghatároztuk a térség fejlesztésének főbb irányait.

Március végén került sor az MSZMP XIII. kongresszusára. A kongresszust nagy érdeklődéssel kísérte figyelemmel az ország lakossága. A kongresszus értékelve az elmúlt öt esztendő munkáját megállapította, hogy a XII. kongresszus határozatát, főbb célkitűzéseiben teljesítettük, de nem sikerült a gazdasági növekedést maradéktalanul teljesíteni. Az ország fizetőképességét azonban sikerült megőrizni. Az életkörülmények célul kitűzött növelését azonban nem sikerült maradéktalanul teljesíteni.

A XIII. kongresszuson elfogadott határozat továbbra is a nemzetközi fizetőképesség megőrzése a fő cél. A termelékenység növelésével megteremteni a gazdasági feltételeket az életszínvonal mérsékelt növeléséhez.

Pártunk Központi Bizottságának egy korábbi döntésének megfelelően, a szocialista demokrácia további kiszélesítésével került sor a képviselő és helyi tanácsstagok megválasztására, június 8-án. A választási előkészületek során számtalan jelölőgyűlésen, választási nagygyűlésen, nagy felelősségtudattal, mondtak véleményt Gyomaendrőd állampolgárai, csakúgy, mint a vonzáskörzetben élő állampolgárok, a tanácsok, tanácsstagok munkájáról.

Számtalan hasznos javaslatot tettek a további fejlődésünk érdekében. Mintegy útravalóul a leendő tanácsstagok számára. A választásra június 8-án nyugodt politikai légkörben került sor, amikor a szavazók eldöntötték, s ezzel bizalmat szavaztak annak a társuknak, aki községünk legmagasabb népképviselői testületében képviseli őket. A megválasztott tanácsstagok, alakuló tanácsülésen megválasztották a tanács végrehajtó testületét és a tanács munkáját segítő munkabizottságot, vezetőit, és tagjait.

A megválasztott tanácsnak egyik döntő feladata, hogy a tanácsok önállóságának megnövekedésével a községünkben élő állampolgárok életkörülményeit javítsa. Az ebből adódó feladatok megoldására a gazdálkodó szervezetek és az állampolgárokat mozgósítsa.

A most január elsejével kezdődő VII. ötéves tervfeladat meghatározásánál az ország központi célkitűzésének figyelembevételével kell a helyi feladatokat megjelölni. A megvalósítás anyagi feltételének egy része adott, a másik része gazdasági eredményüktől függ. Ehhez járul hozzá lakosságunk önként vállalt anyagi támogatása, a településfejlesztési hozzájárulás.

A lakosság megértette, milyen nagy jelentősége van községünk fejlődésében a társadalmi összefogásnak. Gyomaendrőd lakosságának 73,4%-a vállalta az anyagi áldozatot, a fejlesztéshez történő hozzájárulásban.

Ez év feladatai a VII. ötéves terv célkitűzéseivel összhangban, nagy jelentőséggel bír. Alapvetően fontos a népgazdasági, megyei és helyi feladatok egységes értelmezése. A munkafegyelem további javításával, a hatékonyság növelésével megteremteni életszínvonalunk javításának gazdasági alapjait.

Ehhez a munkához kívánok Gyomaendrőd lakosságának eredményekben gazdag, boldog új évet.

Kóris György
az MSZMP városi jogú Nagyközségi
Bizottságának titkára

Igen a településfejlesztési hozzájárulásra

A Gyomaendrőd Híradó októberi számában terjedelmes cikk keretében már tájékoztattuk a Tisztelt Olvasókat arról, hogy Gyomaendrőd városi jogú nagyközség tanácsa az 1984. évi 12. sz. törvényerejű rendelet alapján elhatározta a településfejlesztési hozzájárulás bevezetésének kezdeményezését településünkön.

A tanács testület szeptember 20-i ülésén – a lakosság előzetes véleményének ismeretében – határozatban foglalt állást a településfejlesztési hozzájárulás javasolt céljáról, mértékéről és időtartamáról. A tanács határozata alapján a Végrehajtó Bizottság

szervezésében október 8-án kezdődött meg a lakosság véleményének megismerése a személyes nyilatkozatok beszerzése útján. Mint ahogy az közismert, a szavazás a munkahelyeken, majd a tanácsstagok és társadalmi aktivisták közreműködésével a lakáson történő személyes megkereséssel zajlott le.

A közel két hónapig tartó szavazás során eddig talán még nem tapasztalt mértékű társadalmi párbeszédre kerülhetett sor. A tanácsstagok, társadalmi aktivisták közvetlen kapcsolatba kerültek választóikkal, az egyes állampolgárokkal, s a nyilatkozat beszerzésén túl alkalmuk adódott rövi-

debb-hosszabb elbeszélgetésre. E közvetlen kapcsolat módot adott arra, hogy a településpolitikai kérdések és a településfejlesztési hozzájárulásnak a lakossági megítélése mellett megismerjék életkörülményeiket, szűkebb környezetük megoldandó gondjait.

A szavazás eredménye megcáfolta azokat a korábbi aggodalmaskodásokat, amelyek eleve elkönyvelték azt, hogy a településfejlesztési hozzájárulás ezen célkitűzései nem találkoznak a lakosság egyetértésével, így ezért nem hajlandók áldozni. Ennek ellenpéldája továbbá az a tény is, hogy a meg-
(Folytatás a 2. oldalon)

kérdezett településünkön ingatlanon rendelkező, de vidéki állandó lakosok 71,1%-a szintén egyetért célkitűzéseinkkel.

Meggyőződésünk, hogy az őszinte, nyílt beszéd, a józan érvekkel alátámasztott célok, valamint a párbeszéd fenntartásával folytatott várospolitika ma olyan őszinte igény az emberek részéről, amelyet tapasztalva aktívan bekapcsolódnak lakóhelyük fejlesztésének formálásába, és ehhez készek anyagiakkal is hozzájárulni.

Gyomaendrőd városi jogú nagyközség Tanácsa a fenti településpolitikai sikert is megállapíthatta akkor, amikor december 5-1 ülésén a következő szavazási eredményt rögzítette:

Fizetésre kötelezhetőek száma	6525 fő
Ebből nyilatkozott:	5793 fő
- az összes kötelezhető	88,8 %-a
A TEHO-val egyetért	4793 fő
- az összes kötelezhetőnek	73,4 %-a
- az összes nyilatkozónak	82,7 %-a
A TEHO-val nem ért egyet	1000 fő
A nyilatkozat alapján mentesítést kér	3165 fő
- az összes nyilatkozónak	54,6 %-a
Nem kér mentesítést	2628 fő
Ebből TEHO-val egyetért	2197 fő
- a mentességet nem kérik	83,6 %-a
A mentességet kérőkől önkéntes alapon felajánl	906 fő

A Tanács köszönetét fejezi ki a lakosság felé a településfejlesztési hozzájárulás célkitűzéseinek támogatásáért és ezek megvalósításához megajánlott önkéntes hozzájárulásért.

A fizetésre kötelezhetőek többségének támogatása alapján a tanácstestületnek feladata, méginkább kötelessége, hogy megalkossa a településfejlesztési hozzájárulásról szóló tanácsrendeletet. A tanácsrendelet jogszabályi erőre emeli lakosságunk véleményét, ezáltal a hozzájárulás fizetése mindenki nézve kötelező lesz, aki rendelkezik a hozzájárulás alapját képező ingatlanokkal, nem áll fenn jogszabályban rögzített mentesítési körülmény. A fizetésre kötelezhetőek számának alakulása, s a több mint 900 fő önkéntes felajánló ismeretében megállapíthatjuk, hogy a testület helyesen mérte fel a lehetőségeket, így biztosítottak látszik a VII. ötéves tervkoncepcióban betervezett 10 milliárd forint bevétel a hozzájárulásból.

A TEHO-ról, szóló 1984. évi 12. sz. tvr., valamint végrehajtási rendelete szerint a tanácsrendeletében állapítja meg a hozzájárulás célját, éves mértékét, időtartamát, valamint a jogszabályban rögzítettek túl az esetleges további mentességeket és kedvezményeket, végül szükséges szerint az egyéb szabályozási előírásokat.

A lakossági szavazás eredményének ismeretében tanácsunk első fordulóban megvitatta a településfejlesztési hozzájárulásról szóló rendelet előzetes tervezetét.

Ez a későbbiekben – januári tanácsülésen – megalkotandó rendelet vázát, fontosabb gondolati lényegét tartalmazza, amely elsősorban vitaanyag.

Ezt az előzetes tervezetet a testület alkalmasnak találta arra, hogy lakossági társadalmi vitára bocsájtja, majd ezt követően a felmerült javaslatokkal formálja, s az erre

jogosult szervekkel véleményeztetve a Tanács elé kerüljön végleges döntésre.

A széles körű megismerés elősegítése érdekében rövid magyarázattal kiegészítve közzétesszük az társadalmi vitára bocsájtjuk a településfejlesztési hozzájárulásról szóló tanácsrendelet előzetes tervezetét.

1. §

Gyomaendrőd városi jogú Nagyközségi Tanács az 1984. évi 12. sz. tvr. (továbbiakban: tvr.) 2. §. (1) bekezdés alapján – a fizetésre kötelezhetőek többségének egyetértésével (a szavazás eredményét a rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza) – településfejlesztési hozzájárulást állapít meg.

2. §

(1) A rendelet hatálya Gyomaendrőd városi jogú Nagyközség közigazgatási területén lévő, a tvr. 4. § (1) bekezdésében írt ingatlanok tulajdonosaira, illetve használóira terjed ki.

(2) A településfejlesztési hozzájárulásról szóló rendelet alkalmazása során

a) lakás meghatározásra a lakások elosztásáról és a lakásbérletről szóló 1/1971./II.8./ ÉVM. sz. rendelet előírásait,

b) üdülő meghatározásra az állampolgárok lakás és üdülőtulajdonának egyes kérdéseiről szóló 32/1971.(X.5) Korm. sz. rendelet végrehajtására kiadott 26/1971.(X.5) ÉVM-IM. sz. együttes rendelet 2. §-át kell alkalmazni azaz a kiegészítéssel, hogy Endrőd Nagyközségi Tanács 1981. évi 1. sz. tanácsrendelete hatálya alá tartozó területeken az e rendelet alapján épített épületek üdülőknek minősülnek.

c) beépítetlen lakó- és üdülőtelek meghatározására az állampolgárok telektulajdonának egyes kérdéseiről szóló 31/1971. (X.5.) Korm. sz. rendelet végrehajtására kiadott 25/1971. (X.5.) ÉVM-IM. sz. együttes rendelet 1. § (2) bekezdése az irányadó.

Magyarázat:

A tervezet 1. §-a rendelet megalkotásának hatáskörére utal, hivatkozva a lakossági szavazás eredményére.

A rendelet mellékletét a már közzétett tanácshatározat fogja képezni.

A 2. § (1) bek. a rendelet hatályát határozza meg, míg a (2) bekezdés értelmező rendelkezéseket tartalmaz, amelyekre elsősorban az üdülőkkel, üdülőtelkekkel kapcsolatban felmerült észrevételek miatt kell reagálni.

A jelzett meghatározások szerint beépítetlen üdülőtelek az üdülőkkel, hétfélig házzal, nyaralóval, az építészeti szabályok és a városrendezési terv szerint magánterületen beépíthető minden belterületi földrészlet. Kiemelném a belterületi földrészletet, mivel ez teszi egyértelművé, hogy az endrődi üdülőterület jelenleg nem minősül belterületnek, így természetesen az ott lévő beépítetlen zártkerti ingatlanokat sem lehet üdülőtelekként számításba venni. Az üdülő vonatkozásában kiinduló alap, hogy az építészeti szabályok szerint üdülőtelekre lehet üdülőt építeni. Ez annyival egészül ki, hogy Endrőd Nagyközségi Tanács 1981.

évi 1. sz. tanácsrendelete lehetővé tette az ÉVM előzetes engedélye alapján, hogy a területeken az építészeti hatóság üdülő építését engedélyezze. Így a tanácsrendelet alapján épített üdülők értelemszerűen az üdülő fogalomkörébe tartoznak, s mint ilyenek alapját képezik a településfejlesztési hozzájárulásnak.

3. §

(1) A településfejlesztési hozzájárulás célja:

a) 1986–1987 években:

– 1600 m² tornaterem építése, melynek tervezett bekerülési költsége 18 millió forint, a beruházás befejezésének határideje 1987. év vége.

– 30 férőhelyes öregek napközi otthona építése, melynek tervezett beruházási költsége 4 millió forint, s a beruházás teljesítésének határideje 1987. év vége.

b) 1988–1990 években:

– 8 tanterem, tornateremmel ellátott általános iskola, melynek tervezett beruházási költsége 41 millió forint, s a beruházás befejezésének határideje 1990 év vége.

(2) A településfejlesztési hozzájárulás évi összege 600 Ft.

(3) A településfejlesztési hozzájárulás időtartama: 1986–1990 évek.

(4) A településfejlesztési hozzájárulásból 1986–87 években befolyt pénzeszközöket egyenlő arányban kell felhasználni az (1) bekezdés a) pontjában meghatározott célokra.

4. §

(1) A településfejlesztési hozzájárulásból származó pénzeszközöknek felhasználásáról a lakosságot évente, a következő bekezdésben meghatározottak szerint kell tájékoztatni:

(2) A tájékoztatásnak ki kell terjedni:

– a kivetett településfejlesztési hozzájárulás összegére,
– a tárgyévben befolyt TEFA összegére,
– a településfejlesztési hozzájárulás célok szerinti felhasználására,
– a célok megvalósulásának állására.

(3) A lakosság tájékoztatásának formái:

– a megvalósítandó célok elkészült tervdokumentációt a Hősök útja 40. sz., a Lenin út 16. sz. alatt lévő ABC-áruházak kirakatában a terv elkészülte után 30 nap időtartamra ki kell függeszteni.

– a tárgyévét követő első tanácsülésen be kell számolni a településfejlesztési hozzájárulásról (2) bekezdésben foglaltak figyelembevételével,

– városkörzeti tanácskozás napirendjén szerepeltetni kell,

– tanácsjogi beszámolókon tájékoztatást kell adni,

– Gyomaendrőd Híradó első negyedévi számában.

Magyarázat:

A tervezett 3. §-a az elfogadott célokat a hozzájárulás mértékét és időtartamát rögzíti.

A 4. § a lakosság tájékoztatásának tartalmát és fórumrendszerét határozza meg.

(1) A lakáshasználat utáni településfejlesztési hozzájárulás fizetési kötelezettség alól kérelemre mentesíteni kell a tv. 5. § (1) bekezdésén túl azt a fizetésre kötelezettet

- a) egyedülálló személyt, akinek a havi jövedelme nem haladja meg a 3500,- Ft-ot,
- b) akinek külterületen tanyás lakóháza van de azt lakás céljára nem használja, s vállalja annak egy éven belül történő lebontását,
- c) azt a nyugdíjas fizetésre kötelezettet, akinek jövedelme a nyugdíjak rendszeres emeléséről szóló jogszabály alapján haladja meg a tv. végrehajtására kiadott 28/1984. (VII. 17.) PM. sz. rendeletben, illetve az a) pontban meghatározott mértéket.

(2) A tv. 5. § (3) bekezdés szerinti egészben, vagy részben mentesítésnél a tanács tag véleményét a szakigazgatási szervnek ki kell kérni.

Magyarázat:

Az 5. § az egy főre eső 2500,- Ft jövedelemhatáron túli mentességekre tartalmaz javaslatot érvényesítve azt az általános elvet, hogy mentességre csak a lakáshasználat után fizetendő hozzájárulás esetén kerülhet sor.

Javasolt mentességek közül az a) pontban az egyedülálló személyeknek nyújt mentességet 3500,- Ft jövedelemhatárig. Ennek igénye a lakossági szavazás során is megfogalmazódott azzal, hogy sok olyan költség van (világítás, fűtés, karbantartás), ami egy személynél ugyanúgy, sőt olyan mértékben jelentkezik, mint két, vagy több személynél. E pontnál felmerült az is, hogy csak a nyugdíjas egyedülálló személyekre terjesszük ki a mentességet.

A b) pont a külterületi nem lakott tanyákat kívánja mentesíteni. Mi úgy érezzük, hogy a szabályozási megoldás nem teljesen az igazi, ezért várjuk a vita javaslatait.

A c) pont indoka, hogy a nyugdíjak évente rendszeres emelésre kerülnek, sajnos nem nagy összeggel.

A mentességnél első ízben az 1985. évi

nyugdíjösszeg kerül figyelembevételre, így a következő évben elképzelhető, hogy a kisnyugdíjasok 100 forint emelése is a jövedelemhatár átlépését eredményezné. Megítélésünk szerint a nyugdíjasoknál ez méltánytalanságot okozna.

Az egyéb mentességek körét nem szeretnénk lezárni. Az előkészítés során is felmerült, hogy a három- vagy többgyermekeseknél a 2500 Ft jövedelemhatárt emelni kellene.

Az előzetes tervezetben ez azért nem került bele, mert egy háromgyermekes családnál a jövedelemhatár emelése 3000 Ft összegre 15 000 Ft havi jövedelmet tenne ki, s ez nem áll arányban a kétgyermekes család négy főre eső 10 000 Ft-os jövedelmével.

Reméljük, hogy a társadalmi vita elősegíti a mentességek és kedvezmények kibővítését jó javaslatokkal.

A (2) bekezdés jövedelemhatárhoz nem kötött esetekben a tv. alapján kérhető egyéni mentességeknél kötelezővé teszi a tanács tag véleményének kikérését.

6. §

(1) Az egy főre eső jövedelem kiszámításánál az alábbi forrásokból származó jövedelmeket kell számításba venni:

- munkaviszonyból, tagsági viszonyból származó valamennyi bér, vagy bérjellegű jövedelem (munkabér, jutalom, prémium, stb.), nyugdíjjáradékkal csökkentett összegét,
- nyugdíj és egyéb rendszeres szociális juttatások (járadék, rendszeres szociális segély, stb.),
- háztáji és kisegítő gazdaságból származó jövedelmet,
- másodállásból, mellékállásból, vagy egyéb jövedelemből származó jövedelmeket,
- jövedelemadó fizetésre kötelezett jövedelmek, függetlenül attól, hogy a jövedelemadó fizetés alól mentességben, vagy kedvezményben részesül, vagy egyéb okból nem került megállapításra,

- fizetésre kötelezhető, illetve családtagja által kapott tartásdíjat (a tartásdíjat fizetőnek egyéni jövedelme csökkentő tényezője),

- munkaviszonyban nem álló, de rendszeres alkalmi munkát végző személyeknél, ha e tevékenységből származó jövedelem nem állapítható meg, havi 4000 Ft jövedelmet kell számításba venni,

- keresetpótló segélyek (pl. táppénz, betegségi segély, terhességi-gyermekágyi segély, gyermekgondozási díj, gyermekgondozási segély).

(2) Az a mentességet kapott fizetésre kötelezhető, akinek jövedelme oly mértékben megváltozott, hogy mentességre nem jogosult, köteles arról a tanács vb. Pénzügyi-, Terv és Munkaügyi Osztályához bejelentést tenni a változást követő év március 1. napjáig.

Magyarázat:

A 6. § a számításba vehető jövedelmeket sorolja fel.

A munkaviszonyban nem álló, de rendszeres alkalmi munkát végző személyeknél, ha e tevékenységből származó jövedelme nem állapítható meg, havi 4000 Ft jövedelmet kell számításba venni. Ez az összeg megfelel a bírósági gyakorlatnak, s talán a valóságban több jövedelmet érnek el e személyek.

A (2) bekezdés a jövedelemváltozás miatt bejelentési kötelezettségre utal, ha ez pozitív irányba változik. A jövedelemcsökkenés miatt változás bejelentésének szabályozását nem tartjuk célszerűnek, mert az érintettek érdeke, hogy ez esetben előterjessze a mentességi kérelmét.

Kérjük a Tisztelt Állampolgárokat, hogy a rendelet-tervezettel kapcsolatos javaslatokat juttassák el városi jogú Nagyközségi Tanács V. B. Titkárságához, vagy közvetlenül a Tanácsháza, illetve a Kirendeltség folyosóján elhelyezett fórumládákba 1985. december 30-ig.

Megyeri I. Ászló
titkársági osztályvezető

Bemutatjuk társközségeinket I. Dévaványa

A településünk a Ványát említő első írásos emléktől számítva több mint 750 éves múlttal rendelkezik. A történelem viharai Dévaványát sem kerültk el, története folyamán többször fenyegette az elnéptelenedés veszélye. Az elmúlt századok során több megyéhez is tartozott, így volt Heves és Szolnok, majd a felszabadulást követően lett véglegesen Békés megye része. Községünk egykor mezővárosi ranggal bírt és népessége is számottevő volt.

Egy 1886-ban kiadott lexikon adatai szerint lélekszáma a hozzá tartozó kisebb településekkel együtt meghaladta a 17 ezret. Ma ez a szám már hihetetlennek tűnik, aminek elsődleges oka a községünkben történő elvándorlás, mely az 1960-as 70-es években öltött óriási mértéket s ezt napjainkban sem sikerült megállítani. (A lakosság számának

ilyen mérvű csökkenése természetesen a területátcsatolások következménye is.)

Lakóinak száma jelenleg 10 180 fő, a legutóbbi népszámlálás óta 270 fővel csökkent a lakónépesség. Az elvándorlás ténye azzal magyarázható, hogy településünk nem szerepel a kiemelten fejlesztendő központok sorában – besorolása alsó fokú központ – s ez sajnos erősen rányomta bélyegét fejlődésére és jelenlegi helyzetére.

Aki mélyebben akarja tanulmányozni lakóhelyünk múltját, annak figyelmébe ajánlom a Dr. Gaál József nyugalmazott főorvos által szerkesztett „Dévaványa nagyközség története” című művet.

Községünk alapvetően mezőgazdasági jellegű, de a mezőgazdasági termelés átalakulása, a létrehozott ipari jellegű kirendeltsége, telepek, gyáregységek hatására, vala-

mint az ingázók miatt, jelentős az iparban foglalkoztatottak arányának növekedése.

A gazdasági egységek közül az Aranykálász Mgtsz, a Lenin Mgtsz és a Dévaványa és Vidéke ÁFÉSZ a meghatározó. 1984-ben a három egység összes nyeresége meghaladta a 47 millió Ft-ot.

Az elmúlt év folyamán az Aranykálász Mgtsz elnyerte a Kiváló Termelőszövetkezet címet, az ÁFÉSZ pedig a Békés megyei MESZÖV és KPVDSZ Bizottságának Dicsőre Oklevelét.

A jelentősebb ipari üzemek száma 7, melyek közül kiemelkedik a Csepel Autógyár 4. sz. Gyárának dévaványai gyáregysége. Az ipari egységek együttes termelési értéke megközelíti az 1 milliárd Ft-ot.

A gazdálkodó szervek – annak ellenére, (Folytatás a 4. oldalon)

hogy az utóbbi években jelentősen megerősödtek – nem képesek lekötmi a meglévő munkaerő egy komoly hányadát. Az ingázók aránya az aktív keresők számához viszonyítva 23%, ami megyei viszonylatban is az egyik legmagasabb.

A nagyközség lakosságának életszínvonalára – ha nem is túl nagymértékben – a növekedés jellemző, de ebben domináló szerepet játszik a második gazdaság megléte, ami esetünkben azonosítható a sertésenyésztéssel. Jellemző adat, hogy 1984-ben a leadott hizósértések száma meghaladta a 27 ezret. A második gazdaság a lakosság életszükségleteinek kielégítésében komoly szerepet játszik, de szabadidejének jelentős részét is leköti.

Ha valaki most végigsétál községünkön, szinte nem talál olyan utcát, ahol ne folyóan lakóházépítkezések. Az építkezések magánerőre alapozva és OTP hitel segítségével valósulnak meg. Az elmúlt 5 év folyamán több mint 500 új családi ház épült, bár jelenleg ez az ütem – a költségek irreálisan emelkedése és saját erő hiánya miatt – kezd lelassulni. Nem ilyen kedvező a kép a helyi tanácsi intézmények tekintetében. Az elmúlt évtizedeket alapul véve – néhány kivételtől eltekintve – jelentős beruházás nem történt, inkább az épületek felújítása volt a jellemző. Ez napjainkra különösen súlyos helyzetet hozott létre a kulturális és egészségügyi ellátás bizonyos területein. A legégetőbb gondok az oktatás területén jelentkeztek az általános iskolák esetében. Az intézmények tárgyi ellátottsága nem a legjobb. Az iskolák szétszórtak, jelentős részük olyan épületben működik, mely 1945 előtt és nem erre a célra épült. A tantermek túlszűfoltak és az utóbbi években több szükségtanterem kialakítására került sor. A tárgyi körülmények javításában komoly előrelépést jelent az épülő 8 tantermes + tornatermes iskola, de végső megnyugtató megoldást csak a VII. ötéves terv végén kezdődő új 6 tantermes iskola felépítése fog hozni.

A kulturális ellátás másik problémás területe a közművelődés, ezen belül a „Jó-

zsef Attila” Művelődési Ház és Filmszínház épületegyüttesének állapota és tárgyi adottságai, melyek a 60-as évek követelményeinek valószínűleg megfeleltek, de a 80-as évek igényeit már messzemenőleg nem tudják kielégíteni. Az épület felújítása mindenképpen szükséges. Az egészségügyi területén évek óta kielégítetlen igény a gyermek körzeti orvosi ellátás megteremtése. Véleményem szerint elgondolkodtató tény az, hogy felszabadulásunk 40. évfordulójának évében, egy 10 000 fős nagyközség esetében a gyermekek szakorvosi ellátása még mindig a megoldandó feladatok között szerepel.

A többi kulturális, egészségügyi és szociális intézmény esetében – bár nem a legideálisabb körülmények között dolgoznak – az ellátás megoldottnak tekinthető.

Községünk bemutatásakor mindenképpen szót kell ejteni az olyan szociális intézményekről, melyek más hasonló települést nem jellemeznek, valamint a felnőttoktatás helyzetéről. Ilyen speciális intézmény a 60 férőhelyes Leánynevelő Intézet, mely ebben az évben ünnepelte fennállásának 30. évfordulóját, valamint az 1949-ben alapított Szociális Orthon, ahol értelmi fogyatékosok gondozását látják el.

Általános Iskolánkban megközelítőleg 25 éve szervezett felnőttoktatás is folyik. Az 1960-as évek elejétől nappali tagozatos gimnázium működött, de ez sajnos a 60-as évek végén megszűnt. Jelenleg levelező tagozat van és ennek keretén belül 1985-ben 25 hallgató tett sikeres érettségi vizsgát.

Az 1985-ben induló szakmunkások szakközépiskolájában az első negyedévi vizsgát mintegy 50 fő tette le.

A lakosság kereskedelmi ellátása – melyet alapvetően a Dévaványa és Vidéke ÁFÉSZ old meg – az elmúlt években folyamatos fejlődésen ment keresztül. Az üzlet-hálózat korszerű, az árukínálat megfelelő. Probléma csak a tartós fogyasztási cikkek beszerzésénél és a vendéglátó egységek színvonalánál mutatkozik. 1986-ban új ABC-áruház építését kezdik meg a község kevésbé ellátott területén.

Nemrég nyitotta kapuit a DOMUS Lakberendezési Vállalat kisáruháza, mely a figyelemre méltó áruválaszték miatt nemcsak Dévaványa, de a környező települések ellátására is képes. A lakossági szolgáltatások feladatát elsősorban kisiparosok látják el, igen jó színvonalon, viszont egyre több területen hiányszakmák jelentkeznek.

Az elkövetkező években igen nagy feladatokat kell megoldani a településnek. Véleményem szerint ezek megvalósulásához a személyi feltételek megteremtődtek. 1985 első felében a lakosság többségének helyeslő támogatásával vezetésváltás zajlott le mind tanácsi, mind pártvonalon. A változás az eltelt rövid idő alatt is pozitívan érezteti hatását. Az új iskola építése felgyorsult, a Művelődési Ház felújítási terve és pályázata elkészült, megtörténtek az első lépések a gyermek körzeti ellátás megteremtésére.

Befejeződött a posta, és lassan befejezéshez közeledik a vasútállomás felújítása is.

A következő ötéves terv folyamán a legfontosabb feladatok közé tartozik a többször említett iskolaépítés befejezése, új 6 tantermes iskola építése, az egészségügyi létesítmények és kommunális ellátás valamint az úthálózat fejlesztése, az ivóvízellátás megnyugtató megoldása és a szennyvízcsatornázás és tisztítás megteremtése.

Új munkahelyek létesítése, melyre a Csepel Autógyár dévaványai gyáregységénél van reális lehetőség.

Ezek megvalósulása esetén községünk infrastrukturális szempontból felzárkózhatna a környező települések szintjére.

Bízunk abban, hogy a megvalósuláshoz szükséges körülmények kialakításában jól együtt tudunk működni a gyomaendrői tanácsi illetve pártvezetéssel, kiaknázva az együttműködésben rejlő lehetőségeket.

Az előzőekben a teljesség igénye nélkül igyekeztem bemutatni községünk múltját és jelenét, mindazokat a problémákat, melyek a lakosságot foglalkoztatják és a jövő legfontosabb feladatait.

Takács Péter
művelődési ház igazgató

ALMA MATEREINK I. Kiss Lajos Gimnázium és Szakközépiskola

Szerkesztőségünk megkezdi azt a sorozatot, amelyben rendszeresen bemutatja Gyomaendrőd kulturális színtereit. Először iskoláink arcúlatát tárjuk olvasóink elé.

Három tanárral, egy osztály beindításával 1954. szeptember 1-én, a jelenlegi pártbizottság épületében, Gyomán gimnáziumi oktatás indult. Egy esztendővel később költözött arra a helyre, ahol napjainkban is folyik a tanítás.

A kommunista író nevét – aki gyomai születésű és aktív résztvevője volt a Tanácsköztársaságnak – 1968. szeptember 24-én vette fel az iskola.

Két nevezetes eseménynek adóztak az akkori tanárok és diákok Kiss Lajos nyolcvanadik születésnapjának és a KMP ötven évvel ezelőtti megalakulásának. (Mellesleg

a névadó Kiss Lajos is alapítója volt a Kommunista pártnak.)

Napjainkban itt átlagosan 300 tanuló (ebből 120 szakközépiskolás) tűzte ki céljait az érettségi megszerzését, vagy annak feltételeit, hogy innen továbblépve valamelyik felsőoktatási intézményünkben diplomát szerezzen. 38 kvalifikált pedagógus oktatja, vezeti őket. Az elmúlt 15 év alatt főiskoláinkra, egyetemekre a jelentkezők közül 60–90%-os arányban sikerült a továbbtanulási vágy beteljesítése. Országosan is derék eredmény. A végzetek közt található: atomkutató, kórházi főorvos, egyetemi tanár, fizikus, középiskolai tanár, egyetemi docens, közigazdász, amerikai ösztöndíjjal kutatómérnök, agrármérnök. Az általános, klasszikus gimnáziumi képzés mel-

lett egy időben az iskola nappali tagozatán mezőgazdasági, kereskedelmi tanulókat is képeztek.

Hazai cipőipari szakember utánpótlását az iskola épületében funkcionáló szakközépiskola segíti. A gimnáziumi osztályokban fakultatív rendszerben valamennyi közismereti tantárgy választható. (Nemrég még könyvtárosi és gépjárművezetői oktatás is folyt.)

A jól összeszokott vezetői team joggal büszkélkedik tanulóik országos tanulmányi versenyeken elért eredményeivel. Az első tíz közé kerültek a Kiss Lajos Gimnázium tanulói orosz, matematika, biológia, földrajz tantárgyakban. Sőt az Arany Dániel matematika versenyen is nyertek díjakat. Eddig, amióta évente megrendezik az or-

szágos „Édes anyanyelvünk” nyelvhasználati versenyt, öt gyomai gimnazista lett gazdagabb az ott kiérdemelt Kazinczy-éremmel.

A jobb eredmények eléréséért többféle alapítvány ösztönzi a diákokat. A Balogh Bálint tanár úrról elnevezett – a matematikában kiválókat elártható díjazza. A „Legszébb cipő” címért pedig a cipőiparisok versenének évente. Az iskolai KISZ alapszervezet pedig kiírta a „Legjobb tanuló a közösségi munkáért” pályázatot. A gyulai Erkel Diákünnepségeken több ízben kaptak elismerést, jutalmat az itt fellépő diákok.

A szabadidős tevékenység alapillérei az iskolai szakkörök. (Ilyenek: számítástechnikai, matematikai, német, cipőmodellezői stb.)

Kétévenként már hagyományként megrendezik a „Kiss Lajos Napok”-at a kultúra és a sport terén, erre valamennyi megyei középiskola meghívott vendég. Az országos Ifjú Gárda seregszemlén több ízben az első helyen végeztek, többszörösen „Ki-

váló alapszervezet” címmel is dicsekedhet az iskola mozgalmi múltja.

Röplabdacsapatuk kétszer országos döntős volt a leány középiskolai bajnokságon. A GYESTK röplabda szakosztályának derekhatát a korábban végzett és a jelenlegi tanulók egy része alkotja. Az atlétikai szakosztály sok-sok verseny megnyerésével öregbítette a gimnázium sporteredményeinek krónikáját.

Az iskolai művelődés klasszikus szentélye a könyvtár, amely 12 000 kötettel szolgálja a diákok tudásszomját.

A gimnáziumi osztályokba járók Gyomaendrődről, Dévaványáról érkeztek. A szakközépiskolai tagozaton más megyék fiataljai is tanulnak. A vidéki tanulók kollégiumban laknak, menzán érkeznek. Társadalmi és üzemi ösztöndíj segíti a tanulók egy részének előrehaladását. A bejáró diákok útiköltségs visszatérítési kedvezményben részesülnek.

1958-tól levelezői oktatással szélesedett a gimnázium funkciója, ebben a képzési for-

mában 700-an szereznek érettségi bizonyítványt.

Az iskola épülete évről évre korszerűsödik.

Ezek közül legjelentősebbek: a cipőipari tanműhely, a kollégium új szárnya és a központi fűtés szerelése.

Szinte egyedülálló országosan is, hogy a tanulók és tanárok összefogásával, társadalmi munkájával, anyagi támogatásával Bükkszentkereszten (már két esztendeje teljes kihasználtsággal működő) saját részükre üdülőt varázsoltak. A fenti eredményesorozatot természetesen jól felkészült, permanensen képző tanárokkal lehet elérni. A gyomaendrői Kiss Lajos Gimnáziumban ez adott. A tanterület valamennyi tagja szakképzett, szinte mindenki rendelkezik valamilyen szintű kitüntetéssel, közülük is rangjában kiemelkedik Gyarmati Györgyné biológia-földrajz szakos tanárnő „Kiváló tanár” címe.

Hajdú László

Bemutkozik a Körös VOLÁN gyomaendrői kirendeltsége

Településünkön kevés olyan család van amelyik valamilyen módon ne került volna kapcsolatba a Volán vállalattal. A vállalat munkájáról, feladatairól, gondjairól beszélgettem Varga Gyulával a gyomaendrői kirendeltség vezetőjével.

Kérem beszéljen röviden a gyomaendrői telephely múltjáról, jelenéről.

1985. január 1-től megszüntették a Volán TRÖSZT-öt. Minden megyei vállalat önállóvá vált és a megye jellegének megfelelő nevet választott, így a Békés megyében működő 8-as Volán a „Körös Volán” nevet választotta. Ezen belül öt önálló gazdálkodási egység van, ezek közül egy a szarvasi főnökség, mi ide tartozunk.

A gyomai kirendeltséget 1957-ben adták át, akkor a megye talán legkorszerűbb telepe volt, azóta nem történt bővítés. Bizony kinötte magát, hiszen annak idején tíz gépjárműre tervezték, jelenleg pedig a kétszeresére nőtt ez a szám. A gyomaendrői kirendeltség fő profilja a teherszállítás. 20 tehérgépkocsi 12 db pótkocsi és 3 db rakodógép áll rendelkezésünkre. 4 db autóbussz tartozik a telephelyhez, ezek közvetlen irányítása Szarvasról történik. A személyzet változó létszámú ötven-ötvenöt között mozog. A kirendeltséghez tartozik még szorosan a vasútállomáson működő körzeti darabáru iroda, amely főleg a lakossági kiszolgálást és a közületek ilyen irányú igényeit bonyolítja le.

Fő tevékenységi formánk a teher- illetve darabáruszállítás. Vannak partnereink, akikkel szerződésben állunk és minden évben meghatározott feladatokat látunk el. Legnagyobb partnereink a MÁV, a Közút-építő Vállalat, Közúti Igazgatóság, Gabonaforgalmi Vállalat, TÚZÉP és természetesen a lakosság kiszolgálása. Ellátjuk a darabáru szállítási feladatokat a környéken a körösladányi Metakémiától a Körös Kazangyártóig.

A magánfuvarozók konkurrenciát jelente-

nek, vagy leveszik a Volán válláról a terhet, hiszen mind többen arról beszélnek, hogy a magánfuvarozó olcsóbban és rövidebb határidőre szállít.

Nem jelenthet konkurrenciát, de erről bővebben nem nyilatkozom. Röviden annyit, hogy nem azonos feltételekkel dolgozunk. Például én még nem hallottam arról, hogy maszek személyszállítással akar foglalkozni.

Gyomaendrőd városi címért küzdő nagyközség, feladat a tömegközlekedés legoptimálisabb megoldása, a lakossági igények kielégítése, mit tesz ennek érdekében a Volán?

Ez évek óta visszatérő probléma. A helyi járat beindítása óta már sokszor változott a menetrend, viták voltak arról, hogy vonatcentrikus legyen, vagy ne. A járat jelenlegi útvonala: A Déryné Művelődési Háztól a Szabadság teret érintve a Vasútállomásig. 1986 januárjában ismét változni fog a menetrend, bevezetésre kerül a periodikus menetrend.

Ez azt jelenti, hogy sűrűbb lesz a járat?

Ez nem olyan egyszerű, abból kell kiindulni, hogy adott egy meghatározott kilométer mennyiség, amit lefuthat egy jármű egy nap. Vannak olyan napszakok, amikor olyan kevés az utas, hogy a jármű nem keresi meg az önköltségét, tehát ráfizetéses. Az az álláspontja a vállalatvezetésnek, hogy ennél több kilométert megtermelni nem lehet. Tehát ezt a mennyiséget kell a legjobban elosztani. A járat útvonala módosítva lesz, érinteni fogja a Mező Imre lakótelepet is.

Végül kérem beszéljen önmagáról, ha jól tudom novemberben magas kitüntetésben részesült?

Magamról, röviden. 1954-ben kezdtem el dolgozni mint segéd. A Volánnál kezdtem és egy kis kitéréssel itt is maradtam. 1960-ban kerültem a gyomai Volánhoz mint szerelő-csoportvezető. Szegeden vé-

geztem el a Gépipari Technikumot. 1962-ben neveztek ki műszaki vezetőnek. 1977-től vagyok a kirendeltség vezetője. Huszonöt évet töltöttem el ennél a vállalattal. Hét-szer voltam a vállalat Kiváló Dolgozója, egyszer kaptam meg a Kiváló Munkáért miniszteri kitüntetést és most november 5-én kaptam meg a Munka Érdemrend ezüst fokozatát. A feleségemmel két gyermeket neveltünk fel, igaz már mindkettő kirepült a családi fészekből. Munka után kertészkedéssel töltöm az időmet, régebben horgászni jártam, de manapság már nincs olyan sok szabad időm.

Még egy kérésem volna: Több megértést és türelmet kérnénk a lakosságtól a tömegközlekedés lebonyolításában.

Köszönöm a beszélgetést, további eredményes munkát!
Molnár Albert

BALCZÓ

Neves vendége volt november 23-án községünknek. Balczó András találkozott az érdeklődőkkel a Blaha Lujza utcai könyvtárban. Az ötszörös világbajnok, a Müncheni Olimpia öttusa egyéni aranyérmese, a 1968. évi Mexikói Olimpia egyéni ezüstérmese, a Mexikói Olimpia győztes csapatának, a 1960. évi Római Olimpia aranyérmes csapatának és az 1972. évi Müncheni Olimpia ezüstérmes csapatának legendás egyénisége beszélgetett a könyvtár nagytermét megtöltő sportrajongókkal.

A néhány nappal előbb megtekintett Küldetés című portréfilm hőisének élete, sportolása, küzdelmes emlékei elevenedtek fel a feledhetetlen találkozáson. Sok-sok kérdésre adott választ, melyek alapján betekintést nyerhettünk arról, mennyi vívódás, lemondás, akadályleküzdés vezetett a csodálatos csillogású érme megszerzéséig.

Márton Gábor

Gondolatok az ÁFÉSZ eredményeiről, gondjairól

Életünkben egy vállalat munkájával sem találkozunk annyiszor és olyan közvetlenül, mint az ÁFÉSZ-éval. Nem csoda hát, hogy az emberek figyelmét, érdeklődését fokozatosabban leköti minden átalakulás, ami a vásárlással összefügg. A közelmúltban történt egy-két változás az üzlethálózatban, ami érzékenyen érinti a lakosságot. Ez késztetett arra, hogy a vásárló szemével bepillantsak az ÁFÉSZ pult mögötti életébe. Hogyan is kezdődött?

Felszabadulásunk után a régi szövetkezeti forma már nem felelt meg az új követelményeknek, ezért a változtatás szükségesszerű volt. Endrődön 1945 februárjában már megalakult a „Földmunkás Szakszervezet Termelő, Értékesítő, Bevásárló és Fogyasztási Szövetkezet”. Hunyán, amely akkor még Endrőd egyik külterületi települése volt, közel azonos időben a Földmunkás Szakszervezet nyitott egy kis boltot. Gyomán 1945 áprilisában a Zsófia majorban egykori uradalmi cselédek megalakították a „Géptartó és Gépkölcsonzó Szövetkezetet.”

1946 folyamán ezek a szövetkezetek cég-bíróóság által is bejegyzett, tehát hivatalos formájúnak elismertté váltak. Hunyán 1946. április 23-án 16, Gyomán május 5-én 36, Endrődön szeptember 1-én 32 földhöz juttatott paraszt megalakította a Földműves Szövetkezetet.

A mozgalom melléti elszántság és a munkáshatalom segítsége odavezetett, hogy az 1945-46-os évek legnincstelenebb szövetkezeteiből 1949-re már Gyoma, Endrőd és Hunya legnagyobb tömegszervezete és legerősebb gazdasági vállalkozása lett. Az 1949-es évvel lezárult fejlődési szakaszt méltán nevezhetjük a szövetkezet hőskorának.

Az 1968-tól bevezetett gazdasági irányítási rendszer az ÁFÉSZ-ek fejlődésének legdinamikusabb szakaszát indította el.

Egymás után nyíltak az új vagy korszerűsített egységek. Az 1975-ös év kiemelkedő eseménye a Gyomai ÁFÉSZ és az Endrőd és Vidéke ÁFÉSZ április 1-én megvalósult egyesülése volt. Az azóta eltelt időszakot a töretlen fejlődés jellemezte. Az 1985-ös év áruforgalom és termelési értéke várhatóan megfelel a tervezettnak és kétszerese lesz az 1974. évinek. Ez a mutató annál is lényegesebb, mert ezt a termelési értéket változatlan létszámú kollektíva produkálja. 1974. évihez képest az egységek száma nem változott lényegesen, az egységek alapterületének növekedése viszont meghaladta az 1000 négyzetmétert.

Az utóbbi évek, de különösen a 85-ös év fejlesztési feladatai az iparcikkhálózat teljes átszervezése és a kistelepülések egységeinek rekonstrukciója voltak. Minden fejlesztés természetes célja a lakosság jobb ellátása.

Az iparcikk üzlethálózat átszervezésének egyik célja a szakosítás, szaküzletek kialakítása volt. Egy műszaki bolt helyett egy jármű- és alkatrészbolt, valamint egy híradástechnikai, villamosági szaküzlet lett. Egy vegyes kultúrcikkbolt helyett egy sport, játék és foto-optikai áruk üzlete, va-

lamint egy papír-írószert üzlet alakult ki. A megváltozott feltételek javították a vásárlási körülményeket. Céltudatosabbá válhatott az áruk bemutatása, mivel az alapterület 700 négyzetméterrel bővült.

Az átszervezés helyességét bizonyítja, hogy az iparcikk üzletek forgalma a III. negyedév során közel 10%-kal növekedett. Októberben a forgalom növekedése már meghaladta a 20%-ot. A fenti időszakban a ruházati forgalom 16,6%-kal növekedett a bázishoz képest. Az országos és megyei mutatók ennél lényegesen szerényebbek.

Az áruellátásban – mint az ország más területén is – igen sok hiányosság van. Néhány hiánycikk: fekete-fehér tv, villamos szerelési anyagok, autó- és motorke-rek-pár köpeny, épület- és bútortárolási cikkek, sátrak, mosdó- és WC-kagylók stb. Élelmiszereknél többek között gondot jelentett a fűszerpaprika, őrölt bors, rizs, ecet és az étolaj hiánya. Ez természetesen bosszúságot okozott a vásárlóknak, de az eladóknak is. A fenti gondokat súlyosbítja a FÜSZÉRT Vállalat békéscsabai lerak-tának késedelmes és hiányos szállításai is. Az ellátási szint fenntartása érdekében az ÁFÉSZ kénytelen jelentős plusz költség el-lenére is más FÜSZÉRT Vállalattól árut beszerezni.

A hús- húskészítmény központi keret-gazdálkodás alá vont termék, ami annyit jelent, hogy meghatározott mennyiséget kap belőle a szövetkezet. Itt elég sok gond merül fel elsősorban a húskészítmények-nél. A nyári és őszi szezonban jelentősen megnövekszik e termékek iránti kereslet. Egyes olcsóbb termékekből sokkal többet lehetne eladni pl. párizsi, nyári felvágott, krinolin, lecsókolbász. Ezekhez az olcsóbb termékekhez viszont csak úgy jut hozzá az ÁFÉSZ, ha drágábbakat is megrendel hozzá. Az ellátás belsősegből és fehérru-ból sem kielégítő. Szalonát például igen ritkán és csak kis mennyiségben szállítanak. További gond, hogy a húskészítmé-nyek szavatossági ideje igen rövid és természetesen a lejárt szavatosságú áru forgalomba hozása szigorúan tilos. Az utolsó szállítási nap péntek, a következő amikor minden egység teljes választékot kap: szerda. Ennyi ideig tárolni az árut nem lehet. A hétfői, keddi napokon csak a nagyobb

egységek kapnak húsárut és azok is csak szűk választékban.

A tőkehűsítésben igen nagy segítséget jelent a saját vágóhíd üzemeltetése. Jelenleg heti 20-30 sertést és 10-15 süldőt (ügy-nevezett technológiai selejtet) vágnak le helyben. A szövetkezet évi 1500 sertés le-vágását tervezi, de sajnos ezt nem tudja megvalósítani. Kevés szerződést kötnek a termelők helyi vágás céljára. Az ÁFÉSZ és a lakosság érdeke az lenne, hogy a termelő-szövetkezetek kölcsönös előnyök alapján kielégítenék a helyi vágás szükségleteit.

A kereskedelmi tevékenység elsődleges és fő célja a lakossági ellátás lehet. Az ember számára úgy tűnik, hogy Gyomaendrődön az ÁFÉSZ monopolhelyzetben van. A tény viszont azt mutatja, hogy a konkurrenca itt is fellelhető. Ma kereskedelmi tevékenységet állampolgári jogon bárki folytathat. Ebből adódóan az ÁFÉSZ mű-ködési területén is megszorodtak a ma-gánkiskereskedők. Különösen 1979 óta egyre több szövetkezet és vállalat is próbál-kozik kereskedelmi tevékenység folytatásá-val. Ennek köszönhetően a működési terü-let kereskedelmi forgalmából mintegy 20-25%-ban részesednek. A konkurrenciát nézve az ÁFÉSZ több tekintetben hátrányban van a magánkereskedőkkel szem-ben. A magánkereskedők például kedvezőbb áron kapják az energiát, a termelők saját termékeiket olcsóbban tudják értéke-síteni. Ennek ellenére a szövetkezet úgy te-kinti a konkurrenciát, mint a lakossági ellá-tás javítóját. A napicikk-ellátásban (tej, ke-nyér) főleg az ünnepek előtt azonban er-edményesebb koordinálásra van szükség a biztonságos ellátás érdekében. Itt a helyi tanács illetékes osztályának is fontos sze-repe lehet.

E rövid betekintéssel nem az ÁFÉSZ részletes és pontos bemutatása volt a cé-lom. Nem is a negatívumok vagy az ered-mények kidomborítására törekedtem. Csú-pán egy olyan kép felvillantását akartam elérni, melyből a fogyasztó láthatja az ÁFÉSZ gondjait, de előrevívő fáradozását is. Számomra a legnagyobb kérdőjel a helyi sertésvágás elégtelensége. Ezen a prob-lémán helyben kell és biztosan lehet is vál-toztatni. Ez a lakosság érdeke.

Beinschróth Károly

Két keréken Békésben

(I. rész)

1985. július 12-én reggel, kellemes nap-sütésben útnak indult öt lelkes kerékpáros; Molnár István és felesége Varga Mária, va-lamint két gyermekük a 10 éves Pisti saját kerékpárján és a 6 éves Andi utasként. Velük tartott Oláh Gizella és Molnár Al-bert. Céljuk Békés megye körbekerékpá-rozása, a Megyei Természetjáró Szövetség 1984-ben kiírt Kerékpáros Körtúra útvo-nalának teljesítése. A 450 km-t kilenc nap alatt kerekézték végig.

1. nap

Gyomaendrődöt elhagyva, 20 km ke-rékpározás után értünk Szarvasra, rövid pihenő, s már indultunk is Orosháza felé. Delelőre állt a Nap amikor Nagyszénásra érkezünk.

A nagyközség melegvizű fürdőjéről is-mert. A nagyszénási iskolában tanított 1911-1915 között Czabán Samu, a század-fordulón kibontakozó baloldali tanítómoz-galom kimagasló egyénisége.

Jellegzetes alföldi tájon kerekéztünk to-vább, s már kilométerekről megláttuk az orosházi üvegyár kéményeit. Megérkez-tünk első szálláshelyünkre az OMTK pá-lyára, ahol Szénási József gondnok előzé-

kenyen fogadott bennünket. A táborverés után még volt időnk, és erőnk nézelődni a városban. Orosháza Oros nevű birtokosáról kapta a nevét, 1946 óta város. A mai település központja az egymás mellett fekvő Széchenyi és Szabadság tér. E két téren található a város több nevezetessége: a Városi Tanács, a Kossuth-szobor, a Csillag Áruház és az Alföld Szálló. A Széchenyi tér mögött a Győri Vilmos téren látogattuk meg a város egyetlen műemléki értékű épületét, a késő barokk stílusú evangélikus templomot. A templomtól nem messze áll a Táncsics Mihály Gimnázium, amely az első öt éves terv alatt épített kulturális épületek közül az egyik legnagyobb. A Szántó Kovács János Múzeumot és a Darvas-emlékházat tatarozás miatt csak kívülről szemlélhettük. Visszasétáltunk táborhelyünkre, a vacsora után, altató nélkül, pillanatok alatt álomba merültünk.

2. nap

Reggeli után frissen, enyhe izomlással a lábunkban indultunk tovább Mezőhegyesre. Az égbolt változatlanul felhőtlen volt, akár az első napon, jó szolgálatot tett a fehér sapka, és a napolaj. Félórás kerékpározás után kis településre értünk. Kardoskút gázmezőiről és az UNESCO által is nyilvántartott természetvédelmi területéről vezetetes. 30 perces út végén már Tótkomlóson vagyunk. Nevezetessége a Szlovák Tájház és a Tótkomlósi Helytörténeti Gyűjtemény. Ebédelni a Komló étteremben szerettünk volna, de tatarozás miatt...

Kora délután pillantottuk meg Mezőhegyesen azt a diadalívet, amely alatt a ménesudvarra értünk, a ménesbirtok központjába. Az út mentén két egyemeletes klasszicista stílusú árkaos épület (egykorú kaszárnyák) ezekkel szemben egy-egy vakárkaos ménesistálló. A középső udvarba újabb kapun át jutottunk, itt láttuk Mezőhegyes leghíresebb épületét, a fedett lovardát. A ménesudvar déli kapuján átha-

ladva vezet az út Ómezőhegyesre. A község főterén áll a lovasok védőszentjéről elnevezett Szent György-templom. Késő délután értünk az 56-os majorba, ahol a második nap éjszakáját töltöttük el.

3. nap

Az idő változatlanul kellemes, a táborbontás után verőfényes reggeli napsütésben, keleti irányba indultunk Battonyára.

A község neve a pelikán régi magyar nevéből (patonya) származik. Battonya főterén a Felszabadulási emlékparkban pihentünk meg. Itt tekintettük meg az 1969-ben felállított Felszabadulási emlékművet. Az emlékműtől nem messze neves műemlékjellegű épület a görögkeleti templom áll.

A római katolikus templom kéttornyú, freskóit Molnár C. Pál battonyai születésű festőművész készítette. Szerencsénk volt, mert a Molnár C. Pál-emlékház nyitva volt, a kiállítás jól szemlélteti az újklasszicizmus egyik legjelentősebb magyar képviselőjének pályáját. Utunk következő állomása Dombegyház. Rövid pihenő után egyre rosszabb minőségű úton haladunk előre, különösen Lökősháza és Elek között tett próbára bennünket a ragadós kavicsos út. Késő délután értünk Gyulára, ahol a kempingben tetőzött a vásárnapi csúcspont. Szerencsére találtunk két sátornyit szabad területet a rengeteg autók között (a kerékpáros turizmus előnye).

4. nap

Nem okozott meglepetést, hogy ismét napsütéses időre ébredtünk. E napot pihenésre, lazításra szántuk. A program városnézés, strandolás.

Az Erkel Múzeumot és a Százéves cukrászdát tatarozták...

Délután öt órakor „szedtük a sátorfánkat” és átkerekeztünk Póstelekre az olcsóbb és kevésbé zsúfolt kempingezés reményében. Nem csalódtunk! Költségvetés és sátorverés után rövid sétát tettünk a parkban. Az erdei tornapálya szinte a fel-

ismerhetetlenségig leromlott!! Hasonlít a romokban heverő egykor (1945 előtt) igen szép kastélyhoz. A kastélypark még így gondozatlanul is látványosság (tisza, vérbükk, tulipánfa, törökmogyoró stb.) Valaha 40 000 rózsát és sok növénykülönlegesség díszlett itt.

5. nap

Kicsit szokatlan volt, de nem sátorbontással kezdtek a napot. A nehéz csomagokat (sátor, hálósák stb.) a kempingben hagyva, „könnyű menetszerelésben” kerékpározunk Szabadkígyósa és Békéscsábara.

Szabadkígyós határában először a jobb-kéz felől kis mesterséges dombra épített kápolna tűnik fel. A kápolnát Wenckheim József építtette 1844-ben. A templom mögötti obeliszk az ő emlékére állították. Alatta a kígyósi Wenckheim család romantikus kriptáját Ybl Miklós tervei alapján építették.

Néhány perces biciklizés és máris a hatalmas fákkal körülvett egykori Wenckheim kastélynál vagyunk. Az impozáns épület a reneszánsz kastélyok hívalkodó stílusát követi. A kastéllyal egyidős a park, több mint százéves, de vannak benne jóval idősebb fák is, pl: a megye legnagyobb platánfája. A park keleti részén nyolcas alakú mesterséges tó, körülötte mocsári ciprusok, mocsári tölgyek és gyertyánfák ritka példányai láthatók.

Szabadkígyósról a megye székhelyére, Békéscsábara vezetett az utunk. A nagy hőségben legjobb programnak a Munkácsy Mihály múzeum kiállításainak megtekintése ígérkezett.

A délutáni napsütésben a gyulai úton indultunk táborhelyünk felé, a Veszely csárdánál (mely a török időkben elpusztult Veszely falu emlékét őrzi) tértünk a Póstelekre vezető útra. Az esti programunk szalonnasütés volt.

(Folytatás a következő számban.)

Molnár Albert

TEMPÓ ETK! – HAJRÁ GYOMA!

A két község labdarúgása befejezte önálló életét. Mielőtt feledésbe merülne a „régú dicsőségünk” eseményei, s mielőtt teljesen elfogynának az indulás szemtanúinak gyérül sorai, illő számvetést tenni, összegezni a két község labdarúgásának eredményeit.

Régi tervem ez már. Endrőddel kapcsolatosan az akkori Endrődi Híradóban beszámoltam nagy általánosságban a labdarúgásról, mely 1921-ben az ETK-val indult, s az egyesüléskor a Spartacus-szal zárult. Ez a munka részletes, terjedelmes lesz.

Beszélgettem szemtanúkkal, az események hőseivel, azonban azok sok általánosítást, szubjektivitást és meglehetősen pontatlan eseményeket tartalmaznak. De ki is lenne képes hatvan, hetven év krónikáját pontosan, részletesen fejben tartani? Szerencsére az Országos Széchenyi Könyvtár, a szegedi Somogyi Könyvtár rengeteg dokumentumot megőrzött. Értékes kiegészítő

anyagot találtam a Megyei Könyvtárban Békéscsában, Szolnokon, Kecskeméten, Debrecenben, Szarvason és a községünk gyűjteményében is.

A magamkorú, hatvanon fölüliek még csaknem az egész eddigi időszakot áttekinthetik, s magukénak érzik: a régebbieket gyerekképpel megismert legendák formájában, harminc tájától mint szemtanúkat.

Kner Izidor nyomdájában a haladó gondolat pártolása mellett jó pártfogóra talált a haladó testedzés, sport, játék is. Így indulhatott el Gyomán az 1910-es évek legelején a Kner SC, mely aztán a GySC név alatt sok sikeres csata dicső együttesével kovácsolódott a megyei élvonalban.

Ha ilyen nevekkel találkozunk: Eke – Fekete, Lach – Kóródi, Papp, Kiss, Jenei, Bogorin, Gaál, Szőke, Barna; a legidősebb sportkedvelők messzire hunyorognak visza.

Majd – remélem – sokaknak jelent érde-

kes néznie az a kép is, melynek hátuljára Vaszkó Lajos gyógyszerész gyöngybe-tükkel a következő értékes feijegyzést vetette:

„Endrőd első futball csapata. 1920–1921. Endrődi Testedzők Köre.

Kurilla Bélint elnök, cipészsegéd, Dreszmán Dezső int. tag. lakatos segéd, Dinya Illés kapus, lakatos s., Alt László b. fedezet, borbély s. Ósapay László drogér gyak. jobbszélő, Szébeny Imre tanító, b. szélső, Deák L. borbély s. b. hátvéd, Ugrin Nándor orvos hallg. j. összekötő, Török Nándor lakatos s. j. hátvéd, Hornok Elek közs. írnok, j. fedezet, Vaszkó Lajos gyógyszer. gy. középfedezet, Timár Jóska papnövendék, b. összekötő, Kovács Jóska diák, center. Timár József cipész s. intező. Kiszely Bandi cipész s. int. tag.” (Már mind elmentek egy messze túrára. Köszönjük játékukat.)

(Folytatás a 8. oldalon)

1921-ben Gyomán már a második egyesület is létrejött: a GYMTE.

Ismerősek ezek a nevek? Pfeiffer – Rozsnyai, Kruchió – Papp, Tandi, Tóth – Heinfarth, Kovács, Szilágyi, Majer, Gecsei.

S ettől az időtől Gyomán legizgalmasabbak a helyi derbik voltak.

1926. okt. 10.: GYMTE-GYSC 4:2
Nézzünk egyet a két szomszédvár első útközetei közül:

1931. szept. 26. GySC-ETK 1:1.

Szép játék után igazságos eredmény született.

1933. VIII. 5. GySC-Mezőtúri MÁV 3:1 (1:1).

Gyomán ritkán látott szép mérkőzés volt. Láttunk szép tervszerű támadásokat, amelyet a múltban nemigen vezetett a csatár. Van tengelye a csapatnak, aki irányított, küzdött, mindenütt ott volt, segített a védelemnek, a halvesornak, mely sokszor segítségre szorult. A halvesor volt a leggyengébb. Jó centerhalf csak magas, erős, gyors játékos lehet. Ezt nem találtuk meg. Megtanultuk, mit is kell az edzésen csinálni, nem vakulásig a labdát rúgni, hanem gyorsaságot, kitartást, a hajlékonyságot, a rugalmasságot, a gyors határozottudást gyakorolni.

1934. VI. 10. ETK-GySC 3:2 (3:0).

ETK: Büngösi – Hunya I, Hunya II – Szujó, Farkasinszki, Matuska – Kurilla I, Kovács, Tóth, Farkas, Kurilla II.

GySC: Jakó – Fekete, Barta K. – Oláh, Matlak, Zöld – Barta J., Jenei, Kiss, Pulugor, Nagy B.

Az Endrődről keltett rossz hírek igaztalanok voltak. Merő ráfogás volna ugyan azt mondani, hogy az ETK-ban csupa anyagi ártatlanságok játszanak, de tény az, hogy különösebb incidens a meccs folyamán nem történt.

1935-től alakul ki Endrőd első nagycsapata. Ebben sorsdöntő jelentőségű Simon Pista játéktelligenciája.

Legjobb felállásuk: Büngösi – Hunya A., Kertes II. – Matuska, Simon, Tóth – Lacny, Pelyva M., Kovács Imre, Kurilla II., Kertes I.

Sok színvonalas, izgalmas, szép mérkőzés szemtanúi lehettünk ez időtől. Az ETK mindig az élvonalban volt, kacérkodott az első osztállyal.

Mindkét községben slágermérkőzés a Nagyvárad Atlétikai Club második csapata, melyben helyet kapott a válogatott középhátvéd: Juhász, a jobb szélen Haláti, meg még néhány NB I-es játékos. Soha nem feledem: a NAC pálya avatóján elő-

meccset játszottunk (akkor már LEVENTE néven) s Pluhár István bement a rádióba: „Előmerköztesen a NAC II 15:0-ra verte Endrődöt. A tavaszi visszavágón már csak 2:0-ra vesztettünk kemény, izgalmas összecsapáson.

A GyTK 1940-ben az I. o.-ban játszik. Ilyen csapattal: Kertész – Nádudvari, Vatai – Rozmann, Csalah. Frid – Csáki, Czifrák, Ceglédi, Győri, Bartha. Kívülük még Kiss, Nagy, Kárpáti, Lugosi, Őri, Bartik is rendelkezésre áll.

Egy-két eredmény:

Bcsabai Törekvés-GyTK	3:2
GyTK-Turul	3:0
Rokka-GyTK	3:1
GyTE-GyTK	2:0
OMTK-GyTK	4:2
Cass-GyTK	3:3
GyTK-Hunyadi	5:4
KOTE-GyTK	2:2
GyTK-ROKKA	2:1

Nem esett ki a GyTK az első osztályból s az oda felkerülő NAC II-vel remek csatákat vívott.

Aztán jött a felszabadulás utáni időszak. Gyoma a Sárréti Csoport bajnoka, az Endrődi Barátság a Mezőtúri Csoport győztese lett. Osztályozó mérkőzéseket vívtak az első osztályba való bekerülés előtt. Ennek eredménye:

1. Endrődi Barátság 14 pont (31:8)
2. Magyarbánhegyes
3. SUK MADISZ
4. Gyoma 8 pont (18:18)
5. Orosházi Barátság

1947. VI. 8. Endrődi Barátság-Gyoma: 2:1 (1:1).

Első perctől az utolsóig izgalmas küzdelmet vívott a két örök rivális csapat. Endrőd megérdemelten nyert. A nagyobb arányú győzelmet csak a balszerencse és Jakó kitűnő védése akadályozta meg.

Gól: Alt és Szabó, illetve Győri.

Jó: Csákány, Timár Sada, Timár Vince, Szabó Ernő, Lapusnyik, Alt, illetve Jakó a mezőny legjobbjai, Csala, Dobó, Győri.

VII. 13. Gyoma-E. Barátság: 2:6.

A nagy napot kifogó Endrődi Barátság megérdemelten győzte le nagy vetélytársát. Gól: Kiszely 3, Alt, Dudás, Lapusnyik, illetve: Csala, Bartyik.

Aztán jött az I. osztály, melyben ezek a csapatok szerepeltek: Mezőtúri MÁV, Sarkad, Szarvas, Tótkomlós, Mezőkovácsháza, Bcsabai MÁV, Endrőd, GyAC, Suk Madisz, MAFC, CsAK, Békés, OH. Barátság, Gyoma, Kondoros, Magyarbánhegyes.

Az első osztályú bajnokság végén:

Endrődi Bar.	30	16	13	74:63	33	
Gyomai TK	30	10	2	18	68:99	22

Aztán következett Endrőd egyetlen NB III-as bajnoki szezonja, mely után Gyomával cserélt helyet. A GyTK éveken át sikeresen szerepelt az NB III-ban.

Ormándi Vendélek remek együtttest szedtek össze, melyben Nagy Károly, Barabás, Putnoki Elemér, Talán Mátyás, Szabó Gábor, Szabó Ferenc, Kiszely Géza, Puskás Károly, Timár Gyurka, Antal Laci és még sok kiváló játékos szerzett sok boldog percet a hűséges szurkolóknak.

Aztán amire sokan emlékezünk:

1976. VIII. 15. Endrőd-Gyoma 2:2 (2:1)

1977. VI. 5. Gyoma-Endrőd 0:2 (0:1)

1975. VIII. 24. Endrőd-Gyoma 3:1 (0:0)

1976. VI. 13. Gyoma-Endrőd 0:3

Csapatok: Hajdu – Sági, Gunda, Bartha, Sánta, Szelei, Nagy L., Bótos, Fauerverker II. Fauerverker I. Ivanovics, Ágoston – Putnoki, Szilágyi, Hornok, Csigér, Iglódi, Kiss, Béltéki, Varju, Ágoston, Kovacecz.

Nem lennék igazságos, ha 1970-et kihagynám a felvillantások közül. Endrőd a megye I. o.-ban szerepelt sikeresen. (Nagy, Pálvölgyi, Ujvári, Barta, Erdei, Keller, Gunda, Nagy Laci, Bacsa, Lovász, Majoros.

Ugyanakkor Gyoma az NB. III-ban szerepelt sikerrel. (Hunya – Vatai, Gonda, Rácz, Farkasinszki, Zöld, Bácsi, Nyilas, Kiss, Domokos, Farkas.)

Folytathatnám tovább az érdekesnél érdekesebb emlékekkel. Majd a könyvben mindenre választ kap a kedves olvasó.

A szezonról szezonra végigvezetendő bajnoki, érem-, kupa- és barátságos mérkőzések leírása során találkozhat legendás kedvenceivel: Szilágyi, Büngösdiek, Barták, Kruchiók, Kertesek, Simon, Szentesi, Rozmann, Magyar, Győri, Erdei Feri, Ujvári, Szabó Ernő, Alt Laci, Timár Sada meg Vince, Putnoki Elemér, sőt a többszörös válogatott Béres Bandi, Paróczai, Németh Lajos, Lapusnyik, Lovász... nevével.

A mérkőzésekről a korabeli tudósítások kerülnek a gyűjteménybe, melyeket a Gyomai Újság, a Gyoma-Endrőd-Kondoros, Gyoma, Endrőd Vidéke, a Hármaskörös, az A Sport, a Nemzeti Sport, a Népsport, a Viharsarok, Viharsarok Népe, a Békés Megyei Népújság, az Orosházi Hírek, a Békés Népe és még jó néhány sajtótermék számaiból rólók. Magam csupán, ahol kívánatos volt, rövidítettem, tömörítettem a terjedelmes tudósítást.

Megkeresek régi neves labdarúgókat, vezetőket, kik elmondják, mit jelentett számukra itt focizni.

Táblázatok, tabellák teszik áttekinthetőbbé a szezonok egy részét, hogy ezzel is betekintést nyerjünk annak az időszaknak a labdarúgásából.

Hiszem, hogy a képmellékletek nézegetése sok volt sportoló és szurkoló lelkében ébreszt boldog érzéseket.

Köszönjük a korabeli krónikásoknak a feljegyzéseket, melyeket csak össze kell gyűjteni és csokorba kötve átnyújthatok a ma sportkedvelőinek.

Köszönetet mondok azoknak az územeknek, melyek anyagi segítséget adtak a sok költséggel járó kutatás megvalósulásához.

Mivel a feldolgozáshoz csak tavasz felé kezdek, kérem, hogy aki bármilyen anyagot tud adni, juttassa el hozzám (Alkotmány u. 7. sz.).

Hiszem, hogy kellemes időtöltés lesz és jó szórakozást jelent majd a labdarúgás kedvelőinek, a szülőföld szerelmeseinek a községek sporttörténetének lapozgatása.

Márton Gábor

GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ

1986. ÁPRILIS 4.

V. ÉVFOLYAM. I. SZÁM

1945. április 4. – Felszabadulás

A dátum és e fogalom számunkra örökre összefonódott, eggyé vált. De mást gondolta róla az idősebb és a fiatalabb nemzedék. Én ennek hallatán mindenekelőtt arra gondolok, hogy gyűlölöm a háborút, pedig azon a tavaszon születtem, amikor hazánkban véget ért a 2. világháború. Nem hallottam a puskák, ágyúk, szirénák hangját, nem láttam a halottakat, az árvák könnyét, a tombolást – mégis gyűlölöm a háborút. Szüleimtől tanultam – szinte együtt a szóval, a gondolkodással.

Meg kell-e egyáltalán tanítanunk a gyereket a háború gyűlöletére? Jelent-e, jelenthet-e valamit a gyerekek, a fiatalok számára, hogy 41 évvel ezelőtt iszonyú áldozatokat követelve vége szakadt a nagy világháborúnak? Hordoz-e számunkra üzenetet az a több mint 50 millió áldozat, akik döntő többségének még az sem adatott meg, hogy

harcolta „állva, emberi méltósággal” haljon meg? Hiábavaló volt-e a többség áldozata, emberségében meggyalázott, szinte megváltásként várt értelmetlen pusztulás? Tudják-e gyermekeink és tudjuk-e mi magunk, hogy a „pokol mélyéről indultunk el 1945. tavaszán a fény, a szabadság felé”?

Eleget gondolunk-e arra, hogy bizalommal, reménységgel, erőfeszítésekkel és önfeláldozó munkával, hibával és tévedésekkel, de korszakos eredményekkel is otthonunkká tettük ezt a kis országot? Olyanná, amelyben ha nem is gond nélküli, de emberi az élet. Emberi, mert biztonságban, nyugalomban, tisztességes körülmények között élünk és dolgozunk.

Felépítettünk egy új országot a szó igaz értelmében, melyben több generáció nem tudja már, hogy milyen volt az a régi. Nem

tudja már mi az, hogy éhezni, fázni, félni és gyermeket féltetni, elnyomottnak, meg-alázottnak lenni.

És felépítettünk egy új világot is, melynek ez a miénk, ez a kicsi is része. És része vagyunk mi is egyéni sikereinkkel és kudarcainkkal, vágyainkkal és reményeinkkel, ezek közül is a legszebbel – gyermekeinkével.

De a palackba zárt szellem, a háború szelleme nem pusztult ki a világból. Vanak, akik újra elszabadításán fáradoznak.

A Föld, a Világegyetem e csodálatos morzsája, ahol a gondolkodó ember, a homo sapiens az „úr” pusztító teremtvényeivel többszörösen elpusztíthatja önmagát.

Embernek! Meg kell-e tanítanunk gyermekeinket a háború gyűlöletére!?

*Dankó Mihály
politikai munkatárs*

Gyomaendrőd VII. ötéves településfejlesztési terve

Gyomaendrőd városi jogú Nagyközség Tanácsa 1985. augusztus 22-i ülésén megtárgyalta és elfogadta a település VII. ötéves tervkoncepcióját.

A tervkoncepció stratégiai jelleggel meghatározta a tanácsi gazdaság működését, fenntartási és fejlesztési célkitűzéseit, lehetőségeit.

A tervezés nem zárult le a koncepció elfogadásával.

A népgazdasági, megyei és helyi érdekek egyeztetésével a koncepcióban megfogalmazottak mellett sikerült úgy a működési, fenntartási, mint a fejlesztési feladatok bővítésében eredményt elérni, míg egyes problémák, feszültségek feloldására helyileg kellett keresni a megoldást.

Az 1986. március 6-i tanácsülés a továbbfejlesztett tervet végül egyhangúan elfogadta.

A terv első része áttekinti a demográfia alakulását, a foglalkoztatás helyzetét és a termelő infrastruktúra fejlettségét, majd a második részben megjelöli a konkrét feladatokat.

Településünk lakónépessége a VII. ötéves tervidőszak alatt az előző évekhez hasonlóan továbbra is csökken.

A munkahely, lakás- és életkörülmények javításával el lehet érni a vándorlási különbözet csökkentését.

(A településről elköltözők és ideköltözők arányának változását.)

A természetes folyamat nem állítja meg a csökkenő tendenciát, mivel népességünk korösszetétele alapján a halálzási arány nem csökken, ugyanakkor a születések számának növelésére hozott központi intézkedések a lakosság számának növekedését azért nem érinti jelentősen, mert a többi korcsoporthoz viszonyítva a legalacsonyabb a szülőképes nők száma ezen időszakban.

A tervidőszak végére nagyközségünk állandó népessége várhatóan 16 500 fő lesz.

A település munkaerő-szükséglete a tervidőszak elején 8100 fő, míg a munkaerőforrás a nyugdíjkorhatáron felüli aktív keresőkkel együtt 9500 fő.

A rendelkezésre álló munkaerőforrásból a háztartásbeliek és a tartósan másdolgozók csökkentik a munkaerő-kínálatot, ennek következtében a munkaerőigény és -kínálat egyensúlyi helyzetben van.

A munkaerő-felhasználás alakulása a tervidőszak elején:

	Foglalkoztatottak száma fő	Foglalkoztatottak száma az össz-foglalkoztatottak %-ában
Ipar	3045	37,6
Mezőgazdaság	2812	34,7
Szállítás, hírközlés	283	3,5
Kereskedelem	583	7,2
Víz-gazdálkodás	194	2,4
Egyéb	1183	14,6
Összesen:	8100	100

A munkaerő-felhasználás a tervidőszak végére számottevően nem változik, míg a munkaerőforrás növekszik.

A növekedést befolyásoló tényezők: A vándorlási különbözet csökkenése, valamint a mai 14 évesek (250 fő) 1990-ben munkaképes korúakká válása.

A munkaerőigény stagnálása a munkaerőforrás növekedése miatt az ellentmondás feloldása érdekében a tervidőszak végére olyan munkahely létrehozása válik

(folytatás az 1. oldalról)

szükségessé, amely a kvalifikált szakmunkások munkalehetőségeit biztosítja.

A termelőerők fejlettsége, a természeti adottságok, termékszerkezet változásai és a termelő infrastruktúra hatékonyabbá tétele biztosítja a termelés folyamatos növekedésének.

A belépő földgazdhasznosítás jelentős előrelépést fog eredményezni, de továbbra is meghatározó lesz a mezőgazdasági termelés, a kialakult szövetkezeti ipar és állami ipar termelése.

Az ipar ágazati szerkezetét a hagyományokon alapuló iparágak mellett a szövetkezeti ipar erősödése jellemzi.

Nehéziparon belül fejleszteni kell az energiatakarékos kazányártást. Nyomdaiparban termelést növelő beruházás biztosítja a fejlődést. Az ipar feladata az export-növelő termelés és a hazai választék bővítés.

Az élelmiszeripar továbbra is meghatározó lesz az alapellátásban, de édesipari termékei országosan is jelentősek.

Az építőiparban a szakember-ellátottságunk kedvező, de a decentralizáltság a hatékonyság növekedésének gátja. A jelentkező beruházási, felújítási, szolgáltatási igény szervezettebb, a kereslet-kínálat egyensúlyához igazodó ágazati szerkezet kialakítása teszi szükségessé.

A termelő infrastruktúra fejlesztésére továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítani.

Az információ gyors áramlásának legfontosabb eszköze a korszerű hírközlés.

Automata telefonközpontunk biztosítja az országos hálózat által nyújtott lehetőségek kihasználására és a helyi közületi és lakásállomások számának növelésére.

Településünk közlekedési feltételei csak részben biztosítottak. Fejlesztése az úthálózat korszerűsítésében, a szilárd burkolatú utak arányának növelésében és a helyi autóbussz közlekedés javításában indokolt.

A vasúthálózat korszerűsítésénél érintettek vagyunk Szajol-Lökösháza vasútvonal településünkön áthúzódó szakaszának átépítésében.

Vízkezelésünk növelése 1986-ban a társulati beruházás keretében fejeződik be. Az ivóvízbővítő beruházás befejezésével 8-10 évig biztosított a település megfelelő minőségű és mennyiségű ivóvíz-ellátása.

A tanácsi gazdaság működésének, fenntartásának és fejlesztésének általános céljai, feladatai és prioritásai.

Célok, feladatok

A VII. ötéves tervidőszakban a működtetés, a fenntartás és fejlesztés egységét kell biztosítani.

Az egységes pénzalapon belül kiemelten kell kezelni a meglévő intézmények működtetését és fenntartását.

Emellett a VII. ötéves tervidőszakban kiemelten kell kezelni:

- az időskorúakról való gondoskodást,
- az általános iskolai oktatást,
- a középfokú oktatást,
- a kommunális ellátás feltételeinek javítását.

A VII. ötéves fejlesztési terv általános céljai:

- az áthúzódó beruházások és kötelezettségvállalások teljesítése.

- városiasodási folyamat továbbfejlesztése,

- alapfokú ellátás továbbfejlesztése. Az általános célok megvalósítása érdekében *kiemelten kezelendő* feladatok:

- gázprogram folyamatos megvalósítása
- településfejlesztési hozzájárulással kapcsolatos célok teljesítése

Ezek: hetes öregek napközi otthonának létesítése
tornaterem építése
8 tantermes általános iskola építése

- művelődési ház rekonstrukciójának 1986. évi befejezése

- kommunális fejlesztések megvalósítása:
régi szemételep megszüntetése, új létesítése

- szennyvízhálózat kiépítésének bővítése, - útépítés,

- csapadékvíz elvezetése

- lakásproblémák megoldása, ezen belül a fiatal házások, két- és több gyermekes családok lakáshoz juttatásának segítése, - parképítés

- temető fejlesztése

Rendelkezésre álló pénzforrások

Az új szabályozási rendszer alapján Gyomaendrőd egységes pénzalapja a VII. ötéves tervidőszakban 813 millió Ft bevétellel számolhat.

Ebből:	
- szabályozott források	486 millió Ft
- állami támogatás	157 millió Ft
- egyéb bevétel	123 millió Ft
- céltámogatás	47 millió Ft
	<hr/>
	813 millió Ft

A 47 millió forintos céltámogatás tükrözi, hogy sikerült több fontos feladathoz megyei támogatást kapni.

Összességében a 813 millió forintos bevételi terv teljesíthető, de komoly szervező munkát, lakossági összefogást és az üzemek koordinációjának fejlesztését igényli.

A kiadások szerkezete és tartalma

A terv a következő arányokat tartalmazza:

- költségvetési szervek működtetési, fenntartási kiadására	70,8%
- fejlesztési kiadásokra	28,6%
- fejlesztési tartalékra	0,6%
Összesen:	<hr/>
	100%

1. Működés, fenntartás
A működési, fenntartási kiadások összege 573 644 ezer forint, mely tartalmazza:

- A már meglévő intézményhálózat működtetésének, fenntartásának kiadásait

- A két középfokú oktatási intézmény - Gimnázium és Cipőipari Szakközépiskola és Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet - előirányzatát (5 évre 115 millió Ft.)

- Az állásalköz felújításának lehetőségeit, amely éves viszonylatban háromszorosa a VI. ötéves terv utolsó évében rendelkezésre álló előirányzatnak.

Fejlesztések

A fejlesztési kiadások nagyságrendjét a normatív fejlesztési lehetőség, az érdekelt-ségi bevételek fejlesztési lehetőséget bővítő része, valamint a céltámogatások összege határozza meg. A fejlesztési kiadások összege 238 millió forint.

A fejlesztésre fordítható összeg több mint háromszorosa a VII. ötéves, igen sikeres tervnek, ami jól tükrözi településünk javuló perspektíváját, biztató jövőjét.

Sajnos, ez a jelentős fejlesztési lehetőség sem elegendő a felhalmozódott lemaradások behozatalára.

A beruházási célú kiadások összege az összes fejlesztési kiadások 73,2%-át teszi ki.

Beruházásra előirányzott összeg:	127 689 eFt
Beruházási célra átadott összeg:	46 358 eFt
Összesen:	<hr/>
	174 047 eFt

A település fejlődésének várható alakulása a VII. ötéves tervben:

A település alapellátását jelentősen javítja az 1986. közepére elkészülő gázvezeték, amely településünket bekapcsolja az országos rendszerbe, valamint tartalmazza a belső gerincvezetékét.

Az első ütemű beruházás befejezésére 18 millió forint beruházás célú átadás lett előirányozva. A további vezetésekre, az intézmények bekötésére 6 millió forintot tervezünk.

A gerincvezetékhez csatlakozó ágvezeték kivitelezését utcatársulások szervezésével kívánjuk megoldani.

Az úthálózat fejlesztésére a tervjavaslat 8,2 millió forintot tartalmaz, amelyekhez kapcsolódhat a lakossági hozzájárulás, a megyei pályázati lehetőség pénzügyi forrása és részben a működési kiadásokban szereplő útkorszerűsítési pénzeszköz átcsoportosítása.

Ezek együttes igénybevétele mellett burkolt úthálózatunkat 7-8 km-rel növelhetjük a VII. ötéves tervben.

A „Kunság” Vegyiárú és Élelmiszer Kereskedelmi Vállalat az ellátatlan területek ellátásának javítása érdekében az Október 6. lakótelepen abc-kisáruház megépítését irányozta elő. A megvalósításra 1 millió Ft beruházás célú alapátadást tervezünk.

A hűsítés javítására négy termelőszövetkezet közreműködésével hűsüzletet létesítünk a Lenin úti lakótömb földszintjén. A beruházást az OTP Békés megyei Igazgatósága bonyolítja le. A beruházás célú átadás összege 1,7 millió forint, melynek pénzügyi forrása az érintett mezőgazdasági üzemek átadott pénzeszege.

A vízgazdálkodási ágazat területén 15,7 millió forintot tervezünk a VII. ötéves tervben.

A VI. ötéves tervidőszakról áthúzódó kötelezettségünk a fenti összegből 12 millió forint.

Áthúzódó kötelezettség:
- Tompa úti szennyvízcsatorna építése 6,8 millió forint értékben. Ezzel 0,9 km-re nő majd a szennyvízhálózatunk.

Lehetővé válik 45 OTP-társasház, 67 családi ház és 3 közület bekötése.

- Társulati formában 1986. III. negyedévi átadási határidővel bekapcsolásra kerül a 2/D telep, a település vízrendszerebe. A telep bekapcsolásával a napi vízhozam 2000 m³-rel nő, és a teljes vízhozam várhatóan 4500 köbméter/nap lesz.

Ez a vízmennyiség kb 8-10 évig kielégíti a település vízzükségletét.

A tanácsi támogatás összege: 3,5 millió forint.

Új beruházásként szerepel a tervben:

- A fürdő vízforgató berendezése 2 millió Ft költséggel. Ezzel a berendezéssel jelentős vizet és költséget takarítunk meg.

- A szippantásos szennyvíz elhelyezésére fogadóhely kialakítása 2 millió forint előirányzattal.

- További szennyvízcsatorna építésére közel 7 millió forint előirányzattal.

- Csapadékvíz csatorna építése 4 millió forint összeggel.

A személyi és gazdasági szolgáltatás fejlesztésére 41,6 millió forint, ezen belül 15,4 millió forint beruházás célú átadás áll rendelkezésre.

Az előirányzathoz áthúzó kötelezettégek:

- korszerű, csoportos lakásépítésre alkalmas telek kialakításáért az OTP felé elkötelezettség 14 millió forint

- szolgáltató hálózat fejlesztése 1,4 millió forint.

Az ágazat kiemelt beruházása a 30 db tanácsi bérlakás megépítése a tervidőszak végére 20 millió forint költséggel.

Köztisztaság fejlesztésére, ezen belül a személtelep áthelyezésére 4,5 millió forint, a temető fejlesztésére 1 millió forint, parképítésre 0,7 millió forintot fordítunk.

A VII. ötéves tervben elkezdjük a fűzfászugi új szabadidőközpont kiépítését.

Az egészségügyi és szociális ágazat beruházási összege 4 millió forint. Az előirányzat az időskorúak szociális gondoskodásának fejlesztését segíti elő a hetes öregek napközi otthonának létrehozásával. A megvalósítás két lépcsőben történik.

- A tervidőszak elején az endrődi részen megvásárlásra kerülő épület átmeneti megoldásként 30 férőhelyes hetes öregek napközi otthoni ellátását szolgálja.

- A VII. ötéves terv végén - a rendelkezésre álló terület biztosításával, a rendezési terv szerinti új városközpontban - elkezdődik a hasonló célt szolgáló új épület beruházási munkája.

Kulturális szolgáltatás, oktatás, sport területén jelentős fejlesztések megvalósítására kerül sor.

Az ágazat beruházási előirányzata 65 millió forint.

A tervben áthúzó beruházásként szerepel az MHSZ bázis építés 1,5 millió forint előirányzattal.

A tornaterem építésére, mivel az 1985. évre tervezett kivitelezési munkák áthúzódtak a tervidőszakra, terveztünk 17 millió forintot.

Ezeket kívül:

- a kisegítő iskola vásárlása

és átalakítása 2 millió Ft

- 8 tantermes iskola építése 41 millió Ft

- művelődési ház
rekonstrukciója 3 millió Ft

összeggel szerepel a tervben.

Közösségi, közigazgatási és egyéb szolgáltatás területén - mint áthúzó beruházás - a tanácsháza központifűtés-rendszere 2 millió Ft beruházási előirányzattal szerepel a tervben.

Egyéb fejlesztési kiadások

Az egyéb fejlesztési kiadások összege 51 millió forint. Az összes fejlesztési kiadások 21,7%-a.

Magába foglalja:

- az államilag irányított lakáscserék támogatását 5 millió Ft

- célhitelek visszafizetését és kamatát 24,8 millió Ft

- zártkertek kezelői jogának átvétele miatt mg. üzemek részére fizetett térítési díjat 0,5 millió Ft

- gázkötvény visszafizetését és kamatát 7,2 millió Ft

- közkifolyó vízdíj és „Gyomaendrődi Híradó” megjelenési kiadását 3,1 millió Ft

- a több mint 500 fő tanácsi és intézményei dolgozói lakásépítési támogatását 1,3 millió Ft

- fiatal házások, két- és több gyermekes családok lakáshoz jutásának támogatását 8 millió Ft

- termálkút rekonstrukciós munkájának költségét összegben. 1,8 millió Ft

A fejlesztési gazdálkodási tartalék a fejlesztési kiadások 2,2%-ban, 5,2 millió forint összeggel került megtervezésre.

A lakosság erőforrásainak bevonása, társadalmi munkája, a tanács koordinációs tevékenysége

A városiasodási folyamat felgyorsítását, az infrastruktúra fejlődését, a VII. ötéves

terv célkitűzéseinek megvalósítását csak a lakosság és a gazdálkodó szervek erőforrásainak bevonásával, társadalmi munka szervezésével és annak teljesítésével tudjuk biztosítani.

A VII. ötéves terv előkészítése és megvalósítása során a településfejlesztési hozzájárulás bevezetésével a lakosság erőforrásainak egy részét bevontuk.

Ebből 600 Ft/fő/év figyelembevételével évi 2 millió forint befizetéssel számolunk, így a VII. ötéves tervidőszakban várhatóan 10 millió Ft lakossági befizetés történik, amelyet tornaterem, hetes öregek napközi otthona és 8 tantermes általános iskola építéséhez használunk fel.

A lakosság anyagi közreműködésével jelentős közműfejlesztések megvalósítására kerül sor a tervidőszakban: szennyvízvezeték, ivóvízvezeték, útépítés, gázvezeték-építés megvalósításában, mintegy 8,5 millió forint lakossági forrásra számítunk.

A vállalatokkal és a szövetkezetekkel folyamatosan lévő és az új VII. ötéves tervi együttműködési keretmegállapodás alapján a gazdálkodó szervek a településfejlesztést, a sport, a közművelődés fenntartását, az oktatási intézmények fejlesztését, valamint a gyermekintézmények fenntartását összességében több mint 20 millió forinttal támogatjuk.

Az anyagi hozzájárulás mellett kitűzött céljaink megvalósításában nélkülözhetetlen tényező lesz a lakosság és az üzemek által végzett társadalmi munka, melyre az eddigi tapasztalatok alapján bizton számíthatunk.

Összefoglalva Gyomaendrőd VII. ötéves terve történelmünk legkiemelkedőbb fejlődését biztosító feladatait tartalmazza. Végrehajtásával lakosságunk életviszonyaiban komoly fejlődést érünk el, ezért mindannyiunk érdeke, hogy egységes akarattal és cselekvéssel dolgozzunk eredményes végrehajtásáért.

*Jenei Bálint
tanácselnök*

A Körösi Állami Gazdaság eredményes éve

A Körösi Állami Gazdaság 7500 ha összterületen a Körösök völgyében, három község - Gyomaendrőd, Dévaványa és Körösladány - határában átlagosan 18,6 Ak/ha földön gazdálkodik.

Termőhelyi adottságai kedvezőtlenek, mert a szántó területe 21,3 Ak/ha átlagértéke mellett igen heterogén, a talajok egy része erősen kötött, gyakoriak a szikfoltok is. A Hármaskörös közelsége folytán ismétlődő a belvízveszély, de a körzet ismert az aszályos száraz évszakokról is. Mindezek nehezítik és költségekben jelentősen befolyásolják a növénytermesztési ágazat munkáit, ágazati valamint vállalati jövedelmezőségét.

A földterület megosztása közigazgatásilag:

Dévaványa	3501 ha
Gyomaendrőd	3228 ha
Körösladány	750 ha

A gazdaság dolgozói is hasonlóan három község területéből tevődnek össze:

Gyomaendrőd	213 fő
Dévaványa	141 fő
Körösladány	104 fő

Szervezeti felépítése kombinált. A területi elv a két termelő kerület alapján, míg az ágazati elv a kerületeken belül, továbbá az ipari, az építőipari, szállítási, a központi ágazat útján biztosított. 458 fő a jelenlegi átlagos állományi létszám, amely 12 önálló és önálló érdekeltségű egységben dolgozik.

Adottságai, tevékenységi köre, szervezeti felépítése, valamint egyéb szubjektív tényezők alapján gazdálkodási eredményei is igen változók voltak. Az 1970-es évek elején szép eredmények majd az évtized végére jelentős gondok és veszteségek mutatkoztak a gazdaságban, ezért 1980-ban átmenetileg egyéb okok miatt bekerült a

(folytatás a 3. oldalról)

támogatott gazdaságok körébe 1983. december 31-ig.

Ezen időszak alatt rendezésre kerültek a termelés feltételeit biztosító objektív tényezők, de vele párhuzamosan a vezetés is.

Az ágazati rendszer felszámolásra került, emelkedett a gabona vetésterülete, csökkent a juhászat, a napraforgó aránya. Bővült az ipari termelés és új ágazat honosodott meg, a baromfi.

6,59 Ft, míg értékesítési átlagára 9,45 Ft. 1 liter tej előállításához 0,32 kg abrakot használtunk fel, az egy tehénre eső tejtermelés 5645 liter.

A liba ágazat mintegy 70 ezer db-os nagyság, 5475 mFt fedezeti összeget biztosított.

A juhászati ágazat 1340 mFt fedezeti összegével együtt az állattenyésztés a tervezett 5996 mFt-tal szemben 8910 mFt fedezeti összeget ért el, és az állami támogatás összege 8953 mFt volt.

Melléktevékenység területén meg kell említeni a mintegy 10 ezer tonna nagyságú gabonáról jobb kihasználtságot és 7500 t tápanyagtartást, amely tevékenységgel a kölcsönös érdekek szem előtt tartásával fejlesztettük tevékenységünket.

Ipari tevékenységünk 18486 mFt árbevételt ért el, fedezeti összege 5300 mFt. Év közben probléma volt a munkaellátottsággal, időnként a szervezettséggel, illetve ebből adódóan az élömunka hatékonyságával. Feladat az ágazat bővítése, illetve a gazdaság több lábon állásának a biztosítása.

Az elmúlt tervciklus folyamán is a fő cél a stabilizálás, az élömunka hatékonyság, az ágazati arányok és a több lábon állás mellett a jövedelmezőség volt, mint ahogy az alábbi általános adatok is mutatják: (lásd a II. táblázat)

Az állományi létszám csökkenésével arányosan emelkedett 348 mFt/fő termelési értékről 487 mFt/fő termelési értékre, míg a személyes jövedelem 50 705 Ft/főről 70 460 Ft-főre.

Gazdaságunk vezetése úgy értékeli, hogy a feladathoz megválasztva a megfelelő személyt, még kedvezőtlen közgazdasági szabályok és időjárási viszonyok mellett is lehet egy szerényebb eredményt elérni. Ez a célkitűzésünk az 1986. évre és a VII. ötéves terv időszakára is. Évi átlagos 12 millió Ft eredményt terveztünk, bizonyos létszámnövekedéssel. A tervciklus végére 1 főre eső jövedelemszínvonal emelkedését átlagosan évenként 5%-ra tervezzük. De ezen célkitűzések eléréséhez minden körülmények között szükséges a kialakult érdekeltségi rendszer továbbfejlesztése, a gazdasági tevékenységünk stabilizálása, a műszaki színvonal szinten tartása, illetve emelkedése, emellett tevékenységi körünk bővülése is, melyhez viszont elengedhetetlenül szükséges a gazdasági élet fellendülése.

Dr. Dávid Imre
igazgató

I. Termelés szerkezeti változások (1981-85)

		1981	1982	1983	1984	1985
Őszi kalászos	ha	1 702	1 289	2 174	2 183	2 252
Rizs	ha	892	920	948	1 042	581
Napraforgó	ha	1 423	938	488	225	381
Lucerna	ha	340	475	439	543	456
Kukorica	ha	24	96	-	206	268
Szarvasmarha	db	1 586	1 665	1 698	1 607	1 625
Baromfi értékesítés	db	-	324	54 787	116 123*	58 435
Juh átlag	db	11 868	11 422	4 964	4 459	4 088
Ipari tevékenység árbevétele	mFt	5 495	6 891	10 491	12 789	18 896

* Ebből csirke: 60 285 db

II. Átlagos és fajlagos mutatók

	1981	1982	1983	1984	1985
Átlagos állományi létszám (fő)	534	527	522	485	458
Állóeszköz nettó értéke	215 231	218 822	181 868	181 117	178 588
Összes készletérték	117 705	121 428	115 132	116 277	113 277
Amortizáció	17 421	17 662	18 371	20 697	19 459
Fel nem osztott költség	23 859	32 132	36 957	30 723	26 153
Összes üzemi termelési érték	185 854	188 500	189 147	214 377	223 031
Vállalati eredmény	5 863	995	1 097	6 102	13 946

Ezen alapvető szervezeti ágazati tevékenységi átrendezés folyamatában 1984-ben egy szerény 6102 mFt mérleg szerinti eredményt ért el a gazdaság. Ez alapot jelentett egy átlagos gazdasági év esetén az előrelépéshez, a stabilizálódáshoz. A rizsterület csökkentése, az elhúzó juhászati per befejezése, az önleszámoló egységek mechanizmusának beindulása az önálló érdekeltségek erősödése, a csökkenő létszám mellett az élömunka hatékonyságának növelése, a gazdasági általános költségek csökkenése, mind biztató előjelek voltak 1985-re, de gondok is mutatkoztak. Ilyen volt az 1985. január-február havi rendkívüli hosszán elhúzó hideg tél, amely többieköltséget, hozamkiesést és munka-elmélet eredményezett. Ilyen volt az új vállalatirányítási rendszerre való áttérés is, amely nagyobb önállóságot biztosított, de a lehetőségekkel még előre nem ismert módon kellett élni és tevékenykedni.

Ezen tényezők jelenlétével indította el gazdaságunk az 1985. évet. A vállalat a 6,5 millió Ft eredménytervét 13 946

mFt-ra teljesítette, amely összezszerűségében rekordot jelent a vállalat életében. Nem voltak 1985-ben magas eredményt hozó ágazatok, de jelentősége főleg annak volt nagyobb, hogy nem volt komolyabb veszteséget hozó ágazat sem. Növénytermesztés vonatkozásában ki kell említeni a napraforgó ágazatot, amely 381 ha területen 1,9 t/ha átlagtermés mellett 2535 mFt fedezeti összeget biztosított, továbbá a rizst, amely 581 ha területen 3 tonna átlagtermés mellett ha-onként 15 803 Ft, összesen 9182 mFt fedezeti összeget hozott. A növénytermesztés a tervet megközelítette, 150 ezer Ft-tal maradt alatta a tervezett 19 131 mFt fedezeti összegnek.

Állattenyésztésünk meghozta az elmúlt években rekonstrukciós felújításra fordított összeget. A szarvasmarha 18,5 millió Ft-os beruházás megtérülése kedvezőbben alakult mint ahogy reméltük, így 46,2 millió Ft árbevételt ért el az ágazat, fedezeti összege 2094 mFt, ehhez jön 8953 mFt állami dotáció, ezzel a gazdaság legjövendőbb ágazata lett. 1 liter tej önköltsége

Bemutatjuk városkörnyéki településeinket II. Ecsegfalva

Az Árpádok idejében (az 1300-as) években virágzó falvak alakultak ki a Nagykunság és a Sárrét találkozásánál. Különösen jelentős lehetett a Berettyó bal partján épült Ecseg. Kiemeli jelentőségét az is, hogy temploma is volt. Ismeretes mindenki előtt, hogy az Árpád-házi királyok rendelkezési szerint nyolc-tíz falu közül csak egy épített templomot. Az első írásos emlék 1219-ből maradt fenn. Ekkor Heves vármegyéhez tartozott. 1225-ben az ecsegi határ egy részét a budai pálos rendi szerzetesek kapták.

Ebben az időben hatalmas nádas és mocsárvilág volt ez a táj. Végeláthatatlan nádas, nehezen járható mocsár, hatalmas fűves puszták váltogatta egymást. E tájon gyakran találkozott áradások alkalmával a Tisza, a Berettyó és a Körös vize. A falu lakói állattenyésztéssel, halászáttal és pákászattal foglalkoztak. A pákások csónakjaikkal bejárták Karcag, Ványa, Gyoma, Szeghalom, Mezőtúr, Túrkeve helységeket is. A község határait nem nagyon tartották tiszteltben, emiatt sokszor alakult ki határvita.

1470-es években nyitottak földutat Dévaványáról Ecsegen keresztül Szolnok felé.

A békés hajdant a török-tatár dúlás bontotta meg. Egy kóborló tatár és török horda felégette Ecseget. A falu elpusztult, temploma rombadőlt. Lakóinak nagy része a nádasokba menekült. A Szolnoki Levéltár adatai szerint a török felégetése után lakatlan pusztává változott a környék. Csaknem 300 éven keresztül mint Ecsegi puszták határ név maradt fenn.

1880-as években megépült a Kisújszállás-Dévaványa közötti vasút.

1906 körül kövesutat készítettek a vasút mentén Dévaványáról Kisújszállásra.

1922-ben 100 telket osztottak ki a dévaványai emberek között. Ez a telekkijelölés a vasút – Berettyó híd szögletében történt. Ez a dévaványai kiáramlás hozta létre a mai falut.

Az első utca a „Bérlősor” a mai Kossuth utca volt.

1944. október 6-án szabadult fel a település. 1945. óta önálló község. Pusztacség, majd később Ecsegfalva lett a község neve. 1949-ben történt a villamosítás. 1960-ban 223 lakost tartottak nyilván, ezek negyedrésze ekkor még tanyán lakott.

Ez a létszám 1760 főre alakult, – azt meg kell jegyezni, volt ennél kevesebb: 1400 fő is – reméljük és bízunk abban, hogy a létszámsökkenés nem lesz nagymértékű. A hatvanas évek végén, hetvenes évek elején sokan elköltöztek községünkbe, de ez a kedvezőtlen folyamat megállt.

Ennek okát ma már keresni nem érdemes, több olyan tényező is befolyásolta mint pl. a vasút felszámolása, mely Dévaványa és Kisújszállás között bonyolította le a személy- illetve áruforgalmat. Ezzel még ma is sokan foglalkoznak az itt élő emberek közül, és keserű sajjázzal beszélnek ennek megtörténtéről.

Községünk életében, hasonlóan a többi kis községekhez, a lakosság foglalkoztatottságának igen nagy a társadalompolitikai jelentősége. Az életkörülmények alakulásának, az intézményhálózat és a kommunális fejlesztés mellett alapvető szerepe a munkaképes korú lakosság foglalkoztatási helyzetére. A falu és a város közötti társadalmi különbség, a településhálózatban mutatkozó aránytalanságok alapvetően a foglalkoztatottság helyzetére is visszavezethetők.

Nyilván a 70-es években ezt nem kísértük kellő figyelemmel, akkor történt intézkedés, amikor jelentősen lecsökkent a lakosság száma.

Ekkor megindult egy folyamat, mely a munkaképes korú lakosság helybeli foglalkoztatására irányult.

Jelentősebb munkaerőt foglalkoztató helyi üzemek a következők:

Nagykunsági Á. G.	390 fő
Egyetértés Mgtsz	223 fő
Gyomai Kötőipari Szövetkezet	50 fő
Tanácsi Intézmények	59 fő
ÁFÉSZ	33 fő

1985. december 3-án indult be a budapesti FÉKON kihelyezett üzeme a termelőszövetkezetben, ahol 40 fő nő dolgozó részére egész évben folyamatos munka biztosítva van. Ez jelentős lépés azért is, mert ezeknek az édesanyáknak több idejük marad a családra, a gyermeknevelésre és pihenésre, mert nem kell utazással, várakozással tölteni idejüket.

Továbbra is feladatunk, hogy minél kisebb legyen a vidékre járó dolgozók száma, ennek érdekében keressük a lehetőséget a szövetkezeten belül a melléküzemági tevékenység bővítésére.

Községünk mezőgazdasági jellegű. Jelentős létszámot foglalkoztat a Nagykunsági Állami Gazdaság és az Egyetértés

Termelőszövetkezet. Kiemelkedő szerepet a termelőszövetkezet tölt be, mely fokozatosan és sokoldalúan bekapcsolódik településünk rendezésébe, együttműködik minden alkalommal amikor olyan kezdeményezés történik, mely az itt élő emberek közérzetét, életmódját, életvitelét pozitívan befolyásolja. Évek óta eredményesen gazdálkodik, annak ellenére, hogy elég nehéz körülmények között végzi munkáját.

1985. évben 8367 mFt nyereséggel zárta az évet. Nagyon sok intézkedés történt a dolgozók élet- és munkakörülményeinek javítása érdekében, de még mindig van bőven feladat, melyet meg kell oldani.

Továbbra is feladatának tekinti a szövetkezet eredményes gazdálkodását, ezen túl a községfejlesztési lehetőségek maximális támogatását.

A község alapáruellátásáról a Dévaványa és Vidéke ÁFÉSZ gondoskodik. Jelentős és nem könnyű feladatot lát el, mivel egyre jobban megnőnek az igények, a követelmények az itt dolgozók munkája iránt. Jelentősen befolyásolja a lakosság hangulatát, hogy milyen a kereskedelmi ellátás, annak kulturáltsága, színvonala. Összességében az alapáruellátás megoldott. 1981-ben egy új élelmiszerbolt került átadásra, mely a dolgozók és lakosság elégedettségére történt. Az volna kívánatos, ha ez a folyamat nem állna meg és Ecsegfalván a jövőben ne csak felújításokra kerüljön sor, hanem egy új létesítmény átadására is. Nem szaküzletre gondolunk, ez irreális dolog lenne, de azt elképzelnénk, hogy egy mainál a korának jobban megfelelő, jól felszerelt vendéglő álljon a lakosság részére.

Ecsegfalva jelenleg is a gazdaságilag elmaradt térségekhez van sorolva, annak ellenére, hogy az elmúlt öt-hat évben jelentőset lépett a fejlődés útján. A település arculata rendezettebbé vált, s a benne élő emberek közérzete, életmódja is ehhez igazodott.

Az elmúlt években voltak olyan intézkedések, melyek a lakosság megtartását negatív irányba terelték.

Ilyen volt: Dévaványa–Ecsegfalva társ-község létrehozása érdekében tett lépések. Eddig nem tapasztalt aktivitással tiltakoztak ez ellen.

Utána következett az új körzetközpont-hoz való csatlakozás, melytől mindenki idegenkedett.

Úgy érezzük, az akkor felmerült gondok folyamatosan megszűnnek.

Gondként jelentkezik ma is a település elhelyezkedéséből adódóan, – Békés megye–Szolnok megye –, hogy nem egyértelmű még ma sem hovatartozásunk pl. az egészségügy területén. Hosszú évek tapasztalata: az itt élő emberek a közeli városban Kisújszálláson vállalnak zömével munkát, ide járnak a gyerekek szakmunkásképzőbe, középiskolába. Nincsenek szaküzleteink, a különböző vásárlási igényeiket is itt bonyolítják le. Éppen emiatt alakult ki nagy vita amikor a társ-község létrehozása felmerült.

Ma többen másként gondolkoznak. Az elmúlt öt évben érezte a lakosság, hogy Békés megyéhez tartozik.

Az elmúlt évben a községben ötvennyolc

millió Ft az az összeg melyet fejlesztésre, felújításra, alapellátás bővítésre felhasználtunk, ebből a társadalmi munka értéke meghaladta a 20 millió Ft-ot. Ma már senki sem foglalkozik azzal, hogy mennyi fizikai, szellemi, szervező munka áll a 20 millió Ft mögött. Egy a lényeg:

Felépült egy négytantermes iskola, ahol az itt élő iskolás korú gyerekek kulturált körülmények között folytathatják tanulmányukat. Hosszú távon megoldottuk e területen levő gondjaink egy részét.

Jogos igényként merült fel minden korosztály részéről egy művelődési ház építése. Központi segítséggel, nagyfokú társadalmi munka szervezéssel a mi lehetőségenket figyelembe véve, ezt is megvalósítottuk. Éreztük, ha meg akarjuk nyerni az embereket a művelődési céljainak, az otthonihoz hasonló kényelmet biztosítani kell.

Lassan sikerül tartalmi munkával feltölteni, és egyre többen tekintik a szabad idő fő területének a művelődési házat.

Jelentős segítséget nyújt e területen még a községi könyvtár, mely modern, kényelmes. Indokolt lenne a könyvvállományát gyorsabb ütemben felújítani.

Igen eredményesen működik az Egyetértés Mgtsz Nyugdíjas Klubja mely az időskorúakat fogja össze, jelenleg 120 fő aki itt találja meg szórakozását. Szerény keretek között működnek, összetartanak és szervezeten vesznek részt a község rendezvényein.

Ezeket az eredményeket, melyet az utóbbi években elért a község, az egész lakosság nagyra értékeli, és egy pillanatra sem feledkezik meg arról a segítségről sem melyet kaptunk. Saját erőből a vezetékes ivóvízellátást sem tudtuk volna megoldani többek között, mely 22 millió Ft-ba került.

Az élet nem áll meg, ami azt is jelenti, hogy továbbra is lenni kell értelmes célkitűzéseknek, ha azt akarjuk, hogy az utóbbi eredményeink fokozódjanak.

Ilyenek:

- Bekapcsolni a gázprogramba gazdálkodó szervezetek és lakosság egyaránt.
- Öregek napközi otthonának beindítása, melyet indokol, hogy közel 400 fő aki nyugdíjas korú, vagy egyéb ok miatt nyugdíjas
- Egészségház építése
- Intézmények felszereltségének pótlása, korszerűsítése, hogy csak a jelentősebbeket emeljük ki.

Reménykedik a lakosság, hogy felettes szervektől megfelelő támogatást kapunk, és további segítséget céljaink megvalósításához. Az Ecsegfalván élő emberek bizonyították, hogy mire képesek, melyet számokkal is alátámasztunk. Az V. ötéves terv időszaka alatt az egy lakosra jutó társadalmi munka értéke 221,- Ft, ez a VI. ötéves terv időszaka alatt 2257,- Ft-ra alakult.

Ez azt is jelentette, hogy a központi segítséget nemcsak vártuk, hanem saját erővel is jelentősen hozzájárultunk ahhoz, hogy településünkön legalább a jogos igények egy része megvalósuljon.

Papp Józsefné

ALMA MATEREINK II.

A Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet

Idestova két évtizede képez szakmunkásokat az intézmény Békés és Csongrád megye számára. Ez idő alatt 1466 fiatal kapta meg itt szakmunkás-bizonyítványát.

A végzett tanulók nagy része saját szakmájában helyezkedik el. Ez elsősorban annak köszönhető, hogy a tanulóknak a különböző mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalatok 3 évre társadalmi ösztöndíjat biztosítottak.

Az intézet oktató-nevelő munkája lépést tart és követi a fejlődésben a mezőgazdaság és élelmiszeripar állandó fejlődését. Az újonnan megjelent állami tantervek is ehhez igazodnak. 15 esztendővel ezelőtt idekapcsolták az eleki mezőgazdasági szakiskolát is, amely azóta kihelyezett tagozatként működik.

1971-től baromfi-hús-feldolgozó szakmunkásokat is képez az iskola. E mellett még az alábbi szakképzés folyik: baromfi-tenyésztő, sertés-tenyésztő, juhtenyésztő, szarvasmarha-tenyésztő.

Az itt tanuló diákok valamennyien vidékiek, mindnyájan kollégiumi elhelyezésben részesülnek.

A kollégium összkomfortos, minden igényt kielégít, felszereltsége ideális, a szó szoros értelmében a fiatalok második otthona. A megyei versenyeken háromszor arany oklevelet és két ízben ezüstöt nyert el a kollégium.

Az idei tanévben a „Kiváló Kollégium” cím elnyerése a cél. A kollégium tartalmas nevelőmunkája eredményesen elősegítette

a tanulók helytállását a különböző tanulmányi versenyeken. A tantestület kiváló munkáját féjmelzi az 1984-ben elnyert Czabán Samu-díj. Az oktató-, nevelő közösség 25 tagú. Tizen rendelkeznek középiskolai tanári diplomával, ugyanennyien általános iskolával, és 5 fő szakoktatói képesítést szereztek.

Az elmúlt esztendő kiténtetettjei: Szűcs János, Szujó Lajos, Varga Józsefné „Kiváló Munkáért” címet kapott 1984-ben. Lichtenstein Katalin tanárnő „Kiváló KISZ-munkáért” érdemérmét nyert 1985-ben.

A hagyományos Erkel Diákünnepségeken néptánc csoportjuk II. helyen végzett, irodalmi színpadjuk pedig helyállt a minősítő versenyeken. Ezeknél is büszkébbek a „Szakma Kiváló Tanulója” versenyeken elért eredményeikre, mert 11 tanuló már itt megszerezte a szakmunkás-oklevelét. Ezek közül is kiemelkedett Ádám Ildikó, Szetlik Erzsébet és Bartos Kornél. Ebben a tanévben negyedszerre lesznek házigazdák a versenyek megrendezésében.

A megyei fizikai versenyen Kocsis János a II. helyet szerezte meg. Immár 1980-tól két évenként megrendezik a Mezőgazdasági Tanulók Nemzetközi Sporttalálkozóját. Az ország hasonló profilú iskoláin kívül szlovák, NDK-fiatalok is indulnak ezen a versenysorozaton. Ezt a kiemelkedő sporteseményt a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Minisztérium, a KISZ KB és a MEDOSZ Országos Központja finanszí-

rozza. KISZ-szervezetük három ízben nyerte el a „Kiváló KISZ-alapszervezet” címet.

Az iskola valamennyi tanulója tagja a MEDOSZ-nak. 65 taggal MHSZ klub működik, a öröskeresztes fiatalok versenyében a közelmúltban II. és III. helyen végeztek.

A tanulók életét segíti és megkönnyíti az iskolai ÁFESZ, alapvető taneszközöket és élelmiszereket árusítanak.

Fő szakmájuk megszerzése mellett be-tanított munkásként elsajátíthatják a nap-pali tagozatosok a gépi fejtő, a ketetogép-kezelő és a juhinszeminátor szakmák főbb vonásait.

Szakközépiskolai képzés folyik a felnőt-tek részére, növény és állattenyésztő sza-kon. Ez az idén 30 fővel indult be.

Egy éve a lótenyésztő szakmunkásképzés is beindult a Mezőhegyesi Mezőgazdasági Kombináttal közösen. Terveik között szerepel 1987. őszétől szakközépiskolai fokon, nappali tagozaton a kisállattenyésztő szak-képzés beindítása.

Élelmiszeriparunk és mezőgazdaságunk a nemzetközi piacon igen nagy elismerést vívott ki az elmúlt esztendőben. A fejlett tőkés országok és a szocialista országok is igen sok „magyar módszer”-t vettek át ezen a területen. Ehhez hozzájárult a Gyomaendrődi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet két évtizedes elismert, kiemelkedő munkája is.

Hajdú László

Kutassunk együtt!

Az alábbiak közzétételét azért tartom szükségesnek, mert a könyvtár két olyan munkaterületéről van szó, amelyet a könyvtárosok a település lakóinak közreműködése nélkül nem tudnak elvégezni. Kérem, hogy akinek módjában áll, segítse munkánkat.

A helytörténetről

A könyvtárak feladatai közé tartozik az is, hogy összegyűjtse, megőrizze, feltárja és rendelkezésre bocsássa a településükkel kapcsolatos dokumentum-anyagot. Gyomaendrődön mindkét könyvtár régóta végzi már ezt a gyűjtőmunkát. A gyűjtés kiterjed Endrőd, Gyoma és Hunya településekre. Kronológiai határ nincs: a legrégebbi kortól máig minden történeti jellegű dokumentumot gyűjtünk. Tematikai határ sincs: az a lényeg, hogy az anyag a felsorolt községek valamelyikéről szóljon. Azokat a kiadványokat is meg kell őriznünk, amelyeket ezekben a községekben nyomtak – tehát az összes Kner-könyvet pl. A következő dokumentumféléseket kell gyűjtőnünk: könyv, folyóirat, üzemi lap, prospektus, gyártmánykatalógus, röplap, plakát, meghívó, kiállítási katalógus, térkép, képes levelezőlap, fénykép, szakdolgozat, mikrofilm, kazetta, hanglemez. stb. Nem gyűjtjük pl. az üzemek év végi beszá-

molóit, de ha egy üzemről történeti jellegű munka készül (több évről szól, a lényeges dolgokat summázza), ez már helytörténeti dokumentum.

Az összegyűlt anyagról a helytörténeti katalógus (különböző szempontok szerinti nyilvántartás) számára cédulákat készítünk és a szükséges munkálatokat elvégezzük. Így tudjuk tájékoztatni olvasóinkat a település múltjáról, vagy a közülünk származó híressé vált emberekről, vagy pl. az ENCI történetéről. A helytörténeti anyagról Tóthné Guth Mária könyvtáros ad tájékoztatást. Sajnos a legtöbb dokumentum többnyire egy példányban van meg könyvtárunknak, így azok csak helyben olvashatók. Azokat, amelyekből több példánnyal rendelkezünk, természetesen kölcsönözzük (pl. Gyomai tanulmányok).

A fentiekből talán már kis is derült, miben kérünk segítséget:

- Köszönettel vesszük, ha a könyvtárnak ajándékoznak helytörténeti anyagot.
- Köszönettel vesszük azt is, ha közli valaki, milyen – helytörténeti szempontból értékes – dokumentummal rendelkezik, nem ajándékozza a könyvtárnak, de megengedi, hogy lemásolhassuk, vagy a szükséges adatokat feljegyezheszük.
- Örülünk, ha dokumentumlelőhelyez segítenének bennünket.

Az irodalmi lexikonról

A jelenleg használatban lévő irodalmi lexikon kiadási éve: 1965, tehát a benne lévő adatok elavultak. Annak érdekében, hogy új, aktuális adatokat tartalmazó lexikon jelenjen meg, a Petőfi Irodalmi Múzeum elindított egy országos akciót, s a teendőket körzetekre lebontva adta ki. Eszerint: könyvtárunknak mindenkit fel kell jegyezni, akinek valamilyen fajta szellemi terméke megjelent és az illető író dévaványai, ecsegfalvi, endrődi, gyomai vagy hunyai születésű, vagy a felsorolt községek valamelyikében hosszabb ideig tartózkodott. Az összegyűjtés szempontjából lényegtelen, hogy mi a megjelent írás tartalma: mindenkit fel kell jegyeznünk. A megjelent munka bármilyen nyelvű lehet. Időhatár sincs, mindenkit fel kell venni: a nem élő és az élő írókat is. A gyűjtőmunkát 1990-ben zárjuk le.

Az a kérés, hogy akinek bármilyen írásos munkája megjelent, vagy tud olyan – a körzetben élt vagy élő – szép-, vagy szakíróról, látogasson el a könyvtárba, és közölje az általa ismert adatokat.

Mindkét témával kapcsolatban előre is köszönjük a segítséget.

Hornok Lajosné
könyvtárvezető

A Gyoma Kötőipari Szövetkezet a tervek tükrében

A szövetkezet a VI. ötéves tervben 36%-kal több terméket állított elő, mint a korábbi időszakban.

Szocialista exportja 28%-kal növekedett, azonban a tőkés export nem érte el a korábbi szintet.

Gazdálkodási eredményük javult annak ellenére, hogy az 5 év alatt a szabályozók nagymértékű eredményelvonással jártak.

Bérszínvonaluk – bár még most is alacsony – a tervidőszak végére 49%-kal növekedett.

Évenként mintegy 8,3%-os ütemmel, ami kb. az inflációs szinttel megegyezik.

Igen pozitív, hogy a 36%-os termelés-növekedést közel 20%-kal alacsonyabb létszámmal érte el, így az egy főre eső termelés több mint 60%-kal növekedett.

A tervidőszak végére régi adósságaikat kifizették, ma a szövetkezet tiszta vagyona meghaladja a 72-73 millió Ft-ot.

Beruháztak a tervidőszakban zokni- és kőgépek vásárlására, valamint kisebb eszközök pótlására több mint 20 millió Ft-ot.

Lecserélték a szövödei 50-60 éves gépeket, mellyel jelentősen meg fogják növelni a népművészeti termékek gyártását.

Jelentős összegekkel támogatták a tanácsok különböző közműfejlesztéseit, gyermekintézmények, sport, stb. A jóléti és kulturális alapra több mint 4,5 millió Ft-ot fordítottak.

Úgy értékelhető a szövetkezet eddigi munkája, amelyre jól lehet alapozni a következő ötéves terv magasabb szintű követelményeit.

A VII. ötéves tervről:

Termelési értéküket – figyelembe véve a nehéz piaci helyzetet – valamivel kisebb

mértékben növelik, mint a VI. ötéves tervben.

A szocialista exportot háromszorosára, a tőkés exportot két és félszeresére emelik.

Nyeréségtömögüket a tervidőszak végére 30%-kal, a kereseteket 32%-kal tervezik növelni úgy, hogy a foglalkoztatott létszám mintegy 10%-kal tovább csökken.

Tervük:

– Tovább korszerűsíteni termékeinket, folyamatosan keresni az új piacot és értékesítési módszereket.

– Szükség szerint növelni belföldön a közvetlen értékesítést kiskereskedelem részére, a terméknövekedéstől lényegesen nagyobb ütemben kell a szovjet piacra szállítani, de ugyanúgy a tőkés relációba is.

– Növelni az importpótlót, fejleszteni a minőséget legalább a 85%-os arányra. Szövődében a mennyiség mellett növelni a NIT által zsúrizott termékek arányát. Ki kell fejleszteni a szövött termékek konfekcionálását részben saját alapanyagunkra, részben a bérmunka formájában. Fejleszteni a szabadidő-ruha gyártását, zokninál áttérni a korszerű alapanyagra, törekedni a távol-keleti bérmunka fejlesztésére.

– Törekedni az anyag- és a termelésben lévő termékek szigorúbb elszámolására, elszámoltatására.

– Csak hibátlan technológiai, műszaki leírással és mintával indítani a termelést minden üzemenként.

– Költségnormákat kell megállapítani a szövetkezetre és üzemi szintre egyaránt, s a vezetőknek az érdekeltiséget ezek betartására, ill. nyereségre építeni.

(Törekedni kell az önelszámolás felé.)

– Az üzemekre, művezetőkre, üzem- és telepvezetőkre tovább decentralizálni a feladatokat, hatáskört és felelősséget.

– A készlet- és pénzügyi helyzetet, szerződéses fegyelmet tovább szilárdítani.

– Fokozni az ellenőrzést, beszámoltatást, a jövedelmek alakulásában a jobb és kevésbé jó munka az eddiginél jelentősebb tényezőként szerepeljen.

– A gazdálkodási eredmények függvényében folytatni a varró- és kötőgépek korszerűsítését lízing formában.

– Létszámgazdálkodásban törekedni a magasabb szakmai összetételű arány kialakítására.

– Növelni az ipari tanulók számát, segíteni a felnőtt szakmunkásképzést.

– Ahol mód van rá, fejleszteni a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatását.

– Tovább fejleszteni a szocialista munkaversenyt, a brigádmozgalmat, mely vállalatok elsősorban a gazdasági feladatokhoz igazodjanak.

– Törekedni kell a szövetkezeti tagság és a szövetkezet szorosabb anyagi kapcsolataira. (A részjegyértékek karbantartására, azok kiegészítésére.)

Ezen fő feladatok megvalósítását az üzemekre lebontott intézkedési tervekben keresztül kívánjuk elérni.

Bízunk abban, hogy a piaci körülmények kedvezőbbé válnak, de elsősorban abban bízunk, hogy a pontosabb, fegyelmezettebb összehangoltabb munka biztosíték lesz a VII. ötéves terv feladatainak megvalósításában.

Kiszely Lajos
elnök

Bemutatjuk a Fogyasztók Nagyközségi Tanácsát

A Hazafias Népfront Elnöksége 1985. márc. 19-én tartott ülésén választotta meg a Fogyasztók Nagyközségi Tanácsát. Éves munkájukat a közelmúltban értékelte az elnökség.

Engedje meg a kedves olvasó, hogy az elnökségi ülésen elhangzott beszámoló tükrében tájékoztatást adjak a testület éves tevékenységéről.

A Fogyasztók Tanácsa 11 fő létszámból tevődik össze.

Titkára:

Kulcsár Mihályné Gyomaendrőd

Elnöke:

Jakus Imre Gyomaendrőd

Tagjai:

Horváth Mihály Gyomaendrőd

Fülöp Istvánné Gyomaendrőd

H. Kovács Alajosné Gyomaendrőd

Kertes József Gyomaendrőd

Hegedüs Edéné Hunya

Bogya Elek Ecsefalva

Kéki Lajosné Dévaványa

Szilágyi Sándor Dévaványa

Tevékenységüket településünkön és a körzet többi községében végzik.

A Fogyasztók Tanácsának feladata, hogy

segítően lépjen fel a fogyasztói érdekvédelemben, véleményezzen s a felmerült problémák rendezése érdekében eljárást kezdeményezzen.

Tevékenysége nem szűkül be az áruellátásra, a kereskedelmi tevékenységre. Hatékonyan foglalkoznak a helyi szolgáltatások helyzetével, a lakosságot érintő ügyintézesek rendjével, s az egyéb olyan kérdésekkel, amelyek a fogyasztókat közvetlenül érintik.

Az elmúlt évben az alábbi témákat tárgyalták, illetve dolgozták fel.

– Elemzték, értékelték Gyomaendrőd kereskedelmi hálózatát.

– Feldolgozták, értékelték településünk idegenforgalmi helyzetét.

– Kihelyezett ülésen Dévaványa kereskedelmi tevékenységével ismerkedtek.

– A munkaidőalap védelme érdekében felmérést végeztek a lakossági ügyintézés helyi megvalósulásáról.

Településünkön meghirdették a „Fogyasztók Kiváló Boltja” versenymozgalmat, melyre az ÁFÉSZ öt egysége nevezett be. A megyei jellegű versenyben a helyi Fogyasztók Tanácsa részfeladatokat lát el.

A Népfront elnökségi ülése munkájukat folyamatosnak és széles körűnek értékelte. 1986-ban munkatervük szerint az alábbi témákat dolgozták fel:

– Zártkertek szerepe az áruterelésben, a kisáruterelést segítő, ösztönző felteletek településünkön.

– Magánkereskedelem jelentősége a lakossági áruellátásban.

– Energiafelhasználás alakulása településünkön, kiemelten a gázprogram.

A Fogyasztók Megyei Tanácsának munkatervéhez három témában csatlakoznak, feldolgozzák, elemzik a helyi körülményeket:

– Békés megye idegenforgalma

– Békés megye úthálózata

– Takarmány- és tápellátás.

Kérjük a lakosságot, hogy segítse a Fogyasztók Tanácsát észrevételeivel, javaslatokkal.

Településünkön minél színvonalasabb, zökkenőmentesebb legyen a lakosság áruellátása, ügyintézése, szabad idejének hasznos eltöltése.

Szabó Incéné
HNF-titkár

Két keréken Békésben (II. rész)

Az előző számunkban elkezdett túraleírás második része a 6. nap eseményeinek, látnivalóinak közlésével folytatódik. Az elmúlt napok időjárására nem lehetett panaszunk, kerékpározásra és napfürdőzésre kiválóan alkalmas volt.

6. nap

Ismét egy kis túra szerepelt tervünkben. Gerla-Békés-Tarhos-Doboz útvonalon kerekedtünk.

A pósteleki erdőn keresztül kerékpározunk, s a földúton közelítettük meg Gerlát. A közigazgatásilag Békéscsabához csatolt település nevezetessége az Ybl Miklós által tervezett barokk stílusú kastély. Gerláról Békés felé vertük utunkat. A dán-foki kempingben elfogyasztott üdítő után, frissen bicikliztünk a Kettős-Körös gátján a híd felé. A gátról gyönyörű látvány volt a folyó kanyargó sávja. Megkapó a monumentális duzzasztó, amely 6,7 millió m³ vizet képes tárolni. A hídhoz érve érdekes esemény tanú lehettünk: az új híd terhelési próbáját végezték. Tarhosra fákkal övezett kanyargós út vezet, Tarhoson az elhagyott Wenckheim kastélyban 1946-ban alapították az első állami ének- és zeneiskolát.

A Zenepavilonban nyaranta a Békéstarhosi Zenei Hetek rendezvényeit bonyolítja le.

Dobozra érkezve nem is gondoltuk mennyi élmény vár ránk.

A község megyénk egyik legrégebbi települése. 1075-ben már említést tesznek róla. Több nevezetes épület hívja fel magára az idelátogatók figyelmét. A vésztői út jobboldalán a háromszintes magtár látható, amelyet Ybl Miklós tervezett 1863-ban.

A református templomot a lelkész mutatta meg nekünk. Elmondta, hogy a templom 1787-ben barokk stílusban épült.

A református templomtól nem messze, a tanácsháza falán emléktábla jelzi, hogy Bartók Béla népdalokat gyűjtött a faluban.

A vésztői út mellett a magtárral szemben található a megye egyik nagyon szép műemléke az elhagyott egykori kastélyparkban.

A neoromán stílusban épült kápolna és kriptá sok érdekességet, látványosságot nyújt a látogatók számára. „Idegenvezetőnk” a 91 éves Steib Mária nagy lelkesedéssel mesélt a kápolnáról és a régi időről.

Néhány érdekesség: a kápolnát és kriptát Wenckheim Dénes építette, és 1899-ben készült el. Hatféle márványt használtak az építkezés során, az oltár feszülete carrarai márvány, a keresztelőkút és -medence salzburgi márvány.

A kápolna mennyezete az első vasbeton készítmény Magyarországon.

Az egyházi ruhák csodálatos kézimunkák arany, ezüst, színes brokát stb....

Néhány sorban leírni lehetetlen minden látnivalót, érdemes megnézni, megcsodálni hazánk egyik mellőzött, de gyönyörű műemlékét.

Ismét Póstelek felé kerekedtünk, s beszédtemánk természetesen a dobozi élmények voltak.

7. nap

Borongós reggelre ébredtünk, reggeli és sátorbontás után teljes „terheléssel” indulunk túránk legkeletibb pontja felé, Gesztre. Lógó lábú esőfelhők előtt és mögött, hol száraz, hol vizes úton fogyasztottuk a kilométereket, szerencsénkre az égi áldás elkerült bennünket.

Sarkadon rövid pihenőt tartottunk, bevásároltunk. A község a XIII. századtól ismert település. A legdélibb hajdútelepülés volt, amely hajdúvárosi kiváltságot élvezett.

Híres cukorgyára 1911-ben épült.

Sarkadot elhagyva, Sarkadkeresztúron áthaladva érkezettünk Mezőgyánba. A települést már a XIII. században is lakták királyi várszolgák. Barokk stílusú református templomát 1794-ben építették.

Ebédidőre megérkeztünk Gesztre. A község kastélyáról híres, melyet a Tisza család 1772-ben építtetett. Itt született Tisza Kálmán a dualizmus korának ismert miniszterelnöke és Tisza Domokos, akinek Arany János 1851 januárjától októberig volt tanítója.

A kastély mellett áll az a kis nyári lak, ahol Arany szívesen tartózkodott annak idején, ma Arany János-émlékmúzeum.

A kastélytól nem messze áll a barokk stílusú református templom.

8. nap

Úticélunk Füzesgyarmat, tehát több mint 50 km várt ránk túránk utolsó előtti napján. Első említésre méltó esemény, hogy az útviszonyok nem a legideálisabbak. Okányban csak egy-egy fagy kedvéért álltunk meg. Vésztő határában bekövetkezett az első, s mint később kiderült, utolsó műszaki probléma. Az egyik pedálom nem bírta a terhelést, szerencsére rövid idő alatt sikerült megjavítani. Vésztőtől kb. 5,5 km-re látható a 70-es években feltárt Csolt-monostor. A templom a XI-XII. században épült. Átvészelte a török időket is, tornya 1786-ban dőlt le.

Ismét visszatérve az aszfaltra Szeghalom felé folytattuk utunkat. Szeghalom neve már Anonymus írásaiban is szerepel. Több értékes műemlék épülete van, a Kossuth téren látható az 1780-ban, egy középkori templom alapjaira épült barokk stílusú református templom. A Hunyadi utcában

több műemléki ház látható. A Helytörténeti gyűjtemény a 4. sz. házban található, e ház falán állítottak emléket az utolsó sárrethi boszorkányégetésnek, mely 1718-ban volt. Késő délután Füzesgyarmaton a strand zöld gyepén vertük fel sátrainkat.

A község református templomát Fischer Ágoston kecskeméti mester építette copf-stílusban.

9. nap

A kör lassan bezárul, elindultunk túránk utolsó napjára. Nem a műemlék épületek, múzeumok, inkább a természet szépsége volt az ami örömet, élményt nyújtott számunkra. A Bucsa és Ecsegfalva közötti útszakaszra a madarak szegődtek útitársainkká, igaz tisztes távolságot tartva. Ecsegfalváról Déványára vitt utunk. Elhaladtunk a Túzokrezervátum mellett, ahol a magyarországi tűzokállomány 70%-a él. Déványát érintve Gyomaendrőd felé vertük az útirányt. A kerékpárok is mintha könnyebben gurultak volna, talán érezték az otthon közeledtét.

450 km-t kerékpároztunk végig kilenc nap alatt, közben sok nagyszerű élményben volt részünk. Jobban megismertük megyénket, bár útközben jöttünk rá, hogy úgysem lehet mindent megnézni.

A kétkedőket is sikerült meggyőzni arról, hogy nem fárasztó hosszabb távon sem a kerékpározás, sőt... de aki nem hiszi, próbálkozzon. Természetesen szükséges némi felkészülés is, edzések, néhány eszköz beszerzése is, és akarat!

Molnár Albert

MÚLTUNKRÓL ÉNEKELNEK

Sétáltál velem szemben
szépítő képzeletben,
gyógyító vágy-varázsban,
álmodó némaságban.

Nem rezzent fű, levél sem.
Mély-kék palást az égen.
Fehér szírom hullt lassan
a szédítő magasban.

Mikor vállamhoz értél
irigykedett a vén szél.
Villám csapott a földre
s szívünket összetörte.

Már nem sétálsz velem szemben
szépítő képzeletben;
de villámtepett szerelmek
múltunkról énekelnek.

Múltunkról énekelnek
villámtepett szerelmek;
s fehér szírom-esőben
mi állunk összetörten.

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja a városi jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd
A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a városi jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

1986. JÚLIUS

V. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

Gyomaendrőd hosszú távú fejlesztési programja (1986-tól 2000-ig)

Gyomaendrőd Tanácsa 1986. május 29-én hosszú előkészítő munka és társadalmi viták után elfogadta a hosszú távú fejlesztési programot.

A 2000-ig szóló fejlesztési koncepció kidolgozásához figyelembe vettük az 1970-től napjainkig elért fejlődést és annak hatását.

Az indulást erősen befolyásolta az 1966. évi közigazgatási átszervezés, mely megszüntette a gyomai járást.

A későbbiekben két kedvező közigazgatási változás történt:

- 1982-ben Gyoma és Endrőd egyesült.
- 1984. január 1-től Gyomaendrőd Városi Jogú nagyközség lett - körzetközponti szerepkörrel.
- A közigazgatási változásokat a két település szoros együttműködése előzte meg:
  - ÁFÉSZ egyesülése 1975-ben.
  - Költségvetési üzemek egyesülése 1978-ban.
  - Sportkör egyesülése 1981-ben.

Közös fejlesztések történtek az eszközök hatékonyabb kihasználása érdekében.

- Vízműtársulat létrehozása, a vízellátó rendszer kiépítése és bővítése.
- Szennyvíztisztító és gerincvezeték megépítése.
- Ifjúsági Tábor építése.
- Lakótelep építése.

Tudatos városépítési törekvéseinket tükrözi az egységes Általános Rendezési Terv együttes tanácsulésen való elfogadása.

Mindezek hatására felgyorsult a fejlődés, javult a gazdasági és a lakossági infrastrukturális ellátás.

A demográfia összességében azonban kedvezőtlenül alakult. Ezen belül az egyetlenség Gyoma növekvő, Endrőd csökkenő lakosságú volt.

Az egyesülés egyenlege negatív, és az utóbbi 3 évben sajnos erőteljesebbé vált a népesség csökkenése (évi 1,3%).

E folyamat megyei jelenség is, mégis elgondolkodtató, sőt aggasztó.

Az okok közül három tényező a legmeghatározóbb.

- A születések számának csökkenése.
- Az elöregedés miatti növekvő elhalálozási arány.
- Az alacsony jövedelmek miatti elvándorlás.

Mindezt nem tudta ellensúlyozni az infrastrukturális és kommunális színvonal emelkedése, a kedvező lakáshoz jutási és építési feltételek, a jónak értékelhető gyermekintézményi, egészségügyi és kereskedelmi ellátottság és a kedvező földrajzi adottság sem.

A fejlesztés fő irányai

A jövő fejlődésének fő irányait az elmúlt évtizedek tapasztalatai figyelembevételével elsődlegesen a település népességmegtartó képességének növelésére való törekvés kell hogy meghatározza.

Ugyanakkor Gyomaendrődöt körzetközponti szerepköre arra kötelezi, hogy a városi szintet közelítő alapellátás mellett a középfokú ellátásban egyre teljesebben kielégítse a vonzáskörzet településeinek lakosság igényeit is.

A termelés területén arra kell törekedni, hogy növekedjen a magasabb felkészültséget igénylő és magasabb jövedelmet biztosító munkahelyek száma.

A közlekedésben tovább kell fejleszteni a helyi autóbuszjáratot, és a körzet településeinek a helyközi közlekedés feltételeit.

A kereskedelemben az alapellátás mellett fokozottan kell törekedni az iparcikkellátás javítására és egy korszerű piaci bevásárlóhely kialakítására.

A vendéglátásban jelentős színvonal-emelés szükséges a helyi és idegenforgalmi igények kulturált kielégítéséhez.

A szolgáltatásban biztosítani kell a hiányszakmák megszüntetését, a háztartási munkát könnyítő szolgáltatások bővítését.

A településfejlesztésben elsődlegesen a lakásépítés és lakáshoz jutás feltételeit kell biztosítani:

- Választékos telekellátással.
- OTP-s lakások folyamatos építésével.
- Állami lakásépítéssel.
- Anyagi támogatással.

A zökkenőmentes, jó minőségű vízellátást a VII. ötéves terv elejétől biztosítani kell. El kell érni, hogy 2000-ig a megyei regionális vízrendszerhez csatlakozzunk.

Az 1. sz. vízműtelepen víztisztítót, a fürdőben vízforgatót kell beépíteni a jobb minőségű vízellátás és takarékoság érdekében. A szennyvízcsatorna-hálózat fej-

lesztése a VIII. és IX. ötéves tervben kiemelten fontos feladat kell legyen.

Az automata telefonközpontot a VIII. ötéves terv elején 2000 állomásra kell bővíteni.

A burkolt útfelületek arányát 60%-ra kell emelni. Szorgalmazni kell egy új közúti híd építését a Hármas-Körösön.

Az utcai földgázvezeték teljes kiépítését 2000-ig be kell fejezni.

A csapadékvíz csatornahálózat korszerűsítését fel kell gyorsítani. A VIII. ötéves terv végére biztosítani kell a belvízelvezetés lehetőségét minden területről.

A körzeti parkok színvonalát és területét növelni kell. A VII. ötéves terv végéig el kell végezni a ligetek rehabilitációját és el kell kezdeni a fűzfászugi szabadidőközpont fásítását.

Az egészségügyi alapellátásban a tárgyi és technikai feltételeket folyamatosan kell javítani. A VII. ötéves terv fontos feladata a gyermekorvosi rendelő korszerűsítése. A VIII. ötéves terv elején létre kell hozni a körzeti feladatot is ellátó szakorvosi rendelőt.

A szakorvosi ellátás fejlesztése érdekében törekedni kell a szakellátás fejlesztésére. Ezen belül elsődlegesen a szemészeti szakrendelőt és a termálvízre alapozott reumatológiai kezelést kell megvalósítani.

Mielőbb megoldandó feladat az egészségügyi hálózat egységes gazdasági irányítása, gyomaendrődi székhellyel, önálló gondnoksággal.

Bölcsődei igény esetén a fejlesztést az Október 6.-lakótelepen kell megoldani.

Az időskorúakról való gondoskodás érdekében folyamatosan tovább kell szélesíteni az ÖNO hálózatot és a hozzá tartozó házi szociális gondozást.

Ezen belül az Október 6.-lakótelepen kell véglegesen kialakítani a Hetes Öregek Napközi Otthonát, mely esetleg szociális otthonná bővíthető. Átmenetileg az endrődi részen kerül elhelyezésre.

Az oktatás területén az óvodai férőhelyek bővítése nem indokolt.

A jelenlegi elhelyezkedés feltűzvizsgálata és a létesítmények korszerűsítése szükséges.

Az iskolai fejlesztés kiemelt programja (Folytatás a 2. oldalon)

az Október 6.-lakótelepen induló integrált intézmény felépítése, melyből a VII. ötéves tervben egy 8 tantermes iskolaegység készül el. A régi iskolákat folyamatosan korszerűsíteni kell.

A napközis konyha kapacitását fejleszteni, az étkezési feltételeket javítani kell.

Létre kell hozni – megfelelő körülményekkel – az önálló zeneiskolát.

A kisegítő iskolát a VII. ötéves tervben korszerűsíteni kell. Középkisiskolai területen biztosítani kell a követelményeknek megfelelő színvonal fenntartását.

A Mezőgazdasági Szakmunkásképzőt szakközépiskolává, a 611-es tagozatot önálló ipari iskolává kell fejleszteni.

A középkisiskolák közül jelentősebb épületbővítést az önállóvá vált ipari szakmunkásképző iskolánál kell végrehajtani a VIII. ötéves terv elején.

A fejlesztéssel el kell érni, hogy az ipari szakmunkásképzésben is biztosítani tudjuk a körzet üzemi szakmunkás-ellátása döntő részét.

A testnevelési és sportolási feltételeket

az új tornaterem építésével és a sportlétesítmények korszerűsítésével folyamatosan javítani kell.

A helyi és a körzet településein élő lakosság színvonalasabb kulturális ellátása érdekében a VII. ötéves terv elején be kell fejezni a körzeti feladatot is ellátó Katona József Művelődési Központ rekonstrukcióját. Ezzel lehetővé válik a színvonalasabb színházi előadások és egyéb kulturális események rendezése.

A „Gyomaendrődi Nyár” kulturális programjának fejlesztésével törekedni kell az idegenforgalom kielégítésére is.

A település kedvező adottságait jobban kell hasznosítani az idegenforgalom növelése érdekében.

A településfejlesztésben a hosszú távú ciklus kiemelt területét képezze a városközpont szakszerű és ésszerű fejlesztése.

A településen – különösen a településközpontokban tartósan meg kell őrizni az építészeti hagyományokat, a harmonikus városképet.

Tartósan fennmaradó lakott külterüle-

teken folyamatosan fejleszteni kell az alapellátást.

A közigazgatás területén arra kell törekedni, hogy Gyomaendrőd minél szélesebb területen megfeleljen a középfokú, körzetközponti feladatnak. Néhány területen várhatóan hosszabb távon Szarvas várossal munkamegosztásban oldhatók meg a feladatok. (Ügyészség, bíróság, rendőrség).

Összességében a hosszú távú tervünk megvalósítása biztosíthatja településünk további dinamikus fejlődését.

Fontos feladat lesz, hogy a végrehajtás folyamatában kellő rugalmassággal minél több kedvező lehetőséget ragadjunk meg. Jelentős tényező lesz és meghatározó a fejlődésben a lakosság, a gazdálkodó szervek egyetértő, áldozatkész együttműködése.

Körzeti szinten a települések koordináltabb fejlesztési munkájával érhető el egy hatékonyabb, jobb ellátást biztosító fejlesztés.

Jenei Bálint
tanácselnök

Munkaversenyek és mozgalmak községi tapasztalatairól

Szép hagyomány, hogy a párt kongresszusait és hazánk felszabadulásának jubileumi évfordulóit a dolgozók, a szocialista brigádok, az üzemi és szövetkezeti kollektívák munkaversennyel köszöntik.

A XIII. pártkongresszus és hazánk felszabadulásának 40. évfordulója tiszteletére újabb munkaverseny-felajánlások születtek. Községünkben tömegesen csatlakoztak a meghirdetett versenyhez. A szocialista brigádok kezdeményezéseinek többsége gazdaságpolitikai céljaink elérését, a tervfeladatok végrehajtását segítette. A felajánlások középpontjában a gazdaságos termelés és értékesítés, a jövedelmezőség javítása, általában a munka minőségi követelményeinek teljesítése állt. A kitűzött célok megvalósítása eredményes volt.

A társadalmi munkák és kommunista műszakok eredményes teljesítése kifejezte, hogy a mozgalom közösségformáló ereje töretlen. Képes mozgósítani a célok megvalósítása érdekében.

Községünkben az üzemi versenybizottságok értékelték a munkafelajánlások teljesítését és ennek eredményeként rangsorolták a tevékenységeket.

Községünkben a munkaversenyben 190 szocialista brigád 2387 fővel dolgozott kitűzött céljaik megvalósításán. A társadalmi órák száma meghaladta a 45 000 órát. Az értékelések során több brigád igen szép eredményt ért el.

Üzemeink a kitüntetésekre és jutalmazásokra jelentős pénzeszközt fordítottak.

A brigádok közül kiemelésre méltó eredményt ért el a Béke Termelőszövetkezet „Petőfi Sándor” komplex brigádja, mely elnyerte a Minisztertanács által adományozott: „Magyar Népköztársaság Kiváló Brigádja” kitüntetést.

Hasonlóan kiemelésre méltó eredményt ért el az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet „Tyerskova” brigádja, mely az

1985-ös év teljesítménye alapján a munkaversenyben elért eredményekért a pénzügyminiszter, a SZÖVOSZ és KPVD SZ elnöksége a „Szakma (Ágazat) Kiváló Brigádja” kitüntető címet adományozta. A Városi Jogú Nagyközségi Pártbizottság ezúton köszönetét és elismerését fejezi ki a kitüntetett brigádoknak és további sikereket kíván tevékenységükhöz.

Bemutatjuk kitüntetett brigádjaink életútját:

A Petőfi Sándor brigád 1974. ápr. 4-én alakult.

Létszáma: 19 fő.

Munkahelye: Béke Mgtsz II. számú kertülete, Nagylapos.

Alapvető tevékenysége: növénytermelés, szállítás.

Legmagasabb kitüntetése: a Párt KB-tól kapott „Kongresszusi oklevél” és a jelenlegi kitüntetés.

A brigád vezetője: Timár Sándor traktoros.

A brigád alapító tagjai, húzó emberei: Pelyva Benedek, Gyuricza László, Hornok Imre, Varga László, Biró Zsigmond, Novák Sándor, Katona József.

Legfőbb érdemük: nemcsak termelői közösséget, hanem emberi, politikai közösséget is alkotnak. Gyomaendrőd jelenéért és jövőjéért felelősséget vállalnak, áldoznak rá. Munkahelyük Nagylapos fejlesztéséért, népesség- és munkaerő-megtartó beruházások kezdeményezésében és megvalósításában aktívan közreműködnek.

A pártszervezet egyik utánpótlást biztosító bázisa. Megújulásra képes, önkontrollal és önkormányzattal bíró brigád.

A brigád most kapott magas elismerését, termelőszövetkezetük 38 éves kitartó munkájának, szocialista brigádmozgalom két évtizedes eredményeinek, tagságuk áldozatos szorgalmának, egész termelőszövetkezetük megbecsülését jelenti.

A Tyerskova Szocialista Brigádnak mint már annyiszor, a szorgalmas munka, a tudatos cselekvés ismét elismerést hozott.

A szocialista brigád cím első elnyerésének éve 1965 volt. A brigád létszáma 24 fő. A megalakulása óta 20 alkalommal nyerte el a szocialista brigád címet.

Ezen belül 1975. év óta folyamatosan a „Vállalat (Szövetkezet) Kiváló Brigádja” és 1981-ben a „Szakma (Ágazat) Kiváló Brigádja” kitüntetés elismerésben részesült.

A brigád tagjai aktívan részt vesznek Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközség politikai és társadalmi életében. A brigádtagok között népi ellenőr, tanácsstag, népfőnt aktíva egyaránt található. A brigád 10 év óta patronálja a 3. sz. Általános Iskola tanyai kollégiumát. Rendszeresen látogatják az Öregek Napközi Otthonát (karácsonykor, anyák napján ajándékokat visznek). Megalakulásuk óta részesei a takarékszövetkezet eredményeinek, feladatainak megoldásában. Soha nem várják a hívást, a kérést, szinte maguk kutatják fel a tennivalókat, hol, kinek, mikor kell segíteni, a munkahelyen, a patronánsok körében, vagy bármely egységben.

A brigád tagjai most már az új tennivalókra összpontosítják a figyelmüket.

A kongresszusi és felszabadulási munkaverseny tapasztalatai azt mutatják, hogy a brigádok készek a megújulásra, a mozgalom továbbfejlesztésére. A szocialista munkaverseny irányítására, annak anyagi és erkölcsi elismerésére hozott új MT-SZOT-KISZ KB (1054/1983. XII. 20.) számú közös határozat lehetővé teszi a munkaverseny-mozgalom rugalmasabb szervezését, irányítását, és az eddigieknél jóval több lehetőséget ad a munkahelyi vezetőknél, kollektíváknál a kiemelkedő teljesítmények értékelésére, elismerésére.

Mészáros Lajos
GPO-munkatárs

TUDNIVALÓK ADÓRÓL, TANÁCSRENDELETEKRŐL

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa 1985. évi 23. sz. törvényerejű rendeletével (továbbiakban: tvr.) megállapította a nem lakás céljára szolgáló építmények adóztatásának új szabályait.

Ezen ingatlanok után eddig is állt fenn adófizetési kötelezettség, mégpedig a házádóról szolgáló jogszabályok alapján.

A házadó eddigi rendszerében a lakás, az üdülő és egyéb célra szolgáló helyiségek adótertelei nem tértek el egymástól, nem fejezték ki ezeknek a társadalmi megítélésben is tükröződő különbözőségét. Az új adónem e célt szolgálja.

Mely építmények után kell fizetni az építményadót?

Ezen adó alá esik a magánszemélyek tulajdonában álló üdülők és más nem lakás céljára szolgáló épületek (épületrészek). Az üdülő nem szorul magyarázatra, de mik tartoznak a nem lakás céljára szolgáló helyiségek körébe? Ide tartoznak az ipari szolgáltató, kereskedelmi rendeltetésű, a gyógyászat, a vízijármű-tárolás, műterem stb. célra szolgáló helyiségek, tehát az üzletek, műhelyek, rendelők. A gépjármű-tárolók (garázsok) csak akkor tartoznak ide, ha az üdülővel egybe épült, vagy az üdülő telkén létesítették. A többi garázs után (lakásnál, vagy más helyen lévőknél) továbbra is házádót kell fizetni.

Fontos tudni azt is, hogy a mezőgazdasági tevékenység céljára szolgáló, rendeltetészerűen használt, vagy éppen használaton kívüli gazdasági épület (épületrész) nem esik ezen adó alá. Az utóbbi években, különösen a zártkertekben épültek olyan épületek, amelyek eredeti rendeltetése (építési engedély szerint) mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódik (gyümölcs-tároló, szerszámok stb.). Ezek csak akkor adókötelesek, ha nem erre a célra, hanem üdülésre, pihenésre használják, akár ideiglenesen is.

Az adókötelezettség az adott év első napján fennálló állapot szerint alakul. Tehát aki az év első napján rendelkezik üdülőkkel, annak az egész évre szóló adót meg kell fizetni, függetlenül attól, hogy évközben esetleg eladta az üdülőjét, vagy éppen lebontotta. Ez alól csak annyi kivétel van, hogy az engedély nélkül használatba vett építmény esetén az adókötelezettséget a tényleges használatba vétel időpontja alapján kell megállapítani.

Településünk lakosaiból keveseket érint az a szabály, hogy adókötelezettség áll fenn akkor is, ha üdülőszövetkezeti tulajdonban lévő üdülőre a tagot az állandó használat joga megilleti.

Az adó alapja az adóköteles építmény alapterülete. Az alapadó mértéke a következő településünkön:

- ha az építmény alapterülete nem nagyobb 40 m²-nél 20,- Ft/m²
- ha alapterülete 40 m²-nél nagyobb, de a 80 m²-t nem haladja meg, 800,- Ft + a 40 m² feletti rész után 40,- Ft/m²
- ha alapterülete 80 m²-nél nagyobb, 2400,- Ft + a 80 m² feletti rész után 100,- Ft/m².

A tvr. lehetőséget adott arra, hogy a helyi tanács az alapadót az építmény településen belüli kedvező, vagy kedvezőtlen fekvése miatt növelje, vagy csökkentse.

A Városi Jogú Nagyközségi Tanács 1986. évi 4. sz. tanácsrendeletével

- az alapadót 20%-kal növelte a Falu-aljai holtág - Dévaványai út - 1097 hrsz. út - Vidovszky utca - Semmelweis utca és az 1173/18. hrsz. úttal határolt területen, tehát a Fürdő környékén lévő Kiss Lajos üdülőtelepen, beleértve a volt iskolai gyakorlóterületén kialakított üdülőteleket is
- a belterület többi részén az alapadó érvényes
- az endrődi üdülőterületen (Templomzugi holtág Keleti ága - Hármaskörös jobbparti védőtöltése - Bónomzugi holtág nyugati ága - a 46. sz. főközlekedési út a Templomzugtól a 02835 hrsz. közútig - és a 02781, 02832 és 02835 hrsz. között által határolt területeken az alapadót 20%-kal csökkentette, míg
- a többi területeken és zártkertekben 50%-kal csökkentette.

Ugyancsak élt a Tanács azzal, hogy az alapadót az építmény értéke miatt is lehetett növelni, illetve csökkenteni. A tanácsrendelet szerint az alapadó összegét, ha az adóköteles építmény hasznos alapterületéhez viszonyított négyzetméterenkénti értéke - 1985. évi árszinten számolva - a kivitelezés módja, anyaga, vagy egyéb oknál fogva övezeti hovatartozástól függetlenül - 10 000 Ft-t meghaladja 20%-kal fel emeltem- 5-8000 Ft között 20%-kal csökkenten
- 5000 Ft alatt 40%-kal csökkenten kell megállapítani.

Egy-egy konkrét épület vonatkozásában az adó kiszámításának menetét a következő példákon mutatjuk be:

A tulajdonosnak a Bónomzugin van egy 60 m² területű üdülője, melynek négyzetméterenkénti értéke 6500 Ft.

Az épület alapadójának összege, mivel az 40 m²-nél nagyobb, de 80 m²-nél kisebb 1600,- Ft.

(800,- Ft + a 40 m² feletti rész után 40,- Ft/m².)

Az épület fekvése miatt az alapadót 20%-kal csökkenteni kell -320,- Ft.

Az épület négyzetméterenkénti értéke 5-8000 Ft között van, ezért, további 20%-kal kell csökkenteni -320,- Ft

Fizetendő adó 960,- Ft

Egy másik épület a Kiss Lajos üdülőtelepen van, 40 m² alapterületű és négyzetméterenkénti értéke 4000 Ft.

Az alapadó mértéke négyzetméterenként 20,- Ft, az 40 m²-nél 800,- Ft.

A fekvése miatt az alapadót 20%-kal növelni kell, + 160,- Ft

Az épület négyzetméterenkénti értéke miatt az alapadót 40%-kal csökkenteni kell, -320,- Ft

Fizetendő adó 640,- Ft.

Az alapadót növelő, s csökkentő tényezők, mint a példa mutatja, egymás mellett szerepelhetnek. Így egy kedvezőtlen helyen fekvő és kis értékű ingatlan alapadója akár 90%-kal is csökkenthető. A csökkentésnek egy jogszabályi korlátja van, mégpedig az, hogy az évi adó 500,- Ft-nál kevesebb nem lehet.

Az adót az építmény tulajdonosa, illetve hasznélvezet esetén a hasznélvező terhére kell megállapítani.

A kivetett adó csak kivételesen engedhető el, illetve mérsékelhető, a szociális körülményekre tekintettel.

A tanácsrendelet szerint a megállapított adó 200 Ft feletti összegének fizetését akkor lehet mellőzni, ha

a) a tulajdonos üdülőjét bérbeadás, vagy más formában nem hasznosítja

b) az üdülő négyzetméterenkénti értéke a 8000 Ft-ot nem haladja meg

c) az üdülő alapterülete a 40 m²-t nem haladja meg

d) a tulajdonos

- három- vagy több kiskorú gyermeket tart el és a család egy főre eső jövedelme a 2000 Ft-ot nem haladja meg, vagy

- két- vagy több gyermeket egyedül tartja el és a család egy főre eső jövedelme a 2500 Ft-ot nem haladja meg, - családjában értelmi fogyatékos, vagy mozgáskorlátozott személyt maga tart el,

- a tulajdonos egyedül álló nyugdíjas, s havi jövedelme a 3500 Ft-ot nem haladja meg,

- munkaképesség csökkenése az 50%-ot meghaladja, s a család egy főre eső jövedelme a 2500 Ft-ot nem haladja meg.

A fentiek kivül az adóhatóság az adó összegét méltányosság címen 50%-os mértékig csökkentheti ha

- az üdülő alapterülete a 40 m²-t nem haladja meg,

- az üdülő négyzetméterenkénti értéke az 5000 Ft-ot nem haladja meg,

- a tulajdonos üdülőjét bérbeadás, vagy más formában nem hasznosítja,

- a kérelmező családjának az egy főre eső jövedelme a 3000 Ft-ot nem haladja meg, és szociális, anyagi helyzete indokolja azt.

Az adó méltányosság címen való mérséklését kérelmezni kell, s a feltételeit igazolni.

A nem lakás céljára szolgáló építmények adójának megállapításához a tulajdonosnak (hasznélvezőnek) 1986. július hó 15. napjáig kell adóbevallást adni az építmény fekvése szerint ill. adóhatóságához.

Az adóhatóság a bevalláshoz szükséges nyomtatványokat kiküldi, s szívesen nyújt részletes tájékoztatást a nem lakás céljára szolgáló építmények adóztatásával kapcsolatban.

Hunya Miklós
üv-titkár

Új tanácsrendelet a lakásügyekről

Napjaink magyar társadalmának egyik még mindig központi kérdése az állampolgárok lakásgondjainak megoldása, a társadalom lakásszükséglete teljes kielégítésének igénye. Az ismert gazdasági okok miatt szükségessé vált a lakásellátás, lakáshoz juttatás – társadalmi igazságosságot tükröző – feltételrendszerének újraszabályozása.

A központi állami szervek a lakásgondok enyhítése érdekében az elmúlt év decemberében több fontos jogszabályt módosítottak. Így többek között a lakások elosztásáról és a lakásbérlétről, a lakásépítési hozzájárulásról és a használatbavételi díjről, a lakásépítés (-vásárlás) pénzügyi feltételeiről és a szociálpolitikai kedvezményekről stb.

A jogszabálymódosítások indoka, hogy a lakáskérdés megoldási módja az állami (tanácsi) lakásépítési formáról a magánérs lakásépítés felé tolódott el. A magas lakásárak miatt az elkövetkezendő időszakban a tanácsok csak kis mértékben építenek új lakásokat (pl. Gyomaendrődön a VII. öt-éves terv során 30 tanácsi bérlakás épül). Így elsősorban a meglévő lakásállománnyal kell ésszerűen gazdálkodniuk, illetve az erőforrásokat a saját lakáshoz jutás támogatására fordítaniuk.

A tanácsok a településük lakossága lakáshoz juttatásának helyi szabályait a központi jogszabályok alapján tanácsrendeletben szabályozzák.

Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközség Tanácsa a fent idézett új és módosított jogszabályokra, valamint a VII. ötéves tervben megfogalmazott ez irányú feladatok végrehajtása és a hozzá kapcsolódó szabályozás szükségességére figyelemmel felülvizsgálta a lakásügyekről szóló 1985. évi 1. sz. rendelettel módosított 1982. évi 1. sz. rendeletét, melyet követően e kérdéskörben új tanácsrendeletet alkotott. A Tanács az új rendeletalkotás során átvette mindazokat a szabályokat, amelyek a gyakorlatban jól beváltak, ennek megfelelően céljukat továbbra is betöltik. A fentiekre figyelemmel az 1986. évi 5. sz. lakásügyi tanácsrendelet bemutatásánál részletesebben csak az új rendelkezéseket kívánom ismertetni.

A tanácsrendelet általános rendelkezései a rendeletalkotás célját határozzák meg. A tanács e rendeletét a tanácsi bérlakások elosztására, a szervezett magánlakásépítés keretében épülő lakások (OTP-beruházásban épülő, valamint lakásépítő szövetkezeti lakások) elosztásának, a helyi tanácsi támogatás igénybevételének, a lakáshasználatbavételi díj megfizetésének, a tanácsi bérlakások lakbérének, az állami tulajdonban álló házigatlanok elidegenítésének, valamint lakásigénylők részére állami tulajdonban lévő telek tartós használatba adásának szabályozása céljából alkotta.

A lakáselosztási tervről szóló fejezet rendelkezik a lakáselosztási terv készítésének időpontjáról, a terv készítőjéről, valamint arról, hogy mely társadalmi szervezetek véleményét kell kikérni a terv készítése során.

Részletesen meghatározza a tervben felteendő területeket is. Így pl.

- A tanácsi beruházás keretében épülő bérlakások számát.
- Az OTP-beruházásban épülő tanácsi vevőkijelölésű lakások számát.
- A közérdekű lakásigények kielégítésére fenntartott lakások számát stb.

A lakáselosztási tervben kell meghatározni a lakásproblémák megoldására fordítható támogatás összegét is.

A bérlő, illetve vevőkiválasztási jogról szóló rendelkezések leszögezik, hogy a közületi szerv bérlő, illetve vevőkiválasztási jogot csak a Végrehajtó Bizottsággal kötött megállapodás alapján szerezhet. A megállapodás tartalmi kelleikére is kitérnek a rendelkezések, így pl. a bekerülési költség hány %-áért hányszor szerezhet a közületi szerv bérlő, illetve vevőkiválasztási jogot.

A rendelet igényjogosultságról szóló fejezetének rendelkezései az új tanácsrendeletben jelentősen módosításra kerültek, illetve újakkal egészültek ki.

A tanácsrendelet ebben a fejezetben a tanácsi bérlakásokra és az OTP értékesítésű tanácsi vevőkijelölésű lakásokra az igényjogosultság személyi és vagyoni feltételeit határozza meg. Tanácsi bérlakásra igényjogosult, aki 80 000 Ft-ot meghaladó vagyontárggyal nem rendelkezik és az egy főre jutó jövedelem a 2500 Ft-ot nem haladja meg. Speciális szabályként fogalmazza meg a tanácsrendelet, hogy egyedülálló és nyugdíjasok egyszobás tanácsi bérlakás bérlőjéül akkor is kijelölhető, ha az egy főre jutó jövedelem a 3500 Ft-ot nem haladja meg. Kivételes esetben tanácsi bérlakásra jogosultnak ismerhető el az, akinek a jövedelme az előbbi jövedelemhatárokat 20%-kal nem nagyobb mértékben haladja meg. A gyermeket egyedül nevelőknél és nyugdíjasoknál az eltérés 30 %-os lehet.

Fiatal házások a szociális lakásigénylők kielégítése után – a jövedelmi és vagyoni, valamint szociális helyzetétől függetlenül határozott időre, vagy valamilyen feltétel bekövetkeztéig bérlakást kaphatnak, ha legalább 1000 Ft eltakarékosságot vállalnak és 5 éven belül vagy hamarabb kiköltöznek végleges lakásukba.

OTP-értékesítésű tanácsi vevőkijelölésű lakás vevőjéül lényegében bárki jelölhető, amennyiben a jogos lakásigények kielégítésre kerültek. Egyébként az OTP-értékesítésű lakás vevőjéül az az igénylő jelölhető ki, aki jövedelmi és vagyoni viszonyai miatt tanácsi bérlakásra nem jogosult, feltéve, hogy az egy főre eső átlagjövedelem a havi 4000 Ft-ot nem haladja meg. A fejezetben új szabályként szerepel a tanácsi támogatási formák feltételrendszere. A tanács a 61/1985. (XII. 27.) MT. sz. rendeletben kapott felhatalmazással élve a lakáshoz jutás elősegítése érdekében a lakásigénylőknek 150 ezer forintig terjedő támogatás biztosítására ad lehetőséget. E támogatást a Végrehajtó Bizottság a Lakásügyi Társadalmi Bizottság javaslata alapján

kedvezményes támogatás formájában lakóház (lakás) vásárlásához vagy építéséhez nyújthatja annak, aki

- az előző év december 31. napján érvényes lakásigénnyel rendelkezik,
- lakással, üdüléssel nem rendelkezik,
- családjának egy főre eső jövedelme a 3000 Ft-ot nem haladja meg,
- a család 100 ezer forintot meghaladó vagyontárggyal nem rendelkezik,
- kettő- vagy több kiskorú gyermekét saját háztartásában maga tartja el, vagy fiatal házások esetén vállalják két gyermek megszületését,
- a megszerzeni kívánt lakás nem haladja meg a család lakásigényének felső mértékét (a mérték meghatározásánál a születendő gyermeket is figyelembe kell venni),
- a lakás megszerzéséhez 10%-os saját erővel rendelkezik,
- kedvezményes kamatozású hosszú lejáratú állami kölcsön lehetőségét igénybe veszi,
- munkáltatói támogatás lehetőségét igénybe vette,
- a családfő legalább 1 éves folyamatos munkaviszonnyal rendelkezik,
- lakásépítés esetén vállalja annak 3 éven belül történő felépítését.

A pályakezdő és gyermekkel még nem rendelkező fiatal házások lakáshoz jutásának elősegítése érdekében a rendelet lehetőséget ad a jövedelemhatár számításánál a vállalt gyermekek számának figyelembevételére. Szintén külön kedvezményt ad azzal, hogy kivételesen indokolt esetben a jövedelemhatárt legfeljebb 20%-kal meghaladó család is támogatásban részesülhet.

A támogatási formáknál a rendelet figyelembe veszi a gyermeket egyedül nevelők és nyugdíjasok lakáshoz juttatását is. Ennek megfelelően, ha a megszerzeni kívánt lakás nem haladja meg a kérelmező lakásigényének alsó határát, akkor a Végrehajtó Bizottság a fenti feltételek fennállása esetén – kivéve a gyermek vállalásának feltételét – 100 ezer forintig terjedő kedvezményes kamatozású hitelt vagy vissza nem térítendő támogatást nyújthat.

További támogatási forma a telepszerű, korszerű lakásépítéshez kapcsolódik. Ennek a formának 50%-os telekár-támogatás nyújtható annak az építeni szándékozóknak, aki lakását a tanács által kialakított korszerű, csoportos lakóteleken kívánja felépíteni és a támogatási feltételeknek megfelel, továbbá a lakás felépítését a telek megszerzésétől számított 3 éven belül vállalja.

A támogatás nyújtásának – rendeltetésére és összegére is figyelemmel – több garanciális szabályai is vannak.

Ennek megfelelően azon túl, hogy a társadalmi bizottság javaslata alapján tanácsi testület dönt, a támogatás odaítélése előtt a kérelmező munkahelyének és tanácstagjának a véleményét is ki kell kérni.

További megkorlátozó rendelkezés, hogy a feltételek fennállása esetén sem kaphat támogatást az, aki 1984. január 1-után la-

kásproblémája megoldásához már vissza nem térítendő tanácsai támogatást vagy hitelt vett igénybe.

A támogatási formák rendeltetészerű funkcionálásának biztosítékaként mondja ki a rendelet, hogy ha a támogatásban részesülő nem tesz eleget a vállalt kötelezettségének, a vissza nem térítendő támogatás a kölcsön a kötelezettség nem teljesítésétől három hónapon belül köteles visszafizetni a meghíúsulás időpontjától számított 8%-os kamattal együtt.

Ez alól a V. B. kedvezőbb feltételeket határozhat meg – egyéni kérelem alapján, – ha a kérelmező önhibáján kívül nem tudott eleget tenni vállalt kötelezettségeinek.

A lakáshoz juttatás további kedvezményes formája meg a meghatározott helyen (pl. Október 6.-lakótelepen) fekvő telep-szerű többszintes lakások vevőinek támogatásban való részesítése, még az esetben is, ha a vevő a feltételeknek teljes egészében nem felel meg. Az e célra fordítható pénzösszeg mértékéről, a lakások meghatározásáról azonban a tanácsstestület dönt.

A további fejezetek lényegében – kisebb szövegezés korszorúsítási és tartalmi módosításokkal – a korábbi rendelet szabályait tartalmazzák.

Így a lakásigénylés és azok nyilvántartásáról szóló fejezetek az igénylés benyújtásának tartalmi és formai, valamint azok nyilvántartásának eljárási szabályait rögzítik.

A lakásigénylés kielégítése című fejezet a lakásügyi hatóság számára állapít meg eljárási szabályokat az igénylések kielégítése sorrendjével kapcsolatban.

Azoknak biztosít előnyöket a tanácsai bér-lakás kiutalása során, akik valamilyen oknál fogva sürgős beavatkozást igénylő lakáskörülmények között laknak. Pl. akinek a lakásában tartós beteg van, de elkülönítési lehetőség nincs; sokgyermekes családok számára, akik zsúfolt lakáskörülmények között laknak; életveszélyes a jelenlegi lakásuk, kivéve azonban, ha önhibájukból kerültek ilyen körülmények közé: fizikai vagy közvetlen termelést irányító dolgozóknak stb.

Az OTP-értékesítésű lakások vevőkijelölésénél további kiegészítéseket tesz a tanácsrendelet. Ennek megfelelően elsőseget élveznek a tanácsai bér-lakást leadók, akik ingatlanukat kisajátítás, vagy szanalás miatt veszítették el, gyermekét egyedül nevelő családfenntartók stb.

Az igénylés körülményeiben bekövetkezett változások bejelentéséről rendelkező fejezet a lakásigénylők számára állapít meg kötelezettséget. Ennek indoka, hogy a lakásügyi hatóság naprakészen ismerje az igénylők körülményeit.

A tanácsrendelet a továbbiakban rendelkezik még a lakásigények elbírálásáról, lakásépítési hozzájárulásról, a lakáshasználatbavételi díjról s a kedvezményekről, valamint az állami tulajdonú házingatlanok elidegenítésének szabályairól.

A rendelet kötelezővé teszi a Végrehajtó Bizottságnak, hogy a lakásigények elbírálásának társadalmi megalapozottsága érdekében hét tagú lakásügyi társadalmi bizottságot hozzon létre. E bizottság a lakásügyi hatóság, valamint a testület javaslattevő és véleményező szerve lakáselosztási kérdésekben.

A lakásépítési hozzájárulásról és a lakáshasználatbavételi díjakról szóló fejezet első részének rendelkezései tartalmazzák azokat a körülményeket, melyek miatt a lakásigénylő háromszoros lakáshasználatbavételi díjat köteles fizetni, mert nem szociális jelleggel kapta a tanácsai bér-lakást. A fejezet második részében a lakáshasználatbavételi díj fizetésével kapcsolatos kedvezmények találhatóak. Így pl. mely esetekben

adható a lakáshasználatbavételi díj fizetése alól mentesség, 50%-os kedvezmény vagy részletfizetési lehetőség.

Ezek a rendelkezések biztosítják, hogy a tanácsai bér-lakás-igénylők a megfelelő feltételek és a rászorultság alapján képesek legyenek a lakáshasználatbavételi díjat megfizetni.

A rendelet utolsó előtti fejezete azokat a kizáró okokat rögzíti, amelyek fennállása esetén állami tulajdonban álló házingatlan a lakók 75%-ának ez irányú szándéka esetén sem lehet elidegeníteni.

Végül a tanácsrendelet rendelkezik a hatálybalépésről és a korábbi lakásügyi rendelet hatályon kívül helyezéséről.

A záróröndekezés kimondja egyúttal, hogy az új rendelkezéseket a hatályba lépéskor még el nem bíralt lakásigénylések vonatkozásában is alkalmazni kell.

A tanácsstestület a lakásügyi tanácsrendelet megalkotásával egyidejűleg elfogadta annak mellékletét képező VII. ötéves tervi időszakra szóló komplex lakásellátási tervet.

Külön határozatban intézkedett továbbá az Október 6.-lakótelepen lévő 17 db háromszobás és 9 db három+fél szobás OTP-értékesítésű nagylakások támogatásra kijelöléséről.

Ehhez 1986-ban 1 500 000 Ft-ot, 1987. évre 1 100 000 Ft pénzügyi fedezetet biztosított.

A fentiekhez kapcsolódva fontos tudnivaló, hogy a támogatásra – a feltételek fennállása esetén is – csak azok lesznek jogosultak, akik 1986. július 15-ig megújítják lakásigényüket.

A tanácsrendeletet – kihirdetését követően – a Könyvtárakban és a Tanácsházán bárki megtekintheti, illetve a Igazgatási Osztálynál készségesen adnak felvilágosítást.
Megyeri László

Hármas ikrek Gyomaendrődön

Egy házaspár életében mindig nagy várakozás előzi meg a gyermek érkezését, akkor meg különösen, ha egyszerre több újszülöttet is várnak. A gyomaendrődi emberek először a rádióból értesülhettek róla, hogy Czeglédi Gyuláéknak február 25-én Budapesten a MÁV-kórházban hármas ikrei születtek. Azóta eltelt több mint három hónap. Vajon hogyan élnek most Czeglédiék?

A Gyomaendrőd Szabadság u. 3. sz. alatti lakásuk régi vályogépület, melybe némi felújítás után tudtak csak beköltözni. A lakásban példás rend fogad. A három kiságy közel egymáshoz, benne a három egészséges csecsemő. Czeglédi Gyula az Építőipari KSZ vasipari részlegében brigádvezető, felesége Irénke a Sütőipari Vállalat süteményüzemében betanított munkás. Igazi gyomaendrődi család: a férj gyomai, a feleség endrődi. Beszélgetésünk közben a gyerekek felébrednek. Szombat lévén most teljes egészében a család látja el őket. Tisztába tévés, etetés, szóval Irénke és Gyula mellett jól jön még a sógornő segítsége is. Irénkétől kérдем, hogyan

fogadták a hírt, hogy ikerterhesség áll fenn?

Az anyuka szeméből öröm sugárzik.

– Mikor megtudtam, hogy hármas ikreim születnek, egy kicsit félttem. Félttem a család fogadtatásától. Egyszeriben nem is tudtam igazán felmérni az egészet. Most már tudom, hogy nagyon sok gond, de még több öröm. Születési súlyuk? Gyuszi 2000g, Zsolti 2400 g, Szabina 1800 g. Most viszont Zsolti 5700 g, Gyuszi 4900 g, Szabina 4400 g, vagyis szépen fejlődnek. Szerencsémre azt mondhatom, hogy jó gyerekek. Milyen segítséget kaptak eddig?

– Szerencsére a férjem munkahelyétől és az én munkahelyemtől is hamar kaptunk segítséget, sőt a Tanácstól is kaptunk anyagi segítséget. Az is nagyon sok jelent, hogy egy szakképzett gondozónő hétköznap 8 órától délután 4 óráig állandóan segít és este egy nyugdíjas főnővér jár el besegíteni a fürdetésnél. Az is sokat jelent, hogy dr. Varga Géza gyermekszakorvos a helyszínre jön a gyermekeket ellenőrizni.

Sajnos a legnagyobb problémánk a lakás. Ez egy régi vályogház. A felújítással sem

tudtuk elérni, hogy fürdőszobánk legyen, pedig ez most nagyon fontos lenne. Reméljük, hogy a Tanács és az OTP segítségével a közeljövőben sikerül egy megfelelő lakáshoz jutnunk!

Biztos vagyok benne, hogy Czeglédi Gyulák gondjai hamarosan megoldódnak és a három újszülött nyugodt körülmények között fog felnőni.

Beinschróth Károly

AUTÓSBOLT

Június 3-án Autósbolt nyílt Gyomaendrőd Lenin u. 149. szám alatt. Az új üzlethelyiséget az ÁFÉSZ alakította ki, az üzletet pedig az Autótechnika Vállalat üzemelteti.

Az új üzletben autóalkatrészeket árulnak szovjet és NDK személykocsi márkákhoz (Volga, Moszkvics, Lada, Niva, – Trabant, Wartburg).

Az Autótechnika Vállalatnak az országban ez a negyedik ilyen jellegű üzlete.

Reméljük, hogy az új bolt minden autós meglegedésére szolgál.

Bemutatjuk városkörnyéki településeinket

III. Hunya

A körzetközpont délnyugati határán fekvő Hunya, amelyet Gyomaendrőd, Örménykút, Kondoros, Kamut, Mezőberény határol, 1945 végéig Endrődhez tartozott, így korábbi története Endrőd történetének a része. Aki bővebben akar megismerkedni községünk történetével, annak ajánlom Szarvas város-járás szabad negyedszázada 1945-1970. c. kiadvány Hunyáról szóló fejezetét.

A felszabadulást 1945. október 6-án hozták meg a szovjet csapatok. A község születésnapja 1946. január 27-én volt, akkor kapta meg önállóságát. A mai terület helyén azonban már jóval korábban is volt település, melyet a régészeti ásatások befejezése után lehet csak pontosítani.

A községgé válásnak megvan a története, amelynek minden fejezete izgalmas. Az alapító Hunya József, igen értelmes, haladó gondolkodású gazda volt, aki a múlt század végén több telket és temetkező helyet (templom részére is adott telket), valamint kedvezményes áron telket juttatott az odatelepülőknek.

Ezért a lakosság kérte, hogy a községet Hunyának nevezzék el.

Községünk alapvetően mezőgazdasági jellegű, a lakosság fő megélhetési formája a növénytermesztés és az állattenyésztés. A háztájból jelentős árbevételt kapnak a lakosok, a jövedelem azonban jóval szerényebb, mint korábban. Mindezért cserébe kell adni a szabadidőt, a rendszeres túlmunkát. A község napjainkig megőrizte önállóságát, élvezi ennek előnyeit, és viseli, vállalja a többletmunkával járó gondokat. Az infrastruktúra hiányosságai, az út, a nem megfelelő közlekedési és hírközlési lehetőségek az 1960-as években jelentősen csökkentették a lakosságot. Napjainkban komoly erőfeszítések nyomán a csökkenés megállt, és a község határozottan fiatalodik. A lakosság jelenlegi létszáma 1089 fő.

Mindez újabb gondokat okoz, az ellátás és a szórakozás terén nőnek az igények.

A faluban rendezettek az utcák, takarások a házak és a jól gondozott közterületeken egész nyáron virágzik a rózsza, díszlik a park. Hunyát még a megyehatáron belül sem ismerik mindenütt, gyakran előfordul, hogy értetlenkedve néznek ránk községünk neve hallatára. Azt általában tudják, hogy a földek jók és az emberek sem élnék rosszul.

A lakosságra mindig lehetett számítani, ha jó cél érdekében, társadalmi munkára kérték fel, s ez most is így van.

Jó ivóvízzel rendelkezünk, minden utcában járda van, a fürdőszoba általános. Ez évben szeretnénk befejezni a gázprogramot, ami azt jelentené, hogy év végéig minden házban biztosított a gázbevezetés lehetősége.

A tervek között szerepel az intézményhálózat rekonstrukciója és az utcák közül kettőben szilárd burkolat készítése a VII. ötéves tervben, valamint a telefonhálózat korszerűsítése.

Egészségügy

Községünk lakosságának előrehaladott életkora miatt, és a szabadban végzett nehéz fizikai munkák következtében a gyógyítás terén dolgozóakra nagy feladat hárul, amely munkát eredményesen és jól látják el. Az elmúlt évben közös összefogással sikerült végre megvalósítani a fogorvosi rendelőt. Nagyon régen kérte a lakosság, a pénz is megvolt, csak nem rajtunk múló adminisztratív szemlélet késleltette a megvalósulást.

Végül is a körzetközpont vezetőinek jó hozzáállása segítette hozzá bennünket, hogy jogos igényünk teljesülhetett. A körzeti rendelés mellett mozgó szakorvosi szolgálat is van havonta, onkológiai szűrés is szokott lenni. Minden állás betöltött, a felszerelés korszerű.

Iskola, óvoda

Jól felszerelt iskolában tanulnak a gyerekek. Számos volt növendék végez középiskolát és folytatja tanulmányait felsőoktatási intézményekben. Különböző versenyeken és seregszemléken érnek el országosan is elismerésre méltó eredményeket.

Az iskola új épületében, valamint napközi otthonában bevezetésre került a gáz.

Négy tanterem világításának korszerűsítését tervezzük, jól felkészült tantestület végzi a gyermekek nevelését, oktatását. A tanítási órákon túl szakkörökben és úttörőfoglalkozásokon gyarapítják tudásukat és edzik testüket.

Szívesen vállalnak társadalmi munkát is. Tiszta, otthonos az óvoda környéke. Felszerelése javításához, kiegészítéséhez gyakran adnak segítséget a szülők és a patronáló szocialista brigádok. Egy osztatlan csoporttal működik, az udvara tágas, füvesített, sok az árnyékot adó fa.

Kulturális élet, művelődés, sport

Községünkben jól felszerelt könyvtár működik. A közművelődés a két nagyhatalom: a rádió és a televízió által sugárzott műsorok hatása alatt áll.

Kevesebb idő és energia jut erre a területre a nagy munkatempó miatt. Főleg az iskolások és a KISZ-korosztály érdeklődési körét kellene bővíteni. A helyi művelődési lehetőségeket fokozni kellene. A Művelődési Ház fenntartására és üzemeltetésére szánt összeg kevés, saját forrásból szinte nem is érhető el. Gondjaink, problémáink azonosan hasonló nagyságúak a kis településekével.

A községünkben működő társadalmi szervezetek (Vöröskereszt, MHSZ, önkéntes rendőrök, önkéntes tűzoltók) eredményesen tevékenykednek. Az oktatási és művelődési intézmények integrálásának eredményei biztatóak.

Az utóbbi időben a sport is eredményesen fejlődik.

ÁFÉSZ

Gyomaendrőd és Vidéke ÁFÉSZ látja el a kereskedelmi tevékenységet. A lakosság igénye nem mindig találkozik a lehetőségekkel. Az elmúlt évben átalakításra került az élelmiszerbolt, amelynek nagyon örülünk, annak már kevésbé, hogy a bolt készlete viszont nem változott jelentősen. A lakosság közéletének sokat fejlődött. Ez évben került sor a vendéglő korszerűsítésére, amely már régi gond volt. Ugyancsak korszerűsítik az Iparcikk boltot is.

Hunyán 5 kiskereskedelmi, 2 vendéglátóipari, 1 felvásárlási és 2 ipari egységet üzemeltet az ÁFÉSZ. Az egységek tevékenységét 7 fős Intéző Bizottság irányítja és 5 fős Ellenőrző Bizottság ellenőrzi.

A táp- és takarmányellátás jó, ez mondható el a baromfi-felvásárlásról is. A zöldség- és gyümölcsfelvásárlás nem megoldott.

Foglalkoztatási gondok megoldása hozta létre a „Gyoma” Kötőipari Szövetkezet hunyai részlegét. Az üzem 29 fővel működik jelenleg. Exportra készítenek termékeket.

A Hunyadi Mezőgazdasági Termelőszövetkezet

Jelentős hatással volt a falu életére az 1949. augusztus 20-án megalakuló Szabadság Termelőszövetkezet, majd több tsz alakulása követte, ezek egyesüléséből alakult 1962-ben a Hunyadi Mgtsz. Jelenleg 509 fő tagja van és 2844 ha területen gazdálkodik. Az elmúlt évben 154 millió termelési értéke és közel 14 millió Ft nyeresége volt. Négyeszeres kiváló és egy miniszteri dicséret oklevél tulajdonosai. Az adottságokból következik, hogy az eredményesség szempontjából az alaptevékenység a meghatározó, azon belül elsősorban a növénytermesztésen múlik a jövedelmezőség.

Gabona és ipari növénytermesztés mellett az utóbbi időben a vetőmagtermesztés jelentős fejlődése figyelhető meg.

Az elmúlt öt évben 70 millió Ft beruházása történt meg. Jelentősebb beruházás volt a gépesítésben az IGP program, az öntözés bevezetése. Különösen jelentős fejlesztés volt a földgáztüzelésre történő átállítás, mely egyben lehetőséget adott a községbe történő bevezetésre is. A szorgalmáról ismert tagság és az egyre jobban összekovácsolódó vezetési elvű VII. ötéves tervben is jelentős feladatok állnak, amelyek megvalósítása reálisan várható.

Sok mindent lehetne még mondani községünkről, de inkább beszéljenek a tettek. A hunyai emberek bíznak abban, hogy a községnek nemcsak múltja és jelene, hanem jövője is lesz.

Pártunk XIII. kongresszusán elhatározott településfejlesztési politikája reményt nyújt arra, hogy több mindent fogunk kapni, de azt is tudjuk, hogy nekünk is vannak kötelességeink, amit teljesíteni kell.

Fekete Imre
Tsz párttitkár

Nem volt nehéz a fenti címet kitalálni, mivel a takarékszövetkezetek már évek óta hirdetik így magukat: „Útba esik jövet menet, a takarékszövetkezet.”

Nos, hogy útba essék – arról az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet már több mint húsz éve gondoskodik. Egyik oldalon a kirendeltségek számának növekedésével, másrészt a szolgáltatások újabb és újabb formájának bevezetésével.

Eddig összesen tíz telephellyel rendelkeznek. Gyomaendrődön 2, Hunyán, Köröstarcsán, Mezőberényben, Csárdaszálláson, Muroyban, Békésben, Bélmegyeren és Tarhoson pedig 1. A kilenc településen valamivel több mint 60 ezer ember él. E lélekszám jó része valamilyen kapcsolattal áll a takarékszövetkezettel.

A szövetkezet életét a töretlen fejlődés jellemzi. Még mostanában is, amikor állandóan arról beszélünk, hogy nehezednek az életkörülmények – vagy talán éppen azért –, tudják emelni a betétállományt. 1985-ben például a tervezett 32 millió helyett 56 millióval.

Különösen erős a pénz befelé áramlása október hónapban.

1985-ben is ők nyerték a takarékszövetkezetek közötti megyei versenyt. Csak október hónapban közel 1300 új betétet nyitottak. Igaz, ha számbavesszük azt is, hogy az országban nagyságát tekintve a 4–5. a sorban, akkor ez szinte természetes. Mint ahogy természetesnek vesszük azt is, hogy a dolgozó kollektíva gyorsan, rugalmasan, szolgálatkészen intézi ügyeinket.

A szolgáltatások széles skáláját igyekeznek még mindig bővíteni. 1985-re ez különösen érvényes. Az áramdíjak beszédésének átvállalásával egy újabb réteg bekapcsolódásának lehetőségét teremtették meg. Nyilvánvaló, hogy aki most csak ilyen szándékkal jön be, legközelebb ide hozza a pénzét, vagy innen vesz kölcsön.

A tanács által kibocsátott gázkötvényekből 5 millió forint értékű két hónap alatt adtak el. Ehhez kapcsolódik egyik legújabb szolgáltatásuk is. A belső szerelési munkálatokhoz 3%-os kamattal kölcsönrel állnak az igénylők rendelkezésére.

De talán mégis 1985 legjelentősebb szolgáltatásának tartom a lakásvásárlási kölcsön bevezetését. Sokat könnyít a fiataloknak önálló otthon megteremtésében vagy minőségi cserék lebonyolításában. Ha vételár 25%-a már megvan, a többi a takarékszövetkezet 10 éves törlesztésre adja kölcsönként. Ugyancsak rendelkezésre állnak építési kölcsönök is.

Mégis mi volt az apópjá e cikknek? Az, hogy kezembe került a Békés Megyei Szövetkezeti Élet májusi száma. Sok – községtünk szövetkezeteivel kapcsolatos – cikket találtam benne.

De ami a legmeglepőbb volt számomra, hogy a kitüntetett szövetkezeti dolgozók cím alatt az első név a Róza Vendelné. Hazánk felszabadulásának 41. évfordulója alkalmából a Munka Érdemrend arany fokozatát kapta. Az első gondolatom az volt, hogy ezt nyugdíjba vonuláskor szokták

adni – mint később megtudtam, nem erről van szó. A másik dolog ami felötlött bennem, hogy ismerjük-e mi igazán a környezetünket?

Az indított útnak, hogy egy kicsit ismerkedjem magával a szövetkezettel is. Így tudtam meg a fentebb leírtakat, meg azt is, hogy az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet az 1985-ös eredményei alapján 10. alkalommal kapta meg a Kiváló Szövetkezet címet.

De amint Rózáné elmondta az 6 kitüntetésében is benne van az egész kollektíva munkája. Hisz ilyen eredményeket csak ilyen kitűnő, a feladatait jól értő munkatársakkal lehet elérni.

Természetes, hogy a jövő is szóba került. Sok érdekes elképzelés körvonalazódik már és halad a megvalósulás felé. Ezekről azonban a megvalósulás pillanatában szólnék egy későbbi cikkben.

Ami már biztos, – igaz egyelőre csak egy kisebb réteg igényét elégíti ki – a szférarendszer létrehozása. Többen szeretnék értékeiket biztonságban tudni. Legyen az ékszer, takarékkönyv, vagy valamilyen fontosabb irat. Nos, erre rövidesen lehetőség nyílik. Csekély bérleti díj ellenében lehet majd széfet bérelni.

A másik újdonság – megint csak azt hiszem az országban egyedülálló jelenséggel állunk szemben – a Vidovszky-emlékszoba létesítése. Mint tudjuk, Vidovszky Béla – Gyoma szülöttje – festőművész volt. Születésének 100. évfordulójára utcát is neveztek el róla nagyközségünkben.

Az emlékszoba létesítését és az életmű összegyűjtését Láng Miklós a Budapesti Művészbarátok egylete Vidovszky Emlékbizottságának elnöke, már régóta szorgalmazza. A feltételek hiányában ez mind eddig nem haladt előre. Most az Endrőd és Vidéke Takarékszövetkezet – a szövetkezeti mozgalomra oly jellemző; a közművelődést anyagilag és erkölcsileg eredménnyel támogató hagyományainak jegyében – felajánlotta a Kossuth u. 30. szám alatti kirendeltségén egyik irodáját Vidovszky-emlékszobának.

A megyei engedély is az illetékesek birtokeában van – így semmi akadálya, hogy az idegenforgalom már az idén elvihesse a híret ennek a szép kezdeményezésnek.

Ugyancsak szóba került a Corini-gyűjtemény is, ami jelenleg Orosházán van kiállítva. Oda már Békésről került, ahová 1984. februárjától 1986. februárjáig kölcsön adtuk. Őszintén aggódom a gyűjteményért.

Hozzuk haza az anyagot és míg jobb helye nem lesz – a takarékszövetkezet tárgyalójában vagy a tanácsi kirendeltség nagytermében helyezzük azt el.

A Vidovszky-emlékszoba látogathatóságát, az értékes képanyag őrzését, a propaganda tevékenységet vállalja a takarékszövetkezet. Amikor megköszönjük ezt a profilkukba egyáltalán nem kötelező újabb szolgáltatásukat, egyben gratulálunk a személyes és kollektív kitüntetésekhez is.

K. K.

Az idén április 4-e és május 1-e alkalmából ismét sor került a település társadalmi munkában élenjáró dolgozóinak erkölcsi elismerésére.

A Minisztertanács által alapított „Kiváló Társadalmi Munkáért” kitüntetést Solymosi János nyugdíjas középiskolai tanár a 24. sz. választókerület tanácstagja vehette át.

A magas erkölcsi elismerés méltóan fejezte ki Solymosi elvtársnak a tanácsok megalakulása óta a tanácstestületben és Ügyrendi Bizottság elnöki tisztségében, a közéletben, a közművelődésben és a választókerületben huzamosabb ideje végzett áldozatkész társadalmi tevékenységét.

A Békés megyei Tanács 1/1978. sz. rendeletével alapított „Településfejlesztő Társadalmi Munkáért – Békés megye” kitüntető plakettben településünk három dolgozója részesült. A Békés megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága a megyéből tíz társadalmi munkást tüntetett ki, közöttük Kereki Lászlónét, az Endrőd és vidéke Takarékszövetkezet dolgozóját.

Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközségi Tanács Végrehajtó Bizottsága helyi elismerésül e kitüntetésben Pálinkás Jánost, a Béke Tsz traktorosát és Gellai Miklóst a Győzelem Tsz személyzeti vezetőjét részesítette.

Kitüntetettjeink az elmúlt évek során tevékenységükkel jelentősen hozzájárultak a gázprogram megvalósításához, gyermekintézményeink fenntartásához és karbantartásához, az üzemeken belüli Felszabadulási és Kongresszusi Munkaverseny keretében a településfejlesztő társadalmi munka kiszélesítéséhez, ezáltal is elősegítve településünk további fejlődését.

A kitüntetésekhez ezúton is szívből gratulálunk.

Megyeri László

Tűzoltóversenyekről

Május 17-én a gyomaendrődi Erzsébetligeti Sportpályán vállalati és önkéntes tűzoltók részére I. fokozatú területi tűzoltóversenyt rendezett Szarvas Város Tűzoltó Parancsnoksága és a Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközségi Tanács.

A versenyre 30 csapat nevezett be. A színvonalas verseny sok izgalmat és jó eredményeket hozott. A tűzoltóverseny közönségét a szünetben dívatbemutatóval, beatkoncerttel és tűzoltó bemutatóval szórakoztatták.

A II. fokozatú versenyre területünkről 6 csapat jutott be, ahol a gyomaendrődi fiú csapat volt a legeredményesebb és jutott tovább.

A III. fokozatú versenyt június 12–15-én rendezték Szentesen, ahol már Csongrád, Békés, Bács-Kiskun, Szolnok megyék és Budapest csapatai mérték össze felkészültségüket.

Ezen a versenyen a gyomaendrődi fiúk az előkelő II. helyezést érték el.

Beinschróth Károly

1986. április 21–23. rangos esemény színhelye volt a 20 éve működő gyomaendrődi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet.

Az Országos Szakma Kiváló Tanulója Verseny baromfitenyésztő szakmában az idei volt a negyedik, amit ez iskolában bonyolítottak le, s ez nagy megtiszteltetés az iskola számára.

A versenyen 9 iskola 17 kiválóan felkészített tanulója vett részt.

Az OSZKT verseny célja:

- a szakmunkásképzés hatékonyságának vizsgálata,
- a tanulók gyakorlati készségének felmérése,
- az iskolai versenyek összegzése, csúcsa.

Az iskola a verseny lebonyolításához támogatást kapott többek között a MÉM, a MEDOSZ, a KISZ és a Békés megyei Tanács részéről.

Külön köszönetet érdemel a fűszeggyarmati Vörös Csillag Tsz, ahol a versenyek gyakorlati részét bonyolították le ideális körülmények között.

A nagy megméretés három részből állt: írásbeli, szóbeli és gyakorlati feladatokból.

A szoros, végig nyílt vetélkedésben az első helyet Lestyán Veronika a gyomaendrődi Mg Szakmunkásképző Intézet tanulója szerezte meg. A II. és III. helyen tatai versenyzők végeztek. Az V. helyezett Papp Anikó szintén a gyomaendrődi iskola tanulója volt.

A nemes vetélkedés I-től VI. helyezettei szakmunkás bizonyítványt kaptak. Az első helyet elért versenyző 2 hetes NDK-ba szóló jutalomútdíjban részesült.

KIÁLLÍTÁS

1986. április 16-tól 27-ig a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet folyosó galériáján Póka György és Meskó Anna gyulai művész pedagógus házaspár kiállítása volt látható az OSZKT verseny háttér rendezvényeként.

A kiállítást Urbán Vince, az iskola igazgatója nyitotta meg.

A kiállítás megtekintése után a szép számú közönség kérdéseket tehetett fel a művész házaspárnak. Így betekintést nyerhettek a műalkotások keletkezésének műhelytitkaiba.

Gyomaendrődi Híradó

Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint

a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság

Főszerkesztő: Jánovszky György

Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

Településünk kedvező természeti adottságai folytán idegenforgalmunk az utóbbi években jelentősen megnövekedett.

Ebben két tényező játszik jelentős szerepet, mégpedig Liget-Fürdő, valamint a holtágakkal szabdalta Hármas-Körös vidéke adta kedvező lehetőség a pihenésre, a kapcsolódásra, gyógyulásra. Adottságainak megfelelően két üdülöhelyi rész alakult ki, mégpedig a Fürdő környékén, továbbá a Templom-, Sóczó-, Bónom-zugként ismert endrődi üdülőtérület.

Kedvezőbb adottsága jelenleg a Fürdő környékének van, hiszen itt a terület közművesített, kereskedelmi és vendéglátóipari ellátottsága már biztosított. A Megyei Tanács a múlt évben felmérte a települések üdülöhelyi adottságát, s javasolta tanácsunknak, hogy a Fürdő környékét nyilvánítsuk üdülöhellyé.

Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközség Tanácsa 23/1986. (V. 29.) sz. határozatával a falualjai holtág – 4243 sz. közút (Dévaványai út) – 1097. hrsz. út (a sporttelep mögötti kiserdőnél húzóódó út) – Vidovszky utca – Semmelweis utca – 1173/18. hrsz. (vlt iskolai gyakorlóterület) utcák által határolt területet üdülöhellyé nyilvánította. Az üdülöhely területébe, így az Erzsébetliget, a sportpálya, az Ifjúsági Tábor, Liget-Fürdő, a Kiss Lajos üdülőttelep (beleértve a volt iskolai gyakorlóterület) tartozik.

Ezen terület üdülöhelyi jellege különösen nyári időszakban eddig is meg volt, a tanács döntést ezt szentesítette.

E tény adatokkal is alá lehet támasztani. A Liget-Fürdőt évente kb. 100 000 fő látogatja. A Fürdő területén lévő sátorozó hely, valamint a 80 fős Ifjúsági Tábor nyári időszakban teljes kapacitással üzemel, s így is csak a jelentkező igények egy részét tudja kielégíteni. A személyi, valamint vállalati tulajdonú üdülőkkel együtt az üdülöhely területén mintegy 700 fő részére biztosít szálláslehetőséget.

Az üdülöhellyé nyilvánítással együtt tanácsunk 1986. évi 6. sz. rendeletével szabályozta az üdülöhely sajátos környezeti és használati követelményeit, annak érdeké-

ben, hogy a jelentkező igények mind magasabb színvonalon kerüljenek kielégítésre. Így többek között az üdülöhelyi állattartásra, a járművek parkírozására, sátorozásra, a fokozott köztisztasági követelményekre állapított meg szabályokat.

Az üdülöhely fejlesztése, fenntartása anyagi eszközöket kíván, s ennek egyik fontos forrása az üdülöhelyi díj.

A gyógy- és üdülöhelyekről szóló 62/1984. (XII. 19.) MT. sz. rendelet szerint azok, akik az üdülöhelyen nem állandó lakosként tartózkodnak, üdülöhelyi díjat kötelesek fizetni.

Az üdülöhelyi díj mértékét tanácsunk az üdülöhely jellegének megfelelően két időszakra határozta meg a következő mértékben. Június 1-től augusztus 31-ig terjedő időszakban:

- külföldi állampolgároknak személyenként és naponként 15,- Ft
  - magyar állampolgároknak személyenként és naponként 5,- Ft
  - szervezett üdülésben résztvevőknek személyenként és naponként 2,- Ft.
- Az év többi, tehát főszezonon kívüli időszakában:
- külföldi állampolgároknak személyenként és naponként 5,- Ft
  - magyar állampolgároknak személyenként és naponként 2,- Ft
  - szervezett üdülésben résztvevőknek személyenként és naponként 1,- Ft.

Az üdülöhelyi díj helyett évi 300 Ft díj-átalányt köteles fizetni az a magánszemély, akinek az üdülöhely területén üdülő van a tulajdonában, illetve haszonélvezetében.

Az üdülöhelyi díj fizetése alól jogszabály a következő személyeknek biztosít mentességet:

- a szálláshelyet nem igénylő kirándulónak és látogatóknak,
- a 14 éven aluliaknak,
- oktatási intézmények nappali tagozatos tanulóinak, hallgatóinak,
- nyugdíjasoknak,
- sorkatonai szolgálatot teljesítőknak,
- önálló keresettel, jövedelemmel nem rendelkező szellemi, illetve testi fogyatékosoknak,
- a három- és többgyermekes családok tagjainak együttes ott-tartózkodásuk esetén,
- az üdülöhely területén munkavégzéssel összefüggő kötelezettség alapján ott-tartózkodóknak,
- a település állandó lakosainak és a díj-átalány fizetésére kötelezettek közeli hozzátartozóinak.

Az üdülöhelyi díjat a szállásadó köteles beszélni és a tanács részére befizetni. Az üdülőtulajdonosokat, illetve a szálláshelyeket üzemeltetőket a tanács szakigazgatási szerve részletesen tájékoztatni fogja az ezzel kapcsolatos tudnivalókról, kötelezettségekről. A tanácsrendelet, 1986. július 1. napján lép hatályba, így az üdülöhelyi díj fizetési kötelezettség is ezen időponttól áll fenn.

Hunyá Miklós
vb-titkár

Nőklub alakult

Az elmúlt év végén alakult meg, a MEDOSZ székházban működik. A megalakulás célja a szakszervezet nőtagjai és a környéken lakó nők számára kollektív elfoglaltság biztosítása. A tervek között szerepel többek között ismeretterjesztő előadások tartása, kirándulások szervezése, kézimunkázás és kötetlen szórakozás is. A nőklub első megmozdulása egy teadélután szervezése volt, mely egyben az anyagi bázis megalapozását is jelentette a havi tagdíj-befizetés mellett. Volt már batusbál, nőnap ünnepség, vacsora és két előadás is.

A klub működését 5 tagú vezetőség irányítja. Összejövetelüket szerdai napokon tartják a MEDOSZ helyi alapszervezetének helyiségében, Lenin út 172. sz. alatt, ahol minden érdeklődőt szívesen látnak.

Beinschróth Károly

GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ

1986. OKTÓBER

V. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

Címer és zászlótervünk társadalmi vitájához

GYOMAENDRŐD

A címerhasználat eredete a középkorra vezethető vissza, amikor egyes személyek, családok, míg a későbbi korokban a szabad városok és községek is bizonyos szabályok szerint megformált jelvényt alkottak maguknak.

Az idők folyamán a jelképek, címerek szerepe és jelentősége átalakult, új rendeltetést kapott.

Az urbanizáció rohamos fejlődésével városaink egyre inkább uniformizálódtak. E nemkívánatos hatás ellensúlyozására sorra alakultak a városépítő egyesületek, felújítják és helyreállítják a történelmi városmagokat, s építészek keresik annak lehetőségét, hogyan őrizhető meg a települések jellegzetes arculata.

E folyamatba illik az az általános igény is, hogy legyen a településeknek olyan jelképe, amely erősíti az adott közösséghez, a településhez tartozás érzését, az egészséges lokálpatriotizmust.

Ezt az igényt felismerve a Minisztertanács 1006/1974. (II. 22.) számú határozatával szabályozta a helyi címer és zászló használatának rendjét. A határozat a helyi címer alkotása kapcsán a tanácsoknak tág lehetőséget biztosít. A határozat értelmében: a helyi címer a település múltjára és mai jellegzetességére utaló jelkép. Használatát tekintve csak egy megszigorítást tesz: nem csökkentheti az állami címer jelentőségét, azt nem helyettesítheti. A minisztertanácsi határozat címer és zászló alkotását nemcsak a városoknak, hanem engedély alapján a jelentősebb nagyközségeknek is lehetővé teszi. A közigazgatásban 1984. január 1-vel bekövetkezett átszervezést követően megyénk szinte valamennyi városi jogú és megyei irányítású nagyközsége igényelte a saját címer és zászló alkotásának lehetőségét. Ezen igényekkel Békés megye Tanácsának Végrehajtó Bizottsága egyetértett, s kezdeményezte a Minisztertanács Tanácsi Hivatalánál a szükséges engedély megadását.

Gyomaendrőd városi jogú Nagyközség Tanácsa 1985. szeptemberi ülésén már az MT. TH. engedélyének birtokában dönthetett arról, hogy ez évben megalkotja a település címeréről és zászlajáról szóló tanácsrendeletét.

A testületi döntést követően a Végrehajtó Bizottság irányításával az elmúlt év végén kezdődtek meg a szükséges előké-

születek. A címerrajz-tervek elkészítésével a Képző- és Iparművészeti Lektorátus kijelölése alapján Szereday Ilona békéscsabai grafikusművészt bízta meg a Végrehajtó Bizottság.

A tervezetek elkészítésénél a megrendelő tanácsnak és a címertervet művészi formába öntő grafikusnak több szempontra kellett figyelemmel lennie. Formai oldalról a címerekkel szembeni követelmény, hogy az egyszerű legyen, feleljen meg az esztétikai és címertani követelményeknek, s a választott formák miniatűrben éppoly jól mutassanak, mint nagy felületen. Tartalmi szempontból, azaz a címer mondanójának meghatározásánál – amely a tanácsstület önkormányzati joga –, legfontosabb, hogy az jelképezze a települést, időtálló legyen, s a lakosság is érezze azt magáénak.

Ez utóbbi az előkészítő testületet komoly fejtörés elé állította. Ugyanis településünknek elnevezésénél fogva nem lehet olyan címertervet készíteni, amely a szemléltető egyértelműen a településünkre asszociálná. Ezek az úgynevezett beszélő, vagy névcímerek, mint pl. Szarvas város szökellő szarvasa, vagy Kecskemét ágaskodó kecskéje.

Maradt tehát az, hogy jelképet mai életünk jellegzetes sajátosságai közül válasszunk, vagy azt a történelmi múltba keressünk. Az előbbi esetben a variációk sokaságát lehetne kialakítani, hisz települé-

sünkre egyaránt jellemző a mezőgazdaság, ipar (ezen belül is a cipőipar, textilipar, a nagyműltű könyvnyomtatás, stb.), vagy éppenséggel a halászat.

Látunk kell viszont, hogy ezek közül önmagában egyik sem fejezi ki a településünket (s a gazdaság jelenlegi szerkezete sem örök érvényű), viszont a címet sem lehet teletszóval jelképezni. Mindezek túlmenően a címetart is óva int a közhe-lyek alkalmazásától, mint pl. a könyv, vagy cipő, mert a településen ilyen ipar van.

Kézenfekvőnek látszott tehát, hogy a történelmi múltban kell kutatnunk olyan jelképeket után, amelyek a címerpajzsunkra emelhetők. A legtöbb fordulóban megvitatott és módosított grafikák közül végül így esett a választás Endrőd 1718-as és Gyoma Mezőváros 1830-as címerei jelképeinek a mai életünkre utaló és a korábbiakban ismertett követelmények érvényesítésével elkészített címerrajz-tervére. A felhasznált jelképek eredeti jelentéstartalma ma már nem ismert. (Nemes feladata lehetne viszont lelkes amatőr és hivatásos helytörténeti kutatóinknak!)

Számunkra nagy jelentőséggel bír viszont a mai mondanivalója, – az együtvé tartozás, közös boldogulás és felemelkedés –, melyet szépen szimbolizál a „gyoma- mai” szárnyas állatfigura mancsaiban tartott „endrődi” liliom. A Hármasköröst jelképező három folyó találkozása egyaránt utal a történelmi múltú és szép jövővel biztató élethelyünkre. A mázak (színek) megválasztásánál elsősorban a címertani szempontokat kellett figyelembe venni. Az állatfigura és liliom arany, illetve a folyó ezüst színe, valamint a fekete kontúrok a címerek klasszikus és nemes mázai. A címerterest vörös mezője, amely szintén a címerek alapszíne, kifejezi egyúttal a jelentős munkásmozgalmi múltat és a szocialista jelentést.

A zászlóterv a címer felhasználásával készült el. A téglalap alakú zászló alapszíne kék, rojtja ezüst színű. Benne középen van elhelyezve a települési címer, fölötte a helynév.

Az idézett minisztertanácsi határozat értelmében a Képző- és Iparművészeti Lektorátus (melynek az esztétikai, címertani követelmények érvényesítése és a történelmi hitelesség igazolása a feladata)

folytatás a 2. oldalon

1944. október 6. neves dátum Gyomaendrőd, Békés megye történelmében, a megye, a község felszabadulásának évfordulója.

A sors véletlenje folytán ez a nap – október 6. – egybeesik a tizenhárom aradi vértanú mártírhalálának évfordulójával. Az egyik megemlékezés országos, a másik inkább helyi jelentőségű.

Helyi jelentőségű a 42 évvel ezelőtti, egy új világ megteremtésének első lépcsőfoka. S mi minden történt az elmúlt évtizedek alatt!

Ha településünk arculatát megvizsgáljuk, a fejlődés óriási. Az erők összefogása a két település egyesülése, a közigazgatás korszerűsítése mind új és nagy feladatok elé állította az itt lakókat. Az eredmények nem jöttek maguktól, hisz csak közös összefogással lehetett megvalósítani a víz és szennyvízhálózat kialakítását, az épülő gázgerincvezeteket, a lakótelepeket és sorolhatnánk az eredményeket még tovább. Az összefogás az erők koncentrációja mindig nagy eredményekhez vezetett.

A nagyközség lakosságának politikai érettségét bizonyítja, hogy a végbement társadalmi és politikai változásoknak befogadói voltak, jól éltek az új választási törvény lehetőségeivel, megértették az értelmes célok megvalósítására elfogadott „TEFA” bevezetését, egyszóval éltek és élnek a szabadság adta lehetőséggel.

Tudjuk, hogy az eltelt 42 év nemcsak sikereket eredményezett, de a kudarcokon összefogással, a hibák nyílt, őszinte feltárással mindig túljutottunk.

Mi gyomaendrődiek az elmúlt évtizedekben jól gazdálkodtunk a 42 éve kapott szabadsággal. A község lakosságának élete szebb és boldogabb lett. Az elért eredményeket jobb, eredményesebb munkával kell megőriznünk, megszilárdítanunk és továbbfejlesztenünk.

B. L.

hozzájárult a címer- és zászlóterv tanácsrendeletben történő megalkotásához.

A tanácsstületnek a címerpajzsra emelhető települési jelkép és zászló megalkotásáról a lakosság véleményének figyelembevételével kell tanácsrendeletben döntenie. A tanácsrendeletnek a jelképek alkotása mellett rendelkeznie kell azok felhasználásának szabályairól, valamint tartalmaznia kell a tanácsrendelet általános alaki jelképeit is. A tanácsrendelet-tervezet ennek megfelelően három fejezetből épül fel.

Az első fejezet a címer, a második a zászló használatát szabályozza, míg a harmadik fejezet a vegyes rendelkezéseket foglalja össze.

Az I. fejezet első szakasza a címer leírását tartalmazza. Így pl. „A kerekített oldalú háromszögű pajzs vörös mezőjében a címertest első szélé derekától a felső széléig ágaskodó aranyszínű szárnyasállat-figura mellőss mancsaiban háromvirágú aranyszínű liliumot tart. Alatta a címertest hátsó szélétől elötűnő három ezüst színű folyó találkozásában balra mutató nyílvesző.

A vörös mező a munkásmozgalmi múltat és a szocialista jelent, az ágaskodó szárnyasállat mancsaiban tartott lilium a két történelmi település egyesüléséből létrejött városunk felemelkedését szimbolizálja, míg a három folyó találkozás a Hármas-Köröst jelképezi.” (A fent ismertetett leírás egy lehetséges változat.)

A következő szakaszok rendelkezései előírják, hogy a címer csak díszítő és utaló jelképként használható fel. Ennek megfelelően alkalmazható pl. a tanácsülés meghívóin, a település történelmével, történetével, életével foglalkozó kiadványokon, a tanács által alapított kitüntető és emlékműveken, ünnepeken és rendezvényeken, nemzetközi kapcsolatokban. A rendelet lehetővé teszi, hogy egyes esetekben a tanácselnök hozzájárulásával nem tanács szerv is felhasználhatja. A minisztertanács határozat értelmében a rendelet kimondja, hogy az állami és települési címer együttes használata esetén az előbbi méretével, elhelyezésével elsőbbséget élvez, illetve, hogy a települési címer a hatósági eljárás során nem alkalmazható.

A címerrel foglalkozó fejezet rendelkezik a címer használatának módjáról. Ezek között leszögezi, hogy a települési címert csak hiteles alakban szabad ábrázolni. Lehetővé teszi viszont a hiteles ábrázolás megsértésének elkerülésével történő kicsinyítést, illetve egyszínű felhasználását, valamint hogy megjelenésével kizárólag a tárgy anyagának színében jelentkezék. Pl. bőrre, fémre történő kivitelezését. A fejezet utolsó szakasza a címer előállításának, használatának és forgalmazásának engedélyezését szabályozza.

A második fejezet a zászlóval kapcsolatos rendelkezéseket foglalja össze. A fejezet kezdő szakasza a zászló leírását rögzíti. Így pl. „A zászló alapszíne kék, a rojt színe ezüst. A zászló középső részében van elhelyezve a település címere és fölötte – a címer szélességének megfelelő térközben – kell feltüntetni a helységnévet nagybetűvel fekete színben.”

A fejezet rendelkezik a zászló használatának köréről. Így pl. nemzeti ünnepek alkalmával, a tanács ülése és más jelentősebb helyi események alkalmával, a település bel- és külföldi kapcsolataiban, emlék és csere-zászlóként. A zászló használatának módjánál utal a címer előállítására, használatára, forgalmazására vonatkozó rendelkezések értelemeszerű alkalmazására. Rendelkezik arról, hogy a zászlóból egyet, a tanács épületében kell elhelyezni. Előírja, hogy a települési zászló és a nemzeti, valamint a vörös zászló együttes kítűzésénél az utóbbiak jelentősége csökkentésének elkerülésével kell eljárni. A települési zászló mérete nem lehet nagyobb, mint a nemzeti színű és a vörös zászló.

A harmadik fejezet a vegyes és szabálysértési rendelkezéseket foglalja egybe. A szabálysértési rendelkezések tételesen felsorolják azokat a tényállásokat, amelyek fennállása esetén az Igazgatási Osztály az elkövetőt 1000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal súlythatja.

A rendelkezések kimondják, hogy a tanácselnök a címer és zászló használati engedélyt visszavonhatja, ha az engedélyes ezzel kapcsolatos szabálysértést követett el, illetve arra egyéb ok miatt méltatlanná vált.

A rendelet végül a hatályba léptető rendelkezésekkel zárul.

A tanácsstület szeptember 25-i ülésén a tervezeteket megvitatta, s azt alkalmasnak találta a lakosság véleményének megismertetésére.

Ezzel egyidejűleg intézkedett a címer és zászlótervek, valamint a használatát szabályozó tanácsrendelet-tervezet lakossági társadalmi vitára bocsátásáról.

A tervezetek vitájára október 27 és 28-án este 18 órakor került sor a Tanácsházán és a Kirendeltségen.

Kérjük a Tisztelt Lakosságot, hogy észrevételeikkel, javaslataikkal segítségük elő a tanácsstület rendeletalkotó munkáját.

Megyeri László

Táncosaink külföldön

A SZÖVOSZ utaztatásában augusztus 12–21-ig a Körösmenti Szövetkezeti Néptáncegyüttes Belgiumban vendégszerepelt.

Edegem kisváros lakói a hat ország egyenként 40 fős csoportját meghitt családi hangulatban fogadták.

A táncosok szállásáról, étkezéséről egy-egy család gondoskodott, akik általában két személyt láttak vendégül.

Naponta átlagosan kétszer szerepelt a csoport.

Délétőlként a rendező városka egy-egy forgalmas terén vagy a szomszéd városokban tartott menettáncal egybekötött rögtönzött bemutatót a csoport. Ezek a bemutatók egyben az esti szereplések hívrészei voltak.

Ebéd után egy-egy hangulatos parkban és más szabadterei színpadon, este pedig az Edegemben és a környező városokban fellállított óriási sátrakkban berendezett színpadon mutatkoztak be.

A magyar esten főhelyre került nemzeti

lobogónk, s a szokásos 20 perc helyett egyórás műsort adtak a gyomaendrődi táncosok.

A forró hangulatú búcsúesten így fogalmazott a fesztivál egyik rendezője: „a magyar csoport lopta be leginkább magát a város lakóinak szívébe”.

20-án reggel könnyezve búcsúztak egymástól a családok és „egyhetes családtagjaik”.

A turné ezzel nem ért véget. 21-én érkezett Novy Jicinbe a csoport, ahol újabb öt napot töltöttek az ottani Javornik Táncegyüttes meghívására.

A tíz éve fennálló kapcsolat keretében nagyon kellemes együttlételet éltek át.

Három fellépés, közös kirándulások, sportversenyek, üzemlátogatások jellemezték a túrát.

A nyári turnézás kissé fárasztó, de feledhetetlen élményeket nyújtó út volt minden résztvevő számára.

Megyeriné Csapó Ildikó igazgató

ALMA MATEREINK III.

Százéves a szakmunkásképzés Gyomaendrődön

Előszóként okiratok és régi bélyegzőnyomatok igazolják, hogy településünkön a szakoktatás 100. évébe lépett. „Iparostanonciskola Igazgatósága Gyoma 1886” olvasható régi könyveken, iratokon.

A kezdeti időkről adataink szűkösek. Az anyakönyvek csak 1924-től állnak az iskola rendelkezésére. Így az első 40 év története a múlt homályába vész, hasonlóan a megye és az ország más szakképzési iskolájához. Annyi azonban megállapítható, hogy az új ipartörvény értelmében 1886-ban a községnek kellett gondoskodnia az iparostanoncok oktatásáról ha a tanoncok száma eléri az ötvenet. Gyomán ez a létszám meg is volt, a miniszteri felhívásnak eleget tudtak tenni, mert 1886-ban jelentették, hogy: „az őszi szorgalmi idő beálltával egy – az iparostanoncok részére külön tanfolyamot fognak az ismétlődő iskola mintájára berendezni”. Így minden kétséget kizárólag 1886-ban jelölhetjük meg a szakoktatás kezdetét. Termet a Református Egyháztól kértek két hétköznapi és vasárnapi elfoglaltságra.

Az első tanító, akit már a község alkalmazott Konczek Gy. József volt, aki még az ismétlődő iskolát is vezette az iparostanonciskola mellett. A községi iskolaszék mellett iparostanonciskolai bizottságot is szerveztek 1887-ben, ebben a 10 iparos mellett ügyvéd és jegyző is szerepelt. 1912-ben építettek fel a mai Jókai utcában a kéttantermes, szertárral, tanítói szobával és melléképületekkel is rendelkező önálló iskola épülete.

1922-ben az iparoktatás átszervezésével Kovács Gergely lett az iskola igazgatója, aki beosztását – kisebb megszakításokkal – 1967-ig töltötte be. Az iskola annak köszönhető fennmaradását, hogy önálló épülettel rendelkezett, volt kellő tanfelszerelése, és főhivatású szakember vezette.

Az igazgató mellett – aki a szakrajzot tanította – a közismereti anyagot elemi iskolai tanítók oktatták, akik valamennyien elvégezték a szaktanfolyamot. A heti 9 órai oktatás 3 óra szakrajzra, 5 óra közismeretre – ennek keretében ismerkedtek meg az általános szakmai tudnivalókkal is – és egy óra vallásra oszlott. A három osztályú szakképzés megelőzte az előkészítő osztályt, ahova az elemi iskola 6. osztályát el nem végzett leszerződött tanulók jártak. A szerződést az Ipartestületben kötötték, és a szerződés bemutatásával iratkoztak be az iskolába a tanoncok. A szakmai munkát az Ipartügyi Minisztérium Szakoktatási Főosztálya irányította, a segédvizsgát az igazgató elnökségével alkalomszerűen összeállított Segédvizsgázató Bizottság előtették le a tanoncok.

Az iskola igen jó kapcsolatot épített ki az Ipartestülettel, a KNER Nyomdával, melynek képezte a betűszedő, gépmester és könyvkötő tanulóit is. A tanulóképzésre sokat adó Kner Izidor is rendszeres könyvadományokkal fejezte ki elismerését. Nagy

kár, hogy a háború utáni átszervezés következtében az iskola épületét elveszítette, felszereltségét, bútorzatát széthordták, illetve más iskolákba kerültek. Különösen fájdalmas a kultúrtörténeti értékű szakönyvtár „szétszóródása”, melynek csak darabjai találhatók az iskolánál.

A tanulók létszám 1929-ben meghaladta a 120 főt, és ez a felszabadulásig folyamatosan emelkedett.

Az ipari szakoktatás a felszabadulás után 1951-ig folyamatosan működött. 1948-ban a körzetesítést még sikerült elkerülni az iskolának, mert a környező községekben 946 önálló kisiparos 311 ipari tanuló tartott, s a körzeti iskolával szemben támasztott követelményeknek megfelelt. 1951 és 1954. között az oktatás szünetelt, a szakfelszerelés egy része Gyulára került, s az iskola önálló épületét is elvesztette. A túlzott centralizáció azonban már a következő években érezte hatását, ugyanis a gyomai vonzókörzetben kialakuló szövetkezeti ipar munkaerő-utánpótlása nem volt biztosítva. 1955-ben indult meg újból szervezeten a szakoktatás, de jóval mostohább körülmények között, délutáni tanítás formájában az 1. sz. Általános Iskola épületében, szinte minden felszerelés híján.

1957-től mint a MÜM 617. sz. Ipari Szakmunkásképző Iskolája működött 1973-ig, függőségi viszonyban a 611. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetből. 1973-ban lett a 611. sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet kihelyezett iskolája.

Jelentős változást és fejlődést jelentett az iskola életében, hogy 1972-ben a helyi szervezetek és vállalatok segítő támogatásával és központi pénzalappal önálló épülethez jutott az iskola a Lenin u. 169. sz. alatt, ahol 4 tantermet, szertárakat, irodákat tudott kialakítani. A tanulói létszám a 60-as évek végén rohamosan nőtt, külön kiemelhető a cipőipari tanulók magas létszáma. 1955-ben a beírt tanulók száma a 60-at sem érte el, 1970-ben viszont megközelítette az 500-at.

Korszerű gyakorlati oktatás megteremtése érdekében a helyi vállalatok igen sokat tettek új tanműhelyek építésében, ill. a meglévő bővítésében. Az elmúlt 10 év alatt épült fel a Cipőipari Szövetkezet, a Szabóipari Szövetkezet, a Győzelem Mgtsz., a Fa- és Építőipari Szövetkezet, és a Kötőipari Szövetkezet tanműhelye. Az oktatott szakmák száma a szakcsoportok oktatás kialakításával 6-ra csökkent. Jelenleg géplakatos, női ruhakészítő, cipőfelsőrész-készítő, kötő, bútorasztalos és kőműves szakma képzése folyik, csoportos tanműhely rendszerben. Az iskola csak azokban a szakmákban képez tanulókat, ahol az elméleti oktatás mellett a gyakorlati képzés feltételei is biztosítottak.

Az ipari szakoktatásnak az önálló nevelőtestület kialakítása jelentette az egyik legnagyobb gondot. Míg 1957-ben az igazgató mellett csak vállalati, iskolai óra-

adók dolgoztak, akiknek nemegyszer gondot jelentett a munkahely és az intézmény érdekeit összehangolni. Még 1970-ben is csak 3 fős testületről beszélhetünk. Főhivatású nevelők és szakoktatók felvételével 1983-ra sikerült felszámolni az óraadói rendszert. Jelenleg az iskolának 11 függetlenített nevelője és szakoktatója van. A munkát 3 fő kiegészítő személyzet és 12 függetlenített vállalati szakoktató segíti.

Az iskola jelenlegi létszáma az 1986/87-es tanévben 231 tanuló. A legnépesebb szakma a női ruhakészítőké (74 fő), ezt követik a cipőfelsőrész-készítők (47), géplakatos (43), bútorasztalos (26), kötő (24) és kőműves (17) szakmák tanulói.

Az intézmény fejlődésének döntő lökést adott az 1969. évi VI. törvény, – mely a szakmunkásképzést beillesztette a hazai oktatási rendszerbe, – és az 1972-es oktatáspolitikai párthatározat. A Vincze és Pusztai házak az iskolához kerültek, ezek célszerű átalakítása után a tárgyi feltételek is jelentősen javulni fognak. Az iskola szemléltetőeszközökkel közepesen felszerelt, 3 számítógéppel is rendelkezik, az idei tanévben 177 000 Ft-ot fordít szemléltetőeszközök beszerzésére.

A személyi és tárgyi feltételek kialakítása, valamint a területen levő erős szövetkezeti ipar munkaerő-utánpótlásának biztosítása felvetette az iskola önállóságának kérdését. Az a véleményünk, hogy úgy személyi, mint tárgyi feltételek vonatkozásában az elvárásoknak képesek vagyunk megfelelni. Ezt bizonyítja az az eredményes oktató-nevelő munka, mely a szaktárgyi és szakmai versenyeken évek óta öregbíti az iskola hírnevét. Az elmúlt két tanévben 3 kötő szakmájú tanuló végzett országos versenyen az első 6 helyezett között, így már márciusban szakmunkások lehettek. A „Szép Magyar Beszéd” és az „Édes anyanyelvünk” nyelvhasználati versenyen – Győrött és Sátoraljaújhelyen – 4 tanulóknak bejutott a döntőbe 1982 és 1986. között a megyei verseny megnyerése után. A pezsgő kulturális és sportélet biztosítja a fiatalok szabad idejének hasznos eltöltését is.

Az iskola jelenleg a centenáriumi évfordulóra készül. Méltó módon ünneppel, irodalmi vetélkedővel, pályaválasztási kiállítással, sportversenyekkel készül a megemlékezésre. 1987. áprilisában pedig a „Déli területi Sportnapok” megrendezésével – melyen Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megye szakmunkás fiataljai vesznek részt – zárja a 100 éves évfordulót.

Az iskola feladata a jövőben az lesz, hogy rövidesen várossá váló településünk munkaerő-utánpótlását magasabb szinten biztosítsa, eleget téve a társadalom által támasztott követelményeknek.

Mészáros Gábor
tagozatvezető

VIDOVSKY GYOMAENDRÖDÖN

Régi terv: legyen a gyomai születésű Vidovszky Bélának emléksobója szülőhelyén. Elvégre századunk jeles festőművészei közül van szó, aki nemcsak itt született 1883-ban, hanem itt járta ki az elemi iskolát, majd ismételt hazalátogatott. Első vásznán is gyomai tájat örökített meg 1905-ben, s ez a kép átvészelve több mint nyolc évtizedet, Budapestén ma is megvan magántulajdonban.

Vidovszky a gimnáziumba indulásakor került Békéscsabára, ott érettségizett 1902-ben (Gyóni Gézával, akinek portróját még diákkorában megfestette; a kép a Munkácsy Mihály Múzeum tulajdonában van). A fővárosban rajztanári oklevelet szerzett, majd Ferenczy Károly keze alatt tanult tovább olyan sikerrel, hogy állami ösztöndíjjal mehetett Münchenbe és Párizsba. Közben már 1907-ben megjelent egy alkotása országos jellegű, rangos kiállításán. 1912-ben a szolnoki művésztelep alapító tagja lett, s a Tisza táján születtek azok a csodálatos levegőjű alföldi képei, amelyekért a közönség és a kritikusok egyaránt lelkesedtek. Sokan úgy is könyvelték el, mint az Alföld festőjét. Ez azonban csak részben igaz, mert jóllehet évről évre lejárt Szolnokra festeni, de felkereste ő hazánk más tájait is, így Vas, Zala, Baranya, Veszprém megyét, de festett Egerben, Sárospatakon is, járt a Felvidéken (talán innen származnak legszebb enteriőrjei), Erdélyben, Burgenlandban (Fraknó vára), tucatnyiszor Itáliában, s többször Svájcban is.

Már 1914-ben rendkívüli megtiszteltetés érte az ifjú művészt: a magyar király részére vásárolták meg egy szobabelsőjét (a képet a Magyar Nemzeti Galéria őrzi)! Nevét fölkapta a hír, s ennek köszönhető, hogy az első világháború során „hadifestő” kinevezést kapott, így alkotó munkával tölthette el a nehéz éveket.

A háború után végezte el e képein az utolsó simításokat, s csaknem valamennyit a Hadtörténelmi Múzeum vásárolta meg. Ezek azután a második világháborúban mind elpusztultak. Egy doberdói csataképe azonban véletlenül megmaradt. Ezt József főherceg megrendelésére készítette, aki azonban a háború szomorú befejeződése után azt már nem vehette át, így megmaradt a művész tulajdonában, majd örököse a gyomaendrődi állandó kiállításnak ajánlódta. A monumentális alkotás tehát végül is méltó helyre került, a szülőhely tisztelettel fogja megőrizni.

Vidovszky népszerűsége kétségtelenül a két világháború között érte el a csúcspontját. Képei minden jelentős, országos kiállításán láthatók voltak, de elkerültek a magyar művészetet külföldön bemutató tárlatokra is, így Osló, Stockholm, Párizs, Brüsszel, London, Velence (itt az olasz király volt a vevője), Bécs, Belgrád, majd a II. világháború után Moszkva, Varsó, Bukarest kiállítótermeit díszítették. Gyakran lehetett látni alkotásainak reprodukcióit a különféle folyóiratokban. A Művészet című

szaklap 1935-ben hosszú oldalakat szentelt Vidovszkynek, és bemutatta egy sor alkotását, s nemcsak tájképeit, hanem két klasszikus szobabelsőjét is. Ugyanis Vidovszky ezen a téren is maradandót alkotott. Egyes kritikusi a XVII–XVIII. század holland festőjéhez hasonlítják; Gerevich Tibor művészettörténész professzor szerint Vidovszky kora Európájának legkiválóbb enteriőristája. Hubay Jenő híres hegedűművészként felvidéki kastélyaiban és a nyugat-magyarországi Esterházy palotában festette legemlékezetesebb képeit.

1954-ben – felkérésre – megfestette a szovjet hősök budapesti emlékművének felavatási ünnepségét. A képet a külügyminisztérium vette meg, és az akkori szovjet követnek ajándékozta. Valószínűleg ennek köszönhető egy későbbi moszkvai kiállításra szóló meghívását, amelyen két „hagyományos” festményével kiemelkedő sikert aratott. A Tyihomirov, neves szovjet művészettörténész írt róla nagyszerű kritikát, kinek érdeklődése Vidovszky iránt később sem szűnt meg; néhány év múlva Budapesten járva kereste a mester alkotásait, amelyekről elragadtatott sorokat jegyzett be a kiállítás emlékkönyvébe. („Vidovszky elvtársnak, a nagyszerű tájképfestőnek és realistának, aki annyira szereti hazája tájait, azzal a kívánsággal, hogy a felszabadult magyar nép teljes egészében elismerje és értékelje művészetét.”) Igen, Tyihomirov megérezte azt, hogy művészként háttérbe szorult. Pedig még mindig alkotó ereje teljében volt! Ezt igazolandó, 1961-ben a budapesti Csók István Galériában 63 alkotását mutatta be, amelyek zömét az utolsó néhány évben festette. Művészi ereje a kritikusokat is meglepte, s mintha valami megmozdult volna. 1966-ban megkapta a Munka Érdemrend arany fokozatát. Még néhány éven át festett (sok szép képe született nyaranta Visegrád környékén), de betegsége 1970-ben kivette a kezéből az ecsetet, s 1973-ban Budapesten bekövetkezett haláláig már nem is vehette többé elő.

Halálát mély csend követte; a nekrológok méltatásait elnyelte valami értetlenség. Azt tartják, hogy ha egy művésznek nincs „menedzsere”, akkor azt elfelejtik. Márpedig Vidovszky egész életében rendkívül szerényen élt, minden hírverés csak zavarta, legszívesebben elzárkózott az újságírók elől. Csak az alkotásnak élt – és csak az alkotásaiból élt! Ezt is kevés művészből mondhatjuk el.

A csöndet születésének centenáriuma törte meg. Szinte minden újság és folyóirat megemlékezett róla (külföldi cikkekről is tudunk), kiadták kis monográfiáját, utat neveztek el róla pl. Gyomán is, egykori fővárosi lakóházának falára emléktábla került, Szolnokon pedig, a művésztelep árnyas parkjában fölállították a mellszobrát, amelyet még 1961-ben Pátzay Pál Kossuth-díjas szobrászművészként alkotott. Baráti körének áldozatkészségéből megkezdtek alkotásai reprodukcióinak kiadását.

Önarckép (a művész rajzfüzetéből)

A baráti kör 1984-től a Budapesti Művészetbarátok Egyesülete keretében, annak Vidovszky Béla Emlékbizottságaként tovább tevékenykedik; egyebek közt segítette tető alá hozni a gyomaendrődi állandó kiállítást is.

Erre pedig igen nagy szükség volt, mert Vidovszky – tudatos vagy véletlen – mellőzése a tetőfokára ért: képe nem került be a Magyar Nemzeti Galéria XX. századi festészetünket bemutató állandó kiállítás anyagába! Ez kétségtelenül súlyos mulasztás, ami korrekcióra szorul, s reméljük, hogy a Galéria illetékeseiben lesz annyi önkritika, hogy ezt a csorbát kiköszörüljék, hiszen raktárunkban kereken 20 Vidovszky kép szunnyad!

Gyomaendrőd, ha szerényen is, de helyt akar adni egy Vidovszky Béla művészetét bemutató képanyagnak, amely részben adományozott, részben kölcsön képekből kerülne a nyilvánosság elé. Talán ilyen módon is lehetősége nyílna a városiasodó nagyközönségnek kifejezni az ide látogató vendégeknek, hogy megbecsülik, tisztelik a hely szülőttjét és nagyra értékelik alkotásait.

Reméljük, hogy a kiállítás az évek során majd bővülhet is részben új képek adományozásával (ebben Vidovszky örökösének, híveinek megértő nagylelkűségére is számítunk), részben a Munkácsy Mihály Múzeumtól és a Magyar Nemzeti Galériától kölcsönként kapott művek kiegészítésével.

Bizonyára lesz majd Gyomaendrődnek egyszer múzeuma is, ahol együtt lehet bemutatni Pásztor János alkotásainak fotóját, a népi ezermester Papp Zsigmond munkáit és Vidovszky Béla vásznait.

Ezért is tartjuk nagyon fontosnak azt a kiállítást előkészítő tevékenységet, amit Honti Antal gyomaendrődi grafikusművész hozzáfért munkával végez és izléses kivitelben várhatóan a közeljövőben megnyitható kiállítássá szervez.

Láng Miklós
a Vidovszky Béla emlékbizottság
vezetője

Gyomaendrőd egészségügyi helyzetéről

Köztudott, hogy nagyközségünk egészségügyi ellátás szempontjából igen jó helyzetben van más hasonló nagyságú településekhez viszonyítva. Különösen 1986-ban mondhatjuk ezt ki, mikor is minden orvosi állás betöltött. Több év után ismét betöltött a Tüdőgondozó vezető orvosi állása, jelenleg már három gyermekközeti orvos dolgozik. Elmondhatjuk, hogy a személyi feltételek adottak: 7 felnőtt körzet, 3 gyermek körzet, 4 fogorvosi állás, belgyógyászat, szemészet, nőgyógyászat, szülészet, tüdőgyógyászat, a közeljövőben remélhetőleg a röntgen szakrendelés is az itt élő emberek rendelkezésére áll. Nem kis erőfeszítésbe került a személyi feltételek megteremtése, (orvosi lakás építések, belgyógyászati szakrendelés korszerűsítése, stb.) a tanács számára.

Az itt élő orvosaink nagy része hosszú évek óta él és dolgozik Gyomaendrődön.

Köztudott, hogy új állások betöltése kisebb településeken országos gond. Lakáshelyzet, alacsony bérek nehezítik a helyzetet.

1986 eleje óta dolgozik a nagyközségben dr. Varga Géza, aki Endrődön gyermekorvos. Ez év szeptemberétől állt munkába dr. Bánki Gyula tüdőgyógyász és röntgen szakorvos és Dr. Csipkés Ilona gyermekszakorvos, aki Gyoma területén végez majd gyermekközeti munkát.

Új fogorvos a távozott dr. Szentesi Zsuzsa helyett dr. Sebján László. Az ún. alapellátás tehát megoldott, központi ügyelet, folyamatos orvosi rendelések – körzetben reggel 8-tól este 5-ig mindig rendel valaki (lépcsőzetes rendelési idők) így sürgős esetben a központi rendelésben orvos elérhető. Feltétlenül meg kell említeni a helyi mentőállomást, mely rendkívüli segítség az itt lakók számára is.

Az Egészségügyi Osztály és a tanács vezetése kidolgozott egy ésszerű koncepciót, ami a jelenlegi nehéz anyagi helyzetben járható utat biztosít a fokozatos, de jól kiépíthető egészségügyi megteremtésére. Elsődleges feladat az alapellátás zavartalan biztosítása.

A második, de igen fontos lépés az itteni szakrendelések számának erősítése. Elképzelésünk először is a személyi feltételek biztosítása, így terveink között szerepel sebész orvos letelepítése a községben. A tüdőgondozóban napi 3 óra röntgen szakrendelés beindítása, itt részben technikai felszereltség javítása szükséges, de bizonyos vizsgálatok elvégzésére már jelenleg is van mód.

Különösen sebészet, röntgen együttes megteremtése lenne fontos. Átmenetileg részfoglalkozásként heti 2-3 alkalommal szeretnénk sebészetet beindítani, itt természetesen megfelelő helyiségek építése, műszerek beszerzése szükséges, mely nem kevés összegbe fog kerülni. Figyelembe kell venni, hogy az itt dolgozó orvosok egy része a szakrendeléseken nemcsak gyomaendrődieket lát el. Köztudott, hogy szemészetben, belgyógyászatban, tüdőgondozó-

ban, nőgyógyászatban, valamint a szülőkörnyezetben a dévaványai lakosokat is itt látják el. Mint településközpontnak is meg kell felelni az elvárásoknak, elsősorban a lakosság minél kevesebb utaztatása lehetőleg kisebb távolságra elvne kell érvényesülnie.

Tudomásul kell vennünk, hogy bizonyos hiányszakmák miatt a helybelieknek a jövőben is Békéscsabára, vagy Gyulára kell utazniuk, gondolok itt reumatológiára, orthopédiára, urológiára, itt lényeges változás nem várható. Ha helyben lesz sebészet, az majd a röntgen segítségével – bizonyos baleseti esetek ellátását segíteni fogja és nem kell emiatt Szarvasra utazni.

A Gyomaendrődön dolgozó szakorvosok a szarvasi rendelőintézet dolgozói – így egy furcsa helyzet alakult ki. Itt élnek és dolgoznak, de a munkáltatójuk Szarvas. Az elmúlt hetekben történtek lépések, megállapodás született a megyei Egészségügyi Osztály hozzájárulásával és bár a rendelőintézeti szakrendelések formailag továbbra is a szarvasi rendelőintézethez tartoznak, de önállóan, anyagilag függetlenül, azaz Gyomaendrődhöz kapcsolódnak.

Egészségügyi gondnokság felállítását tervezzük, mely egy kézben tartaná, intézné az igen szerteágazó egészségügyi gazdasági vezetését.

Terveink között szerepel egy bentlakásos ÖNO építése, illetve egy ideiglenes építése – átalakítással folyamatban. – Az egészségügyi fontos feladata az idős, beteg emberek segítése, támogatása Békés megyében kiemelten jó helyen szerepel. Ebben a fázisban lelkes, nagyszerű gárda irányít és dolgozik az öregek napköziotthonában.

Ifjúságunk egészséges fejlődését, zavartalan orvosi ellátását feltétlenül segíteni fogja az, hogy szakorvosi gárda látja el 14 éves korig gyermekeinket.

A központi ügyelet itt Gyomaendrődön bevált és jónak mondható, ha megfelelő tömegközlekedés volna, a központi ügyelet helyisége elérhetőség szempontjából nem okozna tulajdonképpen gondot. A telefonhálózat lehetővé teszi a gyors elérhetőséget – hétköznap innen látják el este 5 óra után Dévaványa sürgős eseteit is.

Nem könnyű feladat a napi fűrészt munka után tovább dolgozni, vagy hétvégen 48 órán keresztül talpon lenni és hétfőn reggel folytatni kinek-kinek a saját körzetében a munkát.

Köszönet érte orvosainknak!

A Gyomaendrődön dolgozó orvosok magas színvonalú, jó és lelkiismeretes munkát végeznek, úgy gondolom a köszönet mindenkit megillet akik a községünkben élő közel 20 ezer ember egészségéért naponta fáradoznak, segítők, gyógyítók szándékkal.

dr. Frankó Károly
főorvos

HELYZETKÉP BETAKARÍTÁSI MUNKÁLATAINKRÓL

A városi jogú Nagyközségi Pártbizottság működési területén gazdálkodó mezőgazdasági üzemek a gazdasági feladataik végrehajtásában törekedtek a meghatározott gazdasági célkitűzéseiket végrehajtani, az elmúlt évek aszály okozta kieséseket csökkenteni. A mezőgazdaságban kiemelt feladat volt a gabonaprogram folytatása. Területünkön kívánatos a gabona-termelés 3-4%-os növelése. A kukorica vetésterület kismértékű növelése mellett javítani kell a jövedelmezőséget. Az 1986-os évre meghatározott célkitűzések megvalósítását ismételtlen megzavarta az aszályos időjárás. Az őszi búza vetésterületünk elérte a 17 000 ha-t, melyről elmondható, hogy a téli fagykaron kívül jelentősen károsította a csapadékhány. A búzák tavaszi minősítésekor is látszott, hogy gondok lesznek ezzel a növényünkkel. A minősítéskor 10 000 ha közepes és gyenge minősítést kapott. A térségi tervezett 49,6 q/ha-ral szemben csak 40,2 q/ha-ral termést takarítottak be üzemek. A kiesés gazdaságunként változó, de mindenütt rendkívül érzéketlen hatású.

A térségben búzából a kiesés meghaladja az 55 millió forintot. Őszi árpából is hasonlóan magas volt a kiesés. A tervezett térségi átlag 4,5 t/ha, a ténylegesen elért eredmény 3,77 t/ha.

A kukorica vetésterületünk megközelíti a 7000 ha területet. Az elmúlt év azonos szintjén van. A tőállomány és a beállottság megfelelő. Az időjárás sajnos ismételtlen nem kedvezett a kukoricának. A terméskilátás üzemenként változó. Várhatóan a legjobb kukoricatermést a hunyai Hunyadi Termelőszövetkezet takarítja be.

A vetőmagkukorica terület meghaladja a 600 ha területet. A terméskilátások biztatóak.

A napraforgó vetésterülete 5000 ha – 1000 ha területtel több az elmúlt évitől. A terméskilátás igen jónak mondható.

A rizs vetésterülete 1109 ha, a betakarítása megkezdődött. A terméskilátás hasonlóan jónak ítéltető. A cukorrépa 600 ha. Ez a növényünk sok bosszúságot okozott üzemek szakembereinek. A fagykaron kívül a répa-barkó is jelentősen károsította az állományt, újra-területekre is sor került. A terméskilátás várhatóan a tervezett körül alakul. A mustár, szója, olajretek vetésterülete 300-300 ha, ez az elmúlt év azonos szintjén van. A terméseredmények a tervezett szinten alakultak, ill. a szója is várhatóan a tervezettnél hozza.

A nyári betakarításról elmondható, hogy jó szervezéssel a betakarításban részt vevők fegyelmzett magatartásával, a technikai eszközök jó felkészítésével fejződött be. A betakarítási munkában részt vettek Csehszlovák gazdaságok is. Hasonlóan segítettek üzemek is az északi partner-gazdaságok betakarítási munkáiban. Az őszi betakarítás menetét is jól előkészített kampánytervek rögzítik. Bízunk abban, hogy üzemek az 1986. évi betakarítást hasonlóan a nyári betakarítással – fegyelmzett, jó szervezéssel fejezik be.

Mészáros Lajos

Gondolatok az új oktatási törvény margójára

1985-ben megjelent új oktatási törvény a közvélemény figyelmét jogosan fordította az iskolai nevelő-oktató tevékenység felé. Napjainkban, amikor a törvény végrehajtását biztosító jogszabályok ismeretében kezdődött el az 1986/87-es oktatási év, kötelességünknek érezzük néhány gondolatot megfogalmaznunk oktatási intézményeink eredményesebb munkavégzése érdekében. Cikkünk ugyan minden szülőnek szól, akik e sorokat elolvassák, de különösen azoknak, akik felelősséggel gondolnak gyermekük sorsára és tiszteletet éreznek a gyermeknevelő intézményeink pedagógusainak munkája iránt.

Az ilyen típusú szülői ház szereti tisztán látni, megérteni minden változás lényegét, hogy annak szellemében a tőle telhető segítséget megadja a fejlődés előrehaladása érdekében. Természetesen a teljesség igényére itt vállalkozni nem lehet, de a lényeg kiemelésére és főként a szülők jövőben betöltendő szerepére igen. Ezt tesszük most, lehetőleg kerülve a bonyolultabb gondolatmenetet.

Mi tette szükségessé az új oktatási törvény megalkotását? Erre a kérdésre egyrésztől a társadalmi és gazdasági életünkben bekövetkezett változások adnak választ (demokratizálódási folyamat beindulása, erőteljes tudományos technikai fejlődés), másrésztől több évtizedes múltra visszatekintő jogi túlszabályozottság alakult ki oktatási rendszerünkben, amely viszonyaink között nem segítőt, hanem fékzője volt az oktatás folyamatos megújulásának. E terület mindig igényelte az egyre magasabb szintű munkát, hiszen képviselői a pedagógusok kisebb közösségünkben is a jövőt alapozták.

Tanítványainknál új készségek, képességek kibontakoztatásán, hatékonyabb tudás megszerzésén fáradoznak.

A tanulók jogaik és kötelességeik viszonyában kell, hogy végezzék munkájukat

– itt az utóbbinak különös hangsúlyt adva, amit a szülői ráhatás nagyon erősen tud irányítani – azért, hogy eleget tegyenek a jövő elvárásainak.

Ha az alkotásszabadság lehetőségével élő ember mintáját vesszük, akkor ki kell mondanunk, olyan személyről lehet szó, aki alapos tudásával fegyelmezett döntésekre képes, a demokratizmus gyakorlásával a közösségben kidolgozott programokat magánának képes vállalni és annak végrehajtásáért felelősséget érez.

Az oktatási intézményeinkben dolgozó tantestületeknek mai feladata ilyen szellemű munkastílus kialakítása. Erre ad lehetőséget az új oktatási törvény, amely a végzendő pedagógiai munkának csak a kereteit határozza meg, és ezen belül biztosítani kívánja a tanári alkotó szabadságot az iskolák önálló tervező, végrehajtó munkáját, amelynek meghatározó eleme a nevelőtestület megnövekedett döntési jogköre.

Jogi oldalról tehát szabad az új alapjában más szemléletű pedagógiai tevékenység megvalósulásához, de a változtatás magában hordozza a kérdések egész sorát.

Néhányat kiemelve:

– A magasabb szintű tevékenységhez intézményeinknél megvannak-e személyi, tárgyi feltételeink?

– Vajon a tantestületeink el tudnak-e szakadni hagyományos, erősen szabályokhoz kötött szemléletüktől?

– A szülők mennyiben tudják segíteni az új felfogást kívánó iskolai munkát?

Az első két kérdés összetettsége hosszabb távon érvényesülő megoldással kezelhető el. (Új iskola építése a VII. ötéves tervű kezdéssel, még jobb szakos ellátottság folyamatos biztosítása).

A szemléletváltozás bekövetkezésének időszaka elsősorban az iskolavezetés megújulási képességének függvényében prognosztizálható.

A harmadik kérdés az iskolával szemben

támasztott fokozott elvárás tükrében nagyon lényeges. A szülői ház az új felfogás szerint hatékonyabb segítséget tud nyújtani a törvény szerinti biztosított jogainak gyakorlásával pl.: véleményező joggal szerepelhet az iskola tanévrendjének, munkatervének meghatározásában.

Példaként ugyancsak egyet említettünk, de iskoláink gondoskodnak majd a szülők ez irányú tájékoztatásáról, az érdeklődő szülőknek szívesen adnak felvilágosítást.

A szülők irányában kiterjesztett demokratizmus fórumai lehetnek a hagyományos szülői munkaközösségek, valamint a tanév folyamán megalakítandó iskolatanácsok, amelyeknek társadalmi irányítását a Hazafias Népfront helyi bizottsága látja el.

E sorokom keresztül hangsúlyozni kívánjuk, hogy a szülők aktív támogatása nemcsak a konkrét társadalmi munka értékében ölthet testet a jövőben, hanem abban az erkölcsi támogatásban, amely a gyermeknevelésben nem kíván minden felelősséget az iskolára hárítani. Ez irányú helyes felfogás kialakítása érdekében a Hazafias Népfront „A műveltség becsületéért” címmel kiadvánnyal igyekezett a szülők segítségére lenni.

Az új oktatási törvény jogalkotói gondoltak a szülői felelősségre is, amely a gyermekük iskoláztatásán túl anyagi felelősséget is jogszába foglalt. Úgy gondoljuk a felelőtlen károkozás az iskolák gazdálkodásában is érzékeny veszteségeket okoz. Oktatási intézményeink megteremtett értékeinek védelme mindannyiunk közös érdeke.

Összességében tehát az 1986/87-es oktatási évvel érvénybe lépő oktatási törvény egyszerre nyújt lehetőséget és egyben szabályoz, biztosítani kívánja a pedagógusok alkotó tevékenységéhez szükséges jobb közérzetet az érdekelt családok megértő támogatásával.

Jánovszky György osztályvezető

Szántóverseny Gyomaendrődön

Ma a magyar mezőgazdaság rendelkezik olyan korszerű talajművelő eszközökkel, amelyek helyettesítik a rendkívül költséges szántást, de a „szántás” mint alapvető talajművelési eljárás nem iktatható ki a növénytermesztésből. Mint talajszerkezet javító, ugyanakkor tarlómaradvány hasznosító és eltüntető, valamint csapadékbefogadó és megőrző technológiai előírásoknak napjainkig is legmegbízhatóbb szántóföldi művelete – mondotta Murányi Miklós a Békés megyei Tanács elnökhelyettese megnyitóbeszédében azon a szántóversenyen, amelyet 1986. szeptember 5-én a gyomaendrődi Béke Tsz-ben rendeztek.

A rendező szervek – KITE békéscsabai Alközpontja, gyomaendrődi Béke Tsz, TESZÖV, megyei KISZ-bizottság – nevében mint házigazda Hunya Elek a Béke Tsz elnöke köszöntötte a megjelent versenyzőket, a társadalmi és állami szervek

képviselőit, valamint a nagyszámú nézőközönséget.

„E szántóverseny méltó folytatása annak a sorozatnak, melyet néhány évvel ezelőtt a csabacsüdi Lenin Tsz KISZ-alapszervezete indított el az akkori VI-os TESZÖV körzet (volt szarvasi járás) termelészövetkezetei között. E rendezvény olyan sikert aratott, hogy azóta minden évben – az említett termelészövetkezetek valamelyikében – megrendezésre került. Mai rendezvényünknek különös rangot ad az a tény, hogy a korábbi körzeti résztvevőkön túl jelen vannak Békés megyéből azok a gazdaságok versenyzői is, akik tagjai a KIT-nek és beneveztek erre a versenyre.

A bevezető és megnyitó után Gábel István a KITE békéscsabai Alközpontjának vezetője ismertette a verseny célját, szabályait, a napi programot.

A tótkomlói fűvőzenekar nagyszerű

térzenét szolgáltatott az egész rendezvény ideje alatt.

Csodálatos volt a megnyitóra felsorakozott, versenyre benevezett gépek és ekék látványa, illetve a megadott jelre a versenyzők bevonulása az előre kisorsolt parcelláikhoz.

Az 53 gép csodálatos motorzúgása, a fűvőzenekar térzenéje és az immár muzéális értékű gépek dübörgése az ott jelenlevő többszáz embernek különleges élményt nyújtott.

Teljesítmény, illetve eketesztek száma szerint 3 kategóriában folyt a KGST-szabvány előírásai szerinti verseny. Hogy mennyire nem mindegy a növény szempontjából, milyen az alapvető talajmunka, – a szántás – minősége, azt bizonyítja az a 10 követelmény (szempont), melyek alapján a közel 70 tagú bíró és segédbíró munkája (mind pártatlan, más megyéből való) akik

az értékelést végezték. A tíz szempont: nyitóbarázda, összeszántás, oldalhatár, eke munkája, szántás felszínének alakja, szántás egyenesvonalúsága, növényi részek talajba-dolgozása, az eke leeresztése és kiemelése, az utolsó húzás előtti sáv szélessége, záróbarázda minősége. Minden szempont max. 10 pontig értékelhető, összesen max. 100 pontot lehetett gyűjteni.

Hogy a pontszerzés nem is olyan egyszerű, azt bizonyítja a díjkiosztás bevezetéseként dr. Mészáros Istvánnak a MAE Országos Szántóverseny Bizottság elnökének, e verseny főbírójának, a versenyt záró és értékelő mondatai:

„...a legtöbb pontot elérő versenyző is csak 70% teljesítményt nyújtott... minden elismerés a rendezőknek, hogy a szabályzatban előírt valamennyi feltételt maradéktalanul biztosították, sőt az általam várttól is jobb feltételek voltak... a jó ekén kívül sok múlik a gyakorlásán... a régi eszközökkel – a nosztalgia kategóriában induló Hoffer traktorokkal – is lehet jó és szép munkát végezni...”

A több mint kétórás versenyt másfél óras értékelés követte, mely bizonyítja a zsűri alapos munkáját, ugyanis e verseny kategóriánkénti első, második helyezettje jogosult résztvenni 1987-ben az országos szántóversenyen.

Ezen időszak alatt a szépszámú nézőközönség szórakoztatásáról motor-, és autócross bemutatóval gondoskodtak.

Szinte valamennyi résztvevő megcsodálta a HÓDGÉP helyszínre érkező sárkányrepülőgépét, és nem a rendezőkön múlt, hogy felszállási engedély híján csak a földön lehetett gyönyörködni az emberi képzelet sokszor megálmódott és napjaink egyik megvalósított repülőalkalmatosságában.

Az idősebbek is megtalálták és üzemkőben látták fiatalokkor mezőgazdasági trak-

torait a Béke Tsz, a Lenin Tsz és a kétegyházi szakiskola jóvoltából.

A három kategória kilenc díja közül az alábbiak maradtak a körzetben:

I. kat. 2. helyezés: Hanyecz László – Gyomaendrőd, Lenin Tsz.

I. kat. 3. helyezés: Hunya Illés – Hunya, Hunyadi Tsz.

II. kat. 2. helyezés: Szilágyi Kálmán – Gyomaendrőd, Béke Tsz.

III. kat. 1. helyezés: Borsos Imre – Gyomaendrőd, Körösi ÁG.

Különdíjak közül, melyek odaítéléséről a rendező szervek képviselői és a korábbi szántóversenyt rendező tsz-ek elnökeiből álló társadalmi zsűri döntött (Békés megyei Tanács, Békés megyei KISZ-bizottság, AGROTEK Békéscsaba, szarvasi KISZ-bizottság, gyomaendrői KISZ-bizottság, MAE megyei és helyi szervezete, Béke Tsz) a körzetből az alábbiak részesültek:

Nosztalgia kategória: Hoffer traktor + ekeje.

1. helyezés: Hegedűs Bálint – Gyomaendrőd, Béke Tsz.

2. helyezés: Cserép Elemér – Gyomaendrőd Lenin Tsz.

KISZ-díjak közül:

I. kat. 1. helyezés: Hunya Illés – Hunya, Hunyadi Tsz.

Megyei Tanács különdíja: Pálkinkás János – Béke Tsz, Gyomaendrőd (több évi eredményes szántóversenyen való szerepléséért).

AGROKER különdíja: Giricz András Béke Tsz, Gyomaendrőd – legöregebb traktor bemutatásáért.

Hogy e nem mindennapi élmény marandó és felidézhető legyen, arról gondoskodott a Családi Rendezvényeket Szervező Iroda videofelvévegépe.

Giricz Imre
műszaki főmérnök

MHSZ-rendezvény

Tartalékos tisztek versenye

1986. június 14-én bonyolította le az MHSZ Gyomaendrőd területi vezetőség közösen a Szarvas városi MHSZ Vezetőséggel a Tartalékos Tisztek Honvédelmi Versenyét.

A területünkön lévő négy tartalékos szakosztály egy-egy csapattal képviselte magát. A versenyt a dévaványai Mező Imre Területi Honvédelmi Klub nyerte.

Augusztus 20-án a „Gyomaendrői Nyár” keretében az MHSZ területi vezetőség, Gépjárművezető-képző kirendeltség, a KISZ-bizottság és Szakmaközi Bizottság közösen „Új Kenyér Kupa” autós-motoros versenyt bonyolított le. A jó színvonalú versenyen 31 autós és 15 motoros mérte össze tudását. A versenyre mintegy 800 fő volt kíváncsi. A nyertesek értékes díjakat kaptak.

A rendezvény szimbóluma a győzteseknek átadott, nemzeti színű szalaggal ékesített kenyér.

Szeptember 10-én került megrendezésre a Honvédelmi Kupa Lövészverseny területi döntője.

A területi honvédelmi klubok 8 fős különböző korosztályú versenyzői mérték össze tudásukat.

A versenyen 120 fő versenyző vett részt. A versenyt a Kiss Lajos Gimnázium Honvédelmi Klub csapata nyerte.

Második lett az Asztalos János Honvédelmi Klub.

Harmadik helyezést ért el a Győzelem Tsz Honvédelmi Klubja.

Ezúton mondunk köszönetet a szervező munkában segítő KISZ-bizottságnak, és az Úttörő Elnökségnek.

Kiss Lajos
MHSZ-titkár

Országos halászléfőző verseny

1986. augusztus 16-án szombaton Gyomaendrődön az Erzsébet-ligetben került sor – Békés megyében először – országos halászléfőző verseny megrendezésére.

A versenyt a gyomaendrői Viharsarok Halászati Termelőszövetkezet rendezte a Halászati Termelőszövetkezetek Szövetségének megbízásából.

A XII. országos halászléfőző versenyen az ország 14 halászati üzeme (Htsz-ek, ÁG-ok) 26 versenyzővel képviseltette magát.

Az idén először változtattak a verseny lebonyolításán, három kategóriában hirdették meg a versenyt, mivel az eddigi 11 országos halfőző versenyen csak egy kategória volt, s mindig sok vitára adott okot, hogy a vidékenként változó halászlékészítési módok nem voltak objektíven összehasonlíthatók.

A mostani versenyen az érveket figyelembe véve dunai halászlé, tiszai-körösi halászlé és egyéb kategóriában (halpaprikás, pörkölt, korhely halászlé) indulhattak a versenyzők, s minden kategóriának külön zsűrije volt.

A zsűri előre megadott sokféle szigorú szempont alapján értékelt (szín, küllem, illat, íz, zamat, összbenyomás, stb.), s a bírálók a versenyzők személyének ismerete nélkül végezték munkájukat, mert a versenyzők a zsűri által ismeretlen jelzőszámokat kaptak.

90–100 pontot elérők aranyérem, 80–90 pontot elérők ezüstérem, 80 pont alattiak bronzérem minősítést értek el.

A dunai kategóriában 14-en versenyeztek, 7-en értek el aranyérem minősítést (Pekanov Mátyás, Borbély László Új Élet Htsz Baja, Tölgyesi Jánosné – dinyenyési Tógazdaság, Preutner Ferenc, Kovács Ferenc – paksi Vörös Csillag Htsz, Mike Pál tatai ÁG, és Oláh Tibor – Mohács, Petőfi Htsz) 3-an ezüst érmet, 4-en bronzéremet.

A tiszai-körösi kategóriában 5-en versenyeztek, 2-en értek el aranyérem minősítést (Demcsák János – Gyomaendrőd Viharsarok Htsz, és Péntes Győző – Muroly, Hidasháti ÁG), 3-an ezüstéremet.

Az egyéb kategóriában 7-en versenyez-

tek, 4-en értek el aranyérem minősítést (Jenei László, H. Kovács László, Hárskúti János – Gyomaendrőd Viharsarok Htsz, Kovács József – Szolnok Felszabadulás Htsz) 2 fő ezüstérem, 1 fő bronzérem minősítést kapott.

A 13 aranyérem versenyző tiszteletdíjban részesült, s ezenkívül 7 különdíjat (legfiatalabb, legjobb női, legjobb ÁG-ok, legjobb Békés megyei, legjobb Htsz Szöv., legjobb gyomaendrői versenyző) adott a zsűri.

Abszolút összevont – pontozási – sorrendben:

1. Pekanov Mátyás, Baja 98,75 pont
2. Jenei László, Gyomaendrőd 96,75 pont
3. Tölgyesi Jánosné, Dinyés 96,50 pont
4. Borbély László, Baja 95,25 pont
5. Demcsák János, Gyomaendrőd 95,00 pont

1987-ben Pakson kerül megrendezésre az országos halászléfőző verseny.

Farkas Sándor
főkönyvelő
Viharsarok Htsz Gyomaendrőd

A XIII. Pártkongresszus megállapításai, határozatai alapján megkülönböztetett figyelemmel kell kezelni az ország lakosságának mintegy 20%-át érintő nyugdíjas réteget.

Ezen elvek, módszerek, döntések figyelembevételével településünk párt- és állami vezetése igyekszik gondoskodni arról, hogy lakosságunk nyugdíjas rétege kiegyensúlyozottan tölthesse a pihenés éveit.

A legidősebb, legtöbb segítséget igénylő nyugdíjasok megsegítésére hivatott az Egyesített Szociális Intézmény.

A három öregek napközi otthona, valamint a rá épülő házi szociális gondozás és a szociális étkeztetés (házhoz szállított ebéd) igyekszik olyan területi elosztásban ellátni feladatát, hogy a település minden, gondozást igénylő személyét megközelítőleg egyenlő színvonalon tudja ellátni. Ez, a település sajátosságaiból adódóan – jelentős lélekszámú külterület – igen nehéz feladat.

Az 1. sz. ÖNO a volt gyomai részen a vasúttól 50 ÖNO gondozottat, 50 szociális étkeztőt, valamint 20 házigondozottat lát el.

A 2. sz. ÖNO a vasúttól a volt endrődi részen 40 ÖNO gondozottat, 80 szociális étkeztőt, 20 házigondozottat lát el.

A 3. sz. ÖNO vonzáskörzete az Öregszőlő és a tanyavilága. Itt 40 ÖNO-st, 30 szoc. étkeztőt, 10 házigondozottat látnak el.

A 340 rászorulóval az alábbi személyzet gondoskodik.

- 1 fő intézményvezető
- 3 fő vezető gondozónő
- 8 fő betanított dolgozó
- 7 fő hivatásos szociális gondozónő
- 10 fő tiszteletdíjas gondozónő (ebéd házhozszállítást végez)
- 8 fő tiszteletdíjas, háznál segítséget nyújtó gondozónő.

Munkánk színvonalasabb ellátása érdekében szerterágazó kapcsolatokat igyekszünk teremteni és fenntartani minden olyan tömegszervezettel, amelynek valamilyen formában feladata, az idős emberekkel való törődés; Hazafias Népfőnt, Vöröskereszt, Nyugdíjas Klubok, szocialista brigádok, termelő üzemek szociális bizottságai.

Közös helyiséget használva, kifejezetten szoros a kapcsolat a 3-as ÖNO és az „Öregszőlő” nyugdíjasklub között.

Az 1-es ÖNO kezdeményezésének eredménye, hogy az 1985 tavaszán alakult Mozgáskorlátozottak Szövetsége helyi csoportjának helyet adott. Olyan szoros barátság alakult ki a két csoport között, ami

kívánva a Megyei Szövetség vezetőinek elismerését, egyben köszönetét. Rövid egy év alatt sikerült településünkön 50 mozgássérültet megnyerni a nemes gondolatnak; „Együtt egymásért, így könnyebb.” További 50 fő a pártoltagok száma, akik családtagok, jó ismerősök, vagy ÖNO tagok.

A településünkön lévő valamennyi termelőüzem, intézményi kollektíva lehetőségeihez mérten csatlakozott a szövetség anyagi támogatásához. Ugyanígy a napközi otthonok is szinte minden üzem támogatását élvezik.

Az intézmény által nyújtott szolgáltatások egyre szűkösebbnek bizonyulnak, hiányzik valami, olyan ellátás, ami még nem szociális otthon, de már több a megszokott ÖNO-nál.

Ez a hetes öregek napközi otthona.

E gondozási forma megvalósítását tűzte ki célul településünk vezetése.

Az endrődi részen megvásárlásra kerülő épületből alakítunk ki egy 30 fő ellátását biztosító hetes napközi otthont.

Nagy segítséget jelent e feladat megoldásához a „TEHO”, mely a bekertülési összeg felét fedezi.

Kérem a Híradó minden kedves olvasóját, segítse munkánkat oly módon, hogy amennyiben környezetében gondozásra szoruló, idős ember él, jelezze azt az intézmény vezetőjének, vagy a Tanács Igazgatási Osztálynak a szociálpolitikai fűlőadónak.

Mivel a nagy kiterjedésű terület ellátása komoly nehézséget okozott, szükségessé vált egy gépkocsi üzembe állítása. A tanács vezetőinek segítségével az a probléma rövid időn belül megoldódott. Szeptember 1-től egy NYSA típusú kiselejtezett mentőautó került az intézmény tulajdonába.

Segítségével a szociális gondoskodást olyan szintre sikerült emelni, hogy Gyomaendrőd minden gondozást igénylő idős lakosát el tudjuk látni távolságtól, lakóhelyétől függetlenül.

Segítségüket köszönjük.

Gellai Józsefné

Augusztusi információk

A település gázellátását szolgáló programból a külső összekötő vezeték és a fogadó állomás június 30-ig elkészült, a vezetékben gáz van.

A belső gerincezeték építésével a kivitelező DÉGÁZ Vállalat jelentős csúszásban van. A csúsztatást a vállalat elsősorban azzal indokolta, hogy a biztosított pénzügyi keret elfogyott és további 9 millió forint szükséges. Több hónapos egyeztető sorozat befejezéseként szeptember 16-án megegyezés született, mely szerint 3 millió forint pótkeretet kell biztosítanunk, melynek 50%-át Szarvas város biztosítja. A belső vezeték az Október 6. lakótelepig elkészült, a házi csatlakozó vezetékkel együtt. A teljes befejezési határidőt november 15-re vállalták, de az elkészült és szakaszolható részekben a gázszolgáltatás a teljes befejezés előtt megindul.

Hogy egy aktív, jó szervezőkészséggel megáldott hazafias népfőnt titkár mennyire meg tud mozgatni mindent és mindenkit ahhoz, hogy egy „akciója” jól sikerüljön, példa erre a gyomaendrődi Szabó Incéné esete a 104 éves Gyuricza Istvánnal.

Történt pedig, hogy Gyomaendrőd, de lehet a megye legidősebb asszonyának szeptember első napjaiban volt születésnapja.

Gyomaendrőd híres hagyományőrzéséről. Valakinek eszébe jutott, hogy felhívja a HNF titkár figyelmét e jeles eseményre. Ezután már pergett is minden gyors egymásutánban.

Telefon ment a nagyközség párt-, állami és társadalmi szerveinek, a sütőipari vállalatnak, óvodának, iskoláknak, művelődési központnak. Egyszóval mire kellett minden, és mindenki a „fedélzeten” volt. Pontosabban Gyuricza Istvánné Blaha Lujza utcai kis házában.

A forgatókönyv szerint szeptember 5-én 14 órakor kezdődött a ceremónia.

Boriska néni vállán a 104 esztendő minden súlyával türelmesen fogadta a rokonok, szomszédok, óvodások, kisdobosok és úttörők gratulációit.

Tiszteletüket tették a nagyközség állami és társadalmi szerveinek képviselői, sőt az ipari és mezőgazdasági egységek küldöttei is. Hangulatos kis műsort adtak a művelődési központ citerásai, miközben megérkezett a Magyar Televízió forgatócsoportja is.

Az asztalon malomkő nagyságú, 104 seletes, 104 gyertyával díszített csokoládétorta, a sütőipari vállalat ajándéka. Szabó Incéné köszöntője után nagy csokor gerberát nyújtott át Gyuricza néninek. Jelmezű a HNF helyi titkáranak figyelmeségére, hogy még két házi jellegű kenyeret is átnyújtott az ünnepeltek, miután kiderült, hogy Boriska néni szereti a puha, foszlós kenyeret.

Lassan elcsendesült a kis ház. Jutott pár perccel arra, hogy a magas kort megért Gyuricza néniel szót váltak. Arról faggatom, hogyan telik egy napja. Meglepetéssel frissességről ad tanúbizonyságot egybefüggő válaszaival.

– Minden nap fél 7-kor kelek. A lányom felöltöztet és megreggelizünk. Ha jó az idő, üldögélek az udvaron és elgondolodom hátrahagyott éveim eseményein. Korán ebédeltünk, étkezés után megiszom egy kisfröccsöt vörösborból, majd lefekszem pihenni. Délután pár lépést sétálgatok is a lányom segítségével. Ha pedig megkezdődik a televízió adása, azt bizony végignézem, tartson akármeddig.

Látom az idős asszony arcán a fáradtságot. Regina néniel, az ünnepelt 65 éves lányával folytatom pár mondat erejéig a beszélgetést.

– Édesanyánk 9 gyermeknek adott életet. Most 13 unokája, 12 dédunokája és 5 ükunokája köszönti őt 104. születésnapján.

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

1986. DECEMBER

V. ÉVFOLYAM IV. SZÁM

*Nagyközségünk minden lakójának
eredményekben gazdag, boldog új évet kíván a szerkesztőbizottság*

Pályakezdő fiatal szakemberek munkába állásának lehetőségei

Az MSZMP Központi Bizottságának 1984. október 9-i állásfoglalása ifjúságpolitikai kérdésekben az ifjúsági törvény és annak végrehajtásáról szóló miniszeri, államtitkári utasítások arra köteleznek, hogy újra és újra foglalkozzunk az ifjúság mai, – főként a gazdasági-társadalmi és politikai folyamatok által determinált – helyzetével.

A 30 éven aluliak helyzetét nagyrészt befolyásoló foglalkoztatási és bérvizonyok sajátos területi jellegű mutatnak, egyben aláhúzzák Békés megyei és nagyközségünk országos adatokhoz viszonyított elmaradott helyzetét.

Településünk fő célkitűzésének megvalósítása, amely a lakosság csökkenésének megállítására, majd legalább távlati szinttartására irányul, az ifjúság foglalkoztatási, letelepedési viszonyainak problémakörében befolyásolható leginkább.

Ebben a tárgykörben keletkezett legújabb feszültségekkel, ellentmondásokkal azért is foglalkoznunk kell, mert az említett központi állásfoglalások nagyon konkrétan előírják a fiatalok munkába állításának feltételeit:

„A vállalatok a pályakezdő fiataloknak adjanak képzettségüknek és képességüknek megfelelő munkát. Gondoskodjanak a teljesítményükkel arányban álló megbecsülésről, a kiemelkedően dolgozók szakmai és vezetői előléptetéséről.”

A tudományos technikai haladás által megkövetelt és széleskörűen elterjedt középfokú iskolázottság megteremtette a lehetőségét, hogy a pályakezdő fiatalok között magas a szakképzettséggel rendelkezők aránya.

Ezért választottuk a 30 éves korhatárt, mert mind foglalkozási, mind letelepedési viszonyukat tekintve ekkorra mondhatók „megállapodottak” a fiatalok.

A vizsgált gazdasági egységeknél a 30 éven aluli fiatalok számaránya közel egyharmad (30%). Állami iskolai végzettségük messze jobb összetételt mutat, mint az összes aktív kereső, állami iskolai végzettségű. Főiskolai végzettségű 5,1%, középiskola, vagy szakközépiskola 72%, 8 általános 20%, 8 általános alatt 2,6%.

Ezen az arányok többnyire kifejezik az elmúlt 10 év munkabaállónak képzettségi arányait (ezek megfelelnek a megyei arányoknak).

Az első munkába lépők döntő többsége, több mint 80%-a fizikai munkakörben kezdi munkáját. Az aktív keresőkön belül a fizikaiak aránya alig 71%. Ez azt jelenti, hogy a jóval magasabb képzettségi szintű fiatalok lényegesen nagyobb arányban mennek és maradnak fizikai munkakörben, mint az alacsonyabb képzettségű idősebb generációk.

Vállalati, szövetkezeti tapasztalataink azt mutatják, hogy a fiatalok kedvező képzettségbeli belső arányai nem tükröződnek a konkrét beosztásban. Jelentős az alulfoglalkoztatás (szakközépiskola betanított vagy segédmunkát végez).

A végzett szakközépiskolásoknál ezért is gyakori a szerződésbontás. Ezzel együtt még mindig a szakközépiskolát végzettek a „legstabilabbak” a pályamaradás szempontjából. A statisztika szerint (megyei alapján) 94%-uk a tanult, vagy rokonszakmában helyezkedik el. Alapbérük munkahelyenként változóan 200–1500,- Ft-tal kevesebb az üzemi átlagoknál. Ilyen szóródást és különbséget sem a szakmák jellege, sem bonyolultsági és betanulási foka nem indokol.

A gimnáziumban végzettek és tovább nem tanulók elhelyezkedése, beilleszkedése több gondot jelent. Magasabb általános műveltségük alapján alkalmasak bonyolultabb ügyintézői, ügyfélfogadói munkakörök betöltésére. Ilyen azonban kevés van. Többségük átmenetileg, harmaduk tartósan fizikai munkakörben helyezkedik el. Alapbérükben nem fejeződik ki magasabb műveltségük, ebből fakadó változatos foglalkoztatási lehetőségek.

Az egyetemi, főiskolai végzettségűek aránya szempontjából megyénk és településünk is igen kedvezőtlen helyzetben van. (A megyében 1985-ben 507 helyenből mindössze 175 teljesült, 34,5%).

A foglalkoztatottakon belül országosan a diplomások aránya 11%, községünkben mindössze 5%. Jövők szempontjából mindenképpen változtatandó arány. A bonyo-

lult gazdasági, társadalmi, politikai viszonyok megkövetelik a vezetői szinten (közép- és felsőszinten egyaránt) a magasán képzett, alapos szakmai ismeretekkel, konvertálható vezetői képességekkel rendelkező fiatal értelmiség jelenlétét. Önmagában ez nem biztosíték a fejlődésre, de nélküle elképzelhetetlen.

Bérvizonyait csoportonként más-más jellemzi. Általában jelentősen elmaradnak az országos átlagétól és az egyetemi végzettséget nem ismerik el lényegesen több fizetéssel a munkahelyek.

Helyi viszonyokat tekintve elfogadható szintű a fiatal jogászok, pedagógusok bére. Dinamikusabban változó, a termelési eredményeket megfelelően követő a fiatal agrárértelmiség bére. Nehéz helyzetben vannak a képesítés nélküli nevelők és gyermekfelügyelők. Keresetük nem éri el a 3000,- Ft-ot. Számukra együtt jelentkezik a szakképzés megszerzése, a letelepedés és családalapítás gondjai. Helyzetük átmeneti, sem a munkáltató, sem a munkavállaló szempontjából nem hosszútávú. Településünkön a következő években növekvő számban fognak nyugdíjba menni pedagógusok. A fiatalok fogadására megfelelően fel kell készülnünk.

Általában a pályakezdő fiatal szakemberekkel való foglalkozásról megállapíthatjuk, hogy összességében előrehaladt, de nem járt a kívánt eredménnyel. Az ifjúsági munka megrekedt sok vonatkozásban a munkabizottságok, az ifjúsági felelősök között. Nem vált folyamatossá, nem vált a fiatalok körében igazán érdemben befolyásoló, aktivizáló erővé.

Valójában reálisan azzal kell számolnunk, hogy általános, távlati céljainkkal azonosuló, a mindennapi problémákat másként, saját kedvezőtlen helyzetük szűrőjén keresztül kritikusan szemlélő – bizonyos értelemben joggal – elégedetlen fiatalágunk.

Ma nem úgy kell feltennünk a kérdést, hogy eredményesebben kell-e foglalkoznunk a fiatalok helyzetével, hanem azt kell látnunk, ha nem kapnak megfelelő értelmes napi célokat, feladatokat – mely fel-

folytatás a 2. oldalon

kelti felelősségüket – akkor átmenetileg eltávolodnak tőlünk. Kívülállók maradnak. Csak kritikusi és nem alkotói a kibontakozásnak. A legfontosabb a képességnek megfelelő önálló feladat. Ezt kell megfelelő anyagi és erkölcsi elismerésbe ágyazni.

1984-ben 6 üzem átlagában a 30 éven aluliak átlagbére 4111,- Ft. Ugyanakkor az országos átlag 5476,- Ft, 25 %-kal kevesebb bérért dolgoztak fiataljaink, mint az országos átlag. Önmagában ez indokolja az elvándorlást, a letelepedési szándék hiányát, az ingázást.

Községünk megfelelően alkalmazza a fiatalok letelepedését segítő módszereket. A tanács rendelkezik lakásvásárlás támogatására szolgáló alappal és a munkahelyek is

egyre jobban segítik dolgozóikat az önálló otthon megszerzésében. Ezek az erőfeszítések a mai nehéz gazdasági helyzetben nem fokozhatók.

Az üzemek VII. ötéves tervéből a szükséges munkaerő-létszámot vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az igény 1986-ról 1987-re 8100 főről 7340 főre csökken. A későbbiekben szinten marad. Ez a tendencia közszépolitikai céljainkkal ellentétes. A felszabaduló munkaerőt vagy új munkahelyekkel kötjük községünkhöz, vagy számolni kell a keresőképes lakosság növekvő elvándorlásával. De előrevetíti annak árnyékát is, hogy a pályakezdő fiatalok munkába állítása az elkövetkező években nem biztosított. Ezen kívül feltétlen szá-

molnunk kell a 90-es évek elején a demográfiai hullámmal érkező nagyobb létszámú korosztályok munkába állításának gondjával is.

Továbbá fel kell készülni arra is, hogy településünkön a következő években növekvő számban mennek nyugdíjba pedagógusok, számítani kell pályakezdőkre, azok letelepítésére.

Erre fel kell készülni megfelelő mennyiségű szolgálati lakással, vásárlást támogató alappal. (Vegyük fontolóra egy olcsó garzonlakás-típus megvalósítását pályakezdő fiatal házaspárok számára átmeneti megoldásként.)

Dankó Mihály
politikai munkatárs

„Felelj! – innen vagy?”

November 7. alkalmából nagyközségünk 5 lakójának munkahelyi és közösségi munkáját ismerték el magas szinten.

Ezek a következők:

Dombi Béláné a Mezőgazdasági, Erdészeti és Vízügyi Dolgozók Szakszervezete Békés megyei Bizottsága főmunkatársa a Munka Érdemrend Ezüst fokozatát,

Nagy Istvánné a Gyomaendrőd Nagyközségi Tanács V. B. Pénzügyi osztály vezetője, a Munka Érdemrend Bronz fokozatát,

Pintér Sándor a Béke Mgtsz MSZMP Alapszervezetének függetlenített titkára, a Munka Érdemrend Arany fokozatát,

Timár Imre a Lenin Mgtsz főkönyvelője, a Munka Érdemrend Bronz fokozatát,

Timár Gáspár a Körösvidéki Vízügyi Igazgatóság géplakatos színtén a Munka Érdemrend Bronz fokozatát kapta.

Amikor Veres Péter honvédelmi miniszter lett, továbbra is – és egész élete végéig – a hajdúsági parasztember egyszerű viseletében járt. Ezzel is kifejezve, hogy osztálya hú tagja akar maradni mindhalálig. Aki először találkozik Pintér Sándorral, valami hasonló jut az eszébe. Most közel a 60-hoz is fiatalos, nyílt tekintetű. Ha beszélget valakivel – a szemébe néz. Jó vele kezelt fogni. Van tartása. Nem alázkodó, de másokat sem megalázza. A példa ő is lehetett volna Váci Mihály verséhez:

„És érzétek egy kézfogásról rólad,
hogy jót akarsz, és Te is tiszta jó vagy.”

Ülünk egymással szemben. Életéről fagatom. Nem szívesen beszél. „Á, minek az. A tsz-ról írjon – az az érdekes.” Vitatkozom vele, higgye el kell ez. Mai világunkban, amikor az értékek devalválódtak és az „aranyborjút” táncolja körül mindenki – kell az apák, de még inkább a kor szerint is nagyapák tapasztalata, tanítása, példája. Legyint. „Legjobb tanítás a termelőszövetkezet. Abban van az én életem. Az az eredmény. Az az érdekes, hogy Endrőd legrosszabb minőségű földjén is talpon tudunk maradni. Sőt. Éppen ez a kényszer szorított rá bennünket arra, hogy állandóan keressük az új lehetőséget.”

Lassan azért kirajzolódik az életpálya. Öregszülőben született. Legidősebb a nyolc gyermek közül. Családi indíttatása, a környezete – az édesapja vöröskatonája volt –

eleve meghatározzák sorsát. Neki – ölkébe ültetve a felnőttek nem a hétfejű sárkányról meséltek –, hanem arról, hogy majd „jön a ruszki, oszt majd odaadja a lovat, meg a földet, oszt majd akkor jó lesz.” Szinte minden nap elmondta ezt volt szomszédjuk, aki orosz fogságból jött haza – majd vöröskatonája volt, amiért a csendőrök félholtra verték a bukás után. Hitté. És hite innen teljesedett ki.

Jó tanuló volt. Szeretett volna iparos lenni. De a 19-es vöröskatonája fiát sem Endrődön, sem Gyomán nem vették fel inasnak sehová. Így aztán beiratkozott polgáriba. Nyári szünetekben – 12 éves korától – félrészes a cséplőgépnél. Meg kellett keresni a tandíját. „Nem haltam bele” – mondja. Látom, most is büszke rá, hogy akkor, ott a nála idősebbek közt is megállta a helyét.

1944-től már kubikos – bejárja az országot – egészen 1950-ig. Pápa, Ferihegy, Vásárosnamény, Kunmadaras a jelentősebb állomások. Télen itthon van. A párt legális megalakulásával egy időben megalakítják a MADISZ-t. Már 1945 telén 200-an vannak. Minden este összejönnek. 1946-ban Endrődről Ő az egyik küldött a MADISZ II. Kongresszusára. Még most is izgalommal beszél róla. „Izzott az egész Parlament. Milyen lelkesedés volt ott!”

Aztán hívta a párt. Az új hadseregnek új, rendszerhű tisztekre volt szüksége. Elküldték tartalékos tiszti tanfolyamra, majd politikai tisztre. Rövid szolgálat után hazajött. 1953–54-ben a Külügyminisztérium Protokoll Osztályán dolgozott. Itt lett volna a nagy lehetőség. Küldték volna külügyi főiskolára. A nyelveket is szerette. „De az átkozott paraszti szívem hazahúzott. Hiszen első emlékem is, amire vissza tudok emlékezni, hogy magas búzák közt járok. No, nem volt az olyan magas – én voltam kicsi.”

Itthon a tanácsnál a begyűjtéshez került. Rövid idő után otthagyja. „Felháborító volt – üres volt a padlás, felmázolva, semmi rajta –, mégis menni kellett. Nem mentem. Akkor már apámék megalakították a Gábor Áron Tsz-t. Ott dolgoztam. Aztán jött ’56. A Gerő-beszédet a házmas számú alapszervezetben – ez Öregszülőben volt – együtt

hallgattuk. Senkinek sem tetszett, senkinek. Zűrzavar volt, nem volt aki irányítson. Gondoltam – mondja tovább – tenni kellene valamit. Bejöttem a pártbizottságra. Azt mondták menjek a nemzetőrökhöz. Ott is legyen közülünk valaki. Hát mentem. Kaptunk egy-egy botot egy másik elvtársal. A többinek kispuskája volt. No, ez így nem jó. Az sem sokat ér, de ennek így semmi értelme. Otthagytam. Átmentem Gyomára a Járási Kiegészítő Parancsnokságra. Oda jártunk november 4-ig. Olyan szolgálatfele volt. 4-től már tudtuk, hogy lesz valami. Megalakult a karhatalom. Beléptem. Kiképzés, felszerelés. Aztán mentünk oda a megyében, ahol szükség volt ránk. Amikor 1957 májusában megszűnt a karhatalom, visszajöttem a tsz-be. 1958-ban elküldtek pártiskolába másodjára is – először 1951-ben volt – titkár lettem a Gábor Áron Tsz-ben.”

Az élete ezután is a mozgalomhoz kötődik még szorosabban mint eddig. De mindvégig a termelőszövetkezetben marad. Rövid pihenő után 1966-ban újra titkár. Mind a mai napig. Ott szolgált és szolgál, ahová hite, meggyőződése állította.

„Cselédek fia: – drága szép
ügyhöz szegődött hú cseléd.”

A „Fényes szellők” nagy nemzedékének tagja, aki élte és alakította születő új rendünket és szenvedte a torzulások kínját.

E rövid kis írás – éppen terjedelme miatt csak arra vállalkozhatott, hogy felvillantson valamit egy életből. Így aztán természetes, hogy csak a nagyobb állomások láthatók. Esetleg úgy tűnhet, hogy zökkenőmentes pálya volt és, hogy Pintér Sándor mindig az első pillanatban, gondolkodás nélkül tudta, mit kell tenni. Ha így mutatnánk be, ő maga tiltakozna legjobban, hisz most is mondja, hogy „Sokszor megroppant az ember, sokszor vívódott...”

Mégis, ha valakire érvényes Váci Mihály gyönyörű versének befejezése, akkor rá igen. Mi – a körülöttele élők ezt így hisszük:

„Ügy éltem én, ahogy itt élni kell,
ahogy érdemes élni!

Egy emberöltőt éltem – de a sorsom történelem és ezerévné.”

Komádi

KÖRÖS-MENTI KIRÁNDULÁSOK

A mai világban sajnos meglehetősen elterjedt az a szokás, hogy egyes emberek sokkal hamarabb – és szinte bármi áron – eljutnak valamelyik divatos nyugat-európai városba mint közvetlen vidékük kirándulóhelyeire. A Körösök vidéke egyre inkább bekapcsolódik az idegenforgalomba, hiszen az alföldi táj is sok kellemes élményt és látványt kínál a látogatójának.

A Hármaskörös középső szakaszának legkönnyebben megközelíthető kirándulóhelyei Gyomaendrődről indulnak ki, s talán ezek egyben a legszebb Körös-menti tájak közé is tartoznak.

Kirándulásunk egy igen kellemes kiindulási pontja lehet az Erzsébet-liget, ahonnan csupán pár száz méterre találjuk a gyoma közúti hidat.

A 15 hektáros Erzsébet-ligetben jól felszerelt sporttelepet, kellemes kertvendéglőket és remek kis gyógy- és strandfürdőt találunk. Pompás öreg tölgyek, kőrisfák, gesztenyefák árnyékolják a sétautakat. A fürdőt 1958-ban létesítették.

A közúti hídon mielőtt átmegyünk a Hármaskörös túlsó partjára, a bal oldali terület neve Alsó-Rév-lapos, míg jobb fele a volt Felső-Rév-lapos. Ezek ma már nagyrészt beépített területek. Valamikor itt járt át a révhajó a Körösön. A túlsó oldal neve is ez volt.

Az első hidat 1794-ben építették itt, az természetesen még fahíd volt. A híd mellett van a 4. számú szabadkikötő. A turistahajó rendszeres beállítása szükségessé teszi egy kisebb, korszerű kikötő kiépítését itt.

A hídon átmelve az út egyenesen Dévaványára visz, ahol a nemzetközileg ismert tűzokrezervátum van, jobbra pedig Körösladányba. Balra is van egy keskeny, igen rossz állapotú üzemi műút, de ez csak egy gazdasági központig megy. Régebben erre haladt a mezőúri országút. A híd után mi térjünk le balra, a Körös árvédelmi gátján folytassuk gyalogos túránkat, ÉNy felé, folyásirányban.

A Hármaskörös (vagy ahogy régebben nevezték Egyesült-Körös, megint másképp Élő-Körös) Gyoma és Endrőd közt gyönyörű tájképi részleteket kínál a látogatóknak. A folyó nyugodt folyású, a medre széles, a víztükör 80–100 méter, a víz mélysége pedig eléggé egyenletesen 5 méter. A hullámtér mindkét oldalán széles, általában kb. 600 méternyi a folyó és a védgát között. Ligetes erdők, fasorok váltakoznak rétekkel, kaszálókkal, szántóföldekkel és a holtágak kereszteződései teszik vadregényessé a tájat.

A gáton haladva a jobb kéz felől eső terület a Csergettyűi-lapos. Hévvizű Sándor szerint „A csikósok, amikor a Köröshöz hajtották itatni a lovakat, csörgettek, csergettek az ostorokkal, s a terület innen kapta a nevét”.

Mintegy másfél kilométer után jobbra a gát oldalában meglátjuk a csergettyűi gátörházat. Kb. 300 méterrel továbbhaladva balra egy lejárót találunk az ártérbe, itt menjünk le a földúton, amely nekivezet a Hármaskörösnek.

Mielőtt letérnénk a gátról, jobb oldalon

látjuk a Német-zugi-holtág nagy ívét, ahol a horgászok igen jó fogásokat csinálnak. Német-zug eredetileg azonos volt a túloldalon levő mai Beseny-szeggel is, de ez ma már Gyoma beépített területe.

A gátról lemenve látjuk a holtág élővíz felé eső szakaszát, amelyet dúsan borít a sulyom nevű vízinövény levélzete. Tüskés, horgas burkolatú termését valamikor emberi fogyasztásra használták. Ezen az el-mocsarasodott szakaszon igen sok vízimadarat, kisköcsögot, szürkegémét, törpegémet, vízityűket figyelhetünk meg, de teknősbékat is.

Ötszáz méter után elérjük a folyót, ahol jobbra (folyásirányba) kanyarodjunk, és ott folytatjuk utunkat a továbbiakban egészen az endrői közúti hídig.

Közvetlen a folyóparton haladva igen szép, keskeny szegélynövényzet van, elsősorban fűzfák, az aljnövényzetben pedig rengeteg nagy szemű szeder, amely nyár végére érik be. A folyóparton haladva kb. másfél km után érjük el a vasúti hidat, de előtte közvetlenül megint találkozunk a Német-zugi-holtág visszatérő ágával. A hídon megy át a Békéscsaba-Budapest vasútvonal.

Átmegyünk a híd alatt, és a folyópart menti horgászósvényen, vagy az ártérben haladó dűldúton megyünk tovább. Kimehetünk a gátra is ezen az úton, hogy ott menjünk az endrői közúti hídig. Mi a folyó menti ösvényt javasoljuk, az szebb, vadregényesebb. A parton sokszor találkozunk horgászokkal, hangulatos pihenőhelyekkel, ahol érdemes elüldögélni, és nézni a vizet, és azt az életet ami körülötte, fölött mozog. Parti- és füstifecskék csapatai cikáznak a víz felett, a vízben pedig több kilós halak rabolnak, nagyokat csobban a víz... A túloldalon Gyomaendrőd terül el, de nem hallani annak zaját. A galériaerdő fái még a magasabb épületeket is eltakarják szemünk elől. Háborítatlan nyugalomban sétálhatunk, csak a természet hangjait halljuk. Az ártér itt igen széles, van ahol egy kilométer, nagyrészt szántóföldi művelés alatt áll – legalábbis mikor a vízviszonyok engedik. Mielőtt elérnénk a Templom-zugot, az innen É-nak eső terület neve Kisnyilas, utalva az egykori területosztási szokásra.

A vasúti hídtól jó két kilométer után érjük el a Templom-zugot, annak holtágát, majd az endrői közúti hidat.

Az endrői hídon ha átmegyünk, mielőtt továbbhaladunk majd balra Gyoma irányába, nézzük meg a híd lábánál levő nagy ismeretterjesztő térképes táblát, amely a Körös-völgyi Természetvédelmi Terület főbb értékeit mutatja be. Ugyancsak bemehetünk valami frissítőre a száz méterre levő Hídfő étterembe is. Ennek a mai vendéglőnek az őse a híres Domszögi csárda, talán jobb lenne az eredeti állapot visszaállítása... Az étterem melletti kanyarulatban van az endrői sortűz áldozatainak emlékműve.

Utunkat a Hármaskörös bal partján folytatjuk visszafelé, most K-i irányba. Mehetünk a gáton is, akkor végig látjuk

Gyomaendrőd települést, legelőször is a híd közelében levő endrői gátörházat. Menjünk le a híd mellett a folyóhoz, és ott a parton egy nagyon szép, idős nyárfákkal árnyékolat széles földúton haladhatunk kb. egy kilométert. Balról a folyó, jobbról a fűzes-nyárfás ártéri erdő kísér. Egy kilométer után ösvényben folytatódik az út. Itt érjük el a Fűzfás-zugot.

Régebben ez volt Endrőd és Gyoma határterülete, nevét a sok fűzfáról kapta. Itt kaszáló volt régebben, ma már nagyrészt szántó az árterület a galériaerdő kivételével. Ahol ritkábban állnak a fák, nagyszerű kilátásunk van a város templomtornyaira.

„Kiepített” horgász helyek közt haladva elérjük újra a vasúti hidat, majd további két és fél km után a gyoma közúti hidat, s máris a kiindulási ponton vagyunk, az Erzsébet-ligetnél, illetve a városban.

Miután az Élő-Körösben nem fűrődhetünk, ha van időnk, akkor a nyári kirándulás után látogassuk meg a strandfürdőt, jölesik egy kis úszás a gyalogtúra után.

Réthy Zsigmond
muzeológus, term. tud. oszt. vez.

A helyi közlekedésről

A KÖRÖS VOLÁN Vállalat és a Városi Jogú Nagyközségi Tanács képviselői megállapodtak abban, hogy lakossági kezdeményezésre módosítja a közlekedési vállalat Gyomaendrődön a helyi járat menetrendet. Az autóbuszok az új menetrend szerint 1987. január 1-től közlekednek.

Be lesz kapcsolva az útvonalba a Pásztor utca, és így annyiban módosul az útvonal is, hogy a Kossuth utca helyett a Pásztor utcán közlekednek a helyi járat autóbuszok.

A helyközi járatok (Hunya, Dévaványa, Szarvas stb.) változatlan időponttal és útvonalon közlekednek továbbra is.

Az új periódusos helyi járat menetrend induló adatai a végállomásokon:

Déryné Műv. háztól ind.	Vasútáll.-tól ind.	Közlekedik
4.45	5.15	hétfőtől-péntekig
5.45	6.15	minden nap
6.45	7.15	minden nap
7.45	8.15	minden nap
8.45	–	minden nap
–	9.30	hétfőtől-szombatig
9.45	10.15	hétfőtől-szombatig
–	11.15	szombat kiv. naponta
10.45	–	hétfőtől-szombatig
11.45	12.15	minden nap
12.45	–	hétfőtől-szombatig
–	13.15	csak szombaton
–	14.25	hétfőtől-péntekig
14.45	–	minden nap
15.45	16.15	hétfőtől-péntekig
16.45	17.15	minden nap
17.45	18.15	minden nap
18.45	19.15	hétfőtől-péntekig
19.45	20.15	minden nap
20.45	21.15	minden nap
21.45	22.15	hétfőtől-péntekig

A változásról plakátokon röplapokkal és hangos bemondón is tájékoztatjuk a lakosságot. Nagy Pál osztályvezető

Beszélgetés Gonda Károllyal a Fa- és Építőipari Szövetkezet elnökével

A gyomai Építőipari Szövetkezet 1957 januárjában alakult. A későbbi években egyesült más környékbeli szövetkezetekkel és üzemekkel. Végül is 1969-től működik a jelenlegi „felállásban”. A szövetkezet három fő profilban tevékenykedik: építő-, vas-, és faipari szakmákban, valamint bedolgozó szinten műanyagfeldolgozással is foglalkozik.

Beszélgetésünket kezdjük általános témával. Hogyan alakultak a szövetkezet gazdasági mutatói az utóbbi években?

Nagyot léptünk előre és mégsem fejlődünk. Hogy miért? Néhány statisztikai adattal jól lehet érzékeltetni.

	1982	1986	
létszám:	280 fő	328 fő	17%
árbev.:	95 M Ft	140 M Ft	47%
bér:	47 800 Ft	61 200 Ft	28%
nyereség:	7,9 M Ft	14 M Ft	77%
adó:	4,9 M Ft	14 M Ft	286%

Tehát hiába nőtt a nyereségünk négy év alatt 77%-kal, ha az adó 286%-kal emelkedett. 1985-86-ban új adóterheket vezettek be. A jövőben annyi nyereséget kell termelnünk, hogy fedezze az adóterheket és még maradjon pénz műszaki fejlesztésre is. Az adó mellett más tényezők is nehezítik a helyzetünket. Pl. a különböző anyagár-emelkedések, amelyek nem vihetők át a késztermékre.

Ez a nehéz gazdasági helyzet nem szül elégedetlenséget, rossz hangulatot a dolgozók körében?

A dolgozókat egyre kevésbé érdekli a szövetkezet problémája, az emberek egyre jobban önmagukkal foglalkoznak és saját boldogulásukat keresik.

Természetesen nem örülünk annak, hogy évről évre növekszik a termelés, nő a nyereség és ennek ellenére nem javul a gépesítés színvonala, a műszaki fejlettség. A dolgozók befeléfordulása azt is jelenti, hogy egyre kevésbé érdekli őket a szövetkezeti mozgalom. Sokkal nehezebb társadalmi feladatokra rábírnunk embereket, mert elsősorban a megélhetésükkel foglalkoznak.

Úgy gondolom ez társadalmi jelenség nálunk, ha átgondoljuk a jelenség okait, azt hiszem érthető is. A szövetkezet jövőjét nem veszélyezteti a dolgozók közéleti passzivitása?

Azért nem veszélyezteti, mert a munkások megtalálják a számításukat a szövetkezetnél, illetve a szakcsoportokban. Természetesen ezért sokat kell dolgozni.

Az általános gondok és problémák mellett érdekelné a szövetkezet alkotó részlegeinek munkája is. Milyen eredménnyel zárja az évet a bútorrészleg?

A részleg dolgozó létszáma a legnagyobb. Nagy változás történt, hiszen az árbevétel 4 millióról 20 millióra növekedett. Sikertült a tőkés piacot bővíteni. Erre

építve adtunk be egy pályázatot, ahol a nyugati export növelését vállaltuk 5 évig. Engedélyt kértünk, hogy tőkés országból vásárolhassunk gépet, 3 millió értékben, ezt meg is kaptuk.

Milyen gépeket hoznak majd?

Egy szárító berendezést, egy másoló marógépet és egy csiszológépet. A gépek elhelyezése a régi épületekben történik. Ezekkel a gépekkel jelentősen nőni fog a technikai színvonalunk, meg fogunk felelni az NSZK kereskedelmi partnerünk igényeinek.

Nagy problémánk viszont, hogy a szabázműhely még nem épült meg. Évek óta tervezzük, de a bekövetkezett jövedelemelvonások miatt ez nem valósulhatott meg. A gazdasági nehézségek ellenére ezt a problémát feltétlenül meg kell oldani. Tervezzük egy fabrikett előállító gép vásárlását is, amely a fahulladékok hasznosításában nagy szerepet játszhat.

Forgács- és porszivó gépek beállítását is tervezzük.

Az új gépek beállításával minőségi vagy mennyiségi változás várható a bútorkészítésben?

A második szárító beállítása gyorsítja a szárítást, lerövidül az átfutási idő, kevesebb ideig kell készletetni az anyagot. A készletezés az egyik legnagyobb gond, nemcsak a faiparban, hanem az építőiparban is. Ebben az országban senki nem akar készletelni.

A gyártó üzemnek kell készletelni, ha folyamatosan akar termelni.

A többi gép részben a termelés növelésére szolgál. Részben olyan munkákat végez el, amit eddig nem tudtunk megoldani, tehát kézi erővel kellett kivitelezni. A korszerűsítés mellett új termékprofilok kialakítására is alkalmas.

A vasipari részleg tudja-e hozni az éves tervet?

A vasipari részlegünk eddig kiegyensúlyozott volt árbevétel és nyereség terén egyaránt. Ebben az évben ez nem valósul meg, mert a Kazángyártó Vállalattal kooperációban gyártott kazánok iránt megcsappantak az igények. A vasipari üzem kapacitása kb. fél évig nem volt kihasználva. Ez maga után vonja a termelés és a nyereség csökkenését.

A legrégebbi szakágazat az építőipar. A változó gazdasági helyzet okoz-e problémákat?

Az építőipari részleg árbevétel és nyereség területén stabil volt. Az utóbbi időben sokat romlott az építőipar piaci helyzete. A fizetőképes kereslet csökkent. Az állami, vállalati, beruházási, fenntartási munkák mértéke függ a nyereségtől és az elvonásoktól.

Ezért építeni, felújítani csak az hajlandó, akinek elegendő szüksége van rá. A korábbi piaci pozícióknak romlott, ezért Gyomaendrődről ki kellett mozdulni 40-50 km-es

körzetben. A költségek emiatt emelkednek, nehezebb a munkaszervezés, illetve az ellenőrzés. Ebben az évben az éves termelési tervet nem biztos, hogy tudja teljesíteni és a nyereségterve is nagyon kétséges.

Profilváltásra nem gondolt a szövetkezet?

A jelenlegi tevékenységünkön nem tervezünk jelentősebb változtatást. Ami új dolog, az a gázszerelés. Egy csoport alakult, akik megtanulják a gázszerelés csínját-bínját és jövőre már elkezdjük a gázbe-kötéseket és belső szereléseket.

Ez a brigád évente kb. 100 bekötést végez majd el.

A hagyományos építőipari részleg milyen munkákat végzett ebben az évben és milyen tervei vannak?

1986-ban tovább folytattuk a gyomai lakótelep építését a Lenin úton. Az a terveink, közösen az OTP-vel, hogy az épületek „C” részét, amelyben 13 lakás van, ebben az évben átadjuk. Az „A” és „B” részét, ahol majd az OTP és a GELKA, valamint egy húsbolt fog helyet kapni, tavasszal adjuk át. Másik építkezés a Tanács udvarán a Sportszarnok építése. Az alapozást befejeztük. A felfalazást, koszorúkat elhelyezését, az aljzatkészítést és a tetőbadog fedését vállaltuk. A többi munkák elvégzésére még nincs szerződésünk a Tanácsnál, de előzetes megbeszélések alapján a többi munkát is mi fogjuk elvégezni, hiszen a Tanács ígéretet tett a hiányzó pénzügyi biztosítására. Más építkezések Gyomaendrődön az ötéves terv hátralévő részében esetleg tanácsi és OTP-lakások a leendő városközpontban.

A kivitelezés minőségének javítása érdekében terveznek-e lépéseket?

Az az elfogadott célkitűzésünk, ha úgy tetszik mottónk: „Egyszer csináljunk meg mindent, de jól”. Most született egy új rendelet, amely a mi elképzeléseinkkel megegyezik. Csak azt a lakást lehet vég-számlával kifizetni, ahol már a hiánypótlásokat is elvégezték.

Hogyan tudják a dolgozókat rávenni a lelkiismeretesebb, becsületesebb munkára?

Nyíltan, őszintén megbeszéljük a dolgozókkal, hogy csak a jó minőségű munkát tudjuk elfogadni. Csak a jól végzett munkáért lehet fizetni és csak egyszer.

Tehát megvalósítható az, hogy a hanyag munkát végző dolgozó ismétlje meg a munkát jól, de azért már ne kapjon fizetést?

Igen, de nemcsak a munkások esetében, hanem a vezetők esetében is, ha rosszul irányítják, szervezik a munkát. Azt hiszem ezen a téren nemcsak vállalati szinten, hanem magasabb „szférákban” is kellene lépni.

További sikeres munkát kívánok.

Molnár Albert

ALMA MATEREINK IV.

Az 1. sz. Általános Iskola

A sorozatban az általános iskolákhoz érve az elődök iránti tisztelet azt diktálná, hogy az eddigiénél visszább lapozzunk a gyomai, endrődi népoktatás történetének lapjain. Tekintsünk el azonban most attól, hogy több száz év eseményeit felelevenítsük. Megteszi ezt Darvas Tibor a Gyomai tanulmányokban, ahol az érdeklődők részletekre kiterjedő ismereteket szerezhetnek a gyomai oktatás történetéről.

E lapokon az áll, hogy általános iskola 1946 óta létezik Gyomán. A volt polgári iskola Kiss Ernő polgári iskolai igazgató vezetése alatt „állami általános iskola” lett. Alsó tagozata I–I osztályos, a felső tagozata (a gimnázium épületében) az V–VI. általános iskolai osztályból és a még meglévő III–IV. polgári iskolai osztályból állt. 1948-ig emellett működtek még egyházi és községi iskolák is.

A helyi Nemzeti Bizottság 1948 nyarán egyhangúlag a település iskoláinak államosítása mellett foglalt állást. A Gyomai tanulmányokból nem tudtam meg, hogy az „Árvaház” mióta ad otthont általános iskolának és hogy a 2. sz. Általános Iskola mikor jött létre, csak azt, hogy a megalakított 2 általános iskolát 1950–1951-ben egyesítették, de a mammutiskola nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, így 1952-ben ismét két iskolát alakítottak ki. Megosztották a tanyai iskolák igazgatását is, amelyek a felszabadulás után még sokáig fontos szerepet tölthettek be. A földosztás hatására a tanyák újból megszorodtak. (1949-ben a gyomaiaknak több mint egyharmada külterületen lakott, de még 1967-ben is 2830 ember élt tanyán.) Az utolsó tanyai iskolát, a póhalmi 1973-ban zárták be.

Az intézmény igazgatói voltak: Kiss Ernő (1946–1950) Tömösvári Balázsné (1950–1951), Solymosi János (1951–57), Kovács Imréné (1957–69), azóta pedig Kovács Gábor. Őt kérem, mesélje el, az iskola tárgyi feltételei hogyan javultak?

1970-ben vezettük be a vizet, ekkor kaptak az olajos helyett műanyag padlót az osztálytermek. A szenes kályhák helyett olajkályhákat állítottunk be. 1973-ban építettük az iskolai könyvtárat (amely akkor a megyében a legnagyobb volt), valamint a központi épület két udvari tantereméhez a zsi bongót. A következő évben az úttörőcsapat kapott egy szobát – ez szintén új létesítmény volt. 1975-ben is építettünk: egy fizika-kémia előadótermet emeltünk az udvaron 2 szertárral. A következő nagy vállalkozásunk a Sallai úti 4 tantermes iskola megépítése volt (ami az egyre növekvő gyermeklétszám mellett a besenyszegi iskola felszámolása miatt is sürgető volt). 1978-ban az ÁFÉSZ felépítette a kis tejboltot. A központi épület udvarát is ekkor betonoztattuk. Aszfaltburkolatot is kapott ez évben a KPM tüzemernőksége kivitelezésében. A következő öt évben kisebb, de

halaszthatatlan karbantartási munkákat végeztünk.

Emellett 1981-ben a Jókai úton a felszabadult szolgálati lakást átalakítottuk. Így most a régi kettő helyett öt tanterem, egy tornaszoba és egy nevelői szoba van. 1983-ban a központi épület fűtés korszerűsítését oldottuk meg. Két évre rá a Jókai úton is lecseréltük az olajkályhákat és ugyanez az iskolaegység aszfaltot is kapott az udvarra. 1986-ban a Sallai úti új épületben alakítottuk ki a központi fűtést. Ezekkel a felújításokkal, építkezésekkel egyidőben mindegyik osztályterembe új bútorok is kerültek.

Mindezt csak úgy tudtuk megvalósítani, hogy a költségvetésünkkel nagyon takarékosan gazdálkodtunk, hogy a patronáló üzemek – a Fa- és Építőipari KSZ, a Kö-rösi Á. G., a Győzelem Mgtsz, a Vihar-sarok Htsz, az ÁFÉSZ –, a szülők és a fenntartó tanács készségesen segítettek. Nem terheltek azonban senkit a szerve-zéssel, építésvezetéssel, műszaki felügye-lettel – mindezt magunk láttuk el. (Te-gyük hozzá: Kovács Gábor egyszemély-ben. R. V.)

Gazdálkodásunkban a biztonságra és a takarékoságra törekvés a meghatározó. Amennyi pénzt kaptunk, annyiból ki is jöttünk. Eddig minden évben a költségvetésen belül maradtunk, kerettüllépés miatti pótigénnyel a tanács vb-hoz egy-ten év végén sem folyamodtunk.

Mi a következő feladat?

Legsürgősebb feladataink közé tartozik a Sallai úti régi épületben a központi fűtés megoldása, egy nevelői szoba építése, az udvar aszfaltozása. Mindezt saját erőből, 1987 nyarán kívánjuk megoldani. Még en-nél is nagyobb gondunk a napközisek ebé-deltetése. Van elképzelésünk a megoldásra: a központi iskola udvarán telekvásárlással lenne hely egy sokoldalúan kibaszálható ebédlő építésére. Támogatóink is vannak. Reméljük hamarosan sikerül a tervet va-lóra váltani – javítva ezzel a rettentően túl-terhelt központi ebédlő helyzetét is.

Létszámadatok:

A demográfiai mélypont 1970-ben je-lentkezett nálunk. Akkor 403 tanulónk volt. Ma 710-en járnak az iskolánkba. A 26 osztályban a létszám 24–36 között van. Az átlag 27, ami igen magas. 12 nap-közis csoportunkban 428 gyermekkel fog-lalkozunk. Egy csoportban 32–45 tanuló van, az átlag 37 – szintén nagyon magas.

50 nevelő dolgozik az iskolában, 3 ügy-velési és 10 technikai dolgozó biztosítja az oktató-nevelő munka zavartalan feltételeit. E feladat ellátásában nagyon jól hasznosul az, hogy az iskolának 4 fűtő-karbantartó szakmunkása van. Így nemcsak a fűtés biztonságos, de az 1 géplakatos, az 1 kö-

müves és a szobafestő-mázoló a nyári fel-újítási munkák nagy részét is el tudja vé-gezni.

Az irányító szervek hogyan ismerik el a tantestület munkáját?

Az utóbbi években a nevelők munkájá-nak erkölcsi elismerését kifejező kitünteté-si keretszámok – mind állami, mind mozgalmi területen – kedvezően alakultak.

Az oktatási törvény milyen változásokat hoz az iskola életében?

Az oktatási törvény biztosította lehető-ségeket a nevelőtestület kedvezően fogadta. Elindultunk a gyakorlati alkalmazás útján. Két irányban máris lépéseket tettünk. Az egyik a szakmai munkaközösségeket érinti. A nagyobb pedagógiai önállóság le-hetőségei igazán itt fognak érvényesülni. A tantervi követelményekből adódó fe-szültségek mérséklésén dolgozunk. A má-sik az iskolai demokratizmus fejlesztése ér-dekében szélesítettük a diákönkormányzat rendszerét. A tanulók önkormányzati szerve tehát nálunk nem az úttörőcsapat tanácsa. Az érdekképviselet és a többi ön-kormányzati feladat szélesebb körű lett. Ebben az új szervezeti felállásban helye van a diáksportkörnek, az iskolai szövetke-zeti csoportnak, az iskolai takarékszövet-kezetnek, a környezetvédelmi csoportnak, a szakköröknek stb. is. Az úttörőcsapat számára is kedvezőbb (az iskola és a gyer-megmozgalom közötti) munkamegosztás kialakítására nyílik így lehetőség.

Melyek a legszorítóbb gondok az 1. sz. Általános Iskolában?

Továbbra is központi, égető gondunk a tanulmányi fegyelem erősítése. Ezzel kap-csolatban a közeli napokban a szülők véle-ményét igényeltük (4–8. osztályból 430 fő esetében). A felmérésből saját lehetősé-geink jobb kihasználására is kaptunk ösz-tönzést. Ezen túl sajnos arról is meggyő-ződhettünk, hogy egyszerűen a szülőknek nagyon kevés idejük van a gyermek nevelé-sére, másrésztől a társadalom fegyelme, er-kölcsi állapota, a már sokszor emlegetett értékszavak erőteljesen jelentkeznek a családban és az iskolában. Mindezek jelen-tősen fékezik nevelőmunkánkat.

Mégis mi az, ami örömök forrása az iskola dolgozóinak, az intézmény vezetőinek?

Ha az iskolán belülre gondolok: a ne-velőtestület közösségi szelleme és munka-fegyelme, gyermekeink helytállása a közép-iskolákban. Ha az iskolán kívülre gondo-lok az, hogy végre reális közelségbe került a tanulóink testi neveléséhez normális fel-tételeket biztosító tornacsarnok megépí-tése.

Róza Vendel

Védjük környezetünket!

Településünk környezete jelentős változásokon ment keresztül. Az utóbbi években e változások felgyorsultak. A környezetváltozások a múlt század végén kezdődtek, amikor a Körös folyó töltések közé kényszerítésével a terület természetföldrajzi képe is megváltozott. A folyók szabályozása volt a legnagyobb hazai természet-átalakító művellet, amelynek hatására a táj növényzete és állatvilága átalakult. A folyószabályozások, csatornázások a természeteket nagyban megnövelték. E munkálatok révén lápok, mocsarak tűntek el, visszaszorultak a vízi növények és megszánt a vizek halbősége is.

A talajtípusok alapján megtudjuk határozni azokat a területeket, amelyek tartós vízborítás és talajvízhatás alatt állottak. A Körös folyó völgyében alakultak ki az öntésföldek. A Körös bal és jobb partján, az egykor vízjárta területeken a mélyebben fekvő részekben alakultak ki a réti talajok. Árvizek esetén ezeket a lapályokat, mélyebb ereket a víz elöntötte. A szikes talajok a magasabb területeken, Póhalmon, Csudabállán alakultak ki nagy területeken.

A szikesedés folyamata már a folyószabályozások előtt végbement, a víz nagy bősége a talajsók hatását eltakarta. A víz elvezetése után a talaj kiszáradt és a sók a felszínen feltűnően láthatóvá váltak.

A mezőszéki talajok pedig Keselyősen található, ahol a víz a talajt nem öntötte el magasabb fekvése miatt.

Az előbbiekből kiténtek az előző időszak természeti környezeti változásának fő hatásai. Jelenleg felgyorsultak a környezeti változások az előző időszakhoz képest. A mezőgazdaságba bevonuló ipari eredetű anyagok környezetváltozásokat idéztek elő. A mezőgazdaságban szerves trágya helyett a tápanyagviszaporítást műtrágyákkal végzik, de alkalmazzák a növényvédőszerket is, gombaölő, rovarirtó, és gyomirtószerket, amelyek felhasználása az utóbbi 20 évben megnőtt.

A műtrágyák alkalmazása az ősgyepéken a növényi összetétel változását idézte elő, sok növényfaj, amely a műtrágyát nem bírta eltűnt a területről. A gyomirtószerkeket egyes gyomfajok teljes eltűnését idézték elő. Az alkalmazott rovarirtószerkeket a káros rovarok mellett sok hasznosat is elpusztítottak. A rizstelepek vegyszerezésével a békák elpusztultak, amelyek a rovarok hasznos pusztítói.

A korszerű állattartó telepek hígtrágyájának, trágyaleveinek elhelyezése sokszor okoz gondot az üzem számára. Községünk területén kevés a fa, amely a levegő tisztításában jelentős. A dűlőutak menti fasorokat is kiirtották, a tanyák melletti facsoportok a tanyákkal együtt eltűntek. A gépek által kavart porfelhők szabadon szállnak, az útmenti növényeken vastagon lerakódva. A repülőgépről végzett permeztések a légáramlattal eljutva, tettek tönkre a vidékünkre jellemző akácokat.

Az alkalmazott tarlóégetések során nemcsak a káros, de a hasznos rovarok is pusztultak, de kihát a talajéletre is.

Településünk legnagyobb gondját a belterületen a településhálózati és infrastrukturális fejlődés lemaradása okozza. Ennek kedvezőtlen hatásai tisztító és romboló környezeti hatást váltottak ki. A vezetékes ivóvízellátás elkészültével a lakásokba, üzemekbe bevezették a vizet. Egyidejűleg a keletkező szennyvizek elhelyezéséről nem gondoskodtak megfelelően. A szennyvizet a lakásokból a talajba vezették és ott szivárogtatják el. Bevezették a vizet a lakásokba, a vízfelhasználás megnőtt, ez a kultúrát, egészséges, kényelmes életmódot elősegíti. Ugyanakkor a kifolyó víz elhelyezésére nincs más lehetőség, mint hogy a talajba szivárogtatják el. Aránylag kis területeknek kell sok vizet befogadniuk. Ehhez járul a felületi csapadékok, amely a magas talajvízzel összeér és a település laposabb területein időszakonként felületi vízállásokat okoz.

A terület valósággal elmocsarasodik, a lágy felület talajokon az épületek elsüllyednek.

A talajvíz elleni szigetelés szerkezeti-technológiai szempontból költséget jelent. Hazánkban becslések szerint az 1970-es évek végén 300 000 nedves épület volt, s a vizes épületek száma nő. A nedves falak jól vezetik a hőt, emiatt nő a fűtési költség. Penészes, dohos lakások egészségtelen légkört terem. A hagyományos kátránypapírral történő szigetelés legfeljebb 50-60 évig áll ellen a talajvíznek. A község régi épületein, így az 1867-ben épült gyomai evangélikus templom falán is jól megfigyelhető a sók felfelé haladása a talajvízzel.

Az épületekben okozott kár mellett a falu belterületén a házaknál levő kertek nem művelhetők a koratavaszi vízállás miatt, vagy csak későn lehet a kertekben veteményezni a víz süllyedése után. A kertekben kipusztulnak a fák, mert nem bírják a magas talajvizet.

A község bel- és külterületén 1973-ig a talajvízszint 4-5 m mélyen volt. Azóta minden tavasszal a felszínig emelkedik a talajvízszint a község belterületének lapos részein. Amikor a belterületen felületi vízállások jelentkeznek, a külterület kútjaiban a talajvízszint akkor is 4-5 m mélyen van. 1983-84 években egész éven át aszály uralkodott, a talajvíz szintje mégsem süllyedt a belterület laposabb részein 1,5-2 m alá. Ez igazolja, hogy a belterületen a szennyvíz talajba vezetése okozza a magas talajvízszintet.

Gyomaendrőd község területén az altalajban sós rétegek találhatóak. A Kárpát-medencében a Pannon-tenger üledékei sósak. Az altalajból a felszínre emelkednek a talajvízzel az elszikesedést okozó sók.

Az altalajvíz összes sótartalma 3300 mg literenként. Az összes só jelentős része a kedvezőtlen talajtulajdonságot okozó nátrium és magnézium sók közé tartozik.

A Körös folyó vize 200 mg/l össz só tartalmaz, amelyben nátrium minimális mennyiségben van.

Az altalajból a felszínig emelkedett víz sótartalma 1240 mg/l. A szennyvizek talaj-

ban való elhelyezése miatt kialakult egy magas talajvízállás, a talajvíz a felszíntől 100-120 cm mélyen helyezkedik el nyáron is. Így a belterületen a talajvízszint fölött kialakult kapilláris zóna és a téli csapadékok a teljes talajszelvényben telítettséget okoz, s a tavaszi csapadékok sok helyen nem képesek befogadni a talajt, s emiatt felszíni vízborítás keletkezik.

A száradás során a víz a felszínről elpárolog, az alsórétegekből a víz kapilláris úton pótlódik. Az elpárolgott víz helyébe új vízáramlás indul meg a talajvíz felől, amely sőt hoz a felszínre. A felfelé áramló talajnedvesség víztartalma a légkörbe távozik, míg a vízben oldott sók a talajban maradnak. A felhalmozódott sók fizikai és kémiai hatásukat tekintve legkárosabb nátriumos és hidrokarbonátos sófelhalmozódást okozzák.

A felszínhez közeli talajrétegekbe jutott nátriumsók a talaj felsőbb rétegeinek a termékenységét veszélyeztetik, mivel a felszínre kerülő alkális kémhatású nátriumsók hatására nő a talaj duzzadása, a talaj elfolyóssá válik, szerkezete leromlik, az esővizet nem tudja befogadni.

A kedvezőtlen szikesedési folyamatok visszaszorítása érdekében mielőbb gondoskodni kell a talajvízszint mélyebb szintre süllyesztéséről. A felszíni csapadéknak a talaj mélyebb rétegeibe irányuló egyirányú mozgása megteremti a lehetőséget annak, hogy a talaj nem szikesedik tovább.

A belterület talajainak, épületeinek megvédése megkívánja a terület vízrendezését.

A községben mindenekelőtt feltétlenül meg kell építeni a szennyvízelvezető hálózatot és a belvízelvezető csatornákat.

Településünk védelme a gerincvezeték után szükségessé teszi a szennyvízelvezető rendszer többi utcában történő megépítését is.

Dr. Weigert József

A címertervről

A Híradó ez év októberi számában beszámoltunk arról a tisztelt olvasóknak, hogy hosszas előkészületek után elkészült településünk címer- és zászlótervei.

A testületi döntéseknek megfelelően ezeket a lakosság véleményének megismerésére, társadalmi vitára bocsátottuk, melynek előzeteseként e lapban vitaindító cikket is közöltünk. E fórumok a megadott időpontokban október 27-28-án lezajlottak. Sajnos a téma jelentősége, s a széles körű propaganda ellenére nagyon kevesen jelentek meg s fejtették ki véleményüket. Külön hiányoltuk az ifjúság és a középkorostály jelenlétét, de különösen azt, hogy egy-két kivételtől eltekintve a vélemények és javaslatok nem kollektív állásfoglalást hordoztak, hanem egyéni véleményeket, meglátásokat.

Így a tanács-testületnek a címeralkotás kérdésénél (megalkossa-e vagy módosítsa) a mintegy 60 fő állampolgár véleményére támaszkodhat csupán. Kérdés tehát az, hogy a fórumokon felmerült ellenvélemények, módosító javaslatok általánosíthatók-e, hordozhatják-e a lakosság széles körű

folytatás a 7. oldalon

Gondolom sokan látták a Felszabadulás és a Hunyadi út sarkán épült szép új épületet.

Az épület az MHSZ területi vezetősége számára épült. Többen kételkednek, hogy szükség van-e erre a komoly beruházásra? Az MHSZ növekvő képzési feladatai szükségessé tették az új épület felépítését.

A beruházás 3,5 millió Ft-ba került. Ennek nagyobb részét az MHSZ Országos Központ, másik részét a helyi tanács biztosította.

Rendeltetés:

Az MHSZ, a Békés megyei Területvédelmi és Hadkiegészítő Parancsnokság megbízásából évente 90 főt képez ki sorköteles gépjárművezető-képzés keretén belül.

Egy intenzív tanfolyam keretében, amikor a hallgatókat nappal is képezzük és egy tanfolyam amikor munkaidőn kívül folyik a képzésük. Ez a képzés egész évben folyik, 45-45 fővel. A sorköteles képzéshez tartozik a hibaelhárítás tananyagának elsajátítása, amihez szemléltető eszközök, tanalváz stb. szükséges. Ez a helyiség is az új épületben nyert elhelyezést. Ezzel a helyiséggel az amatőr gépjárművezetők képzésének színvonalát is tudjuk emelni.

Gondolom sokan tapasztalták, akik gépjárművezető-képzésre jelentkeztek, hogy azt a választ kapták; csak a jövő év második felében tudjuk jelentkezésüket elfogadni. Ebből is látszik, hogy a megnövekedett igényeket ki kell elégíteni és erre oktatási helyiség szükséges. Még így is évente 3-4 tanfolyam keretén belül 160 fő amatőr hallgató végzi el a tanfolyamot. Elmondható, hogy színvonalas képzés keretén belül.

Ez évtől bevezetésre került a videó technika alkalmazása a képzésben.

A gépjárműképzésen kívül, még sorköteles képzéssel és tartalékosok utóképzésével is foglalkozunk, ami megnöveli a helyigényünket. Eddig kölcsön kellett kérni más szervektől helyiséget.

Az új épületben terveink van egy tartalékos klub beindítására, ahol a terület tartalékos tiszti, tiszthelyettesi állománya részére, aktuális katonapolitikai előadásokat tartunk.

Természetes, hogy a régi épületre is szükség van. Itt egy előadó terem, egy kisebb oktatóterem, és egy Ifjúsági Klub működik. Az utóbbit közösen használjuk a Győzelem Tsz KISZ-es fiataljaival, az MHSZ-aktívák szabadidejének hasznos eltöltése érdekében. Az MHSZ vagyonszelvédelme érdekében, egy hatvan m² alapterületű gondnoki lakás lett kialakítva.

Összességében azt hiszem, meggyőztem az ellenkezőjéről azokat, akik feleslegesnek tartották az épület MHSZ céljaira való üzemeltetését.

Ezúton mondok köszönetet mindazoknak akik anyagilag, munkájukkal és társadalmi munkával segítettek az új bázis létrehozását.

Az MHSZ területi vezetősége és klubjai mindenkit szeretettel vár a képzés, nevelés, tömegsport, oktatás területén az igényeknek megfelelően!

Kiss Lajos MHSZ-titkár

a címer eszmei mondanivalója fejezze ki az együvértartozást úgy, hogy utaljon egyúttal mindkét történelmi településre is. Ennek megfelelően elfogadják a jelenlegi címerjavaslat formáját, alapszínét, a folyó ábrázolását, valamint a lilium motívum további szerepeltetését.

A Tanács Végrehajtó Bizottsága novemberi ülésén a társadalmi viták tapasztalatai alapján úgy foglalt állást, hogy foglalkozni kell a címerterv nem alapvető, de indokolt módosításával. Ennek megfelelően a decemberi tanácsülés elé is ilyen tartalmú javaslat került beterjesztésre.

Amennyiben ezzel a tanács is egyetért, úgy a javaslatok feldolgozását és a módosítás tartalmának meghatározását követően elkészített újabb javaslatot (vagy javaslatokat) szintén a lakosság elé tárjuk megvitatásra.

Bár az idő nem sűrges bennünket, elkapkodott és a lakosság tetszésével nem találkozó címer alkotására, mégis közös ügyünk, hogy várossá nyilvánításunk ünnepi alkalomára legyen saját jelképünk. Bízunk abban, hogy a lakossági vélemények alapján formálódó javaslatokból jövő év folyamán címere és zászlaja lesz településünknek.

Megyeri László

Új formához, új tartalom

Épül a Művelődési Központ.

A közel 20 milliós beruházás nem kis fejtörést, szervezethez, utánjárást jelent.

A kulturális létesítményre igényelhető, adható támogatások igen szűkösek és végesek. Ennek ellenére szeretnénk, ha az új kenyér, az alkotmányunk ünnepén, amely egyúttal a közművelődési munka elismerésének napja, átadásra kerülhetne a felújított létesítmény.

Teljesül a lakosság régi vágya, hogy a gyermekmúzeumokon, a közgyűléseken, színházi előadásokon át a nyugdíjasok klubfoglalkozásáig igazi kulturált körülményeket biztosíthatunk. Miből áll ez? A tevékenységeknek megfelelő világítással, hangtechnikával, eszközökkel, bútorzattal ellátott gázfűtéses helyiségekből.

Az állandó ügyelet biztosítja az egész napos ruhatárat, a régi nagytermi részben állandó asztalitenisz, biliárd, rex, videó- és számítógépes, valamint egyéb játékok kölcsönözhetőségét.

Létrehozunk egy ún. közéleti övezetet, amelynek fontos láncszemei: a szabad feltételek és az ügyelők. Mit tartalmaz ez?

A párt-, állami, tömegszervezetek praktikus információit (fogadóórák, változások, ügyintézési tudnivalók).

Képes tudósítást lakóhelyünk eseményeiről, kézikönyvek, jogszabálygyűjtemények elérhetőségét, névsorokat, címlistákat pl. fuvarozókról és egyéb szolgáltatókról.

Vállalunk hirdetések, munkaerő-közvetítést, helyi képeslapok árusítását különleges bélyegekké.

Információval szolgálunk más intézmények, helységek (körzet, országos hírű események, fővárosi rendezvények időpontjáról, megközelítési lehetőségéről, belépőjegyeiről).

A bérbe adandó büféhelyiségünk a hét hat napján 8-22 óráig, valamint havi egy vasárnap nyitva tart.

Ebben igyekszünk olyan termékeket árusítani, amelyek nem találhatók meg a közegben, viszont a lakosság igényelné azokat.

Bérbe adnánk egy helyiséget női és férfi fodrásznak.

Mindezekkel azt szeretnénk elérni, hogy a hétköznapiakon is bejöjjenek az emberek a Művelődési Központba, ezzel megismerve tevékenységünket.

A millió elképzelés, álom már kidolgozás alatt áll munkatársaink körében.

Információinkat '87. január 1-től egy havonta megjelenő kis műsorfüzetben közöljük a lakossággal.

A meglévő és új tevékenységi formák nagyon sok kisebb-nagyobb berendezési tárgyat, kelléket igényelnek.

A fent említett pénzügyi lehetőségek nem valószínű, hogy lehetővé teszik nyitásra az összes helyiség teljes berendezését, felszerelését.

Ezért azzal a kéréssel fordulok a gazdasági egységekhez, hogy aki önzetlenül az épülő intézményünkért tenne valamit (terítőt hímezne, kerékpártartót készítené, ruhatárit fogast gyártana stb.), az jelentkezzen nálunk a munkafolyamat leírásáért.

Azt hiszem, hogy az új formátumban, a sok új és hagyományos tevékenységi forma szinte valamennyi lakosunkat vonzza, fogadja a legkülönbözőbb aprópókból.

Az, hogy ténylegesen milyen lesz az intézmény működése, egyrészt a kínáltól függ, de nem nélkülözheti a lakosság nyitottságát, a kultúra iránti fogékonyságát, megértő támogatását.

Megyeriné Csapó Ildikó

Ezúton tájékoztatjuk a Híradó minden kedves olvasóját, egyben köszönetet mondunk mindenkinek, aki önzetlen támogatásával elősegítette, hogy a Gondozási Központ (E. SZ. I.) 4. sz. Idősek klubja (ÖNO) megkezdhesse működését.

Mint ismeretes, a TEHO egyik célkitűzése volt a szociális gondoskodás új formájának kialakítása, 1986-87. évben.

Egy szerencsés fordulat következtében ez a célkitűzés közelebbi időpontban elérhetővé vált.

A tervezetnél kedvezőbben alakuló TEHO-bevétel lehetővé tette, hogy megvásároljunk egy jó állapotban lévő magánlakást, illetve üzlethelyiséget.

Az átalakításra, berendezésre, betüzemelésre azonban saját erőből ez évben már nem gondolhattunk.

A gondozottak, illetve gondozást kérők nagy létszáma miatt nem tehetünk le arról a szándékunkról, hogy megkeressük a megoldást, működhessen a 4. sz. ÖNO.

Termelő üzemekhez, intézményekhez fordultunk segítségért. Intézményünk eddig is sok támogatásban, patronálásban részesült, de most olyan őszinte segítő szándékkal, tenniakarással találkoztunk, amire legmerészebb elképzeléseinkben sem számítottunk.

Elsőként az „ENDRÓD” és vidéke Tarkarészvetkezet ajánlott fel az épület berendezésére 60 000,- Ft-ot.

Az „ENCI” 50 000,- Ft értékben bűrtorzattal segített.

Hasonlóan bútordarabokkal segített a Művelődési Központ, az Általános Iskolai Kollégium, ÁFESZ.

Az intézmény működését nagyban megkönnyítő gépkocsivásárlásnál, átalakításnál a Győzelem Tsz nyújtott jelentős segítséget, 17 000,- Ft értékben.

Az „ENCI” brigádjai az egész kialakítás ideje alatt folyamatosan végeztek társadalmi munkát, illetve saját pénzükből használati tárgyakat ajándékoztak.

„Export” szocialista brigád, falvédők, díspárnák, mosógép.

„GAGARIN” Szocialista Brigád: centrifuga, porszívó.

„PENZAI BARÁTSÁG” Szoc. Brigád: faliképek, dísz tárgyak.

„ENCI” Vöröskereszt alapszervezet, szervezésben, beszerzésben.

Minden üzem, intézmény vezetőjének, dolgozóinak, szocialista brigádtagoknak kívánunk munkájukhoz sok sikert, eredményekben gazdag, BÉKÉS BOLDOG ÚJ ÉVET!

Gellai Főzsefné

Gyomaendrőd Híradó

Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság

Főszerkesztő: Jánosvasky György

Tördelészerkesztő: Beinschróth Károly

A Gyomaendrőd Spartacus Testnevelési Kör teljesítménye az eredmények tükrében nem mondható rossznak, de a kitűzött célt csak a röplabda és az atlétikai szakosztály érte el.

A női röplabda felnőtt csapata tartja jó helyét az NB II középmezőnyében (9. hely) az ifjúsági az élményben (4. hely). Ezt annak ellenére tudta biztosítani, hogy több játékos különböző okok miatt nem állt rendelkezésre.

A serdülő csapat a megyei bajnokságban szerepel.

Az úttörők eljutottak a területi döntőig. Az utánpótlás ígéretes szereplése biztosíték arra, hogy továbbra is jól szerepeljenek a magasabb szintű bajnokságban.

Az egyesület atlétikai szakosztálya nevelő szakosztály. Jó kapcsolatot alakított ki a Békéscsabai Előre SC Atlétikai szakosztályával. A sportág iránti kisebb fokú érdeklődés ellenére a minősítések száma emelkedik. Ebben az évben 4 fő ezüst jelvényt, Dékány Ida és Varga Lajos Gimnáziumi, Kurilla Györgyi és Smiri Artilla 611. sz. Ipari Szakmunkásképzős tanuló és 16 fő ért el bronzjelvényes szintet.

A labdarúgó szakosztály a megyei I. osztályban az őszi szezont a 7. helyen, 22-20 gólaránnyal 16 ponttal zárta.

Egy-egy fontos mérkőzésen erőnléti hiány, a nem megfelelő hozzáállás gólképtelenséget eredményezett, mely rányomta bélyegét a játékosok idegállapotára, ami súlyosan szankcionált fegyelméletlenséghez vezetett.

A bajnokság kezdetéig a Sportkör és szakosztály vezetésének elsődleges feladata morálisan helyreállítani a csapatot és felkészíteni a tisztes helytállásra.

A kézilabda-szakosztály férfi szakága az eredményesebb a megyei I. osztályú bajnokság 4., az ifjúsági a 8., a serdülő pedig már több éve a 2. helyezette.

A női szakággal évek óta gondok vannak, a bajnokságot az utolsó 10. helyen, a serdülők a 6. helyen fejezték be.

A szakosztály helyzetét, munkájuk értékelését a sportkör elnöksége decemberi ülésén tárgyalja.

A versenyszakosztályok legnagyobb gondja, hogy kevés a társadalmi aktívák száma.

Egyértelmű, egyetlen szakosztály sem képes eredményes munkára áldozatokat vállaló társadalmi aktívák segítő közreműködése nélkül. Sajnos tapasztalat, hogy segítségnyújtás és a jószándék helyett gyakran inkább a bíráló, sértő megjegyzések hangzanak el, amelyek sok esetben joggal keserítik el az áldozatot vállaló társadalmi sportvezetőket.

A sportkör vezetése várná a sportot szerető és érte tenni is akaró aktívák minél nagyobb számú jelentkezését.

Előbbre lépést csak akkor remélhetünk, ha összefogunk és megmutatjuk: vagyunk mi is olyan erők akaratban, tenniakarásban, mint bármely más település. Ha mindannyian csak egy kicsit teszünk, az eredmény biztosan nem marad el!

A tanács sportfelügyeletének és a sport-

kör tömegsport tevékenységének egyik motiváló tényezője a lakosság sportolási igényének felkeltése, minél színesebb és sokoldalúbb programok biztosításával.

Nagy visszhangot és elismerést kiváltó rendezvények voltak: a téli családos sportvetélkedő, a Portisch sakk szimultán, „Április 4-i” futónap, vagy a lovasbemutató.

A rendezvények lebonyolításában országlánrészt vállaltak a társszervek, a KISZ, Szakmaközi Bizottság, Vöröskereszt, Úttörő elnökség, Sportkör, mely a kapcsolatok erősödését mutatja.

Szép eredmények születtek a Falusi Spartakiád országos döntőjén, a kispályás labdarúgó csapat (Csalah Ferenc, Kardos Ferenc, Juhos Tibor, Sike András, Hegedűs Imre, Hornok László, Tokai László, Koloh Béla, és Ágoston Lajos) és a női röplabda csapat (Szmolnik Lajosné, Aranyos Ildikó, Fagyas Tiborné, Varjúné Ambrózi Jozefa, Iglódi Lajosné, Arany Béláné, Kokauszky Jánosné, Nagy Zsuzsa) III. helyezést értek el. Asztaliteniszben Kun Lászlóné jutott el az országos döntőre.

Kispályás labdarúgó bajnokság 16 csapattal indult, két csoportos rendszerben, abszolút győztes a Fateleg csapata lett.

Két új forma került bevezetésre a szabadidősport területén, az iskolák körében az új alapokra helyezett diáksporkör és a szabadidőklubok.

Településünkön nagy erőfeszítéseket teszünk a fejlődés érdekében minden területen.

Az az összefogás, ami városiasodásunk érdekében elengedhetetlenül szükséges, az eredményesebb sporttevékenység alapjait is jelenthetné. A szerényebb eredmények mellett is hiszünk a sportot kedvelők tenniakarásában. Bizunk abban, hogy e gazdaságilag nehéz időkben is képesek tudnánk lenni egy jobb összefogásra, amely biztosítaná versenysportunk eredményesebb szereplését. Ehhez kérjük szurkolóink segítségét.

Kívánunk minden támogatóknak békés, boldog új esztendőt.

Babos Lászlóné sportfelügyelő

VÍZ

*A háztetőre eső permetez,
apró cseppekben gyűjti az eresz,
a lefolyóban csöndesen locsog
és befogadják tárt kanálisok,
hogy továkúszva áradó meder
mohó éhséggel őt is nyelje el,
majd láthatatlan, szorgalmas kezek
széles folyamammá egyesítenek;
és úgy tűnik, hogy végetért az út,
mikor a széles nagy tengerbe fut.*

*Sima tükörrre eső permetez;
valami csodás, halk zsolozsma ez.
Csengettyű tán, apró csiling-harang?
Több, mint zene! Brillians zöngé-hang.
Az óceán milliárd cseppje a hír
és peng, csak peng és lankadatlamul.*

Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI

HÍRADÓ

1987. ÁPRILIS 4.

VI. ÉVFOLYAM I. SZÁM

1945. április 4. Felszabadulás

„...tanulni kell a múltból a jövőért,
megküzdeni az igazért a szépért,
ifjú erőkhöz méltó küldetés.”

Battonya volt az első falu, Makó az első város s 1945. ápr. 4-én a Vas megyei Nemesmedves község felszabadulásával befejeződött Magyarország felszabadítása.

Még benne zúgott az emberek fülében, idegeiben a háború minden borzalma, a bombák robbanása, az ágyúlövések, az ártatlan emberek halálsikolya, a szenvedő és éhező gyerekek sírása, könyörgése. Az anyagi kár megdöbbentően nagy volt: elpusztult nemzeti vagyonunk 40%-a, az 1938. évi nemzeti jövedelmünk ötszöröse! S elvesztett az ország több százezer honpolgára, nem kis részben a legmunkabíróbb korú férfi és nő.

Az élet azonban megindul a felszabadított országrészekben, majd a teljes országban. S az élet legelső megnyilvánulásaként

a dolgozó századokban felébred a hatalom közvetlen gyakorlásának igénye. A parasz-
tok és a munkások a felszabadult országban maguk veszik kezükbe a sorsuk irányítását. A föld új dolgozói és birtokosai kenyeret adtak a háború dúlta, kirabolt országnak.

Szinte a semmiből kellett újratemetni mindent. De mindenekelőtt: meg kellett találniuk egymást. A munka megindult. A lelkes, alkotókedvű, a haza és fiai jövőjéért áldozatkész milliók dolgoztak. Néha buktatókkal, máskor nehéz csaták árán, de egyre közelebb kerülünk – a saját magunk által választott úton – a kitűzött céljaink megvalósításához.

Felnőtt nők és férfiak már azok a gyermekek, akik a tavasz hajnalán születtek. Közel negyvenévesek, legtöbbjüknek már unokája van. S ez a természet rendje, hogy mind kevesebb közöttünk, akik idős emberként élték meg a felszabadulás nagy és dicső napját. Ritkulnak azoknak a sorai is,

akik életük derekán érkeztek a dolgozók Magyarországnak hajnalához.

Egyre többen vannak, akik csak apák és nagyapák elbeszéléseiből, könyvekből, filmekben keresztül ismerkednek a szabadság születésének szép napjaival.

A ma fiataljainak is erő kell meríteni az elődök áldozatkész munkájából, s a múlt generációjának tettekrezsége legyen előtűntünk a mindennapi munkavégzés során.

Ne akarjuk, s a történelemből vehető példákön okulva, nem akarhatjuk, hogy a generációnk s majd a későbbi nemzedék is megismerkedjen a háború okozta kínokkal és szenvedésekkel! Nem adhatjuk föl az elődeink verejtékes munkájával elért eredményeket. Rajtunk, homo sapienseken múlik, hogy a világegyetemben meddig fog ez a csodálatos bolygó az öröm és a vídamság hangjától hangos embereket hordozni a kékeszöld szférája alatt!

Pintér László

A XI. Országos Békekonferencia küldötte voltam

„A X. Országos Békekonferencia óta eltelt két évben a világpolitikában egyre határozottabb körvonalakat mutatott, a haladó és az imperialista erők, egymással szembeni küzdelme. Ez az egyes ember számára a korábbinál bonyolultabban és ellentmondásosabban jelentkezett és megnehezítette az eligazodást.

E jelenségek – az ENSZ által meghirdetett nemzetközi békeévré szóló programmal együtt – a béke ügye és a békemozgalmak iránti érdeklődés növekedéséhez vezettek.”
(Idézet a beszámolóból)

Fölvetődik a kérdés, hogy Gyomaendrőd küldötte mit vihet magával a XI. Békekonferenciára?

A válasz nyilvánvaló: Településtünk lakosságának békevágyát és jogos aggodalmát a béke elvesztésének már csak a gondolatára is.

A Hazafias Népfront rendezvényein és a társszervek soros ülésein a Népfront képviselője mindig körben járatta az „Örizzük a Békét” c. lapot. Az adott közösségek, mint a „BÉKE” lelkes hívei, meggyőződéssel írták le nevüket.

Egy kivételes élményt közreadok, mely a Nemzetközi Bizottság 1986. novemberi

ülésén játszódtott le. Az ülés szünetében népfront aktivistánk gyűjtötte az „Örizzük a Békét” c. lapon az aláírásokat. Egyik szakmaközi bizottsági tag az ülésre magával vitte 6 éves unokáját. A kislány alig pár hónapja ismerkedett az írás tudományával.

Kérte a Tatit, ő is szeretné a nevét a lapra írni. Kis kezében görcsös remegéssel fogta a tollat és karcolva formálta nevének betűit. Amikor a „mű” megszületett, az Ő szintjén megmagyaráztuk mit is írt alá.

Nos, így született meg az a több ezer aláírás, melyet eljuttatva az Országos Békekonferenciához, ezzel fémjelztük településtünk lakosságának békeakarátát.

A Konferencián nagy érdeklődéssel vártuk az Országos Békekonferencia újjonnan megválasztott elnökének, Dr. Sztanyik B. László professzornak, Endrőd szülőföldjének megnyitó beszédét. Részlet a beszédből:

„A csernobili atomerőmű balesete ismételtén felhívta a figyelmet arra is, milyen súlyos következményekkel járna egy esetleges nukleáris háború.

Tudományos érvekkel alátámasztott megállapítás, hogy a kilotonnák millióival mérhető, pusztító erővel rendelkező atomtöltetek nem növelik, hanem éppen ellen-

kezőleg: csökkentik a nemzetek biztonságát. Ugyanakkor a nukleáris energia békés felhasználása előtt nagy jövő áll. Az atomerőművek helyettesíthetők, illetve pótolhatják a kimerülőben lévő energiahordozókat.”

Az elnök után a főtitkár beszámolóját hallgattuk meg. Barabás Miklós, az Országos Békekonferencia főtitkára hangsúlyozta:

„A békemozgalomban mindenkinek helye van, aki a közös célokban a magáéra lel, aki azokért felelősen tenni kész. Tekintse a békét akár a szocializmus eredményének, akár isten ajándékának, békességnak, belső békének, vagy megvívandó küzdelemnek, a fejlődés céljának.”

A felszólalók sorában meghallgathatuk az írók, művészek, tudósok képviselőit.

Viharos taps üdvözölte a középiskolások diákok, a bányász KISZ-fiatalt és a termelőszövetkezeti munkásfiatalt is.

Szót kértek és kaptak a különböző egyházak küldöttei, akik a nemzet és az emberiség sorsáért érzett felelősségtől vezérelve segítik békepolitikánkat.

A tanácskozáson felszólalt dr. Csehák Judit, aki az MSZMP Központi Bizottsága és a Minisztertanács nevében üdvözölte a résztvevőket.

folytatás a 2. oldalon

Idézet a beszédeből:

„Pontosan nem mérhető, hogy tágabb hazánk, Európa legutóbbi négy évtizedének szelcsendes történelmében mekkora szerepet játszottak a sokszínű, eltérő ideológiai és politikai nézeteket valló békemozgalmak. Az azonban bizonyos, hogy egyetlen olyan kormány sincs ma kontinensünkön, amelyiknek ne kellene döntéseinel számba venni e hatalmas erőt.

A mozgalomban az ifjúság valamennyi korcsoportja értelmes cselekvési terepet talál magának” – emelte ki Csehák Judit.

Felhívta a figyelmet arra, hogy a védelmet nyújtó meleg családi légkörben nevelkedő gyermekek sokkal könnyebben dolgozzák fel magukban a külső veszélyeket, mint azok, akiknek otthonában a szülők között is dúl a háborúsokodás. Ez arra figyelmezteti a felnőtteket, hogy a békemozgalmi munkát – éppen a jövő felmőlt nemzedékének kiegyensúlyozott fejlődése érdekében – saját családjuk belső békéjének, nyugalomának a megteremtésével kell kezdeniük.

A plenáris ülés és a szekcióüléseken elhangzott felszólalások összességéből összeállt a XI. Országos Békekonferencia „Állásfoglalása” – mely így hangzik:

„A béke minden ember legszemélyesebb közügye. Az atomháború elkerülhető. Az elmúlt két évben született leszerelési javaslatok lehetőséget nyitnak arra, hogy a harmadik évezred küszöbét a tömegpusztító eszközök terhéől megszabadulva, kevesebb fegyverrel léphessük át.

Amikor az emberi civilizáció megmentéséről van szó, nincsenek kis és nagy országok, kis és nagy népek.

A béke igenlése az egységes magyar békemozgalom alapja. Ez cselekvő erő, amelyet meg kell őriznünk.

Világmenzeti meggyőződéstől függetlenül együtt munkálkodunk mindenkivel, aki kész cselekedni a békéért.”

S amikor az 1200 küldött elhagyni készült a konferencia termét, a fiatalok énekelni kezdtek: „Őrizd a Békét! és dalolj velünk!” S mi, velük daloltunk!

Szabó Incéné

Könyvei: Kubikosok, Emelt fővel, Hármas próbatétel.

Kállai Ferenc (Gyoma, 1925–). Színész. Kossuth-díjas, kétszeres Jászai-díjas, kiváló művész. A Színiakadémián folytatott tanulmányok után 1945-ben a városligeti Szabad Színház tagja lett. 1948-tól a Nemzeti Színházban dolgozik. Karakterszínész. Színházi munkája mellett igen jelentős filmszínészi tevékenysége: 1970-ig több mint 70 filmjét tartjuk nyilván.

Kató József (Gyoma, 1879–1926. nov. 4.) Költő, műfordító. Szarvason járt gimnáziumba, Kolozsvárott szerzett jogi és államtudományi doktorátust. Zomborban pénzügyigazgatási titkár. Versei a következő kötetekben jelentek meg: Versek (1902), Költemények (1906), Életbarázdák (1918?). Az ő fordításában jelent meg először Szlovacki: Mazeppa c. műve (1922), újabb verseit Pipaszó mellett címen adták ki. Négy éven át halászta a Békés megyei Közlönyt. Halála után jelent meg a Krónikás könyve.

Keserü Jánosné Bérci Etelka (Gyoma, 1925. aug. 26.–). Politikus. Közgazdasági egyetemet végzett. 1950–67. között különböző társadalmi funkciókban dolgozik. 1967 és 1971 között belkereskedelmi miniszterhelyettes, 1971 és 1980 között könnyűipari miniszter. 1981-től a Magyar Kereskedelmi Kamara társelnöke.

Kiss Lajos (Gyoma, 1888. december 5.– Szovjetunió, 1943). Politikus, író. Nyomdász, szervezett munkás volt. A Tanácsköztársaság idején a Bp. V. kerületi pártszervezet titkára, a Szövetséges Központi Intéző Bizottság tagja, majd megdöntése után letartóztatják, a SzU szabadítja ki. A Vörös város c. munkája ott jelenik meg (1931–33), az előszót Kun Béla írja.

Kner Imre (Gyoma, 1890. febr. 3.– koncentrációs tábor, 1944). Könyvművész. Lipsceben tanult, 1905-ben hazatért. Kiadványaival az új magyar könyvművészet megteremtője. 1937-ben a párizsi nemzetközi kiállítás nagydíját megnyerte. Tagja volt számos bel- és külföldi társaságnak. 1944-ben a fasiszták elhurcolták.

Kner Izidor (Gyoma, 1860. febr. 5.– 1935. aug. 19.). Nyomdász. 1882-ben alapította Gyomán a később világhíressé vált nyomdáját. Kiváló üzleti érzékeléssel megteremtette az alapot ahhoz, hogy a fia a nyomdász mesterséget könyvművészetté fejlessze. Anekdotákat és aforizmákat is írt.

Mágori (Varga) Erzsébet (Gyoma, 1918. dec. 20.–). Író, kritikus. A Zeneművészeti Főiskolán szerzett diplomát. 1946-tól minisztériumi sajtó- és kulturális megbízatásokban dolgozott, a római követségi munkatársa volt. 1954–58-ban színházi dramaturg, 1963-tól a Filmvilág munkatársa. Művei: Diplomata, Nyári délután, Márványmenyasszony, A szélhámos.

Márton Klára (Gyoma, 1936–). Író, pedagógus. Nyírségi faluban kezdett tanítani, majd 1960-tól Budapesten él. Főleg ifjúsági regényeket ír. Művei: Elment a vonat, A kerítésen túl, Csiki-csuki, Gyorsan szállj fel a buszra, Tessék engem elrabolni. Ez utóbbiból filmet is készítettek, három

Tudja-e? És mi jól tudjuk?

Az alábbi adatokat a könyvtár nyilván tartásából közöljük kettős szándékkal:

1. A település lakói ismerjék meg azokat a falubelieket, akiknek az átlagosnál jelentősebb az életpályájuk;

2. Kérjük a lakosságot, hogyha a felsoroltakkal kapcsolatban bárkinek van észrevétele, közölje a könyvtárral (Kossuth u. 50. és Blaha u. 21.). A segítséget előre is köszönjük.

Árva János (Gyoma, 1923. aug. 9.). A Színművészeti Akadémia elvégzése után a Nemzeti Színház, 1954–59. között a Déryné Színház, 1959–80. között a Madách Színház és 1980-tól nyugdíjazásáig a Népszínház tagja. Jászai-díjas (1958).

Bella Elek (Endrőd, 1896–1969). Kubikos. Részt vett a Tanácsköztársaság harcaiban, emiatt internáltak. Az endrődi csendőrsortúz után letartóztatták. 1938-ban a gyomai gátépítésnél sztrájkot szervezett. A felszabadulás után megkapta a Szovjetunió Vörös Zászló Érdemrendjét. Hazánkban pedig a Szocialista Hazáért Érdemrenddel tüntették ki.

Bencze Sándor (Zsámbok?, 1850– Endrőd? 1937). Ötvenkét esztendő tannított. Nyugalomba vonulásakor XI. Pius pápa „pro Ecclesia Pontifice” érdemrenddel tüntette ki. Ez a legmagasabb kitüntetés, amit egyszerű polgár a pápától kaphat.

Bódi Károly (Gyoma... –1944?). Amatőr festő, őstehetség. Nyolcan voltak testvérek. Gépésztanuló volt, majd Kovács Mátyás mellett szobafestő. Templomot restaurált, képeket festett. Képeiről nem sokat tudunk.

Corini Margit (Kolozsvár, 1897–1983). New Yorkban tanult, itt élt 1923–28 között. Ezután Párizsban dolgozott 15 évig. Hírnevet szerzett: a párizsi éjszakák festőjeként emlegették. 1952 óta Gyomán élt. Falujának képeket ajándékozott.

Fendkel Judit (Bp. 1936–). Endrődön

töltötte gyermekkorát. Szegeden végzett tanítóképzőt. Tanár lett, újságíró, író. Írásai 1956 óta jelennek meg. A Nők Lapja munkatársa. 1987-ig tizenkét könyve jelent meg.

Gergely Ágnes (Endrőd, 1933–). Költő, író, műfordító. Gyermekkorát Zalaegerszegen és Endrődön töltötte. Volt tanár, újságíró, szerkesztő, több nyelven beszél, igen nagy műveltséggel rendelkezik. Eddig tizenegy önálló kötete jelent meg. A Stációk c. regényében endrődi éveire emlékezik.

Gyomai Imre (Gyoma, 1894–?). Író, hírlapíró és a franciaországi követség sajtóattaséja. A 2. világháború alatt a dél-franciaországi Tourves faluban fejtett ki ellenálló tevékenységet, s 1944-ben az FTP-egységekkel együtt – még a szövetségesek megérkezése előtt – felszabadította a falut. Eredeti neve: Weinberger Imre.

Györi Imre (Gyoma, 1924. ápr. 21.–) Politikus. Nyomdász, majd 1942-től párttitkár. 1946–49 között az MKP KV munkatársa, majd a MINSZ szerv. pszt. vez. 1954 és 56 között az SZKP főiskoláján tanult. 1957–62-ig az MSZMP KB munkatársa, 1974–80 között KB-titkár, 1980-ban a KB agit. prop. osztályának vezetője. Eredeti neve: Göttler Imre.

Háiman György (Gyoma, 1914. május 26.–). Tipográfus, könyvművész. A Műszaki Egyetem gépészmérnöki karán tanult. 1967-től az Iparművészeti Főiskola tipografikai tanszékének professzora. Tótfalusi-díjas. Írói és szerkesztői tevékenysége is jelentős: eddig tizenkét könyv jelent meg az ő tollából ill. szerkesztői közreműködésével.

Hunyai István (Endrőd, 1894. okt. 1.–). Politikus. A földmunkásmozgalom egyik vezére. Tevékenységéért több ízben letartóztatják és elítélik. 1932-ben a Szovjetunióba emigrál, 1945-ben hazatér. 1948-ig a Dózsa népe c. lap szerkesztője, 1956-ig könyvtáros, 1958-tól a MEDOSZ elnöke.

nyelvre lefordították, nemzetközi díjat nyert.

Orbók József (Endrőd, 1911–). Orbók József endrődi iskolaigazgató fia. 1951-ben kapott Kossuth-díjat kiemelkedő oktató-nevelő munkájának, pedagógiai tevékenységének elismeréséért. Évtizedeken át Parádón tanított, majd a Belügyminisztérium Dobogókőn lévő kollégiumának volt vezetője.

Pál Lénárd (Gyoma, 1925. nov. 7.–). Fizikus, politikus. 1950–53-ig a moszkvai egyetemen aspiráns. 1953–56-ig a MTA Központi Fizikai Kutató Intézet mágneses osztályának vezetője, majd az intézet főigazgatója, egyetemi tanár. 1975-től MSZMP KB-tag, 1985-től MSZMP KB-titkár. Jelentősebb kitüntetései: Kossuth-díj (1962), Munka Vörös Zászló Érdemrendje (szovjet: 1975, magyar: 1985).

Papp Zsigmond (Gyoma, 1888. június 25., Rákóczi u. 30. –1961). Népművész, népi ezermester, östehetség. Találmányai: agyagszörökocsi, rakodókészülék, csatorna-ásógép, rizarató, kapáló-talajjavító, víz-emelő, mákcsépelő, rigolírozógép stb. Fara-gott bútorokat, készített szobrokat, síremlékeket, festett képeket, ő tervezte és készítette el a református templom orgonáját.

Pásztor János (Gyoma, 1881. jan. 29.–Bp. 1945. jan. 7.). Szobrász, a 20. század első felének jelentős magyar mestere. Női aktábrázolásaival számos díjat nyert. Működésének második felében főleg mint emlékműszobrász dolgozott. Kiemelkedő alkotásaiból: a martonvásári Beethoven-emlékmű, II. Rákóczi Ferenc lovas szobra a Parlament előtt. Számos munkáját a Nemzeti Galériában őrzik.

Patkó Imre (Gyoma, 1922–1983). Író, újságíró. A szerző a Népszabadság tudósítójaként négy évet töltött Angliában. Művei: Anglia, Tibet, Vietnam, Vietnam művészete, Kim Philby csendes háborúja, Egy karéj Karélia, „Sziperhatalom” és a kis országok, Szigetlakók között. Hagyatékát Győr városa fogadta.

Polányi Máté (Endrőd, 1901. dec. 18.–Kárpátok 1940 ősze). 1918-ban a Nemzet-ség tagja lett. 1921-ben Hunya Istvánnal Öregszőlőben megalakították a Földmunkások Országos Szövetségének helyi csoportját. 1926-ban letartóztatják. 1930-ban a KMP II. kongresszusán a Központi Bizottság tagjai közé választják. 1940 őszén a Kárpátokban ismeretlen körülmények között eltűnik.

Rózsahegy Kálmán (Endrőd, 1873–1961). Színész, kiváló művész. 1898-ban a budapesti Magyar Színházhoz szerződött. Innen került 1900-ban a Nemzeti Színházhoz, ahol nyugdíjazásáig szerepelt és amelynek örökös tagja volt. Népszínművek, parasztdrámák és vígjátékok utóérhetetlen természetességű, ízes beszédű, realista stílusú jellembrázolójaként tartja számon a kritika. Színészképzéssel is foglalkozott (Rózsahegy Színiiskola).

Szabó Ferenc (1926. március 10.–). Villamosmérnöki diplomát a Műszaki Egyetemen szerzett. 1951–53 között az MTA aspiránsa. 1953–56-ig a Minisztertanács Titk. oszt. vezh., az Országos Atom-

energia Bizottság titkára. 1956-tól a Központi Fizikai Kutató Intézet munkatársa, 1972-től az Atomenergia Kutató Intézet tud. igazgatója, 1978-tól a KFKI főigazgatója. Állami-díjas (1978).

Szelle Kálmán (Gyoma, 1890. március 27.–). A felszabadulás után főleg városépítési, városesztétikai és műemléki feladatokkal foglalkozott (pl. Vác, Március 15. tér műemléki épületeinek helyreállítása). 1956 után készült fontosabb „műve”: Szőnyi István műterme Zebegényben.

Szilágyi Ferenc (Gyoma, 1928. nov. 12.–) Író, költő, nyelvész. 1953-tól a MTA Nyelvtud. Intézetének munkatársa, a Rádió külső munkatársa. 1954 óta publikál stilisztikai és nyelvművelési cikkeket, verseket. Irodalmi műsorai, hangjátékai szerepelnek a Rádió műsorán. Arany János- és Körösi Csoma Sándor-kutató.

Szilágyi István (Gyoma, 1937–). Színész. Öt éven át tagja az egri színháznak. 1971-ben kerül Budapestre az Irodalmi Színház társulatához. 1959 óta filmez.

Sztanyik B. László (Endrőd, 1926–) Szeghalmon érettségizett, orvostudományi egyetem. Évekig Bécsben dolgozott az Európai Atomenergia Bizottságban. Sugárbiológus. Az országos Frédéric Joliot-Curie Sugárbiológiai és Sugáregészségügyi Kutatóintézet főigazgató főorvosa. A Magyar Tudományos Akadémia Radiológiai és Izotóp Orvosi Alkalmazási Bizottság elnöke. 1987 óta az Országos Béketanács új elnöke.

Timár Máté (Endrőd, 1922. nov. 21.–). Író. 1944–48 között hadifogoly, hazatérve a pesti bölcsészkaron tanul. Irodalmi pályafutása a Majoros Ádám krónikája c. könyvvel kezdődött. 1958 és 1972 között tizenöt könyve jelent meg. Ez a lendület azóta lassúbbodott – ugyanakkor írásai jelentősebbek és értékesebbek lettek. SZOT-díjas, József Attila-díjas. Sok írásában szerepelteti Endrődöt is, Gyomát is.

Uhrin Péter (Endrőd 1887–1944). „Naiv” festő. Négy elemi és két gimnáziumot végzett, senkitől sem tanult festeni, született tehetség. Harminc-negyven festménye maradt hátra rokonoknál, ismerősöknél. Négy festményét a békéscsabai Munkácsy Múzeum őrzi. Eddig két kiállítása volt.

Varju Vilmos (Endrőd, 1937–). Súlylökő. Tizenhárom szabadtéri és egy fedett-pályás magyar bajnokságot nyert, tizenhét-szer ért el országos csúcsot, negyvenkilenc alkalommal volt válogatott. Az 1964-es olimpián bronzérmét szerzett. 1966-ban első lett a fedett-pályás Európa Játékokon, majd nyáron 1962 m-re javította a kontinenscsúcsot és megvédte Európa-bajnok címét.

Vidovszky Béla (Gyoma, 1883. július 7.–1973.). Festő. Budapesten, Münchenben és Párizsban tanult. A szolnoki művésztelep tagja volt. Több ízben vett részt párizsi és itáliai tanulmányúton. Tájképeivel, portréival számos budapesti tárlaton szerepelt. 1961-ben gyűjteményes kiállítása nyílt a Csók Galériában. 1986-ban állandó kiállítása nyílt a szülőfalujában.

Hornok Lajosné könyvtárvezető

A „TEHO”-ról

Településünkön az 1984. évi 12. sz. törvényerejű rendelet, valamint a Tanács 1986. évi 1. sz. tanácsröndelet alapján bevezetve került a településfejlesztési hozzájárulás.

A hozzájárulás fizetésére kötelezettek száma 1986. évben 6212 fő volt. Az előzőekben említett rendeletek szerint 1298 fő részesült mentesítésben.

A hozzájárulásként befizetett összeg 2948 ezer Ft, amely megegyezik a helyesbített előírás összegével, a teljesítés tehát 100%-os.

A nem kötelezettek közül 131 fő önkéntesen fizető volt, összesen 30 ezer Ft összeggel.

Így 1986. évben településfejlesztési hozzájárulásként befolyt összeg: 2978 ezer Ft.

A tanácsröndelet szerint a településfejlesztési hozzájárulás célja 1986–1987. évben:

- tornaterem és
- 30 férőhelyes öregek napközi otthona létesítése.

A tornaterem alapozása befejeződött, a felépítmény munkái folyamatban vannak. Sajnos pénzügyi okok miatt a beruházás ütemét lassítani kell és a befejezés csak 1988. évben várható. A beruházás pénzügyi teljesítése 1986. évben 4769 ezer Ft. A tanácsröndelet elfogadásának időszaka-ban még 30 férőhelyes öregek napközi otthona építését terveztük. A középtávú és az 1986. évi pénzügyi tervet tárgyaló tanácsülés már a kétlépcsős megvalósításról döntött, vagyis arról, hogy

- a tervidőszak elején a Blaha út 6. számú házingatlan megvásárlásával 30 férőhelyes hetes ÖNO-t alakítunk ki, majd
- a VII. ötéves terv végén – a rendezési terv szerinti városközpontban – el kell kezdeni a hasonló célt szolgáló új épület beruházási munkáját.

A döntés alapján 1986-ban 1680 ezer Ft-ért megvásárlásra került az épület. Az épülettel 40 ezer Ft összegben berendezési tárgyakat és anyagokat is átvettük, az élelem szállításra 30 ezer Ft-ért gépkocsit vásároltunk.

A feladat 1986. évi pénzügyi teljesítése a fentiek alapján 1750 ezer Ft.

Az épületben az Egyesített Szociális Intézmények vezetője és dolgozóinak többletmunka vállalással olyan körülményt hoztak létre, hogy 20 idős ember hagyományos szociális ellátása 1986. november hónaptól már biztosított.

1987. szeptember 1-től nincs akadálya annak, hogy 30 férőhellyel beinduljon az új gondozási forma. A fentiek összegzésé-ként megállapítható, hogy településfejlesztési hozzájárulásként befolyt összeg 2978 ezer Ft, ebből a hetes öregek napközi otthona létesítésére 1750 ezer Ft, torna-terem építésre 1228 ezer Ft lett elszámolva.

A településfejlesztési hozzájárulás összegének az optimális meghatározását (600,- Ft) kitűzött célok realitását mutatja a 100%-os teljesítés.

A nehezedő gazdasági helyzet a központi források csökkenését eredményezi, így egyre nagyobb szerepe lesz a helyi összefogásnak, a lakosság pénzbeni hozzájárulásának.

Nagy Istvánné

Az új házadó rendeletéről

A házadóról szóló többször módosított rendelet több mint húszéves, ezért vált szükségessé, hogy a jelenlegi viszonyoknak jobban megfelelő adózási forma kerüljön bevezetésre.

A jogszabály figyelembe veszi a lakás nagyságát, a bennelakók számát és az ingatlan (lakás) értékét is, amikor a fizetendő évi adó összegét meghatározza. A lakás fekvése, luxus jellege lehet adónövelő tényező, de ha kedvezőtlen övezetben (pl. zártkert, külterület) fekszik, vagy az állaga erősen romlott, akkor az adó nagymértékben csökkenthető is.

A helyi tanácsok széles körű felhatalmazást kaptak, hogy az említett növelő és csökkentő tényezőket, a helyi sajátosságok maximális figyelembevételével, tanácsrendeletben szabályozzák. Ugyancsak a tanácsrendeletben kell szabályozni a méltányosság feltételeit is.

Az alaprendelet szerint adóköteles: a magánszemélyek tulajdonában álló lakás. E rendelkezést kell alkalmazni a lakásépítő és fenntartó szövetkezet tulajdonában álló lakásra is, ha arra a tagjának állandó használati joga van.

Tehát nem a adóköteles a gazdálkodó szervezetek, költségvetési szervek – ideértve az egyházakat is – tulajdonában lévő lakásingatlanok.

A fentiekből következik, hogy a házadót a lakás tulajdonosának kell megfizetni.

Ha a lakásnak hasznélvezője van, akkor az adót a hasznélvező terhére kell megállapítani.

Közös tulajdonú lakások esetén, a házadót, a nagyobb tulajdoni hányaddal rendelkező személynek, azonos tulajdoni hányad esetén pedig, aki az ingatlannyilván tartásban első helyen szerepel, kell megállapítani.

Adómentesség:

– mentes a házadó alól a komfort nélküli (12 m²-t meghaladó lakószobával, és főzőhelyiséggel, továbbá lakáson kívüli WC-használattal, egyedi fűtési móddal rendelkező, vízkivételi lehetősége az épületen kívül biztosított) és a szükség-lakások. A mi viszonyaink között, tehát adómentesek a külterületi és a zártkerti lakásingatlanok, ahol sem villany, sem vezeték víz nincs.

– mentes a házadó alól az egy és két lakásos épületben a 100 m²-nél nem nagyobb, több lakásos épületben pedig a 80 m²-nél nem nagyobb lakás.

– mentes a házadó alól továbbá az a lakás is, ahol a lakásban állandó bejelentés alapján együttlakó közeli hozzátartozók számát figyelembe véve, az egy főre számított alapterülete nem több 25 m²-nél.

E mentességnél két kérdést kell hangsúlyozni. Egyik, hogy a közeli hozzátartozó állandó lakásbejelentéssel lakjon a lakásban. A másik kérdés, hogy ki minősül közeli hozzátartozónak. A rendelet alkalmazása szempontjából közeli hozzátartozó: házastárs, egyeneságbeli rokon (gyermek, unoka, szülő, nagyszülő), az egyeneságbeli rokon házast-

társa, az örökbe fogadott, nevelt, mostoha gyermek, szülő, testvér, élettárs. Ezen mentesség az alábbi példán keresztül érzékelhető:

Az adóköteles lakás nagysága: 150 m², benne lakik (állandó bejelentéssel) a tulajdonos, felesége, gyermeke, gyermeke házastársa, és az unoka, összesen: 5 fő. A fejenkénti 25 m²-t figyelembe véve, ez: 125 m². Tehát adómentes, a 150 m²-ből, 125 m², adóköteles pedig: 25 m². Hangsúlyozni szeretnénk, hogy csak a mentességet meghaladó rész adóköteles, tehát az előző példát figyelembe véve, a 25 m².

80, illetve 100 m²-ig minden lakás adómentes, függetlenül a benne lakók számától.

Az adó alapja:

A személyi tulajdonban álló lakás hasznos alapterülete. A lakáshoz tartozik: a lakóhelyiségek és a lakáshoz tartozó kiegészítő helyiségek.

A rendelet alapján, az alapterület megállapításánál a következő helyiségeket kell figyelembe venni:

- lakóhelyiségek: lakószoba, hálófülke, hall, étkező, lakóelőtér
- főzőhelyiségek: konyha, főzőfülke
- egészségügyi helyiségek: fürdőszoba, mosdó, zuhanyozó, WC
- közlekedő helyiségek: előszoba, előtér, szélfogó, zártveranda, tornác, belső folyosó, átjáró, lépcsőelőtér
- tároló helyiségek: éléskamra, lomkamra, gardrób.

A lakás alapterületének megállapításánál a lakás összes – fentebb leírt – helyiségei teljes alapterületének, 1,90 méter belmagasságot elérő részét, továbbá a loggia, zárterkély felét kell számításba venni.

Az alapterület megállapításánál nem lehet figyelembe venni; a lakás egyéb kiegészítő helyiségeit és a gazdasági célra használt épületet, helyiségeket. Ilyenek: tüzelőtér (kazánház), tüzelőtároló, salaktároló, szárító, padlás, szerszámkamra, szűn, takarmánytároló, sertésól, tyúkol, istálló.

Hangsúlyozni szeretnénk, hogy az egy telken épült építményeket, az adókötelezettség megállapításánál össze kell vonni. Ez például azt jelenti, hogy az úgynevezett melléképületben lévő adóköteles helyiségeket, a „főépületben” lévővel össze kell adni.

Az adókötelezettség megállapításánál számításon kívül kell még hagyni, a nem lakás céljára szolgáló építmények adója alá eső helyiségeket – műhely, garázs, üzlet – is.

Az adó mértéke:

A rendelet az adó mértékét két településkategóriára – város, község – állapította meg. A besorolásnál, a tényleges minősítést kell figyelembe venni. Ennek alapján, Gyomaendrőd a községek kategóriájába tartozik, a házadó mértékének megállapításánál. Az adó mértéke, a községek kategóriájában:

- ha az adóköteles rész 40 m²-nél nem nagyobb: 40,- Ft/m²
- ha az adóköteles rész 40–100 m² között van: 1600,- Ft
- a 40 m²-en felüli rész 60,- Ft/m²

– ha az adóköteles rész 100 m²-nél nagyobb: 5200,- Ft,
és a 100 m²-n felüli rész 90,- Ft/m²

Említettük már, hogy a helyi sajátosságok figyelembe vételével, a fentebb leírt alapadót növelő és csökkentő tényezőket, a helyi tanácsnak tanácsrendeletben kell szabályozni.

Ennek alapján a Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközségi Tanács is tanácsrendeletet alkotott, az 1987. évi 1. számút, amely már hatályba is lépett.

A tanácsrendelet alapján, az alapadót növelni kell:

10%-kal, ha a lakás utcája teljes mértékben közművesített. (Víz, villany, szennyvízcsatorna, gáz, szilárd burkolatú út)

Minden más területre szén lévő adóköteles lakások esetében, marad az alapadó.

A lakások értéke vonatkozásában a tanácsrendelet alapadó növelő tényezőt nem állapított meg.

Az alapadót csökkenteni kell: a területi elhelyezkedés miatt:

1. 20%-kal, ha a lakás utcája víz- és villanyvezetékén kívül, egyéb közművel nem rendelkezik.

2. 50%-kal a település külterületén és Nagylapos belterületén.

A műszaki állapot miatt:

1. 20%-kal ha a lakás 20 évnél régebben épült, falazata vályog, vertfal, közművesítettsége alapján legfeljebb komfortos.

2. 40%-kal, ha a lakás 10 éve épült, viaszesele oylan, hogy az épület állagát veszélyezteti, nádtető és a tetőszerkezet sérülése miatt alá van dúcolva.

Az alapadó összegét csökkentő és növelő tényezőket egymástól függetlenül kell számításba venni. Ugyancsak külön-külön kell számításba venni, a tanácsrendelet szerinti csökkentést, a területi elhelyezkedés és a műszaki állapotra vonatkozóan is.

Hangsúlyozni kell azonban, hogy a házadó évi mértéke, a csökkentő tényezők figyelembe vételével is, 300,- Ft-nál kevesebb nem lehet.

A házadóról szóló törvényerejű rendelet úgy intézkedik, hogy az 1987. január 1. előtt engedélyezett házadómentességek, lejártukig, érvényben maradnak. Így ezen lakások tulajdonosainak – a házadómentesség lejártáig – nem kell házadót fizetniük akkor sem, ha a lakás alapterülete a 80, illetve a 100 m²-t meghaladja, de az alapterület a 180, illetve a 200 m²-t nem haladja meg. Ezen utóbbi lakások (180–200 m²) tulajdonosai a korábban élvezett adómentességet elveszítik.

Mivel a nagy értékű lakáshoz nem feltétlenül párosul nagy jövedelem – ez különösen az idős emberekre vonatkozik – a rendelet lehetőséget biztosít a méltányosságra is, melyet szintén a tanácsrendeletben kellett szabályozni.

A mi tanácsrendeletünk a méltányosság feltételeit – a vagyoni, szociális, jövedelmi viszonyok figyelembe vételével – az alábbiakban szabályozza:

– a megállapított kivetése kérelemre mel-lőzhető, ha a fizetési kötelezettség a kérelmező által lakott lakás után áll fenn és a család 1 főre eső jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb

Helytörténeti gyűjtemény Gyomaendrődön

összegét és jövedelmén kívül egyéb jelentős jövedelemforrással nem rendelkezik.

- a jövedelmi és vagyoni viszonyai miatt a házadó megfizetése a család megélhetését veszélyezteti.
- a megállapított házadó 50%-os mértékig csökkenthető, ha a fizetési kötelezettség a kérelmező által lakott lakás után áll fenn és a család jövedelme a 3000,- Ft-ot személyenként nem haladja meg.

A tanácsrendelet előírja, hogy az adóhatóság, a kivetés mellőzése, az adó csökkentése előtt, köteles kikérni a lakás fekvése szerint illetékes tanácsstag véleményét.

A házadó rendelet továbbra is fenntartja az adómentesség jogintézményét is. Az 1987. január 1. után kiadott használatba vételi engedély alapján, a használatba vételi engedély kiadását követő év január 1-től kezdődően, 10 éves házadómentességet kell engedélyezni, az újonnan épített lakások után, ha annak nagysága, öröklakás esetén a 180 m²-t, családi ház esetében a 200 m²-t nem haladja meg.

Ugyancsak megmaradt a felújítási házadó kedvezmény is. Házadó kedvezmény olyan felújítási, helyreállítási, korszerűsítési munkák után jár, amikor az elfogadott és igazolt költség a 25 000,- Ft-ot eléri.

Az adókedvezmény mértéke: az igazolt költség 75%-a, amely az évenként esedékes házadó 75%-áig terjedhet. Az adó évi összege azonban ebben az esetben lehet 300,- Ft-nál kevesebb.

A házadóról szóló törvényerejű rendelet szerint a *garázsok után*, 1987. január 1-től kezdődően, *épitményadót kell fizetni*, ha annak alapterülete a 16 m²-t meghaladja.

A szabályozás szerint csak a 16 m²-en felüli rész adóköteles, azonban az *évi adó összege 400 Ft-nál kevesebb nem lehet.*

A házadóval kapcsolatos feladatok:

A helyi tanácsok adóhatóságai május 31-ig kiküldik az adóbevallási nyomtatványokat minden bevallásra kötelezettnek, amelyeket június 30-ig kell az állampolgároknak visszaküldeni. Tehát minden érdekelt megkapja a szükséges bevallási nyomtatványt, nem kell sehová mennie. Ez vonatkozik a garázstulajdonosokra is.

A tanácsi adóhatóságok a házadó összegének megállapításáról, augusztus 31-ig határozatot adnak ki. A határozat megállapításai ellen jogorvoslatnak – fellebbezés – van helye.

Az 1987. évi házadót és a garázs után megállapított épitményadót november 15-ig lehet adópótlékmentesen befizetni.

1988. évtől kezdődően, a változatlan tételeket rögzíteni kell, így az adó összegéről, az adóívről értesülnék az adózók és az évi adó összegét két egyenlő részletben – mint minden más adófizetési kötelezettséget – március 15. és szeptember 15-ig lehet befizetni pótlékmentesen.

Az év közben bekövetkezett változásokról – tulajdonosváltozás, adómentesség megszűnése, az adófizetési kötelezettséget vagy annak mértékét érintő változásokról – a változást követő év január 15-ig kell az érintetteknek bevallást adni. A bejelentési kötelezettség elmulasztása esetén felemlt adót kell megállapítani.

Hornok László

Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközség – szűkebb hazánk – idegenforgalmi látványosságokban nem túl gazdag, de nem is szegény. A Kner Múzeum, Honti Galéria, endrődi tájház mellett most már látható a Vidovszky gyűjtemény is. Talán nem is sokára látható lesz a Papp Zsigmond által hátrahagyott képzőművészeti és helytörténeti együttes is.

Templomaink, régi iskolaépületeink is beszélnek a múlttól ebben a gyomaendrődi helyi stílusban. Sokan ismerik a Hármaskörös mentét, immár a Körösvölgyi Természeti Terület részét. Mindezek mellett még mindig nincsen Gyomaendrődön helytörténeti gyűjtemény és az ide látogató számára láthatóvá tett ismeretterjesztő kiállítás. Nem tartom szükségesnek felsorolni, hogy Békés megye hány városában és községében – ezek között vannak Gyomaendrődnél jóval kisebb helységek is – van már évek óta gyűjtemény. Nem ezzel a felsorolással szeretném földjéimet a helytörténeti gyűjtemény ügyének megnyerni. Csupán arra szeretném felhívni a figyelmet, hogy egy település jövőjének alakulásához szükséges a múltjának ismerete is. Szeretni kell azt a helyet, ahol élünk, ahol születünk, ahová sorsunk – családi kapcsolataink, munkahelyünk – odakötött. Ám a közösségért, a településért, a lakóhelyért tenni akaró, tenni tudó embereket csak történelmi ismeretekkel felvértezten lehet nevelni, illetve csak ezekkel az ismeretekkel rendelkező emberektől lehet elvárni. Az iskolai oktatás keretén belül is különös hangsúlyt kell(ene) adni a helytörténeti ismereteknek, a szülőföld rövid történetének. A régi iskolarendszerben tanították a szűkebb haza történetét. Ma is lenne erre idő valamilyen formában, megfelelő osztályban, néhány óra keretében, véleményem szerint megoldható lenne. Gyönyörűség oktatni és ismertetni az ifjúsággal, hogy mennyi küzdelem folyt itt ezen a gyomaendrődi földön, magával a földdel, a vízzel, a földi hatalmasságokkal. Hogyan is alakult ez a mai közösség olyanná amilyené alakult? Külön érdekessége Gyomaendrődnek, hogy lényegében két vallásfelekezeti megosztás miatt is két különböző kultúrkörből indult fejlődésnek. Szép eredményei vannak a helytörténeti irodalomnak Endrőd és Gyoma esetében is. Ám nincsen együtt, nem látható a tárgyi kultúra anyaga. Nem látható az írott anyag, a még számtalan „lappangó paraszti feljegyzés.” Őseink nagyon szerettek írni és olvasni is, sajnos nem úgy az utódok. Bámulatoros, hogy egy parasztember – jobbágy paraszt, aki a közösség erejéből, áldozatából fenntartott iskolában tanult meg írni és olvasni szeretni – milyen aprólékosan jegyezte fel a mindennapi élet eseményeit. Ezek a feljegyzések fontos dokumentumai a közösség életének, mert kiterjednek a családi, a gazdasági, közösségi és egyházi élet minden területére. Tudunk például Gyomán egy lappangó időjárás feljegyzésről melyet az illető család 1730-tól vezetett 1940-ig, amikor is a híradás szól róla. Ezeket a doku-

mentumokat kell(ene) összegyűjteni, illetve felkutatni. Stílusosan mondva a tizenkettedik óra utolsó perceit éljük. Ne engedjük elvinni innen az endrődi és gyomai tárgyakat, iratokat, fényképeket. Amit elvittek innen, próbáljuk visszahozni vagy visszaszerezni. Úgy tűnik hosszas vajúdás után lesz helye – ha ideiglenesen is – a gyűjteménynek. Legalább annyi hely lesz, hogy az eddig begyűjtött anyagot – ami nem is kevés – el tudjuk helyezni és a közben előkerülő anyagot is raktározni tudjuk. Városi jogú nagyközségünk vezetése erőfeszítést tesz arra, hogy ami anyag már „kézben” van, ne kallódjon el.

A társadalmi szervezetek és iskolák már eddig is nagyon sokat tettek az ügy érdekében, ezután is rájuk várna a legtöbb feladat.

Alábbiakban nagy vonalakban azt ismergetem, hogy milyen anyag begyűjtését, felkutatását várjuk.

- A termelőszövetkezetek gyűjtsék be, illetve ne hagyják tönkremenni a paraszti gazdaság eszközeit, kisgépeket, szerszámokat. Irattárukat ne szállítsák az enyészetbe a MÉH-telepekre. A közös gazdaságok iratanyaga rendkívül fontos anyag a település gazdaságtörténetének ismeretéhez. Egy munkaegységkönyv is fontos dokumentum.

- A település ipari szövetkezetei szintén ne semmisítsék meg a kis mesterségek szerszámait, iratanyagát, fotódokumentumait.

- A lakosságnál, egyéneknél, családoknál fellelhető dokumentumok nagyon hiányoznak a történeti feldolgozásokhoz. Az orvosi recepttől kezdve a családi levelezésen át a kiadás – bevétel feljegyzésére szolgáló kis noteszig minden fontos. Kellenek a sok adattal teleírt kalendáriumok, családi krónikaként használt bibliák, énekeskönyvek, imádságos könyvek. Utóbbiak nemkülönben az egyházi élet fontos adatai is. Szinte semmit nem tudunk a hajdani olvasókörokról, az iparos életről, egyletekről. Ezek anyaga is lappang még. Könyvek, kiadványok, Gyomai Újság, Gyoma-Endrőd-Kondoros vidéke, Körösvidék c. lapok példányai is kellenének. Nem tudunk jóformán semmit a helybeli szelmalmokról (volt három is), szárazmalmokról, gőzmalmokról. Minden írott és fényképezett anyag fontos a gyűjtemény számára. Bejelentéseket is várunk azoktól, akik szöveget tudnának elmondani valamit a múlttól. Magnófelvételeket készítettünk ezekről a rendkívül becses visszaemlékezésekről. A határ a begyűjtésben szinte a napjainkig terjedő időszak. Mert napjaink élete is hézagos lesz a jövő század itt lakóinak, ha már most nem gyűjtjük be az erre vonatkozó anyagot.

Szerény személyemben vállalom az anyag szakszerű rendszerezését, előkészítését a majdani végleges nyilvántartásba vétel első állomásaként.

Cs. Szabó István múzeumvezető

A mindig aktuális településfejlesztésről

Településünk 1986-87. évi fejlesztési lehetőségei és célkitűzései megítélésénél semmiképpen nem hagyható figyelmen kívül, hogy VII. ötéves tervünk induló szakaszáról van szó. Az induló középtávú tervvel egy időben a tanácsi gazdálkodásban is új rendszer indult el, mely növelte az elosztás demokratizmusát, a helyi tanácsok önállóságát. Ugyanakkor az is kezdettől nyilvánvaló volt, hogy a központi források alakulása minden évben attól függ, hogyan alakul az ország gazdasági helyzete. Az elmúlt évben ez sajnos kedvezőtlen volt, mert tanácsunk központi bevételeit – hasonlóan az ország minden tanácsához – jelentősen csökkentették. Ez nekünk 8 millió Ft kiesést eredményezett. Várható, hogy 1987-ben is hasonló helyzet lesz. A központi források csökkentése ellenére – erőfeszítéseink és a létrejött együttműködések alapján – 1986-87. évi összes fejlesztési forrásunk a tervezett 90 millió Ft-al szemben eléri a 110 millió Ft-ot. Ezen belül 1986-ban a fejlesztésre előirányzott 59 millió forintból 56 millió Ft felhasználás történt, míg 1987-ben az eredetileg tervezett 36 millió Ft fejlesztési alap helyett 54 millió Ft fejlesztési alapot használhatunk fel.

A VII. ötéves terv első két évének együttes áttekintését indokolja, hogy a feladatok jelentős része áthúzódó program – néhány még a VI. ötéves tervben kezdődött, de pénz hiányában nem fejeződhetett be. Megvalósult és megvalósuló fejlesztésünk:

MHSZ Székház bővítése (MHSZ-forrásból, befejezés 1986-ban)

Termálkút felújítás (1986-ban elkészült) Termelői utak építése (1986-ban)

Ipari Szakmunkásképzőnek épületvásárlás (1986-ban)

Kisegítő Iskolának épületvásárlás (1986-ban)

Útépítés 5,4 km (1986-ban 3 km, 1987-ben 2,4 km)

Hetes Öregek Napközijének épületvásárlás (vásárlás 1986-ban, befejezés 1987-ben)

Szennyvízcsatorna építése (1986-ban 1,7 km, 1987. évi terv 1-1,5 km)

Gázvezeték építése (1986-ban gerincvezeték, 1987-ben 9,6 km elosztó vezeték)

Új vízműtelep bekötés (befejezés 1987-ben)

Művelődési Központ (befejezés 1987-ben)

Nagylapos vízellátása (befejezés 1987-ben)

ABC-építés az Október 6. ltp-en (befejezés 1987-ben)

GELKA Szerviz kialakítás (befejezés 1987-ben)

Tsz-hűsolt kialakítás (befejezés 1987-ben)

Tornaterem építés (befejezés 1988-ban) Személtelép áthelyezése (1987 elején)

Új OTP-fiók kialakítás (OTP-forrásból 1987-ben)

A felsorolt fejlesztések mellett folytatjuk a csapadékvíz csatornák felújítási programját, a parkgondozás és köztisztasági feladatok fejlesztését, a temetői ellátás javítását.

Az 1986-87. években több mint 8 millió Ft-tal támogatjuk a fiatalokat és nagycsaládosokat a lakásproblémájuk megoldásában. Ezen kívül a korszerű lakáshoz jutást szolgálja az OTP bonyolításában 1987-ben befejeződő Lenin úti 45 lakás is.

A felvázolt program nem kevés feladatot jelent számunkra és feltételezi a település lakossága és gazdasági szervei aktív együttműködését. Úgy érezzük, hogy reális alapja van ennek, hiszen 1986-ban a társadalmi munka és hozzájárulás együttes összege minden eddiginél lényegesen nagyobb értékű volt, elérte a 47 millió Ft-ot.

Ezúton is megköszönöm mindazoknak az áldozatkészségét, akik aktív szervező munkájukkal és pénzükkel támogatták településünk fejlődését az elmúlt évben.

Kérem, hogy 1987. évi feladataink megvalósításában is legyenek tevékeny résztvevők. Eddigi fejlődésünk döntő forrása volt erőnk összefogása és a jövőben is meghatározó szerepe lesz.

Meggyőződésem, hogy mindazok, akik ez ellen keltenek felelőtlen hangulatot súlyosan vétnek lakosságunk érdekei ellen, és talán legtöbbet azoknak ártanak, ha elérhetnék egységessé váló céljukat, akik nevében illetéktelenül tevékenykednek.

Jenei Bálint tanácselnök

GYERMEKÉTKEZTETÉS

Felnövekvő gyermekeink sorsának, körülményeinek alakulása mindig megkülönböztetett gondot, felelősséget jelentett a múltban is, de a jelenben is nekünk, felnőtteknek. A szülő szeretetével, gondoskodásával veszi körül gyermekeit. Örül, ha szépen tudja öltöztetni őket, látja szellemi, testi fejlődésük normális folyamatát. Az iskola mindehhez nyújtja felkészült képzett pedagógusai által a tudás megszerzésének lehetőségeit, fokozott figyelmet fordítva a nevelés eszköztárára keresztül a tanulók személyiségformálására is. E kettősség jó gyakorlatán rendkívül sok múlik. Azt feltételezi, hogy a folyamatok egymást erősítik, segítik, amelyben a szülői ház és az iskola jó együttműködése, összhangja érvé-

nyesül. Olyan megértésről, türelmes magatartásról van szó, amely a szülő részéről elfogadó készséget jelent a tanári túlerheltséggel vagy az oktatási intézmény gyengébb tárgyi ellátottságával szemben, az iskola részéről pedig annak figyelembe vételét, hogy a szülők szabadidejük rovására egyre többet vállalnak magukra. Az így kialakult helyzet kétségtelen hordozójává vált a feszültségnek, türelmetlenségnek esetleges meg nem értésnek. E bevezető gondolatokat azért is fontos hangsúlyozni, mert e területen a meglévő gondok megoldása is felvet újabbakat, ha elképzeléseinket nem fogadjuk körülményeinket is figyelembe vevő, megértő támogatás.

Sok-sok megoldandó feladataink között

így jelentkezett az iskolai napközis étkeztetés gondjainak az enyhítése. Településünkön alsófokú intézményeink ez irányú szolgáltatásai kettős képet mutatnak. Az endrődi részen a 3. sz. Általános Iskola 400 adagos korszerű konyhája igényes ellátással biztosítja a tanulók életkorának megfelelő étkeztetést. A gyomai területen mintegy tíz éve régi épületben kialakított 600 adagos konyhában két általános iskola, óvodák 1100-1200 adagos igényeit elégítették ki zsúfolt, tarthatatlan körülmények között.

Városi Jogú Nagyközségi Tanácsunk mint a gyermekintézmények fenntartója, így egyszerre találkoztunk elégedett, elismerő és elmarasztaló kritikus szülői véleményekkel. Mi alapvető feladatunknak tartjuk e területen is gondjaink, feszültségeink megoldását, keresve a legoptimálisabb költségkímélő kivezető utat.

Ha megértés van, akkor kézenfekvően adódik a megoldás is, ez volt a tapasztalat 1987. januárjában, amikor az ÁFÉSZ vezetése készséggel fejezte ki a gyermekélelmezési gondjaink enyhítésére. Felajánlották, hogy a 900 adag főzésére méretezett Körös Étterem konyháján megfelelő minőségben fogják biztosítani az 1. sz. Általános Iskola megközelítően 400 tanulójának az ellátását. Ígérték: az étterem helyiségeiben kulturált körülmények között lehetőség lesz az ételek zavartalan elfogyasztására.

Külön öröm volt számunkra annak a rendkívüli szülői értekezletnek a hangulata, ahol az érdekelt szülők megerősítettek bennünket, hogy helyes az elképzelésünk az ÁFÉSZ-szel való együttműködés keresésével, azért is, mert az étterem vezetője, Hankó Mihály nyilatkozatával vállalt elkötelezettséget az étkezés kultúrájának megfelelő jó minőségű étkeztetés mellett. Ezen az értekezleten Kovács Gábor iskolaigazgató szót a gyermekek étkezési kultúrájának gyengeségéről is. Hangsúlyozta, lehetőleg a tanulók ízlésük függvényében akkora ételadagot kérjenek, amit teljes egészében el tudnak fogyasztani és nem vész maradék formájában kárba. A fogyasztási szövetkezet gondozásában 1987. febr. 2-től már megkezdődött az étkeztetés változatlan térítési költségek mellett. Az eltelt két hónap tapasztalatait elismerően lehet összegezni, mind a minőség, mind a kiszolgálás jó. A célnak megfelelően kialakított helyiségek is biztosítják a folyamatos étkeztetés gyakorlatát. E sorokban is köszönetünket fejezzük ki a szülők, az iskolavezetés nevében az étterem dolgozóinak a gondos, lelkiismeretes munkájukért, mivel az ott étkező gyermekek étvágyának csillapítását megelégedésükre látják el.

Bízunk abban, hogy a szövetkezet hosszú távon igényesen, közmegeledésre fogja ellátni vállalt feladatát.

A megoldásból saját tanulságunk az, hogy nehéz gazdasági körülményeink között helyes keresnünk a jó együttműködési lehetőségeket különösen akkor, ha a résztvenni kívánók is őszintén akarják a sikert, a fejlődést.

Minden így gondolkodó intézménynek, üzemnek, településünk lakossága lesz hálás.

Jánovszky György

Mai helyzetünkől kiindulva, valamint a Szovjetunióból kapott impulzusok hatására – tanulva történelmünkéből is – ma már kritikusán gondolkodva keressük a választ napjaink kérdéseire. Így volt ez 1987. március 2-án a gyomaendrődi falugyűlésen is. Viharos, tanulságos párbeszéd volt. Hiszem, hogy emberibb, célravezetőbb eszközökkel fog folytatódni. Ehhez kívánok hozzájárulni saját gondolataimmal.

Mai gondjaink gyökerei igen mélyek. A 60-as évek elején a budapesti mezőgazdasági kiállításon megcsodáltam Endrőd makettjét, a kiállított minta szocialista falu tervét. Ebből semmi sem lett. Nem a mos-tani vezetés bűne ez. Nem tudunk élni a történelmi lehetőségekkel. Társadalmi, gazdasági fejlődésünk bármilyen nagy is 1945-höz viszonyítva, lehetőségeinktől messze elmaradtunk. Ipari üzemeket nem építettünk, nem telepítettünk, sőt ha ide akart települni, azt megakadályozták a helyettünk is „gondolkodók”, mondván, hogy akkor a paraszt otthagya földjét. Ehhez járult a tanyák felszámolása, iskolák körzetesítése.

A lakosság áramlása a tanyákról Gyomaára történt, ahol a vezetés OTP-lakást, hitelt, életlehetőséget adott, ahol az infrastruktúra mindig is fejlettebb volt.

1982-ben egy visszamaradt, a történelmi lehetőségekkel élni nem tudó, egyre öregedő, jelentős mértékben fogyó, önmagában fejlődésképtelen Endrőd egyesült Gyomával. Szegyenlem, de ideförm, mert ez sok mindent kifejez: Endrőd fejlesztési terve 5,8 millió Ft, Gyomáé pedig 68,7 millió forint volt.

Lakosságunk többsége, az élni akarók, a jövőnkért felelősséget vállalók, ismétlem a többség, kényszer nélkül az egyesüléért dolgoztunk, már korábban is. Mi csak nyerhettünk az egyesüléssel. Szegények voltunk, de becstületesek.

Mai elégedetlenségünk okai döntően a történelmi viszonylagos elmaradásból gyökereznek, melyhez hozzájárul egy túlfűtött várakozás és igény, mely az eddigi problémák gyors megoldását várta az egyesüléstől. Ezek elhalványítják az elért eredményeket és azt az érzetet keltik, hogy a viszonylagos lemaradás nem csökken.

Az ÁFÉSZ évtizede húzóó szakosodási programjának végrehajtási módja és politikailag nem kellő előkészítése felkorbácsolta a lakosság indulatait.

Mindezek mellett számos rémhír is szárnyra kapott, melyek az endrődi rész lakosságát felbolygatták. (Pl a posta megszüntetése, művelődési ház eladása, a kereskedelemmel kapcsolatos félrevezető kijelentések.)

Tudom, hogy van néhány sértett ember, akik a jogos, vagy jogosnak vélt problémákat meglovagolják. Eljárásuk, módszereik, aláírásgyűjtő kampányuk nem mindig tisztességes eszközökkel folyt. Ez árnyékot vet a jogos kérelmekre, s azok szószólóira is. Módszereikkel nem értek egyet, mert a cél nem szentesítheti az eszközt.

Ez a csoport nem nagy létszámú, s bár

módszereik elítélendők, hangsúlyozni kell, hogy nem bűnözőkről van szó. Hangjuk nagy, de nem képeznek állambiztonsági ügyet. Az állam toleráns velük. Hiszem, hogy a szétválást kezdeményezők is tanultak a falugyűlés tapasztalataiból, a jövőben jobban betartják a törvényeink szabta játékszabályokat, s még jogos követeléseik alátámasztására sem forgatják fel világukat. Hiszem, hogy a helyi vezetés megtalálja a lehetőséget, hogy e csoport tagjait is szót értsen.

A szétválási ívet több százan, talán ezren, a gyűlésen elhangzottak szerint háromezren írták alá. Különböző hatások és érvek alapján. Nincs szégyellnivalója az aláíróknak. A döntő indíték valamennyitüknél a jobbítás, a boldogulás szándéka volt. Hiszem, hogy belátják: közös boldogulásunknak nem az a járható útja.

A jövőnk, gyermekeink jövője a tét! A felelősség a miénk. Valamennyiünké!

Néhány évtől eltekintve hat évtizede élek, dolgozom Nagylaposon. E tanyaközpont 100 házának 400 lakója nem érdekelt közvetlenül Gyomaendrőd „családi háborújában”, de közvetve rólunk is szó van. Mi, Endrőd régi közigazgatási területeként mindig az erők összefogása, Gyomaendrőd fejlesztése mellett voltunk. Jóleső érzéssel látjuk, hogy az egyesült nagyközség tanácsa erejéhez mérten sokat tett már eddig is a kultúrterület lakosaiért. Öregszőllőben víz-, gázvezeték épült. Nagylaposon megoldódott az ivóvíz problémánk, s tervezés alatt áll az Öregek Napközi Klubja is.

Számunkra sokat jelent, hogy a tanácsnak van kirendeltsége az endrődi részen, ahol meggyőződéssel vallom, igen korrekt, emberséges ügyintézés folyik. Itt kell megmondani, hogy amikor a gyomai részen lévő tanács házára szorulunk bármilyen ügyben, az ottani tanácsi dolgozók – érezhetően – velünk endrődiekkel talán még az elvárhatóbbnál is udvariasabban bannak.

Elszomorító volt számomra, hogy a falugyűlésen személyeskedés, rágalmozás is előfordult. Ez idegen minden jóérzésű embertől. Tisztességét, becstületeségét megkérdőjelezni másnak, szószóki fogásként sem szabad.

1974-ben mi, a Petőfi Sándor traktoros szocialista brigád tagjai elhatároztuk, hogy fejenként minden évben dolgozunk három napot társadalmi munkában, míg el nem érjük a városi rangot. A Magyar Népköztársaság Kiváló Brigádjára címet elnyert brigádunk, az MSZMP KB Kongresszusi Oklevele birtokában, eddig is állta szavát. A jövőben is állni fogja. Termelés és mozgalmi eredményeinkkel, tudatos közsépolitikai gyakorlattal dolgozunk Gyomaendrődért.

Kérjük a gyomai részen lakókat, legyenek meggyőződve arról, hogy mi, endrődiek tudatában felelősségünknek, józan paraszti eszünkre hallgatva, gyermekeinkre gondolva, Önökkel együtt megyünk. Az úton végig.

Gyuricza László
nyugdíjas tsz-tag

Régi vágya teljesül Gyomaendrőd lakosainak most, amikor elmondhatjuk, hogy a gáz elérhető közelségbe került. Ez a közelség azt jelenti, hogy lehet fűtést korszerűsíteni, megszüntetni a palackos gázért való sorbanállást. Egy újabb lépést jelent a városiasodás útján.

Tájékoztatást kértem az illetékesektől; hogyan is állunk jelenleg a gázprogrammal? A széles körű tájékoztatás érdekében röviden szeretném közreadni a lényegét, hogy az egyes családoknak ezzel is segítséget nyújtson Híradónk elképzeléseinek formálásában.

Hogyan is állunk most a gázvezetékkel? A gerincvezeték első szakaszaként az ENCI mögötti részig készült el, mely 2137 m-es hosszúságban az endrődi területen nyomás alá is lett helyezve. Elkészült 80 bekötés, melyből 32 már üzemel.

Második szakaszaként a gyomai részen a Kossuth és a Bajcsy út kereszteződéséig készült el a vezeték, melynek készütségi állapota 90%-os. A tervek szerint március 30-ig ez a szakasz is teljesen elkészül a megrendelt házi bekötésekkel együtt.

A harmadik szakaszban a Kossuth út végéig készült el a gerincvezeték. A tervezett határidőig, vagyis április 30-ig ennek a szakasznak a készütségi állapota is 100%-os lesz.

Ebben az évben 9700 m gázvezeték lefektetése a terv: Endrődön 4800 m, Gyomán 4900 m. Ezzel a hálózattal már várhatóan 1300 bekötés valósul meg. Természetesen a gázellátás elsődlegességét a lakótelepek, üzemek és közintézmények határozzák meg. Gyomaendrőd teljes gázellátása várhatóan 1995-re valósul meg.

Milyen terhet jelent a gázvezetés a lakosságnak?

Amennyiben a gázvezeték elkészül egy utcában, úgy 5600 Ft a hozzájárulás ingatlanonként. Aki házi bekötést igényel, úgy annak 14 000 forintjába kerül, melyben a hozzájárulás is benne van. A házi bekötéseket a gázvezetékkel együtt elkészítik.

Minden utca előre kap értesítést és egyben felméri az igényeket a bekötésekről is. A lakás gázbekötésével kapcsolatos információkat a tanács házában be lehet szerezni. A jelenleg kiépített gerincvezeték mellett társulási lehetőség is van, így egy-egy utca hamarabb is gázhoz juthat, ha erre igényük van.

Szeretném felhívni a figyelmet, hogy a házi bekötéseket célszerű a gázvezetéssel egy időben megoldani, mert így a legolcsóbb. Nyomás alá helyezett vezetékre költségesebb a rákötés.

A közelmúltban olvashattunk a megyei lapban a gáz árának változásáról. A jelenlegi információk szerint Gyomaendrődön egy köbméter gáz 2,99 Ft-ba kerül.

Reméljük, hogy a lakossági igények és a fejlesztési lehetőségek összhangban lesznek és a lehető legjobb összefogással sikerül megoldani Gyomaendrődön a gázprogramot.

Beinschróth Károly

ALMA MATEREINK V.

A 2. sz. Általános Iskola

A 2. sz. Általános Iskola több iskolai épülettel már 100 éve szolgálja a népoktatást.

A mostoha körülmények ellenére is a jelenlegi tantestület tartalmas oktatói-nevelői munkát végez. Az utóbbi években a szakos ellátottságuk pozitívan változott. A pedagógusok permanens továbbképzése folyik. A munkaközösségek önálló oktatási és nevelési témakörökben bemutató foglalkozásokat is tartanak. A nevelőtestület átlag életkora 38,5 év, amely igen ideálisnak mondható, mert egészséges a fiatalok és az idősebbek aránya. Munkájuk eredményét fémjelzi, hogy 20-an mozgalmi, 17-en állami kitüntetésben részesültek.

Az iskola és a szülői ház kapcsolata egyre tartalmasabb és értékesebb. Az önálló munkatervvel dolgozó szülői munkaközösség segíti a nevelők munkáját.

A sokrétű munkát végző tantestület tagjai közül kiemelkedik Kónya Márta úttörőcsapat-vezető, a kisdobos mozgalom irányítója Hornokné Ollár Mária és a pedagógus KISZ-szervezet titkára Balla Károlyné.

Kollektív megállapítás, hogy az iskolában nagyon sok jó képességű gyermek van. Az is megállapítható azonban, hogy a szorgalom átlagán, amely 3,69 még sok a javítani való.

Minden nevelési területen arra törekszenek az itt dolgozó pedagógusok, hogy minél hamarabb sajátítsák el az öntevékenységet, az önnevelés alapformuláit.

A tanulmányi munka javítása érdekében a rajok között tanulmányi verseny folyik. Az egészséges versenyszellem serkentőleg hat kisdobosra és úttörőre egyaránt. A tanulói közösségek kialakításának érdekében az elsős osztályokat a már kialakult óvodai közösségekre építik.

A tanulók igyekeznek az ódon épületeket széppé, rendezetté tenni. A mindennapi élet esztétikájának kialakításában nagyon sokat segítenek a közművelődési alkalom látogatásai. (színház, mozi, múzeum, hangverseny és képzőművészeti kiállítások rendszeres látogatása)

Településünk valamennyi közművelődési intézményével és gazdasági-társadalmi szerveivel gyümölcsöző a kapcsolat. A II. Rákóczi Ferenc Úttörőcsapatuk háromszorosan kitüntettek: sorrendben elnyerték a vörösselyem, a szalag és a csillag fokozatát.

Országosan ez a teljesítmény egyedülálló. Az úttörőcsapat névadójához kapcsolódik két mozgalmi hagyomány idestova több mint egy évtizede. Az egyik az ún. Rákóczi hét, amelyet a mindenkori VII. A. rendez, szellemi és sportvetélkedőket, akadályversenyt majd az egész ünnepi eseménysorozatot egy csapatgyűlés zárja. Az iskola Rákóczi úti területén található az ún. Rákóczi kert. Ide ültették 1976. március 27-én az akkori úttörők a nagy nemzeti hősünk születésének 300. évfordulóján, legkedvesebb növényét a hársfát.

A pártások a tanárokkal közösen demokratikus légkörben kidolgozták a dicséret, figyelemzetes rendszerét. A legtöbb dicséretet kapó tanulót a rajzsakkör által készített emléklappal jutalmazzák. A Magyar Úttörő Szövetség lapjában az Iránytűben megjelenő pályázatok nagy részét megoldják, az elmúlt időszak országos versenyek győztese Szabó Csaba, Adamik Erika, Földvári Imre, Megyeri György.

A nyári táborban az iskola nevelői szívesen vállalnak irányító munkát. Az elmúlt évben országos táborban 15, megyeiben 10, és országos találkozókon 15 pájtás vett részt.

Közkedvelt program minden tanulmányi évben az önkormányzati nap lebonyolítása. Ezen a napon az úttörőtanács irányításával tanár-diák sportvetélkedőt szoktak rendezni, labdarúgás és zsinórlabda sportágakban. A KISZ-életre nevelés érdekében funkcionál a nyolcadikosok klubja. A megyei és területi közművelődési versenyeken hagyományosan jól szerepelnek a tanulók. Kiemelkedő tevékenységet fejtettek ki a „barátunk a könyv” és a Kazinczy Ferenc anyanyelvi versenyen.

A Békés megyei négyrusa, öttusa és tornász bajnokságot szintén megnyerték.

Az úttörő mozgalmi munkában kiemelkedően dolgoztak: Darvas Orsolya, Kajla Ildikó, Megyeri György tanulók.

Az Apáczai Csere János pedagógus KISZ-alapszervezet a KISZ megalakulásának 30. évfordulóján elnyerte a Kiváló Munkáért KISZ KB zászlaját. Van egy követésre méltó alapítványuk: Kiváló Ifjú Pedagógus Emléklap, amelyet minden évben a legaktívabb 30 éven aluli ifjú pedagógus kap 1000 Ft-os pénzjutalommal.

1985/86-os tanévtől kezdve létrehozták az ún. „Ifjúági tagozatot”, amelyen a 14 és 20 év közötti fiatalok tanulhatnak, akik valamilyen oknál fogva nem végezték el az általános iskolát. Jelenleg 20 fő jár rendszeresen ezekre az órákra, heti 3 alkalommal.

Dédelgetett terveik között szerepel: az iskolai épületek teljes rekonstrukciója, a szükség-tantermek megszüntetése, a 6000 kötetes iskolai könyvtár élére egy főhivatású könyvtáros foglalkoztatása, testedzésre ideális tornaterem létesítése.

Az ismert tárgyi feltételek mellett Farkas Sándor igazgató és kollektívája az oktató-nevelői munka valamennyi területén sikeres és eredményes munkát végez.

A szennyvízhálózatról

Az ivóvízhálózat teljes körű kiépítése után egyre indokoltabbá válik a szennyvízhálózat kiépítése.

A komfortos lakásokkal sűrűbben beépített területeken már részben kialakult csatornázást tovább kell bővíteni.

Szükségesnek tartjuk, hogy tájékoztatást adjunk a jelenlegi helyzetről és a fejlesztési elképzelésekről.

1975-ben tanulmányterv készült az egyseges szennyvízelvezetés I. ütemére Gyoma és Endrőd területére. Ez alapján került megtervezésre és kivitelezésre a gerincvezeték 4 MOBA rendszerű átemelővel, 4,7 km hosszú nyomott és 5,17 km gravitációs vezetékkel. A beruházás 1982-ben fejeződött be. Lakótelepeinken már ekkor a hálózat teljesen kiépült. Ma a hálózat az időközben kiépült Tompa, Zrínyi és Kulich Gyula utcai vezetékkel együtt eléri a 14 km-t. Csatlakozási, bekötési lehetőségek a gravitációs vezeték mentén vannak.

Bekötéshez engedélyt kell beszerezni a Víz- és Csatornamű Vállalattól. Az engedélyhez tervekkel kell készíttetni tervezővel, melyhez bővebb felvilágosítást a vállalat üzemmérnöksége és a tanács műszaki osztálya is ad.

A bekötési lehetőségek és csatlakozó vezeték kiépítésének további növeléséhez tanulmánytervünk átdolgozását megrendeltük a Békés megyei Tervező Vállalattól. A terv kiterjed a település egészére és több műszaki megoldással foglalkozik. A tervbírálaton megtudhattuk, hogy a szennyvíztisztító kapacitásunk tovább bővíthető a jelenlegi helyén. Az egész terület gravitációs rendszerű vezetékkel is ellátható, azonban még szükség lenne 6 olyan átemelő építésére amilyen most üzemel. Ez a megoldás hagyományosan eternit csőből készülne 25-30 m-kénti tisztítóaknákkal. A legdrágább megoldás, ott javasolt, ahol kicsi a fektetési mélység.

A második megoldás – GBS rendszer – műanyag csövekből, tisztítóaknáknál nélkül csatlakozó és tisztító idomokkal kerülne kivitelezésre. Jelentősen olcsóbb megoldás.

Harmadik javasolt megoldás a nyomás alatti, úgynevezett Preszkán rendszerű magasnyomású hálózat, melybe lakásonként, lakóépület-egységenként lehet becsatlakozni magasnyomású szivattyúval. Az átmérő csökkenése és a vízszintesen is fektethető vezeték jelentős megtakarítást eredményez, de a beemelő berendezés csak több lakásos épületeknél építhető be gazdaságosan, családi háznál a jelenlegi magas ár miatt gazdaságtalan.

Negyedik megoldás lenne a kis átemelő hálózat, ahol a GBS csőrendszer kerül kivitelezésre sekélyebb fektetési mélységgel és az ahhoz kapcsolódó kisebb átemelővel. A kisebb terület behálózó vezetékrendszer-együttesek száma 30 lenne.

Az átemelőket a Víz- és Csatornamű Vállalat üzemeltetné.

A társadalmi viták tapasztalatai alapján szeretnénk a legjobbat és legkedvezőbb megoldást megvalósítani.

Nagy Pál
osztályvezető

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI HÍRADÓ

1987. JÚLIUS

VI. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

Barátság vonattal a Szovjetunióban

Május 7-én 20.15-kor a Keleti pályaudvarról kigördült a Barátság vonat. 34 fő magyar békeküldött indult a „hős városok”-ba.

Kijev–Odessza–Volgográd–Leningrád-ba 24 órás vonatút után, május 8-án 20.52-kor Kijevbe érkeztünk.

Az 1980-ban épült Olimpia Szállóban helyeztek el bennünket.

Május 9-én és 10-én ismerkedtünk a XI. sz.-i kijevi Oroszország, az első szláv állam fővárosával.

Látogatást tettünk az Orosz Képzőművészeti Múzeumban és a Lavra Kolostor Múzeumban.

Döbbenetes kép tárult elénk, a Nagy Honvédő Háború Múzeumának megtekintésekor.

Nagy méretű kép őrzi a megrázó pillanatot, amikor a fiatal anya földre borulva öleli pici gyermekét és testével takarja a fölöttük hulló bombáktól.

A kijevi „Örök Dicsőség” parkban monumentális emlékmű előtt, az örökmécses körül, márványtáblák jeleztek a kiváló hősök emlékét.

Megható volt látni, az utókor szívből jövő tiszteletét, amint ezrével érkeztek piros tulipánokkal, hogy leróják kegyeletüket a hősök emlékművénel. Követendő példaként állíthatjuk magunk elé azokat a pillanatokat, amikor fiatal szülők 2-3 éves gyermekeikkel megálltak egy-egy márványtábla előtt és magyarázták kicsi gyermeküknek, hová helyezze a szál virágot és miért.

Az idegenvezetőnk tájékoztattott ezekről.

Nos, ez a tiszteletre méltó a szovjet népnél, hogy már kisgyermek korban belenevelik a felnövekvő nemzedékbe, a nagy elődök iránti kegyeletet.

Május 10-én este 19 órakor Barátság vonarunk tovább indult Odesszába.

Két napon át ismerkedhettünk a legjelentősebb fekete-tengeri forradalmi emlékü hős várossal. Meglátogattuk a tengerészeket képző iskolát. Gyönyörködhattunk a „Nyugati és Keleti” Művészetek Múzeumában.

Odesszának egymillió-kétszáz ezer lakosa van. Meghívást kapott magyar küldöttségünk az Odesszai Békebizottságtól.

Kellemes, baráti beszélgetés alakult ki a tolmácsok segítségével. Beszéltek munkájukról, gondjaikról, a békéért folytatott

kitartó küzdelmeikről. Érdeklődtek a magyarországi békemunkáról. Küldöttségünk vezetője ismertette béketörekvéseinket. Búcsúzóul egy békegalambot ábrázoló jelvényt ajándékoztak bensőséges emberséggel, nyílt, tiszta szeretettel. Kivitték bennünket másfél órás fekete-tengeri sétahajózásra.

Május 13-án küldöttségünk elbúcsúzott a kedves várostól és éjjel repülőgéppel Volgográdba, a valamikori Sztálinvárosba érkeztünk.

Történelemtanulmányokból és a világhírű „A Sztálingrádi Csata” című szovjet filmből tudtuk, milyen borzalmakat élhettett át a hős város a II. világháborúban.

Érthető, hogy felfokozott érdeklődéssel indultunk városnéző sétára, a nagy orosz folyó, a Volga partján fekvő – XVI. században alapított városban, melynek egymillió lakosa van.

Programjaink között szerepelt a Mamajev Kurgán és a Honvédő Háború Múzeumának megtekintése.

Küldöttségünk vörösszefű-koszorút helyezett el a Hősök emlékére az örökmécsesnél. Külön megragadott bennünket, hogy a koszorúzás ünnepi perceiben a kíséző zene Schuman: „Szerelmi álmok” c. zenéje volt. Megkérdeztük, hogy miért épp egy német zeneszerző szerzeménye szól?

Idegenvezetőnk válasza meglepő és tiszteletre méltó volt. – „Az utókor szívében nincs gyűlölet, nincs harag” – s ezt ezzel is kívánjuk érzékeltetni.

A Nagy Honvédő Háború Múzeumának megtekintésekor elmondták, hogy 1942. augusztus 12-én kezdték bombázni Sztálingrádot a németek. Tervük egyértelmű és világos, rommá bombázni a várost. Kétszáz napon át tartott az ádáz küzdelem. November 19-én megindult a szovjet ellenjárási támadás.

A város főterén lévő magaslatról a szovjet katonák tartották a várost, melytől 40 km-re voltak a németek. Éjjel a Volgán, csónakokon mentették át a túlsó partra, a háterszágba a gyermekeket és öregeket. Szentanú elmondása szerint, egy óvoda kicsinyeivel megindult a csónak és a német vadászgép észrevette, s amikor a Volga közepén haladt, ledobta a csónakra a bombát.

A szentanú a drámai eseményt 42 év után is maga előtt látja, amint ártatlan

gyermekek levegőbe repülve csapódtak be a Volgába.

1943. január 31-én a Német Központi Csoport vezetője „Paulusz” megadta magát és február 4-én Sztálingrád felszabadult.

E nap emlékét őrzi a „Haza Anyácska” című monumentális emlékmű a „Memoriális Komplexum”, melyet a szovjet nép 1967-ben állított.

Az emlékmű magassága 102 méter, vasból és betonból készült, súlya 8 ezer tonna.

17 emlékmű emlékeztet a városban a „Sztálingrádi Csatára.”

Meglátogattuk a Volgai Vízierőművet, mely naponta két és félmillió kilowatt áramot termel.

Szárnyashajóval kirándultunk a Volgán, egészen a Don torkolatáig.

Meghívást kaptunk a Volgográdi Békebizottságra, ahol békenagygyűlésen vehettünk részt. Mind a szovjet, mind a magyar felszólalók aggodalmukat fejezték ki a fegyverkezési hajszá miatt, és hitet tettek a béke mellett, melyet aláírásainkkal is megerősítettünk. Ismét a búcsúzás következett. 16-án éjjel repülővel Leningrádba indultunk. Bár a kora hajnali órákban érkezettünk, a repülőtéren ott várt bennünket a helyi Békebizottság elnöke, és meleg szavakkal köszöntötte a csoportunkat.

A háromnapos leningrádi tartózkodás élményeit nehéz méltóképpen leírni.

A városnézés lenyűgöző látvány volt a Néva parti városban, melyet méltán neveznek észak Velencéjének.

Látogatásunk az Ermitázsban 3 óráig volt. Kísérőnk elmondta, hogy 3 és félmillió a kiállított tárgyak száma. S ha egy tárgy előtt két percet töltenénk, akkor 7 év kellene az Ermitázs megtekintésére.

Megnéztük a Péter-Pál erődöt. Leróttuk kegyeletünket a piszkarjevói hősi temető emlékművénel. Ebben a temetőben 1942-ben két és félmillió embert temettek el. Egy részük a háború, más részük a járvány és az éhhalál áldozata lett.

A látvány békéért kiált!

A Leningrádi Békebizottság is baráti találkozóra hívta meg csoportunkat.

Vendéglátóink őszinte hangú beszédében kiemelte, hogy a Gorbacsov főtítkárra féle nagy átalakulások időszakát élük.

Érdeklődtek az iránt, hogy milyen a magyar ifjúság bekapcsolódása a békemunkába.

folyt. a 2. oldalon

Az Országos Békatanács Ifjúsági Bizottságának tagja válaszolt a kérdésekre, részletesen ismertette a sorra megalakult Ifjúsági Békeklubok – Békéközösségek tartalmi munkáját.

A búcsúestén elvitték a csoportot a Leningrádi Nagycirkuszba, mely kellemes felüdülés volt.

Május 18-án a MALÉV géppel 21.10-re Feriehgy 2-re szerencsésen megérkeztünk.

A 12 nap szép és megrázó élménysorozata örökös emlék. Megismerhetjük és szívünkbe zárhattuk egy hatalmas ország sokat szenvedett népének fájó múltját, tiszteletre méltó eredményeit, és őszinte békevágyát!

Szabó Incéné
HNF-titkár

Kedves Barátunk!

Az Országos Békatanács nevében ezúton szeretnék köszönetet mondani a május 7-18. közötti szovjetunióbeli barátságúton végzett békemozgalmi munkájáért.

Meggyőződésünk, hogy a barátságúton során megtartott békemozgalmi akciók, baráti találkozók és az út teljes programja hozzá fog járulni a magyar-szovjet béke-mozgalmi kapcsolatok további erősödéséhez.

Munkájához, mozgalmi tevékenységéhez további sok sikert kívánunk. A jövőben is számítunk aktív közreműködésére békemozgalmunk tevékenységében.

Budapest, 1987. május 21.

Baráti üdvözléssel
Fodor István titkár

háromnegyed része Endrődről) a kereskedelmi ellátás, főként az ÁFÉSZ üzletpolitikája kapott bírálatot, ezen belül a szakosodás, ezzel kapcsolatban a tanács és a párt irányítói szerepe.

A járdák építésével és főként a megrongálódott szakaszok helyreállításának szükségességéről 24 hozzászóló mondta el véleményét.

Sok hozzászólásban hangzott el a szemételep áthelyezése, az azzal jelentkező szállítási gondok. Főként helyi szemétygyűjtő megoldást (konténert) szorgalmazva, valamint a földutak kukás szemétszállításának megoldását. Távolinak találják, s emiatt félnek, hogy a szemét elönti a környék.

Az ivóvíz kérdésével 21 hozzászólásban foglalkoztak, a téli időszakos vízhiány hatására is. Az emberek a főszezontól nagyon tartanak, nem bíznak abban, hogy lesz víz a nyári időszakban.

10-20 hozzászóló a zöldnövényzet védelmével, a fásítással, a parkosítással kapcsolatban mondta el véleményét. A gyomai részen kifogásolták a TITÁSZ által végzett hársfa csonkolást.

Az állategészségügyi témával, különösen a gyepterster tevékenységével szemben sokan kifogást emeltek. A kóbor ebek problémája most már az egész településen egyre komolyabb gondot okoz.

A villanyhálózat bővítése, a megvilágítás javítása a periférikus részeken merült fel, de a zártkerti hálózat bővítése is szót kapott. Hibabejelentések most nem voltak jellemzőek, viszont az áramerősség kérdése több körzetben felvetődött.

A közlekedés viszonylag kevés kritikát kapott, úgy látszik a legújabb buszmenetrend megfelelő, inkább a buszvárók kiépítése, a temetői járat és a várók tisztasága volt beszédtéma főként Endrődről.

Természetesen itt megemlíttük az előző buszjárat problémáját is.

A szolgáltatások hiányosságai szinte kizárólag gyomai részen vetődtek fel (fodrász, látszerész stb.), s itt jelentkeztek az egészségügyi ellátás fejlesztésének igényei és kérdései is.

A közbiztonság, a garázda személyek elleni fokozott és szigorúbb fellépést is szorgalmazták meglévő értékeink védelme érdekében.

A lakás- és a házadóval kapcsolatban inkább érdeklődő kérdések merültek fel, valamint a Kollman-telepi lakások helyzete az endrői részről.

A tornacsarnok kérdésével azonos arányban szóltak hozzá az endrői és a gyomai részen. Összegző vélemény az, hogy mielőbb be kell fejezni.

A tanácsi fórumok szerepével, az információkkal is többen foglalkoztak. Több hozzászólás jónak találja, de a példányszámot (pl. Híradó) keveslik, s megfogalmazták, hogy kevesen mennek el a társadalmi vitákra, ahol a döntések előtt érdemben lehetne szólni.

Nagyobb súlyt kellene fektetni arra, hogy akik különböző információkat kapnak (tanácstagok, gazdasági szervek vezetői), azok a lehető legnagyobb körben tegyék közre.

A tanácsi pénzügyi kérdésekkel, a fej-

A tanácstagi beszámolókról

Az 1987. évi tanácstagi beszámolók megtartását két sajátos körülmény figyelembevételével nélkül nehéz realisan értékelni. Az egyik, hogy a jelenlegi tanácsi ciklusban első ízben adhattak számot a tanácstagok egész éves munkájukról – ezen belül a VII. ötéves terv végrehajtásának első évi eredményeiről, a másik, hogy érzékelhető volt az elmúlt év végétől egy szándékos feszültségcsökkentés a település endrői részén, melynek keretében olyan érzeteket igyekeztek kelteni az ott élő emberekben, mintha a település fejlődése az egyesülés óta lelassult volna, valamint azt, hogy a tanácsülés által elfogadott VII. ötéves terv az endrői településrészt a fejlődés szempontjából hátrányos helyzetbe hozza.

A február 4-i és április 1-i tanácsülések közötti nem egészen két hónap igen rövid időt adott a tanácstagi beszámolókra és a falggyűlésre, ezért nem lehetett elkerülni az időponti ütközéseket az ÁFÉSZ és takarékszövetkezeti tagértekezletekkel, valamint a pártalapszervezeti beszámoló taggyűlésekkel.

E gátoló körülményeket is figyelembe véve kedvezőnek ítélték, hogy megjelent 1578 fő, a választópolgárok 12,3 %-a, ami 271 fővel több az előző évinél.

A jelölő gyűlések óta így egyértelmű a növekvő tendencia.

Az átlagos megjelenés 36 fő volt és ezen belül közel azonosan alakult az endrői (35 fő) és a gyomai (37 fő) részen a megjelenési arány.

A választópolgárok aktivitása az előző évhez viszonyítva jelentősen megnőtt (a hozzászólók száma 324 főről 410 főre), ami a jelenlévők 26,3%-a volt.

A beszámolók nagyobb részén a tisztségviselők és az apparátus tagjai részt vettek és sok elhangzott kérdésre, észrevételre választ adtak a helyszínen, melyeket mindenhol elfogadtak.

A hozzászólásokat jegyzőkönyvben rögzítettük, ami lehetővé teszi a felvetések témák szerinti csoportosítását és érzékelhetővé, hogy mik foglalkoztatják kiemelten a választópolgárokat.

Megállapítható, hogy kevés kivételtől

eltekintve a választópolgárokat nem a hangulateltők motiválták a hozzászólásra, hanem kiemeitén a körzertük realis gondjainak felvetése és a település egészét érintő fontosabb fejlesztési célok megvalósulásának helyzete.

Jellemző volt a közműépítések felgyorsítása iránti felfokozott igény, melyhez az egyéni áldozatvállalási készség növekedése is érzékelhető volt.

Tény viszont, hogy elsősorban az alacsony jövedelmű – főként nyugdíjas – réteg a közműfejlesztés lakossági terhei miatt aggodalmát fejezte ki.

A hozzászólásokat témájuk szerint vizsgálva megállapíthatjuk – hogy a legtöbb hozzászólás az útépitésekkel, az utak állapottával kapcsolatban hangzott el (72). Zömük az új utak építésének lehetőségeiről érdeklődött, ez úgyszólván tömeges igényként jelentkezett. Nem kevesen vetették fel a meglévő utak állapotát, a meglévő utak védelmét, a megépült utak forgalmának rendezését. A kerékpárutat bírálták amiatt, hogy esős időben a besenyiszei részen járhatatlan, s sokan hiányolják a cserjesort is mellőle.

A gázbeiktetés szükségességére, megoldási lehetősége 60 hozzászólásban hangzott el. E között voltak bírálók is, akik az építés szervezottségét, gyorsaságát, hiányosságait kifogásolták. A többség azonban igényli a gázt.

A belvízelvezető csatornák és ezek műtárgyaival kapcsolatban 38 hozzászólás volt, főként a helyi érdekű csatornák kerültek előtérbe attól függetlenül, hogy a belvíz az elmúlt években jelentősebb problémát nem okozott. Karbantartottságuk nem megfelelő, még sok helyen hiányoznak a korlátok, az átereszek eldugultak.

Ugyanannyi hozzászólásban szorgalmazták a szennyvízcsatorna építését, ehhez kapcsolódóan az endrői nyomott szakasz problémáját.

A köztisztaság, az utak, járdák főként téli takarításához 28-an szóltak hozzá, sok, jogos kritika érte a köztisztviselők környekét, elsősorban a hőeltakarítással kapcsolatban. Huszonnegy hozzászólásban (ezek

lesztési eszközök megosztásával az endrődi részen foglalkoztak néhányan.

Gyomaendrőd egységét főként az endrődi részen vetették fel az aláírás gyűjtés kapcsán is. Többségük kifejtette, hogy nem az elválást akarják, csak különböző valós vagy vélt sérelmeik vannak, amelyek döntő része még az egyesülés előtt keletkezett.

A telefonkérés valamit veszített a jelentőségéből. Néhány körzetben felmerült a nyilvános telefon igénye. Egyéni bekkötést az vetett fel, akit érdekelt.

Az egyéb kérdések között a Művelődési Központ beruházása, a Művelődési Köz-

pont tartalmi munkája szerepelt, valamint többen érdeklődtek a címer kérdéséről.

Összességében az elhangzott bejelentések és javaslatok nagyobb része megoldható még ez évben, illetve a VII. ötéves tervidőszak során jó szervező munkával, lakossági és közületi koordinációval. Az anyagi forrást igénylő megoldások mintegy 1,2 millió forint ráfordítással nagyjából 1987-ben és részben 1988-ban megvalósíthatók. Természetesen a folyamatban lévő VII. ötéves tervi feladataink és a lakossági erőforrásból megvalósuló közműépítések költsége nem szerepel ezen összegben. *Megeyeri László*

ALMA MATEREINK VI. A 3. Sz. Általános Iskola

1980 óta a jelenlegi új iskolaépületben folyik az oktatás és a nevelés Endrődön. Megszűntek az iskolák Csejtpusztán, Varjason, Nagylaposon, Öregszőlőben, Ugáron és Polgárhalmom. Öt évvel korábban a diákokthoz már funkcionált. A jelenlegi iskolai létszám 800, a hozzátartozó 100 személyes diákokthoz. Érkeznek ide még kisiskolások Mezőtúr és Szarvas környékéről is. Az iskola vezetése és a tantestület arra törekszik, hogy minél korszerűbben, eredményesebben oktasson, neveljen: működik korrekciós tantervi osztály, speciál tagozat 5 csoporttal 5 éve, 2 csoportban egész napos foglalkoztatás folyik már 5 éve.

Az ismert nehéz körülmények és oktatási feltételek mellett az utóbbi módszer eddig a legeredményesebb, legtartalmasabb. Az iskola igazgatójának, Giricz Vendelnek az a véleménye, hogy az egész napos foglalkoztatás nagyobb állami támogatást érdemelne. Az 58 fős tantestületben mindenki rendelkezik pedagógiai végzettséggel, az átlagéletkoruk 35-38 év között mozog, amely a pedagógiában talán az egyik legdinamikusabb korszak. Munkájuk eredményeként elkönyvelhetők azok a sikerek, amelyeket az OPI által kiírt tanulmányi versenyeken elérték: 19 tanulójuk jutott a megyei döntőbe, 1 fő pedig az országos megmérettetésre. A széles körű műveltség megalapozásaként a 7. és 8. osztályokban az alábbi fakultációs órák választhatók: műszaki rajz, számítástechnika, háztartási ismeretek, mezőgazdasági és élelmiszerismeretek, orosz, magyar és matematika. Külön büszkének arra, hogy a számítástechnikai órákat 9 számítógép segíti, ezeket a nem olcsó, korszerű technikai eszközöket az endrődi Takarékszövetkezettől kapták ajándékba. Ezúton mondunk köszönetet a szövetkezet áldozatkész segítségéért.

A szabadidős tevékenység értékét növelik a honvédelmi, fotó, rajz és közlekedési ismeretek szakkörök. Az 1988/89-es tanévben beindul az iskolai videoprogram. A Zrínyi Ilona Úttörőcsapatuk 42 000,- Ft értékű hulladékot gyűjtött, és ezt az összeget az „Egy nap az Úttörőcsapatért” és a „Gyermekek a gyermekekért” akcióra fordította. 11 pajtást tüntettek ki „Kisdobos munkáért”, 5 főt „Kiváló kisdobos” címmel, 25 úttörő kapott hasonló elismerést.

Az úttörők szívesen segítik az adóívek széthordását és a horgászmeghívók kézbesítését. A KISZ 30. évfordulóján a Riadó '87 országos akcióban nagy lelkesedéssel vettek részt, sőt az országos riadóparancsnoksággal még telefonon is beszéltek. A sportmunka és a testedzés területén a körzet legjobb iskolájának számítanak, 3 szakképzett testnevelő és 2 szakkollégiumos nevelő irányításával. A testi kultúra fejlesztésére ideálisak a szubjektív és az objektív feltételek. A sok jó eredmény közül kiemelkednek Farkas Erika (honvédelem), Kajó Gábor, (atlétika), Cserenyecz Zsolt (honvédelem), Tropa Enikő és Kiszely Edit (kézilabda), Varga Tamás, Gellai Ildikó, Földvári Ibolya, Szelei Csaba, Jambrik Zsolt (atlétika), Németh Tímea (torna), Szeles Anita (torna), és Koleszári Edit (atlétika) tanulók.

Az év folyamán minden nagyközségi kulturális rendezvényen részt vettek és sikeresen szerepeltek. (Pl.: Próza és versmondó versenyen).

A KISZ és MSZMP szervezetük az óvodai dolgozókkal együtt végzi a mozgalmi munkát. A 15 fős ifjúkommunista szervezet igazgató politikai fóruma az iskolának a 22 párttaggal együtt.

A tantestületben öten „Vezető pedagógusi” címmel rendelkeznek, akik egyben a munkaközösségek vezetői. A „Kiváló dolgozó” címet eddig 15-en érdemelték ki. A község egyesítése után az iskola tantestülete a káderutánpótlásban élen jár. Sok éve kiemelkedő munkát nyújtanak Gellai János, Farkas László (technikaoktatásban), Mikula Erzsébet (számítástechnikai alapfogalmak elsajátításában), Giriczné Darázi Anna (testkultúra fejlesztésében), Dinya Máténé (az anyanyelvi nevelésben), Timár Sándor (olvasóvá nevelésben), Timár Sándorné (ének- és táncmozgalomban).

A munkaközösség-vezetők egyben körzeti feladatokat is ellátnak. Martinák Imréné és Hanyecz Mihályné büszkékedhet a Magyar Úttörő Szövetség Dicsőre Oklevélén. Az iskola vezetőjének az a summás véleménye, hogy dolgozó jól felkészült pedagógusok, hivatásukért áldozatra képesek és nap, mint nap becsülettel ellátják feladatukat. *Hajdu László*

Ők már gázzal fűtenek!

A Gyomaendrődi Híradó elmúlt számában beszámoltunk a gázhálózat jelenlegi kiépítettségi állapotáról és a további tervekről. Településünkön a vezetékes gáz új, tehát nincsenek ez irányú tapasztalataink. Az igazsághoz azonban hozzátartozik, hogy már néhány család megízlelte télen a gázfűtés előnyeit.

Meglátogattam három családot, hogy őszintén, minden túlzástól mentesen adja közre tapasztalatát, hogy ezzel is segítségük a gáza városokat.

Gellai Elek, Vörös Hadsereg u. 35. szám alatti lakosnál egy fiatalember nyitott ajtót. Kérdésemre a következőt válaszolta.

– Érdemben nem tudok nyilatkozni, mert nem én vagyok a tulajdonos. Azt azonban biztosan állíthatom, hogy nagyon jó, nagyon kényelmes és nem is sokkal drágább, mint a szén. Mindenképpen a gázé a jövő.

Timár Miklós, Vörös Hadsereg u. 43. sz. alatti lakásán már részletes felvilágosítást kaptam.

– Nekünk készen volt a központi fűtésünk. Nyugdíjasok vagyunk, így nehezebbre esett a szénrel való fűtés. Február 5-e óta fűtünk gázzal, de nagyon kitűnő. Szénrel évente körülbelül 12 000 Ft-ba került a fűtés. Az eddigi számításaink szerint gázzal sem lesz sokkal több. Higgye el, nagyon megéri. Nekünk a bevezetés 64 000 Ft-ba került, de ebben minden benne volt, még a gáztűzhely is. A hunyai Hunyadi Tsz csinálta és nagyon meg vagyunk elégedve. A mi jó véleményünk alapján már a szomszéd is csinálja.

A Sugár utcában meglepően sok helyen látszik a házak falán a gázvezetés nyoma. Többek között Szabó Istvánéknál is, Sugár u. 53/1 szám alatt.

– Hozzánk múlt év december 19-én költözték be a gáz. Azelőtt is központi fűtésünk volt, de télen mindig hidegre mentünk haza. Mindketten dolgozunk és este azt sem tudtuk, hogy begyűjtünk először, vagy vacsorázzunk. A gáz óta kellemes meleg fogad bennünket. Ez megfizethetetlen. Ahol mindketten dolgoznak, ott csodálatos a gázfűtés. A berendezés 70 000 Ft-ba került, de benne van a gázbojler és a gáztűzhely is. Higgye el, hogy nem olyan veszélyes ez, mint sokan gondolják. Ha valami baj van, az óra azonnal kikapcsol. A kezelése kevés gyakorlattal elsajátítható, úgy hogy időseknek is ajánlom. Nem akarok senkit befolyásolni, de nagyon hálás vagyok a gáz.

A három nyilatkozat összegzéseként nem tudok mást leírni, csak azt, hogy kivétel nélkül pozitív véleményt hallottam. Mint új fűtési módnak biztosan vannak apróbb buktatói, elköszültéig nehézségei is, de annyi előnnyel jár, hogy mindenképpen érdemes belekezdeni.

Beinschróth Károly

Kereskedelempolitika és lakossági ellátás

Részlet a Kossuth úti vas-edénybolt választékából

A Városi Jogú Nagyközségi PB Végrehajtó Bizottsága 1987. május 20-i ülésén jelentést vitatott meg – Gyomaendrőd és Vidéke, valamint Dévaványa és Vidéke ÁFÉSZ-ek előterjesztésében.

A jelentés megállapítja, hogy körzetünkben a kereskedelmi szervezetek mintegy 29 000 fő ellátásáról kell gondoskodni. A tevékenység folytatásához 73 bolti kiskereskedelmi, 39 vendéglátóipari, 8 felvásárló egységet működtetnek. Ezen túlmenően szikvízüzem, szeszfőzde, vágóhíd, cukrászüzem, stb. javítja az ellátást. A bolt-hálózat területi megoszlása jónak ítéltető, – nincsenek „fehér foltok” –, az alapellátás biztosítva van a kistelepüléseken is. Az 1000 lakosra jutó alapterület mind a bolti kiskereskedelemben, mind a vendéglátásban a megyei átlag fölött van. Az egy lakosra jutó összes kiskereskedelmi forgalom a gyomaendrődi ÁFÉSZ ellátási körzetében a magasabb, 1985-ben 42 499 Ft volt.

Az ÁFÉSZ-ek taglétszáma 1986. december 31-én 8063 fő volt, az összlakosság 27 %-a. A foglalkoztatott dolgozók száma 703 fő, s ennek kétharmada nő. A szakképzett dolgozók aránya a dévaványai térségben jobb, 71 %, ami messze nem elegendő.

Az elmúlt évi áruforgalom növekedett és megközelítette az egymilliárd forintot. Szövetkezeteink nyereségszínvona és hatékonysági mutatóik a megyei átlagtól valamivel jobbak.

A körzet kereskedelmi forgalmából a két szövetkezet 75 %-ban részesedik, tehát döntő szerepük van a terület ellátásában. Alapvető feladat az alapellátás színvonalának megőrzése, illetve a lehetőségek függvényében a javítása. A változó vásárlási kereslethez való áruellátás biztosítása.

A lakossági kereslet kielégítéséhez szükséges árualapokat szerződésekkkel, megállá-

podásokkal, a beszerzési források bővítésével igyekeztek megteremteni. A saját erőből épült vágóhídi hűtőkamra átadása várhatóan tovább fogja javítani a húsellátást. A tett intézkedések eredménye, hogy növekedett az élelmiszer, a zöldség-gyümölcs és a tejtermékek forgalma. Ugyancsak növekedett az iparcikkek, a ruházati cikkek és az építőanyagok forgalma. Javult a kínálati pozíció is, bár hiánycikkek időszakosan minden területen jelentkeztek.

A vendéglátás árbevétele nem érte el a tervezett szintet. A forgalom összetétele kedvezően alakul. Csökken a szeszital-forgalom, ugyanakkor a kávé és üdítőital forgalomnövekedése meghaladja a megyei átlagot. Növekvő az ételforgalom és jelentős előrelépés történt a gyermekélelmiszer javításában.

A vendéglátó egységek technikai színvonalra – a jelentős rekonstrukciós tevékenység következtében javult – még nem felel meg a korszerű követelményeknek.

A felvásárló tevékenység az elmúlt évben csökkent. A csökkenés a gyógynövény és terményforgalom visszaesésének a következménye.

A Gyomaendrőd és Vidéke ÁFÉSZ fejlesztési elképzelései:

Az egyesüléskor (1975) elhatározott fejlesztési stratégia megvalósult. Kijelölt az alapellátást szolgáló bolt-hálózat. Ezt követően szakszervezetek kiépítését határozta el az ÁFÉSZ vezetése. A szakosítási folyamat jelenleg is folyik. A szakszervezetek eddigi gazdasági eredményei biztatóak.

Milyen előnye van a szakosításnak?

– Azonos pénzüsszegekből nagyobb választékot lehet tartani egy helyen, mint 2–3 üzletben.

– Nagykereskedelmi vállalat közös üzemeltetési boltot csak szakszervezettel létesíthet (előny, hogy a készlet nem az ÁFÉSZ-t terheli).

A szakosítás keretében létesült a Mező Imre lakótelepen a Ruházati Szakszervezet.

– Az elmúlt év során az Autósbolt, közösen az Autótechnikai Vállalattal.

– Napjainkban a jelenlegi Papírbolt helyén közös bolt a PIÉRT-tel.

– Folyamatban van az OFOTÉRT-tal közös bolt nyitása, amennyiben a tárgyalások eredményesek lesznek.

– Az endrődi részen a Vas-Műszaki boltban a VASÉRT-tel közösen gázkészülék és barkács kéziszerszám árusítás kezdődött.

– A Zöldségbolt helyén mezőgazdasági bolt létesült.

– További elképzelés, hogy a háztartási könnyű vegyiáruat a Háztartási boltba, a kozmetikai cikket a Kultúrcikk boltba vonják össze.

– A TŰZÉP-telepen tárolószín és útépítés van tervezve.

– Tervezve van a besenyszegi bolt bővítése.

A végrehajtó bizottság a vitát követően elfogadta a jelentést és a következőkre hívja fel a két ÁFÉSZ vezetésének figyelmét.

– Megállapította, hogy mindkét területen az alapellátást az ÁFÉSZ-ek megfelelően biztosították.

– A szakember-ellátás kérdésében mindenképpen javítani kell a helyzetet, különösen Gyomaendrőd területén.

– Törekedni kell az üzletek tisztántartására, kulturáltsági színvonalának javítására.

– A lakossági igényekhez jobban igazodó ellátást kell biztosítani. Ebben Dévaványa jobb helyzetben van. Jobban megközelíti az ott élők igénykielégítését, mint a gyomaendrődi területen.

– Gyomaendrődön az üdülési szezon időszakában törekedni kell a nagyobb vásárlói erő kielégítésére.

– A dévaványai ÁFÉSZ az ecsegfalvi TŰZÉP-telep rendezését mindenképpen oldja meg.

– A szakosítási program végrehajtása során az ÁFÉSZ gazdasági céljai mellett vegye figyelembe a helyi gazdasági cél és a helyi politikai helyzetet és ezekkel összhangban tegyen intézkedéseket. Az intézkedések megterele előtt a lakosság széles körét tájékoztatni kell. Kevés az év végi tagértekezleteken bejelenteni, hogy mit kívánnak tenni.

– A nagyközség földrajzi helyzetéből kiindulva lehet csak a szakosítás irányába lépni. A mindennapi életvitelhez nem feltétlenül szükséges cikkek összehozását lehet csak eszközölni.

– A teendő intézkedésekről saját dolgozó körben is meg kell érteni a törekvést. Különösen akkor, amikor ezek mögött érdekeltségi tényezők húzódnak meg.

Soczó Ottó
titkár

Az ő élete számunkra – akik a felszabadulás után születünk – már történelem. Ő volt a nagy idők egyik utolsó élő tanúja. Az elmúlt száz esztendő mindegyik nagy eseményét átélte, azoknak cselekvő, alakító részese volt. Lelki szemeink előtt úgy marad meg, ahogy ül az íróasztala mögött, kis törekeny öregember a csibukját babrálja, dörmög rá a nagy, hófehér galambszárny bajsza alól. Közben fel-felnéz a drótkeretes szemüveg mögül beszélgető partnerére. Ha aztán az engedetlen pipa szelel és bodorodik a füst, akkor a szó sem áll már nehéz helyen, enged mesélőkedvének, amely mögött soha nem az üres időtöltés volt, hanem a tanítási szándék: „Elmondom, hogy tudd az igazságot, hogy tanulj belőle, hogy felhasználhasd a saját életedben vitáid, harcaid, munkád közepette.” Az *Emelt fővel* című 1974-ben megjelent kötete mottójában ezt így fogalmazza meg: „Hosszú életem e szakaszát azoknak ajánlom, akik már feledik, vagy még nem ismerik a múltat.”

1894. október elsején született az Öregkerten, egy nyolcgyermekes család első gyermekeként. Eszmélésének és harcainak ez lett a fázisa, táptalaja. Mint a hasonló sorsú családok gyermekei ő is csak a négy elemi végezte. Tovább nem mehetett, mert a nagy családok már az is segítség volt, ha egy szájjal kevesebb van otthon.

Alig töltötte be a 20. évét, amikor bevonul és a galíciai frontra kerül. 1915 elején már fogságba esett. A fogolytáborban for-

radalmi tapasztalatokkal rendelkező elvtársak tanították.

Amikor 1917-ben kitört a Nagy Forradalom, a Vörös Gárda tagja lett. 1918 elején hazafele indul, de közben még ismét harcol a Vörös Gárdában, majd Moszkvába megy, ahol Lenint is közvetlen közlelről látja.

Végre decemberben hazaér. Előbb az Öregkertenben, majd Endrődön is megalakítja a Kommunisták Magyarországi Pártjának helyi szervezetét. Itthon a román megszállás miatt nem maradhatott. Elment a Tanács hatalmat védeni. Részt vesz a felvidéki hadjáratban. Árulás miatt román fogságba esik. Miután kiszabadul 1920-ban, megalakítja a földmunkásszövetség helyi csoportját. Bent a községben pedig 1923-ban az illegális kommunista sejtet, mivel sikerült neki a kapcsolatot felvenni a KMP hazai vezetői közül Hámán Katóval és Öry Károlyval. Ettől kezdve állandó zaklatás az élete. Többször lefogják – A magyar föld robotosaihoz és a Nyílt levél a földmunkásokhoz c. röplapjaiért csúnyán megkínózzák. Többször ül börtönben – a legvárhatóbbakban. 1932-ben tarthatatlanná válik a helyzete. Ekkor a párt – kihasználva, hogy rövid időre szabadlábra helyezték Bécsben, Prágán, Berlinen keresztül kijuttatták Moszkvába. Egészségét csak két évi orvosi kezelés hozza helyre. 1934-ben felesége és fia is utánamegy. A mozgalmi munkája és irodalmi tevékenysége elválaszthatatlan. Az emigrációban sokat

ír. Novellákat, öt színdarabot és a *Kubikusok* című regényt, amely 1947-ben idehaza is megjelent. A felszabadulás lehetővé tette a hazatérést számukra. Először a fia lépett hazai földre, mint a felszabadító hadsereg tisztje.

1945. áprilisában ő is hazatér és szerkeszti a *Dózsa Népe* c. földmunkás lapot.

1948-ban a Földművelődésügyi Minisztériumba kerül könyvtárosnak. Ebből szerveződött az Országos Mezőgazdasági Könyvtár. Innen ment nyugdíjba 1955-ben.

A nyugdíjazás csak arra volt jó, hogy még többet dolgozzon. Lakóhelyén – Budaörsön tevékenykedik, de a pártközpontban is. 1956-ban a kezdet kezdetén felismerte a zűrzavar ellenforradalmi jellegét és azonnal fegyvert fogott az addigi vívmányok védelmére. 1958-tól a MEDOSZ elnöke – haláláig. Itt lett igazán közismertté. Mindenki „Pista bácsija”. A pátriárka korú veterán lankadatlan erővel és józan bölcsességgel dolgozott a végsőkig. A fia halála nagyon megviselte, de újra magára talált a munkában. Hatvanhárom évi házasság után eltávozott az élők sorából a hű feleség segítős- és harcostárs is. Ezt a csapást már nem bírta elviselni.

Röviddel hű társa után csendesen ő is elaludt – örökre.

„Emelt fővel járta végig a járhatatlan utat és tévelyésg nélkül érte el a célt!”

15 éves a „Rumba”

Kedves ünnepségnek lehettünk részesei 1987. május 16-án a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézetben, ahol a Művelődési Központ 15 éve működő társastánc mozgalmaról kaphatunk keresztmetszetet. Egy, az ünnepi alkalomra berendezett kiállítás vezette végig az eltelt éveket, oklevelek, ajándéktárgyak, fotók, újságcikkek, versenykönyvek, tagsági igazolványok stb. segítségével.

E napon láthattuk a jelenlegi gyermek és ifjúsági csoportok, versenyző párok évadzáró bemutató műsorát, kedves és szép színpaltal, az NDK-beli Blau-Silber Társastánc klub párijának bemutatójával.

A két csoport versenyéből a mieink, a „Rumba” Táncklub tagjai kerültek ki győztesen.

A műsort baráti találkozó követte az alapítói tagok, a jelenlegi versenyző párok, a fenntartó szervek képviselői részvételével. Itt Jánovszky György, a Városi Jogú Nagyközségi Tanács V. B. Művelődési, Egészségügyi, Sport- és Ifjúsági osztály vezetője ismertette röviden a csoport eddigi történetét, s ízléses emléklapok átadásával tette a jelenlévők részére emlékeztetést az azt a napot.

Néhány gondolatot felidéznek a csoport történetéből: tulajdonképpen már 15 évvel ezelőtt kialakult ennek a szép művészeti ágának a csírája, amikor is az akkori igazgató, Putnoki Elemér több társastánc tanfolyamot is indított, melynek vezetésére az orosházi Zsoldos Ildikót kérte fel. A csoporttagok legjobbjai úgynevezett bronz-ézüst-aranyjelvényt szerző versenyeken vettek részt. Éppen a kiállítási anyag között szerepelt egy pontosan 15 éves, jelvényt szerző versenyről szóló oklevél. A tánc tanár Szegedre való költözésével megszűnt egy ideig a csoportok szakmai vezetése. Am a már ez idő alatt kialakult versenytáncos mag közben is tréningezett önszorgalomból, várva az új tánc tanárt. Aki 1972. februárjában meg is érkezett Békéscsabáról, s 10 évig rendszeresen oktatta a gyermek és ifjúsági csoportokat. Az ő munkássága alatt több száz gyermek nőtt fel a táncparketten, korbán is és tánc tudásban is. Nagyfokú pedagógiai és szakmai hozzáértelessel tudott bánni a legpróbbaktól, a legnagyobbakig. A kezdő és haladó szakkörös kisdobosok, úttörők, a tánc tanfolyamok résztvevői számos bemutatókon, versenyen vettek részt. A csoportos formából aztán

a tehetségesebb gyerekekből népes egyéni versenyzői gárda nőtt ki, akik a klubközi megyei, területi, országos bajnokságokon, külföldi rendezvényeken szereztek az oktatójuk, a fenntartó intézményük, s Gyoma, a később Gyomaendrőd nagyközség számára sikereket, hírnevet. Országos bajnokságok során D osztályban II. hely, C osztályban I. hely, később egy III. hely, B osztályban II. hely. Ezek jelentették a legnagyobb egyéni sikereket. Más versenyeken természetesen jóval több, közel 50 dobogós helyezést jutott párijainknak. Az ifjúsági korosztály mellett jelentős létszámot, s színvonalat jelentenek az úttörők, akik 1980. óta alkotnak önálló versenyző csoportot. Az egyéni megméretéseken kívül 1983-ban, '85-ben is a formációs bemutatókon arany, ezüst minősítéseket kaptak. Ifjúsági formációs csoportjuk 1981-ben és '83-ban is megkapta a legjobbaknak járó előadói díjat Miskolcon, az Országos Formációs Versenyen.

1975. óta lehetőség nyílt a környező országokban való bemutatókra, versenyekre. Párijaik jártak a Szovjetunióban, Csehszlovákiában, Lengyelországban, Ausztriában,

folyt. a 6. oldalon

s 1981. óta áll fenn cserekapcsolat az NDK-beli csoporttal.

1982 nyarától a klub addigi tánctanára, „Lajos bácsi” nem tudta már vállalni a farsztó utazásokat, a csoportok vezetését. Ettől kezdve a Megyeri házaspár vette át a csoportok irányítását. Nagyon jó iskola volt számukra, volt tánctanárunk közelsége, akitől el tudták lesni a tanítás apróbb-nagyobb fogásait, módszereit, a pedagógiai gyakorlatot. Tőle tanultak táncos rendezvényeket precízen megszervezni, s a távozása után is tovább segítette írásos és zenei anyaggal, hasznos tanácsokkal, koreográfiaikkal a két fiatal oktatót. Ők közben megszerezték Budapesten a szükséges oktatói végzettséget, s azóta számos helyi és vidéki tánctanfolyamot tartottak, több kezdő- és haladó szakkörös, versenytáncos- és formációs csoport nőtt fel a kezük alatt.

1985. óta Megyeriné igazgatóvá történő kinevezése óta, túlnyomórészt Megyeri László nevéhez fűződik a gyermekek táncos oktatása.

Táncos mozgalmuk elismeréseként 1982-ben a Népművelési Intézet Nívódíját vehették át.

Ez évben először egy 10 főre szóló meghívást kaptak Zánkára, szolgálatellátó táborba úttörőik.

Több mint 500 versenyen, bemutatón szerepeltek a táncosok, valamint az iskolai farsangi bálakon, nyugdíjas napon, gyermeknapon, a körzeti művelődési házakban, szalagavatókon.

A társastáncos csoportok hasznossága több okból is vitathatatlan. Az esztétikai nevelés nagyon jó lehetősége, amikor is a szép, harmonikus, ritmikus mozgássorokat, szép környezetben, öltözékben adják elő. A fiatalok magatartását mindenképpen pozitív irányba fejlesztik. Megtanulják a növendékek a társas együttléti elemi szabályait. Pl.: hogyan kérjen fel egy lányt táncolni, tánc közben hogyan illik viselkedni, milyen öltözék illik ezekhez a táncformákhoz. Megtanulják az egészséges szellemű versenyzést; az egyéni versenyek megtanítják veszíteni is a párokat, de hozzájutatják őket az egyéni siker, győzelem érzéséhez is.

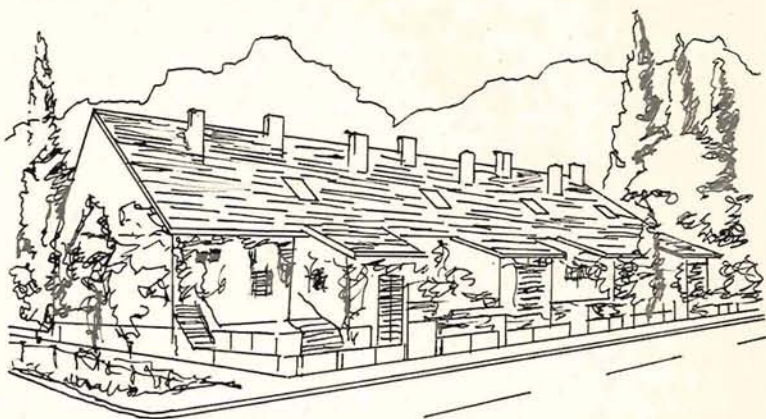
A csoportos, formációs táncok próbáin és bemutatóin a kollektív szellem erősödik, mivel senki sem hiányozhat, nem állhat ki, nem léphet rosszul a sorban, egymást figyelni, egymáshoz alkalmazkodniuk kell. A közös erőfeszítés, izgalom, közösséggé kovácsolja össze a csoportokat, ami minőségileg egy magasabb rendű társas együttléti. Erre bizonyíték, hogy a „civil életben” is általában jó barátok a táncos fiatalok. Közös kirándulásokat, klubesteket szerveznek, megemlékeznek egymás névnapjáról, s köszöntik egymást életük nagyobb eseményein.

Bízunk abban, hogy még sok szép sikert aratnak a csoportok és az egyéni versenyzőpárok, öregbítve nagyközségünk hírnevét.

Kívánok a táncosoknak és oktatóiknak a továbbiakban is kitartó lelkesedést, komoly munkát, s vele eredményes szerepléseket.

Varga Gyuláné
közművelődési felügyelő

Az Alföldi TŰZÉP

A négy lakásból álló sorházegységet az Alföldi TŰZÉP Vállalat saját forgóeszközeiből építette meg a Gyomaendrőd Nagyközségi Tanács együttműködésével a Gyomaendrőd-Újkertori építési területen.

A beépítésben a „KAROS” típustervet valósítottuk meg, földszint + tetőtér beépítéses formában.

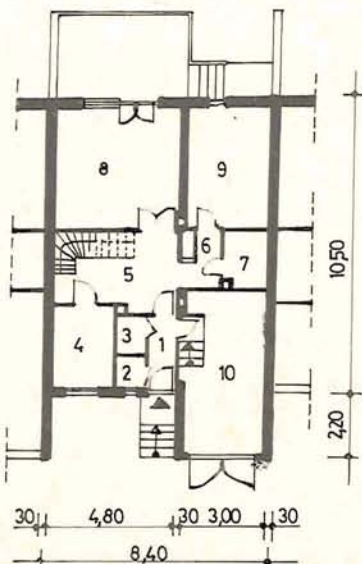
A lakásokat félkész állapotig építettük. Ez külső megjelenésében teljes készültséget tükröz: a tetőhéjazat, ablakok, bádogozás, homlokzatvakolat festés, járda, előlépcsők elkészültek. A belső téralakítást csak a szerkezetkész állapotig végeztük: tetőszerkezet, kémények, födémelek, válaszfalak, aljzatbeton elkészültek.

Elkészítettük ezenkívül a víz-, és szennyvízcsatornák alapvezetékeit épületen belül ill. falon kívül 1,00 m-re kiállva az épületből. Elkészült továbbá a villanybekötéshez a tetőtartó és óraszekrény is lecsövezéssel együtt.

Ezeknek a munkáknak a költségét a lebonyolítással együtt az Alföldi TŰZÉP Vállalat viselte, amelynek értéke jelenlegi befejezetlen állapotában: 915 638,- Ft/lakás + telekár. A vevőknek a befejező munkálatokat kell elvégezniük, így:

- külső közműrácsatlakozások,
- belső vezetékhálózatok kiépítése (víz, villany, gáz)
- belső vakolatok, burkolatok
- beépített berendezési tárgyak szerelése
- fűtészerezés

Tehát a belső színek és harmónia kialakítása a vevők egyéni ízlése (és pénztárcája) szerint alakítható ki.

FÖLDSZINT ALAPRAJZA M = 1 : 200

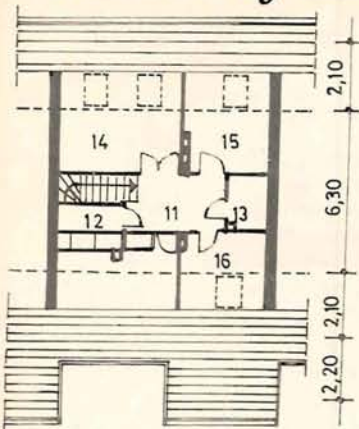
1 - Előszoba	1,20 × 2,45 =	2,94 m ²
2 - WC + kézmosó	1,10 × 1,10 =	1,21 m ²
3 - Kamra	1,10 × 1,25 =	1,37 m ²
4 - Konyha	2,39 × 2,87 =	6,71 m ²
5 - Lakóelőtér	0,41 × 2,0 +	
	4,80 × 2,62 =	13,47 m ²
6 - Közlekedő	2,04 × 1,48 =	3,08 m ²
7 - Fürdőszoba	1,70 × 1,99 =	3,38 m ²
8 - Szoba	4,29 × 4,80 =	20,59 m ²
9 - Szoba	4,29 × 3,00 =	12,87 m ²
10 - Gk. tároló	5,25 × 3,00 =	15,56 m ²

FÖLDSZINT 65,65 m²

Mindezekhez a téralakítás adott. Az építési engedély I. ütemben csak a földszint befejezésére szól, erre kell majd megkérni a lakhatási engedélyt is, de lehetőség van az építési engedély számára hivatkozva a gyomaendrődi Nagyközségi Tanács Műszaki osztályán bejelenteni a II. ütem (tetőtér) befejezését is. Ekkor azonban csak a teljes földszint + tetőtér befejezésekor lehet lakhatási engedélyt kérni a Tanácsnál és az OTP csak ezután folyósítja az utolsó részletet. Ehhez fedezetigazolás is több kell természetesen.

Az I. ütem befejezésére hatósági irányítás költségvetést szolgáltatunk, a lakás belső szerelésének ajánlott terveivel.

Vállalat új szolgáltatása

TETŐTÉR ALAPRAJZA M = 1 : 200

11 - Közlekedő	3,62 × 2,07 =	7,73 m ²	7,73 m ²
12 - Járható sz.	2,66 × 1,66 =	4,41 m ²	4,41 m ²
13 - Fürdőszoba	1,99 × 1,70 =	3,38 m ²	3,38 m ²
14 - Szoba	3,69 × 4,80 =	17,71 m ²	12,10 m ²
15 - Szoba	3,69 × 3,20 =	11,48 m ²	7,86 m ²
16 - Háztartási helyiség	2,93 × 3,20 =	9,37 m ²	5,53 m ²
TETŐTÉR		54,08 m ²	41,01 m ²
A lakás alapterülete:	65,65 + 41,01 =		106,66 m ²
Gk. tároló területe:			15,56 m ²

A TŰZÉP által épített szerkezetekre, a vonatkozó jogszabályokban előírt időtartamig garanciát vállal az Alföldi TŰZÉP Vállalat.

Információk a vásárláshoz

Vásárláskor a vevőnek az építési engedélyben meghatározott földszint befejezéséig kell hitelképességét igazolnia. A lakások alaprajzát és terveit a Gyomaendrődi TŰZÉP-telep irodájában kifüggesztve találják meg Kedves Vásárlóink. A telek tartós használati díja, a Végrehajtó Bizottság által jóváhagyott ár: 680,- Ft/m². Ennek az összegnek 50%-át a Nagyközségi Tanács V. B. támogatásként biztosítja a tartós használatba vevőknek, a lakásrendeletének megfelelően.

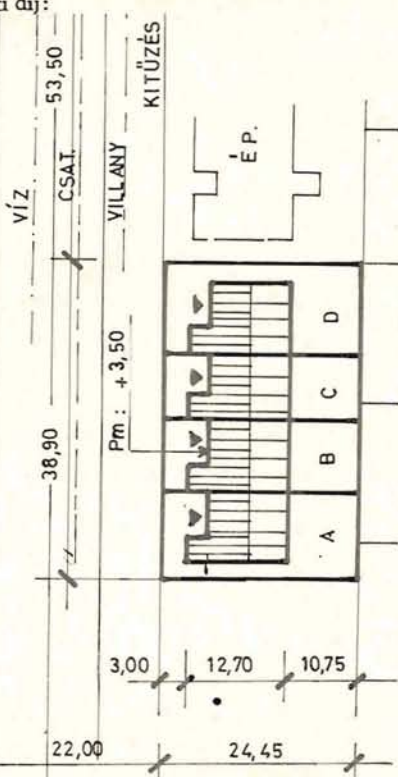
A telek helyrajzi száma: HRSZ.: 3542/15

Az építési engedély száma: 5278/1985. Az engedélyt a földszint befejezéséig kérte meg az Alföldi TŰZÉP Vállalat. A lakás megvásárlása után az építési engedély átírása és a használatbavételi engedély megkérése a vevők feladata. A lakás használatbavételi engedély megkéréséhez szükséges kémények füst nyomásmérő vizsgálati jegyzőkönyve rendelkezésre áll, ezt az Alföldi TŰZÉP Vállalat elvégeztette. A vevők feladatát képezik a közműcsatlakozások engedélyeztetése és a bekötések elkészíttetése is. A TŰZÉP a lakáson belül lévő alapvezetékeket ehhez megcsináltatta. A lakások költségvetés szerinti árai, a földszint befejezésével együtt + telekhasználati díj:

A jelű lakás:	1 106 000,-
telek haszn. díj:	
191 230 × 0,5 =	95 615,-
Összesen:	1 201 615,- Ft

B és C jelű lakások:	1 096 000,- Ft
telek haszn. díj:	
145 370 × 0,5 =	72 685,-
Összesen:	1 168 685,- Ft

D jelű lakás:	1 086 000,-
telek haszn. díj:	
191 230 × 0,5 =	95 615,-
Összesen:	1 181 615,- Ft

Reméljük ismertetőnkkel sikerült felkeltenünk az Ön érdeklődését is. Kérjük tekintse meg, a Gyomaendrőd-Újkert soron épült társasházunkat és ha megtetszik, legyen a Vásárlóink.

Csüllög Mihály

Pedagógusnapi kitüntettek

Immár 36 éve, hogy június első vasárnapja a pedagógusoké. Az oktató-nevelő munka társadalmi megbecsülésének jele, hogy ilyenkor gyermek és felnőtt egyaránt az óvónót, a tanítót, a tanárt köszönti, kifejezve őszinte háláját az iskolának és minden szívvel-lélekkel dolgozó pedagógusnak.

1987. június 12-én Szarvas és Gyomaendrőd körzetének kiváló pedagógusai veték át megérdemelt kitüntetésüket a gyomaendrődi Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézetben rendezett ünnepségen.

Szívvel köszöntjük községünk elismert dolgozóit:

Apáczai Csere János-díjat vettek át az Országházban Ronyecz Pálné és Kovács Gáborné.

Pedagógus Szolgálati Emlékéremet kaptak több évtizedes munkájukért: Batori Gyuláné tanár, 2. Sz. Ált. Iskola, Farkas Sándorné vezető óvónő helyettes, 2. Sz. Napköziotthonos Óvoda

Miniszteri Dicséretben részesültek:

Csüllög Ferencné tanítónő, 2. Sz. Ált. Iskola, Jánovszky Györgyné logopédus, 2. Sz. Ált. Iskola, Kiss Pálné tanítónő, 1. Sz. Ált. Iskola, Munkácsi Lajosné dajka, 2. Sz. Napköziotthonos Óvoda, Németh Sándorné tanár, Kiss Lajos Gimnázium, Szilágyi Gyula fűtő, Kiss Lajos Gimnázium

Kiváló Munkáért kitüntetést kaptak:

Fülöp Imréné vezető óvónő, 1. Sz. Napköziotthonos Óvoda, Gácsi Lászlóné vezető óvónő helyettes 1. Sz. Napköziotthonos Óvoda, Hajdú Pálné gazdasági előadó, Művelődési Osztály, Hunya Alajos tanár, 3. Sz. Általános Iskola, Hunya Elekné tanár, 1. Sz. Általános Iskola, Szabó Istvánné óvónő, 2. Sz. Napköziotthonos Óvoda, Varju József igazgatóhelyettes, 3. Sz. Általános Iskola.

Kívánjuk, hogy hivatásukat, amelynek a szó legszebb értelmében szolgálóivá szegődtek, örömmel és egészségben végezzék gyermekeink nevelése és hazánk javára.

Pályázat - diákoknak

Ismeretes, hogy községünk szülőttének, Vidovszky Béla festőművésznek alkotásából állandó kiállítás nyílt Gyomaendrődön.

A szünetben keressék föl a kiállítást, és írjátok le, hogy mit tudtatok meg a művészről. A kézzel írt dolgozat ne legyen hosszabb három A/4-es oldalnál. Mellékelhetek hozzá fényképeket is, de ez nem feltétel.

A három legjobb dolgozatot 500, 300, ill. 200 forinttal díjazzuk.

A beküldési határidő: 1987. augusztus 31.

A dolgozatra írjátok rá a neveteket, pontos címeteket és az irányítószámotokat, és juttassátok el az alábbi címre:

A Budapesti Művészetbarátok Egyesületének Vidovszky Béla Emlékbizottsága, Budapest, postafiók 60 - 1388

Délterületi Sportversenyek Gyomaendrődön

Gulyás János igazgatóhelyettes köszönti az elnökséget és a felvonuló iskolákat

Nem kis feladatot vállalt magára a 100 éves fennállását ünneplő gyomaendrődi Ipari Szakmunkásképző. Vállalkozott a Délterületi Sportversenyek megrendezésére és lebonyolítására 1987. április 24-én és április 25-én.

A Délterületi Sportversenyek több mint egy évtizedes múltra tekintenek vissza. A Szegedi 600. Sz. Móra Ferenc Ipari Szakmunkásképző Intézet hirdette meg először, és az eltelt évtized alatt Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyék szinte valamennyi szakmunkásképző iskolája bekapcsolódott a versenyekbe. A nyolc sportág – atlétika, kézilabda, labdarúgás, kosárlabda, asztalitenisz, sakk, lövészet és honvédelmi összetett verseny – feltételeinek biztosítása, a versenyek zavartalan lebonyolítása közel fél éves előkészítő munkát igényelt a kislétszámú tantestülettől és a segítségbe bekapcsolódó védnököktől. Különösen sokat tett a szervező előkészítő munkánál Gulyás János igazgatóhelyettes, aki fáradtságot és időt nem kímélve segítette az iskola munkáját, tartotta a kapcsolatot a résztvevőkkel, úgy is fogalmazhatnánk, hogy tevékenysége meghatározó volt.

Mivel méltó házigazdái akartunk lenni e rendezvénynek, olyan feltételeket kellett teremteni, melyek városi szintűek. Eddig ugyanis ezeket a versenyeket nagyvárosok

rendezték – Szeged, Békéscsaba, Kiskunhalas – ahol a sportlétesítmények biztosítása korántsem jelent gondot.

Meg kellett oldani többek között 1000 fiatal étkeztetését, közel négyszáz elszállásolását, a tanulók szállítását, a pályák karbantartását, az atlétikai pálya átépítését és rendbetételét. Fel kellett venni a kapcsolatot Dévaványával és Mezőberényvel is, hogy a labdarúgás, kézilabda és kosárlabda sportágakban a versenyek színhelyeit biztosítani lehessen. Öröm volt a rendezők számára, hogy az Állami Ifjúsági és Sporthivatal – személy szerint Deák Gábor államtitkár – vállalta a fővédnökséget.

De bekapcsolódott a védnökségbe a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Békés megyei és helyi bizottsága, az MSZMP Városi Jogú Nagyközségi Bizottsága, a Városi Jogú Nagyközségi Tanács is. Itt kell megemlíteni azokat az intézményeket, vállalatokat is, akik a feltételek biztosításával az iskola segítségére siettek. A Kiss Lajos Gimnázium és Cipőipari Szakközépiskola, a Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Szakmunkásképző Intézet, a 3. Sz. Általános Iskola tanítási szünetet rendelt el, hogy az érkezők elhelyezését, és a versenyek színhelyeit biztosítani tudjuk. Besegített a munkába a Fa- és Építőipari Szövetkezet, a Győzelem Mgtsz, a Körösi Állami Gazdaság, az Endrődi Cipész Szövetkezet, a Körös Kazángyártó és Gépipari Vállalat 2. Sz. Gyáregysége, a Szabóipari Szövetkezet, MHSZ Gyomaendrőd és a Kner Nyomda is.

Az időjárás is kegyeibe fogadta a rendezőket, hiszen a verseny előtti héten – kisebb nagyobb megszakítással – végzetlenül zuhogott az eső. A szervezők aggódva nézték az eget, hiszen kedvezőtlen időjárás esetén irreális feltételek alakultak volna ki a szabadtéri versenyeken. Nagyon hiányzott az épülőben levő sportszarnok is.

1987. április 24-én Gyomaendrőd verő-

fényes napsütésre ébredt. A békéscsabai Ifjúsági és Úttörőház fúvószenekarának pattogó ritmusára gyülekezett a Hősök útján, a Kiss Lajos Gimnázium előtt 15 szakmunkásképző intézet ezer fős csapata a felvonuláshoz. 8 óra 45 perckor az úttörőzenekar vezetésével a csapatok fegyelmetlenül levonultak a zászlódiszbe öltözött ligeti sportpályára, ahol Gulyás János igazgatóhelyettes köszöntötte a felvonulókat és a díszemlőn tartózkodó meghívott vendégeket.

Timár Attila a gyomai szakmunkásképző iskola III. éves tanulója elszavalta Couberthin: Óda a sporthoz című versét, majd Kóris György a Városi Jogú Pártbizottság első titkára mondott rövid megnyitót.

Az MHSZ békéscsabai ejtőernyős klubja színpompás bemutatót tartott, közöttük ugrott Frankó János a 611. Sz. Ipari Szakmunkásképző Intézet gyakorlati oktató-vezetője, aki a „magasból” hozta az Állami Ifjúsági és Sporthivatal különdíját. A megnyitó után a tanulók fegyelmetlenül elvonultak a versenyek színhelyeire.

A sportversenyek minden sportágban magas színvonalú küzdelmet hoztak. Az első napon befejeződtek az atlétika, asztalitenisz, sakk, lövészet, kosárlabda és honvédelmi összetett versenyek küzdelmei. A kézilabda és labdarúgás elődöntőit és döntőit április 25-én rendezték.

A pénteki megnyitón és a versenyeken a Magyar Televízió Szegedi Körzeti Stúdiója is megjelent, és április 28-i műsorában a versenyekről, valamint a százéves gyomai szakoktatásról részleteket is közölt.

Az Állami Ifjúsági és Sporthivatal különdíjáért és a vándorszerlegért kiélezett küzdelem folyt a szegedi 600. Sz. Móra Ferenc Ipari Szakmunkásképző Intézet, valamint a békéscsabai 611. Sz. Alfrédo Lima Ipari Szakmunkásképző Intézet között. A végig egyenletesebb teljesítményt nyújtó békéscsabai fiatalok lettek az első, második helyezést – és a Városi Jogú Nagyközségi Tanács különdíját a szegedi 600. Sz. Intézet, a Városi Jogú KISZ Bizottság különdíját – mint harmadik helyezést – a 602. Sz. Hódmezővásárhelyi Ipari Szakmunkásképző Intézet csapata vehette át. A résztvevő csapatok úgy búcsúztak, hogy kellemesen érezték magukat településünkön, ide mindig szívesen visszajönnék és a viszontlátásra 1988-ban Szegeden!

Megjegyzés: A cikk írója a napokban kapta a hírt, hogy az Állami Ifjúsági és Sporthivatal mellett működő Országos Diáksportszövetség a Délterületi Sportversenyeket – s talán ebbe a gyomaendrődi szervezés és lebonyolítás is besegített – országosan nyilvántartott évente megrendezett versennyé nyilvánította.

Babos Lászlóné Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközségi Tanácsa V. B. Művelődési, Egészségügyi, Ifjúsági és Sport Osztályának sportfelügyelője az Olimpiai Ötpróbákban kifejtett szervező munkájáért a Nemzetközi Olimpiai Bizottság által adományozott elismerő oklevelet kapott.

Gyomaendrődi Híradó
Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Főszerkesztő: Jánovszky György
Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly

GYOMAENDRÓDI

HÍRADÓ

1987. NOVEMBER 7.

VI. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

Hetven év

1917. november 7-én az orosz munkás-ság a bolsevik párt vezetésével átvette a hatalmat és elindult egy új társadalmi rend megteremtésének útján, megkezdte a szocialista társadalom alapjainak lerakását. A változást a burzsoázia nem tudta elviselni és a legkülönbözőbb gazdasági és katonai intézkedéseket tette az új, szocialista rend megdöntésére. Kísérletei eredménytelenek voltak. Napok alatt, nemcsak Pétervár és környékén, hanem Pétervártól távol is végbement a forradalmi változás. Néhány hónap alatt Oroszországban győzött a proletár forradalom.

1917. november 7-én az esti órákban összeült a Szovjetek II. Összoroszországi Kongresszusa. Ezen a kongresszuson a bolsevikok bejelentették, megkezdődött a fegyveres felkelés és a hatalom átvétele. A kongresszus kiáltvánnyal fordult Oroszország népéhez, mely kiáltványban hitet tettek a béke és az életkörülmények megjavítása mellett. Az új szovjet kormányt, a kiáltvány hatására a munkások, parasz-tok milliós tömegei támogatták.

A legelső és legjelentősebb feladat volt az új szocialista állam előtti, a háború befejezése és a lakosság élelemmel való ellátása. E feladat nem volt egyszerű, hiszen a társadalmi rend megdöntéséért az orosz és a külföldi burzsoázia mindent megtett. 1918. januárjában az angol polgári napilap, a Daily Telegraph „megnyugtatta” olvasóit: „A szovjet kormány bármely pillanatban megbukhat, egyetlen józan gondolkodású ember sem hiszi, hogy egy hónapnál tovább tartsa magát”.

Mint ahogy ehhez hasonló jóslatok, úgy ezek sem váltak valóra és az akkor életképtelennek minősített új társadalmi rend

megszilárdult, megerősödött és ma világ-hatalommá vált.

Ma, amikor 70 esztendő távlatába visszsaemlékezünk, az emberiséget érintő jelentős korszakváltó mérföldkőre, nem lehet nem emlékezni az eltelt időszak eredményeire. Azokra az eredményekre, amelyek akkor, 1917-ben csupán csodálatos álmoknak tűntek, ma kézzel fogható valóság. Azokra az eredményekre, amelyeket az a nép ért el, mely a dicsőséges októberi forradalmat megelőzően a legsötétebb elnyomásban élt.

Megszűnt az embernek ember által való kizsákmányolása, alapvetően megváltozott az emberek életkörülménye, megvalósult és érvényesül minden ember számára a munkához való jog.

A gazdasági blokádnak ellenére az ipar gyorsan fejlődött. Az első szocialista ország 21 éves békés fejlődését követően, 1941-ben a hitleri Németország megtámadta, azt feltételezve, hogy Szovjetuniót villámháborúval le lehet győzni. A hitleri elképzelés is, csakúgy mint 1918–19-ben a nyugat-európai tőkés hatalmak elképzelése, nem vált valóra. Nagy vereszeteségek árán a Szovjetunió győzött és a győzelem eredményeként Európában kialakult a szocialista világrendszer. S ma eljutottunk oda, hogy a világban a szocialista országok akarata is érvényesül. Jelentős, a világ békéjét alapvetően meghatározó nemzetközi kérdések rendeződtek. Aláírásra került egy sor olyan egyezmény, amely lehetővé tette azt, hogy Európa történelmében először 42 éve béke van. Aláírásra került az Európai Biztonsági egyezmény, rendeződött a német kérdés. Ma mindkét nagyhatalom részéről egyetértés van abban, hogy Német-

ország területéről még egyszer háború nem indulhat ki.

Kialakult a két társadalmi rend közötti erőegyensúly. Ez az erőegyensúly garanciája a békének. Az erőegyensúly ellenére, a tőkés világ, ma sem nézi jó szemmel a szocialista országok létét és fejlődését. Arra törekednek – s ezt az Egyesült Államok külpolitikája nagyon jól mutatja –, hogy a szocialista világrendszert megdöntsék, s ha ez nem tehető fegyverrel, akkor gazdaságilag kell megsemmisíteni. Ezt a célt szolgálja az Amerikai Egyesült Államok fegyverkezési programja csakúgy, mint az embargós politika.

Hogy a tőkés világ törekvései ne váljanak valóra, ahhoz gazdasági téren a szocialista országoknak nagyobb együttműködésre van szükségük, s ezen belül, nekünk, a gazdasági életünk stabilitásának helyreállítására, pártunk Központi Bizottságának július 2-i ülésén elhatározott célkitűzések megvalósítása. Ez nem kis feladat. Olyan dolgokkal kell megismerkednünk, a mindennapi élet gyakorlatává tenni, amely idáig ismeretlen, szokatlan volt. A változás szükségessé teszi a megszokott életvitel átrendezését, családon belül nagyobb mérvű takarékoskodást, a munkahelyeken nagyobb munkafegyelmet és közös dolgaink egységes intézését.

Arra kérem a község lakosságát, hogy mindenki tudásának megfelelően tegye dolgát annak érdekében, hogy a Központi Bizottság júliusi határozatában kitűzött célokot mielőbb teljesíteni tudjuk, minél hamarabb megteremtjük a gazdasági feltételeket életkörülményeink további javításához.

Kóris György
MSZMP titkár

A 90 ESZTENDŐS KNER ERZSÉBET KÖSZÖNTÉSE

Nyomdaalapítónk egyetlen élő gyermeke, a Chicagóban élő Kner Erzsébet október 7-én ünnepelte 90. születésnapját Budapesten. (Legutóbb 1982-ben a centenáriumi ünnepségen járt Magyarországon.)

Kner Izidor ötödik gyermekeként született. A gyomai nyomdában Pintér István vezette be a könyvkötészet rejtelmeibe, majd 1923–24-ben Lipcsében végzi tanulmányait. 1925-ben Budapesten alapít mű-majd 1949-ben kivándorol az Egye-

sült Államokba, ahol könyvtárak, nyomdák munkatársaként készíti a szép kötéseket. 1960-tól saját műhelyében folytatja a munkát, mígnem 1982-ben visszavonul.

Életművéért a Magyar Népköztársaság Csillagrendjével tüntették ki, majd a Budavári Palotában található Országos Széchényi Könyvtárban nyílt reprezentatív kiállítás könyvkötészeti munkáiból. A különféle intézmények és magánszemélyek által kölcsönzött különleges kötésű és díszítésű

könyvek átfogóan mutatják be munkásságát.

A Budapesten bemutatott könyvek november 5–19 között Gyomaendrődön a Kner Múzeumban, november 24–december 4. között a békéscsabai nyomda kiállítótermében lesznek láthatók. A kiállítások plakátja és katalógusa a nyomda gyomaendrőd-i üzemében készültek.

Hudák Jutka

Öntözővizeink minősége

Melyik vízzel öntözzünk?

Az öntözéses gazdálkodást folytató kiskert tulajdonosok és nagyüzemek számára nem közömbös milyen öntözővíz áll rendelkezésre. Az emberek már régen is elsősorban a vizek mellett telepedtek meg, mert az biztosította saját maga és állatai részére az életet.

Az emberi felhasználásra kerülő vizek a használat szerint ivóvíz, mosás, öntözés, esetleg ipari célokra kell, hogy alkalmasak legyenek.

Az ivóvízzel szembeni követelmény, hogy tiszta legyen, íze jó legyen, egészségre káros anyagokat ne tartalmazzon. A mosás, tisztálkodás céljára szolgáló víz ne legyen „kemény víz”, ne tartalmazzon sok sót. A „kemény vízben” a szappan nem habzik és tisztító hatása nem érvényesül. Az öntözésre használandó vizekkel szemben ugyancsak követelmény, hogy ne tartalmazzon sok káros sót, amely az öntözés befejeztével a víz elpárolgása után visszamarad a felszínen. Aszályos időszakban sokan kényszerülnek öntözni, amelynek haszna mellett károsító hatása is van. A jól menő kertészetek is ott alakultak ki, ahol elegendő mennyiségű jó víz áll rendelkezésre.

A kötött talajokon az öntözővizek összes sótartalma nem haladhatja meg az 500 mg/l mennyiséget és a vizek kation összetételére vonatkozóan is határértékek vannak megadva. A rossz minőségű víz károsítja a talajt nemcsak szerkezetileg rombolja.

Az öntözésre használt vizek mennyire felelnek meg öntözésre? A rendelkezésre álló vizek közül melyiket használják öntözésre, melyik a legkevésbé sós? Az öntözés céljára szolgáló vizek minősége ismeretében könnyen eldönthető, hogy melyik vizet alkalmazzuk öntözésre. Kellő szakértelemmel azt is mérlegelni tudja, hogy esetleg nem öntöz, hogy a talajt ne károsítsa, hanem száraz körülmények közötti gazdálkodást folytat. Esetleg öntözésre kevésbé igényes kultúrát termel, amelyet csak egy-két alkalommal öntöz meg.

Vizsgálat elvégzése nélkül is észlelhető öntözéskor a víz sóinak talajkárosító hatása, kemény, káros, erősen repedezett, fehéres színű a felszínen felgyűlő sóktól a talaj felszíne. Gyomaendrődön kertészkedésre elsősorban a Körös árterületén az utóbbi időben inkább a Holt-Körös partokon rendezkedtek be. Ezek talaja kertészkedésre alkalmas, a rendelkezésre álló vizet sem kell messzire vezetni. A gyomaendrődi vizek minőségét az 1. sz. táblázat mutatja be 1986. évi adatok alapján.

Öntözésre legalkalmasabb a Körös folyó vize, amely 200 mg/l összes sót tartalmaz csak, a benne levő Na mennyisége 27,6 mg/l aránylag kevés.

A Pocoszugban elterjedt, hogy 18–20 m mélységig lefúrt csövekből nyert vízzel öntözik a kerteket. A 420 mg/l összes sót tartalmazó víz alkalmasabb öntözésre a pocoszugi holtág vizénél is. Ezeket a kutakat öntözés céljából fúrták, amely a jó

vízminőség eredményeként gazdaságos kertészkedést tesz lehetővé.

A holtágak közül a folyó Körös jobb partján levő templomzugi és bónumzugi Holt-Körös ágak vize a legalkalmasabb az öntözésre. Alacsony az összes só tartalmuk és a kedvezőtlen tulajdonságot okozó nátrium mennyisége is. A folyó Körös bal partján levő torzsási és fűzfászugi Holt-Körösök vize már sósabb. A torzsási Holt-Körös vize 380 mg/l sót tartalmaz és 64,4 mg/l nátrium ionot.

A település közepén lévő fűzfászugi Holt-Körös vize 1100–1120 mg/l sót tartalmaz, 269–292 mg/l mennyiségű nátrium is található benne. A vize öntözésre nem alkalmas, bár ott is többen használják. A településről elvezetett belvizek ebbe a Körös ágba jutnak. A fűzfászugi holtág vízminőségét a folyó Körösből történő vízcserevel lehetne javítani. A pocoszugi Holt-Körös ág a ligetig felnyúlik. 600–620 mg/l sót tartalmaz és 126–147 mg/l nátriumot. A pocosi víz minőségét rontja a fürdő vize. A fürdő vize erősen nátriumhidrokarbonátos termál víz. Az 1120 mg/l sót tartalmazó vízben 441,6 mg/l a szikesítő tulajdonságot előidéző nátrium mennyisége.

A vágóhídi gödrök kövesút melletti, kevésbé szennyezett vize 2340 mg/l összes sót tartalmazott, nagyon magas nátrium tartalommal. Öntözésre alkalmatlan a vize.

A Zrínyi M. utcában egy ásott kútból vett vízminta 2900 mg/l összes sót tartalmazott. Ugyanezen kút vize 598 mg/l

nátrium és 107 mg/l magnézium tartalma miatt erősen szikesítő hatása. A nagy sótartalom arra utal az ásott kútban, a vízóra aknában, hogy a talaj rétegei sósak. Az ásott kútból vett vízminta 421,6 mg/l nitrátot tartalmazott. Tízszere az emberi fogyasztásra alkalmas víz nitráttartalmának.

Foszfórral a vágóhídi gödrök vize és a fűzfászugi holtág vize szennyeződött legjobban.

A vízmű által adott vizet a településen belül azonos időpontban öt különböző helyről vett vízmintákban vizsgáltuk. Öntözésre eredményesen nem megfelelő magas sótartalma miatt. 840–1000 mg/l összszóbból aránylag sok a nátrium és HCO₃ mennyisége. Öntözésre ugyancsak nem megfelelő.

Gyomaendrőd vizeinek minőségét vizsgálva megállapítható, hogy öntözésre elsősorban a folyó Körös és a holtágak vize a legalkalmasabb. A Holt-Körös ágak között a sósabb vizű fűzfászugi holtág vizét időnként cserélni kellene. A belterületi ásott kutak, vízóra aknában összegyűlt vizek öntözésre nem alkalmasak. A pocoszugi viszonyok között bevált a „csókkutakból” történő öntözés. A vízmű által adott víz nem felel meg a minőségi követelményeknek öntözés szempontjából.

Aki kertészkedni akar, ott vásároljon kertet, ahol a víz minősége öntözésre alkalmas. Ha többféle víz áll rendelkezésre, azt a vizet használja, amely kevésbé károsítja a talajt.

A gyomaendrődi vízminták vizsgálati eredményei

Vízmintavétel helye	Szárazanyag mg/l	Na ⁺ mg/l
1. Folyó Körös	200	27,6
2. Csókkút a Pocoszugban	420	27,6
<i>Holt-Körös ágak</i>		
3. Templomzug	200	30,4
4. Bónumzug	320	55,4
5. Torzsás	380	64,4
6. Fűzfászug endrődi oldala	1000	285,2
7. Fűzfászug gyomai oldala	1040	292,1
8. Pocoszug	600	126,5
9. Ligetnél	620	147,2
10. Termálkút Gyoma	1120	441,6
11. Vágóhídi gödrök vize	2340	529,0
12. Ásott kút Zrínyi M. u.	2900	598,0
13. Vízóra akna Zrínyi M. u.	1900	265,5
<i>Vízmű által adott víz</i>		
14. Zrínyi M. u.	880	296,7
15. Endrőd	900	296,7
16. Tisza malom	920	296,7
17. Tanácsháza	840	296,7
18. Kossuth u.	1000	296,7

TERVEZET

az utcatársulásban megvalósuló gáz- és szennyvízvezeték,
valamint útépitések utcatársulásai létrehozásához, ezek pályázatához

A tanácsi pénzeszközök központi nagymérvű csökkentése következtében a VII. ötéves tervben megfogalmazott közműfejlesztések a lakosság fokozott bevonásával érhetőek el. Az eddig lakossági erőik bevonásával elkészült gáz-, szennyvízvezetékek, valamint útépitések különböző társulási formákban, a tanács hathatós közreműködésével valósultak meg, s jelentős eltérések voltak a kivitelezési költségek vonatkozásában.

Tapasztalat az, hogy a lakosság által létrehozott építőközösségi társulás útján kivitelezett közműfejlesztések lényegesen gyorsabban, olcsóbban valósultak meg. Ebben közrejátszanak olyan tényezők, mint a gépek kedvezményes igénybevételi lehetősége, a társultak által végzett munka, s nem utolsósorban az utca lakói jobban sajtóznak az új megvalósuló közművet.

Az említett okok következtében a VII. ötéves terv hátralévő éveiben a közműépítések döntően utcatársulások formájában valósulhatnak meg.

Az eddigi eltérő gyakorlat szükségessé teszi, hogy a társulások, társulatok létrehozásának, működésének alapelveit az alábbiak szerint szabályozzuk.

1. Az utcatársulás szervezését (gáz-, szennyvízvezeték, szilárd burkolatú út kiépítésére) kezdeményezheti az illetékes tanács tag, népfrontaktíva, illetve bármely érdekelt állampolgár, aki betartja az utcatársulás szervezésének szabályait.

2. Az utcatársulás szervezési feltételeinek biztosítása érdekében
- ki kell jelölni azokat az utcákat, illetve körzeteket, amelyekben valamely közmű létesítésének műszaki alapfeltételei adottak.

Hi.: kivitelezést megelőző év július 31.

Felelős: Műszaki Osztály

- Évente ki kell munkálni közművek létesítésének következő évre vonatkozó irányarait, amely az utca alap-szükségletének naturális mutatóira alapul (pl. 1 fm 4 m széles út költsége)

Hi.: kivitelezést megelőző év július 31.

Felelős: Városfejlesztési Iroda

- Évente meg kell határozni a közművek létesítésére fordítható tanácsi támogatások összegét (közműbontásban) az ezzel megvalósítandó közmű naturális mutatóit.

Hi.: kivitelezést megelőző év július 31.

Felelős: Pénzügyi Osztály

- Elérhető tanácsi támogatás nagyságrendjét közművenként naturális mutatóra (Ft/fm) kell bontani

Hi.: kivitelezést megelőző év július 31.

Felelős: Pénzügyi Osztály

3. Az utcatársulás szervezését - az egy ingatlanra eső költségvonzat 2. pont szerinti előzetes kiszámítása alapján - kötelezettségvállalás biztosításával lehet megkezdeni.

A szervező (szervezők) nevét a tanács pénzügyi osztályának be kell jelenteni. Utcatársulás szervezését oly módon kell lebonyolítani, hogy megfelelő előkészítés után az érintett utca lakóinak véleményét gyűlésen kell kikérni, ahol az érintetteknek nyilatkozni kell arról, hogy a társulatban az ismertetett feltételek alapján részt kívánnak-e venni. A nyilatkozatokat a Tanács által kiadott formanyomtatványon kell megtenni.

Hi.: kivitelezést megelőző év szeptember 20.

Felelős: utcatársulás szervező

4. A társulás szervezésének eredményeként - amennyiben az utca lakóinak több mint 50%-a társulni kíván - tanácsi támogatás elnyerésére az utca közösségének pályázatot kell benyújtani a Pénzügyi Osztályhoz.

A pályázatnak tartalmazni kell
- az utcában megvalósítandó létesítmény főbb naturális mutatóit
- előzetes kalkuláció alapján várható bekerülési költséget
- bekerülési költség fedezetét (forrás összetételét)
- a kivitelezéssel kapcsolatos elképzeléseket

A pályázatok elkészítéséhez formanyomtatvány kerül kiadásra.

Hi.: kivitelezést megelőző év szeptember 30.

Felelős: szervező

5. A benyújtott pályázatokat a Pénzügyi Osztály, a Műszaki Osztály, a VÁFI szükség esetén a szervező bevonásával felülvizsgálja.

Hi.: kivitelezést megelőző év október 31.

Felelős: Pénzügyi Osztály

6. A pályázatokat a Pénzügyi Osztály előterjesztése alapján a Végrehajtó Bizottság bírálja el. A V. B. a pályázatok elbírálásánál különösen a következő tényezőket veszi figyelembe:

- utcatársulás szervezetségi mutatója
- tervezett létesítmény szerepét, funkcióját
- az igényelt tanácsi források arányát
- az adott közmű szakmailag soros voltát

Hi.: a kivitelezést megelőző év november 30.

Felelős: előterjesztésért a Pénzügyi Osztály

7. Pályázatok elbírálása után az utcatársulást szerződésileg létre kell hozni,

a lakossági hozzájárulást a társulás számlájára be kell fizetni.

Hi.: a kivitelezést megelőző év december 31.

Felelős: szervező

8. Pályázatok elfogadása után a tervezési munkákat haladéktalanul meg kell rendelni. A tervezés költségeit a Tanács vállalja abban az esetben, ha az utcatársulás megvalósul.

Hi.: értelem szerint

Felelős: VÁFI

9. A megvalósuló pályázatokba foglalt munkák bonyolításában a VÁFI folyamatosan részt vesz, a társulattal kötött megállapodásban rögzítettek szerint.

(Megbízta a kivitelezőt, anyagbeszerzést végez, műszaki ellenőrzést biztosít.)

Hi.: megállapodás megkötésére az adott év február 28.

Felelős: VÁFI

10. A társulati úton megvalósult közmű befejezése után a bevételeket és kiadásokat teljeskörűen el kell számolni, az elszámoláson a társulat illetékesein kívül a Pénzügyi Osztály és a VÁFI küldött dolgozója is részt vesz.

Az elszámolás után maradó pénzmardványt, amennyiben az érintettek újabb társulást nem kívánnak létrehozni, a társulás tagjai között egyenlő arányban fel kell osztani.

A társulás anyagának egy példányát, annak megszűnése után a Tanács irattárába be kell helyezni.

Hi.: értelem szerint

Felelős: Pénzügyi Osztály

11. Társulati úton elkészült közmű után a nem társult ingatlantulajdonosokra a közműfejlesztési hozzájárulást ki kell vetni.

Hi.: értelem szerint

Felelős: Műszaki Osztály

12. Mivel a tervezet hosszabb távra szól, 1988-ra a határidőket módosítani kell.

- a 2. pont minden bekezdésénél 1987. okt. 31-re

- a 3. pontét 1987. november 30-ra

- a 4. pontét 1987. december 31-re

- az 5. pontét 1988. január 15-re

- a 6. pontét 1988. január 31-re

- a 7. pontét 1988. február 15-re

A tervezettel kapcsolatban kérjük a lakosság előzetes véleményét is. Azt szeretnénk, ha minél több hasznos javaslatot csiszolódna és végleges formájában jól segítené az utcatársulások szerveződését.

*Fenei Bálint
tanácselnök*

Tájékoztató

a háztáji- és kisegítő gazdaságok helyzetéről, termelési tevékenységéről

A mezőgazdasági termelés értékének döntő hányada a nagyüzemekből származik, de a háztáji- és kisegítő gazdaságok szerepét és jelentőségét jól mutatja az a tény, hogy a termelési formában művelik meg az összes termőterület mintegy 10%-át, s a mezőgazdasági alaptevékenységből 1985. évben származó 296 milliárd forint bruttó termelési értékéből 88 milliárd forint a részesedése.

Az itt jelentkező tevékenység fő irányát jelzi, hogy a közel azonos termelési értékű növénytermesztésnek és állattenyésztésnek az előbbinek csak mintegy 1/4 részét, utóbbinak viszont 40%-át adja.

Természetesen egyes termékek vonatkozásában jelentős arányeltolódások vannak. Zöltség, gyümölcs, burgonya termelés főleg a kisüzemekre épül, a méz, galamb, vágónyúl pedig úgyszólván kizárólagosan.

A kisebb volumenű termékek mellett igen jelentős a részesedésük a baromfi- és sertés termelésben. A kistermelők tevékenysége szorosan kapcsolódik a nagyüzemekéhez, ami a háztáji földeknél egyértelműen jelentkezik, de ugyanúgy fellelhetőek ezek a közös szálak az állattartásnál is, tenyészanyag, takarmánybiztosításnál és nem utolsósorban az értékesítés vonatkozásában.

A kisgazdaságok árutermelő tevékenysége mellett jelentős súlyt képez a saját fogyasztásra történő termelés, ami az úgynevezett hobbikertek térhódításával egyre fokozódik, s ma már egyre jobban erre ösztönöz a gazdasági kényszer is.

A háztáji- és kisegítő gazdaságokban dolgozók döntő többsége nem hivatásszerűen, hanem kiegészítő tevékenységként végzi ezen munkát.

Ebből adódóan a tevékenységüket érintő változásokra gyorsan, a kedvezőtlenekre szinte pánikszerűen reagálnak. Ilyenekre, különösen a felvásárlási árak változásánál – az elmúlt időszakokban is nem egy esetben volt példa.

Termelési részesedésük miatt több esetben kellett ezért a kormányzatnak a befolyásoló tényezőket korrigálni, mert a kisgazdaságok árutermelési oldala itt is alapvetően eredményérdekeltségre épül.

Általános megítélés az, hogy a kisgazdaságok a nagyüzemekhez viszonyítva előnyös tulajdonságokkal rendelkeznek. Ilyen tényezők közé sorolható, hogy saját munkára, nagyrészt töredék munkaidőre épül, meglévő gazdasági épületekben folyik a termelés, melynek költségvonzata az úgynevezett amortizáció általában költségként nem szerepel.

Döntő súllyal esik latba, hogy a ráfordított munka értéke már a nyereségben jelentkezik, nem terheli semmiféle közteher. E tevékenység adóztatása nem számottevő. Az elmúlt évi termelés alapján településünkön 20 fő lett adófizetésre kötelezve 20,5 millió forint árbevétel után, 500 ezer forint háztáji és kisegítő gazdasági jövedelmi adó került kivetésre.

Az adóztatásra került termelők liba, illetve húscsírke előállításával foglalkoztak. A legnagyobb árbevétel, (3 280 000) elérő termelő 62 410 Ft adófizetésre lett kötelezve.

Jelenleg a termelő évi 500 ezer forint árbevételig mentes a jövedelemadó alól.

A kedvező feltételek mellett azonban azt is számításba kell venni, hogy a tevékenységhez szükséges anyagok, eszközök beszerzési gondja – még ha a tsz-ek és egyéb üzemek ebben sokat segítenek – a termelőkre hárul, néha ez komoly gondot okoz. (Kukorica)

Az állattartásra szolgáló épületeket is végső soron ugyanúgy létre kell hozni és fenntartani, mint a nagyüzemekben. Az e területen jelentkező beruházások jól példázta, hogy az elmúlt évben településünk pénzügyi helyzete 1268 fő részére, több, mint 16 millió forint összegben folyósítottak mezőgazdasági termelési kölcsönt.

A közgazdasági tényezők változása az állatállományánál a 80-as évek fellendüléséhez viszonyítva visszaesést idéztek elő, amelyet az év elején tartott állatösszeírás adatai is igazolnak.

	1983. dec. 31.	1986. dec. 31.
Szarvasmarha:	916	847
ebből tehén	431	394
Sertés	26 280	19 817
ebből koca	2 055	1 780
Baromfi	87 744	145 778

Különösen szembetűnő a sertésállomány csökkenése, amelynek hústermelése népgazdasági szinten is a legfontosabb. A baromfi létszámot a húscsírke és libatartás növelte meg nagymértékben, ezek főleg a nagytermelőknél realizálódnak.

Az állattartás mellett a növénytermesztésben is átalakult a hagyományos struktúra. A saját felhasználásra történő kiskerti termelés felfutása mellett megfigyelhető a háztáji földek hagyományos kultúrájának (kukorica) csökkenése, amely pedig döntően az állatok takarmányozását szolgálta, s a kifejezetten árutermelés térhódítása (hibrid kukorica, gyógy-, ipari növények, stb.), amelyek kedvező esetben lényegesen magasabb jövedelmet biztosítanak.

A kiskerti művelés felfutásához jelentősen hozzájárult, hogy az elmúlt pár évben tanácsunk és a mezőgazdasági üzemek körülből 800 fő részére, több, mint 100 ha területet adtak tartós használatba, nagyüzemileg nem művelhető, de kétségtelenül kedvező termőadottságú területeken.

A kisgazdaságok területén jelentős polarizálódás is végbement, különösen a baromfitenyésztésnél, ahol jó pár tőkeeres termelő működik, idegen munkaaerő igénybevételével is, s a külsőségekből ítéve nem kevés jövedelemmel.

A gyors meggazdagodás lehetősége kü-

lönösen a húscsírke termelésnél a 80-as évek elején, sok embert megmozgatott, s a kellő felkészültség hiányában többen csak jelentős adósságot terheltek magukra, s az ezzel kapcsolatos bírósági perek még ma is folynak, egy-két esetben.

A termelés koncentrációjának település szinten is nem kevés gondot vet fel, főképp a nagy állattartók környezetében élők között, mert többezres baromfiállománynak vagy nagyobb számú nagyállatnak lakott területen belül, városiasodó településünkön még a népgazdasági érdekre való viszsztatérő hivatkozás mellett is problémás az elhelyezése.

A kistermelés feltételeinek biztosításában a szocialista szervezeteknek meghatározó szerepük van. Biztosítaniuk kell a termeléshez szükséges eszközöket, anyagokat, takarmányt, a megtermelt termékek felvásárlását.

A termelők a mezőgazdasági szervezetekkel vannak legszorosabb kapcsolatban, amelyek egyrészt szervezik a háztáji földek termelését, másrészt az egész településre kiterjedően végzik a háztájiban megtermelt termékek (főképp állatok) felvásárlását.

E tevékenységet háztáji ágazat keretében, jó színvonalon látják el. (A termelőszövetkezetek ezirányú tevékenységének főbb mutatóit az I. sz. melléklet tartalmazza.)

Az adatok termelési oldala jelzi, hogy a hagyományos tevékenység mellett új tevékenység bevezetése igen nehéz. A halfeldolgozó nyúlágásra történő átállításával egyidőben szervezett húsnyúl termelés az igen kedvező feltételek (pénznelküli anyai kihelyezés, leadott nyúlhús kilogrammonként 0,5 kg táp díjmentes biztosítása stb.) ellenére sem futott fel.

Az állattartás feltételeinek biztosítását a termelőszövetkezetek, mezőgazdasági üzemek mellett a Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat helyi telepe, tápboltjai, valamint az ÁFÉSZ tápboltjai látják el, ugyancsak üzemeltet termény- és tápboltot több mezőgazdasági üzem is.

Széles területen kapcsolódik a kistermelőkhöz a helyi ÁFÉSZ és keretében működnek a mezőgazdasági szakcsoportok (méhész, nyúltenyésztők, kertgazdák stb.) közel 500 fő tevékenyedik, s mintegy 10 millió forintot termelési értéket produkálnak. Az ÁFÉSZ termelés szervező tevékenysége kiterjed a szakcsoportokon kívülre is, elsősorban zöltség, gyümölcs, gyógy- és ipari növény termeltetése vonatkozásában, s gyakorlatilag a piaci adáson kívül itt nyílik lehetőség a megtermelt felesleg értékesítésére. A felvásárlási tevékenység volumene összességében évente eléri a 30 millió forintot.

A mezőgazdasági területek művelésében a szövetkezetek gépparkja is részt vesz, ezen kívül jelentős a magánkézen lévő erőgép. Hivatalos engedélyre 57 főnek van kiadva.

Mezőgazdasági üzemek kistermelést segítő tevékenysége

Megnevezés	Alkotm.		Béke		Győzelem		Körösi Á.G.		Lenin		Összesen	
1. 1987. évben kiadott háztáji terület (ha)	313		373		585		228		342		1841	
Ebből: területben (ha)	189		183		200		132		122		826	
terményben (ha)	58		91		313		60		135		657	
pénzben (ha)	66		99		72		36		85		358	
	1986. I-VII.	1987. I-VII.	1986. I-VII.	1987. I-VII.	1986. I-VII.	1987. I-VII.	1986. I-VII.	1987. I-VII.	1986. I-VII.	1987. I-VII.	1986. I-VII.	1987. I-VII.
2. Felvásárlási tev.												
- hízósertés (db)	1741	1927	2439	2314	6186	6386	-	-	1550	1818	11 916	12 445
- vágómarha (db)	37	38	-	-	63	54	-	-	42	38	142	130
- malac (db)	-	-	2591	3227	-	-	-	-	-	-	2 591	3 227
- húsnyúl (db)	-	-	-	-	-	1565	-	-	-	-	-	1 565
3. Értékesítés (t)												
- termény, táp eladás	307	308	823	688	1460	1603	300	300	860	750	3 750	3 649
- alomszalma (t)	133	149	115	59	239	343	150	150	410	370	1 047	1 071

Alkotmány Tsz kistermelőktől 1984. évben 1 055, 1985. évben 1 073, 1986. évben 1 225 ezer liter tejet vásárolt fel. Mezőgazdasági üzemek tagoknak igény szerint 200-300 négyszögöl lucernaföldet, csalamádét biztosítanak, ezen kívül nagyobb mennyiségű lucernaszénát is adnak el.

2. sz. melléklet

Felvásárolt állatok

mértékegység: db

A közelmúltban megtartott agrárgyűlés hosszabb távra meghatározta a kisárutermelés fontosságát.

Lehetőség nyílt arra is, hogy a nagyüzemek a mezőgazdasági nagyüzemi művelésre nem alkalmas területekből haszonbérbe adhatnak földet.

A szocialista szervezetek továbbra is támogatják a lehetőségek keretein belül a háztáji és kisárutermelést, figyelemmel kísérik tevékenységüket, az eddig már jól bevált módszereket fenntartják, és a szükséges mértékben továbbfejlesztik.

Gellai Inre

Győzelem MGTSZ elnöke
Tanácselnökhelyettes

Év	sertés			vágómarha		
	kistermelőtől	nagyüzemtől	összesen	kistermelőtől	nagyüzemtől	összesen
1980	22 080	9 380	31 460	470	1 867	2 337
1981	23 397	9 430	32 827	444	1 734	2 478
1982	25 392	9 251	34 643	475	1 636	2 111
1983	29 203	11 047	40 250	345	2 013	2 358
1984	30 640	11 671	42 311	252	2 140	2 390
1985	28 191	12 178	40 369	269	1 269	1 538
1986	22 494	11 392	33 886	250	1 391	1 641

Új OTP fiókkal gazdagodott Gyomaendrőd

1987. szeptember 21-től új fiókhelyiségben fogadja ügyfeleit az OTP gyomaendrődi fiókja. Éppen időszerű volt már az új fiók, hiszen a régit alaposan kinőtöttük. Az 1954-ben nyílt első OTP fióknak mindössze 3 dolgozója volt, s az 1964-ben kialakított új helyiség is csak 7 főre épült. Ebben dolgoztunk már évek óta 13 fővel. Ezek után érthető ha már nagyon vártuk az új fiók elkészültét.

Új helyiségünk a mai igényeknek megfelelően korszerű. Területe a régi helyiségének háromszorosa, s a tágas ügyféltérén túl kényelmes szociális helyiségeket is magába foglal.

Úgy érzem, eddig végzett munkánkkal is kiérdemeltük, hogy méltó körülmények közé kerüljünk. Mint a lakosság és a tanácsok bankja az eltelt 33 évben számos lakossági és tanácsi probléma megoldásához nyújtottunk hitelt és támogatást. Mintegy 1 800 új családi ház építéséhez nyújtottunk hitelt, s az egyéb építési kategória címen nyújtott hitelek száma jóval

meghaladja ennek kétszeresét. Tanácsi megbízásból közel ezer építési teltet értékesítettünk. Megépítettünk 617 OTP beruházású társasházi lakást és 60 szövetkezeti lakás építését támogattuk hitellel. Ezen túl foglalkozunk használt társas és kertés családi házak visszavásárlásával és újraértékesítésével. Rövid lejáratú hitelek-ből éves szinten 1 000-1 300 db közötti tételszámban, s mintegy 11-13 M/Ft összegben folyósítunk hitelt.

Mint a tanácsok bankja hitellel támogatott a Gyoma-Endrőd közös víz- és szennyvíztársulás megvalósítását, valamint a hunyai vízműtársulást is. Közreműködünk olyan beruházásokban mint a 3. sz. Ált. Iskola, vagy a Katona József Művelődési Központ építése, illetve felújítása. Hitellel támogattuk és a bonyolításban közreműködünk a gázprogram megvalósításában, hogy csak a legjelentősebbeket említsen. A problémák ellenére is eredményesen tudtunk együttműködni, hála a jó kapcsolatoknak, mely pénzügyünk és

a tanácsok között hosszú évek alatt kialakult.

Betétállományunk eddig kedvezően alakult, s napjainkban mintegy 165 M/Ft-ot tesz ki. Az utóbbi időben a szokásosnál nagyobb volt a betétkiáramlás, nálunk is érvényesül az országos tendencia. Ezen üzletágunkban a közelmúltban számos új, kedvező konstrukció került bevezetésre. Elég ha csak a lakásnyeremény, vagy nyugdíjtakarékossági betétre utalok. De megjelentünk a kötvénypiacon is, s további új betétfajták bevezetése is várható. Sajnos, országos szinten a kívántnál kedvezőtlenebbül alakult eddig a betétállomány, s ez a jövőre nézve kedvezőtlen.

Tevékenységi körünk a fentebb elmondottakon túl még számos területet ölel fel. Ezek közül mint legjelentősebbet említem a szerencsejátékokat. Nagyközségünkben igen kedveltek, s ennek köszönhető, hogy az elmúlt évben közel 2/M db került értékesítésre totó- illetve lottószelvényből együttvéve. A heti átlageladás ezer lakosra számítva eléri a heti 1 300 db-ot. E ked-

Folytatás a 6. oldalon

vező kép készített bennünket arra, hogy a régi fiók helyén egy korszerű, kényelmes totó-lottó irodát alakítsunk ki. A tervek már készen vannak, s a kivitelező október második felében veszi át a munkaterületet és várhatóan 1988. március 31-re készül el.

Köztudott, hogy 1987 elején bankreform zajlott le Magyarországon, s ennek keretében újabb bankok jelentek meg a pénzügy piacon. Ez természetesen befolyásolja a többiek ténykedését, így a miénket is. Megítélésem szerint a megújult bankrendszerben helyünk és szerepünk nem változik, mi változatlanul a lakosság és a tanácsok bankja kívánunk lenni. Egyértelmű azonban számunkra, hogy a korábbi mód-

szerekkel nem lehet eredményesen dolgozni, ezért nekünk is meg kell újulni. További új szolgáltatásokat kívánunk bevezetni, s az új fiókhelyiségben kialakított kulturált ügyfélszolgálatot kívánjuk továbbfejlesztetni. A tanácsokkal kialakult jó kapcsolatainkat tovább kívánjuk mélyíteni, szem előtt tartva a népgazdasági és a szűkebb nagyközségi érdekeket. Lakásépítés terén a minőségi lakásépítés feltételeinek megteremtésében látom az előrelépés lehetőségét. Bízom benne, hogy munkatársaimmal a magunk, s a népgazdaság által támasztott elvárásoknak eleget tudunk tenni.

Rácz Béla
fiókvezető

Évadkezdés a Művelődési Központban

A felújított és korszerűsített Művelődési Központ ez év augusztus 7-i átadásával ismét két művelődési otthon, a Tájház, valamint az öregszoelői művelődési terem mint bérleményünk szolgálja intézményünk szervezésében a lakosság kulturális igényeit.

Tájházunk minden kedden és pénteken 10-12 óráig, valamint 14-18 óráig várja a látogatókat. Ettől eltérő időpontban előzetes bejelentés alapján is fogadunk csoportokat. (Bejelentés a 31-777-es telefon-számon.)

Öregszoelőben, az Öreg Napköziotthona nagyterme az ottani lakosság valamennyi tagja részére nyitva áll kötetlen beszélgetések, zenehallgatás, TV-nézés, különböző rendezvények alkalmával.

Az ott működő nyugdíjas klubnak tagjai igen aktívan, jelentős társadalmi munkával alakították ki környezetüket, tartalmas programokon vesznek részt a helyi művelődési otthonainkban, ahol az idei évadban több hagyományos és új művelődési forma indítását tervezzük.

Továbbra is működnek nyugdíjas és nőklubjaink, hímző szakköreink, népdalkörünk, versenytáncklubunk és a Körösmenti Szövetkezeti Néptáncgyűjtés.

Óvodás, gyermek és ifjúsági korosztály részére mindkét művelődési otthonunkban sikeresen beindult a néptánciskola, a gyomai részen a társastánc szakkör.

Szeretnénk felhívni figyelmüket, hogy valamennyi csoportba még fogadunk el, főleg fiú jelentkezéseket.

Kezdő, haladó angol, német nyelv, gitár, KRESZ, kézikötő, szövő, szabás-varrás, kondicionáló női torna, gyermektorna, tartásjavító gyógytorna, lúdtalpas gyerekek gyógyulását segítő torna, dzsesszbalett, diák és felnőtt társastánc, szülésre felkészítő és csecsemőgondozási tanfolyam indulásához várjuk az előzetes jelentkezéseket mindkét művelődési otthonban, október közepéig. (Ezt követően is elfogadunk még jelentkezéseket.)

Ezen kívül várja az érdeklődőket a már meglévő gyermek és felnőtt bélyeggyűjtő, a sakk, s az újonnan induló kertbarát kör, a népzenei műhely népi hangszeres tanulásához, az egyes tájegységek kultúrkincseinek megismertetésével.

A 7-8-osok részére a tini klub, a 14 éven felüli diákok és dolgozó fiataloknak az ifjúsági klub nyújtana kellemes és tartalmas időtöltést.

Tervezzük dzsessz-klub indítását, melyhez várjuk a programmal kapcsolatos ötleteiket, s a jelentkezőket.

Nagyrendezvényeink közül a felújítás teremtette meg ismét a bérletes színházi előadások feltételeit, melyek korlátozott számban még kaphatók. Folytatjuk bérletes irodalmi sorozatunkat is a két „házunkban” változó helyszínnel.

Szintén váltott helyszínnel adunk helyet az ún. „Fiatalok hétvégéjé”-nek, amikor is a video-disco mellett biliárdasztal, társasjátékok, TV-játékok, videofilm vetítés, divatbemutatók, breaktánc, karate stb. bemutatók bővítik a kínálatunkat.

Ezek mellett igénybe vehetik korszerű búfénket, s lehetőséget biztosítunk csereberékre, kiállításokon való részvételükre, szombatonként 17-23 óráig.

Havonta egy alkalommal rendezünk „Családi hétvége” programokat.

Ennek keretében nyitva áll a „Gyerekberek”, a gyermekek terme, ahol az 6 érdeklődési körüknek megfelelő alkotótevékenységek, szórakozási lehetőségek várják a legifjabbakat.

Az anyukák részére dísznövényápolási szaktanácsadást, kozmetikai bemutatót, kötés-szabásminták megtekintését, Herbaria-termékek árusítását stb. tervezzük, az apukák használhatják a biliárdasztalt, a kártyatermet, VIDEO-ról horgászattal, kiskertgondozással stb. kapcsolatos filmek megtekintését, horgászbörzét, bélyegbörzét tervezzük.

Nosztalgia báljainkra a középkorostály tagjait várjuk, ilyenek a november 21-i Erzsébet-Katalin bál, a sziveszteri bálunk, a Déryné Művelődési Házban rendezendő februári „Farsangi randevű”, valamint a húsvéti „Locsoló-bál”.

A gyermekek részére mindkét intézményünkben több gyermekműsort szervezünk, továbbra is helyet adunk a Filharmonia bérletes ifjúsági hangversenyneik.

Kiállításainkat is jóval szélesebb körből szervezzük, ahol helyet kap ásvány-közet, bélyeg, érem, kisállat, tűzzománc, grafika,

festmény, szobor, kisplasztika stb. A véglegesen hazakerült Corini-képeknek a Hazafias Népfront tanácskozástermet vehetjük igénybe nagy köszönettel, amelyek hétfőtől péntekig 8-16 óráig a helyszínen megtekinthetők.

Terveink közt szerepel „közönségbusz” szervezése, bizonyos rendezvényekre, pl. az ország területén rendezendő szabadtéri játékok, bemutatók, az Operaház, egyes színházak előadásainak, dzsesszkoncertek, rockkoncertek stb. megtekintésére.

Ehhez várjuk javaslataikat, igényeiket! Előzetes egyeztetés alapján bérbe adjuk intézményeink helyiségeit, valamint egyéb berendezéseit, kiegészítve egyéb szolgáltatásokkal (pl. fény- hangtechnika; video; műsorszervezés, műsorbiztosítás stb.). Kisebbségi gyűlések, találkozók, ünnepek, bálak kaphatnak helyet a megfelelő bérleti díj ellenében.

A fenti elképzeléseinkhez igyekszünk hatékony propagandát kifejteni (hangos bemondó, plakát, szórólap, élőszó), de sajnos ezek a költségek is egyre emelkednek, s nem nélkülözhetjük társadalmi vezetőségi tagjaink és mások szervező munkáját.

Kérjük a Kedves Olvasókat, hogy a maguk csatornáján szíveskedjenek segítséget nyújtani ahhoz, hogy minél több ember értesüljön programjainkról.

Bízunk abban, hogy az egyre szűkülő családi és egyéni pénztárcák azért néha kinyílnak a kultúra, a művelődés céljaira, mi pedig ennek ellenében minden igyekezetünkkel azon fáradozunk, hogy kellemes és hasznos élményekkel távozhassanak majd egy-egy csoportfoglalkozásról, vagy nagyrendezvényről.

Megyerné Csapó Ildikó
igazgató

Újdonságok a Vidovszky-emlékszobában

Az 1986 őszen Gyomaendrődön (Kossuth u. 30. alatt) megnyílt állandó kiállításra az elmúlt hetekben újabb festmények érkeztek.

A Budapesti Művészetbarátok Egyesületének Vidovszky Béla Emlékbizottsága széles körben igyekezett hírt adni a kiállításról, és ezzel párhuzamosan akciót indított további képek felajánlására. Jól gondolta, hogy a kezdeti bizalmatlanságot a kiállítás sikere feloldja.

Bemutatom a kapott új vásznak, valamennyi olajfestmény.

Duino vára 100×80 cm (1918)

Vidovszky első képei 1905-ben jelentek meg kiállításon, majd a tizedes évek elejétől már rendszeres résztvevője a rangos tárlatoknak. 1912-től a szolnoki művésztelep törzstagja. 1914-ben a Vacsora után című alkotásával elnyeri a Wolfner-díjat. Ugyan az évben a király vásárolja meg egy enteriőrjét. Szóval, amikor kitör a világháború, Vidovszkynak már jó neve van, így 1916-ban hadifestővé nevezik ki. Előbb az orosz fronton dolgozik, majd átkerül az olasz frontra. Duino a Trieszti-öböl partján fekszik; határában a Karszt sziklái fehérlelenek. Itt mered a víz fölé Duino ősi vára. A Mestert munka közben valaki lefény-

képezte. A fotón látható a táj és a csaknem kész vászon. Ritka értékes fölvetel, amely szerepel az 1983-ban kiadott kis Vidovszky-monográfiában.

Szüleim a gyomai kertben 140×120 cm (1909)

Vidovszky tanulmányai hamar elszórták szülőhelyéről. Előbb a fővárosban tanult, majd müncheni és párizsi tanulmányújtjai következtek. Am Gyomára gyakran visszatért. A szülői házban tett látogatásai alkalmával sem tétlenkedett; jőpár alkotása készült itt, többnyire tájképek. 1909-ben azonban – első ízben – megörökítette szüleit is. Később még néhány ilyen témájáról tudunk (1912: Vacsora után; 1921: Szüleim levelet olvasnak; 1922: Édesapám, édesanyám; 1923: Szüleim – Patience; 1925: Szüleim tulipánnal).

Templombelső 85×60 cm

A művész hosszú élete során mintegy 2000 képet festett, s ebből mindössze kb. 330 szobabelső. Pedig Vidovszky e műfajnak igazán hívatott mestere volt, ezt minden kritikusa elismeri. Várak, kastélyok, kúriák belső képeit örökítette meg számunkra a XVII–XVIII. század holland mestereinek stílusjegyeivel. Készített néhány képet templomokban is. Ezek között a legismertebb a Maulbertsch freskók a sümegi templomban és a Kolozsvári Farkas utcai református templom. Az előbbi a Vatikánban, az utóbbi Kolozsvárott van. Itthon maradt templombelsői közül ez az egy, amelyről tudunk.

Veress Lajos főtörzsorvos arcképe

68×84 cm

Vidovszky munkásságának különösen az

első évtizedeiben szívesen festett portrékat; 1943-ig mintegy 170-et, ezt követően már csak kb. harmincat. Ezek között szerepel az a néhány önarckép, amelyek közül egy a kiállításon is látható. A portrékhoz igen nehéz hozzájutni, mert azok a családoknak – érthetően – féltve őrzött kincsei. A kiállítás most az egyik unoka jóvoltából kapta meg ezt a képet, így alkalom nyílik a művész portré-festészetének más oldalú bemutatására.

Édesanyám 76×100

Az édesanya 10 gyermeknek adott életet, közülük hetet sikerült fölnevelnie, úgy, hogy a hat fiúnak diplomát is adott a kezébe. Vidovszky Ferencné Launer Ida dolgos asszony volt, nem mesterkélte beállítás tehát, amikor fia festményein szinte mindig a tevékenykedő (kézimunkázó, varrógép mellett ülő) anyát látjuk. Ez a zsánerkép is tulajdonképpen egy remekbe sikerült portré.

A most ajándékkul kapott értékes alkotások pompásan kiegészítik a már meglévő vászmnakat, s lehetővé teszik a művész még sokoldalúbb bemutatására.

Úgy érzem, hogy ezekkel a szép gesztusokkal sem zárult le az ajándékozás sora. A kiállítás sikere föltétlenül ösztönözni fogja a művész örököszeit, tisztelők arra, hogy újabb képekkel gazdagítsák Vidovszky egyetlen állandó kiállítását. Különösen akkor lesz erre szükség, amikor már új helyen, több képe elhelyezésére nyílik lehetőség. Fontos, hogy a mester legjobb alkotásai kerüljenek ide a falakra, hiszen a látogatók ezrei talán éppen itt ismerkednek meg a művész életének legjellegzetesebb munkáival. A jelenleg lát-

ható mintegy tucatnyi kép csak igen szerény izelítőt adhat egy élet terméséről. Különösen fontos lenne az enteriőrök és tájképek javából néhányának megszerzése, s akkor már elmondhatjuk, hogy a kiállítás teljes keresztmetszetét adja Vidovszky életművének, bár még akkor is csak – csepp a tengerből.

Közeledik az őszi-téli időszak, legjobb alkalom a múzeum-látogatásra. Gyomaendrőd lakói biztosan elzarándokolnak Vidovszky Béla állandó kiállítására. De gondolni kell arra is, hogy az egyre több ide látogató se mulassza el az emlékszóba fölkeresését. Az illetékesek pedig gondoljanak arra is, hogy időnként tájékoztassák a sajtót, a rádiót, hívják meg a tévét, mert a művész nemcsak a gyomaendrődieké, hanem az egész országé.

(Vidovszky Béla Gyomán született 1883-ban és Budapesten hunyt el 1973-ban. Egykori fővárosi lakóháza falára emléktábla került. Pátzay Pál Kossuth-díjas szobrászművészünk 1961-ben elkészítette mellszobrát, amely a kiállításon látható. Reményi József kiváló kispasztikusunk ugyancsak 1961-ben plaketten örökítette meg a mestert. A Magyar Nemzeti Galéria 20 alkotását őrzi; 5 festménye a Parlamentet díszíti. Gyomaendrődön utca is őrzi nevét. Az Emlékbizottság időnként kiadja egy-egy alkotásának levelezőlap-reprodukciónak. A békéscsabai – jelenleg Rózsa Ferenc nevével viselő – gimnázium, ahová Vidovszky járt, még adós az emléktáblával...)

Láng Miklós

az Emlékbizottság vezetője

Egy kiállítás képei

Gyomaendrődön, a Déryné Művelődési Házban, 1987. október 12-én Bella János NSZK-ban élő, endrődi születésű festőművész alkotásaiból készült kiállítás megnyitóján vehettem részt. Dr. Szabó Ferenc, a Munkácsy Mihály Múzeum igazgatója megnyitó szavai sugározták a művész iránti tiszteletét és nagybecsülését. Főolvasza Bella János szülőfalujához, annak lakóihoz írott honvágyról és igaz szeretetről tanúszkodó levelét.

Idézet Bella János önéletrajzából:

„Tíz közül nyolcadik gyermekének hozott világra anyám Endrődön 1935. február 22-én, pár nappal a »Csendőrsortűz« előtt.

Nem kis erőfeszítésbe került elszakadnom attól a faluközösségtől, ahol minden arc, minden bokor oly meghitt volt. De én festő akartam lenni és ez tanulással és világlátással jár. – Eddig az idézet.

Bella János a jó öreg Endrődi Polgári Iskolában osztálytársam volt. S most ... képeit nézegetve tovatűnt ifjúságunk édes varázsa érintett meg. Képeiről erő, tisztaság, hit és érzelme sugárzik. Művészte előttem fejet hajtva idéztük föl közös emlékeinket az osztálytárral, Giricz Vendellel, a III. sz. Általános Iskola igazgatójával. Ő emlékeztetett rá, hogy annak idején az iskolapadban lehetett matematika vagy

történelem óra, „Bella Jani” (mi így hívtuk) szüntelenül rajzolt. Könnyed, finom mozdulatokkal egyre-másra születtek a gyönyörű rajzai a kis gyűrött irkában az elfaragott ceruzával.

Mi gyerekek megcsodáltuk, de nem sejtettük, hogy közülünk szerényen álmódva az 1987-es tárlat alkotóművészevé küzd fel magát.

Jó érzés volt leveléből hallani, hogy ha művészi munkája és családja az NSZK-ba köti, a lelke mélyén egyre erősödő honvágy vonzza hazája, az Alföld, a szülőfalú felé. Bizonyítja ezt gyakori „haza” látogatása, s az itthoni családi, baráti, művészi kapcsolatai.

A faluban köztisztviselőként álló „Bella” család a művész távollétében is a vendéglátó házigazda szeretetével fogadta a kiállításra érkező látogatókat.

A tárlat megtekintése után a Bella család ízlésesen terített baráti megvendéglésre invitálta a mintegy 60–70 fő látogatót.

Az oldott légkörű beszélgetésben együtt idéztük a művész Bella János gyermek- és ifjúkorát. Köszönjük a család figyelmes vendégszeretetéért.

„Bella Jani”, az osztálytársaid büszkéi vagyunk Rád.

Szabó Incéné
Népfőnt titkár

HNF ülésről

A Hazafias Népfőnt Városi Jogú Nagyközségi Bizottsága október 22-én tartotta soron következő ülését. A népfőnt tanácskozótermében megtartott ülésen három napirendi pont szerepelt.

1. A munkaképes korú lakosság foglalkoztatottságának helyzete és a szakképzettség alakulása Gyomaendrődön.
2. A tanulóifjúság fizikai állóképessége, edzettsége érdekében előttünk álló feladatok.
3. Bejelentések.

A napirendi pontokból kitűnik, hogy a gyomaendrődi lakosság jelen problémái és a holnap felnőtt lakosainak egészségvédelme állt a középpontban. A szakképzettség területén a megyei átlaghoz képest nincs lemaradásunk, ellenben a felsőfokú végzettség tekintetében sok a pótolnivaló.

A Hazafias Népfőnt munkájára jellemző, hogy igyekszik sokszínűen, segítőkész akarral, naprakész munkaprogrammal hozzájárulni nagyközségünk fejlődéséhez. Június óta 11 ülésen tárgyaltak meg különböző közérdekű témákat, vitatkoztak, tettek előrevivő javaslatokat.

Beinschróth Károly

Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége Halászati Bizottsága Gyomaendrődön

A Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége Végrehajtó Bizottsága ez év októberében Magyarországon tartotta ülését. Ehhez kapcsolódva október 18-22 között a Halászati Bizottság is hazánkban ülésezett.

Október 18-án előbb a végrehajtó bizottság, majd a plenáris ülés foglalkozott a halászati szövetkezetek munkájával, a jövő feladataival. Egyes országok küldöttei tájékoztattak az elmúlt évben hazájukban végzett munkáról, s arról, hogy mit várnak e világ szövetkezeti halászatát összefogó szervezettől. A küldöttek a bizottság elé fontos feladatként állították a fejlődő országok halászati szövetkezeti mozgalmának segítségét, ahol eddig még nincsenek szövetkezetek, ott a szövetkezés beindítását, támogatását.

Ugyanilyen kiemelt fontosságú témaként került tárgyalásra a vizek tisztaságának kérdése.

A végrehajtó bizottság tagjaként dr. Csoma Antal képviselte a magyar szövetkezeti halászatot és az a megtiszteltetés érte a mozgalmat, hogy a Halászati Bizottság alelnökévé választották, s így Európát is képviseli a végrehajtó bizottságban. A bizottság elnöke japán, 4 alelnöke közül 1 kanadai, 1 izlandi, 1 maléziai és dr. Csoma Antal Magyarországról.

A plenáris ülésen írásos anyagban mutattuk be a magyar szövetkezeti halászat kialakulását, érdekképviselési rendszerét, a halászati szövetség feladatát, a haltermelés alakulását az elmúlt 5 évben, a különböző halfajok fogási arányát, az értékesítés problémakörét. Az írásos anyagban bemutattuk a szövetségünk elnöksége mellett működő környezetvédelmi bizottság munkáját és javasoltuk:

1. A Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége Halászati Bizottsága tekintse kiemelten fontos feladatnak a természet és környezetvédelem, ezen belül a vizek tisztaságának védelme érdekében végzett munkát. A bizottság vállalja fel a tagországokban e munka beindítását, ahol ez már beindult, nemzetközi egyeztetését.

2. A Halászati Bizottság következő ülésén tűzze napirendre tagországoként a munka értékelését, s dolgozzon ki ajánlást a magasabb színvonalon végzett munka érdekében.

3. A Halászati Bizottság dolgozzon ki pályázati rendszert a vizek tisztaságának védelme érdekében végzett munka elismerésére. Évente értékelje a pályázatokat, s a feladat megvalósítása érdekében legtöbbet tevő, vagy az adott országban esetleg nemzetközileg legnagyobb eredményt elérő országot, valamint személyt (személyeket) részesítse erkölcsi elismerésben.

Az írásos anyagot felszólalásomban a következő szóbeli tájékoztatással egészítettem ki:

„Nagy megtiszteltetés számunkra, hogy a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége Halászati Bizottsága Magyarországon tartja a soros ülését, s olyan jelentős témákat tűzött napirendre, amit a korábbiakban megismerhettünk. Ezt mi – ahogyan azt Fülöp elvtárs a köszöntőjében mondta – úgy értékeljük, mint a magyar szövetkezeti halászati mozgalom elismerése, s biztatást ad a jövőben munkánk jobb végzéséhez. E mellett a tapasztalatok átadása, információcsere, egymás eredményeinek és gondjainak megismerése a látókör bővítése mellett saját munkánk végzésében is a jobbitás lehetőségét foglalja magába.

Az elmúlt évben rendkívül nagy veszteség érte a magyar és a világ szövetkezeti halászati mozgalmat, elhunyt Bencze Ferenc, halászati szövetségünk titkára, s az SZNSZ Halászati Bizottságának személyisége. Nagy tapasztalatú, szövetkezeti embert veszítettünk el, aki fáradságot nem ismerve munkálkodott a halászok érdekében, a halászok élet- és munkakörülményeinek javításáért, a technikai színvonal növeléséért, a tapasztalatok folyamatos cseréjéért, a halászati szövetkezetek kölcsönös megértésének és gazdasági együttműködésének elősegítéséért, nemcsak Magyarországon, hanem szerte a világon. Élete utolsó napjaiban is erre gondolt, nem hitte el, hogy a nagy akaratot is megtöri a könyörtelen halál.

Pótolhatatlan úr maradt mögötte, de szelleme itt él közöttünk, s korábbi iránymutatásának megfelelően végezzük munkánkat.

Írásos tájékoztatónkban részletesen szóltunk a magyar halászati szövetkezetek és szövetségünk múltjáról, jelenlegi munkájáról és feladatainkról. A holnapi – holnaputáni vidéki utunkon megismerkedhetnek egy speciális halászati szövetkezet munkájával, életével, valamint a magyar halászati kutatás központjával, feladataival és eredményeivel.

A kiadott írásos anyag néhány megállapítására és javaslatára szeretnék most kitérni.

A szövetkezeti halászatnak nagy múltja van Magyarországon. Nemcsak a termelésünk mennyiségi nagyságrendje jelentős, hanem az a mozgalmi úttörő szerepe is, amely a szövetkezetek és érdekképviselési rendszer kialakulásában és fejlődésében a saját példán keresztül is érvényesült.

Jóleső érzés olvasni, hogy az a feladatcsoport, amelyet a Halászati Szövetség elé állítottak a tagszövetkezteink, jórészt megfogalmazódtak a Halászati Bizottság Szabályzatában a 3. cikkely »Tevékenységi kör« címszó alatt.

Érdekképviselési munkánk ismertetéskor szeretném kiemelni, hogy a Halászati Szövetségünk feladatai között az operatív munkában a képviselő mellett szolgáltató és iránymutató szerepkör kiemelt fontossággal található meg. Ez az általános mezőgazdasági szövetkezeti érdekképviselési munkához képest sok speciális vonást tartalmaz, s így Halászati Szövetségünk a Termelőszövetkezetek Országos Tanácsán belül az egyetlen ágazati érdekképviselési szervezet.

A szolgáltatási tevékenységből kiemelem, hogy a szövetség ivadéknivelő tógazdaságot tart fenn, aminek az az elsőrendű feladata, hogy a tagszövetkezetek részére jó minőségű ivadékokat és tenyészhalat állítson elő. Ivadéknivelő tógazdaságunk a termelés mellett példaként szolgál a termelésben, s itt a helyszínen lehet megismerkedni azoknak a tanácsoknak az alap-

jaival, amelyet a szövetség a halgazdálkodásban, a tenyésztési, takarmányozási, állategészségügyi, szállítási, technológiai és gépesítési kérdésekben ad.

Segítségére van a szövetség a tagszövetkezeteknek a működés és gazdálkodás körében szükséges anyagok, eszközök, gépek, berendezések beszerzésében, a korszerű eljárások és technológiák bevezetésében, termékeik értékesítésében. Jelentős a szövetség szerepe tagszövetkezetek exportjának bonyolításában.

A szövetség kölcsönös támogatási alapot működtet, s ezen keresztül az átlagosnál lényegesen alacsonyabb kamat felszámítása mellett tud hitelt adni az ideiglenesen pénzügyi problémával küzdő tagszövetkezeteknek.

Segíti és szervezi a szövetség a szövzeti tagok egyéni érdekvédelmét, jogvédelmét és jogsegélyszolgálatát.

A Halászati Szövetség szakmai bemutatókat, tapasztalatcseréket, bel- és külföldi tanulmányutakat, képzés- és továbbképzést szolgáló tanfolyamokat, tanácskozásokat szervez és ellátja a szakmunkásképzés szervezésével járó tennivalókat.

Láthatjuk tehát, hogy a Halászati Szövetségünk milyen szerteágazó és felelősségteljes munkát végez a tagszövetkezetek és szövzeti tagok érdekében.

A Halászati Szövetséghez tartozó tagszövetkezetek termelése az utóbbi időben csökkent, de ez nem egyedül jellemvonás, az egész magyar halászat termelési eredménye csökkent. Mi döntő jelentőségűnek tartjuk az időjárási tényezők mellett annak az emberi károkozásnak a jelentőségét, amelyet a környezetszennyezés keretei között vízszennyezés címen határozunk meg.

Voltak és vannak időjárási és más állategészségügyi tényezők is, amik a haltermelésre, halfogásra negatívan ható tényezők, de ezek ellen maguk a halászok tudnak védekezni. Viszont a vizek tisztaságának megőrzése érdekében a vízszennyezések megakadályozására kevés ez a kis embercsoport, akiket »halászok« gyűjtőnéven fogalmazzunk meg, jelentős javulásra csak társadalmi összefogással számíthatunk, de tovább megyek, csak nemzetközi összefogás hozhat megnyugtató eredményeket.

Ezért irtuk le, s tartom kiemelten fontos feladatnak, hogy a Halászati Bizottság tűzze zászlajára e kérdésekkel való foglalkozást, szenteljen a javítás lehetőségeinek megvitatására külön időt, s ne kampányfeladatnak tekintsük, hanem a halászat érdekei mellett az emberiség fennmaradása érdekében végzett folyamatos cselekedetsornak.

Úgy gondolom, a vizek tisztaságának megőrzése, vagy az eredeti állapot visszaállítása érdekében végzett munka nem európai fontosságú, hanem világra szóló munkaprogram lehet. Ezért ismételtelen szíves figyelmébe ajánlom a Tisztelt Halászati Bizottságnak írásos tájékoztatónkban megfogalmazott javaslatunkat.

A Halászati Bizottság Szabályzatában 3. cikkely 1. és 2. pontjában úgy fogalmaz, hogy a »Tevékenységi kör fontos része – szemináriumok és konferenciák szervezése különböző témákról a tagországok kölcsönös érdekeinek elősegítéséhez, valamint – Halászati Szövetkezeti mozgalmak támogatása a fejlődő országokban olyan tevékenységek révén, mint a halászati szövetkezetek alapításához és vezetéséhez adott útmutatás és segítség, valamint a leendő vezetők betanítása.«

E két pont megvalósítása érdekében felajánljuk, hogy igény esetén 2–3 hetes szemináriumot szervezünk 1988, vagy 1989-től kezdődően 15–20 fő részére minimális részvételi költséggel.

A Nemzetközi Szervezet részéről meg kellene teremteni az anyagi alapot az utazás költségeinek fedezésére, valamint az oktatás költségeihez való hozzájárulásra, mi is a szervezés mellett vállalnunk anyagi konzekvenciákat.

A szeminárium keretében a termelés, gazdálkodás elméleti kérdéseinek kívül a helyszínen tanulmányozható lenne a magyar szövzeti halászat gyakorlati tapasztalatai, az egész termelési rendszer gazdasági eredményei mellett az a szövzeti-politikai háttér, aminek keretei között a halászati szövzetkezeink munkálkodnak.

Megjegyzem, hogy a FAO szervezésében jelenleg is folyik halászati szakemberek képzése és továbbképzése Magyarországon Százhalombattán és Szarvason, de ez kifejezetten szakmai jellegű, s nem foglalkoznak szövzeti-politikai kérdésekkel. Tehát a mi

szervezésünk egyik programja éppen ez lenne, eleget téve a Szabályzat 3. cikkely 2. pont kitételeinek.

Köreinkben nem kell külön beszélni a hal – halászat jelentőségéről, szerepéről, hiszen mi, úgy gondolom, valamennyien e mozgalom elkötelezettjei vagyunk. Mégis szeretnék beszámolómban a Haltenyésztési Kutató Intézet felhatalmazása alapján egy jelenleg is folyó kutatási program eredményére kitérni, ami még jobban ráirányítja a figyelmet a hal jelentőségére, szerepére, ami által növekedhet a halászat társadalmi elismerése.

Tudományos eredmények szerint a tengeri halak húzában olyan zsírsavak találhatóak, amelyek a hal rendszeres fogyasztása esetén csökkentik az érlelmeszesedés és szívinfarktus veszélyét. A Haltenyésztési Kutató Intézet és a Magyar Tudományos Akadémia szegedi Biológiai Központjának munkatársai ezeket az anyagokat megtalálták a hazai halakban is, legnagyobb mennyiségben a hazánkban néhány évtizeddel ezelőtt honosított fehér busában.

Az előzetes eredmények egyértelműen mutatják a busaételek kedvező hatását az érlelmeszesedés és a szívinfarktus »rizikótényezői«-nek mérséklésében.

Jelenlegi ismereteink szerint legalább hetente kétszer busából készült ételt fogyasztva 1/10-re csökken a szívinfarktus valószínűsége. A kísérletek még folynak, de szükségesnek tartottam beszámolómban erről megemlékezni, mert egyrészt a kutatásokat a szövzeti mozgalom anyagilag is támogatja, másrészt a végleges konklúziók levonása után tovább nő a hal – halászat jelentősége.

Tudom, hogy a világ más részein még az alapvető élelmiszerek megtermelése a probléma, és inkább az alultápláltság ellen kell védekezni a termelés növelésével, de úgy gondolom, hogy a hal szerepének komplex – az egész világra kiterjedő – propagálásával munkánk jelentőségének elismerését segítjük elő.

Áttanulmányozva a Halászati Bizottság korábbi munkáját a magyar halászati szövetkezetek nevében úgy értekelem, hogy a bizottság igen hasznos
folytatás a 10. oldalon

tevékenységet végzett. Külön kiemelkedő a délkelet-ázsiai Halászati Albizottság tevékenysége, amelynél felbecsülhetetlen jelentőségű a japán Halászati Szövetség erkölcsi és anyagi támogatása. Úgy érzem, szükséges lenne az afrikai és európai részen is egy tag toborzási kampány beindítása, hogy a Halászati Bizottság e területen is szélesebb körben fogná össze a halászati szervezeteket, s talán nem lenne eredménytelen a délkelet-ázsiai Halászati Albizottsághoz hasonló regionális alközpont létrehozása Európa és Afrika térségében.

Lehet, hogy ismétlésekbe bocsátkozom, de mérhető gazdasági és szervezetpolitikai haszna van a nemzetközi összefogásnak, a tapasztalatcsereknél, az információ és szellemi tartalékok cseréjének, valamint a halászati szervezetek közötti gazdasági kapcsolatok erősítésének. Amint már az előzőekben mondtam, a vizek védelme, tisztaságának javítása érdekében pedig a nemzetközi összefogás elengedhetetlen.

Beszámolóm az előző évben folytatott munkáról az írásos tájékoztatót kiegészítve az elmondottak szerint foglaltam össze. Bízom abban, hogy a Halászati Bizottság holnap, holnaputáni vidéki program keretében olyan további információkhoz jut, ami által a mostani tájékoztatóval együtt teljes mélységében betekintést nyer a magyar halászat, halászati szervezetek, valamint érdekképviseleti szerveze-

tünk életébe, munkájába, megismerkedve múltunkkal, jelenlegi munkánkkal és jövőbeni terveinkkel, feladatainkkal.

Kérem a Tisztelt Halászati Bizottságot, hogy javaslatainkat mérlegelje, s ha érdemesnek tartja, használják fel a további munkában."

A plenáris ülés nagy érdeklődéssel kísérte javaslatainkat, és a jövő évi programba be is állította.

A Halászati Bizottság tagjai 19-én és 20-án vidéki programon vettek részt. Ennek keretében meglátogatták szervezetünket. Megtekintettek egy természetes vízi halászatot a Fűzfászugi holtágunkon. Nagy élmény volt részükre, mert a világ más részén nincs hasonló jellegű holtágrendszer mint nálunk, s mintegy 6,5 t volt a háióban, amelyet halászaink az élő hal szállító kocsira raktak.

Ezután a nyúlfeldolgozó és halfeldolgozó üzemünket nézték meg. Különösen a halfeldolgozásunk gépesített-sége keltette fel érdeklődésüket, bár ők is megjegyezték, amit mi is tudunk, hogy úgy lenne komplett a feldolgozás, ha jobban tudnánk csomagolni termékeinket.

A délután folyamán a művelődési ház kis termében tartottam tájékoztatót szervezetünk gazdálkodásáról, tevékenységéről, a tagok élet- és munkakörülményeiről, valamint a szervezetünk szervezeti felépítéséről.

Sok kérdésre adott válasz után a bi-

zottság megtekintette a Körösmenti Szövetkezeti Táncegyüttes igen színvonalas műsorát.

20-án a sarvasi Haltenyésztési Kutató Intézetbe látogattunk. Az Intézet vezetői tájékoztattak a halászati kutatás jelenlegi helyzetéről, eredményeiről, majd bemutatták a ketreces haltermelést, recirkulációs rendszerben működő halnevelőházat, a haltápanyártó üzemet, a konténeres halkeltető házat, egy tó lehalásztatót, és a tavi kacsá tartást.

Kiemelt figyelmet keltett a konténeres halszaporító ház, mivel ez a mobil egység egyszerűen, és gyorsan felállítható ott, ahol megfelelő minőségű víz van, s a víz melegítésének megoldásában napelemeket használnak fel, lényegesen csökkentve ezzel az egyébként magas energiaköltséget.

21-én a Halászati Bizottság elnöke Saito úr nagy meglepéssel szolt a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége Központi Bizottsági ülésén a bizottság munkájáról, aktivitásáról, s külön kiemelte a vidéki program értékét, a látottak élményét.

Úgy gondolom, hogy a magyar halászat hírnevét növeltük e néhány napon a világon, s ebben a gyomaendrődi Viharsarok HTSZ és tagjai nagy szerepet vállaltak.

Gyomaendrőd, 1987. október 23.

Dr. Csoma Antal

Viharsarok HTSZ elnöke

Nyugodt, szép öregség

Településünk lakosságának 23%-a nyugdíjas.

Az országos átlagnál is nagyobb az arányuk. Különösen a hetven éven felülieké.

Az ezzel járó gondokat ismerve párt és állami vezetésünk tervszerű, következetes intézkedésekkel igyekszik személyi és dologi feltételeket biztosítani ahhoz, hogy nyugdíjasaink nyugodt, kiegyensúlyozott körülmények között tölthessék a pihenés éveit.

Az 1986. évben bevezetett TEHO egyik célkitűzése volt bővíteni a szociális gondoskodás intézményhálózatát egy szállást biztosító Idősek Klubjával.

Jelentős azon személyek száma, akik mentesek lettek volna a TEHO fizetése alól, de önként ajánlottak fel egész, vagy rész összeget, mert szimpatikus volt a gondolat, olyan intézményt létrehozni,

ahol munkában megfáradt emberek tölthetik napjaikat biztonságban.

Két lépcsőben oldottuk meg a kialakítást.

Az 1986. évben befolyt összegből megvásároltunk egy kertes családi házat Gyomaendrőd, Blaha út 6. sz. alatt. (Homoki-féle ház.) Azzal az elképzeléssel, hogy 1987. évben alakítjuk ki szállást biztosító otthonná.

Időközben az endrődi részen olyan sok jogos igény merült fel a hagyományos, ún. bejárás napközi iránt, hogy kéréssel fordultunk a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnökéhez, segítsen minket abban, hogy részben saját erőből, részben tanácsi támogatással, valamint üzemek segítségével beindíthassunk egy 20 férőhelyes napközit. Kérésünk meghallgatásra, komoly segítőszándékra talált. Beindult egy

20 férőhelyes napközi 1986. de. 1. napjával, amiről a Híradóban részletesen beszámoltunk.

Ez évben került sor a végleges kialakításra. A terveket a tanács műszaki osztályának dolgozója, Timár Lajos készítette társadalmi munkában, megtakarítva ezzel jelentős összeget, amit a kivitelezésnél hasznosítani tudtunk.

A kivitelezést a Béke Termelőszövetkezet vállalta. Munkájukat pontosan, figyelmesen és határidőre végezték el, jó minőségben. Úgyelték minden apróságra, ami egy még ismeretlen intézmény működésénél fontos lehet. Munkájukat ezúton is tisztelettel megköszönjük.

A szocialista brigádok támogatása ezúttal sem maradt el. Takarék „Tyersekova” szoc. brigád takarítási munkákban segített. ENCI „Export” szocialista bri-

gád díszítőelemeket ajándékozott. A Béke Tsz „Rajk László” szocialista brigád olyan apró munkák végzését vállalta társadalmi munkában, ami az átalakítási munkákhoz közvetlen nem sorolható, de használata nélkülözhetetlen.

Ruhaszárító állványt, sártisztítót készített Liziczai Lajos, a Karbantartó üzem dolgozója.

Kerékpártartót kaptunk a „Körös” kazángyártó vállalat kollektívájától. A Fa- és Építőipari KTSZ kedvezményes áron készítette el a bútorokat. Kiszeseik térítés mentesen rakták fel az általuk készített faliploccokat.

Mintegy harmincezer forint értékű munkát végeztek az Intézmény dolgozói.

Így jutottunk el 1987. október 15. napjáig, amikor is birtokba vehetik a gondozottak az intézményt. 3-4 ágyas szobákban 30 idős embernek tudunk elhelyezést biztosítani.

Kényelmüket jól felszerelt társalgó, ebédlő, fürdőszobák szolgálják. Ágyneműről az intézmény, személyes ruházatról a gondozott gondoskodik. Napi háromszori étkezést, szállást, tisztálkodási lehetőséget, szükség esetén orvosi ellátást kapnak.

Éjszakai ügyeletet az intézmény dolgozói biztosítanak. A gondozottak így állandóan gondozónő segítségét vehetik igénybe szükség esetén.

Térítési díjakról:

A gondozottak jövedelmüktől függően fizetnek, kategóriákba sorolva. 2500 Ft alatt térítésmentes.

2500-3000 Ft-ig 20%, 3000-3500 Ft-ig 40%, 3500-4000 Ft-ig 60%, 4000-4500 Ft-ig 80%, 4500 Ft felett 100% a térítési díj.

Alapja a mindenkori nyersanyagnorma, háromszori étkezés esetén napi 32 Ft. (Reggeli 5.50, ebéd 14.50, vacsora 12 Ft.)

Szállásért 20 Ft/éjszaka, valamint a klubtagsági díj 150 Ft/hó. Összességében a térítési díj nagyon kedvező. 1000 Ft-1750 Ft-ig emelkedhet. Ez a legmagasabb 4500 Ft feletti nyugdíj esetén.

Sajnos településünk nyugdíjasaira a 2500-3500 Ft közötti nyugdíj a jellemző, így elég alacsony kategóriába sorolhatók.

Néhány gondolat a Gondozási Központ össz tevékenységéről:

Négy Idősek Klubja működik (ÖNO) 140 férőhellyel, kihasználtsága 105%.

Szociális étkeztetés keretein belül ellátunk napi egyszeri főtt étellel 187 főt. Ebből 150 fő részére házhoz szállítjuk a házi gondozó szolgálat keretein belül. 37 fő maga szállítja el ebédjét, ezeknél a személyeknél a szociális indokok az elsődlegesek, míg a házhozszállításnál az egészségi állapot is.

Lakásukon gondozunk 50 főt. Segítve

őket önálló életvitelükben, hogy ne kelljen intézeti elhelyezést igénybevenniük.

Terveinkről:

Nagyaposi területen igyekszünk 1987. évben kialakítani az Idősek Klubja, valamint a házi gondozás feltételeit.

A gyomai területen az ún. Németváros környékén hasonló ellátási formákat tervezünk, mivel a meglévő napközi elhelyezkedése miatt ez a terület ma még ellátatlan. A házi gondozás, valamint a szociális étkeztetés erre a területre is biztosított ugyan, de a napközi nagyon hiányzik az itt élő idős embereknek.

Kérjük a Tisztelt Olvasókat, amennyiben környezetükben olyan idős ember él, aki gondozásra szorul, jelezzék azt intézményünknek, vagy a Városi Jogú Nagyközségi Tanács Művelődési, Egészségügyi Osztályán.

Tisztelettel kérünk minden szocialista brigádot, más kollektívát, amennyiben szabad kapacitásuk, segítőszándékuk van, szíveskedjenek intézményünket lehetőségeikhez mérten segíteni.

Személyes látogatásuk, családi ünnepeken való részvételük, egyáltalán a velünk való törődés enyhíteni tudja gondozottaink magányát, pótolni a hiányzó családot. Segítségüket előre is köszönve, tisztelettel

Gellai Józsefné
gondozási központvezető

A KISZ életéből...

A KISZ Békés megyei Bizottsága ez évben is megrendezte a Megyei Ifjúsági Napokat 1987. augusztus 20-tól október 6-ig, melynek részeként került lebonyolításra az V. Agrárifjúsági Napok. A rendezvény sorozat céljaként lett megfogalmazva, hogy a fiatalok mind jobban megismerjék az MSZMP agrárpolitikájának időszerű kérdéseit, a megye mezőgazdasága és élelmiszeripara előtt álló feladatokat, lehetőségeket, fórumot adni a fiatalok szakmai érdeklődésének, közéleti szereplésének, és biztosítani számukra a szakmai továbbképzés, az ismeretek felújításának lehetőségét.

Területünk fiataljai aktívan kapcsolódtak be a különböző fórumok és rendezvények sorozatába. Ez köszönhető a fiatalok cselekvésgényének, valamint a gazdasági vezetők az irányú fogékonyságának. Ezt igazolják az alábbi példák is:

- MIN napok megnyitója, melyen 15 fővel képviseltük, s kapcsolódtunk be a kétnapos programba.
- Orosházi „7 próbás” játékok, melyen (Sütőipar és a hunyai KISZ-ek közös csapata) III. helyezést értünk el.
- Fejőversenyen az Alkotmány TSz KISZ-esei versenyeztek.
- Környezetvédelmi vetélkedőn a dévaványai fiatalok képviselték a területet.

- Biotechnikai eljárások és kutatások eredményei bemutatásának keretében az érdeklődők az ÖKI és a HAKI területeire látogattak el.

- ÁFÉSZ szakmai, politikai versenyén (Sarkadon) két kategóriában is első helyezést nyertek a Gyomaendrőd és Vidéke ÁFÉSZ fiatal dolgozói. Kiss Sándor szakács, Buti László felszolgáló. Jutalmaik külföldi utazások.

- A komplex betakarítási versenyben a megyei összesítés után Bohák János (szállító, KÁG) megyei II., Csalah Sándor és Mondrucz Gábor (kombájnos, szerelő KÁG) megyei III., Timár Károly (szárító, Béke Tsz) megyei III. helyezést értek el.

Köszönjük a MIN rendezvény sorozatán résztvevő fiatalok aktivitását, gratulálunk az eredményt elérőknek s a gazdasági vezetőknek, hogy biztosították fiatal dolgozóik részvételét a programokon.

A KISZ Bizottság testülete az elmúlt időszakban az alábbi témaköröket dolgozta fel:

- A KISZ helyi feladatai a gazdasági, társadalmi kibontakozás megvalósításában.
- Gyomaendrőd Városi Jogú Nagyközségi Tanács és a KISZ Bizottság együttműködési megállapodásának tervezete.

- Az új politikai képzésből adódó feladatok.

- Középkölszolás építőtáborok tapasztalatai.

- A KISZ Gyomaendrőd Bizottságának a KISZ kádernézetének továbbfejlesztéséből adódó feladatai.

- Párttaggá ajánló- nevelő munka tapasztalatai és feladatai területünkön.

A megvitatt és elfogadott előterjesztések a soros KISZ-titkári értekezleten ismertetve lettek és lesznek, ezzel is segítve az alapszervezetek munkáját.

Az elkövetkezendő időszak fő munkái:

- A megrendezésekre kerülő Ifjúsági Parlamentek KISZ-es feladataira érdemben felkészíteni az alapszervezeti titkárokat.

- A beszámoló- és tervező taggyűlésekre való felkészülés, hogy azok tartalma és az ott megfogalmazottak a helyi sajátosságokra épülve, szorosan kapcsolódjanak kormányunk gazdasági- társadalmi kibontakozásához.

A jövőben is élni szeretnénk ezen tájékoztatási formával, hogy mind szélesebb körben ismerjék meg területünk ifjúságának munkáját, gondjait.

KISZ BIZOTTSÁG

Ma nem pitymallott s nem hasadt a hajnal.
Már kezdtünk félni; fel sem kél a nap,
ám időben s égi méltósággal
megjelent.

– Nincs fényes arca,
csupán fekete álarca.
Körülötte sárga sejtlet
fénykorona jelzi létét.
Lassan botorkál az égre.
Gyilkos nyíl minden sugára;
láthatatlan sorvadással
záporoz a rózsafára.

Féher szirmok szenvedése,
éjbe hajló hervadása
millió segélykiáltás:

– Fénysugárért!
– Fénysugárért!

Tegnap fénnyel, tiszta, éles
Hova lettél? Merre, merre
tündökölsz most?

És a nap, a gyászos átok
gyilkos mérgét szórja rátok.
Fulladozó vak sötétje
ömlik, árad hőmpolyögve.

Fekete nap fent az égen.
Gyászharang kong. Délre szólít
mozdulatlan éhezőket,
Fényt könyörgő vérezőket.

Gombafelhő, gombafelhő,
álarccá vált bombafelhő,
vak értelem rút gyümölcse,
eltorzult ész szörnnyű átka;
sötét gyűlölet-homályát
szötte rá a bús határra.

Lassu sorvadás az élet,
nagy koporsó. Világbanat!
Nem lesz aki sírjon érted,
hacsak az úr nem sirat meg.
Bolygók gyászosan repülnek,
mert egy társuk „lét” volt, s lett „por”;
kinek neve Föld volt egykor.

Örült ember vétkes tette,
s csak a nap lehet a vádló
álarccért és szenvedésért,
gombafelhő-mérgezésért.

Álljunk ellen amíg lehet,
ébredjete fel emberek!

Beinschróth Károly

Milyen néma az ős nyugalom.
Milyen békésen alszik a múlt.
Kiket őriz a bús sírhalom,
tűnő világ, a földbe vonult.

Évezredek nyugágója a hant.
Nagy haragok békéje a föld.
Hol a félelem kardja suhant,
hol a háború egyre csak őlt;

most hallgat a csend.
Most hallgat a csend.

A holtaknak pislogó gyertya üzen,
és érettkü hervad a rózsza,
szikkad a könny az arcokon újra,
s felérez sok eltépett nagy szerelem.

Mozdulatlanul nyugszik a hant.
Mind egyformák ott mélyen, alant.
Nincs telefon és nincs kalapács.
Főmérnök jobbján porlad az ács.

Olyan néma az ős nyugalom.
Olyan békésen alszik a múlt.
Bagoly huhog csak álmatagon.
A temetőre alkony borult.

Beinschróth Károly

Helyreigazítás

A Gyomaendrődi Híradó 1987. április 4-i számában, „Az új házadó rendeletről” megjelent tájékoztatásba helytelen, a jogszabállyal ellentétes információ is került, sajnálatos félreértés folytán. Ezért ezt az alábbiakban helyesbítjük:

A tájékoztató „Adómentesség” c. fejezete negyedik bekezdése többek között ezt tartalmazza: „A rendelet alkalmazása szempontjából közeli hozzátartozó: házastárs, egyeneságbeli rokon, (gyermek, unoka, szülő, nagyszülő), az *egyeneságbeli rokon házastársa*, az örökbefogadott, nevelt, mostoha gyermek, testvér, élettárs.”

A házadóról szóló 35/1986 (X. 2) PM. számú rendelet 8. § (2) bekezdése a közeli hozzátartozókat – a rendelet alkalmazása szempontjából – így határozza meg: a tulajdonos házastársa, az egyeneságbeli rokona, az örökbefogadott, a mostoha és a nevelt gyermeke, az örökbefogadó, a mostoha és a nevelt szülője, valamint testvére, továbbá élettársa.

A leírtakból megállapítható, hogy a házadó jogszabály alkalmazása szempontjából az *egyeneságbeli rokon házastársa nem minősül közeli hozzátartozónak* és a 25 m² személynkénti mentességnél nem lehet figyelembe venni.

Ennek megfelelően, a tájékoztatásban lévő példa is így módosul: az adóköteles lakás nagysága: 150 m², benne lakik állandó bejelentéssel a tulajdonos(ok) férj, feleség, gyermek és kettő unoka, összesen 5 fő. A személyenként 25 m²-t figyelembe véve, ez 125 m², tehát adómentes a 150 m²-ből 125 m².

Hornok László

Diáksport

Rangos esemény színhelye volt az Erzsébet ligeti sporttelep. A Megyei Atlétikai Szakszövetséggel közös rendezésben kerül sor gyermek, „SA” és „SB” minősítő versenyre. A megye reprezentáns egyesületei (Békéscsaba, Előre SC, Gyulai SE) mellett Szarvas, Orosháza, Békés és Gyomaendrőd STK is képviseltették magukat.

Az első ilyen jellegű rendezvényen kb. 200 versenyző küzdött a magasabb minősítés eléréséért.

Községünk felszabadulásának évfordulója alkalmából a helyi Úttörő Elnökség kispályás labdarúgó kupát írt ki 1–4 osztályosok részére, melyen 5 általános iskola vett részt. Első helyezést a Dévaványa 2. sz. Általános Iskola érte el.

Versenysport

A GYESTK labdarúgó csapata a megyei I. osztályú bajnokságban a 10 forduló után a 4. helyen áll 5 győzelemmel, 3 döntetlennel és 2 vereséggel.

Továbbra is cél a bajnokság megnyerése. Az ifjúsági csapat 7 győzelemmel, 2 vereséggel a 2. helyen áll, a serdülő Kupában bejutott az ország legjobb 64 csapata közé.

Az NB. II. női röplabda csapat 5 mérkőzésből 1 győzelmet, 4 vereséget ért el.

A csapathoz több régi játékos most tért vissza. Remélhetőleg a hátralévő mérkőzéseken javítanak helyezésükön.

Kézilabda

Férfi felnőtt csapat a megyei I. osztályú bajnokságot 7. helyen fejezte be, az ifjúsági csapat az utolsó helyen, a serdülő csapat a 4. helyen fejezte be.

Babos László
sportfelügyelő

MHSZ

Az MHSZ sikeres félét tudhat magá mögött. A Gyomaendrődön 3 éve funkcionáló területi vezetőség kiépítette kapcsolatait, tömegeket mozgatót meg, s ennek meg is van az eredménye. A modellklub egyre színesebb, színvonalasabb munkát végez. A „Gyomaendrődi kupa” lövészversenyen mintegy 200-an vettek részt. Az általános iskolás korúak is kitétek magukért. Szarvason megnyerték az úttörő összetett honvédelmi verseny megyei döntőjét, Székesfehérváron pedig az országos bajnokságot is. A felnőttek összetett Honvédelmi Verseny területi döntőjét a Gyomaendrődi Asztalos János területi honvédelmi klub nyerte. Megnyerték a megyei bajnokságot, sőt az országos versenyen is az előkelő 4. helyen végeztek. Természetesen az MHSZ tevékenysége sokkal többre épít, de az egy teljesebb bemutatás igényel.

Beinschróth Károly

Gyomaendrődi Híradó

Kiadja: a Városi Jogú Nagyközségi Tanács
Gyomaendrőd

A kiadásért felelős: Jenei Bálint
a Városi Jogú Nagyközségi Tanács elnöke

Szerkeszti a szerkesztőbizottság

Főszerkesztő: Jánovszki György

Tördelőszerkesztő: Beinschróth Károly